revisado julio 1973

DER
Nº 2956

127 - ? - ~~27~~ 26

Biblioteca Complutense
~~71~~ Ildefonsina. 7
E. 53 C. 2. N. 8.

252

Digitized by Google

dela libreria del colexio mayor de Alcala 34 e

CAESAR AVGVSTVS
SIVE HISTORIAE IMPERATORVM CAESARVMQVE ROMANORVM EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS RESTITVTAE
LIBER SECVNDVS

ACCESSIT CAESARIS AVGVSTI VITA ET RES GESTAE

HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA VENLONIANO CIVE ROMANO AVCTORE ET SCVLPTORE

Bibliotheca Complutensis

BRVGIS FLANDRORVM
AN·A·CHR·NAT·
M·D·LXXIIII.

Ildephonsiana.

OB CIVIS SERVATOS

PAX ORBIS TERRARVM

59

SERIES EORVM QVAE HOC LIBRO CONTINENTVR.

Cæſaris Auguſti numiſmata.
Cæſaris Auguſti vita & res geſtæ.
Vita Auguſti familiaris & domeſtica.
Mos conſecrandi Imperatores & Auguſtas.
Cæſaris Auguſti genealogia.
Tituli Cæſaris Auguſti varij, qui pluribus in nummis diuiſim leguntur.
Legati Imp. Cæſaris Auguſti, qui ob res præclarè ſub eius auſpicijs geſtas, triumphalibus ornamentis donati ſunt.
Inſcriptiones ac tituli honorarij tum ipſius Auguſti tum aliorum aliquot ipſius neceſſariorum, quæ ad hiſtoriam Auguſtam pertinere videbantur, ex marmoribus antiquis fideliſſimè, vt in iiſdem legebantur, deſcripta.
Faſtorum magiſtratuum, & triumphorum Romanorum pars quæ ad tempora Cæſaris Auguſti pertinet.
Faſtorum Municipalium fragmentum ex marmore antiquo.
Animaduerſiones in aliquot Faſtorum Rom. locos.
De coloniarum magiſtratibus & Republica.
Notarum & litterarum ſingularium, aliorumque compendioſius ſcriptorum explicatio.
Summaria pecuniæ Romanæ, cuius noſtra pluribus paſſim locis meminit hiſtoria, ad huius ſæculi pecuniam comparatio.
Dictionum Græcarum paſſim in numiſmatibus occurrentium interpretatio.
Partes numiſmatum auerſæ, ſuis quæque capitibus attributæ.
Index rerum memorabilium, propriorumque nominum quæ in ipſis numiſmatibus ſpectantur & leguntur.
Index eorum, quæ tam in vita Auguſti, quàm reliquo opere obſeruatione digna continentur.

Digitized by Google

EXEMPLAR SENATVSCONSVLTI
QVO HVBERTVS GOLTZIVS CIVITATE ROMANA DONATVS EST.

STEPHANVS PAPARONIVS, HIERONYMVS GROSSVS, HIERON. BVBALVS ALMÆ VRB. COSS. AD POSTERITATIS MONVMENTVM, HIS LITTERIS SCIRE OMNES VOLVMVS INTER PRÆCLARA MAIORVM ROMANORVM INSTITVTA ILLVD FVISSE PRÆCLARISSIMVM, INSIGNES SCILICET VIRTVTE ET PROBITATE VIROS AVGENDÆ REIPVBL. GRATIA, CIVITATE DONARE, VT PRÆSTANTISS. CIVIBVS AVCTA, DOMI FORISQVE OMNIVM NATIONVM RES GESTAS SVPERARET. QVORVM NOS IMITATIONE ATQVE EXEMPLO PYRRHO TARIO I.V.D. HECTORE MVTTINIO, VINCENTIO RVBEO TRIBVS EX QVATTVORVIRIS CIVITATIS DONANDÆ FREQVENTIQVE SENATV ASSISTENTIBVS, HVBERTVM GOLTZIVM HERBIPOLITAM VENLONIANVM, BENE DE ROMANA REPVBL. MERITVM, CVIVSQVE VIRTVS SINGVLARISQVE ERGA ROMANVM NOMEN OBSERVANTIA CVM PRÆCLARISSIMORVM CIVIVM TESTIMONIO, TVM EDITIS NVPER SCRIPTIS SENATVI PLANE CLARVIT, CIVEM ROMANVM EX S.C. CREAVIMVS, CREATVM IN SENATVM VENIRE, MAGISTRATVS GERERE, IVS FERENDI SVFFRAGII HABERE, SACERDOTIA OBTINERE, BONA EIVS LIBERA ATQVE IMMVNIA ESSE, CETERISQVE ROMANORVM CIVIVM HONORIBVS ATQVE PRIVILEGIIS HONESTARI QVIBVS ILLI FRVVNTVR QVI CIVES ROMANI NATI AVT IVRE OPTIMO FACTI SVNT, DECREVIMVS ET CENSVIMVS. EA TAMEN LEGE VT VRBEM ROMAM, SICVT OPTIMVM QVEMQVE CIVEM DECET, SVA VIRTVTE ATTOLLAT, FIDELITER A QVOCVNQVE VEXANTE TVEATVR, IVRA PONTIFICIA ROMANIS CONCESSA, ATQVE SENATVS CONSVLTA OBSERVET, ROMANOSQVE OMNI DILECTIONE PROSEQVATVR. DANTES SCRIBIS SENATVS P.Q.R. AVCTORITATEM, FIDEI ERGO ATQVE AD PERPETVAM POSTERITATIS MEMORIAM, ACTA HÆC ATQVE DECRETA IN PVBLICAS TABVLAS SVBSCRIPTIONE REFERRE CVM SIGILLI S.P.Q.R. APPENDICE. DATVM IN PALATIO CAPITOLINO VII. IDVS MAI. M. D. LXVII.

IVLIVS HOROLOGIVS SCRIBA S.P.Q.R.
HORATIVS FVSCVS SACRI S.P.Q.R. SCRIBA.

ADOLPHI MEKERCHI BRV-GENSIS I.C. SILVA, QVA GOLTZII

Frontiſpicium huius operis explicatur.

Iulij Cæſaris cædes.

IVLIVS vt multo confoſſus vulnere Cæſar
Effugientem animam cæleſtibus intulit aſtris,
Indigeteſque inter colitur tota vrbe Quirini:
Quæritur interea quis tantæ pondera molis
Suſtineat, patriæque queat ſuccedere Patri.
Hîc(quanquam Romana habeat Reſpublica multos
Inſignes pietate viros, & fortibus auſis
Conſpicuos) omnes juvenis tamen altior inter

Senatus Auguſto Orbẽ tradit.

Emicat AVGVSTVS, cui MVNDI regna triformis
EXCELSO IN SOLIO, populo applaudente, SENATVS
Tradat, & Imperij totas committat habenas.
Huic Dea præpetibus gaudens VICTORIA pennis
Intextam ſacro LAVRI de fronde CORONAM
Imponit capiti, & victricia tempora cingit.
Scilicet hinc quondam CAPRICORNI ſidus amicum
Naſcenti primùm illucens feliciter, Orbis
Imperium, quâ terra patet, portendit, & Vrbis.
Adſpicis Imperij victricia ſigna ſuperbas
Hinc atque hinc AQVILAS: Pedibus quarum altera aduncis
Tarpeij Iouis ex antiquo robore QVERNAM
(Vt Iouis armigeram decet) attrectare CORONAM
Gaudet, ab Auſonijs quæ CIVICA ritè vocatur,
OB CIVEIS armis SERVATOS rebus in arctis.
Parte alia invictis vt conterat vnguibus ORBEM
Alituum Regina vides, quia fortibus armis
PAX ORBIS TERRARVM, Pax illa optima rerum
Quas homini natura dedit, toto orbe reducta eſt,
Sacra triumphali circundans tempora LAVRO.
AVREA nunc demùm VBERITAS, ſæcla aurea ſurgunt,

Chriſtus humani generis ſalus naſcitur ſub Auguſto.

Exoritur nunc alma SALVS, mortalibus ægris
Exſpectata diu, mors mortis, cuſpis Auerni,
Humani generis ſpes, lux, via, vita perennis.
Iam noua progenies cælo demittitur alto,
Factus homo Deus, è ſuperi qui ſede parentis
Virginis intactæ gravidam deſcendit in alvum,
Mortaleſque auras haurit Puer. Omnia latè

Auguſti monarchia.

Auguſtum nunc regna colunt, Regeſque tremiſcunt
Terrifici, Pacemque petunt, inimica faceſſunt
Arma: omnes famulas Auguſto tendere dextras
Conſpicias, humileſque olli ſubmittere faſces
Certatim, exoriens & quâ ſeſe æquore Phœbus

 Mane

Digitized by Google

Mane leuat, ſeroque caput quâ veſpere condit,
Et circunfuſis tellus ſe porrigit vndis.
Cernis vt indoleant Nymphæ, vultumque decorum
Trium Orbis partium deſcriptio. Demittant triſtes, quæ totum quâ patet orbem
Partitæ, cunctos populos, genteſque, viroſque,
Terráſque, tractúſque maris fluvióſque profundos
Sub ditione ſua tenuerunt hactenus: illæ
En ſpoliatæ armis ſortem lacrymantur acerbam.
Cornix, Græcis Κορώνη. Namque vides ſolido de marmore vtrimque columnas
Arte CORINTHIACA erectas: Cornice ſuprema
(Augur enim, juſtique tenax, cultórque deorum
Exſtitit Auguſtus, fuit illi & cura ſacrorum)
Supellex ſacrorum. Stant vrna, atque tripus, capeduncula, & aſpergillum,
Vrceolus, cultérque, ſecuris, & albogalerus,
Cum lituo, clypeiſque ancilibus alternatim
Intextis: ſuſpenſa vides vtrimque TROPHAEA
Hoſtibus à victis, ſpolia, exuviáſque ſuperbas.
Spolia terreſtria. A dextra clypeos, arcus, denſámque tueris
Telorum ſegetem, atque ingentia cingula balteî,
Fulmineúmque enſem, & perfuſum ſanguine ſcutum,
Loricámque grauem trunco pendêre, ſupráque
Inſignem cono galeam. hîc quatit aura comantes
Caſſidis auricomæ criſtas, hic pulvere currus
Fœdatíque jacent axes radiíque cruore.
Haud procul hinc cornu, nec non cava buccina pendet
Tortilis in latum; propè ahenea claſſica cernis,
Claſſica ſueta viros ad prælia dura ciêre.
Terribili ſonitu, Martémque accendere cantu.
Spolia naualia. A læua puppes, clauos cum puppibus altis,
Cheniſcúmque recens nauali Marte reuulſum,
Roſtráque cum proris, retinacula, carbaſa, malos,
Cornua velatarum fraxinea antennarum:
Tranſtráque cum remis, ærata & cuſpide contos,
Arma virûm, tabulas, corbes, fractóſque rudentes:
Multáque prætereà quæ verſu dicere non eſt.
Vſque adeò miſerum eſt caſtris, & rebus, & armis
Nudari, Sortiſque vices tolerare nouercæ.
EVROPA. Prima BOVIS dorſo nivei ſata Agenore nympha
EVROPA invehitur princeps; quam captus amore
Iupiter in Tauri faciem mutatus & ora
Trans mare vexit ouans, pelagóque incluſit, & altis
Turribus imperitare dedit, munitáque vallis
Oppidáque, & latos populos, & mœnia & arces
Conceſſit, valido bona propugnacula bello,
TVRRITAM'que comis flauis geſtare CORONAM.
Ponè jacet roſtrum, CLAVVS'que, & fida ſalutis

ANCORA, navigijsque accommoda multa ſupellex.

Aſia. Proxima nympha ASIA eſt Eoïs ſplendida gemmis,
Intonſum redimita capillum Perſide MITRA,
Aſſyrios redolens fucos, Arabúmque potentum
Myrrhámque & pigmenta, Sabæi & thuris odores.
Illa tenet gremio præſignem cornibus ARCVM
Pro ſceptro, PHARETRAM tergo, in pharetráque ſagittas
Parthorum: nec abeſt deformis membra CAMELVS.

Africa. AFRICA dein Libye fervore notabilis ipſo,
Aethiopiſſa parum ſano Phaëthonte peruſta,
Getuli fuſcam pellem veſtita ELEPHANTI,
Niliaci tergum ſquamáſque premit CROCODILI:
Cui comes eſt SPHINX, Oedipodis Sphinx nobile monſtrum,
Virginis os vultumque gerens, vnguéſque leonis,
Harpyiæque alas volucres, caudámque draconis.

America nondum inuenta. Tum nondum varios plumarum induta colores
Omnigenûm alituum ſubtilis America, venas
Aurique argentique irritamenta malorum
Eruerat: quam poſt ter ſæcula quinque peracta
Per mare navigijs vectus Veſpucius audax
Vi rapuit, tenero nympham complexus amore:
Edocuitque hominum cultus, moréſque, ſacræque
Relligionis opus ſupremum agnoſcere Numen:
Et tribus hanc tandem Nymphis ſociam addidit vnam.

GOLTZIVS hæc parva in tabula dum ſingula pulchrè
Exprimit, atque oculis ſubjecta fidelibus orbi
Tot veterum effigies, tot priſca numiſmata ſculpit:
Se, patriam, ROMAM, AVGVSTVM, lauróque coronat
LAVRINOS: nam Virtutis ſunt præmia Laurus.

LVDOVICI CARRIONIS BRVGENS. I. C. IN IDEM FRONTISPICIVM GOLTZII CIVIS ROMANI.

En tibi Roma malis, CAESAR, ciuilibus ægra,
Et varijs lacerata duellis,
En, PATER, ô, PATRIAE, PRINCEPS, AVGVSTE, Senatus
Et titulos dat & Orbis habenas
Committit, ſtudijs feſſus diſcordibus. Hoc tu
(Sic ſacri meruêre labores)
Lætus habe: Et, PACEM, ramis inſignis oliuæ
Imperio dare totius Orbis
Sis memor. Hinc ales VICTORIA, præpete penna,
AVREA ſerta parat tibi LAVRI.

Parte

Digitized by Google

Parte alia es felix CAPRICORNI Sidere. vtrimque
ARMIGER eſt Iouis, alituum Rex.
Illa premit teretem volucri ſub pectore mundum:
Hæc tibi quercea dona coronat.
Non minus eſſe tamen curæ tibi ſacra, capedo
Et lituus, recidiuaque cœlo
Arma docent. His tu nunc artibus aggredere orbem.
His terram rege & artibus vndas.
En EVROPA gemens, placidóque inuecta iuuenco,
Oppida cum regnis populisque
Vni offert deuota tibi; quæ cetera vincit,
Diuitijs animoſa ſuorum.
En ſupplex ASIA, olim inluſtris Perſide mitra,
En humilis tua iuſſa capeſſit:
Et Signa atque Aquilas, quę CRASSI opprobria, preſſo
Nixa genu tibi, Diue, remittit.
En Libye miranda nouis ex ordine monſtris,
Te LEPIDO dare iura ſubacto
Iam patitur. Te NILVS amat. CROCODILVS adorat,
LEVCADII poſt fata triumphi.
Inde Corinthiaca ſurgunt tibi ab arte Trophæa,
Pyramidésque nouique obeliſci.
Ne tamen, ô, æterna tibi ne, DIVE putaris.
Deteret hæc veteris labor æui.
Vixque tua quondam, CAESAR, noſceris in Vrbe
Barbarico trepidante tumultu.
Non tibi Romulidæ è tenebris, non Itala virtus
Eripiet decora inclita famæ.
Aſt gentes olim domitæ victricibus armis,
Quæque iugum tolerare Latinum
Conſuerant; ſtatuas viuo de marmore ponent:
Inque notis tua nomina pangent
Aeratis, Vultusque ſacros atque ora notabunt;
Ora ipſi malè cognita Romæ.
Hinc BRVGAE, hinc veteri gens nata Tuiſcone, certant
Et titulos cumulare ſuperbos;
Et penè effigiem ſquallentem cingere LAVRV
AVREA; & HVBERE munera dextra
Ferre. Sed, ô, non hoc, non hoc, Vrbs incluta Brugæ,
Vrbs populo inuidioſa Latino,
Roma feret. Sed quem tu cœlo laudibus æquum,
Atque operis celebrare ſolebas
Auctorem: Hunc olim Roma Auſoniusque Senatus
Scilicet Auſonia Vrbe beabit;
Et Ciuem faciet. Non hæc tibi gloria GOLTZI;
(Sit licet hæc tibi gloria magna)

At

At maior tamen eſt Romanæ ciuibus Vrbis,
Quæ proprij inuida munere honoris
Hoc ergò te donat; vt hanc non debeat vlli
Hiſtoriæ è tenebris reuocatæ
Externo laudem. At tu vel Germanus in auras
Edite, Belga, niſi Itale manis
GOLTZI; antiqua, ſepulta, in dias luminis oras
Quod facis, erue. Sic tua circum
Tempora de LAVRI ſcintillans fronde corolla
Ardeat AVREA. Sic tibi fratrum
Nobile par LAVRINORVM de diuite cenſu
Munifica tua cœpta ſecundet.

Duaci A. D. IIII. Non. Decemb.

Ann. M. D. LXXII.

AD HVBERTVM GOLTZIVM
CIVITATE ROMANA DONATVM
IOAN. POSTHII GERMERSHEMII MEDICI.

De Patria magni lis magna exarſit Homeri,
Septem vrbes Ciuem quem voluêre ſuum.
Tu maior: nam te ſibi vindicat inclyta Ciuem
Flandrica terra ſuum, Teutonis ora ſuum.
At quoniam illuſtras veteris decora ardua Romæ,
Aſſerit & Ciuem te tua Roma ſuum.
Ergo donec erunt Germania, Flandria, Roma,
Semper honos, GOLTZI, viuet in orbe tuus.
Viuet & irriguas pulcherrima LAVRVS ad vndas,
Præſidio cuius, quod facis, omne facis.

AD EVNDEM
VICTORIS GISELINI MEDICI ODE ΜΙΜΗΘΙΚΗ΄.

Virtutis hoſtis, nec ſibi nec Dijs
Amicus, vt ſeſe adnumeret bonis,
Ab Atreo vſque, ipſoque Ledæ
Progeniem numerabit ouo:
Sui vel ortus conſcia mœnia
Troiæ, Corinthique, ac Lacedæmonis
Iactabit audax. te ſed illis
Longè alium meliore fato
Omnes amicum diſcupiunt boni,
Amice GOLTZI. non patria, aut aui

Dedêre,

Digitized by Google

Dedere, vt ignotum vagantem
Suſciperent cupido ore gentes:
Inmo ipſe contrà, dum valida manu
Scripta vndiquaque, ac viribus ingeni
Ex vltimo orbe in Romuli vrbem
Reſtituis veteres Quirites;
Venlonianum atque Herbipolim tuam,
Quà Phœbus oras mundi habitabiles
Inluſtrat, inluſtrare pergis,
Per titulos, memoreſque Faſtos.
Iure ergo patrem te patria, ac Deum
Supplex adorat: cornibus & ſuis
Iam Rhenus obniſas retorquens
Oceanas animoſus vndas,
Se maior ipſe, & vix capiens, lutum
Nili æſtuantis, ac rutilas Tagi
Hermique arenas, amniumque
Prodigia omnia ceterorum
Contemnit. vni ſed famulas tamen
Submittit vndas, Thibri pater, tibi:
Laudumque fontem propriarum
Flumine quas tumido redundat,
In te refundit. te, ſimul aurea
Nato retexi Sæcula GOLTZIO
Audiſti, & Auguſtis referri
Conſulibus meritos triumphos;
Dixiſſe fama eſt: En erit hic dies,
Ridebit alma qui mihi adorea
Secundus, ac rurſum fugatis
Pulcer erit Latio tenebris.
Saluete ô almi lumina ſæculi
Pij Quirites, quorum ope patriæ eſt
Porrecta Maieſtas ab ortu
Solis ad Heſperium cubile.
Saluete: non vos iam taciturnitas
Vrgebit æui. viuite, viuite
Aeternùm, & orbe veſtra toto
Fama loquax memoret trophæa:
Tuumque, in illis, ſidus Iulium,
Diuoſque honores, ô Veneris puer
Auguſte. quàm nunc te tenere,
Et reducis iuuat ora vultu
Læto obtueri? quo duce ferias
Non antè notas Heſperia eſt mea
Experta longùm, vectibuſque
Mille, feris vacuum duellis

Ianum Quirini cluſit, & ordinem
Rectum euaganti frena licentiæ
Iniecit, emotisq́ue culpis
Iuſtitiæ reuocauit artes,
Ne, Roma, ne iam pœniteat tuæ
Anilitatis: te caput vrbium,
Orbisq́ue Reginam prioris
Iſta etiam veneratur ætas.
At GOLTZI, amori præmia tam pio
Aequa vt rependam, non opis eſt meæ;
Non, ſi liquenti in ære nomen
Mille tuum ſtatuæ loquantur.
Quod ergo poſſum; Vos Tiberinides
Ite, ite Nymphæ, ac vindici amabili,
Ciuiq́ue veſtro ob vindicatos
In patriæ ſua iura Ciuis,
Quernam coronam nectite: ſit comes
Et illa LAVRO, quæ Oceano vltimo
Adnata nuper, atque Nymphæ
Hydrorhoes vegetata lymphis,
Phœbi & Sororum eſt delicium nouem: &
Daphnæa vt olim ſilua Palatij
Cuſtos Poëtarum pudica
Aërijs minitatur auris,

HADRIANI IVNII ME-
DICI ἈΚΡΟΣΤΙΧΊΣ.

Hoc conſigno decus proprium tibi GOLTZIE, quòd ſis
Vber inexhauſtum rerum, riuusq́ue perennis,
Barbaries quas nulla vnquam, aut longæua vetuſtas
Eripere, aut caries potuit, tibi Martia Roma.
Relliqua qui promis Latiæ ornamenta monetæ,
Theſaurum ſubductum orco, latebráque redemptum,
Vindicijsq́ue pijs orbi hunc tranſcribis honorem.
Si Triuiæ vitam debebit Virbius: herbæ
Guſtatæ Glaucus, libertatémque Camillo
Orba vrbs Roma ſuo: quæ non tibi tempora nectat
Laurea? & exhauſtos quibus ætas grata labores
Tollet in aſtra modis præſens & ſera nepotum?
Zenoni Cecropidas gemmis auróque coronam
Inſignem, & ſtatuam fama eſt ſacraſſe ſuperbam
Virtutis merito: quo tu mactandus honore
Surges, ob FASTOS reduces, atque æra repoſta?

IOA.

IOACHIMI TYDICHII
BERLINENSIS MARCHITAE
'ΑΚΡΟΣΤΙΧΙ΄Σ.

H erbifer irriguo prolabitur agmine Mœnus,
  V beribúſque beat rura propinqua ſatis.
B ellacéſque rigans, quos fert Germania, Francos,
  E xoneratur aquis, maxime Rhene, tuis.
R es etiam loquitur, pariat quòd is VBERE cornu
  T urgidulus venis AVREA fruſta ſuis.
O men ineſt verbis, ea nec ratione carebunt,
  GO LTZIVS eſt AVRI pars bona, Mœne, tui.
L uminis ille ſui Mœni primordia ripis
  T raxit, & AVRATVM nomen & omen habet,
S cilicet hoc AVRO Germania Romáque lucet;
  I lla dedit vitam, cuius at iſta locum.
O rta fuit lis inde: ſuum Germania natum,
  S ic ciuem repetit Roma Latina ſuum.
V íſne ego ſim iudex? Germanus habebitur, vno hoc
  O rba viro quid erit Martia Roma? cinis.

CAROLVS VTENHOVIVS F.

Antiquitatis vberrimæ inſtauratori Huberto Goltzio in amicitiæ ſymbolum ſcripſit Brugis Anno M. D. LXVI. Prid. Id. Aug.

Vbere cum Latio totas cui mater Athenas
  Creditur vberibus prouoluiſſe ſuis,
Vber & vberius per quem fluit Hippocrenes,
  Vbera lactenti cui dedit alma Charis:
Nomen ab ingenij tulit vbertate venuſtum,
  Illud ab vberibus ni tulit vberibus.

'ΟΥΘΈΝ-῾Ο-θεσπεσίοισ-ΒΙΟΣ πέλει νόσφι θεοῖο.

GEORGII FABRICII
CHEMNICENSIS.

Imperio Auguſti non eſt illuſtrius vllum,
  Nec quo venturo tempore, maius erit:
Tum Romæ Imperium terris, æquauit Olympo
  Pectora, & acceſsit proſperitate Deos.
Inter quos Cæſar, Diui genus, altaque Iuli
  Progenies, celſum protulit orbe caput.

Sed nunc fata Deûm, nunc inuidioſa vetuſtas,
Abſtulit inuicta quidquid in vrbe fuit:
Quo iacet Auguſtus, Marcellus, Agrippa ſepulcro,
Nunc Mauſolei ſtat ſine honore decus.
Roma ruina iacet, Dicæarchidos ora ruina eſt,
Calchidicáque nihil reſtat in arce ſuper.
GOLTZIVS auſpicio natus felice, reducit
Aurea Saturno qualia ſecla ſene.
Et veterum vultus, inſignia, bella, triumphos
Eruit, è priſcis ſculpit & illa notis,
Non minus Aeneę genitor, quàm monſtrat in agris
Elyſiis, certa nomina certa fide.
Hoc fecêre alii, merita qui laude ferendi:
HVBERTVS palmam ſed tamen vnus habet,
Ad Mœnum herboſæ Cereris qui natus in vrbe,
Franciacæ excellit ſplendidus vrbis honor.
Auguſti Ciuis vixiſſet GOLTZIVS æuo,
AVREVS in Latio ſtaret & ipſe foro.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
Καίσαρος εἰκόνας, καὶ τοὺς τῶν τότε νομισμάτων χαρακτῆρας, τάς
τε ἱστορικὰς ἐξηγήσεις, ΟΥΒΕΡΤΟΥ ΓΟΛΤΖΙΟΥ
Φραγκοῦ καὶ Πολιτογραφέντος Ρομαίου τύπους καὶ πόνους,

ΙΩΑΧΕΙΜΟΥ ΚΑΜΕΡΑΡΙΑΔΟΥ.

Εἴ τις θαυμάζει καλὰ τέχνης ἔργα παλαιῆς,
Ἤτοι ζωγραφικῆς ἠὲ τυπογλυφικῆς,
Οἷά τε λύσιππον ποιῆσ' ἢ φασιν ἀπελλῆν·
Τούτων γὰρ οὐδεὶς ἐστ' ὀνομαστότερος.
Τόνδ' εἰς ΓΟΛΤΖΙΑΚΗΣ χειρὸς πόνον οὗτος ὁράτω,
Εἰς κάλλος θ' ἑτέρων ὧν ἐχάραξε τύπων,
Ἧττον ἐπαινέσσας; τ' ἐχέτω τ' ἀρχαῖα, τόδ' εἰδώς.
Χ' ὥδ' ἄρα τεχνίτας; ὅττι φέρει βιοτὸς,
Ἀλλὰ χρόνος δὴ πάντα βροτῶν μετα-πράγματα-βάλλει,
Κ' αὐτ' οὐδὲν καιροῖς οὐδὲ τόποισι μένει.
Ἑλλήνων μὲν ἔην ἴδιος ποτε χ' οὗτος ὁ κόμπος
Ζωοῖσιν τέχνη πλάσματ' ἀπεικονίσαι.
Νῦν δ' ἐπὶ γερμανῶν ἐπιδήμησ' ἄφθονος αἶαν,
Πολλαὶ χρησομαθεῖς ἀλλ' ἔπαν ἔνθα φύσεις.
Κλεινὴν δ' ἔξοχα σὴν ἔνδοξον ΓΟΛΤΖΙ' ἔθηκας
Ἔθνους μητρόπολιν πατρίδα φραγκογενοῦς.
Τὴν διὰ δὴ σύνεσίν τε τεὴν καὶ δεξιότητα
Ἑλλάδος ἀνθούσης αὖ ποιέεις τε πάλιν.
Ὧν σύγ' ὑπ' ὄψιν ἀγάλματ' ἄγεις πόλλ' ἀμφοτεράων,
Μορφάς τ' ἀρχόντων ἱστορίης τε φάος.

Δεύτε-

Δεύτερον ἤδη γοῦν κοσμοκράτορός ποτε ῥώμης
Κύριον εἰσιδέειν πᾶσιν, ὅλον πρατίθης
Δουλωθέντος ὑπαὶ λαοῦ κληθέντα ΣΕΒΑΣΤΟΝ,
Κληρονόμον τόλμης Καίσαρος ἀρχικάκου.
Καὶ νῦν τοῦδ' ἔχομεν τὰ πρῶτα δύ' ἄνδρι μονάρχῳ
Τοῦ πρὸ τοῦ ἄρχοντος παιδιωκέτου τε λεώ.
Ἀλλ' εἴη λοιποὺς μετὰ ταῦτα, θεοῖο θέλοντος,
Ὡσαύτως ἡμῖν ΓΟΛΤΖΙΟΝ ἐκπορίσαι,
Ὅσσα προσήκει τῶνδέ θ' ὁμῶς ἰνδάλμαθ' ἑκάστῳ,
Ἦδος τ' ὀψομένοις, ἔκ τε πονοῦντι κλέος.

ADOLPHI MEKERCHI I. C.

EPIGRAMMA,

quo Auctoris nomen, cognomen, patria, ortus, domicilium, ciuitas, & opera tam edita, quàm edenda notantur.

Edidit HVBERTVM Venlo ſub luminis auras;
Illius & proauos & genus Herbipolis.
Bruga magis felix, quæ tecti lareśque benignos
Artifici dextræ præbet & ingenio.
Inuidit Latium, & Latij caput inclita Roma,
Roma peregrinis gentibus æqua parum.
Ac, ſibi ne tantum decoris laudisve deeſſet,
Ciuibus adſcripſit GOLTZION Auſoniis.
Et meritò: quia nemo alius, qui mœnibus vrbis
Semirutis humeros ſuppoſuiſſet, erat.
Sed ne Roma tumeſce nimis: nam Græcia ciuem
Hunc à te repetet, ſurripietque breui.
Tunc iterum viuent Thebæ, Sparta, Argos, Athenæ,
Totaque ſurget ouans Hellados Hellas humo.
GOLTZIVS & viuet, donec Venlo, Herbipolisque,
Bruga erit, & Latium, Græcia donec erit.

IN IVLIVM CAESAREM

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI,

IOACHIMVS TYDICHIVS BERLINENSIS MARCHITA.

Quid non tempus edax, quid non longæua vetuſtas,
Et ſeries æui perdere longa poteſt?
Vrbs vetus illa iacet, magno iacet æmula cœlo,
Roma, triumphati quæ caput orbis erat.
Vix etiam reſtant priſcæ veſtigia ſedis,
Roma nec eſt eadem, quæ modò Roma fuit.

Sed nunc fata Deûm, nunc inuidioſa vetuſtas,
Abſtulit inuicta quidquid in vrbe fuit:
Quo iacet Auguſtus, Marcellus, Agrippa ſepulcro,
Nunc Mauſolei ſtat ſine honore decus.
Roma ruina iacet, Dicæarchidos ora ruina eſt,
Calchidicáque nihil reſtat in arce ſuper.
GOLTZIVS auſpicio natus felice, reducit
Aurea Saturno qualia ſecla ſene.
Et veterum vultus, inſignia, bella, triumphos
Eruit, è priſcis ſculpit & illa notis,
Non minus Aeneę genitor, quàm monſtrat in agris
Elyſiis, certa nomina certa fide.
Hoc fecêre alii, merita qui laude ferendi:
HVBERTVS palmam ſed tamen vnus habet,
Ad Mœnum herboſæ Cereris qui natus in vrbe,
Franciacæ excellit ſplendidus vrbis honor.
Auguſti Ciuis vixiſſet GOLTZIVS æuo,
AVREVS in Latio ſtaret & ipſe foro.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
Καίσαρος εἰκόνας, καὶ τοὺς τῶν τότε νομισμάτων χαρακτῆρας, τάς
τε ἱστορικὰς ἐξηγήσεις, ΟΥΒΕΡΤΟΥ ΓΟΛΤΖΙΟΥ
Φραγκοῦ καὶ Πολιτογραφέντος Ῥωμαίου τύπους καὶ πόνους,
ΙΩΑΧΕΙΜΟΥ ΚΑΜΕΡΑΡΙΑΔΟΥ.

Εἴ τις θαυμάζει καλὰ τέχνης ἔργα παλαιῆς,
Ἤτοι ζωγραφικῆς ἠὲ τυπογλυφικῆς,
Οἷά τε Λύσιππον ποιῆσ' ἢ φασιν Ἀπελλῆν·
Τούτων γὰρ οὐδεὶς ἐστ' ὀνομαστότερος.
Τόνδ' εἰς ΓΟΛΤΖΙΑΚΗΣ χειρὸς πόνον οὗτος ὁράτω,
Εἰς κάλλος θ' ἑτέρων ὧν ἐχάραξε τύπων,
Ἧττον ἐπαινέσσας; τ' ἐχέτω τ' ἀρχαῖα, τόδ' εἰδώς.
Χ' οὐδ' ἄρα τεχνίτας; ὅττι φέρει βιοτός,
Ἀλλὰ χρόνος δὴ πάντα βροτῶν μετα-πράγματα-βάλλει,
Κ' αὖτ' οὐδὲν καιροῖς οὐδὲ τόποισι μένει.
Ἑλλήνων μὲν ἔην ἴδιος ποτε χ' οὗτος ὁ κόμπος
Ζωοῖσιν τέχνῃ πλάσματ' ἀπεικονίσαι.
Νῦν δ' ἐπὶ γερμανῶν ἐπιδήμιος ἄφθονος αἶαν,
Πολλαὶ χρησομαθεῖς ἀλλ' ἔπαι ἔνθα φύτλας.
Κλεινὴν δ' ἔξοχα σὴν ἔνδοξον ΓΟΛΤΖΙ' ἔθηκας
Ἔθνους μητρόπολιν πατρίδα Φραγκογενοῦς.
Τὴν διὰ δὴ σύνεσίν τε τεὴν καὶ δεξιότητα
Ἑλλάδος ἀνθούσης αὐτονίης τε πάλιν.
Ὧν σύγ' ὑπ' ὄψιν ἀγάλματ' ἄγεις πολλ' ἀμφοτεράων,
Μορφάς τ' ἀρχόντων ἱστορίης τε φάος.

Δεύτε-

Δεύτερον ἤδη γοῦν κοσμοκράτορος ποτὲ ῥώμης
Κύριον εἰσιδέειν πᾶσιν, ὅλον προτίθης
Δουλωθέντος ὑπαὶ λαοῦ κληθέντα ΣΕΒΑΣΤΟΝ;
Κληρονόμον πόλιος Καίσαρος ἀρχικάκου.
Καὶ νῦν τοῦδ᾽ ἔχομεν τὰ πρῶτα δύ᾽ ἄνδρε μονάρχω
Τοῦ πρὸ τοῦ ἄρχοντος παιδίων ἔτου τε λεώ.
Ἀλλ᾽ εἴη λοιποὺς μετὰ ταῦτα, θεοῖο θέλοντος,
Ὡσαύτως ἡμῖν ΓΟΛΤΖΙΟΝ ἐκπορίσαι,
Ὅσσα προσήκει τῶνδέ θ᾽ ὁμῶς ἰνδάλματ᾽ ἑκάστω,
Ἦδος τ᾽ ὀφθαλμοῖς, ἔκ τε πονοῖσι κλέος.

ADOLPHI MEKERCHI I. C.

EPIGRAMMA,

quo Auctoris nomen, cognomen, patria, ortus, domicilium, ciuitas, & opera tam edita, quàm edenda notantur.

Edidit HVBERTVM Venlo ſub luminis auras;
Illius & proauos & genus Herbipolis.
Bruga magis felix, quæ tecti laresque benignos
Artifici dextræ præbet & ingenio.
Inuidit Latium, & Latij caput inclita Roma,
Roma peregrinis gentibus æqua parum.
Ac, ſibi ne tantum decoris laudisve deeſſet,
Ciuibus adſcripſit GOLTZION Auſoniis.
Et meritò: quia nemo alius, qui mœnibus vrbis
Semirutis humeros ſuppoſuiſſet, erat.
Sed ne Roma tumeſce nimis: nam Græcia ciuem
Hunc à te repetet, ſurripietque breui.
Tunc iterum viuent Thebæ, Sparta, Argos, Athenæ,
Totaque ſurget ouans Hellados Hellas humo.
GOLTZIVS & viuet, donec Venlo, Herbipoliſque,
Bruga erit, & Latium, Græcia donec erit.

IN IVLIVM CAESAREM

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI,

IOACHIMVS TYDICHIVS BERLINENSIS MARCHITA.

Quid non tempus edax, quid non longæua vetuſtas,
Et ſeries æui perdere longa poteſt?
Vrbs vetus illa iacet, magno iacet æmula cœlo,
Roma, triumphati quæ caput orbis erat.
Vix etiam reſtant priſcæ veſtigia ſedis,
Roma nec eſt eadem, quæ modò Roma fuit.

Quis numerare poteſt titulos priſcosque Triumphos,
Signaque victrici bellica parta manu?
Quis tot Templa Deûm, precioſa tot atria Regum,
Quis Capitolini priſca Theatra iugi?
Quis Statuas, quis magna ſuis ſimulachra figuris,
Quis pompas, & opes, exuuiasque canet?
Quis Fabios, Craſſosque truces, fortesque Camillos,
Terribilésque viros, belligerosque Duces?
Quisve tot Heroës, tot fortia pectora Reges
Romana natos dicere ſtirpe poteſt?
Aut vbi ſunt? periêre domus, periêre triumphi,
Amiſêre ſuum tot monumenta decus.
Et Fabij periêre truces, periêre Camilli,
Magnanimi Reges, & periêre Duces.
Vnus adhuc Phrygij de ſanguine natus IVLI
CAESAR, & Auſonij maximus orbis apex,
E gremio raptus telluris IVLIVS atro
Viuit, & auguſti luminis aſtra videt.
Luminis aſtra videt. nec enim prius inſitus aſtris,
Vt Vatum memorat garrula turba, fuit.
Sed mediis tenebris, terráque ſepultus in ima,
Preſſus adhuc vinclo noctis & ille fuit.
Donec opum ſoboles Germanæ GOLTZIVS oræ
Contulit, immundo præripuitque ſinu.
Aera ſuo qui dum tellure recondita cultu
Pingit, & artifici ſigna vetuſta manu;
Factáque magnorum per priſca nomiſmata Regum
Quærit, & æratis prælia ſculpta notis:
CAESARIS effigiem, titulos, partósque triumphos,
Armáque ſquallenti priſca leuauit humo,
Perpetuísque notis operoſo ſculpſit in ære,
Aemulus ingenij, docte Lyſippe, tui.
Imperij patet vnde tui ſtatus omnis, & ætas,
Et ſeries vitæ, CAESAR IVLE, tuæ.
Hæc eſt illa dies, qua te poſt fata futurum,
Promiſit Veneri Iuppiter ipſe, Deum.
Hæc eſt, hæc noſtri eſt HVBERTAS AVREA SAECLI,
Qua redeunt ſenſim, quæ periêre priùs.
Sed tu iam tenebris ereptus, & inſitus aſtris,
Præmia quæ tanto digna labore dabis?
Res ea non leuis eſt, vitam reuocaſſe ſepulto:
Ergo quid hinc precij GOLTZIVS iſte feret?
ROMANAE conſors, dicis, vocitabitur Vrbis.
Non ſatis eſt, meruit plura. quid ergo? TOGAM.

Digitized by Google

IN AVGVSTVM CAESAREM HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI, CARMEN IOACHIMI TYDICHII BERLINENSIS MARCHITAE AD MAXIMILIANVM .II. ROMANORVM IMPERATOREM PIVM FELICEM SEMPER AVGVSTVM.

MAXIME Romanæ pater AEMILIANE ſalutis,
  MAXIME Rex Regum, Dúxque ſupreme Ducum:
Quo nihil in terris, quas Phœbus cumque pererrat,
  Clarius aut maius maximus orbis habet:
Accipe pacato CAESAR ter MAXIME vultu
  Hoc opus, & famuli ſubdita vota tui.
Accipe, clementémque tuo te porrige CIVI.
  Res decet hæc Regem, res decet iſta Ducem.
Cernis vt in veterum monumenta perennia Regum
  Longa dies celeri proruat acta gradu:
Cernis vt immenſas turres annoſa vetuſtas
  Frangat, & ad nudam depopuletur humum.
Nunc vbi Troia potens, vbi nunc Carthaginis arces,
  Nunc vbi Roma tuum, quod fuit antè, decus?
Nunc vbi Lesbos, vbi Thebæ, ditéſque Mycænæ,
  Argos, & in medijs candida Delos aquis?
Aut vbi tot pompæ, tituli tot, totque triumphi,
  Tot ſtatuæ Regum, tot monumenta Ducum?
Omnia præteriêre, teri quæ poſſe negabam,
  Cum ſtatuis tituli, cum titulisque Duces.
Si tamen hoc hominum non eſt opus, eſtque Deorum,
  Defunctis vitam reſtituiſſe viris:
Vt quæ iam longos ſint membra ſepulta per annos,
  In vitam redeant liberiora ſuam:
GOLTZIVS humano numquid de fœmine natus
  Maxima diuinæ munera mentis habet?
Per quem priſca redit magnorum gloria Regum;
  Gloria, iam longos vſque ſepulta dies.
Per quem ROMANI vetus illa potentia regni,
  Et redit antiqui temporis omne decus.
Induperatorum qui fortia facta priorum,
  Arma, Ducum vultus, bella, trophæa canit.
Vulnere quis multo vitam tibi CAESAR IVLI
  A Bruto raptam neſciat eſſe truci?
Sed ſuperas nuper redijſti ſaluus in auras,
  Et redijt vitæ gloria vera tuæ.

Quámque

Digitized by Google

Quámque ferox multo tibi vulnere Brutus ademit,
Reddidit hanc vitam GOLTZIVS iſte tibi.
Quique tuas poſthac moderari iuſſus habenas
AVGVSTVS Latia CAESAR in vrbe fuit:
Vt ſceptris, vt morte, tibi ſit laude ſecundus;
Iam ſequitur lucem, CAESAR IVLE, tuam.
Tu verò, tu magnorum REX MAXIME Regum,
Nomen ab AVGVSTO CAESARE CAESAR habens,
AEMILIANE, tui qui, Cæſar, MAXIME, ſæcli
Iam data per longos ſceptra tueris auos:
Hoc ſtudium, priſci quo priſca numiſmata ſæcli
Clarius à putri profodiuntur humo;
AVGVSTA clemens pro libertate fouebis,
Si duce te creſcet quod modò ſurgit opus:
Et duce te ſolidum tandem ducetur in orbem,
Conſpicuum terris, conſpicuumque polis.
Magna tibi eſt pietas, (hanc ſenſi:) magna voluntas,
Magnus amor, doctos quo tueare viros.
Hæc pietas, amor hic, hæc officioſa voluntas
GOLTZION Auguſta (ſpero) leuabit ope.
Pro quibus officijs fore ſe memoremque piúmque,
Mancipiumque tuum ſe fore ſemper, ait.
AFRICA iamque ſuis ASIAE quoque regna triumphis
In clarum venient luce renata diem.
AEgyptusque ſuos titulos, & Græcia reges,
Troiáque verſa tuos adſpicies cineres.
Arcades Epiro diti iungentur, & illis
Cos, Samos, ac Delos, Creta, Cyprus, Melite.
Thracia Pamphyliæ, dein Myſis Theſſala tempe,
Et Peloponneſo paſcua Trinacriæ.
Has ſimul & plures, harum monumenta ſubinde
Parturit, has terras, hæc tibi regna dabit.
Tu modò ſis facilis, nec in æquore deſere nauim:
Quæ ſine te portum laſſa ſubire nequit.
Quosque tibi titulos, & quæ modò nomina ſperas
Poſt obitum famæ poſſe venire tuæ:
Illa tuos maneant maiores, illa virosque,
Qui prius Auſonio iura dedêre foro.
Sic æuo detur CAESAR tibi MAXIME longo
Semper honorata ſceptra tenere manu.
Sic tranquilla tibi ſemper Victoria donet
Perpetuam pacem, pacificosque dies.
Sic tibi ſint nati felices; natus & olim
Hoc regat imperium cum ſeniore ſenex.

IMP.

Digitized by Google

IMP. CAESARI DIVI FERNANDI AVG. F. MAXIMILIANO AVSTRIO SECVNDO PIO FELICI PERPETVO AVGVSTO

HVBERTVS GOLTZIVS HERBIPOLITA VENLONIANVS CIVIS ROMANVS.

F. P. D.

CVM noſtras de CAESARE AVGVSTO lucubrationes, de Monarcha, vt ad noſtram vſque poſteritatem omnium quorum exſtat memoria maximo, ita pacis bellique artibus clariſſimo, publicare decreuiſſem; non diu mihi quærendus videbatur, ſub cuius auſpicijs & patrocinio in lucem prodirent: nam de AVGVSTO ſcripturus, ad S. M. Tuam MAXIMILIANE AVGVSTE oculos animumque conuerti: AVGVSTVMque noſtrum S.M. Tuæ dedicandum conſecrandumque putaui; atque id ordine & iuſtè me facturum arbitratus ſum, vtpote qui auita poſſeſſione, & ex DEI in rempublicam ſuam prouidentia, eundem tibi vindicare & aſſerere poſſes. AVGVSTVS itaque ſub CAESARIS MAXIMILIANI nomine adparebit. CAESARIS, inquam, non ex ſtirpe ſolùm & familia, quod quidem præclariſſimum eſt, maiorum tuorum imaginibus præfulgentibus; ſed, quod longè illuſtrius & auguſtius, quòd ex Septemvirorum lectione nec obnoxijs ſuffragijs, AVGVSTVM te Europa veneretur, reipublicæ ſuæ tuo Principatu gratuletur. Nam ſi Imperium Romanum gentilitio iure cuiquam debetur, atque vt olim IVLIA gens CAESARVM veluti ſeminarium, ita nunc AVGVSTORVM AVSTRIA gens haberetur; nulli iuſtius & æquius quàm S.M. Tuæ deberetur; cuius maiores ab ſexta & virili ſtirpe, ducentos per annos, non ſolùm ex AVSTRIA gente

Digitized by Google

propagati; ſed & omnes, Sanctiſſimi Ampliſſimique totius Europæ ordinis ac Senatus lectione AVGVSTI ſalutati ſunt. Gens IVLIA ſemper ex muliebri ſtirpe poſt Iulium propagata, tot adoptionibus (quia ſterileſcebat) ex Vipſania, Claudia, Domitia gente ſuffulcienda erat. mox Imperium quod Iulius, vt qui armis plus poterat, inuaſerat; quod Auguſtus bellis confectis, & pace terra marique parta legibus confirmauerat; illud veluti hereditarium eorum poſteritas vſque in Domitium Neronem, quartum ab Auguſto Cæſarem, occuparat. Ceterùm vt Tiberius ex Claudia gente Auguſti adſcititius erat; ita ſuperbus, ſæuus & crudelis fuit: Claudius fatuus & libertorum ſuorum ſeruus; Caligula & Nero generis humani faces & reipublicæ peſtes fuerunt. Contrà, omnes ex gente AVSTRIA Principes maioreſque tui, CAESAR MAXIMILIANE, reipublicæ ſuæ ſalutares fuerunt. Argumento eſt quòd tum denique ab Sacroſancto Septemuirorum Senatu lecti ſunt, quum feſſum bellis ciuilibus Imperium, ſibi vindicem & otium quæreret; aut quum ab externa vi reſpublica armis eſſet aſſerenda. Atque vt iſta non altius repetamus, abauum tuum Diuum Maximilianum, belli gloria celebrem fuiſſe annales teſtantur; Diuum FERDINANDVM patrem, pacis artibus magnum; Diuum CAROLVM QVINTVM & patruum & ſocerum, in toga & in bello illuſtrem Europa, Aſia, Africa & America, victoriæ ipſius monumentis illuſtratæ, ad poſteritatis memoriam propagabunt. ita vt maiorum tuorum virtus tum maximè eluceſceret, quum laboranti reipublicæ lumen animi ingeniįque ipſorum eſſet oſtendendum. Nec exigua quoque eſt virtus iſta S. M. Tuæ, qua Germaniam opinionibus diſcordem, pace & legibus ad otium obligaſti. Et maximum tam conſpicuæ in S. M. Tua virtutis argumentum eſt, quòd te vt ſalutarem Germaniæ ſuæ Principem Ampliſſimus Septemuirorum Senatus ſumma cum integritate, neglecto etiam more maiorum, AVGVSTVM legerit. Conſuetudine enim aliqua tenebatur, ne ex

eadem

Digitized by Google

eadem gente quæ potentia præpolleret, continui ſucceſſores Auguſti legerentur. verebantur enim Sapientiſſimi Principes ne aliquando audacioribus per Imperij diuturnitatem confirmatis, occaſio inuadendi rempublicam præberetur. Ceterùm eiuſdem Ampliſſimi Ordinis tantum de tua modeſtia & integritate iudicium & teſtimonium fuit, vt S. M. Tuam tantis regnorum opibus, maxima Imperij potentia florentem, & ab ſexta ſtirpe ex Imperatoribus continua ſucceſſione procreatum, ſocero generum, patri filium ſucceſſorem liberis ſuffragijs creauerit. Verùm vt Auguſto in republica proſpera admodum fortuna fuit & ſalutaris; ita domui ipſius aduerſa. quot enim ex vnica filia opprobria? neptis nepotiſque Agrippæ Poſthumi quot dedecora? tria illa verè ipſius AVGVSTI (vt ipſe dicere ſolebat) carcinomata tanta fuêre, vt orbitatem, cælibatumque non ſemel varijs ſuſpirijs anxio cum gemitu, immo & mortem quatridui inedia exoptauerit. At S. M. Tuam DEVS OPT. MAX. lætiſſima prole parentem fecit; regum totius Europæ maximorum ſocerum, & regum & Reginarum nuper etiam auum. Numeratur vna fœminarum ab omni æuo Lampido Lacædemonia vt feliciſſima; quòd regis filia, regis vxor, regis mater fuerit. at quàm fecundi & Reipublicæ Chriſtianæ felicis vteri MARIA AVGVSTA, Heroina omnium ſæculorum nobiliſſima, vxor tua? patre Auguſto nata, Auguſti nurus, AVGVSTI vxor, mater reginarum duarum, auia nuper & Regis & Reginæ: quæque olim publicis & proſperis in Rempublicam ominibus votiſque certis Auguſtorum quoque parens ſalutabitur. Ecquid, inquam, antiquitas habet, quod tantæ nobilitati opponere; ecquid poſteritas habitura eſt, quod inter felicitatis & fecunditatis exempla magis admirari poterit? Cenſetur inter præcipuas AVGVSTI laudes, quòd ſui ſæculi ingenia omnibus modis fouerit: nec in hac parte maiorum tuorum virtus inferior eſt. & ne longè abiero, ecquis Diuo Carolo, quis Diuo Ferdinando in fouendis ſui ſæculi ingenijs benignior

Digitized by Google

nignior fuit? At nunc magnorum multorumque virorum oculi in S. M. Tuam conuerſi ſunt, qui vnà nobiſcum teſtes atque exornatores eſſe cupiunt tuæ in viros doctos benignitatis, munificentiæ, atque liberalitatis. Ceterùm vt equidem ſuperioribus annis Diuo Ferdinando patri tuo IVLIVM CAESAREM conſecraueram; ita nunc AVGVSTVM CAESARIS filium S. M. Tuæ, hoc eſt Diui Ferdinandi filio, ex officio & ordine dedico. Patere itaque MAXIMILIANE AVGVSTE ſub S. M. Tuæ nomine & auſpicijs AVGVSTVM noſtrum lucem ferre; eundemque poſt quindecim ſæcula ex antiquitatis memoria (quantum exſtare monumentorum de eodem obſeruare potuimus) ab omni obliuione vindicatum, in publicum prodire. hoc interim ſupplico, vt S.M. Tua hanc meam operam ſtrenæ loco anni ineuntis fauſtiſſimo omine, (vti & Auguſtus olim eandem KAL. IANVARIIS quotannis à ſuis ciuibus accipere ſolitus erat) benigno vultu ac ſincero animo excipere digneris. DEVMQ. OPT. MAX. precabor vt S. M. Tuam reipublicæ Chriſtianæ & Imperio diu conſeruet incolumem.

Brugis Flandrorum Kal. Ianuarij poſt CHRISTVM natum M. D. LXXIIII.

Digitized by Google

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI IN HISTORIAM CAESARIS AVGVSTI EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS RESTITVTAM AD LECTOREM PRAEFATIO OMNINO NECESSARIA.

Miraberis forſan candide Lector, adparere Cæſarem Auguſtum decennio tardius quàm in editione Iulij Cæſaris polliciti eramus. Officij itaque mei eſſe putaui, hac in præfatione paucis & otij mei rationem interea tibi reddere, & quanto cum fœnore moræ iſtius vſuram tibi repræſentaturi ſumus, oſtendere. Faſtos noſtros Magiſtratuum & Triumphorum Romanorum, qui ante annos aliquot in lucem prodierunt, ante Auguſtum fuiſſe præmittendos cenſebam. nam ni ita à nobis factum fuiſſet, ſique Faſtorum editionem diſtuliſſem donec Imperatorum vſque ad Iuſtinianum hiſtoriam produxiſſem, ὕϛερον πρότερον me admiſſurum videbam; & lectoris deſiderio vtilitatique moram nimis longam oblaturum. Atque vt equidem, benigne Lector, nullum ſpiritum ſatis tranquillum duco, quò aliquid in reipublicæ litterariæ vtilitatem conferam: ita dilato in tempus Tiberio (qui iam multum proceſſerat, & quem forſan, vti hiſtoriæ & temporis ratio poſtulat, proximè edendum non minus auidè quàm Auguſtum noſtrum hactenus exſpectas) ne quid ordinem ſeriemque ſæculorum perturbaremus, Græcorum numiſmatibus, quæ & antiquitate Cæſarum numiſmata & res geſtas ijs inſculptas præcedunt, manum admouendam prius, eaque in lucem primo quoque tempore proferenda putabam. Sunt itaque præ manibus libri quatuor, qui hiſtoriam vrbium & populorum Græciæ ex antiquis numiſmatibus reſtitutam proponent; quorum primus Siciliam & Magnam Græciam complectetur. Secundus autem liber Epirum, Acarnaniam, Amphilochiam, Ætoliam, Achaiam, Peloponneſum, Atticam, Bœotiam, Locridem, Theſſaliam, Macedoniam, Cherroneſum, Thraciam deſcribet. Tertius Cappadociam, Calatiam, Pontum, Bythiniam, Myſiam, Phrygiam, Mæoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, Doridem, Lyciam, Pamphyliam, Ciliciam, Syriam, Phœniciam, Ægyptum, Africam continebit. Quartus inſulas Græciæ; Corcyram, Leucadiam, Cephaleniam, Zacynthum, Cytheram, Ægialiam, Cretam, Aſtypaleam, Theraſiam, Melum, Calauriam, Æginam, Helenam, Cœam, Cycladas, Sporadas, Eubœam, Scyrum, Peparethum, Thaſum, Lemnum, Samothraciam, Tenedum, Leſbum, Chium, Samum, Icariam, Coam, Carpathum, Rhodum, Dolichen, Megiſten, Chelidoniam, Cyprum, Aradum, Melitam, & reliquas proſequitur. Quæ quidem lucubrationes, vt multum Auguſti editionem tardarunt; ita confido ipſas lectoris vtilitati & deſiderio ſatisfacturas.

Habes itaque, candide Lector, & tarditatis noſtræ & moræ iuſtas rationes; ſequitur, vt quemadmodum in editione Iulij Cæſaris tibi viam modumque intelligendi legendique characteres, notaſque toto libro ſparſas & paſſim obuias aperui; ita denuo hic (quia diuerſæ aliquot ab ijs obiter occurrent) multa ex Iulij Cæſaris editione repetenda, nec pauca ex Auguſti lectione adijcienda putem. Ad hæc, quæcunque hoc noſtro in opere ſpectantur numiſmata, in . XXXII. Capita digeſſimus, ſecundum eos qui in infima cuiuſque tabulæ ora ſignati ſunt numeros: quæ quidem Capita nunc ſingulas, nunc plures etiam tabulas complectuntur: è quibus primum vultus & capita Auguſti exhibet, ſequentia verò, partes auerſas ſiue diuerſa rerum ſimulachra & ſymbola, quæ in poſteriore numiſmatum parte ſpectantur, tibi proponunt: in eum ordinem quâ id fieri potuit à nobis digeſta, quem temporis vel rei geſtæ ordo, vel ipſa argumentorum ſimilitudo exigere videbatur: ita vt quæcunque ad religionem ſiue res ſacras ſpectarent, in vnum caput; quæ verò ad res profanas, rem militarem, res geſtas, magiſtratus, aut aliud aliquod argumentum pertinerent, alia in alia Capita congeſta ſint. Subiectaque ipſis tabulis pauciſſimorum verborum ſententia, quid potiſſimum vnaquæque illarum contineret indicauimus, non inutili, nec tibi, vt ſpero, ingrato conſilio. Quod ſupereſt, litteræ illæ numerales, ſiue notæ arithmeticæ his tabellis, quæ in ipſa tabulæ ora ſiue mar-

gine dextris ſingulorum numiſmatum lateribus affixæ ſunt, inſcriptæ, ſignificant quem quæque in ſuo capite ordinem teneant: ita vt ſemper cum nouo capite numerus primarius repetatur. Characteres autem Græci α. β. γ. δ. ε. ζ. & reliqui in eiſdem tabellis numeris illis ſubiecti, amplitudinem ſiue exilitatem ipſius nummi demonſtrant: vt ſcilicet intelligas, nummum cui talis aliquis character adſcriptus eſt, ea eſſe magnitudine, quantum eſt interuallum & ambitus in figura hîc ad calcem quæ ex circulis alijs alio maioribus conſtat, intra ſupremam omnium lineam circularem & alteram cui idem ille character, quem nummo additum vides, ſupraſcriptus eſt. Alij verò characteres, tabellis quæ nummo incumbunt, ſiue impoſitæ ſunt, inſcripti, metallum indicant, quo nummi ſub ipſis repræſentati cuſi ſunt: ita vt AV auro, AR argento, Æ ære nummum percuſſum tibi ſignificet. Si quibus autem plures huiuſmodi characteres ſupraſcripti erunt, hos totidem metalli generibus ſignatos intellige: ſi duo, duobus: ſi plures, tribus. Notæ autem arithmeticæ in ijſdem tabellis ſub dictis characteribus metallicis adſcriptæ in auerſarum partium tabellis, indicant cui capiti ſiue faciei ex præcedentibus ea pars auerſa reſpondeat & attribuenda ſit. Quæ quidem notæ numerales ſi plures erunt, totidem etiam capitibus hoc ſymbolum cui inſcriptæ erunt, ſubijci credas. Exemplo tibi ſit nummus primus in prima tabula ſecundi capitis nummorum Auguſti, in quo ſpectatur Cometes ſiue ſidus Crinitum, cui tabella incumbit his notis inſcripta AV. AR. hunc igitur nummum ſcias & argento & auro procuſum. In eadem tabella ſunt notæ numerales: 115. 117. & 120. hinc intelligas hanc partem auerſam ſubijci tribus diuerſis capitibus, ex his quæ primo capite repræſentantur: ſcilicet illi qui centeſimum decimumquintum ibi in ordine locum obtinet; iterum illi qui centeſimum; denique & illi qui centeſimum vigeſimum. Quod ni à nobis ita factum fuiſſet, præmiſſis ſemel, & in vnum caput ſeorſim coniectis quot quot in nummis occurrebant capitibus, quæcunque vel in aliquo à ſe inuicem differebant, ſingulis nummis ſua fuiſſent iungenda capita ſiue vultus: neque id ſine maximo temporis diſpendio, nulloque cum fructu, & ſummo cum faſtidio idem caput ſæpius repræſentandum: quando ſæpè, immo vt plurimum, vni atque eidem Capiti diuerſa, nonnunquam etiam decem vel plura ſubijciuntur ſymbola: & viciſſim vnum idemque ſymbolum poſt plura nonnunquam ſpectatur Capita: vti paſſim hoc ipſo in libro videre eſt. Sicubi autem in his partium auerſarum tabulis ſub notis metallicis iam dictis, non quidem notas arithmeticas, ſed litteram aliquam A. B. C. aut ſimilem conſpicies, tum quidem nummus ſubiectus non ad aliquod capitum vel vultuum præcedentium referendus erit; ſed ad vnum è ſymbolis in eadem tabula contentis eadem littera notatum, ſiue proximo illud loco ſitum erit, ſiue remotiori: ita vt duæ illæ partes coniunctæ vnum numiſma conſtituant. Et vbi plures eiuſmodi litteras ſupraſcriptas videbis, intellige partem illam ad plura ſymbola ſimilibus litteris notata referri debere, quæ ſingula ad illam partem relata tibi numiſma efficient. Exempli loco fuerit, primus nummus in tertia tabula ſecundi Capitis nummorum Auguſti, cui A. ſupraſcriptum eſt; in quo dextræ caduceum tenent: qui nummus cum proximo, qui ſecundus eſt in eadem Tabula, in quo eſt caput Concordiæ, cui & ipſi A. ſupraſcriptum eſt, vnum nummum conficiunt: ita vt vna pars aduerſa, altera auerſa ſit. Iterum in eadem Tabula, nummus tertius, in quo itidem duæ dextræ caduceum tenent, notatus littera B, cum altero in eadem tabula, qui vndecimus in ordine ſpectatur, cum capite Concordiæ, ſimili littera B. notatus, vnum ſimiliter nummum conſtituunt. Rurſus in Tabula prima capitis ſeptimi, nummus ſecundus ibi, qui habet caput victoriæ, notatus litteris B. & C. vnum nummum conſtituit cum proximo ſiue tertio ſimili littera B. notato, in quo Neptunus: ſimul etiam & alterum nummum cum octauo in eadem Tabula, cui C. littera ſupraſcripta eſt, in quo & ipſo Neptunus ſpectatur. Porrò ſi quibus in nummis Characteres ipſos inſcriptionum non omnino expreſſos aut perſcriptos, ſed veſtigia tantùm litterarum minutiſſimis punctis leuiter annotata animaduertes, intellige archetypum ipſum ex quo nummus ille primùm deſcriptus vel exceptus eſt, vetuſtate ipſa, temporiſque aut alia aliqua iniuria vel intertrimento ita labefactatum fuiſſe aut eroſum, aut ærugine alijſque ſordibus tenacius inhærentibus obductum, vt litteras caducas, fugientes aut latentes legere vel impoſſibile vel difficile admodum fuerit. Quod ipſum ſic in exemplaribus iſtis numiſmatum exactè reddere, fidei meæ eſſe credidi; potius quàm ex coniectura quantumuis probabili & veriſimili, id quod defeciſſe effluxiſſeque videri poterat, ſubſtituere. Huius rei tibi exemplum erit, nummus ille Græcus, qui Tabula ſecunda capitis . xix. decimumſextum locum obtinet; in quo eſt fœmina turrita inſiſtens proræ nauis, & ſpectantur veſtigia litterarum dictionis ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ, fugientibus quinque poſtremis litteris: quas ideo per minutos apices vel potius puncta tantùm notare contenti fuimus. Idem videre eſt & in nummo trigeſimo ſecundo Tabulæ tertiæ capitis decimi noni. Adhæc occurrent capite primo, nummo 195. 197. & 203, Inſcriptiones & Tituli numerorum Tribuniciæ poteſtatis, ordine interrupto à nobis præteriti; nimirum TR. POT. XXV. vſque ad TR. POT. XXX. deinceps TR. POT. XXXV.

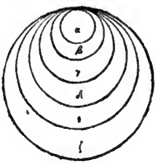
quod benigne Lector non ſine conſilio & auctoritate Mæcenatum meorum, Marci Laurini Domini de VVatervliet, & eiuſdem fratris Guidonis Laurini Domini de Klinkerlant, iccirco factum à nobis cenſebis, quòd ſeriem vniuerſam annorum Tribuniciæ Poteſtatis & continuam, quæ hic omiſſa eſt, capite xxvj. comprehenſam oculis ſubiecimus: vtpote TRIBVN. POTEST. XXVI. XXVII. XXXII. XXXIII. XXXIIII. XXXVI. XXXVII. quos nummos ſi in caput primum inſerciendos iudicaſſent, vt nihil varietatis, ita nec vtilitatis præter multiplicatam numerorum congeriem quidquam attuliſſent. Eadem ratione ipſorum ſequuti conſilium, in Capite. xxv. (in quo ex ſerie numerorum ab anno primo Tribuniciæ poteſtatis vſque in trigeſimum ſeptimum ſiue vltimum progredi poteramus) quinctum quemque annum inſeruiſſe contenti fuimus: ſcilicet primum, quinctum, decimum, & ſic deinceps vſque ad triceſimum quinctum, quatuor quibuſque intermedijs annorum numeris omiſſis: vti in ipſa. xxv. Capitis Tabula videre eſt. Ceterum vt numiſmatum adſpectus tibi ab vtilitate & voluptate commendatior eſſet; ex antiquitatum quæ extant monumentis, Auguſti vitam & res geſtas ſecundum ordinem ſeriemque temporum proſequuti adiecimus. fructu enim lectionis ſimul & voluptate capieris maiore, dum ex numiſmatum & hiſtoriæ comparatione, vtriuſque inter ſe fidem & auctoritatem; & ſimul artificioſis vſqueadeo ſymbolis lucem è rebus geſtis adferri, obſeruabis. Et ne quid eorum quæ vel ad ipſorum numiſmatum intelligentiam aliquid conferre poſſunt, vel ad hiſtoriam Auguſti aliquo modo pertinent, meritò à nobis deſideres, benigne Lector, ſimul & quò temporis ratio tibi exactius conſtaret, operæprecium me facturum credidi, ſi ea quæ ſeries eorum quæ hoc opere continentur, ipſo libri initio præfixa tibi indicat, ſubiungerem: & inter cetera tabulam genealogicam gentis Octauiæ, eamque Faſtorum Conſularium partem, quæ ad tempora Auguſti noſtri maximè ſpectat. Subiecimus etiam Inſcriptiones ac Titulos honorarios tum ipſius Auguſti, tum aliorum qui eundem neceſſitudine aliqua vel hiſtoriam noſtram contingerent: atque in ijs explicandis quæ nec vetuſtate collapſa (quando mors etiam ſaxis marmoribuſque venit) nec exeſa erant, omnem operam impendimus: ſicubi autem cura noſtra tuam explere exſpectationem non potuit, vel vetuſtate conſumtis vel adeſis characteribus, veriſimilem ex notarum veſtigijs & antiquitatis cognitione coniecturam (vt folio. 196. & 197. manifeſtum eſt) adiecimus. Ceterùm in fragmento quod folio 193. maxima ex parte deſideratum exſtat; in anteriore marmoris parte legi tantùm poterat. /// /////// /// / /// / CAESAR

///////// //// //// ///// I

/////// ////// ///////// ///////IC. Q. PR.

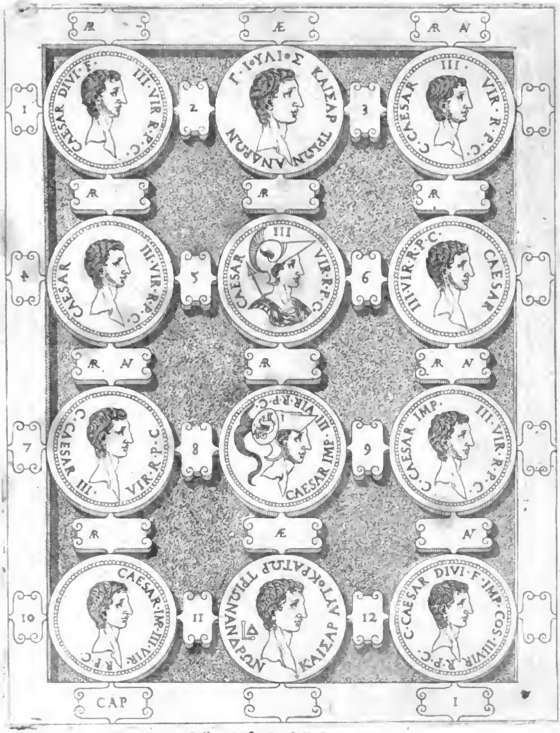
//////// ////////// ///COS. IN ASIA. Quæ qnidem litteræ & verba poſtrema ſunt inſcriptionis cuiuſdam quæ ad aliquem Cæſarum pertinuit, diuerſæ ab altera inſcriptione C. Octauij huic oppoſita, primis cuiuſque verſus litteris ex marmorea tabula diffractis. qui Cæſar Quæſtor Prætorius & Proconſul in Aſia fuerit: atque hunc veriſimile eſt fuiſſe Sex. Iulium Cæſarem, qui Sex. filius Sex. Nepos fuit, Cæſaris Dictatoris gentilis, atque ab eodem dum in Pharnacem bellum moueret, primùm Pro Quæſtore & poſtea Pro Conſule Suriæ præfectus; vbi & à militibus occiſus eſt: vti hiſtoria noſtra Auguſta folio. 22. latius ac pleniùs proſequitur. Cuius te admonendum putauimus, ne lectionem cognominis CAESARIS poſtremam dictionem primi verſus prioris illius inſcriptionis, coniunctim legas cum C. OCTAVIVS & ſequentibus oppoſitæ inſcriptionis dictionibus. Atque ita iam rationem inſtituti noſtri planè ac dilucidè tibi conſtare arbitror.

Vale benigne Lector, & fruere.

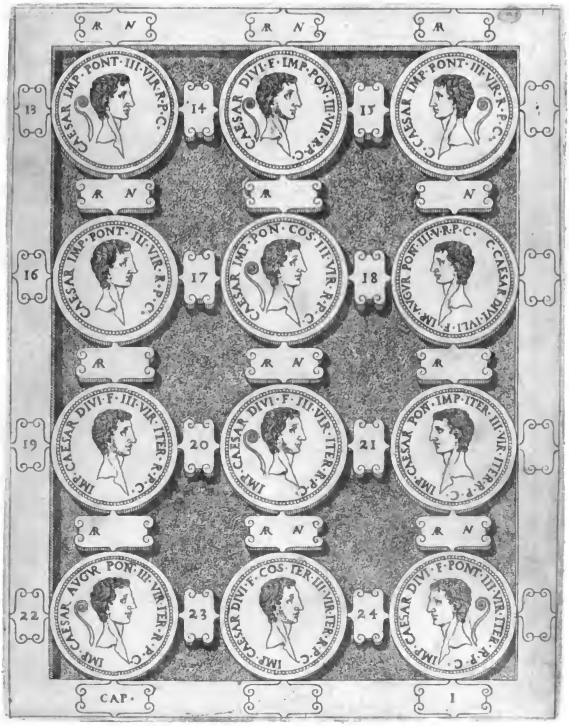

IMP. CAESARIS AVGVSTI
NVMISMATA.

Digitized by Google

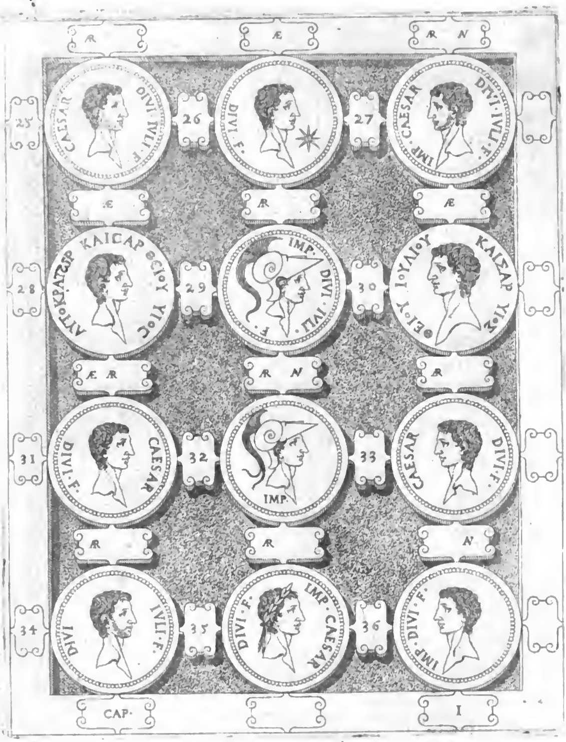

C. Iulius Cæſar Diui F. Imp. Cos.
III Vir R. P. C.

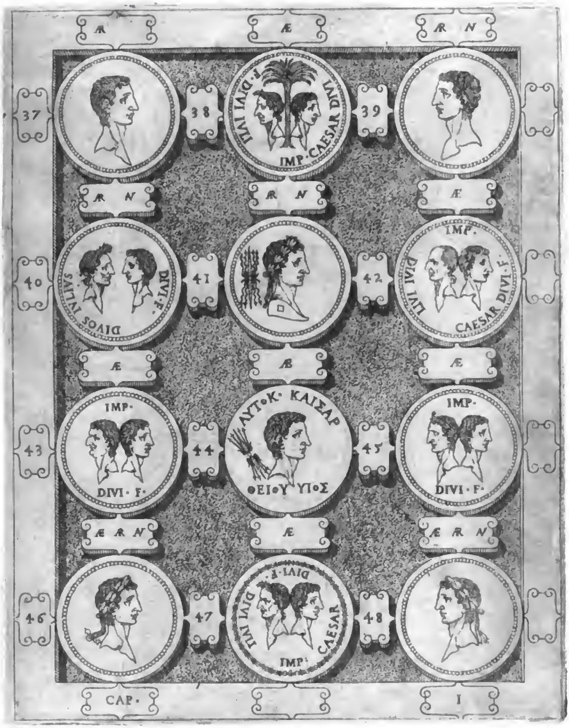
C. Cæſar Diui Iuli F. Imp. Augur. Pont. Cos.
III. VIR R. P. C.
Imp. Cæſar Diui F. Augur, Pont. Imp. iter. Cos. iter.
III. VIR iterum R. P. C.

Digitized by Google

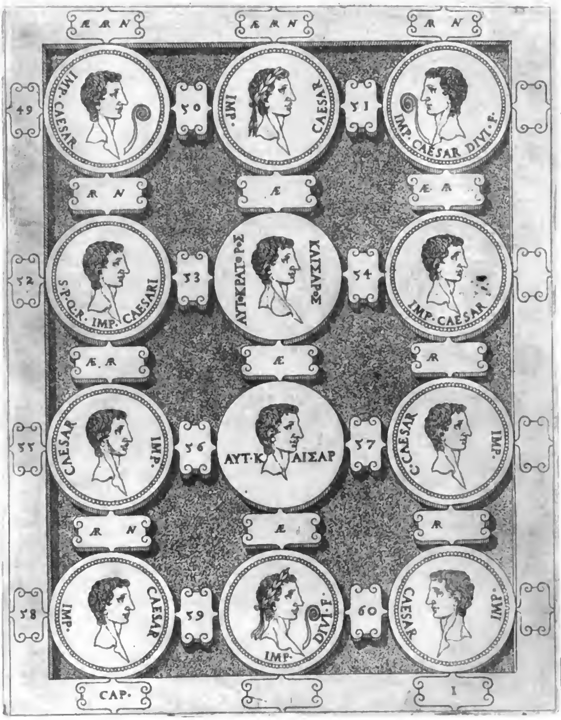

Imp. Cæſar Diui Iuli F.

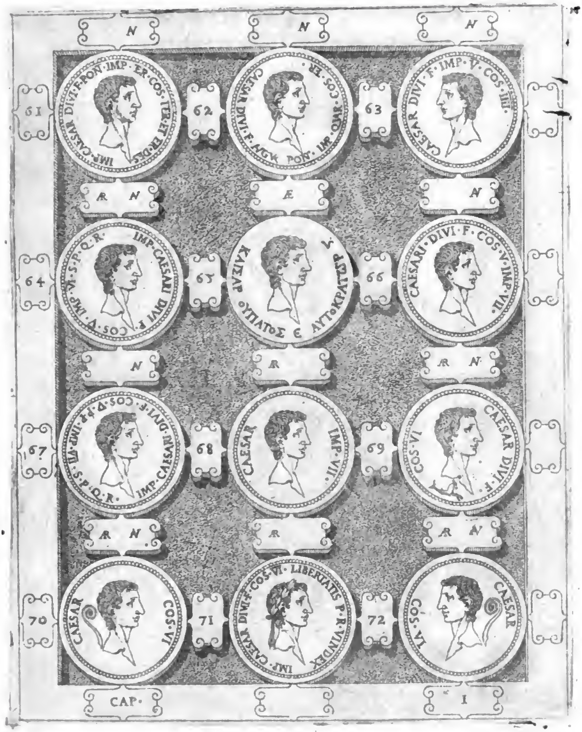
Digitized by Google

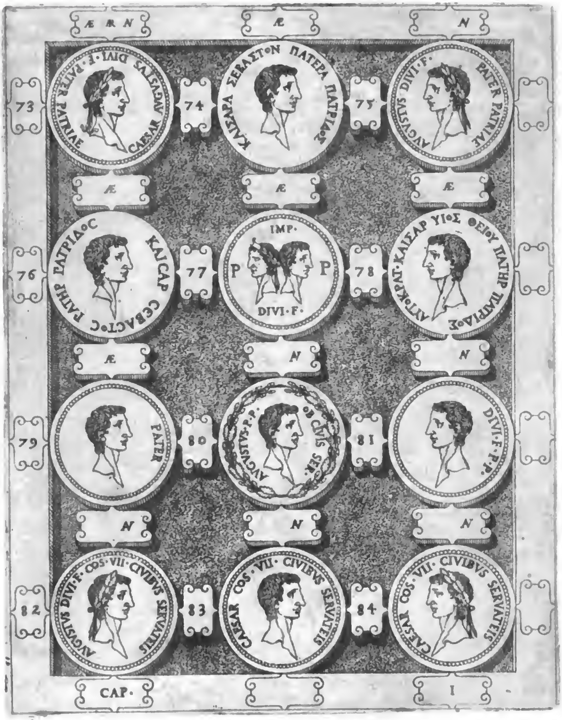
Imp. Cæſar Diui Iuli. F.

Imp. Cæſar Diui F.

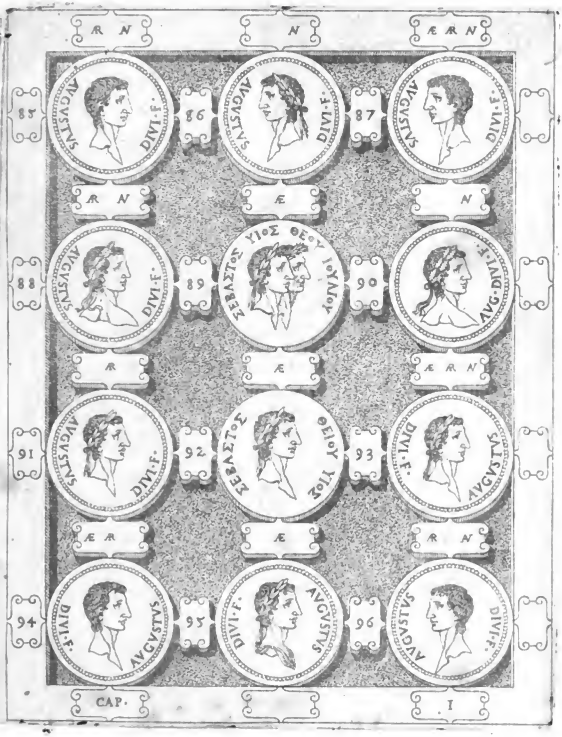

C. Cæſar Diui F. Augur, Pont. Imp. tert. Quart. V, VI. VII.
Coſ. iter. tert. IIII. V. VI. P. P. LIBERTATIS. P. R. VINDEX.

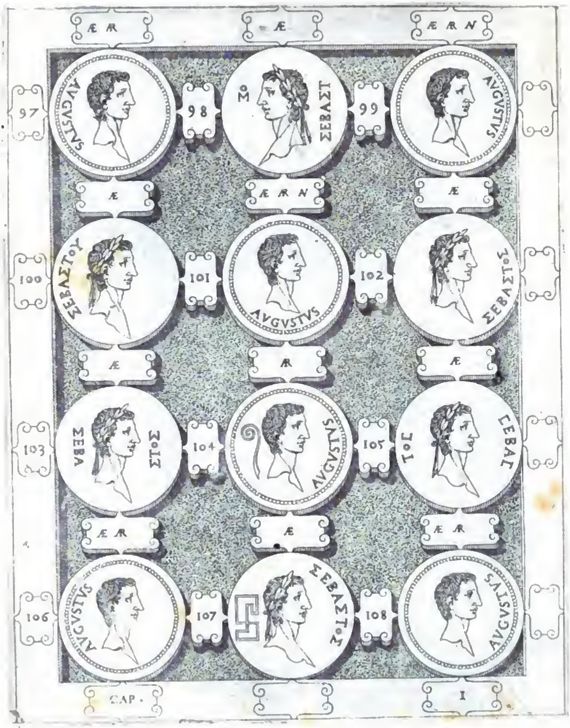

Imp. Cæſar Auguſtus Diui F. Cos. VII. PATER PATRIAE
OB CIVIS SERVATOS.

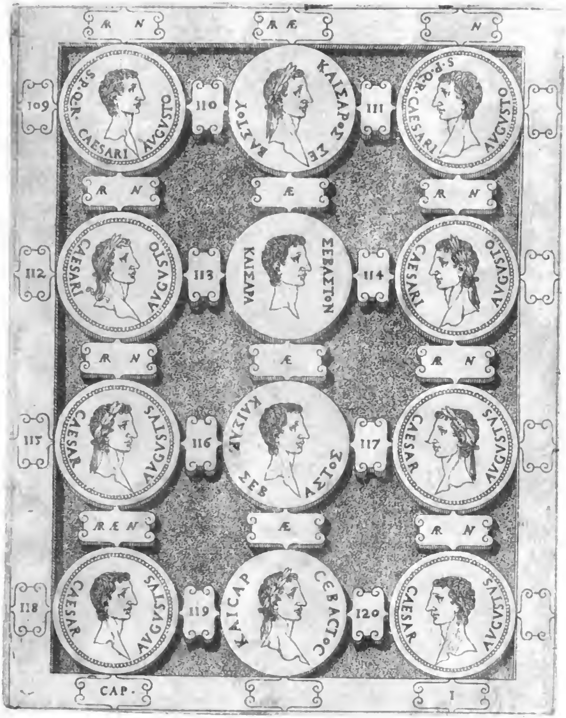
Digitized by Google

Auguſtus Diui Iuli F.

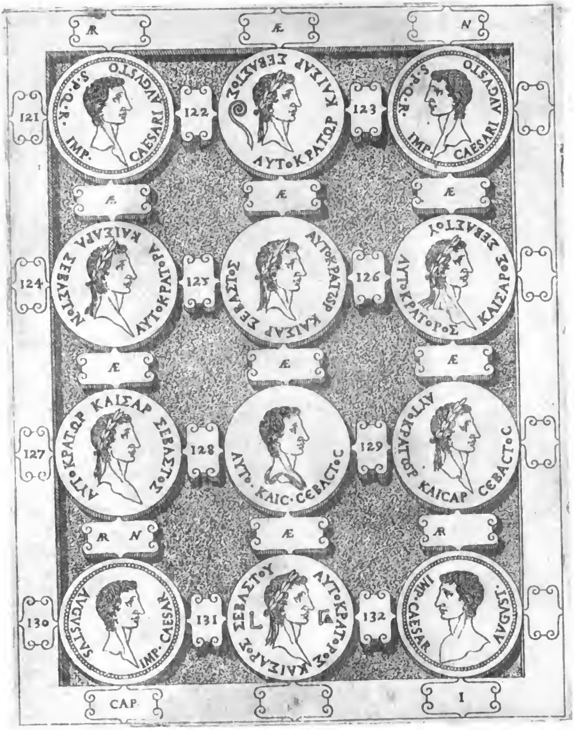

Æ Æ
Æ
Æ Æ N
97
AVGVSTVS
98
ΣΕΒΑΣΤ
99
AVGVSTVS
Æ
Æ Æ N
Æ
100
ΣΕΒΑΣΤΟΥ
101
AVGVSTVS
102
ΣΕΒΑΣΤΟΣ
Æ
Æ
Æ
103
ΣΕΒΑ ΣΤΟΣ
104
AVGVSTVS
105
ΣΕΒΑΣ ΤΟΣ
Æ Æ
Æ
Æ Æ
106
AVGVSTVS
107
ΣΕΒΑΣΤΟΣ
108
AVGVSTVS
CAP.
I

AVGVSTVS.

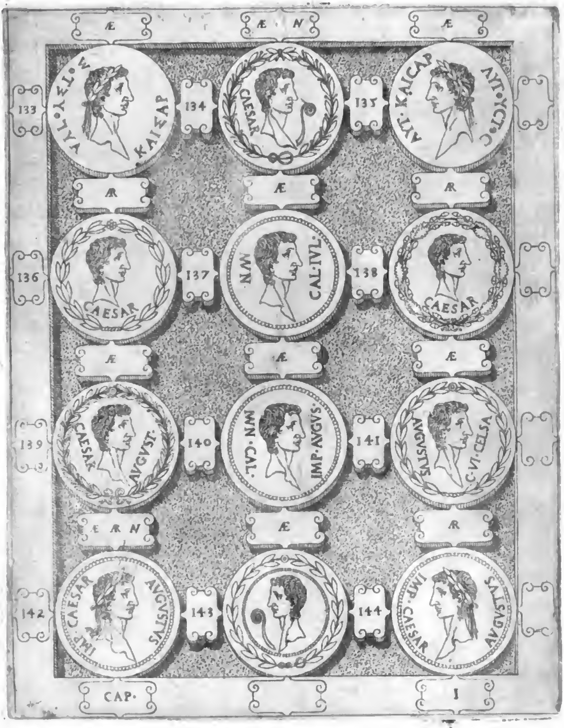

CAESAR AVGVSTVS.

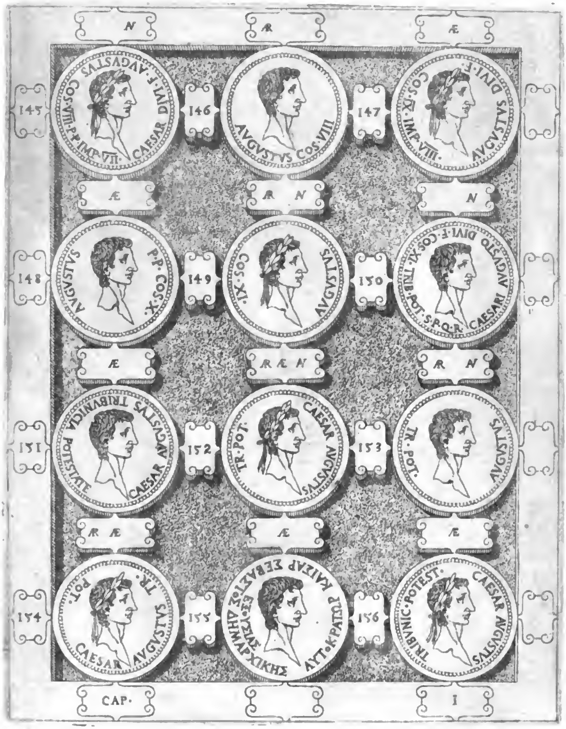
Digitized by Google

Imp. Cæſar Auguſtus.

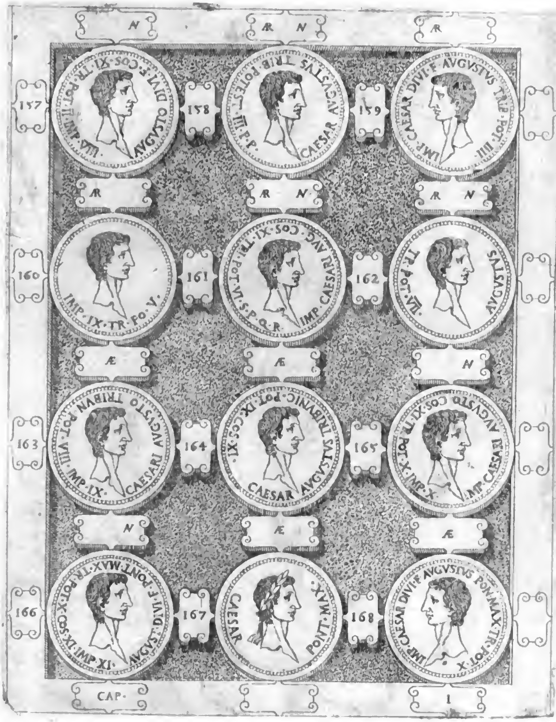

Imp. Cæſar Auguſtus.

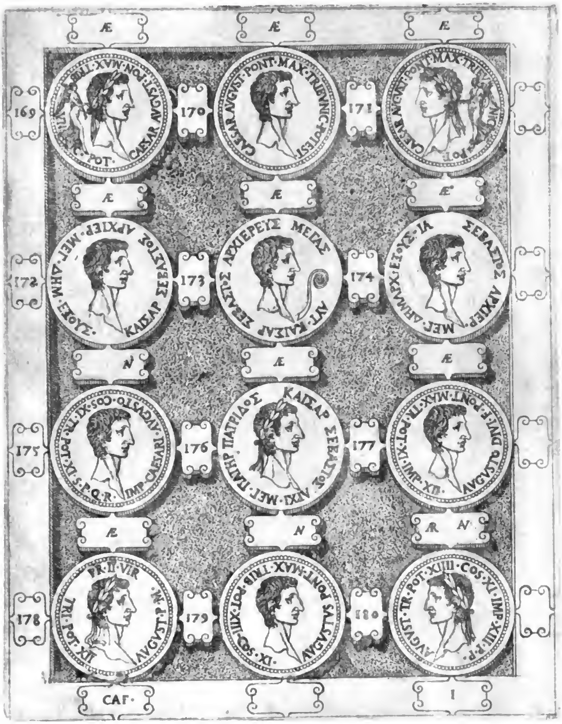
Imp. Cæſar Diui F. Auguſtus Cos. VIII. IX. X. XI. XII.
Imp. VII. VIII. TRIBVNITIA POTESTATE.

Digitized by Google

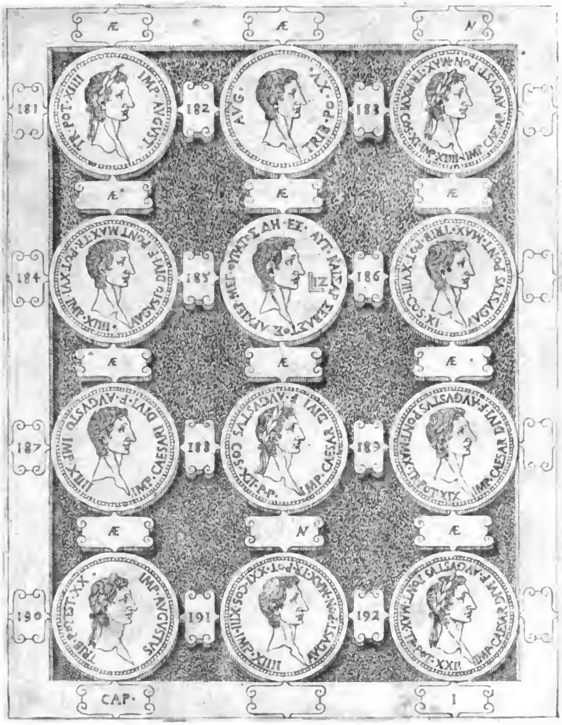
Imp. Cæſar Diui F. Auguſtus Pont. Max. Cos. XI.
Tr. Pot. II. III. IIII. V. VI. VII. VIII. IX. X. Imp. VIII. IX. X. XI. P. P.

Digitized by Google

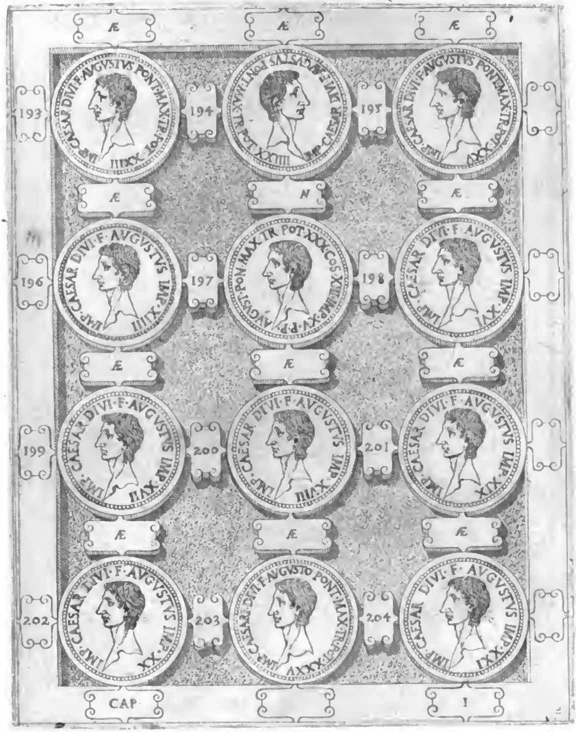
Imp. Cæſar Diui F. Auguſtus Pont. Max. Cos. XI.
Tr. Pot. XI. XII. XIII. XIIII. Imp. XII. XIII. P. P.

Digitized by Google

Imp. Cæſar Diui F. Auguſtus Pont. Max. Cos. XI. XII. XIII.
Tr. Pot. XIIII. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII.
Imp. XIIII. P. P.

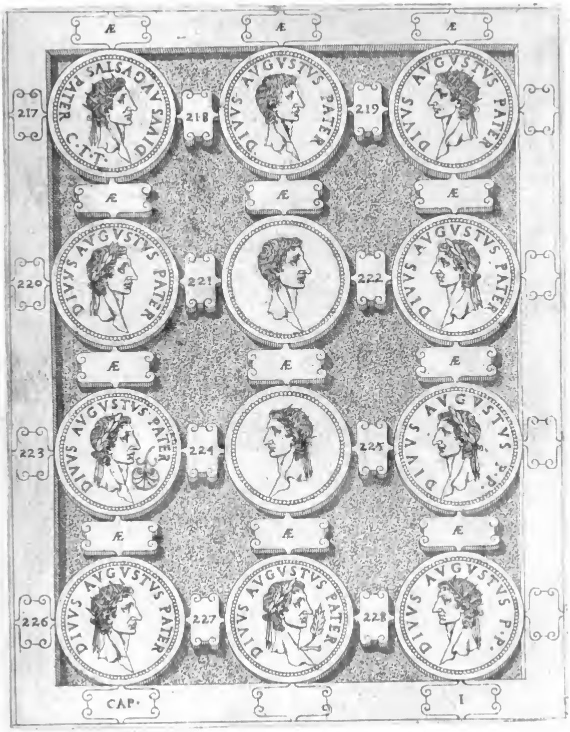
Digitized by Google

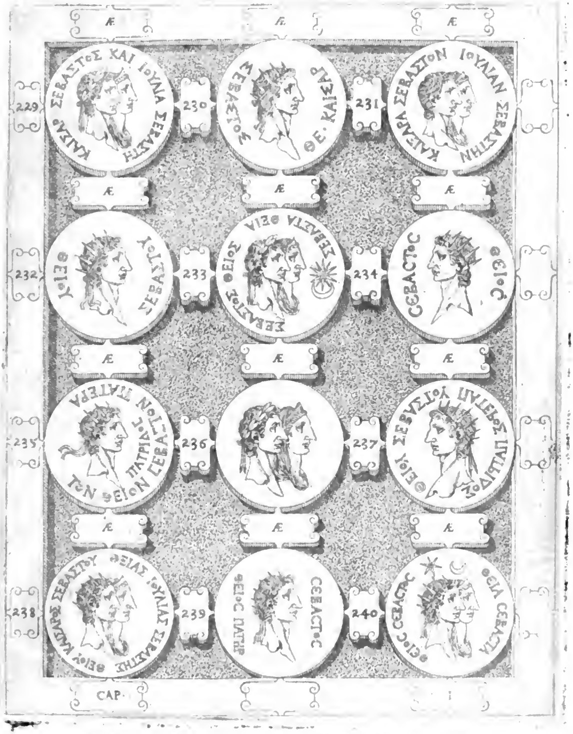
Imp. Cæſar Diui F. Auguſtus Pont. Max. Cos. XIII.
Tr. Pot. XXIII. XXIIII. XXV. XXX. XXXV
Imp. XIIII. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI.

DIVVS AVGVSTVS DIVI. F.

DIVVS AVGVSTVS PATER.

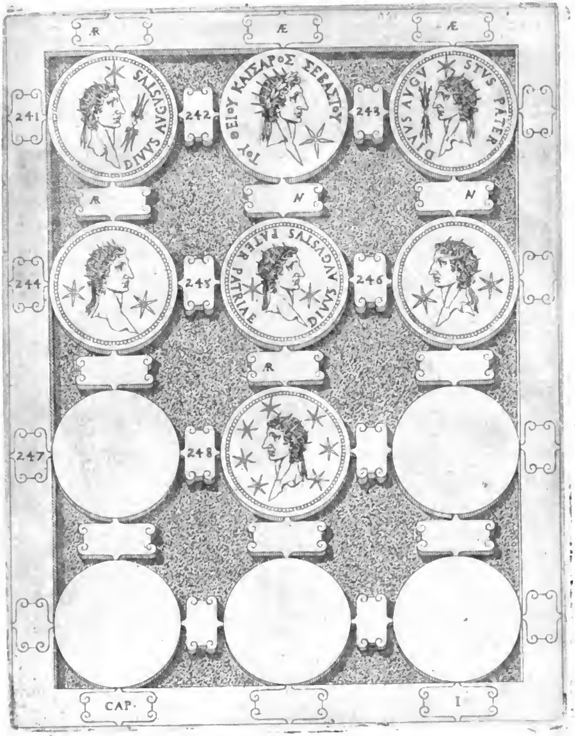

CAESAR AVGVSTVS. IVLIA AVGVSTA.

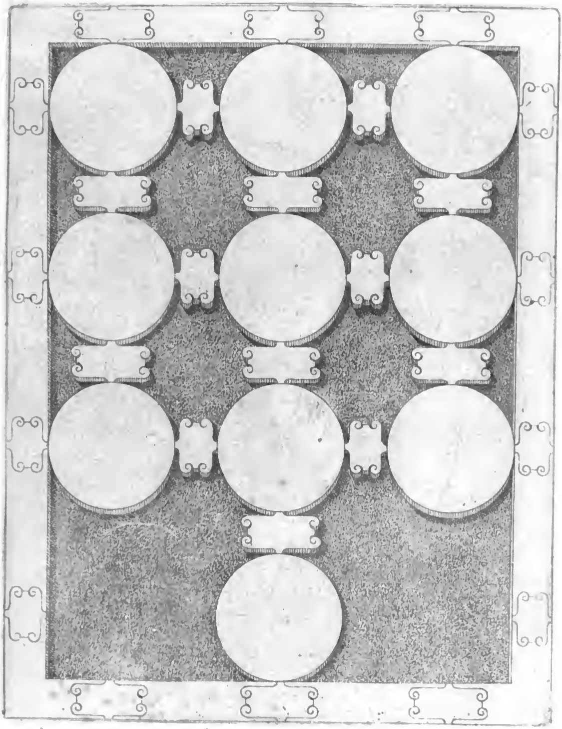
Diuus Cæſar Auguſtus Pater patriæ.

Diua Iulia Auguſta.

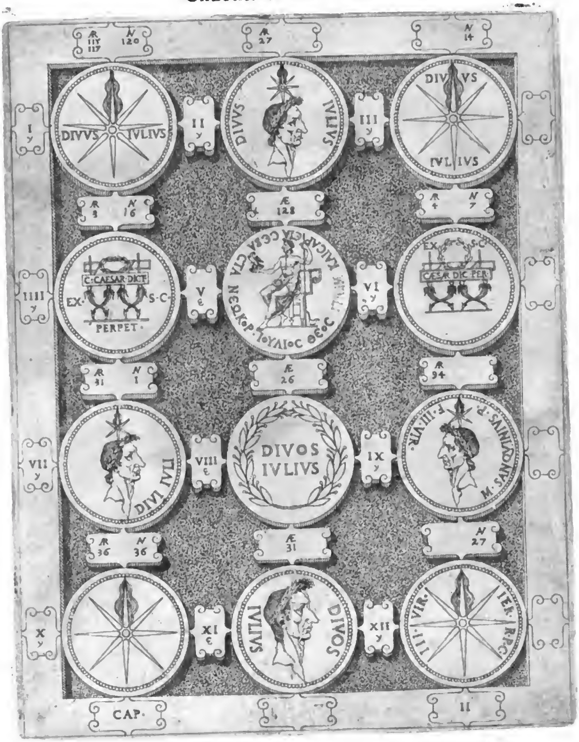
Digitized by Google

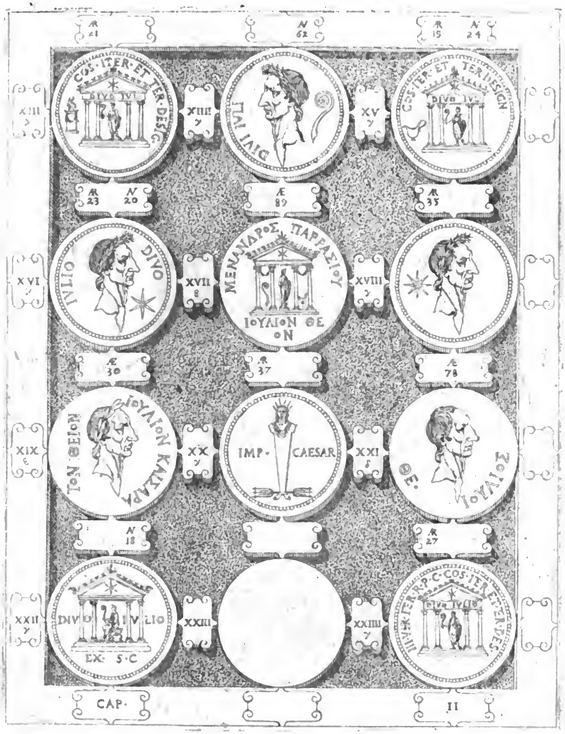
Diuus Auguſtus, Pater patriæ.

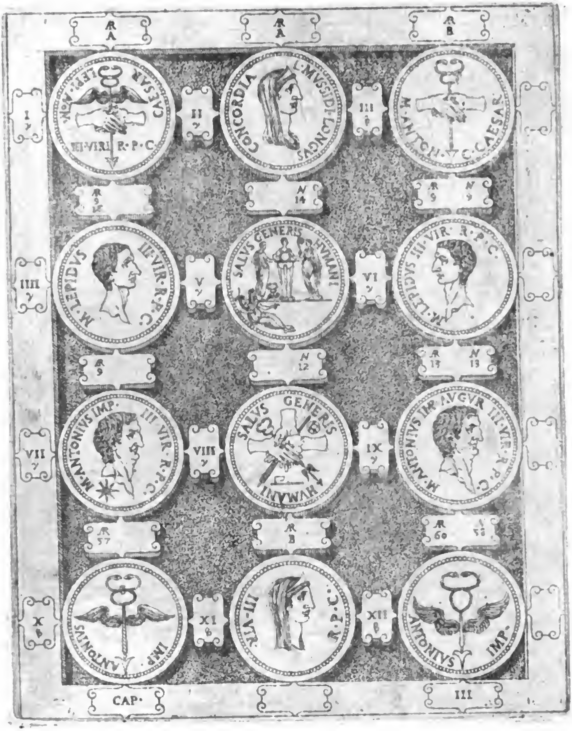
Digitized by Google

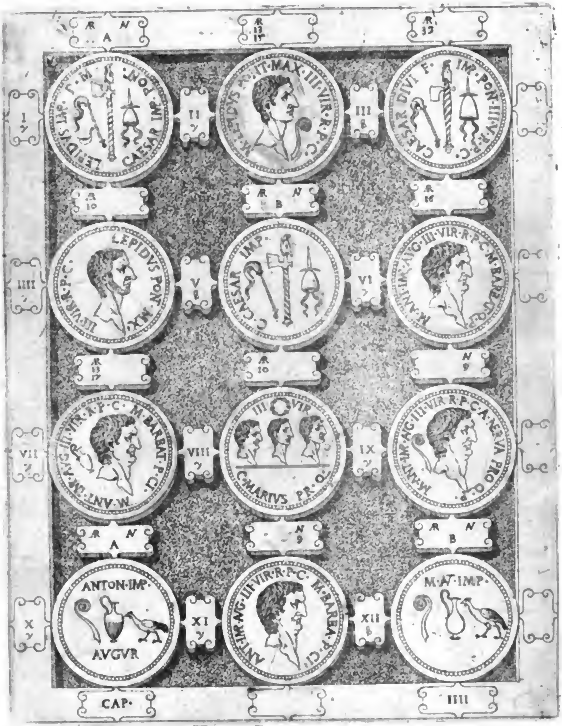
Iulij Cæſaris diuinitas & conſecratio.

Iulij Cæſaris diuinitas & conſecratio.

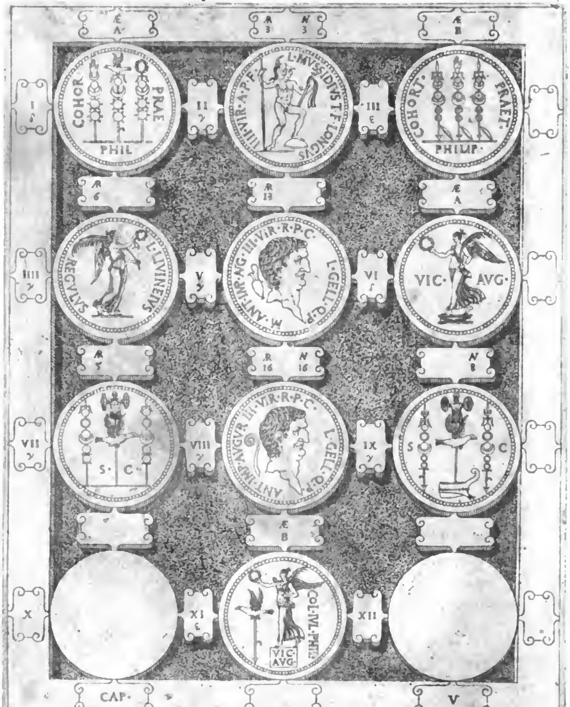

Cæſaris, Lepidi & Antonij in Triumuiratu
Reipublicæ conſtituendæ Concordia.

Cæſar Pontifex, Lepidus Pontifex Maximus, Antonius Augur.
III. VIRI Reipublicæ conſtituendæ.
Cum ſignis inſtrumentisque Pontificalibus & Auguralibus

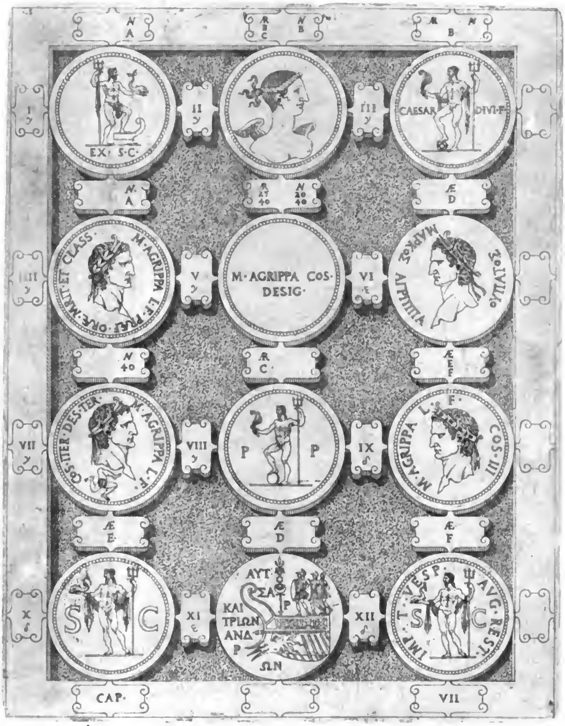
Digitized by Google

Bellum Ciuile Philippenſe cum Bruto & Caſsio.
Diui Iulij percuſſoribus ac coniuratis.

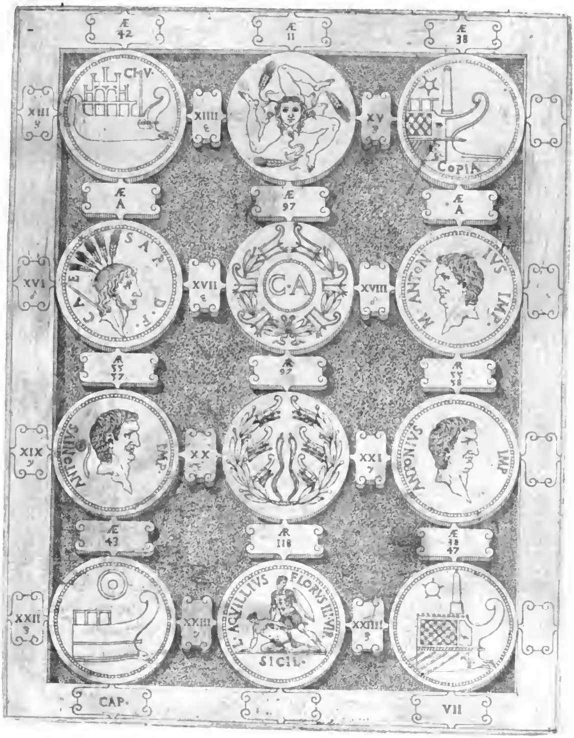

Triumuiratus Reipublicæ conſtituendæ inter Cæſarem
Antonium & Lepidum iterato initus.
Tripodes vaſa ſacra, aliaq́ue ſacerdotiorum inſignia atq; inſtrumenta.

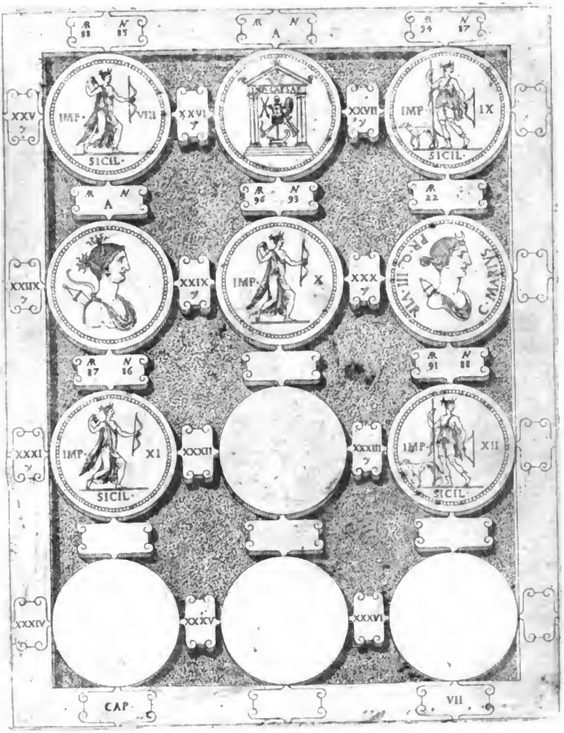

Bellum Siculum aduerſus Sex. Pompeium, M. Agrippa
potiſsimum duce geſtum & confectum.
Neptuni ſtatuæ. M. Agrippe effigies.

Digitized by Google

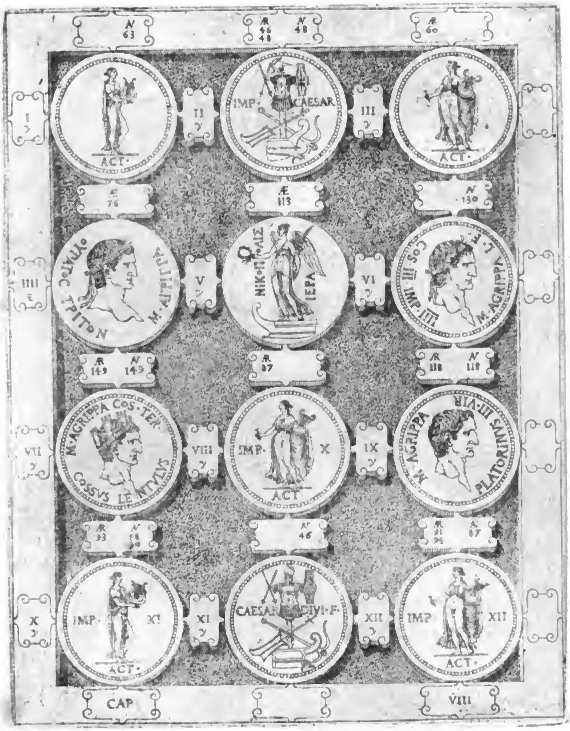

Bellum Siculum aduerſus Sex. Pompeium Cn. F.
Trinacriæ ſimulachrum. Coronæ Roſtratæ.

Bellum Siculum aduerſus Sex. Pompeium.
Dianæ ſtatuæ & ſimulachra Trophœûmque nauale.

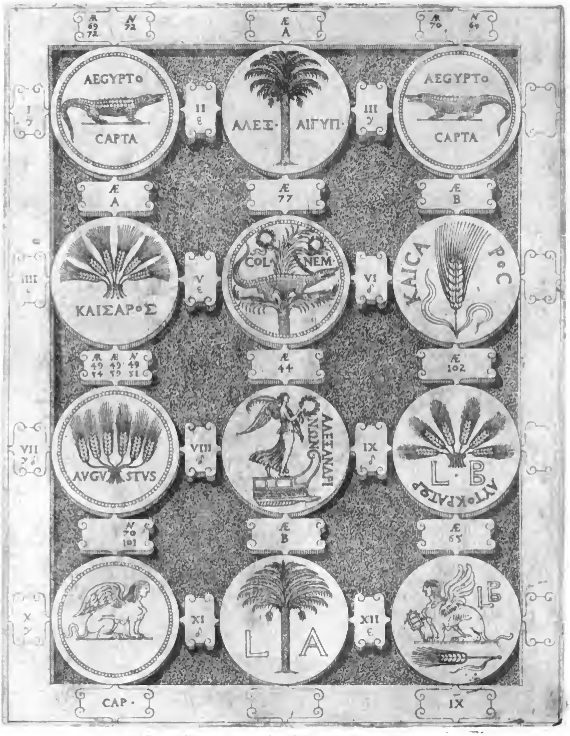
Digitized by Google

Bellum Ciuile Actiacum aduerſus Antonium & Cleopatram.

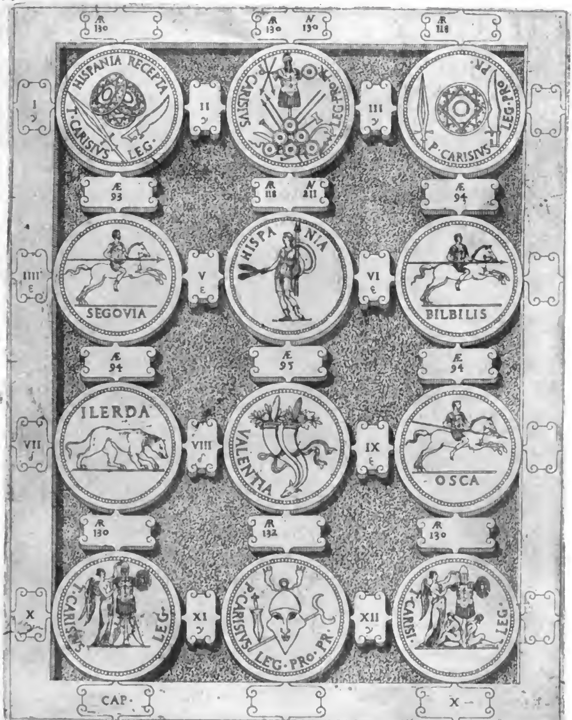
Apollinis Actiaci ſimulachra. Trophœa naualia.

Digitized by Google

Bellum Alexandrinum aduerſus Antonium & Cleopatram
Palmæ, Crocodili, Sphinges, ſpicarum manipuli
Ægipti atque Alexandriæ Symbola.

Digitized by Google

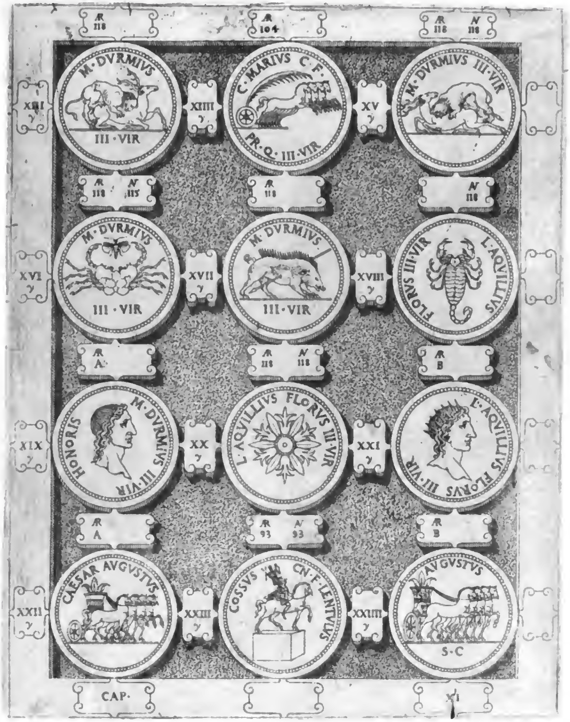

Res in Hiſpania T. & P. Cariſijs potiſsimum ducibus geſtæ.
Victoria, Trophea, Spolia, atque oppida Hiſpanica.

Digitized by Google

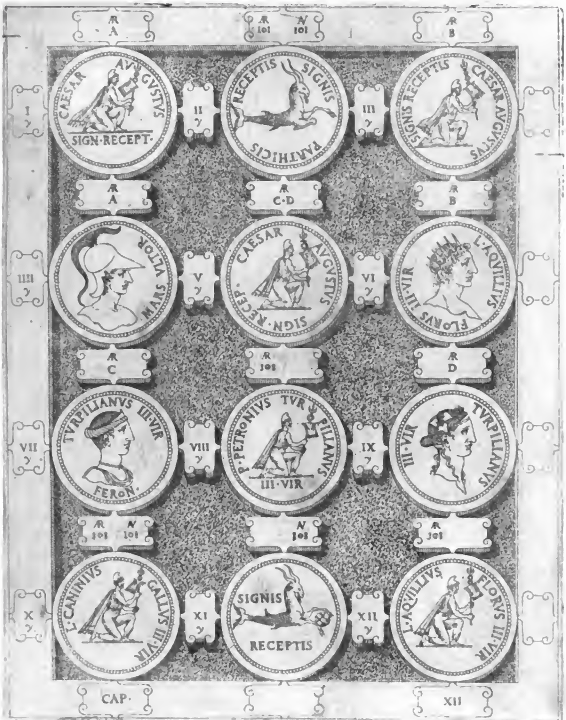
Res in Africa Scarpo Balboque ducibus geſtæ.
Victoriæ atque Trophæa Africana.

Res in Africa M. Durmio & C. Mario & Lentulo ducibus
geſtæ Triumphique Africani.

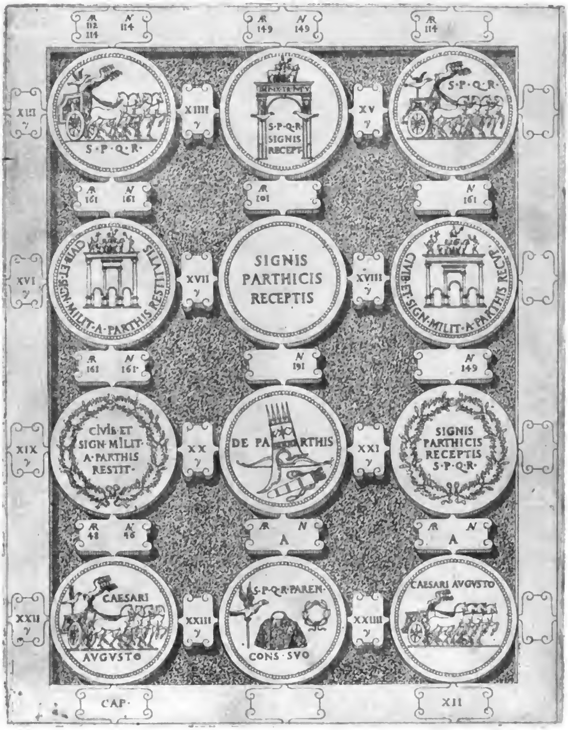

Res in Africa geſtæ, Triumphique Africani.

Res Parthicæ, Signaq́ue a Parthis recepta.

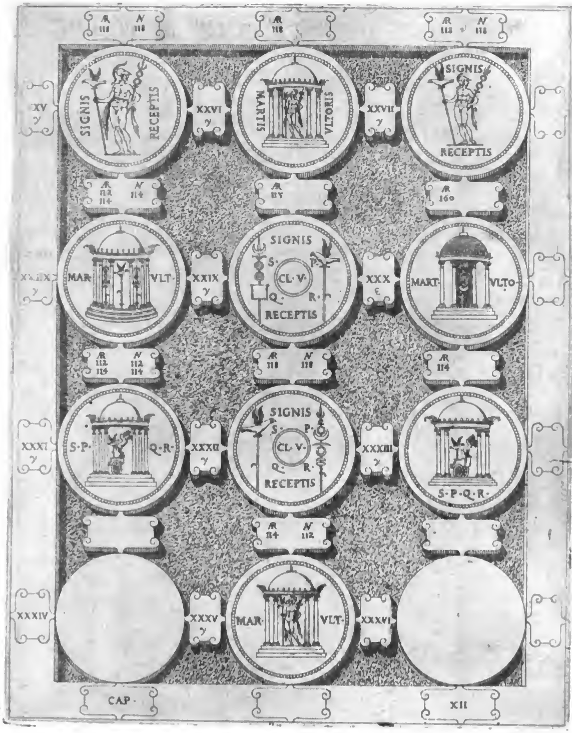
Digitized by Google

Res Parthicæ

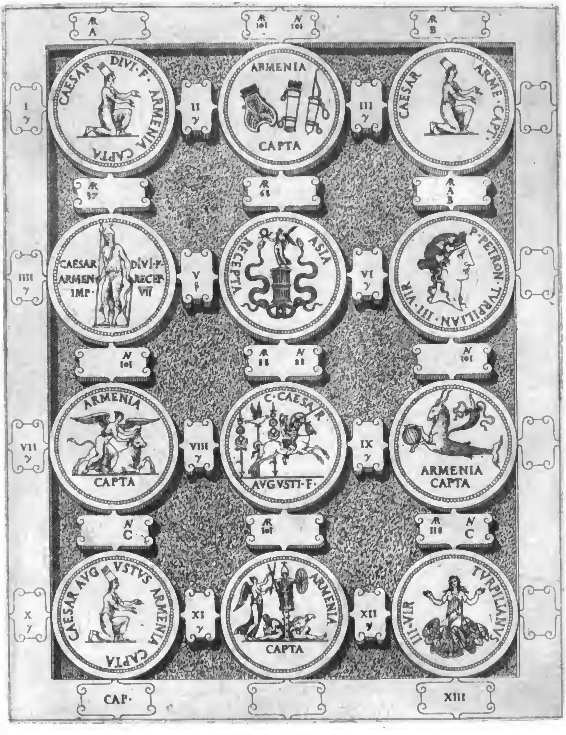
Arcus, Quadrigæ, Coronæ propter ſigna à parthis recepta.

Digitized by Google

Res Parthicæ.

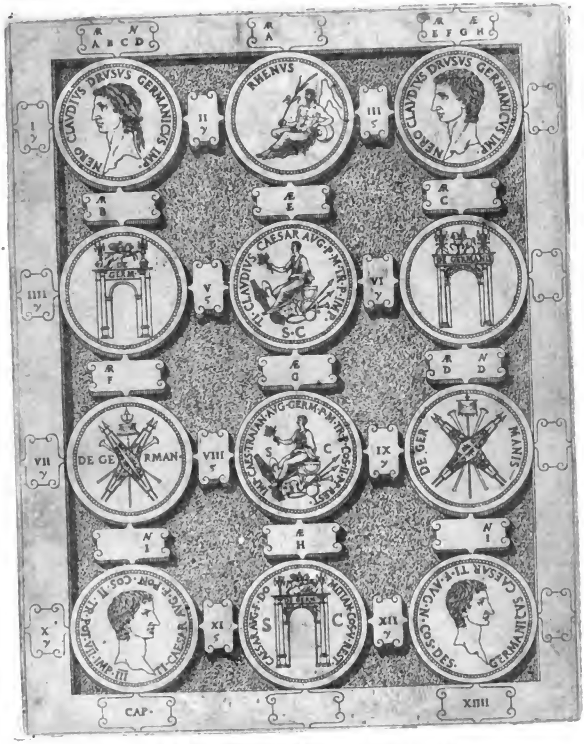
Martis vltoris ſtatuæ, & Templa, clipeique votiui propter ſigna à parthis recepta.

Res in Armenia geſtæ.
Armeniæ ſimulachrum. Caij Cæſaris in Armeniam expeditio.
Victoria ſpoliaque Armeniaca.

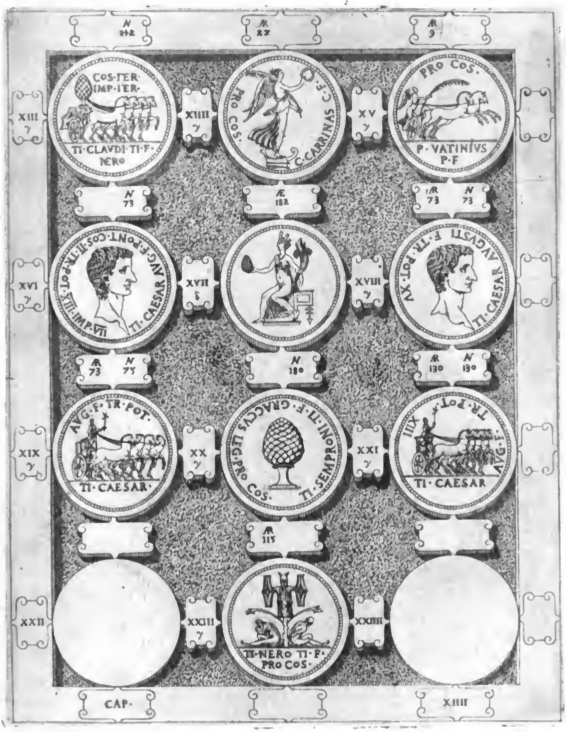
F

Digitized by Google

Res in Germania, Druſo, Tiberio, Germanicoque ducibus geſtæ.
Rheni ſimulachrum. Arcus Trophæa, Spoliaque Germanica.
Druſi, Tiberij, Germanicique effigies & ſtatuæ.

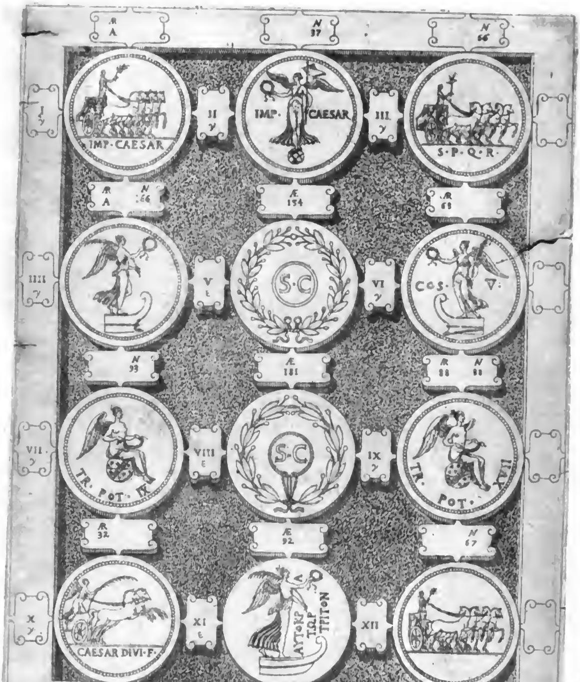
Digitized by Google

Res Germanicæ.

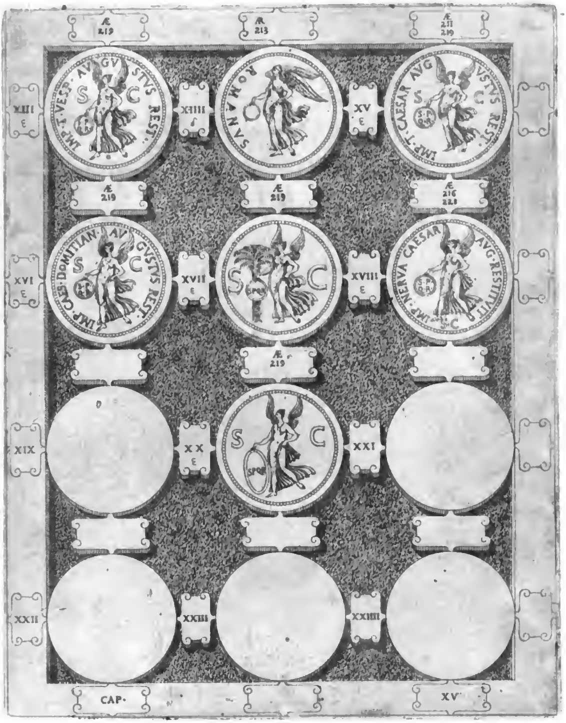
Victoria, Trophæa, triumphi de Germanis.

Auguſtæ Vindelicorum ſimulachrum, cum nuce Pinea peculiari etiam nunc Vindelicorum ſymbolo & inſigni.

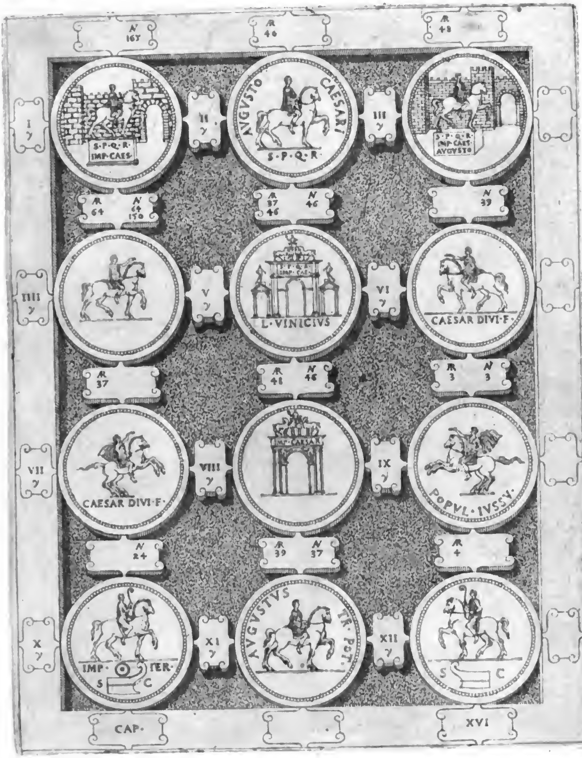

Victoriæ variæ Triumphique diuerſi de gentibus populiſque deuictis acti.

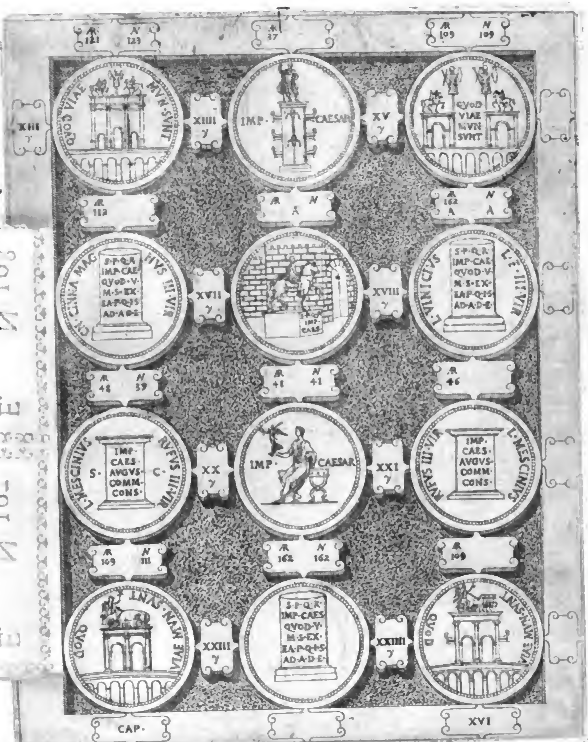
Digitized by Google

Victoriæ variæ.

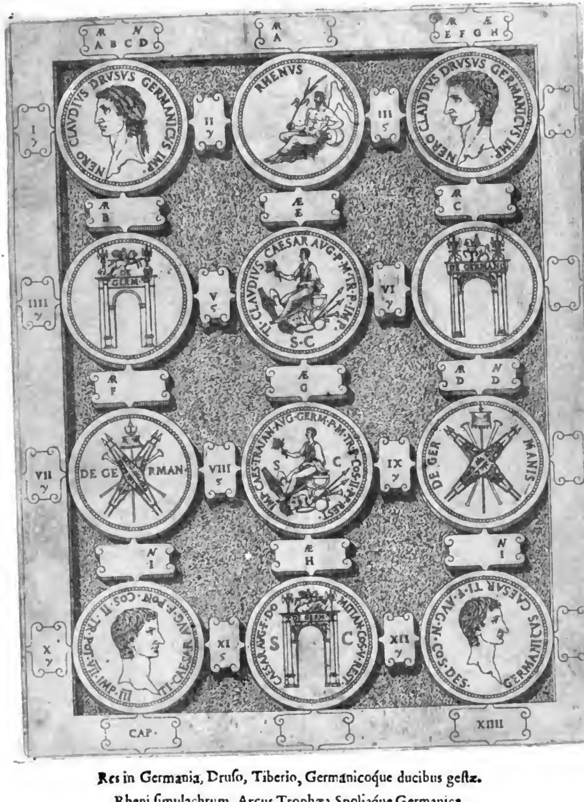

Arcus Triumphales, ſtatuæ equeſtres baſesq́ue honorariæ.

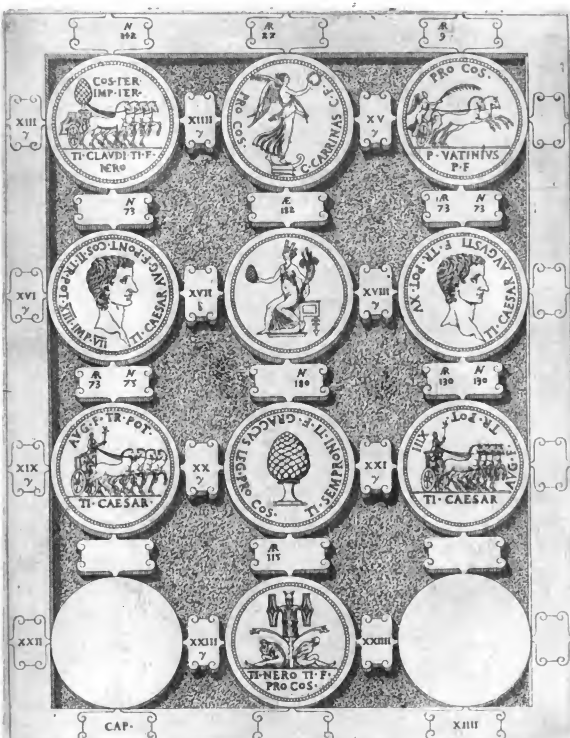
Arcus Triumphales atque honorarij cum quadrigis ac Trophæis. Columna roſtrata, ſtatuæ equeſtres atque aliæ, Baſes & Cippi inſcripti propter Vias potiſsimum Munitas, atque alia in Remp. merita Auguſto decreti atque erecti.

Digitized by Google

Res in Germania, Druſo, Tiberio, Germanicoq́ue ducibus geſtæ.
Rheni ſimulachrum. Arcus Trophæa, Spoliaq́ue Germanica.
Druſi, Tiberij, Germanicique effigies & ſtatuæ.

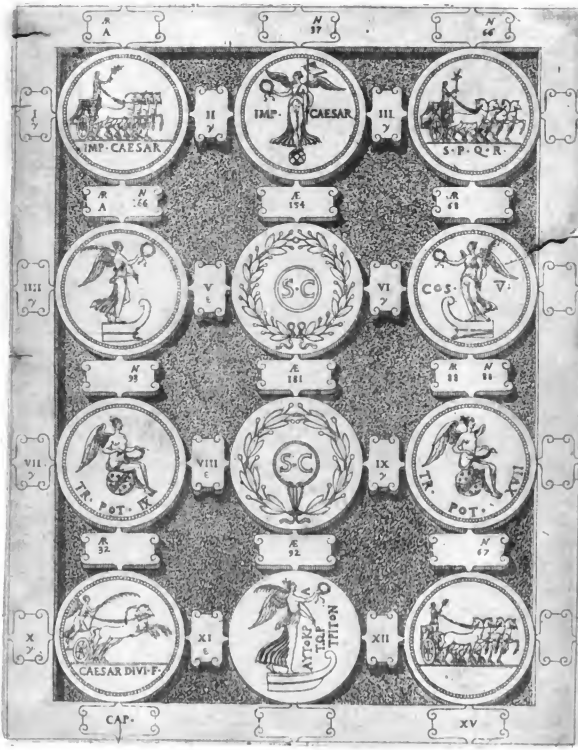
Digitized by Google

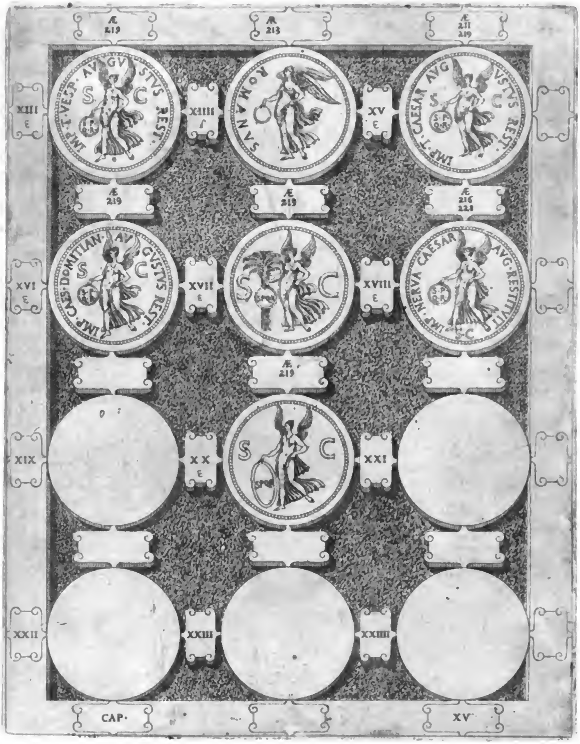
Res Germanicæ.

Victoria, Trophæ?, triumphi de Germanis.

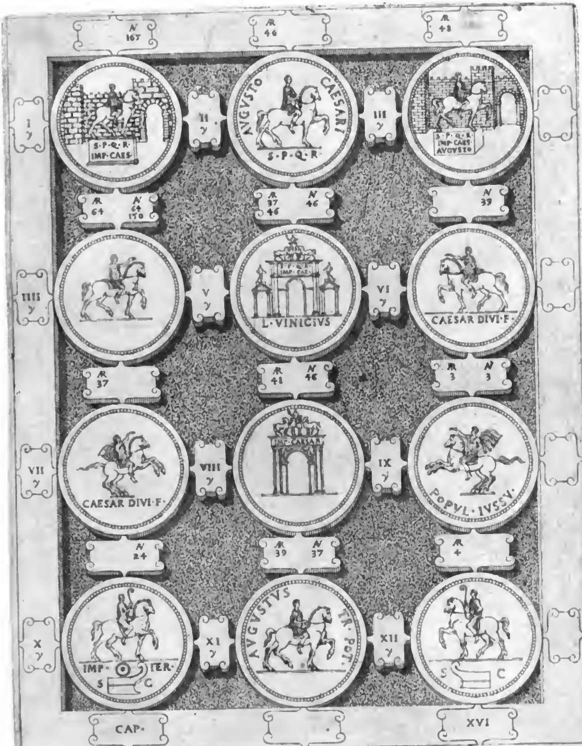
Auguſtæ Vindelicorum ſimulachrum, cum nuce Pinea peculiari etiam nunc Vindelicorum ſymbolo & inſigni.

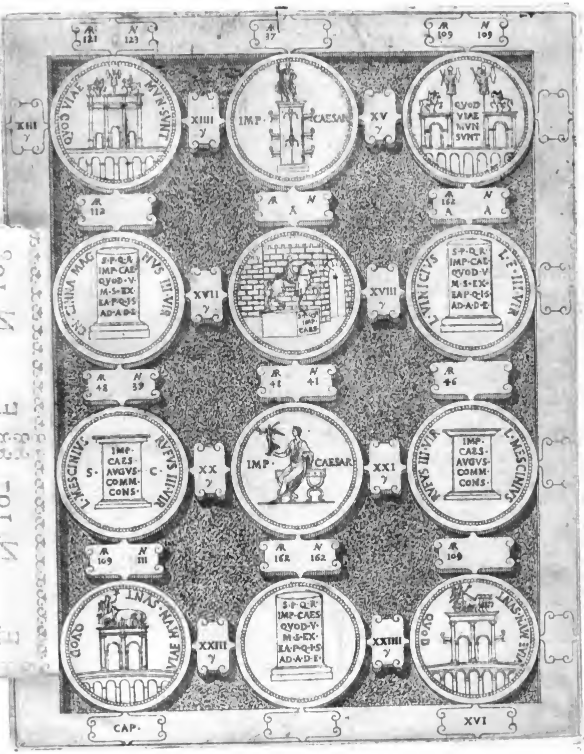
Victoriæ variæ Triumphique diuerſi de gentibus
populiſque deuictis acti.

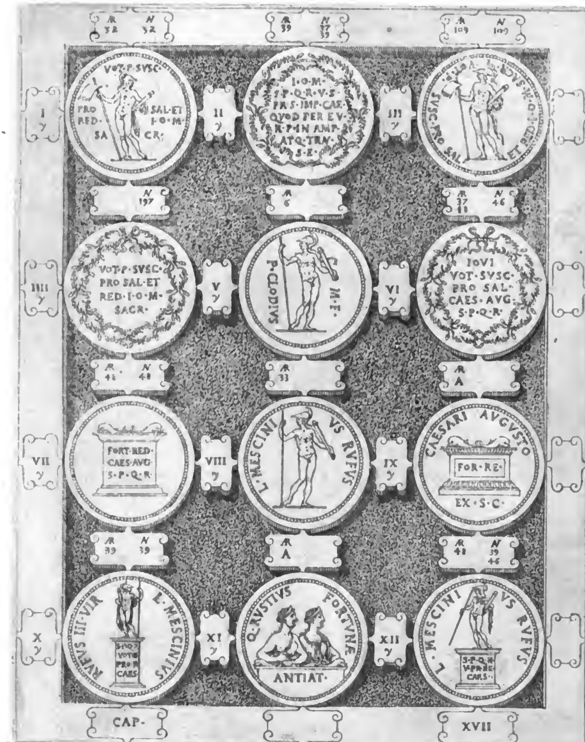
Victoriæ variæ.

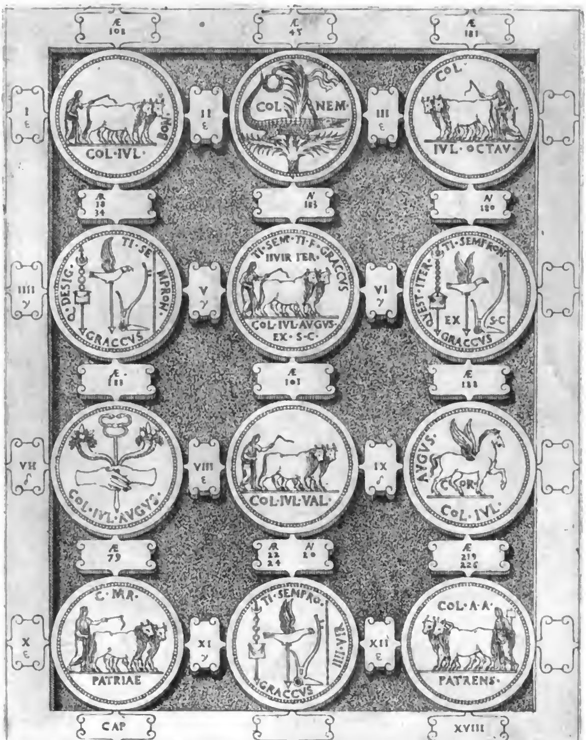
Arcus Triumphales, ſtatuæ equeſtres baſeſque honorariæ.

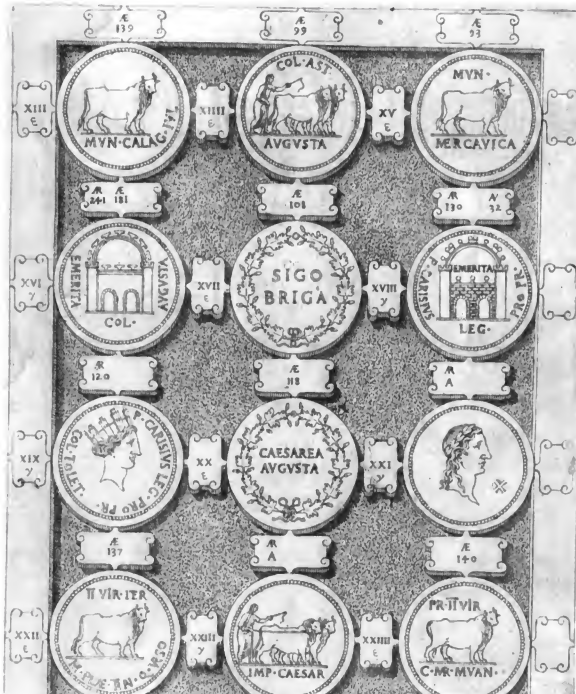
Arcus Triumphales atque honorarij cum quadrigis ac Trophæis. Columna roſtrata, ſtatuæ equeſtres atque aliæ, Baſes & Cippi inſcripti propter Vias potiſsimum Munitas, atque alia in Remp. merita Auguſto decreti atque erecti.

Statuæ, coronæ Ciuicæ ſiue querceæ, Aræ ex voto pro Salute
& Reditu Cæſaris publicæ ſuſcepto poſita.

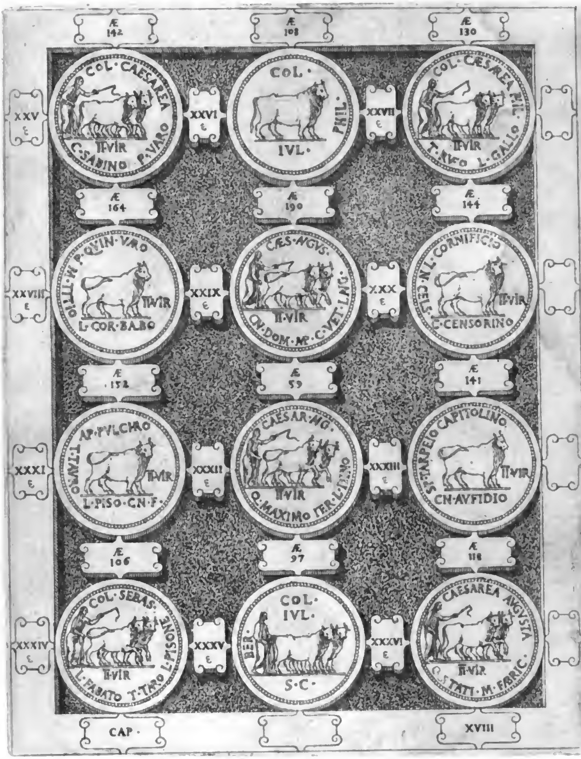

Coloniæ deductæ, Agrique militibus veteranis adſignati attributique.

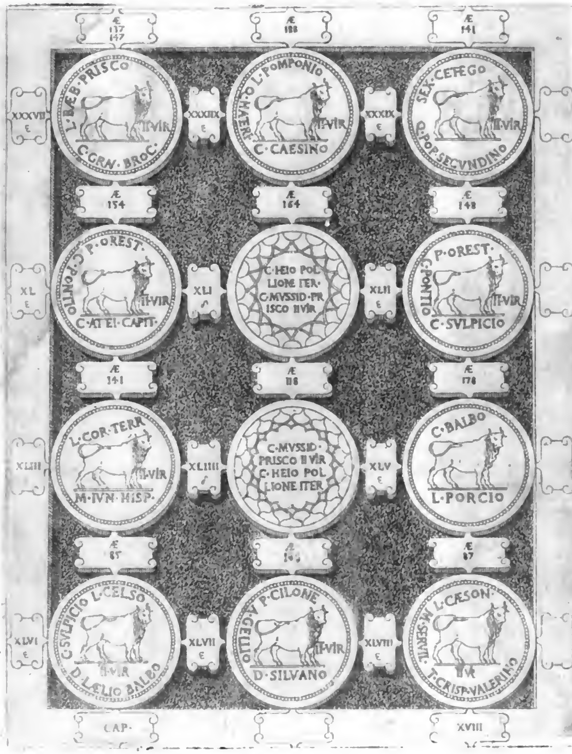

Coloniæ deductæ. Pleraque tum Hiſpaniæ tum aliarum
Prouinciarum oppida ac municipia,
Variaque II Virorum colonijs deducendis, agriſque adſignandis nomina.

Digitized by Google

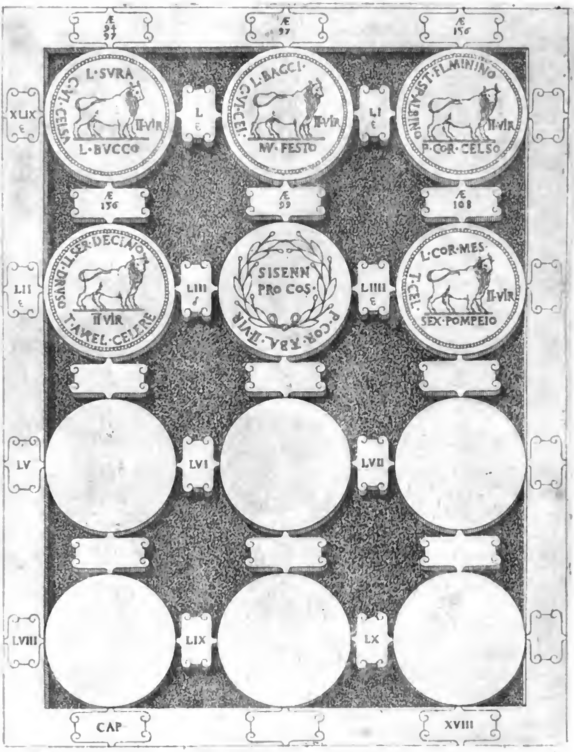

Coloniæ deductæ. Cæſarea Sebaſta, Berytus, Philippi atque aliæ.
Variaque II Virorum colonijs deducendis, agriſque adſignandis nomina.

Coloniæ deductæ,

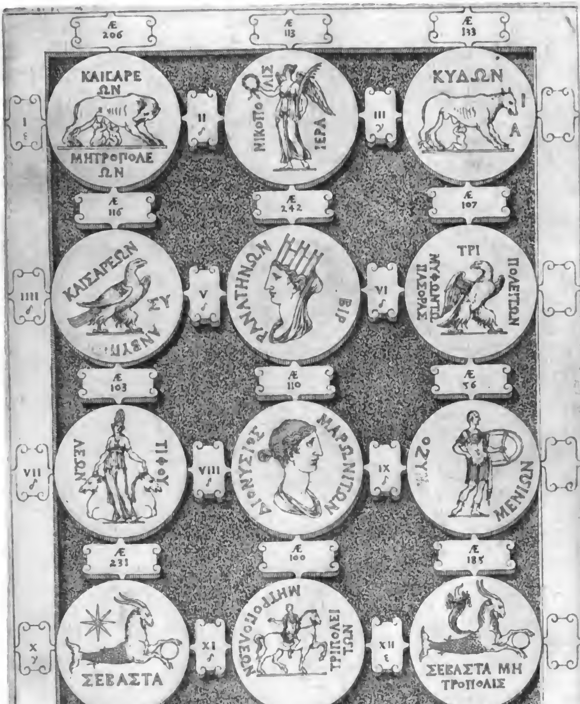
Variaque II Virorum colonijs deducendis agrisque adſignandis nomina.

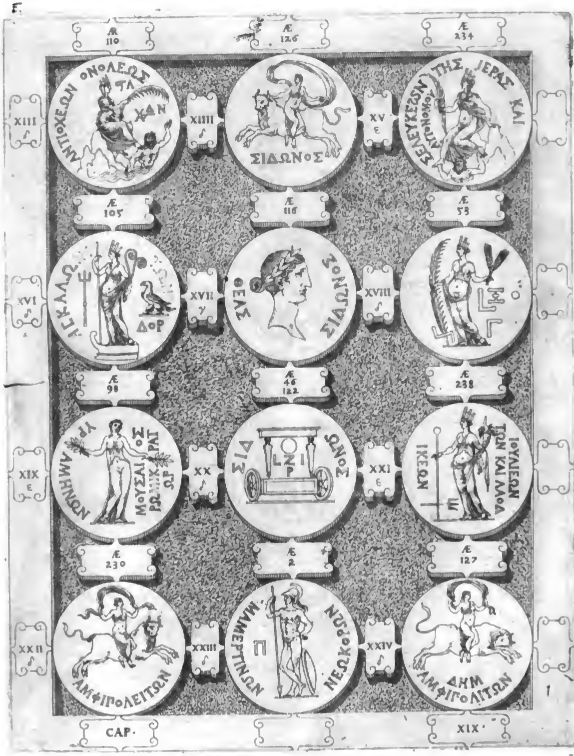
Coloniæ deductæ.

Variaque II Virorum colonijs deducendis agriſque adſignandis nomina.

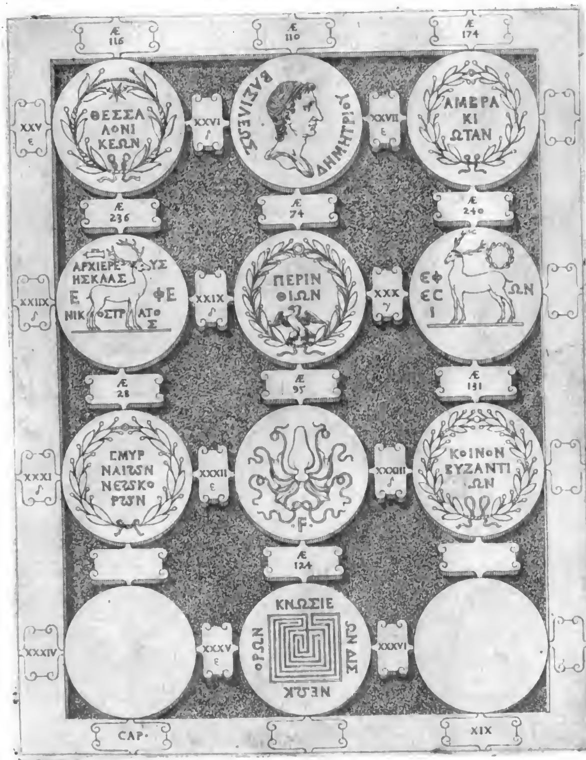
Digitized by Google

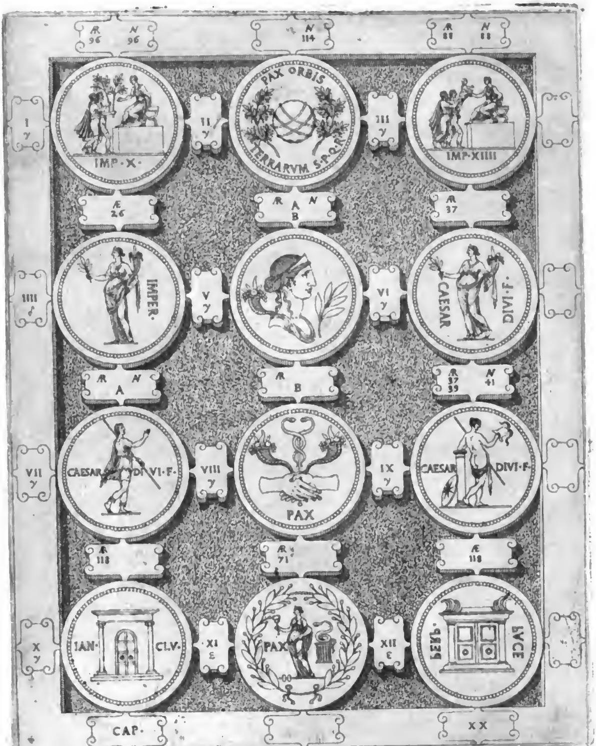
Cæſarienſium, Nicopolitarum, Cydoniorum, atque aliarum Syriæ
Aſiæq́ue ciuitatum numiſmata in Auguſti honorem procuſa.

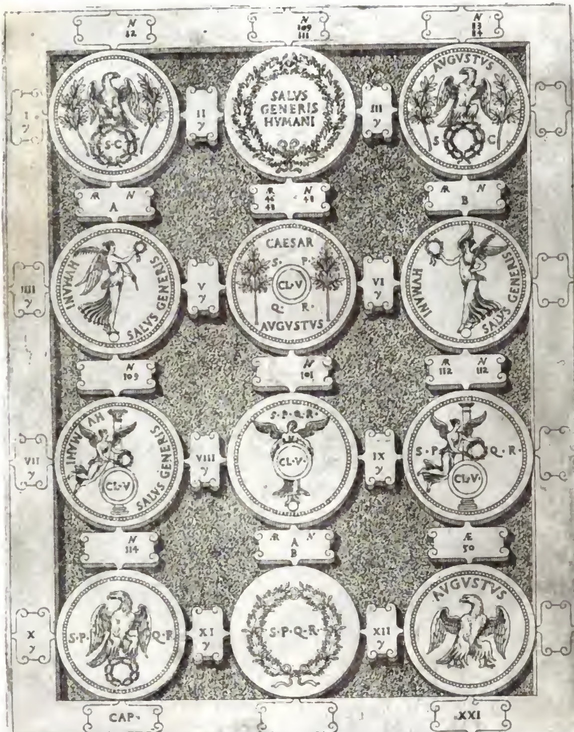
Antiochenſium, Sidoniorum, Seleucenſium atque aliarum cum Syriæ Aſiæq́ue tum Europæ ciuitatum numiſmata in Auguſti honorem procuſa.

Theſsalonicenſium, Epheſiorum, Byzantinorum aliarumque Aſiæ atque Europæ numiſmata in Auguſti honorem procuſa.

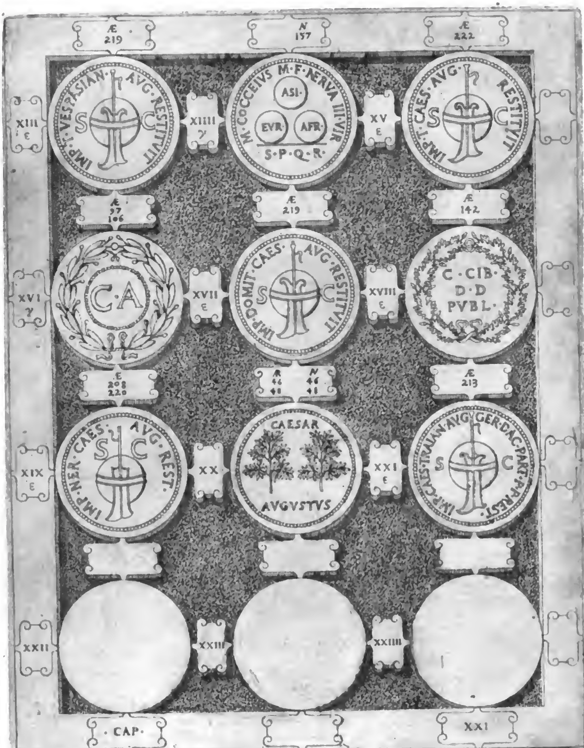

Pace Pop. Rom terra mariq́ue per orbem terrarum parta
Templum Iani ab Auguſto cluſum.
Pacificæ legationes Regum populorumq́ue.

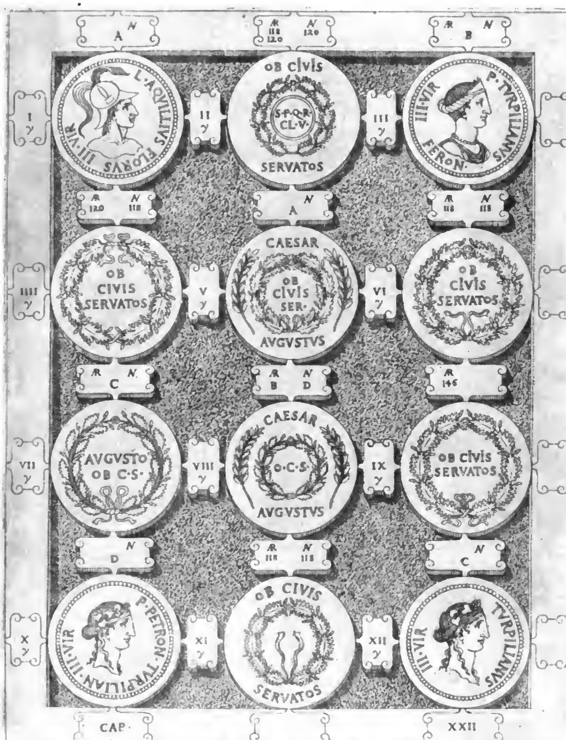
SALVS GENERI HVMANO SVB AVGVSTO EXORTA.
Clypei votiui Coronæque in Auguſti honorem decreti & poſiti.

Digitized by Google

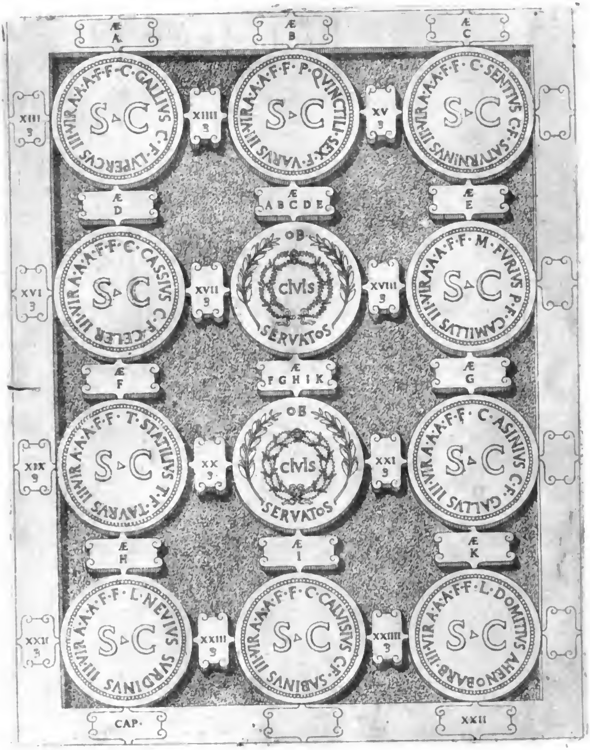

Imperium Orbis Terrarum per Europam Aſiam & Africam
ab Auguſto conſtitutum & ſtabilitum.

Digitized by Google

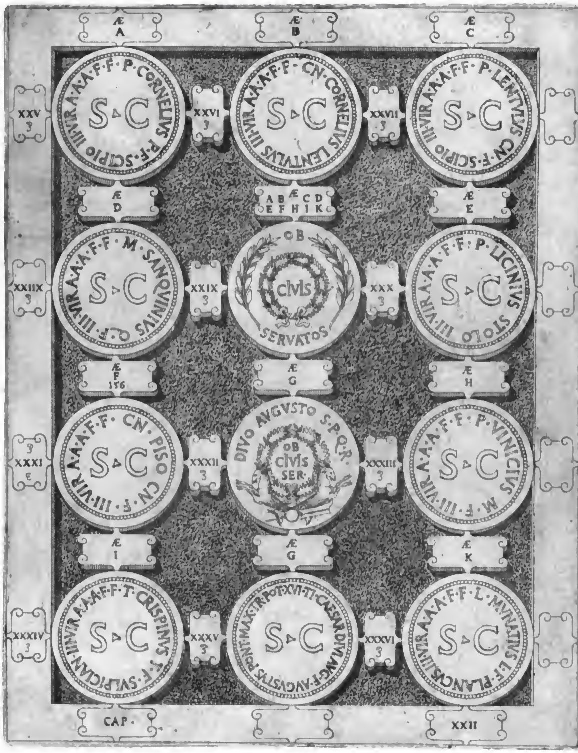

Coronæ Querceæ, quæ & Ciuicæ Auguſto OB CIVIS SERVATOS decretæ & poſitæ.

Coronæ Quercex, quæ & Ciuicæ, Auguſto OB CIVIS SERVATOS decretæ & poſitæ.
Triumvirorum Monetalium qui Auro Argento Aere ſub Auguſto
publicè flando feriundoque præerant nomina.

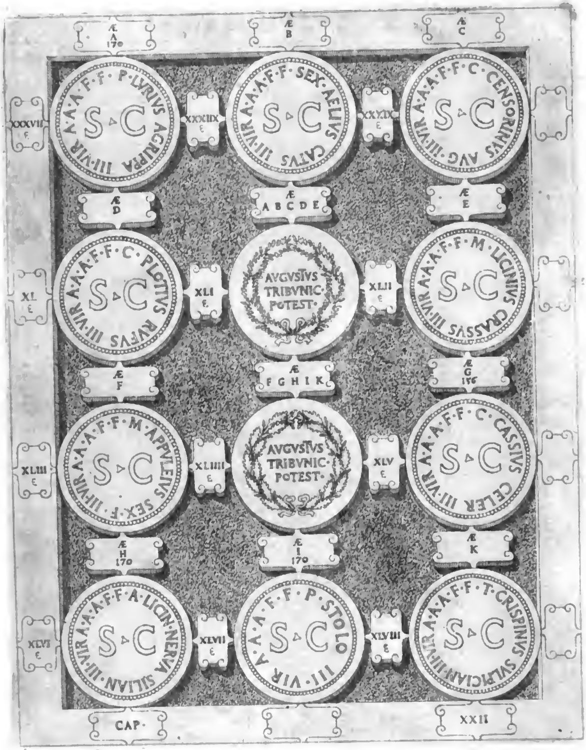
Digitized by Google

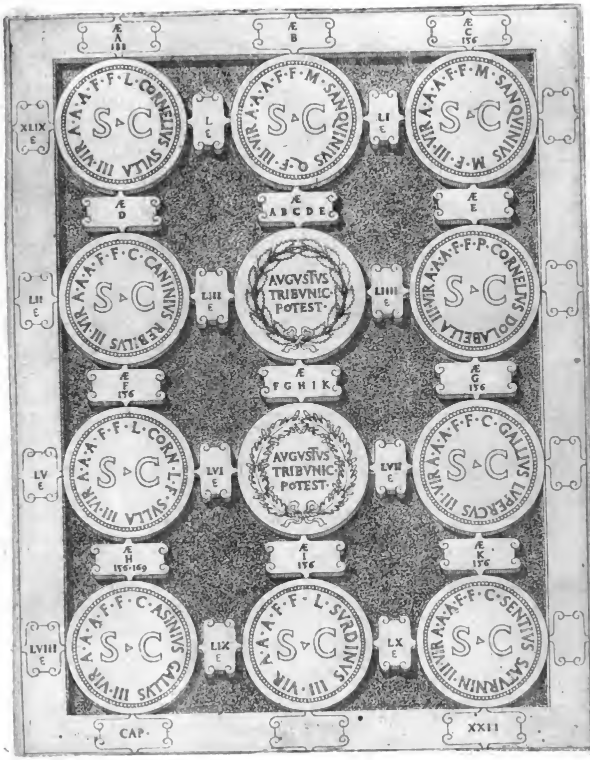
Coronæ Querceæ, OB CIVIS SERVATOS Auguſto decretæ & poſitæ.

Triumvirorum Monetalium ſub Auguſto nomina.

Digitized by Google

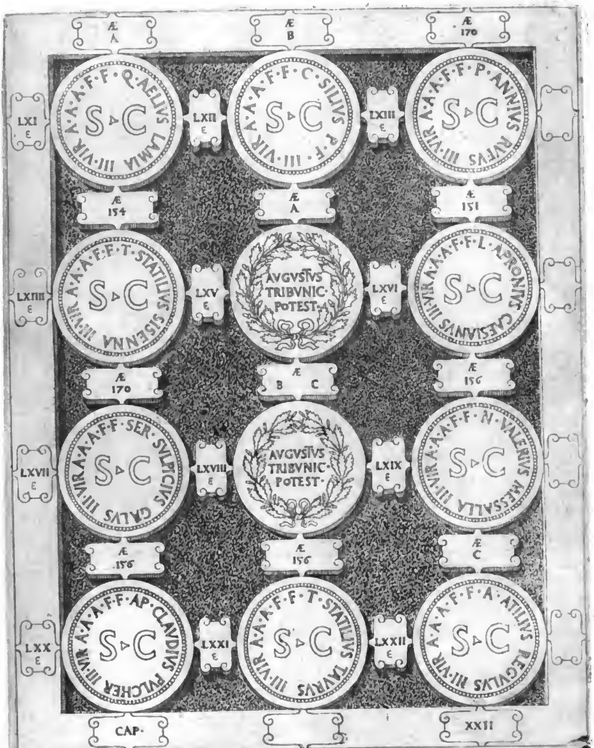

Coronæ Querceæ, Triumvirorumq́ue Monetalium ſub Auguſto nomina.

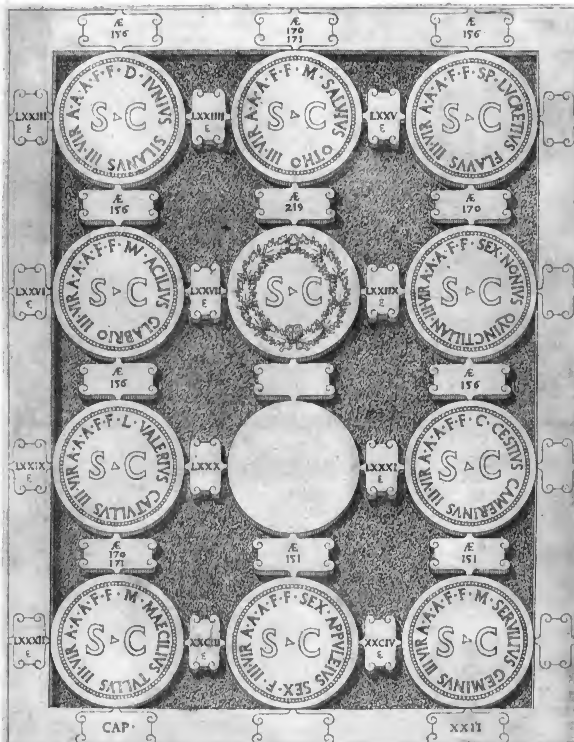

Coronæ Querceæ, Triumvirorumque Monetalium ſub Auguſto nomina.

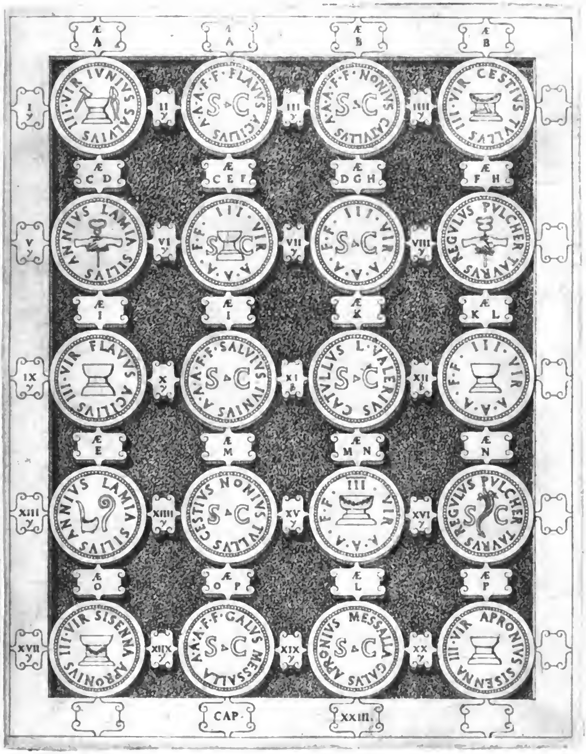
Digitized by Google

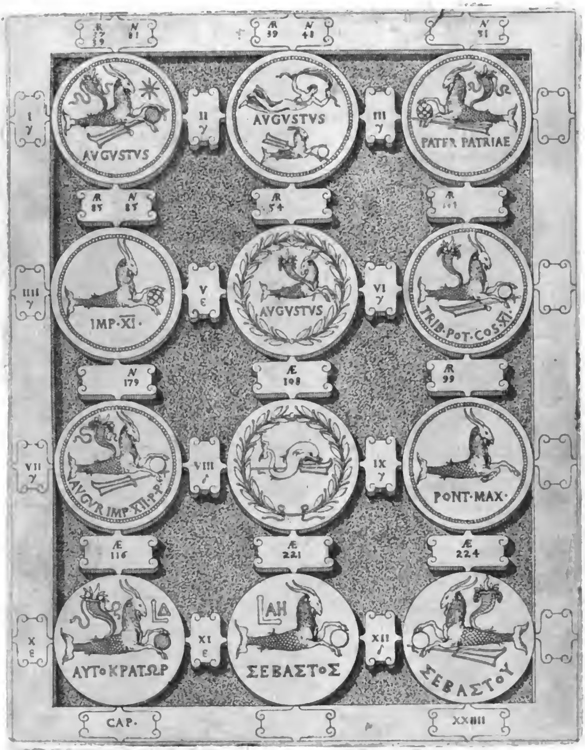
Coronæ Querceæ, Triumvirorumque Monetalium ſub Auguſto nomina.

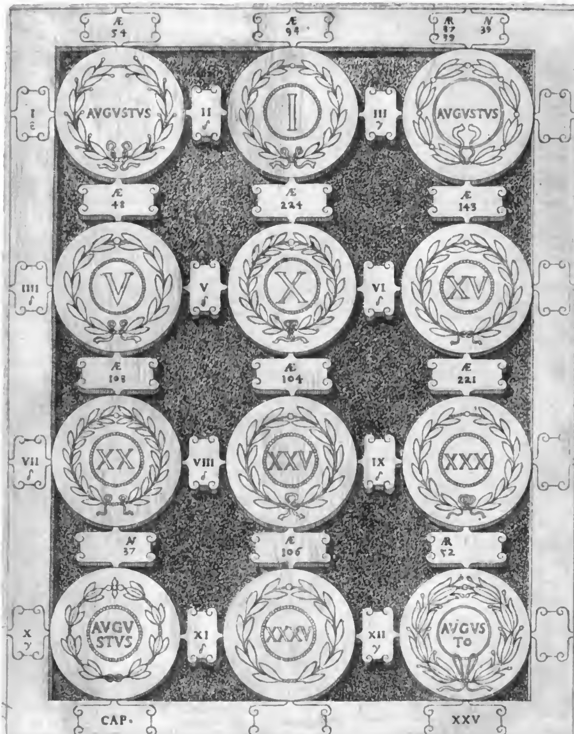
Coronæ Querceæ, Triumvirorumq́ue Monetalium ſub Auguſto nomina.

Triumvirorum Monetalium ſub Auguſto nomina, variaque monetariorum inſtrumenta.

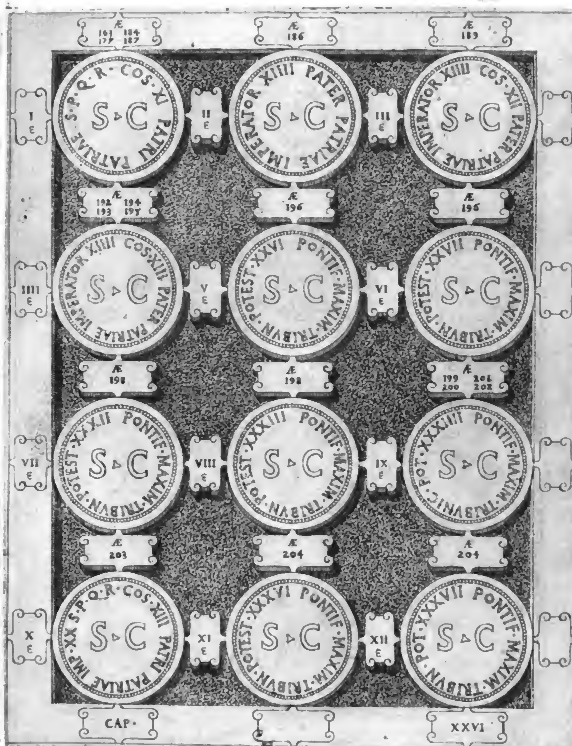

Genitura Auguſti ſub ſidere Capricorni feliciſsima, cui ipſe quæcunque accidêre læta & proſpera accepta tuliſſe, cuſisque hæc nota numis teſtari voluiſſe videtur.

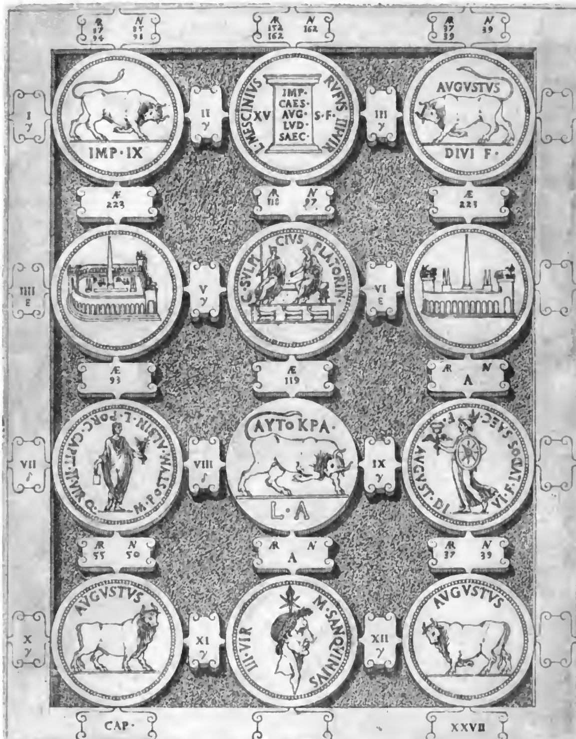
Coronæ Laureæ ſiue Triumphales quas Auguſtus per ſingulos Tribuniciæ poteſtatis annos a primo ad triceſimum ſextum in numiſmatibus ſignauit, conceſſo ſibi (ſicut prius & Iulio Cæſari) uti Lauream perpetuo geſtaret.

Digitized by Google

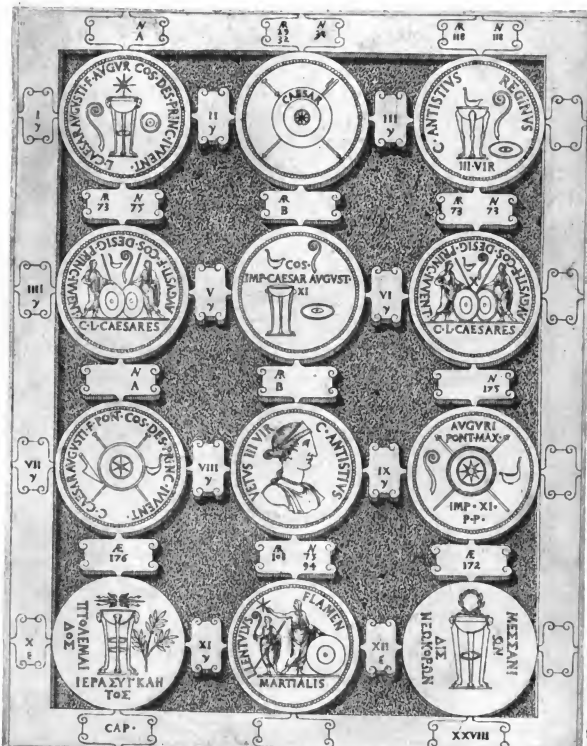

Conſulatuum atque annorum Tribuniciæ Poteſtatis
Auguſti ſeries & numerus.

Digitized by Google

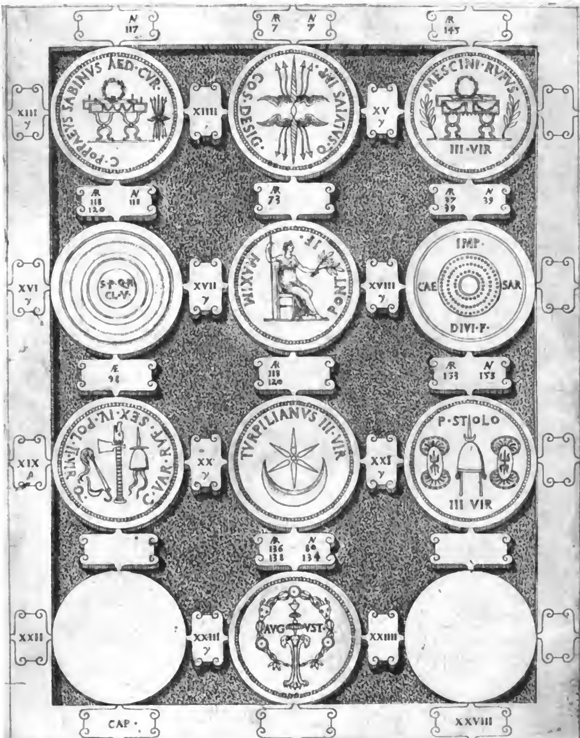

Ludi Sæculares & Circenſes, Venationes, aliaque id genus ſpectacula publicè Romæ atque alibi ab Auguſto exhibita.

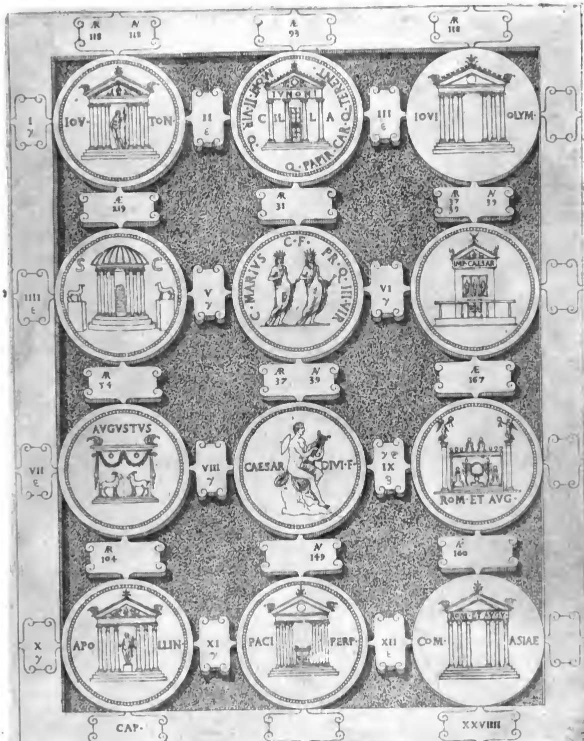
Caius & Lucius Cæſares Auguſti filij, hic Augur ille Pontifex cum haſtis puris, Clypeis, Tripodibus alijſque Pontificalibus Aguralibus & ſacris inſignibus.

Digitized by Google

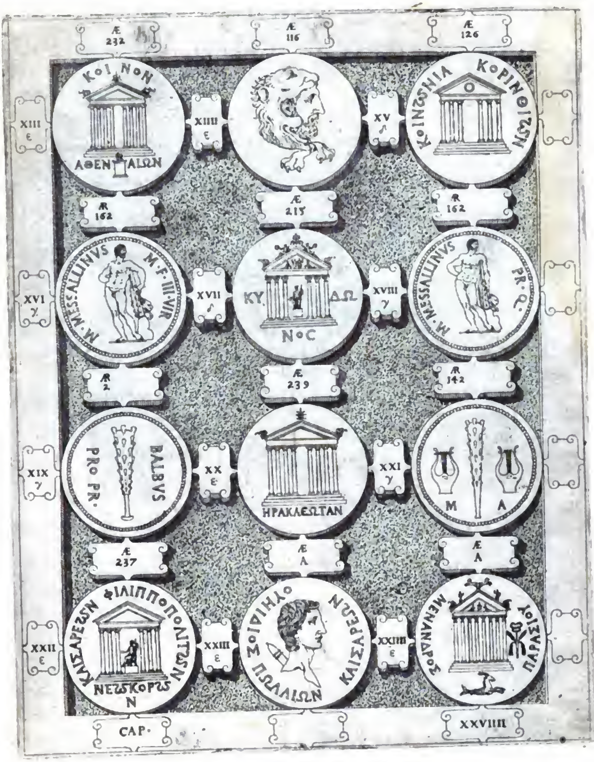
Sellæ Curules coronatæ, Clypei, Ancilia, aliaque ſacrorum inſignia atque inſtrumenta.

Digitized by Google

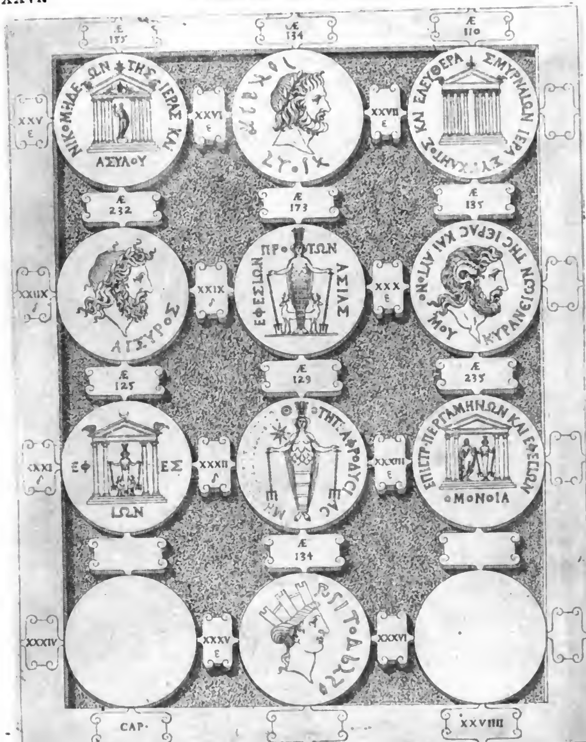
Templa Iouis Tonantis & Olympij, Iunonis, Apollinis Palatini atque alia, tum ab ipſo Auguſto dicata atque exædificata, tum ab alijs Romæ ipſiq́ue Auguſto ſimul conſecrata exſtructaque.

Digitized by Google

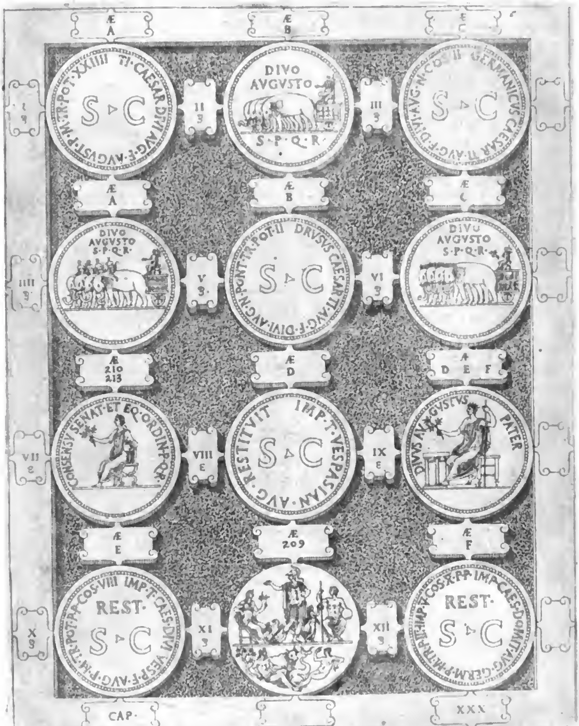

Templa per varias cum Græciæ tum Aſiæ ciuitates Auguſto dicata atque exſtructa.
Herculis ſtatua, clauaque Herculea.

K 2.

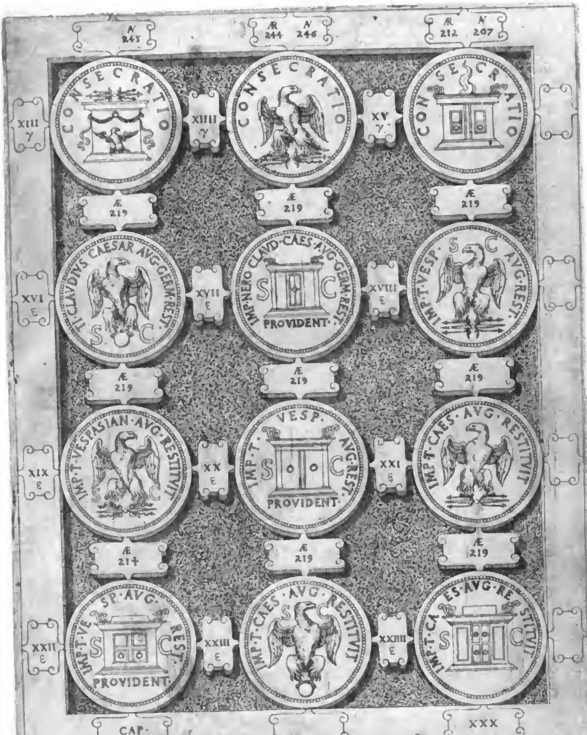

Templa per diuerſas Aſiæ ciuitates. Dianæ Epheſiæ ſimulachra.
Iouis Ammonis atque Axuris capita.

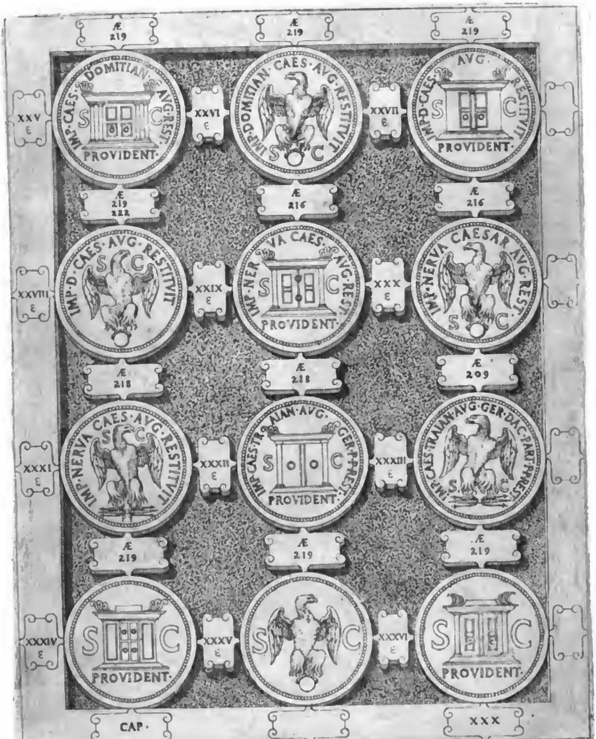

Auguſti conſecratio & Diuinitas.

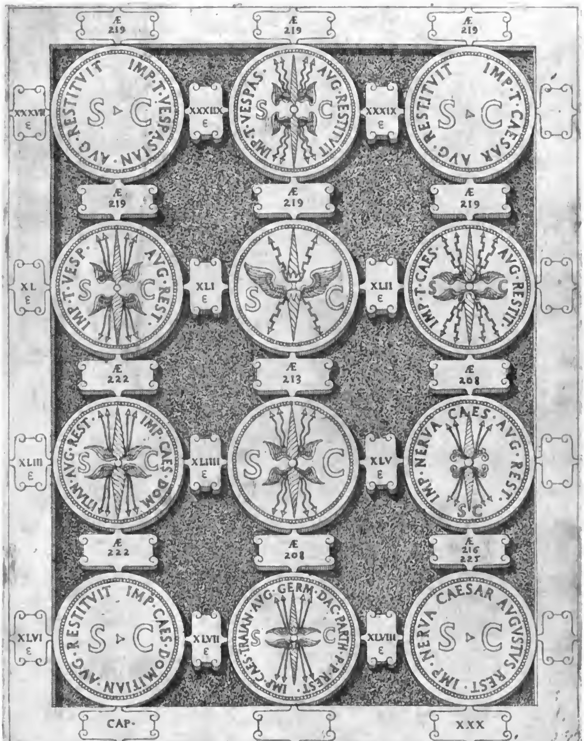
Thenſæ ſiue quadrigæ Elephantum, ſtatuæ ſacræ Auguſto poſt obitum decretæ.

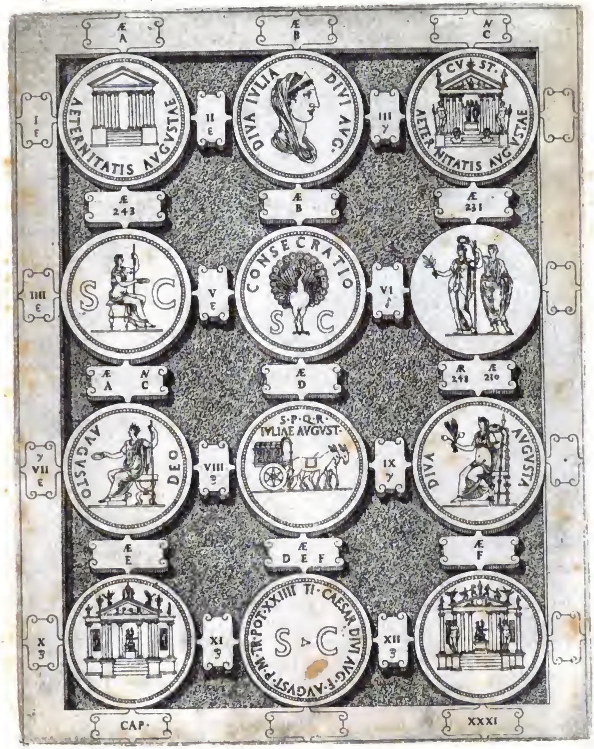
Auguſti conſecràtio & diuinitas. Aquilæ atque Aræ ſacræ.

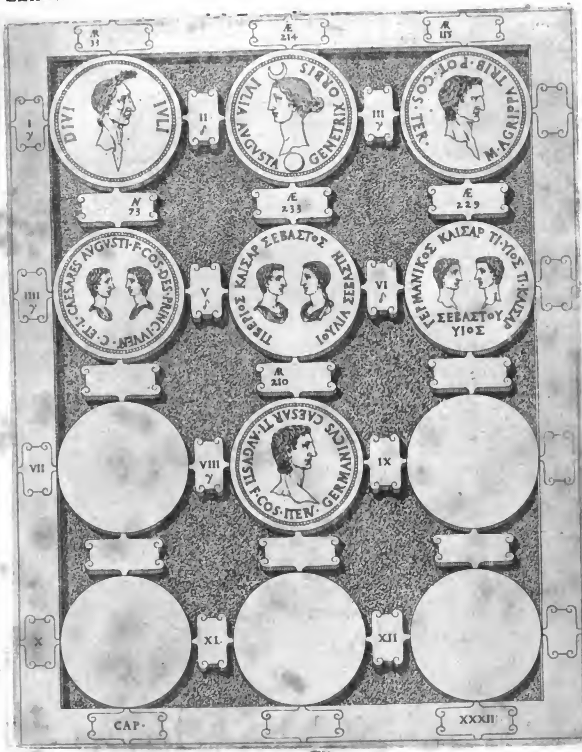
Auguſti conſecratio & diuinitas. Aquilæ atque Ara ſacræ.

Auguſti conſecratio & diuinitas. Fulminis figuræ variæ.

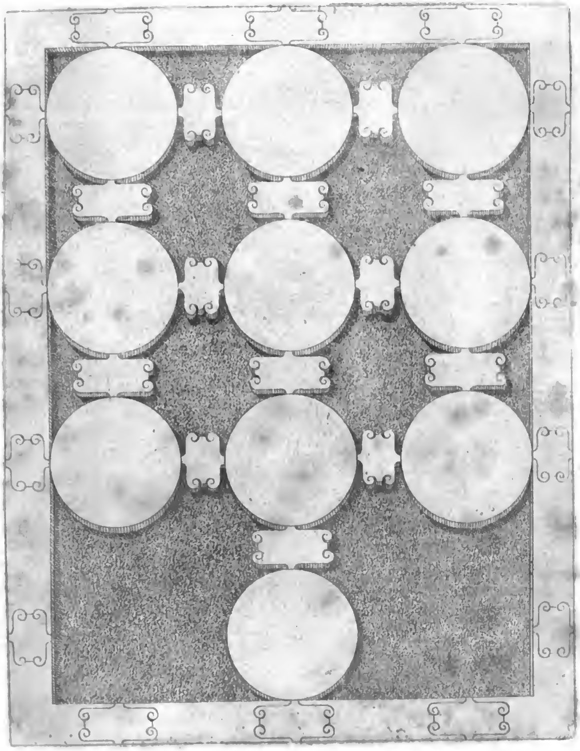

Diui Auguſti Diuæque Iuliæ Auguſtæ Diuinitas, ſtatuæ ſacræ, Templa, ac Carpentum.

Augusti Cognationes & Affinitates. Adoptio, Liberi.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

A

HISTORIA AVGVSTA
SIVE
VITA ET RES GESTÆ CAESARIS AVGVSTI,

AD IMP. MAXIMILIANVM II. CAESAREM AVGVSTVM,

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITÆ VENLONIANI CIVIS ROMANI.

B

SCRIPTVRVS Vitam & Res geſtas Cæſaris Auguſti, MAXIMILIANE AVGVSTE, vrbis & orbis quondam Principis vt maximi, ita laudatiſsimi; operæpretium me facturum opinabar, ſi paullò altius (priusquàm eiuſdem acta, conſilia, dicta, factaque proſequerer) repeterem, quo modo adoleſcens ipſe, qui viros omnes audacia, iuuenes omnes prudentia ſuperauit, ad tantam amplitudinem à tam paruis initiis (Prætoriæ enim gentis patrem, & equeſtri familia
C tantùm, nullis imaginibus clarum habebat) profecerit, vt diuinę etiam maieſtatis cognomine AVGVSTVS ex S. C. etiam antequàm ætatis Prætoriæ eſſet, appellatus fuerit: Magiſter Equitum prius quàm ordinum ductor fuiſſet, crearetur: Imperator à Senatu antè quàm Magiſtratum cepiſſet, deſignaretur: ad hæc Conſul ante vigeſimum ætatis annum, Pater Patriæ ob conſeruatam Rempublicam à S.P.Q.R. ſalutatus, quum necdum triceſimum quartum attigiſſet. Quo conſilio igitur, qua fortitudine tot bellis, tot cladibus par eſſe potuerit: quo modo vexatos acerbiſsimis proſcriptionibus domi foriſque ciues, laceratam tot bellis ciuilibus Vrbem, terrarum Dominam ſua felicitate
D & rerum geſtarum amplitudine intra viceſimum annum recreauerit, nobis quoque dicendum erit. Vtpote qui tot tantasq; res geſſerit, quibus bellorum omnium motus ſedauit, gentes omnes pacauit, Rempublicam conſeruauit, & quantum humanis conſiliis præſtari potuit, æternam ſtabiliuit. Hiſtoriam itaque noſtram, quam, quia de rebus geſtis vitaque Auguſti conſcribendam ſumſimus, AVGVSTAM vocabimus, conſulto & ordine exorſuri videmur ab eo die qui propemodum Vrbi, certè Iulio Cæſari vltimus illuxit. Annus agebatur ab Vrbe condita DCCIX. C. Iulio Cæſare V. M. Antonio Coſs. quum in Cæſaris cædem Senatores plus quàm ſexaginta, vt Rempub-

Digitized by Google

licam ab vnius dominatione liberarent, coniurant. Inter quos facilè A
principes erant M.Brutus & C.Caſsius, prælio Pharſalico à Cæſare con
ſeruati, & poſtea honoribus aucti. Diem cædis deſignant Idus Martias,
quibus Senatus in Curia Pompeij indictus erat: Cæſarem ingreſſum,
CAEDES CAESARIS & inopinantem præoccupant, pugionibus confodiunt, denique tribus
& viginti vulneribus conficiunt. Percuſſores perpetrata cæde ſtipati gla
diatorum manu, (quam D.Brutus in munus gladiatorium compara-
uerat) è Curia per forum in Capitolium, vt Diis libertatis aſſertoribus
vota exſoluerent, contendunt. Sunt qui eos opinentur metu perculſos,
(Plebis enim tum Prętorianorum & Emeritorum Cęſaris, qui paſsim
per Vrbem vagabantur, vim metuebant) atque vt ſe contra temerarios B
aduerſariorum inſultus defenderent, in Capitolium, vt arcem validam
& difficilem expugnatu, ſeſe recepiſſe. In hoc rerum tumultu, Cinna
Cæſaris affinis, & paullò antè Prætor ab eodem creatus, nouo & auda-
ci exemplo magiſtratus ſui inſignia, vt à Tyranno data, abiicit; acer-
beque in Cæſaris dominationem inuectus, Tyrannicidas etiam præ-
mio dignos & ornandos eſſe contendebat. P. quoque Cornelius Do-
labella, qui vt Cæſari ad Parthicum bellum, quod moliebatur, profi-
ciſcenti ſuccederet, Conſul deſignatus erat, vſus temporis occaſione,
ſumtiſque ſtatim à cæde Cæſaris magiſtratus inſignibus in forum pro-
uolat, Conſulatum occupat, impotentique linguæ morbo in Cęſarem C
dignitatis ſuæ auctorē abuſus, diem cædis Cæſaris natalem Vrbis nun-
cupandum clamitat. Hinc in Capitolium conſcendentes percuſſores
fiducia confirmant, eoſdemq; è Capitolio in forum deducunt: qui pro
Roſtris de aſſerenda, quam ipſi S. P. Q. R. per cædem Tyranni vindi
caſſent, libertate audacius & contumelioſius concionati, iniquis auri-
bus & auerſis animis, ſecus quàm opinati erant, excipiuntur. Commi-
ſeratio enim, & tam funeſta Cæſaris nimium popularis calamitas, om-
nium animos vltionis potius ſtudio, quàm libertatis recuperatę gaudio
pręoccupauerat. hinc ipſi percuſſores in Capitolium reuertuntur. La-
titabat interea Antonius depoſitis Conſulatus inſignibus, veritus ne & D
ipſe cædi, tanq̃ propugnator regni Cæſariani deſtinatus eſſet. M.Aimi-
lius Lepidus verò Magiſter Equitum in caſtris Prętoriis erat, ibidemq;
certior factus de morte Cæſaris, ſub noctem cum Prætorianis forū oc-
cupat, ac primo inſequentis diluculo acerbiſsima in percuſſores oratio-
ne inuectus eſt. Tum Antonius Lepidi armis confirmatior, aſſumtis
iterum Conſularibus inſignibus & ipſe è latebris in forū properat, tan-
quam cædem Cęſaris cum Lepido vlturus. Primùm de Capitolio cum
percuſſoribus incendendo deliberatur: ſed à tam præcipiti cōſilio mul
tis de cauſis reuocātur. deterrebat cōſtantia Senatus in fouendis omni

cura

Digitized by Google

A cura patricidis: auocabat quoque à tam atroci inſtituto tot gentium
familiarumque nobiliſsimarum, tot virorum Principum, qui ipſorum
ſalutem propugnaturi metuebantur, neceſsitudo & deprecatio: tardabat
inſuper non minimùm animorum in vltionem concitatorum
impetum formido & metus à D. Bruto, qui proximam Galliam legionibus
præoccuparat. Simulato itaque pacis & libertatis ſtudio, donec
rebus ſuis pro animi ſententia confirmatis, metuque amoto, ad ingenium
ſinguli (quo ſub prætextu Cæſarem vlciſcendi, Reipublicæ ſeruitutem
moliebantur) redire poſſent; Conſul Antonius de præſenti
rerum ſtatu relaturus, Senatum in æde Telluris indicit, ante diem de-
B cimum ſextum Kal. April. M. Cicero (quem plerique huius coniurationis
minimè conſcium fuiſſe tradunt) quò potuit ſtudio & diligentia
pacis fundamenta iecit: renouatoque vetuſtiſsimo illo Athenienſium
exemplo, quo olim in publicis diſcordiis ſedandis ciuitas illa vſa fuerat,
ἀμνηστίαν inducendam, omnemq; odiorum & diſsidiorum memoriam — AMNESTIA
ſempiterna obliuione ſepeliendam cenſuit. atque in eius ſententiam — INDVCTA.
S. C. factum eſt. Habuit & Antonius (quò perſonã ſuam tantò conſtantius
ageret) orationem de concordia: filiusq; ipſius in Capitolium
miſſus pacis obſes fuit. atque ita percuſſores è Capitolio deſcenderunt:
Brutusque apud Lepidum, Caſsius apud Antonium, ceterorum verò
C alij apud alios cœnarunt. Mirus ſimulator Antonius fuit, donec ſe ſuáque
præſidiis contra omnem metum muniiſſet; quod qua calliditate
aſſequutus fuerit, iam ex ordine proſequemur. Euicerat multa cõtentione
in Senatu L. Calpurnius Piſo ſocer Cæſaris, vt teſtamentũ ipſius
(etiamſi Caſsius illud abolendum potius ſuaderet) vrgente Antonio,
& Bruto aſſentiente, palàm recitaretur; ipſe verò Cæſar publico funere — TESTAMENTVM
efferretur. Teſtamento itaque quod Cæſar ante ſex menſes in La- — CAESARIS.
uicano ſuo fecerat, & apud virginem Veſtalem Maximam depoſuerat,
prolato, populus id palàm recitari iuſsit. Hæredes ſcripti erant ex dodrante
C. Octauius, Cæſaris ex Attia ſororis ſuæ Iuliæ filia nepos, L. Pi-
D narius, & Q. Pedius ex quadrante. C. Octauium inſuper in gentem Iu- — ADOPTIO
liam, familiamq; Cæſarum, & in filium adoptabat; quodq; vel maxi- — C. OCTAVII
mè exacerbabat omnium animos ad indignationem ſceleſti facinoris, — IN GENTEM IVLIAM.
D. Brutum percuſſorẽ ſuum in ſecundis hæredibus ſcripſerat; Populo
autem trecenos ſeſtertios legabat, & hortos circa Tiberim publicabat.
Effertur interea Cæſaris funus, proſequente vniuerſo Senatu ac Magi- — FVNVS
ſtratu, frequentique ciuium militumq; cuſtodia ſtipatum pro Roſtris — CAESARIS
deponitur. Ibi cum M. Antonius vſus oportunitate, quòd animos ciuiũ
ad dolorem ex teſtamento conceptũ emolliiſſe perſpiceret, laudatione
funebri ad lamentationem ſimul & indignationem cõpoſita, geſtibus

Digitized by Google

præterea, & cruentata Cæſaris toga, tum & imagine eius cærea immaniter & fœdiſsimè lacerata & ſanguine fœdata, populi animos contra obliuionis vel ἀμνηστίας decretum, ad commiſerationem & ad percuſsi vltionem accendebat: vſqueadeò vt plebs quaſi rabie acta, cum facibus è rogo raptis ad domum Bruti Caſsijq́; & aliorum cõtenderet: ægreq́; tandem manibus, precibusq́ue vicinorum ab incendio repelleretur. Heluius Cinna Tribunus plebis fortè furentibus occurrit: eum eſſe Cinnam Prætorem, qui pridie proiecta purpura Cęſarem vt Tyrannũ cõtumelioſè appellarat, errore nominis ſuſpicati, ita diſcerpſêre, vt nullum membrum ad ſepulturam integrum colligi potuerit: caput eius haſtæ infixum ad terrorem circumlatum. Furor ſemel cõcitatæ plebis B
ſedari neutiq̃ potuiſſet, niſi milites furentem armis repreſsiſſent, atque audaciſsimum quemque de ſaxo Tarpeio præcipitaſſent: & Conſules per edictum omnes qui milites non erant, arma deponere iuſsiſſent. Antonius interea maximam ſibi inuidiam, quia plebem ad cędis vltionem irritaſſet, apud Senatum & optimates conflat: ſed eandem artibus & vanitate ſua feliciter vſus, in fauorem & ſecuritatem cõuertit.

ARA CAESARIS.

C. quidam Marius, qui à plęriſque Amatius vocatur, ſeſe Marij filium, & proinde Cæſaris affinem mentitus, aram fecerat Cęſaris pro Roſtris, vbi & crematus fuerat: minatus inſuper Conſulibus, vt qui vltioné cædis Cęſaris partium ſtudio, aut regni affectatione eluderent. Eum Antonius C
Conſul vt noua molienté compręhendi, & nouo exemplo inauditum interfici iuſsit. Senatus id facinus, etſi inauditum, laudat: plebs autem Antonio indignatur, minatur, denique odio accenditur.

SEX. POMPEIVS PRAEFECT. CLASSI ET ORAE MARITIMAE

Antonius optimatium ſe ſtudioſum & Pompeianarum partium apud Patres ſimulat: refert Sex. Pompeium Magni filium, vt Reſpublica commodius pacari poſsit, eſſe reuocandum, eiq́; pro paternis bonis in ærarium relatis, HS bis millies de publico reddendum. adhęc eidem, ſicut prius patri, maris imperium & claſſem eſſe decernendam. Sextus itaq́; ex Hiſpania S. C. euocatur. Antonio verò tanq̃ Reip. & Pompeianarũ partium ſtudioſo, quò à plebis impetu tutior foret, vt ſtipatores ex veteranorũ copia ſibi D
deligeret, Senatus permittit.

COHORS PRAETORIA ANTONIANA

Hinc ſelectiſsimos quoſq; etiam ordinum ductores, vti ſecurius iam regnaret, ad ſex millia ſibi adiungit. Senatui poſtea de tanta copia neſcio quid ſuſpicanti, reſpondit, militem à ſe dimiſſurum vbi primùm plebis furorem cõpreſsiſſet.

PROVINCIAE PERCVSSORIB. DECRETAE.

Percuſſores interea ſibi prius à ſeditioſorum tumultu, nũc etiam ab Antonio armato metuentes, in prouincias à Cęſare decretas, & poſt eius cędem à Senatu cõfirmatas, tanq̃ fuga dilapſi ſunt. In Galliam Ciſalpinã D. Brutus, C. Trebonius in Aſiam, L. Tullius Cymber in Bithyniam. M. Bruto Macedonia, Caſsio Syria deſignata fuerat: ſed vterque iam vulgo cõtemtior, ab

Vrbe

Digitized by Google

A Vrbe in Campaniam ſeceſsit: quòd neuter adhuc Prætura defunctus, non ſine ambitionis inuidia in prouincias ꝓficiſci poſſet. Sed vt hic Antonius illorũ quoq; ſpem infirmaret, ſibiq; res ſuas confirmaret, Dolabellæ collegę ſuo auctor fuit, vt vel inconſultis Patribus Suriã ſibi dari peteret, vnà cum legionibus ad bellum Parthicum à Cæſare præmiſsis. Vtrumq; lege obtinuit Dolabella, Antonio potiſsimùm annitente: qui viciſsim Senatus conſulto Macedoniam ſibi occupat. Patrum interim precibus hoc dedit, vt Bruto Creta, Caſsio Cyrene prouinciæ deſignarentur. Antonius vt plura dominationis, quam affectabat, prę ſidia ſibi conſtitueret, M. Lepidũ in Cęſaris locũ Pontificem Maximũ, tranſlatis M. AEMILIVS LEPIDVS PONTIFEX MAXIMVS.
B populi ad Pontificum collegium ſuffragiis, cooptat; filiumq; eius ſibi generũ aſciſcit. Calpurnia Cæſaris vxor, ſiue metu ob mariti cædẽ, ſiue Antonij Conſulis perculſa minis, pecuniã & acta Cęſaris in eius domũ transferri permiſerat: ſed quòd Cęſaris acta & cõſilia nondũ publicata eſſent, ea Antonius in multorũ gratiam domeſticis nundinationib. corrumpebat, adulterabat, aut vendebat; Taberij, qui Cæſari à manib. fuerat, opera in ea & fraude vſus. Seſtertiûm etiam ſepties millies à Cæſare ad Opis ædem depoſitũ Antonius occupat. C. interea Octauius (qui poſtea ſub Auguſti cognomine imperiũ tenuit) cùm Ceſar auunculus ipſius magnus Romæ interficeretur, iam annũ agens XVIII. Apol
C loniæ litteris & militarib. diſciplinis operam dabat: eò enim in expeditionẽ Parthicã à Cæſare præmiſſus fuerat, ab eodem anteꝗ̃ Vrbe excederet Magiſter Equitũ in locũ Lepidi creatus. Sexto aũt poſtꝗ̃ Apolloniam venerat menſe, de Cæſaris cęde certior factus, in Italiã profectus, Neapolim venit XIIII. Kal. Maij. hinc Romam properãs magna vndiq; affluentium veteranorũ & amicorũ frequentia excipitur. Vrbemq; ingreſſuro arcus Iridis colore variegatus capiti eius liquido & ſereno cælo omine proſpero circumfulſiſſe viſus eſt. Antonius tamẽ ſuperbè & cõtemtius exceptũ neglexit: ea ratione ſe aſſecuturũ ſperans, vt Octauius hæreditatẽ Cæſaris, cuius inuidiã ſuſtinere adoleſcens nõ auderet, recu
D ſaret: eamq; ipſe, qui ſe quoq; Cęſaris & filium & hæredẽ iactabat, pręoccupare poſſet. cuius adeundę, propter inuidioſum Cęſaris nomen & fortunã, nec L. Marcium Philippum vitricum, nec ipſam Attiam matrẽ Octauio auctores fore credebat. Sed Octauius auunculi Cæſaris de ſe iudicio, ꝗ̃ vitrico aut matri credere maluit: adienſq; Prętorẽ Vrbanum C. Antonium, & adoptionem ſe ratam habere profeſſus eſt, & nomen Cæſaris aſſumſit. ita vt cùm C. Octauius prius nominaretur, deinceps C. Iulius Cæſar Octauianus de more appellatus ſit. Antonius verò, vt C. IVLIVS CAESAR OCTAVIANVS. creſcentem Cæſaris potentiam labefactaret, legem Curiatam de adoptione Octauij, ne rogaretur per quoſdam è Tribunis plebis impedierat.

Digitized by Google

Verùm Cæſar eandem proximo anno in Conſulatu ſuo pertulit. Ea le- A
LEX CVRIATA.
ge adoptiui idem iuris aſſequebantur, quo legitimi filij vtebantur: nimirũ vt & propinquos, gentem, familiam, & libertos adoptantium obtinerent. Nec hoc contentus Antonius, prenſationi quoq; Cæſaris obſiſtebat; qui vt in Heluij Cinnę Tribuniplebis per errorem cęſi locum Tribunus pl. à collegio cooptaretur, petierat; Luciumq; Antoniũ fratrẽ ſuum in eius locum ſuffecit. Hanc Antonij in ſe contumeliam magno animo diſsimulauit Cæſar: maluitq; ad ſumma & ſublimia potius cũ periculo, q̃ ad mediocria vel humilia tutò contendere. Hinc à Ti. Canutio Tribunopl. cõcionem impetrat: Populiq; fauorem Cæſaris legato, quod repręſentaturum ſe breui affirmat, & largiore vel de ſuo in poſte- B rum liberalitate ſibi cõciliat. Antonius poſt hęc Cæſarẽ ad colloquium in hortos Pompeianos admittit: quẽ Cæſar vtpote Conſulem, humaniter & modeſtè veluti patrem appellat, & vt ſibi contra patris ſui percuſſores auxilio ſit, petit, vtque pecuniam apud ſe depoſitam cõcedat, qua populo legatum paternum pręſtare poſsit. Ea petentem Antonius ſuperbè & cõtumelioſè repellit. Octauius itaq; quò legatũ Populi Ro. quod promiſerat, perſolueret, proprium patrimoniũ, & quidquid pręterea ex teſtamẽto Cęſaris ipſi obuenerat, venale proſcripſit, Populoq; legatum perſoluit. Qua beneficentia Plebem ita ſibi deuinxit, vt Antonium ſimul omnibus inuidioſiſsimũ redderet. Optimatibus autem ea C Antonij & Cæſaris ſimultas è Republica eſſe viſa eſt, quã etiam oblata occaſione accendebãt. Torpebat enim Antonij dominatione oppreſſa ciuitas; eam Cæſaris, adoleſcentis vt acris, ita & magnanimi, conſilio & armis olim cõtra Antoniũ aſſerendam præſagiebant: Ciceronis quoq; qui Cæſarẽ in ſuam fidem acceperat, auctoritatẽ in hoc ſequuti. Quòd ſi cũ Antonio in gratiam rediret Cæſar, verebãtur ne dum vltionẽ iſte, ille dominationẽ vrgeret, Remp. coitione & ſociatis armis opprimerẽt. Optimam Ciceronis de Cęſare ſpem, in quã erectus erat, confirmabat laudatiſſ. ciuium L. Philippi & C. Marcelli neceſſariorũ Cæſaris arctiſſima commendatio: adhæc quòd ſe Conſule natus eſſet; quodq; eun- D dem, ſecundum quietẽ, & ex oraculo Iouis Capitolini, pręuiderat bella ciuilia omnia eſſe reſtincturum, & confecturũ. Ludos interea Latinos Cæſar ob Veneris Genetricis ædem, quã prælio Pharſalico Cæſar vouerat, perfectam ſuis ſumtibus, ſplendidiſsimè facit: ijs ludis ſidus crinitũ per ſeptem dies omnibus conſpicuum duabus ferè horis ante Solis occaſum ſub ſeptemtrionib. oriebatur. Vulgus credidit Cæſaris animam inter Deorum immortalium numina receptam eo ſidere ſignificari: quo nomine Cometes capiti & vertici ſimulacri Cæſaris, quod in foro Octauianus conſecrauit, adiectus eſt: variiſque inſuper numiſmatibus & Tem-

LVDI LATINI FACTI.

SIDVS CAESARIS

Digitized by Google

A & Templis, alijſque monumentis publicis ſydus illud inſculptum. Interea Romæ inter Cæſarem & Antonium, vti natura diſsimilimos, ita in voluntates diuerſiſsimas diſtractos, indies magis ac magis gliſcebat odium, & partium ſtudia creſcebant. Antonius enim ob Conſulatum, & quia C. Antonium Prætorem Vrbanum, L. Antonium Tribunum Plebis fratres habebat, in prouinciis mandandis, Populi ſuffragiis, vel inuito Senatu, quidquid audebat, poterat. C. itaque fratri Macedoniam Populi beneficio impetrat: quæ iam antea M. Bruto ab ipſo Cæſare decreta, poſtea & ab ipſo Senatu confirmata fuerat. Sibi verò Galliam Citeriorem opibus & milite florentem, quam D. Brutus, tam ab ipſo Cæſare, quàm S. C. ſibi aſsignatam adminiſtrabat, Populi itidem beneficio aſſequutus eſt. B Nullaq; interea Cæſaris ratione habita, contumelijs inſuper & iniuria affectum, veluti vitæ ſuæ inſidiatorem, apud optimates & milites traducit: vt vim adoleſcentis, opibus ſplendidi, partium ſtudiis validi, gratia inſuper Optimatium, & Populi fauore ſubnixi (cui percuſſoribus immiſſis exitium moliebatur) ſine ſcelere, & iure præoccupaſſe videretur. Hinc Cæſar irritatus indignatione & dolore, detecta Antonij vanitate, torpentes ciuium animos contra eiuſdem dominationem excitat: ſibique ſimul & Reipublicæ, priuato tamen conſilio, optimè fidentique animo ad infringendos Antonij conatus conſulit. Veteranos enim Cæſaris è Calatia & Caſilino Coloniis C quingenis denariis donatos exciuit. Hac Cæſaris liberalitate illectæ, Martia quoque & Quarta legiones (quę ex Macedonia ab Antonio reuocatę appulerant) ſigna ad Octauium vti Cęſaris filium transferunt. Horum exemplum ſecuti & alij complures, ſęuitiam inſuper & crudelitatem Antonij exoſi, qua paſsim in caſtris vſque ad trecentos trucidari iuſſerat, cauſatus eos à Cæſare aut à partibus largitione corruptos, ad Cæſarem deficiunt. Quo nuncio allato, Antonius ita mente concidit, vt paludatus in Galliam citeriorem, quam rogatione & beneficio Populi obtinuerat, ante diem quartum Kalend. Decembris properaret. D D. Brutus, qui eandem Prouinciam ex Cæſaris actis & S. C. tenebat, vt irrumpentem in eam Antonium moraretur, ſimulans ſe ad vrbem properare, Mutinæ cum exercitu ſubſiſtit; ſeque ab eodem ibi circumuallatum obſideri patitur.

BELLVM MVTINENSE

Senatus conſultum itaque factum, quum primùm noui Coss. C. Vibius Panſa, A. Hirtius iniiſſent Kal. Ianuar. (Cicerone potiſsimùm cenſente) vt Cæſar Octauianus, quia priuato conſilio pro Republica arma contra Antonium ſumſerat, pro Prætore bellum gereret, Senator eſſet, decẽnio tempeſtiuius q̃ per legẽ Annalem liceret, magiſtratus caperet, ſentẽtiam loco Prætorio diceret, quantáq; pecuniam militibus earũ legionũ, quę Antoniũ deſeruiſſent,

C. VIBIVS PANSA
A. HIRTIVS COSS.

parta

parta victoria pollicitus eſſet, tanta publicè daretur; & vt Cæſar imperio Proprætorio vnà cum nouis Coſ. & exercitu eo quem haberet, bellum adminiſtraret. Nouo etiam exemplo Statua ipſi aurea Equeſtris, cenſente Philippo decreta. Importunis ad hæc Cicero & Canutius Tribunus Plebis continuiſque actionibus, tum & acerrimis contentionibus euicère, vt Antonius à Senatu hoſtis iudicaretur, necdum exſpectato Legatorum, qui ad Antonium miſsi erant, reſponſo; L. Piſone & Q. Fuſio Caleno Antonij cauſam contra Ciceronem nequidquam in Senatu defendentibus. Factum igitur S. C. quod plerumque in atroci negotio ſolet: Darent operam Coſ. ne quid Reſpublica detrimenti caperet. decretumq; Coſ. vnà cum Cæſare bellum aduerſus Antonium. Hirtius itaq; paludatus ab Vrbe profectus, ad Cæſarem, qui hactenus Foro Cornelij cum exercitu hiemauerat, legiones Martiam & Quartã à Cæſare ex mandato Senatus, ipſo Cæſare ad omnia diſsimulante, accepit. Hirtium Panſa habitis delectibus, aliquot poſt diebus conſecutus eſt. Cæſar atque Hirtius Bononiam nullo præſidio firmatam occupant: propiusq; ad Mutinam promotis caſtris, Brutum arcta obſidione, & commeatuum inopia preſſum, de ſuo aduentu atque auxilio certiorem faciunt. Præliis aliquot ſecundis Antonius ferocior factus, relictis qui Cæſaris & Hirtij caſtra oppugnarent, clam in Panſam cum copiis aduenientem Bononiam verſus, XVII. Kal. Maij contendit; ac cum proſperè, ipſo etiam Conſule grauiter in eo prælio vulnerato, pugnauit. Hirtius audito eius pugnæ euentu, relicto in caſtris Cæſare, Antonio vtpote victori ſecurius & ordinibus diſſolutis in caſtra redeunti, cum parte exercitus occurrit: ac fuſis eius copiis, ipſoq; in fugam verſo, Panſæ cladem inſigni victoria, cetero quin non ſine ſuorum clade, correxit. Ob eam victoriam Conſules & Cęſar, tam à militibus, q̃ à Senatu ex Ciceronis ſentẽtia Imperatores appellati ſunt: quamuis Panſa malè, Cæſar ne pugnaſſet quidem. Paucis pòſt diebus, Antonius quamquam prælio abſtinere decreuiſſet, veritus tamen ne Hirtius & Cæſar, qui copias propius Mutinam admouerant, eandem liberato Decimo occuparent, legiones in pugnam producit, & ſumma vtrinque contentione decertatum eſt. Eo in prælio Pontius Aquila (qui & ipſe vnus ex Cęſaris percuſſoribus fuerat) cæſus eſt. Huic Senatus, veluti qui pro Patria cecidiſſet, ſtatuam decreuit. Antonius fugatus, & caſtris atque exercitu exutus, ad M. Lepidũ Procõſulem in Galliam vlteriorẽ, vt eius legiones in ſuã voluntatẽ pertraheret, cũ paucis profugit. Hirtius dum in caſtra hoſtium irrũpit, circa Prætoriũ Antonij fortiter pugnã capeſſens, cæſus eſt. Panſa verò Bononię ex vulnere in pręlio accepto moritur, poſtq̃ Cęſarẽ, qui eò ad ſe venerat, de Senatus in ipſũ maleuolẽtia, & de Antonij

STATVA EQVESTRIS CAESARI DECRETA.

ANTONIVS HOSTIS IVDICATVS.

CAESAR IMPERATOR.

A B C D

recon-

A reconciliatione moribundus, vt patris cædem commodius vlciſceretur, monuiſſet. Bruto itaque & Mutina obſidione liberatis, ſolus Cæſar incolumis ea victoria potitus eſt: quumque de D. Bruto Patris ſui percuſſore pœnas ſumere potuiſſet, ipſum tamen incolumem dimiſit. Senatus autem, qui vti prius in timore benignus fuit, ita nunc in victoria ingratus, vt Cæſarem deprimeret, cuncta quæ Cæſari tribuenda erant, ea omnia Bruto, tanquam victori, decreuit: eiuſdemq; exercitum, alioquin Imperatori ſuo fidiſsimum, mutuis ſuſpicionibus & diſcordia inuoluere, præmiorumque iniqua inter victores diſtributione, incõſulto etiam Cæſare, corrumpere conati ſunt. Hinc Cæſar, tot ac tantis iniu-
B rijs irritatus, quum intelligeret metu iam amoto, Senatum Pompeianis partibus fauere: ſeque niſi maturè obſiſteret, cõmiſſis inter ſe partium reliquijs conterendum; adhæc Ciceronem cenſuiſſe, quòd ipſe Cæſar ornandus & tollendus eſſet, cùm aliud diceret, aliud intelligeret: nõnulli etiam Puerum ipſum per cõtumeliam appellaſſent, mutatis conſilijs cauſam Optimatium ſine cunctatione & Ciceronem ipſum deſeruit.

Interim Antonius fuga Alpes tranſgreſſus, primùm à colloquio Lepidi aliquot diebus eſt repulſus, deinde quum in conſpectum militum frequentius ſe ingeſsiſſet, ab ijſdem corruptis per auerſam caſtrorum portam proruto vallo receptus eſt: ac tandem Lepido & Antonio re-
C conciliatis, Imperatoris quidem nomine Lepidus vtebatur, ſumma tamen rerum & potentia penes Antonium erat. Confeſtim itaque Antonius cum decem legionibus in D. Brutum mouit: ac ſtatim L. Munatius Plancus, qui Galliæ vlteriori cum tribus legionibus præerat, mox & C. Aſinius Pollio, qui Hiſpaniam cum duabus legionibus adminiſtrabat, D. Bruto, cuius partes hactenus ſequuti fuerant, deſerto, ad Antonium ſigna tranſtulêre. Decimus Brutus cum quattuor veteranis & ſex tironum legionibus, quas contra Antonium ex S. C. ducebat, fame & inopia preſſus, conſtituerat ad M. Brutum & Caſſium in Macedoniam fugere. Sed legiones tædio & difficultate itineris quod propoſue-
D rat deterritæ, ſex tironum ad Cæſarem, quattuor veteranæ ad Antonium deficiunt: ipſe cùm Aquileiam peteret, à latronibus captus, & à Capeno Sequano, qui illi Galliarum parti præerat, iuſſu Antonij, & ſubmiſſo percuſſore Furio, occiſus eſt, caputque Antonio miſſum. Ita Decimus Brutus parricidij pœnas Cæſari dedit, ſeſquianno poſt eum peremtum. Paullò pòſt & Minucius Baſillus etiam percuſſorum vnus, à proprijs ſeruis, quos per iram caſtrauerat, interemtus eſt. Percuſſorum nemo vltra triennium vixit, violentáque morte omnes periêre; pars naufragio, pars prælio; nonnulli, & eodem pugione quo Cæſarem violauerant, ſibi vim & manus intulêre. Cæſar iram indignatio-

Digitized by Google

nemq́ue ex Senatus in ſe iniuria conceptam reprimit,& ad tempus diſ- A
ſimulat: & quò Patrum animos tentaret,triumphum à Senatu,ob rem feliciter ſuis auſpicijs bello Mutinenſi geſtam, petit: quem tum, quòd contra leges poſtulare videretur non obtinuit; tum etiam quòd extraordinarium imperium adminiſtraſſet; quodq́ue magis Conſulum, quàm ipſius imperium fuiſſet,bellum alienis,non ſuis auſpiciis geſſiſſe dicerent. Vt tamen aliquid ipſius poſtulatis tribuerent,ornamenta Conſularia decernunt, locumq́ue inter Conſulares ſententiam dicendi: ad hæc,vt legibus ſolutus proximo anno Præturam, inde biennio pòſt Conſulatum caperet. Ea Senatus decreta,quia Cæſaris animum ad ampliora aſpirantem minimè explebant; Conſulatum, quia Reſpublica B
Conſulibus orbata erat,ſibi lege Annali ex S. C. ſoluto per Ciceronem à Senatu poſtulat. Sed cùm eam quoque petitionem varijs artibus, & dilatis nonnunquam Comitijs,à Patribus eludi & produci videret, Conſulatum vi & armis occupare, & quò ad eam rem firmior eſſet, Antonium ſibi aliqua fœderis ſocietate coniungere conſtituit. Hinc frequentiora deinceps inter Cæſarem & Antonium litterarum commercia; reconciliationis quoque & fœderis arctior neceſsitudo vrgebatur; vtq́ue res ſuas maiori etiam ſubſidio ſtabiliret, augeretq́ue, omni officiorum genere Antonium ſibi & Lepidum demereri ſtudet. Quumq́ue hoc tandem effeciſſet, vt milites inter ſe iureiurando ſancirent, cum nullo C
exercitu qui C. Cæſaris fuiſſet, bellum ſe geſturos; quadringentos Romam ad Senatum miſit, qui Conſulatum ipſi exercitus nomine peterent. Qui poſtquam in Senatu militum poſtulata expoſuiſſent, cunctante Patrum cōcilio, Cornelius Centurio Princeps legationis reiecto ſagulo oſtendens gladij capulum auſus eſt dicere; Hic faciet, ſi vos non feceritis. Militibus itaque re infecta ad ſe reuerſis, Antonium & Lepidum in Italiam accerſit, ipſe tranſmiſſo Rubicone octo legiones hoſtiliter verſus Vrbem mouere cœpit. Quo nuntio allato omnia in Vrbe plena pauoris erant. Patres, vt in tumultu ſolet, præ ceteris conſternati, legatos ad Cæſarem mittunt, qui Conſulatum abſenti deferrent, D
quiq; legionibus duplum eius quod polliciti fuerant,donatiui nomine repræſentarent. Interea dum legati proficiſcuntur,Senatus collectis ex priore conſternatione animis, idq; potiſsimum earum legionum fiducia, quæ ab Africa euocatæ appulerant,armis omnia experienda prius quàm Patriæ libertatem prodendam decernunt: hinc ea quæ prius per legatos Cæſari detuliſſent reuocanda cenſent: ſagaq́ue, depoſitis togis, ſumunt. Cæſar offenſus tam pudenda Senatus inconſtantia, equites, vt populo ſe pacatum aduenire nunciarent,præmittit; admotisq; propius legionibus,Vrbem ſine certamine,fauſtis acclamationibus,& officioſiſ-

ſima

Digitized by Google

A ſima,non plebis tantùm,ſed & Patrum aggratulatione,occupat. Comitijsq́ue Centuriatis Conſul cum Q. Pedio cohærede creatus eſt, pridie Natalis ſui, X. Kal. Octobris, quum poſtridie viginti annos expleret. Occupatoq́ue ad hunc modum Conſulatu & Vrbe, legem rogauit de quæſtione in eos habenda,quorum opera Cæſar pater ſuus occiſus fuiſſet: perrogauit eam Q. Pedius,vnde & lex Pedia dicta eſt:omnibusq́ue qui Cæſarem interfecerant,vel eius facinoris conſcij fuerant, damnatis, aqua & igni interdictum eſt: poſtulatiq; ea lege in primis M.& D.Bruti,C.Caſsius,P.Caſca: inter reliquos & Sex.Pompeius,quamquam nec particeps,nec conſcius quidem cædis Cæſaris,ſed quòd eidem hoſtis fue-

C. CAESAR OCTAVIAN. Q. PEDIVS COSS.

B rat. Ceterùm,P. Dolabella,qui propter C.Trebonium vnum è percuſſoribus interemtum, hoſtis S. C. iudicatus fuerat, Populi ſuffragijs & lege lata abſolutus eſt. His itaque ipſo Conſulatus initio ita conſtitutis, in hoc præcipuè incumbebat,vt quamprimùm patris cædem vlciſceretur. Verùm,quia ſuas facultates inferiores videbat,quàm vt ſolus Caſſij Brutiq́ue viribus (qui iam ſeptemdecim,vel vt alij tradidère,viginti legiones ſub ſignis habebant) reſiſtere poſſet, Senatui,antequam factionum ſtudia inualeſcerent, Antonium & Lepidum reconciliat: eosq́ue validiſsimis copijs inſtructos ſibi fœdere cõiungit. Congreſſus horum trium per triduum occultus fit,ante diem VIII.Kal.Decembris,in agro

C Bononienſi, ſiue, vt Appianus,Mutinenſi, loco flumine circumfluo; ibiq́ue Populi Ro.Imperium quaſi poſſeſſionem priuatam inter ſe partiti ſunt: ita vt Cæſar vtramque Libyam cum Sicilia & Sardinia; Lepidus Hiſpanias, & Galliam Narbonenſem; Antonius reliquas haberet Gallias: placuitq́ue vt ipſi Triumuiri Reipublicæ conſtituendæ dicerentur, idq; cum ſummo imperio in quinquennium, magiſtratus omnes nec Senatu,nec populo conſulto,quibus ipſi vellent,mandarent. Lepidum itaque in D.Bruti occiſi locum, in inſequentē annum Conſulem creant,eumq́ue Romam ac reliquam Italiam tueri iubent.Antonius & Cæſar M. Brutum & Caſſium bello perſequi conſtituunt: Militibus

TRIVMVIRATVS REIP. CONSTITVENDAE IN QVINQVENNIVM INITVS.

M. LEPIDVS COS. DESIG. ITER.

D præter cetera donatiua poſt victoriam,miſſionem,& Colonias XVIII. Italicas,opibus & fertilitate præcipuas, promittunt: Proſcriptionem & cædem ciuium inimicorum edunt; præmium proſcriptorum percuſſoribus,quiq́ue caput proſcripti ad Triumviros referrent,ingenuis quidem XXV. millia HS. in ſingula capita, ſeruis dimidium eius, & ius ciuitatis cum libertate: totidem indicibus illorum qui proſcriptos cælaſſent, aut protexiſſent. Crimen coitionis tam exſecrandæ, qua per violentiſsimam & impotentiſſimam Triumuirorum dominationem Reſpublica calamitoſiſsimè dilaniabatur, ſuſtinebant Antonius & Lepidus; quorũ crudelitas optimis cædem, reliquis ſeruitutem moliebatur.

PROSCRIPTIO.

Simultates enim,quas imperante Cæſare,cum optimo quoque,partim A
odio, partim inuidia ſuſceperant, eas in hoc ſæuiſsimo dominatu non
deponebāt,ſed inſolentiſsimè & crudeliſsimè exercebant. Cæſar autem
vti neque natura, neque voluntate crudelis, clementiam patris ſui popularem
ſectabatur: amariq; & diligi,quàm timeri præoptabat.Neque
enim, quia recens & ſine certamine ad Conſulatum obrepſerat, in aliquem
odij aut vindictæ cum alicuius periculo exercendæ,præterquam
in patris ſui percuſſores,ſatis iuſtam,immo ne legitimam quidem cauſſam
habebat. Quare Cæſar diu,ne qua proſcriptio fieret,intercedebat
ac repugnabat: ſed fruſtrà aduerſus duos peſſimos & ſanguinarios collegas:
qui vlciſcendi & puniendi dolorem ſuum in eos, per quos hoſtes B
iudicati fuerant, ſtudio inflammati,in ceruices & bona aduerſariorum
impotentius ferebantur: neque eos à nefario furore, neceſſitudinum
aut propinquitatis vinculum, aut denique pietas, aut religio reuocabat.
Maximam contentionem Ciceronis proſcriptio præbebat: quum
Antonius nullam conditionem, niſi ille prius interficeretur, acciperet:
& Lepidus quidem Antonio aſſentiretur; Cæſar autem vtrique
repugnaret. Tandem tamen Cæſar collegarum victus importunitate,
& ipſe aſſenſit, quamquam inuitus:permutatióque proſcribendorum
in exitium Ciceronis facta;ita vt CiceronemCæſar; L. Aimilium Paullum
fratrem ſuum Lepidus; L. Cæſarem auunculum ſuum & Conſularem C
Antonius proſcribi permitteret. quod odium auunculo Antonius
repoſuit, quia hoſtis ab eodem in Senatu appellatus fuerat;vt & à
Paullo fratre Lepidus. L. tamen Cæſarem Iulia Antonij mater vtpote
fratrem, precibus à filio extorſit. Paullum diſſimulante Lepido fratre
Centurionum pietas ſeruauit. Cicero,qui patriam conſeruarat,qui per
tot annos publicam & priuatam ciuium ſalutem defenderat, nunc deſertus
proditur.Qui quum angoribus & tædio vitæ cōfectus,quod ſors
iniqua cogebat,fortiter ferendum duxiſſet; immotam ceruicem M.Popillio
Lænati (quem ipſe patricidij reum à manifeſta morte patrocinio
ſuo eripuerat) feriendam præbuit. Capite præciſo tam ſtolida fuit militum D
crudelitas, vt manum quoque dexteram, aliquid in Antonium
ſcripſiſſe exprobrantes, præciderint. Caput & manum Ciceronis ipſe
Lænas Antonio comitia in foro habenti eminus oſtendit: quo ille ſpectaculo
maximè delectatus,Tribunū coronauit,& HS.decies ei pro maximo
præmio dedit. Fuluia Antonij vxor caput in manus ſumſit: eiq;
atrocibus verbis illudens & conſpuens genibus impoſuit,& linguam ex
ore extractam acubus, quibus ad capitis ornamentum vtebatur, compunxit,additis
multis ijsque exſecrandis opprobrijs.Demùm,poſt multa
ludibria idem caput vnà cum manibus iuſſu Antonij pro Roſtris,lo-
co

A co præ alijs conſpicuo, poſitum eſt: vt vnde in Antonium Cicero concionatus fuerat, ibidem & caput eius inter duas manus conſpiceretur. Ciceroni ſolicitam & ſenilem vitam Antonius, quam natura circuitu fatali & breui repetitura fuerat, eripuit VII. Idus Decembris, quum vixiſſet annos ferè LXIIII. Subit hoc loco mirari Antonij in Cicerone puniendo obcæcatam libidinem; qui ſtupiditate dubites ne maiore an amentia, crediderit tam ſæua, quam tunc exercebat, dominationis licentia, ſequentis ætatis de ſe iudicandi libertatem metu opprimi, vel tanti facinoris memoriam exſtingui poſſe: immo contrà ipſi hoc, & omnibus olim Tyrannis euenit, ſemperque euenturum eſt. Violentia namque
B illa tam effrenata, per quam nobilibus ingenijs vita eripitur, auctoritatem ijſdem apud poſteritatem confirmat, virtutiſque teſtimonium grauiſſimum tribuit, & gratam memoriam conſeruat. Neque enim qui eadem ſæuitia vſi ſunt, aliud ſibi quàm æternam ignominiam, oppreſſis commiſerationem & ſempiternam gloriam peperêre. Ciceronis in Antonium ſcripta omnis poſteritas mirabitur; Antonij in eundem ſceleris atrocitatem exſecrabitur. ſed redeamus eò, vnde nos dolor & indignatio deflexerat. Fortunam eius temporis tot ciuibus calamitoſam, nec quiſquam ſatis digna commiſeratione deflere, nedum deſcribere poſſit. Verùm, quod è re legentium eſſe futurum opinati ſumus, exempla
C quæ in tam perturbata Republica, & nobiliſſimorum ciuium cæde, pietatis, fortitudinis, induſtriæ commendationem ad imitandum; aut contrà impietatis perfidiæq; turpitudinem ad deterrendum habebant, collecta propoſituri ſumus. In proſcriptos itaque vxorum fidem fuiſſe magnam, filiorum egregiam; libertorum mediam; ſeruorum aliquam; variam tamen vniuerſorum; & vt præmiorum ſpes, aut ſcelerum licentia inuitabat, infidam reperiemus. ANIMI enim mortalium fluxa & inconſtanti mobilitate variantur cum fortuna. Felicitas inuidioſos, miſeria contemtos facit. Firmiſſimum itáque eſt, in fatali caſu inuictum habere animum, & fortiter neceſſitati parentem, nihil quod homini
D accidere poſſit, intolerãdum; humanos caſus virtute inferiores putare. Fortitudinẽ & cautionem in periculis gloriam ſemper, ſalutem perſæpè tueri; inimicorum quoque impetus retardare & infringere: at ediuerſò ignauæ & proiectæ formidini comites eſſe contemtum & deſperationem: hinc fati neceſſitatem vrgeri, hinc perniciem irruere. Proſcriptorum Tabulæ paſſim, & varijs Vrbis regionibus figebantur. Auctores habeo, qui prima tabula CXXX. altera CL. Senatores proſcriptos: Equitum verò duo millia referant. Proſcripturiebat enim Antonij animus: ad cuius furioſi & temulenti libidinem, Fuluiæ obcætata rapiendi auiditas faces & furias accendebat, vt numerus proſcriptorum

in incertum augeretur: quos namque per armorum licentiam percuſſores vel per errorem, vel vlti priuatas iniurias, aut, ſi lucrum oſtenderetur, ob alienas ſimultates trucidauerant, eos vti iure cæſos, in tabulas illas ſanguinarias adſcribi patiebantur. Miſerabilis in Vrbe, in agris fugientium trepidatio; latitantium angor; fœda cruentaque ciuium ſtrages ad militum ludibrium morientium; trunca proiectaque cadauera; pro Roſtris in auctoramentum ſceleſti facinoris capita ſanguine & ſanie ſtillantia; funeſtiora omnia quàm Sulla furente. Funeribus cæſorũ tamen iuſta ſoluere Triumuiri patiebantur: ſed quos acerbo luctu affecerant, eos lugere non ſinebant. Atque vt caſus alienos ſine dolore intuentibus, etiam ipſa miſericordia ſolet eſſe iucunda: ita temporum varietates, fortunæ viciſsitudines, etiamſi experientibus ob concurſum calamitatum peracerbæ ſunt; tamen virorum excellentium ancipites variosq́ue caſus ideo memorandos duximus, quòd habeant admirationem, exſpectationem; lætitiam, moleſtiam; ſpem, timorē: qui ſi exitu notabili concluduntur, explent Lectoris animũ varietate, ſimul exemplis & prudentia erudiunt. Fratrem itaque ſuum C. Plotium Plancus, T. Quinctium ſocerum Aſinius Conſules deſignati proſcripſerunt. Initio cædis violatus eſt, alioqui ſacroſanctus Tribunusplebis Saluius Otho: is imminentem cladem præſentiens, extremam ſuis cœnam dabat: irrumpit Centurio, cõuiuis trepidatione attonitis, Saluius porrecta ceruice ſe feriendum præbet. Minucius Prætor in foro dum Comitia haberet, repentina cæde præoccupatus eſt. Prætor L. Villius Annalis pro filio Quæſturæ candidato prenſabat; is fuga è percuſſorum manibus elapſus, in ſubvrbio apud clientulum humili & vili caſa ſecurus latitabat: ſed filij, qui patrimonij inuadendi deſiderio flagrabat, indicio proditus, à militibus trucidatus eſt. Filius tanto ſcelere contaminatus, ab iiſdem militibus, quos ebrius & tumultuās laceſsierat, veluti ipſius ſupplicio tantam impietatē expiaturis, paulò pòſt confoditur. C. Toranio Prætorio, & Cæſaris tutori, perditus & diſſolutus filius, quem pater ſuæ ſalutis deprecatorem fore confidebat, mortem ab Antonio, vt hæreditatem tempeſtiuius cerneret, impetrauit. Atqui idem quum vitio ſuo decoxiſſet, furti damnatus in exſilium pulſus, inedia contabuit. Sed tantis ſceleribus opponamus pietatis exempla. Q. Ciceronem Prætorium filius latebris condiderat, neque quidquam tormentis, vt patrem proderet, concedebat: ſed ille tanta filij conſtantia & fortitudine ad miſerationem fractus, vltrò ſe feriendum obtulit, contendente filio vt ſe prius quàm patrem iugularent: ſed ea percuſſorum miſericordia fuit, vt vtriſque eadem celeritate vitam eriperent. Egnatij pater & filius mutuis complexibus inhærentes, vno ictu trucidati ſunt. C. Hoſidium Getam filius,

A filius,cui vt mortuo funus parauerat,eluſis percuſſoribus cædi ſubſtractum aluit, & ad pacem vſque conſeruauit. Arruntius poſtquam filio perſuaſiſſet,vt quod in patrem neceſsitas iuberet,fortiter ferret,ſe feriendum prębuit: filius mox deſiderio patris & miſeratione victus,mœrore & inedia contabuit. Arrianum filius non proſcriptus, quoad pater viuebat, fugæ comes protexit & conſeruauit. Vxorum quoque fides in maritos præclara fuit; quorum ſaluti plurimæ aut latebris, aut fuga, aut deprecatione conſuluêre: flagitioſarum perfidia haud ita multi periêre. Tanuſia vxor T. Iunium,quem aliquamdiu Philopæmen libertus cælauerat, deprecatione à Cæſare impetrauit: libertus ob fidem in B patronum poſtea à Cæſare Equeſtri dignitate honoratus eſt. Q. Ligarium, quem vxoris fides protexerat, ſeruæ perfidia prodidit: marito itaque iugulato vxor ſuperſtes eſſe noluit, & ſe inedia conſumſit. Q. Lucretius Veſpillo, quum ſe incerta & periculoſa fuga aliquamdiu fatigaſſet,inopia & egeſtate coactus ad Thuriam vxorem obrepſit:quæ maritum inter laquearia & tectum abdidit, fouitque, quoad vitam ipſi à Triumuiris per amicos deprecata eſſet: eo beneficio ſeruatus ad meliora tempora Lucretius, Conſulatum cum C. Sentio Saturnino poſtea aſſecutus eſt. Appuleio vxor fugæ comes, & ſalutis cauſſa fuit. Antius, ſtragulis ab vxore obuolutus pro ſarcina ad mare delatus, fuga in Sici- C liam elabitur.C.Coponium ſeruauit quamquam parum honeſta vxoris ſeruitus: maluit ea Antonio ſe proſtituere, quàm mariti vitam perdere. Contrà,nonnullæ maritis infidæ,iiſdem proditis coniugij neceſſitudinē violarunt. Septimij vxor cum quodam Antonij neceſſario ſtupri conſuetudinem habebat: ea vt adulteri cōnubio potiretur,mariti proſcriptionem ab Antonio(quod per eius familiarem facilè potuit) impetrat.Septimius probri domeſtici & nefario vxoris ſcelere ſe circumſcriptum ignorans, proditur, cæditur; & tam flagitioſæ nuptiarum pactiones mariti ſanguine ſanciuntur. Q. Vettius Salaſſus bene abditus latebat in occulto: ſed dum de ſua ſalute & latebra vxorem facit certio- D rem, per eandem percuſſoribus indicatur. quod ille ex alto deſpiciens, dum ad proprium arbitrium, quàm ad vxoris ludibrium mori præoptat; cædem voluntario præcipitio anteuertit. Fuluium ſeruæ olim concubinæ perfidia percuſſoribus prodidit:idque vt ſuum dolorem vlciſceretur; ea namque amoris ſtimulis & zelotypia ardens angebatur, quòd ſe ſpreta & neglecta Fuluius (etiamſi libertate donatam & dotatam elocaſſet) vxorem legitimam duxiſſet. Propoſuimus vxorum pietatem & impietatem, ſequitur vt de libertorum & ſeruorum fide & perfidia agamus. P. Naſonem Prætorium libertus, quem cariſſimum habuerat,prodidit;ille proditorem manibus ſuis peremtum vltus,percuſ-

Digitized by Google

foribus ſe iugulandum obtulit. L. Lucceius viaticum & fugæ ſubſidium, duobus libertis commiſerat; quod quùm ab ijſdem direptum & fuga elapſis ablatum intellexit, cædi ſe ſponte obiecit. Haterium bene cælatum ſerui auaritia prodidit. Q. Caſſius Varus liberti perfidia proditus, poſtea elapſus atque inter arundineta latitans, ibique à Minturnenſibus pro latrone captus; dum ſibi, vt latrocinij conſcios proderet, tormenta parari videt; Conſularem ſe eſſe, ne ſeruilem in modum torqueretur, profeſſus eſt. verùm dum tumultuantibus ipſis ob præſentem calamitatem fidem non facit, à ſuperueniente Centurione trucidatus eſt. Sed ſummam multorum erga dominos fidem, vt longum, ita operoſum eſſet cuncta per ſingulos repetere: quæ verò memoriam poſteritatis merentur paucis perſtringam. C. Plotium Planci Conſularis & Cenſorij fratrem conſtantiſſima ſeruorum fides conſeruauerat, ſi mollis ille & voluptuarius vnguentorum quibus perfricabatur odore, militum ſagacitati latebras ſuas non detexiſſet. Serui à militibus diu torti, ne dominum ſuum proderent, ad omnia tormentorum genera contumaces erant. Plotius ob tam conſtantem ſeruorum in ſe fidem, commiſeratione victus; eos à cruciatu liberaturus è latebris ſuis proſilit, iugulumque militibus obijcit. Ap. Claudius cuiuſdam indicio periturus veſtem cùm ſeruo permutat; ſeruus ſe eodem habitu percuſſoribus obijcit, & pro domino iugulatur, ipſo Appio fuga elapſo. Eadem fuit ſerui in Menenium fides; qui quum in lecticam domini ſui ſe ſuccollandum conieciſſet, deceptis percuſſoribus pro hero ceruicem feriendam præbuit; Menenius verò in Siciliam euaſit. Vrbinio Panopioni mira etiam ſerui fides ſaluti fuit; qui quum dominum militibus ad eius cædem accurrentibus indicatum eſſe deprehenderet, commutata cum eo veſte, annulo etiam permutato, illum poſtico clam emiſit; ſe autem in cubiculum recepit & in lectum compoſuit; & pro Panopione occidi magna conſtantia permiſit. Nec fuit ſtigmatici cuiuſdam in Antium Reſtionem minor fides & conſtantia: cuius animum neque contumelioſus dolor, quodque notis eum Reſtio paullò antè ob nequitiam compunxerat; neque ipſa heri proſcripti calamitas vltioni opportuna labefecit; quin ob gratam beneficiorum præteritorum memoriam, domino ſuo ſingularem in ea neceſſitate fidem præſtaret. percuſſores imminere videns, ſenem fortuitò obuium obtruncat; in eo vltum ſe herum ſuum mentitur; & dum ſtigmata ſibi inuſta oſtentat, facilè percuſſoribus fidem facit; ijſque aliò dilapſis, ipſe cum Reſtione ſaluo in Siciliam traijcit. Marcium Cenſorinum ſeruorum pietas domi ſuæ vſque ad tempora feliciora protexit, dum fuga ad Pompeium elaberetur. Q. Oppium decrepitum & mori paratum, nobili & vetuſto ab AENEA pietatis

Digitized by Google

A tatis exemplo, filius humeris exceptum ſuſtulit, & ſeruatum in Siciliam vſque deduxit. Excellentia nobilitatáque per id tempus Sex. Pompeij in calamitoſos ciues pietatis officia, gratam etiam nunc memoriam apud poſteros merentur. Is Siciliȩ partem occuparat, & claſſe maritimas aliquot Italiæ oras firmauerat: ſubmiſsis itaque ad omnia littora nauibus, fugientium portus erat & perfugium. dum conſeruatoribus proſcriptorum duplum eius, quod percuſſoribus eorundem à Triumuiris conſtitutum erat, repræſentaret; oberranteſque exciperet; exceptos hoſpitaliter & benignè haberet, inſuper honorib. (vti inter alios P. Lentulum Prætura) ornaret. Plurimis quoq; tutus receptus erat apud Bru-
B tum & Caſsium in Macedonia; aliquibus & apud Cornificium in Africa: aliorum plȩrique fortiter moriebantur; nõnulli animoſè, nec inulti perniciem euadebant. Erant & qui ſibi manus inferrent, ne ad arbitrium percuſſoris caderent. Quidam etiam qui è Sullana tempeſtate emerſerant, nunc fortuna reflante depreſsi ſunt. In his M. Fiduſtius Senator Sullæ gladios euaſerat; verùm poſt XXXVI. annos iterum proſcriptus, Antonij euadere non potuit. Idem variantis ſemper fortunæ ludibrium, L. Philuſcium & nunc eandem calamitatem cum pernicie experiri coëgit. T. Labienus, qui olim crudelitatis Sullanæ ſatelles fuerat, ſcelerum ſuorum conſcientia hucvſque cruciatus, vitamque per-
C tæſus, pro foribus ſuis ſella expoſitus, vltrò ſe percuſſoribus feriendum præbuit. Statius Samnis Senator, idemque octogenarius, proſcriptus fuerat; hic vt coruos (quod dicitur) hiantes deluderet, corruptis & proiectis etiam ad diripiendum opibus ſuis, domum quoque ſuam pro rogo incendit, & in ea combuſtus eſt. Aponium fides ſeruorum aliquamdiu protexerat; verùm, quum ſeruilis & ſordidi victus tædio angeretur, militibus ſe feriendum prodidit. Ceſtius diu ſeruorum pietate tectus, tandem angore, & diſquirentium, omniaque ſcrutantium Centurionum formidine pauoreque fractus, tædium eum vitæ cœpit: rogo itaque à ſeruis accendi iuſſo, in eum ſe viuum præcipitauit. Ser.
D Sulpicio Rufo Conſulari exitioſa fuit inſula, quam Fuluiæ vendere noluerat; vt Ampio Balbo prædij ſui, ad cuius poſſeſsionem Fuluia inhiabat, amœnitas: & iſte ſcelere ſerui ſui proditus fuerat. ſed idem populo iubente paullò pòſt in crucem actus, tanti facinoris pœnas dabat. Nonium Strumam Senatorem, Antonius vt eiuſdem ſmaragdo (quem auellanæ magnitudine vicies ſeſtertiûm æſtimatũ poſsidebat) potiretur, proſcripſit: ſed fuga elapſus, & ablato ſecum ex omnibus fortunis ſmaragdo, Antonij feritatem & luxuriam eluſit. Atteius Capito temerè irrumpentes ad ſe milites interficiebat, donec turba & multitudine oppreſſus, vnà cum ceteris nec inultus caderet. Vetulinus aliquot prælijs

Digitized by Google

percuſſores in ſe immiſſos profligarat, filio etiam ſecum conſeruato; A
ſed dum in Siciliam nauigat, in freto Siculo à militum multitudine oppreſſus, trucidatus eſt. Sicilius Coronas Senator, quia Brutũ & Caſſium, quos lex Pedia damnauerat, ſolus abſoluerat, proſcriptus fuerat; ſed is, quò percuſſorum manus euaderet, ſe pro veſpillone geſsit, agnitus tamẽ interficitur. Triumuiri aũt in eorum qui percuſsi, aut lege Pedia damnati erant, locum, ſiue Magiſtratum ille geſsiſſet, ſiue Sacerdotium curaſſet, non ex legibus alium ſurrogabant; ſed quemlibet ad ſuam libidinem ſufficiebant. Proſcriptorum verò bona voci præconis ſubijciebant: ceterùm, ſectorem nullum ad haſtam auctionatum admittebant, qui miles non eſſet: cumque ille per laſciuiam & licentiam omnia viliſſimè liceretur, pretioſiſsima quæque minimò addicebantur. B
Alia ad direptionem militum publicabantur: nonnulla donabantur. Vxoribus tamen percuſſorum dotem ex bonis eorum ſe repræſentaturos, filijs itidem patrimonij partem decimam, filiabus viceſimã promiſerant. quod paucis profuit: multis cùm exigerent, etiam exitioſum fuit. Interim in Vrbe, & per totam Italiam pecuniæ acerbiſsimè imperabantur: annui prouentus dimidium à poſſeſſoribus agrorum; ab inquilinis annuum locationis pretium; à dominis, quique proprias ædes habitabant, æſtimatæ locationis dimidium exigebatur. Largitiones confirmandorum militum cauſſa fiebant profuſiſsimæ; bonaque aduerſariorum ijſdem C
diripienda concedebantur: legiones in locupletiſsimas vrbes in hiberna deducebantur, ciuibus militem de ſuo alere coactis. Accedebat adhæc, quòd decimæ facultatum à quolibet diuitum cenſus ſui æſtimationem profeſſo, tributi nomine exigebantur. Cuius modò rei nomen inueniri poterat, hoc eſſe ſatis ad cogendas pecunias videbatur: & partim metus, partim patientia iam omnibus ſeruiendi conſuetudinem attulerat.

PERCVSSORES PROFLIGATIS HOSTIB. EORVM PROVINCIAS OCCVPANT.

Interea dum ad hunc modum Italia per Triumuiros, concurſu tot miſeriarum labefactatur & conuellitur, M. Brutus oppreſſo C. Antonio Macedoniam; C. Caſsius deuicto Dolabella Suriam; Sex. Pompeius Siciliam profligato Pompeio Bithynico; L. Ceſtius Africam Q. Cornificio & D. Lælio debellatis, occupant. D
Quod qua ratione, quo conſilio, & euentu ſinguli confecerint, iam ex ordine dicturi ſumus. M. Brutus, & paucis poſt eum diebus C. Caſſius è Velia ſoluentes, ſiue ob metum à Cæſare, ſiue ne quam belli ciuilis occaſionem ſua præſentia mouerent, in Græciam nauigaturi ſub autumnum Italia ceſſerant: quùmq; in Piræum appuliſſent, ab Athenienſibus non ſolùm excepti, ſed & honoribus ornati ſunt, ſtatua illis ex ære iuxta Harmodij & Ariſtogitonis poſita: vt quemadmodum illis ob Hipparchi Tyrãni cædem ante quingentos annos à gratis ciuib. tale honoris monumentũ poſitũ fuerat; ita

& his

A & his nunc Cæſare, qui Rempublicam per vim occuparat, interfecto, ſociatis eodem in loco, ob rei geſtæ ſimilitudinem & commendationẽ, ſtatuis, ſempiternam tanti facinoris teſtificationem conſecrarent. Sunt qui baſi ſtatuæ M. Bruto poſitæ inſcriptum fuiſſe referant, L. Brutum ipſius quondam gentilem eodem tempore Tarquinios regno expuliſſe, quo Harmodius & Ariſtogiton, interfecto Hipparcho, Athenienſes à Piſiſtratidarum tyrannide liberaſſent. Caſſius adiuncto ſibi M. Meſſalla Coruino, in Suriam ipſi à Cæſare decretam & S.C. confirmatam, etiamſi vitioſo plebiſcito in eam P. Dolabella contenderet, nauigare conſtituerat. vſurus in ea, vti confidebat, recuperanda, & rerum à ſe B geſtarum gloria, & ſociorum fidiſſimorum, quos à Parthici belli periculo liberaſſet, fidelitate & conſtantia. M. Brutus accepto in contubernium M. Cicerone Oratoris filio, qui Athenis ſapientiæ ſtudijs operam dabat, ad Macedoniam contra violentas M. Antonij contentiones retinendam, omnes cogitationes & conatus conuerterat. Quò poſtquam C. Antonium, vt eam Prouinciam M. Fratris ſui auſpicijs occuparet, Q. Hortenſio ſucceſſurum, properare intellexiſſet; M. Ciceronem (cuius induſtriam & vigilantiam Brutus multis commendarat) cum equitatu eò præmittit. Ipſe ab Antiſtio vetere C. Trebonij Quæſtore ſeſtertiûm quadringenties conficit: exercitúmque tum ex eo milite qui paſſim è C clade Pompeij Pharſalica ſuperſtes oberrabat, tum ex eo qui magnis itineribus ſe extendentem Dolabellam, vel morbo vel alia de cauſſa impeditus aſſequi non poterat, collectitium conſcribit, & ſub ſignis habet: & Græciam, quæ nullius præſidio tenebatur, proinde promtè eius voluntatem & auctoritatem ſequutam occupat. M. Cicero vbi in Macedoniam peruenit, legionem vnam à L. Piſone C. Antonij legato recipit. Equitatus bipartitò ad Dolabellam ducebatur: ex hoc quingenti, qui à Cinna per Theſſaliam ducebantur, eo relicto ad Brutum ſeſe contulerunt: reliquos in Macedonia Cn. Domitius Ampulus à legato Suriæ abduxit. Brutus in Demetriadem profectus, infinita armorum genera, D quæ mandato C. Cæſaris ad Parthicum bellum comparata fuerant, & ad Antonium deportabantur, occupat. Brutus celeritate vſus, eodem tempore in Macedoniam, quo C. Antonius in Illuricum peruenit. Ibi tum Q. Hortenſius & M. Appuleius, qui exercitum in Macedonia cõparauerant, ſe cum Bruto coniungunt. Antonius, vt ſeptem P. Vatinij legiones præoccuparet, Dyrrachium & Apolloniam ſumma feſtinatione contendebat: ſed Brutum tardabant aſpera & prærupta loca, niuoſa præterea & frigida in montibus tempeſtas. Legiones tamen, Antonio per Vatinium, quem etiam oderant, repulſo, ad Brutũ deficiunt: ipſi quoq; Apolloniatę Antonio excluſo, exercitus cõſenſum ſequũtur.

Digitized by Google

Hinc Antonius, tribus cohortibus è ſeptem, cum quibus ad Buthrotum contendebat, per Brutum interceptis & conciſis, coactus eſt ad Bullidem deflectere, aliquot interim copiolis ad ipſum ex itinere affluentibus. Verùm, dum ibidem loca præſidijs obſepta & clauſa ſuperare nititur, à Cicerone Bruti legato victus, in præcipitia & loca paludibus interciſa depulſus, equitatu vndique cinctus, & à Bruto velut indagine captus, ſe cùm exercitu in Bruti fidem & poteſtatem dat. Eum Brutus ad tempus benignè & liberaliter Apolloniæ habuit, Prætorijs etiam ornamentis, ſed ſine imperio ipſi conceſſis. Tenebat itaque Brutus Græciam, Illuricum, Macedoniam; octo legionum exercitum, & equitatum. Quúmque ea omnia miſſis ad Senatum litteris, in S. P. Q. R. poteſtatem traderet, Senatus conſultum factum eſt, quo Bruto Macedonia prouincia, Illuricum, & Græcia, cum Proconſulari imperio, quoad ipſi ex S. C. ſuccederetur, decernebatur. M. itaque Brutus ab equitatu iam & reliquis copijs inſtructus, & imperio inſuper ſibi S. C. decreto confirmatus, vbi intellexiſſet M. Antonium Reipublicæ hoſtem declaratum à Cæſare oppugnari, eidem Cæſari vt ſecum in gratiam redeat, coniunctiſque viribus Antonium vtrique aduerſarium opprimere pergat, per literas perſuadere conatur. ſed certior factus ſe ab ea ſpe, quia Cæſar Conſulatum inuaſiſſet, eſſe deiectum; denique eundem cum Antonio & Lepido ſocietate, fœdereque coniunctum; Cæſaris adhæc percuſſores lege Pedia condemnatos: abiecta ſtatim reconciliationis cogitatione, omnibus viribus ſibi annitendum cenſet, vt exiſtimationem dignitatemque ſuam ab inimicis tueretur. C. interim Antonius per Tribunos & Centuriones aliquot, quos largitione promiſſiſque corruperat, Bruti exercitum ad ſeditionem concitare aggreditur: ſperans ſe in eo tumultu facilè euaſurum. ſed interceptis nonnullorum litteris, Brutus Antonij conatus priuſquam inualeſcerent oppreſſit. Verùm, vt exercitum à turbidis conſilijs & nouarum rerum ſtudio retraheret, relicto in Macedonia Proprætore Q. Hortenſio, ipſe in Theſſaliam mouet: & vti ſociorum opibus ſuas copias aleret, in Aſiam traijcit; Deiotarum Gallogræciæ Regem, qui Caſſio ob ſenium ſe excuſauerat, in ſuas partes traducit; auxilia vndique comparat; pecunias cogit. C. Antonium interea M. Antonius per vim liberare conatus fuerat. hinc C. Clodius iuſſu Q. Hortenſij, M. Bruti mandatum in hoc ſequuti, C. Antonium interfici imperauit. M. Brutus eo occiſo, D. Bruti gentilis, ſimul & M. Ciceronis ſui neceſſarij cædem vltus eſt; vtrumque enim M. Antonij crudelitate percuſſum eſſe intellexerat. Viciſſim M. Antonius in campis Philippicis victor, quum Q. Hortenſium cepiſſet, vt dolorem ſuum puniret, eundem ad fratris ſui tumulum iugulari iuſſit. M. Brutus certior factus de

M. BRVTVS IMPERATOR.

Digitized by Google

A de maximo belli apparatu M. Antonij & Cæſaris, eoſque terra mari-
que in Macedoniam incubituros, in Prouinciam ſuam, vt ad om-
nia ſubita belli occurrere & eorum impetus reprimere poſſet, properat.
quum in Thraciam appuliſſet, XII. cohortes P. Dolabellæ, quæ in Cher
ſonneſo vagabantur, ad ſe traducit: Regnumque Sadalis, cuius ipſe mo-
riens populum Romanum hæredem teſtamento inſtituerat, occupat.
Hinc in Beſſos montis Æmi accolas mouet, quos poſtquam opera Ra-
ſcupolidis Reguli adiutus imperata facere coëgiſſet, Imperator ab exer-
citu ſalutatus eſt. Ibi & Polemocratiam viduam, cuius maritus in ea re-
gione Regulus ab hoſtibus cæſus fuerat, ad ſe confugientem ſimul cum
B Almo filio, cui vt deſerto vim ab iiſdem mater metuebat, in ſuam po-
pulique Ro. fidem & clientelam M. Brutus, vnà cum infinita auri ar-
gentique copia ſuſcepit: Cyzicenis puerum quouſque eius iniurias per
opportunitatem vlciſci poſſet, educandum commendauit. ex auro au-
tem & argento, quod rude acceperat, pecuniam ſignari fecit, quæ ad-
uerſa parte ipſius imaginem, auerſa pileum inter duos pugiones &
EIDVS MARTIAS exprimeret: monumentum eius, quòd eodem BRVTI NVMISMA.
die occiſo per ipſos Cæſare Libertatem Reipublicæ aſſeruiſſent. Verùm
Brutus quum Cæſarem & Antonium tardius quàm nunciatum fue-
rat, moliri intelligeret, in Aſiam rediit, vt cum Lyciis adhuc cunctan-
C tibus ſocietatem confirmaret: aut ni parerent, armis ad imperata coge-
ret. Atque hæc quidem à Bruto in ipſius Prouincia armorumque cum
Caſſio ſocietate geſta ſunt. Nunc ordo poſtulat, vt quæ in
Suria contra P. Dolabellam Caſſius, quæque pro recuperanda ſibi
Prouincia, & in edomanda Rhodiorum contumacia feliciter geſſe-
rit, proſequamur. Admirandum ſanè ab omni ſæculorum memo-
ria haud temerè duos reperiri poſſe, eóſque eiuſdem facinoris neceſ-
ſitudine coniunctos; quos aut fortuna pronius comitata fuerit: aut
rurſus veluti fatigata celerius, quàm M. Brutum & C. Caſſium deſe-
ruerit. Caſſius itaque dum in Suriam, vt P. Dolabellæ conatus ante-
D uerteret, properandum ſibi ſtatuiſſet, Smyrnæ C. Trebonium Aſiæ
Procons. conuenit: à quo & P. Lentulo Proquæſtore, pecunia, milite, &
armis inſtructus, in Suriam accelerat; præmiſſum P. Dolabellæ equita-
tum opera Lentuli occupat, & in ſuam ſententiam deducit; Ciliciæ
Regulum Tarcondimotum & Tarſenſes Iuliorum clientes etiam inui-
tos ad ſocietatem compellit; hinc in Suriam tranſit, quam Q. Cæcilij
Baſſi audacia ſcelereque turbatam reperit. Baſſus Eques Romanus è cla
de Pharſalica elapſus, Tyri primùm negotiatorem, vt ſecurius latita-
ret, aliquamdiu ſe eſſe ſimulabat: inde vbi dolus ſucceſſiſſet (vt erat
ingenio irrequieto & ambitioſo) præſidia quæ Tyri erant, ad defectio-

Digitized by Google

nem pellicere & inducere cœpit. Præerat tunc Suriæ pro quæſtore Sex. A
Iulius Cæſar, quem ob gentilitatis neceſſitudinem Cæſar Dictator, dum
contra Pharnacem per Paleſtinam moueret, illi Prouinciæ cum impe-
rio & vna legione præfecerat: is in voluptates proiectus, diſciplinæ mi-
litaris ſeueritatem remiſerat. hinc militem, vt fit, in otio diſſolutius &
licentius agentem, Baſſus implere promiſſis, donis corrumpere, factio-
nibus diſſociare; ita vt iam omnia ex licentia ac libidine militum, nihil
ex inſtituto & diſciplina, aut eius qui præerat imperio gereretur. Eru-
pit demùm per factioſos ſeditio in præcipitem amentiam, cui dum Iu-
lius obſiſtere nititur, iaculis à principibus ſeditionis configitur. de-
fectionis auctores ſigna ad Baſſum furoris ducem transferunt. Vbi B
ad ſaniorem mentem ſinguli rediiſſent, pœnitere eos & erroris & ſce-
leris cœpit; ſanabiles exaggerare facinoris atrocitatem: Iaculis obrutum
Dictatoris gentilem; nomen gentis Iuliæ, ſtirpem Cæſarum eſſe in eo
exſtinctam; Quæſtorem, Legatum Cæſaris, ſuorum ſcelere, ſuorum
telis, contra ſacramenti religionem, ſuis in caſtris eſſe oppreſſum: acer-
rimum domeſticæ labis vltorem Cæſarem, pœnam noxæ meritam ſup
plicio exacturum. Inſanabiles verò, quia ob facinoris atrocitatem de
venia & clementia Cæſaris deſperabant, ferocius agunt, fide data ac-
ceptaque coniurant; ſacramento etiam Q. Baſſum, quem Prætorem
ſalutarant, obſtringunt, niſi deprecatione iſtius inſaniæ gratiam à Cæ- C
ſare impetrarent, armis ſalutem ſuam tuerentur. L. Statium Murcum,
vt de flagitioſis pœnas ſumeret, cum tribus legionibus à Cęſare miſſum
acriter repellunt. Murco Q. Marcius Criſpus, cum totidem legionibus
è Bithynia acceſſerat. Baſſus autem conſcripta & altera legione, ſe in
Apameam (quæ Cæles Suriæ vrbs eſt, Marſya flumine diuiſa) confert;
eam Cæſariani cum ſex legionibus obſidione cingunt. Superuenit C.
Caſſius, qui Murco & Criſpo benignè ſalutatis, eoſdem de calamitoſo
rerum Romanarum ſtatu, de Senatus voluntate docet, ſociandas eſſe
vires, Rempublicam à ſeruitute & crudelitate vindicandam oſtendit.
illi perſuaſi exercitus tradunt, & fortiſſimo animo vnà cum ipſo Rei- D
publicæ cauſſam ſuſcipiunt. Baſſus cum duabus legionibus Apameam
clauſam tenebat: quæ vi expugnanda fuiſſet, niſi milites miſſis ad Caſ-
ſium legatis ſe eius voluntati permiſiſſent. A. Allienus Dolabellæ le-
gatus, quattuor, quas ex Ægypto in Suriam deduxerat legiones, C. Caſ
ſio tradit. Ita Caſſius Suria Prouincia conſtituta, & duodecim legio-
num iam Imperator, de tam proſpero rerum ſuarum ſucceſſu ad Se-
natum ſcribit; ſe, ſua, exercitumque comparatum in S.P.Q.R. poteſta-
tem permittit. P. verò Dolabella, quum intellexiſſet Suriam à Caſſio
eſſe occupatam, copias ſuas confirmaturus, in Aſia (quam ſe armis in-

A uaſurum,& deiecto C. Trebonio Proconſule occupaturum confidebat)ſubſtitit. Sed Pergamo & Smyrna per eundem Trebonium,vnum è Cæſaris percuſſoribus, excluſus eſt: ipſe noctu reuerſus, ex inopinato Smyrnam inuadit, & vrbem ex inſidijs occupat. Trebonius in cubili ſuo deprehenſus,& in ſeruilem modum omni cruciatu à Samario crudelitatis Dolabellæ miniſtro per biduum, vt de pecunia publica profiteretur,laceratus,trucidatus eſt.Caput pilo præfixum geſtari & circumferri iuſſit,cadauer truncum in mare proijci; caput deinde per vias ſilicé ſtratas, milites ſibi inuicem pro pila mittentes, per ludibrium & iram ita contriuerant,vt nulla adpareret facies. Id vbi ad Senatum perlatum,
B Dolabella ab eodem hoſtis eſt iudicatus. C.Caſſio ad Dolabellam bello proſequendum,imperium S.C. delatum; atque cenſente Cicerone, Caſſio Suria, Aſia, Bithynia, Pontus, prouinciæ decretæ: vt ijs & oræ maritimæ claſſique cum imperio Proconſulari, & optima lege, quoad ipſi ex S.C.ſuccederetur,præeſſet.Egerat & Caſſius per litteras cum Cæſare de reconciliatione, ſed de lege Pedia certior factus, depoſita reconciliationis cura, animum ad belli apparatum magna contentione terra marique conuertit. P. Dolabella interea præmiſſo cum vna legione Octauio Marſo, Aſiam,quam cæde Trebonij occupauerat,diripiebat: pecuniam, claſſem, arma acerbiſſimè imperabat. L. Lucilium Luſci-
C num claſſis ſuæ præfectum in Suriam cum nauali apparatu præmittit; ipſe in Ciliciam profectus,deiecto ab Ægis Caſſij præſidio, à Tarſenſibus recipitur. Inde in Suriam digreſſus, & ab Antiochia repulſus, cum collectitio exercitu, quem ex Græcorum militum numero comparatum habebat, & duabus legionibus, Laodicæam Cæſaris partibus ſtudentem profectus, à ciuibus recipitur.Ea Phœniciæ vrbs eſt, & ſitu firmiſſima,& ad commeatuum commoditatem peropportuna,ab occaſu enim portum habet ampliſſimum; ipſa Lyco fluuio impoſita,Aſopo & Capro à lateribus abluitur: qui vt peninſulæ formam faciunt, ita iſthmum in continente CCL. paſſibus latum relinquunt. P.Dolabella
D partem muri demolitus,caſtra oppido coniungit. C.Caſſius ex Palæſtina cum decem legionibus, cohortibus auxiliarijs viginti, equitum verò quatuor millibus mouet:Dolabellam à continente arctiſſima obſidione cingit; iſthmum, quem diximus, ne quâ hoſtibus eruptio pateret,aggere & vallo claudit. Dolabella nauali prælio,variante fortuna, claſſe Ægyptia ac duce Serapione vſus, nunc victus, nunc victor; tandem à Statio Murco claſſis Caſſianæ præfecto fractus, fugatusque,& in Laodicæam compulſus eſt.Murcus dum claſſe diſtributa,per Caſſium Parmenſem, Seſtilium Rufum, & P.Turulium legatos, commeatum omnem & annonæ commercia intercludit, obſidioque & terra & mari
con-

continuatur, Dolabella ad vltimum inopię famemque deductus (libra enim panis quinquaginta ſeſtertijs venibat) fruſtrà eruptionem aliquoties tentauit, quòd ſubinde à Caſsio in vrbem repelleretur: quumq; ab ipſius oppidi expugnatione, ob Octauij Marſi (qui Dolabellæ legatus erat) vigilantiam, depelleretur; neque noctu colloquium cum Centurionibus, quo eos ad proditionem ſollicitabat, Caſsio procederet: interdiu dum Marſus, nocturnis vigilijs defatigatus, quieti ſe daret, Caſsij miles à Quinctio Quæſtore muneribus victo, per portas minores admiſſus, oppidum inuaſit. Dolabella vbi hoſtem receptum, vrbem captam intellexit, ne viuus in poteſtatem inimicorum perueniret, ſatelliti ſe feriendum præbuit; Marſus verò ipſe ſibi manus intulit. Cadauera Caſſius ſepeliri permiſit: milites autem Dolabellæ ſtatim ſacramento ſuo adegit. Ceterùm, in Laodicænos, eosq; potiſsimùm, quorum conſilio Dolabella receptus fuerat, animaduertit; ciuitatem publica priuataque pecunia multatam, militumq; direptioni cōceſſam, grauiſsimè afflixit. Expeditionem inde Caſsius in Ægyptum cogitat, vt Reginam Cleopatram, quæ claſſe Dolabellam iuuerat, vlciſceretur; regnumque ipſius vacuum, quòd Allienus præſidium inde paullò antè deduxerat, occuparet. Verùm, ab ea opportunitate M. Bruti litteris auocatur: quibus vt in auxilium ipſi contra Cæſarem & Antonium properaret, vrgebat. Tullium Cimbrum, qui ex Bithynia copias ad Caſsium deducebat, Tarſenſes excluſerant, contumelijsq; irritato inſultauerant: quam iniuriam vt Caſsius puniret, tributum centies & ter ſeſtertiûm ijs imperat. Milites ad eam pecuniam cogendam miſsi, omnia crudeliſsimè exſequebantur; ciuibusq; ob iniquam collationem ad inopiam redactis, libera etiam corpora, nulli ordini, nulli ſexui, aut ætati parcentes, ad ſeruitutem vendebant: donec Caſsius ſuperueniens, miſerorum ciuium patientia emollitus, eoſdem liberos eſſe iuberet. Inde cum omnibus copijs in Ioniam profectus, cum M. Bruto Smyrnæ de ſumma rerum colloquium habet. Ibi Brutus, quia Decidium Saxam & Norbanum Flaccum partium Legatos Ionium mare traieciſſe nunciatum erat, coniunctis copijs in Macedoniam properandum contendebat: Caſsius tamen priusquàm in Europam traijcerent, Lyciorum & Rhodiorum contumaciam, nequid hoſtile aut infeſtum à tergo relinquerent, contundendam euicit. Lycios ſibi Brutus, Caſsius Rhodios ſumit. Rhodij ob rei naualis peritiam, cōfidentius apud Myndum cum Caſsianorum claſſe concurrentes, vincuntur: atque iterum altero nauali prælio apud Rhodum à Statio Murco ſuperātur. Hinc Caſsius Rhodum terra per P. Lentulum, mari per Statium Murcum octoginta nauibus obſeſſam, ad deditionem ſe compulſurum cōfidebat: ſed quorundam opera, ſiue proditione

LAODICAEA CAPTA.

A B C D

Digitized by Google

A ditione, qui hóc pacto eius clementiam ciuibus demereri ſtudebant, in vrbem receptus, ſtatim medio in foro pro tribunali ſedens in quinquaginta nominatim citatos animaduerti iuſſit. Vigintiquinque alijs, qui ad vocem præconis non apparebant, aqua & igne interdixit: atque ita in Rhodios alumnos quondam ſuos inclementer crudeliterque conſuluit: Archelaum, quo ibi in litteris Græcis perdiſcendis præceptore vſus fuerat, à ciuibus ſuis miſſum, ac pro ijſdem deprecantem, ſuperbius quàm modeſtiam Romanam decebat, reiecit. Ita tamen vt eorum quos ſupra memorauimus ſupplicio contentus, militem à direptione & vexatione ciuium abſtinere iuberet. Ceterùm Rhodios, tam- RHODVS CAPTA.
B quam fœderis, quod M. Marcello, Ser. Sulpicio coss. renouatum erat, quo Rhodij iurauerant, eoſdem hoſtes ſe habituros, quos S. P. Q. R. iudicaſſet, violatores condemnat, vtpote qui Dolabellam hoſtem à Senatu iudicatum nauibus, ſocijsque naualibus iuuiſſent. Mox per præconem quidquid auri, argenti, rudis, facti, ſignatíve, publicè aut priuatim in vrbe cuiquam, aut in fanis eſſet, vt id ad diem conſtitutum repreſentaretur, imperat: ijs qui quidquam eius celarent, aut dolo malo interuerterent, capitale fore edicit; ingenuis rerum celatarum indicibus decimas, ſeruis libertatem proponit. Plena erat lictorum, diſſertáque præfectis atque exactoribus Rhodus, ſuo etiam priuato compen-
C dio in acerbiſſima coactione ſeruientibus; qui vt honeſta præſcriptione facinus turpiſſimum tegerent, calumniabantur, quam in rerum imperatarum profeſſione fraudem edicto ciues fecerant, eam ſe ſupplicio cui obnoxij erant condonato, direptis tantùm rebus multare. Deſpoliatis tanta acerbitate Rhodijs, ceteras ipſis fortunas Caſſius iubet eſſe liberas, amicitiamque P. R. comiter ſeruare. Ariobarzanem Cappadociæ Regem, quia nullam cum ipſo ſocietatem coïre voluerat, equitatu præmiſſo oppreſſum occidit. Aſiæ decem annorum tributum extra ordinem, idque ex cenſu conferendum, vſque ad ſeſtertiûm octogies millies, & ſine dilatione repræſentandum imperat: cenſitis, quibus
D collatio ad manum non eſſet, vt ab argentarijs, quibus fiducia, fundo, vel pignore cauerent, pecuniam centeſimis fœnerarentur: ea lege, vt ſi quando, idq; intra triennium, ſortem redderent, quidquid fœnoris nomine perſolutum eſſet, à capite deduceretur, vſura fœneratorib. ex P.R. vectigalibus perſolueretur. Relictoq; ibi ad præſidium L. Varo, Caſsius aduerſus claſſem, quam fama erat ex Ægypto à Cleopatra Cęſari & Antonio commeatu & bellico apparatu inſtructiſs. venire, Statium Murcũ cũ ſexaginta nauibus, & legione vna ad Tænarũ Peloponneſi promontorium opperiri; & ſi eam intercipere non poſſet, ſaltem eius nauigationem impedire iuſsit. Brutus interea in Lyciam Rhodiorũ prouinciam

(eam namque Antiocho debellato, P. R. Rhodijs dederat) profectus, A
eandem per turbulentiſsimas Naucratis Præfecti conciones concitata multitudine armatam, aditusque ipſos à milite varijs munitionibus impeditos, montes rupesque contra irruptionem præſidijs firmatos reperit. Sed circumducto, perque ſemitas occultato equitatu, Lycios ad corporum curam diſperſos, à fronte & à tergo opprimit: ſexcenti trucidantur; ceteri ea prima belli offenſione conſternati, dilabuntur. Brutus captiuos abſque redemptione dimiſit. Cupiebat enim populares beneficio potius, quàm metu obſtrictos, ab armis ad fidem & ſocietatem reuocare. Miſta deinceps prælia, & tumultuoſa magis, quàm magna, ſed Romanis ſecunda fuère. Dumque infeſto inde agmine B
hoſtium ſemper cedentium veſtigijs acriter inſiſtit, eos tandem ad Xanthum Lyciæ vrbem aſſequutus, congredi auſos concidiſſet, ni Xanthij tutum fugientibus receptum in vrbem aperuiſſent. Ciuitas ea longè opulentiſsima, ad Xanthum fluuium, vnde & nomen habet, ſita erat, paſſuum ferè decem millibus à mari Lycio: ea libertatis vſque ad perniciem & olim, & tum quoque ſtudioſa fuit. Cingebatur vndique foſſa quinquaginta pedes alta, centum lata; quæ impetum Bruti aliquandiu retardabat: donec aggere iniecto, magna vtrinque contentione multoque ſanguine eam ſuperaſſet. Inde vrbem vineis, vt ariete muros vndique quateret, aggreſſus eſt. Abundabat multitudi- C
ne militum Brutus; ad ſexaginta enim millia in armis habuiſſe creditur. Oppidani itaque ad omnia tuenda obeundaque varijs artibus diſtinebantur; ſed irritus ipſorum labor fuit; quòd muri crebris arietum ictibus pulſati, pluribúsque partibus conquaſsati, frequentibus vrbem ruinis nudauerant. hinc ſpes, hinc deſperatio animos irritabant. Bruto nimirum cepiſse ſe vrbem per ruinas apertam ſi paullulùm adniteretur credente; Xanthijs verò pro nudata mœnibus patria, corpora opponentibus; nemine vſquam pedem referente, ne relicto à ſe loco hoſtis potiretur; donec tam anceps certamen nox ſuperueniens diremiſset. Oppidani noctu cum facibus erumpentes, incendio ma- D
chinas corrumpere conantur: eos vti prohiberet Brutus, incautius occurrens, vndique ab affluente multitudine oppreſsus perierat; niſi milites per mediam flammam irrumpentes periclitantem protexiſſent. Proximo deinde die Brutus totis viribus vrbem aggreſsus, impetuque per muri partem ruinis ſtratam facto, oppidum magna vi & ſummo cum diſcrimine tandem ſub noctem capit. Xanthij, ne præda militum fierent, plura in ſe ipſos victi, facinora ediderunt, quam victores etiam crudeliſsimi facturi fuerant: repentè enim omnes ſtatim à capta vrbe in priuatas propriasque ædes dilapſi, coniuges, liberos,

XANTHVS CAPTA.

A liberos, neceſſarios omnes, qui vltrò etiam ſe iugulandos præbebant, interficiunt: eiulatus & gemitus morientium tota vrbe exaudiebantur. Quos Brutus vel impetu, vel ferocia militum ad prędam diſcurrentium exciri ſuſpicatus, per præcones ſuis denunciari iubet, vt ab omni vi & direptione abſtinerent. Mox vbi Xanthios, veluti in rabiem actos, immodico libertatis tuendæ ſtudio tam malè ſibi ſuiſq; conſulere cognouit (vt erat vir clementia & miſericordia ſingulari) illacrumauit: oblataque per pręconem libertate & omnium incolumitate, milites inſuper incendium, quod Xanthij proprijs tectis paſsim tota vrbe excitauerant, reſtinguere iuſsit. Sed ne ſic quidem furentes ad ſanitatem reuocare po
B tuit: immo efferaciores facti, omnibus ſuis magna crudelitate interfectis, & in rogum compoſitis, flammas ſubijciunt: ſibique ipſi manum inferentes, moribundi ſe vti vnà cremarentur, ſuper ſuorum cadauera proſternunt: nec niſi ſi quẽ vincula, aut alia neceſsitas, mori prohibuit, quiſquam viuus in poteſtatem venit. Auctores habeo, qui centum & quinquaginta tantùm ex tota vrbe captos ſcribant: eoſque benificentia Bruti, & militum ſummo labore (militibus enim præmia, ſi quem Xanthiorum conſeruaſſent, propoſuiſſe dicitur) priuſquàm voluntario ſe facinore conficerent, præoccupatos. Fatale huic vrbi fuiſſe obſeruatum eſt, quòd tertia iam conuerſione intra quingenteſimum annum buſta
C ciuium ſuorum pro libertate proprijs manibus morientium cõtegeret. Congruunt ſanè calamitatum iſtarum in hac vrbe conuerſiones, cum decretoriis numeris, quos ſapientiæ magiſtri magnis Repuspublicis fatales eſſe decreuerunt. Cyro namque Rege, duceque eiuſdem Harpalo, ſimili clade Xanthios fuiſſe confectos, qualem poſt annos CCXLIIII. ab Alexandri Magni ducibus experti, quaq; iam poſt annum quingenteſimum à Bruto afflicti ſunt, ab antiquitate obſeruatum eſt. Brutus eos qui conſeruati erant, animo ægros, libertate donatos conſolatur: & quia Xanthij antequàm victoris clementiam vniuerſi experiri poſſent, durius & atrocius in ſe ipſos conſuluiſſent; ſingulos iam ſuo beneficio
D ſeruatos, vt bono ſint animo erigit, conſolatoſque in ſpem meliorem inducit, & comiter à ſe dimittit: quò Patarenſibus, Myrijs, ceteriſque eadem ferocia contactis, clementiæ & ſalutis exſpectationem ex victoris lenitate cõfirmaret. Lycios autem partim per vim edomitos, partim veniam clementiamq; oſtentando, in fidem ſocialem receptos, Brutus auro argentóque ſignato multat, totique Lyciæ ſeſtertiûm ter millies imperat. Ibi dum prouinciam obit, eamque legibus datis conſtituit; offertur ei Theodotus Chius, is qui ante quadriennium de Pompeij Magni capite ſententiam dixerat, occidendum eum eſſe, non recipiendum à Rege Ptolemæo; ſubijciens hanc ſcilicet cauſſam, quòd

Digitized by Google

mortui non morderent. In eum Brutùs, omni prius cruciatus genere A
enecatum, vt manibus Pompeij parētaret, crucis ſupplicio animaduerti iuſsit. Inde Lyciorum claſſe, quam ipſis imperauerat, ad Helleſpontum præmiſſa, Sardeis ad Caſsium proficiſcitur, vt coniunctis copijs in Europam traijcerēt. Statius Murcus interea, quia tempeſtatibus afflictam diſiectamque Cleopatræ claſſem, quæ aduerſarijs mittebatur, exploratum habebat; à Tænaro ſoluens Brunduſium verſus nauigat; & quò M. Antonium legiones tranſportare paratum prohiberet, Inſulam quæ contra Brunduſinum portum eſt, occupat; quòd præſtare arbitrabatur vnū locum, è quo neceſſarius Antonianis erat egreſſus, obſidere, quàm omnia littora ac portus cuſtodia clauſos tenere. Erat eo tempore An- B
tonius Brunduſij, qui virtuti militum confiſus, naues aliquot cratibus pluteiſque conſtratas delecto milite armat, & in Murcum immittit; ſignoque dato congreditur; ea ibi veteranorum vis erat, vt primo ſtatim impetu vnam ex Murci quadriremibus cum remigibus defenſoribusq; caperent, reliquas verò turpiter refugere cogerēt. Ad hoc detrimentum acceſsit, quòd equitibus per oram maritimam ab Antonio diſpoſitis, Murciani ab aquatione prohiberentur: qua neceſsitate & ignominia Murcus permotus, à Brunduſio diſceſsit; omiſſaq; Antonianorum obſidione circa Corcyram ſubſtitit. Interea Cæſar contra Sex. Pompeium, præmiſſo cum claſſe Saluio Saluidieno, profectus, per litteras ab Anto- C
nio Brunduſium euocatur: hinc omiſſo in aliud tempus Pompeio, ad Antonium curſum dirigit. Vbi Brunduſium venit, exercitu & ſuo & Antonij nauibus impoſito ſoluunt; ventumq; nacti idoneum, Corcyram Africi beneficio vſi, ſuperant. Murcus, vt eorum nauigationem prohiberet, ibidem in ſtatione erat: ſed quia impeditis nauibus ſuis, diſperſiſque remigibus, ſatis maturè concurrere non poterat, Cæſar & Antonius cuſtodias eius ſine offenſione præteruecti, Dyrrachium appellunt; militemq; in continentem expoſitum, à nauſea recreant. Hîc Cæſar graui valetudine affectus, decumbit. Antonius autem exercitum in Macedoniam rapit: quò & Cæſar aliquot pòſt diebus, vtcunque ſibi ad D
huc diſpliceret, ſubſequutus eſt, quò maturius cum Decidio Saxa & C. Norbano ſe coniungere poſſent. Brutus & Caſsius in Lydia apud Sardeis mutua fauſtaque exercituum aggratulatione excepti, Imperatores ſalutantur: offenſionibuſque, quas ex anxio nimis & ſedulo amicorum ſtudio, vel mutua æmulatione conceperant, ſincerè depoſitis, de ſumma rerum conſultant, ac poſtridie copias ex Aſia in Europam tranſportare conſtituunt. Concubia nocte Bruto (vt erat minimi ſomni, & animo, ob ingens quod moliebatur bellum, angoribus & curis impedito) omnibus altiſsimo ſomno ac ſilentio ſopitis, atque ipſo tenui ad-
modùm

Digitized by Google

A modùm lumine vtente,ſpectrum quoddam monſtroſa imagine terribile intrare videbatur; Brutoque quiſnam hominũ aut Deorum eſſet, aut quid ſibi vellet,percunctari auſo;imago reſpondit; Tuus,ô Brute,malus ſum Genius,apud Philippos iterum me videbis. tum ille imperterritus, videbo,inquit. Quæ quum poſtridie Caſſio, qui Epicureus erat, referret,dicebat ille ludibrium eſſe,ex vi imaginatrice conceptum ab eo cuius ſenſus nimio curarum æſtu vexati, mentem vſqueadeò exagitaſſent, vt talia ſpectra ſibi offerri hallucinaretur. Diſſerebatur ſuper ea re, quando litteræ ijs à Murco redduntur, Cæſarem & Antonium mare cum legionibus traieciſſe,rectaque in Macedoniam contendere:per-
B opportunè ſibi acceſſiſſe Cn. Domitium Ahenobarbum: nauibus itáque longis centum quinquaginta, & trium legionum exercitu, ne qua hoſtium auxilia aut commeatus ab Italia ſubueherentur ſeſe prohibituros: & quia res nullam vltra cunctationem reciperet, monet vt ipſi Dijs bene iuuantibus, properarent.His litteris lectis, claſſem Abydum conuenire iubent:eodemque omnes peditum equitumque copias con trahunt: edicunt ad hæc, vt milites in naues ordine ac ſine tumultu con ſcenderent; gubernatores Seſton aduerſam curſu peterent. Primo itáque diluculo ſoluentes, vento ſecundo vehementique vſi, proſpera nauigatione cum claſſe vniuerſa Seſton appellunt; copijsque omnibus ad
C Cherſonneſum expoſitis,primò Lyſimachiam,hinc ad Melanis ſinum perueniũt: eo loci placuit recenſeri copias. Caſsius nouem, Brutus octo comparauerat legiones: duæ ſupererant valde attenuatæ,quas ſupplementi nomine inter alias conſcripſerãt. ita vt legionariorum octoginta millia cenſerentur. Equitum ex ſocijs & mercenarijs ſex millia Brutus habebat, totidem Caſsius: ad hæc quinque millia ab amicis ſocijsque Regibus acceperant,auxiliarium præterea,quos coëgerant,peditum numerum infinitum. Luſtrato exercitu,ſingulis nummos mille quingentos donatiui nomine repræſentarunt. Placuit deinceps non vltra morando tempus circa Cherſoneſum terere,ſed extemplò in Macedoniam
D mouere,vt caſtra cum hoſtium caſtris conferrent. Inſederant cum octo legionibus,Decidius Saxa præruptas Turpilorum, C.Norbanus anguſtas Sapęorũ fauces; ſecundum quas Philippici campi ad mare Ægęum clauduntur: rati ita fore,vt Bruto Caſsioque itinera aditusq; omnes in Macedoniam præcluderent. Reguli earum ditionum duo fratres erant; hic Rhaſcupolis qui Bruti, alter Raſcus qui Cæſaris partes ſequebatur. Rhaſcupolis cõſultus de itinere,duo itinera ad Cæſarianos patere oſtendit: vnum, quo obrepi quidem ad præſidia hoſtium ex inſidijs poſſet, ſed longis ambagibus deuium; adhęc via ſilueſtri & anguſta,& propter locorum iniquitatem omni generi vexationis obnoxia: alterum expe-

BELLVM PHILIPPENSE.

ditum, certum, & publicum eſſe, & quod rectà ſecundum maritimas vrbes per Aemum, Maroniam, & Abderam, ad Serrium vſque promontorium, & ad ſaltus Sapæorum duceret: ſed vbi eò peruentum eſſet, cum offenſione enitendum: plæraque enim ibi inuia loca, anguſtis etiam faucibus, præſidio inſuper inſeſsis; adhæc iniquis locis frequenter ſubeundum exercitui fore, vnde nullus eſſet niſi cum ſumma difficultate receptus. Concilio habito, ea placuit via, quæ rectà ad Sapæos tenderet; ratis hoſtem eas inſediſſe fauces, non tam eos arcendi, quàm expediendi commeatus, & ex campis Philippicis pabulandi cauſſa: qui vbi copijs omnibus ſe à frõte & à tergo vrgeri, à lateribus claſſe infeſtari circumſpexerint, metu ne reditu intercluderentur, dilapſuros, tranſitumq; ipſis patefacturos. Vbi ea ſententia placuiſſet, verſus Sapæos exercitum ducunt. Tullius Cimber claſſe Neapolim (ea vrbs littoralis eſt Thaſo oppoſita) præteruectus, legionem & aliquot ſagittarios exponit, ibique caſtra metatur. C. Norbanus, quum hoſtes adeſſe conſpiceret, ex Sapæorum faucibus digreſſus, Decidium è Turpilis euocat, cõtractis in vnum copijs hoſtium iter interclufurus. Tum Caſsiani patefactas Decidij diſceſſu Turpilorum fauces ſubeunt. Norbanus & Decidius Sapæorum ſaltus, ne quis tranſitus pateret, præſidiis occludunt. Sollicitis eo nuncio Caſsianis, quia neq; manere in loco infeſto & inopi, neq; regredi ſine detrimento, tenentibus iam ſuperiora hoſtibus, poterant: ibi Rhaſcupolis iterum conſulit, circuitum eſſe ſub montium, quos inſediſſent, radicibus, tridui itinere; ſed aridum, ſilueſtre, anguſtum, confragoſum, & denſitate ſiluarum vſqueadeò opacum, vt furto etiam fallere hoſtem tranſeuntes poſſent; quartis inde caſtris ad Harpeſſum fluuium peruenturos: illinc vſque ad campos Philippicos, qui hoſtibus à tergo ſint, iter vnius diei ſupereſſe; poſſe eoſdem à commeatu & pabulatione prohibitos, ſine prælio & ſedendo, ex tuto & opportuno ad omnia loco, ad inopiam & deditionem compelli. Conſilium tam fidum ſequutis, ſed multo cum labore & locorũ aſperitate vexatis, læto euentu ſucceſſerat; niſi Raſcus Decidio & Norbano hoſtes per latebras ſiluarum deuio itinere cõtendere ad Philippos indicaſſet: interclufis ipſis à tergo, quid à fronte patiendum eſſet, oſtendit: quare dum ſatis adhuc tutum, monet vt deflexo ad læuam itinere ſecundum Strymonis ripas ad Amphipolim ſe ſubducerent. Nec illi ſegnes ad conſilium conclamatis vaſis profecti ſunt, tam opportuno tempore, vt ex itinere puluerem primoſq; Caſsiani exercitus antecurſores cernerent, & primis deinde caſtris Amphipolim peruenirent, idque ſine offenſione vlla. Parte alia, quo tempore Caſsiani in campos Philippicos digreſsi ſunt, eodem & Tullius Cimber ſe cum ijs coniunxit. Nunciatur interea Antonium

cum

Digitized by Google

A cum ſuis & Cæſaris copijs, quàm maximis poterat itineribus (trecenta enim millia paſſuum intra triceſimum diem ſuperauerat) ad Amphipolim contendere· Cæſarem etſi valetudine adhuc affecta, ſubſequi tamen, & cum equitibus aliquot impedimentiſque præmiſsis agmen cogere, vt ſe quàm celerrimè cum Antonio coniungat; Decidium & Norbanum munire Amphipolim, frumentoque & commeatu vndique coacto inſtruere, vt Antonium ab omnibus rebus paratiſsimi exciperent. Placuit itaque omiſſo Norbano contractis vndique copijs ad Philippos ſtatiua habere, caſtraque munire: inuitabat adhęc & loci opportunitas, per quam ipſi omnium rerum copia abundare, hoſtem ad ſummam
B inopiam cogere poſſent. Philippis nomen fecit Macedoniæ Rex Philippus Amynthæ filius, quum anteà Dathos, & prius etiam à fontium copia Crenidæ fuiſſent appellati. Sita eſt vrbs in prærupto tumulo, ad citeriorem Zygaſtis fluminis ripam; à Septentrione clauditur Pangæorum ſaltu, per quem Rhaſcupolis Caſsianos traduxit; ab Auſtro Neapolim vſque, & ſinum Strymonicum, per octo millia paſſuum paludibus præcingitur; Orientem Sapæorum & Turpilorum fauces, quas diximus, præcludunt; ab Occidente campi, qui ab vrbe nomen habent, Philippici, perpetua verſus Amphipolim decliuitate ad quadraginta paſſuum millia patent. Attollitur ea planicies tribus potiſsimùm collibus;
C quorum vnus, qui à Philippis mille quingentis paſsibus diſtat, aurifodinis celebris, Aſylum vocatur: ab eo mille paſſus, reliqui duo; & illi totidem inter ſe paſsibus diſcreti, verſus Neapolim diſtant; è quibus Septemtrionalem Brutus, Auſtralem Caſsius occupat. Vterque collem ſuũ poſtquam caſtrametati ſunt, foſſa valloque à fronte præmuniit; latus vnum paludes ſtagnaque ad Strymonem vſque fluuium tutabantur, alterum infeſti & prærupti ſaltus muniebant, rupibusq; ita in arduum abſciſsis, vt etiam expeditis ſitu ſuo, nedum laceſsitis, aditu eſſent inſuperabiles. Per ſpacium, quod inter duos colles ad mille paſsus patebat, murum in altitudinem pedum ſedecim, foſsamque perducũt: eo opere
D perfecto, præſidia diſponunt, caſtella communiunt, quò facilius ſi ſe inuitis hoſtes tranſire conarentur, prohiberi poſsent. A tergo ipſis omnia ſecura & opportuna erant: Ægæum mare, & claſsis, quæ commeatum ſupportaret, expedita: neque enim vllus ventus flare poterat, quin aliqua ex parte ſecundum curſum haberet. Thaſus inſula, quæ duodecim millibus paſſuum diſtabat, pro horreo erat. Neapolis, quæ octo tantùm millibus aberat, triremibus portum & ſtationem tutiſsimam prębebat. Interea Antonius ſuperata Amphipoli, eaque L. Pinario cum præſidio, vt illinc commeatus exercitui ſubueherentur, commiſsa, in Brutum & Caſsium omnes belli vires conuertit: magna fiducia, audaciaq; maiore caſtra

Digitized by Google

caſtra hoſtium caſtris opponit: ibi quoſdam frumentatores ex inſidijs A
adortus, fortiter & multa cum clade à Caſſianis profligatur. Quo nuncio Cæſar conſternatus (ſubſtiterat enim adhuc Amphipoli, vt valetudinem confirmaret) ad caſtra ſua properat: veritus ne Antonius vel ſe abſente opprimeretur, aut aliquam pacis conditionem vel ſocietatem coactus, ſe neglecto ſubiret. Verùm, quia anguſtijs rei frumentariæ adducti, neque manere in loco inopi, neque regredi ſine periculo & detrimento poſſent; quòd cedentibus hoſtis inſtaret: conſumtiſque longè lateque frumentis, ingens paſſim per itinera annonæ caritas, ac certa fames futura eſſet; nihil aliud reſtabat, quàm vt audacter commiſſum, pertinaciori audacia, (quæ prudens interdum in exitu eſt) corrigerent. B
Copias igitur continentibus aliquot diebus, vt confirmatiorem exercitum indies redderent, ad caſtra hoſtium vſque, iniquis etiam locis ſubijciunt; quò eos ita ad pugnam elicerent; neque enim inde ſe illi recipere ſine detrimento, quò temerè progreſſi erant, potuiſſent, ſi hoſtis è ſuperiori loco incitatius in eos irruiſſet. Sed ij, quia Antonium ad ſummam inopiam breui deuenturum præſentiebant, nullam pugnandi poteſtatem faciebant. Incredibilem itaque rem Antonius aggreditur; conſiliumque non ſegne ab audacia capit: vt hoſtem prælium detrectantem à commeatu, qui Neapoli ſubuehebatur, prohiberet: & pari conditione ſecum decertare cogeret. Productis enim, vt aſſueuerat, in aciem legionibus, ea conſuetudine omnem eius quod moliebatur ſuſpicionem auertit: ſubductiſque clanculum aliquot è legionibus, per eaſdem paludem (quam à Caſſij caſtris vſque ad mare pertinere diximus) aggere conſternit; locaque quæ propter altitudinem ingeſta deuorarent, pontibus coniungit; tanta vigilantia & induſtria, vt decimo die in vlteriorem ripam caſtella aliquot erecta, cohortium ſuarum præſidio confirmaret. Fefellerat hucvſque hoſtes proſpero errore Antonius; ſed eo deprehenſo, Caſſius tranſuerſam paludem exaggerare cœpit: vt tranſeuntium commercia arceret, ſimul & cohortes præmiſſas ab omni auxilio interſeptas opprimeret. Duplicem aciem, ne quid C
D
quotidianæ conſuetudinis deſideraretur, Antonius producit, & æquo loco pugnandi poteſtatem facit; ſiniſtrum cornu Cæſar regebat, Antonius dextrum; Caſſio Antonius, vt Cæſari Brutus & Meſſalla opponebantur. Antonius vbi cognouit quid Caſſius moliretur, audendum aliquid, dum eius milites in aggere comportando muniendoque diſtinentur, conſtituit; & vt erat irarum impotens, ita & dolore efferatus, quia ſuorum receptui & citeriori paludis ripa metuebat, aciem ſuam contra Caſſium per aduerſum collem, veluti caſtra inuaſuram, magno curſu incitat. Ad tantam audaciam primùm obſtupefactus Bruti miles ſub-

Digitized by Google

A ſubſtitit:mox temeritatẽ miratus,ſigna à latere inferre, nequidquã obſiſtẽtibus Tribunis:enitenteſq; iniquis locis Antonianos deturbare ſternereq; cœpit. Cæſariani,quia Brutũ magna cum ferocia irruere,& Antonianos iniquitate locorum impeditos perturbari videbãt,ſigna& ipſi in auerſos inferunt: totamq; aciem ex ancipiti prælio in ſe cõuertunt. Renouatur ab omnibus clamor;impetus fit veluti ex ſuperiori loco in temerè denſeq; ſubeuntes acerrimus. Haud ſecus ergo quàm torrẽtis modo funduntur ſternunturq; Cæſariani:dumq; alios ſuper alios ſeſe inferentes ſuſtinere nequeunt,impetu impulſuq; ſubſequentiũ ordines perturbãtur. Fugientes in caſtra Brutus & Meſſalla equitatu perſequuntur, B turbæque fugientiũ permiſti intra vallũ penetrãt:oppreſſiſq; ijs qui præſidio relicti erant,tam Cæſaris quàm Antonij caſtra capiuntur. Ex Cæſarianis decem ferè millia,tribuni militum ſedecim, centuriones notiſſimæ virtutis viginti,equites mille ceciderũt. Ipſe Cæſar etiamſi valetudine tenuiſſima vtebatur,à M. Artorio medico(qui Cæſaris caſtra ab hoſtibus proximo die capienda ſecundũ quietem viderat)præmonitus, in aciem ſe receperat,quæ res ipſi ſaluti fuit: hoſtes namque lecticam eius vacuam iaculis piliſq; confixerant:aſſeuerãtes Bruto,cui etiam gladios cruentatos oſtentabãt, ipſum quoque Cæſarem à ſe confectũ eſſe. Antonius verò poſtquam quod petebat(nimirum vt acies concurrerent)ſe C vidit aſſequutũ, ſpatium tamen circumagendi ſigna, aciemq; vertendi non haberet;felici audacia,proruto vallo,foſſaq; impleta, in Caſſianos cõtra aduerſum tumulũ irrũpit;nec eius impetũ remorabatur,quòd in collem armatis vndiq; infeſtũ ſuos ad omnes hoſtiũ ictus non ſine pernicie ſubijceret. Vrget igitur inſtatq; vbique Antonius;magnaq; ferocia & militũ ardore obuijs quibuſq; proſtratis, ad aciem Caſſij perrumpit. Hîc cunctis admiratione pauẽtibus,dum alij trepidè cedũt,alij ſegniter ſigna ſequũtur,tota turbatur acies,deinde pronius fuga,& vincente pudorem metu terga dabãt. Fugatos Antonius perſequitur:ad caſtra pauci, præcipua pars ad Bruti ſtationes cõtendebãt. Caſtra Caſſij eodem imD petu capit Antonius;ibi minimùm certaminis fuit,paucis qui præſidio relicti erãt,ſubita Antonianorũ irruptione oppreſſis& contrucidatis. Interea Caſſianis,qui in palude operabãtur,ſpatium ſe armãdi datum;infeſtiſq; ſignis Antonianos inuadunt. Verùm vbi caſtra capta, hoſtẽmq; victorẽ magna in ſe ferocia irruere cernunt, pedem referre & fluctuare acies cœpit;ita Caſſiani dum concitatã in ſe Antonianorũ vim tolerare non poſſent,partim in medio cæſi,partim fuga dilapſi,&in paludẽ profligati ſunt. Cecidêre Caſſianorũ octo millia, equitũ ſociorũmque duo millia. Ancipiti itáq; Marte eo die pugnatũ eſt. Antonius Caſſij ſiniſtrũ cornu vicit,eiuſq; caſtris potitus eſt:diuerſa ex parte Brutus Cęſaris aciẽ fregit,& hoſtem caſtris exuit. Caſsius quia rem inclinatam, & ſe caſtris

exutum videbat,curſu in proximũ tumulum ſe ſubducit. Verùm,quia A
ex eo neque in longinquum deſpicere, neque de fortuna Bruti cetero-
rúmque aliquid certius diſtinguere poterat, (tum quòd puluis denſiſsi-
mus toto campo ob miſtam concurrentium & diſcurrentium turbam
excitus, proſpectum adimebat; tum quòd ipſe Caſsius hebetiore viſu
fuiſſe traditur) Titinnium euocatum ſpeculatum miſit: quem quum
Bruti equites,vti victores,mutuis amplexibus exciperent,ſimilibuſque
officijs reditum ipſius remorarentur; Caſsius & ipſum ab hoſtibus in-
terceptum ſuſpicatus, equitéſq; Bruti, qui gratulabundi cum Titinnio
ad ſe contenderent,hoſtes qui irruerent eſſe opinatus,lacerna caput cir-
cumdat,interrituſq; ceruicem extentam Pindaro liberto (quem ad hu- B
iuſmodi neceſsitatem à Craſsiana clade ſecum habebat) feriendum prę-
bet. Vixdum Caſsio caput præciſum erat,cùm Titinnius ſuperueniens
Brutum victorem nunciat; qui quum Imperatorem proſtratũ videret;
Sequar,inquit,eum,quē mea occidit tarditas: ſtrictoq; gladio incubuit.
Brutus,vbi Caſsij aciē profligatã,& caſtra eius capta intellexiſſet;relictis
Antonij Cęſariſq; caſtris,ſigna in Antonianos,vt cladem eam vlciſcere-
tur,conuertere mouereq; cœpit: verùm quũ nuncius etiam accurreret,
qui Caſsium in ſemetipſum tam perditè conſuluiſſe oſtenderet,cõmiſe
ratione rei tam atrocis indoluiſſe illacrumaſſeque dicitur,adhæc nobili
laudatione eundem vt vltimũ Romanorũ honoraſſe.Cadauer verò,ne C
ob pręcipitatam ducis ſui mortē exercitus de ſumma rerum deſperaret,
clanculùm in Thaſum inſulam ad ſepulturã tranſportari,militéſq; fuga
diſperſos colligi iuſsit; leniterq; verbis caſtigatos,ſed & muneribus do-
natos confirmat,& ſuis coniungit. Antonius interea & Cæſar,quia ma-
gnam ſuorũ ſtragem,caſtríſq;ſe & neceſſarijs etiã rebus exutos ſe cogno
ſcebant,graues adhuc ſibi labores reſtare, maximíſque inſuper cõmea-
tuum difficultatib. ſe implicari videbant; ſollicitéq; ſuper ea re conſul-
tantibus, ſuperuenit ſub noctem Demetrius Caſsij ſeruus,qui paluda-
mentum & enſem domino ſuo interfecto detracta,vt certã ipſis de oc-
ciſo fidem ijs indicijs faceret,adferebat.Erectis eo nuncio placuit,proxi- D
mo die ex ſuperiore inſtituto nihil remittere; ſed vt ex vtriſq; caſtris co-
pias educerent,aciéq; inſtructa hoſtibus pugnandi poteſtatem facerent.
quòd ſi ne tum quidem illi prodirent,confeſsionem ipſis tanquã victis
quodammodo expreſſuros,Brutiq; auctoritatem vel apud ſuos hoc no
mine leuiorem futuram; ſuorum contrà militum animos à terrore con
firmaturos. ſin autē manus conferendi poteſtas fieret,Bruto ſuam tan-
tùm aciem & militem vtilem,Caſsianum duce & armis ſpoliatũ,inuti-
lem futurũ; vtpote metu pauoréq; torpidum,& ad noui ignotiq; ducis
imperia ſegnem & contumacem. Contrà Brutus,vt famam & opinio-
nem retineret,cùm caſtra in colle haberet,aciem ad infimas montis ra-
dices

Digitized by Google

A dices inſtruebat; expectans ſi fortè iniquis ſe locis Antoniani ſubijceret. Sed cùm illi non procurrerent, neque ſigna inferrent, & ipſe eos ludificaturus ſuos cõtinuit. atque ita tum vel æquato timore, vel ſimili vtrobique ducum conſilio, æqua vtrinq; cõditione diſceſſum. Brutus deinceps ſummam rerum periculo committendam non putabat, neque in caſum vniuerſæ dimicationis, quam omnibus artibus hoſtis expetebat, deueniendum: tam quòd ſibi à tergo cõmeatus abundè ſubueheretur, & loco inſuper munito & ſaluberrimo cõſediſſet; quàm quòd Antonio & Cæſari contrà inter arenas Philippicas, ſtagnaq; gelu horrentia frigoreque ſqualentia hibernandum eſſet; poſſe itaq; ſe vel ſedendo vincere, B bellumq; conficere. Nec erat ipſe fortis neque audax ad ſanguinem ciuilem: non eſſe igitur cur alteri prælio ſuorum ſalutem committeret, aut fortunam iterũ periclitaretur. præſertim cùm non minus ſummi imperatoris eſſe iudicaret, conſilio q̃ gladio ſuperare. Adhęc mouebatur miſericordia ciuiũ, quos ſi ad prælium res deueniret, interficiendos videbat; quibus ſaluis atque incolumibus ad clementiam ſuam receptum, quàm ad hoſtium libidinem exitium cladémque patere malebat. Quod Bruti conſilium, quamuis pleriſque vt cunctatione lentum, & velut à timore profectum, non probaretur, ille tamẽ in ſententia perſtitit; nocturniſq; excurſionibus hoſtem infeſtãs, Zygaſtis etiam fluuij auerſione partem C caſtrorum inundat, bellumque ducendo tempus trahit. Hoſtes autem, quibus deſperatio inopiam acuebat, conſumtis longè latéq; frumentis, & hieme impendente, ob penuriam ingraueſcentem ſubleuari non poterant: adhæc nuncius cladis in Ionio mari acceptæ eoſdem perterruit. Statius enim Murcus & Domitius Ahenobarbus prelio nauali maximo cum Cæſarianarũ partium detrimento, Domitium Caluinũ claſſemq; cui deducendę præerat, eodem die expugnaſſe afflixiſſeq; nunciabãtur, quo Cæſaris Caſsijq; acies in campis Philippicis cladem alternis in prælio offenſionib. & intuliſſent & accepiſſent. Caluinus, qui ſeuerioribus Cæſaris vrgebatur literis, vbi primùm Aquilones (ij namq; per aliquot D dies tenuerant) cecidêre, Martiam & Quartam legiones, Prætoriámque duorum millium cohortem, adhæc quattuor equitum alas, & euocatos aliquot ad Cæſariani exercitus ſupplementũ, in naues onerarias impoſuerat, iiſque in ſubſidium aliquòt triremes adiunxerat: Africumq; & tempeſtatẽ nauigando idoneam nactus, Brundiſio ſoluit. Murcus verò & Ahenobarbus, vt ſupra demonſtratum eſt, ad Corcyram, vt mari portubuſque Cæſarianos prohiberent, in ſtatione erant: qui ſimulatque è ſpeculis Caluinũ cum claſſe vela in altum facere cõſpexiſſent, cum CL. longis nauibus toto impetu in claſſem Cęſarianã inuehũtur, laceratãq; & diu vexatã, partim deprimũt, partim incẽdunt. XVII. triremes capiũt.

Digitized by Google

Ibi dum Martiæ legionis veterani nihil ex priſtina virtute remittunt, A
pugnatum eſt ab ijs acriter; vt à viris fortibus in extrema ſpe ſalutis debuerat. Murcus tanto eorum impetu præliandique ardore perculſus, arte non vi rem gerit; nauiumque quàm virorum certamen fieri maluit: ignem itaque nauibus inijci, easque crebris roſtratarum ictibus conquaſſari, ne ſui ex propinquo vires conferrent, iuſſerat: ita pertinaciam eorum, quos neque conſerta manu, neque vlla vi proſternere potuiſſet, incendio conſumſit; aut vnà cum nauibus afflictis perforatisque depreſſit. Pauci tabulis aut malis armamentisque nauium ſubnixi ad littora enatarunt. Sed qui animo infirmiores erant, ſalute propè iam deſperata Murco ſe dedidère. Caluinus quincto demùm die redux Brun B
duſium redijt. Antonius & Cæſar interea in diem ex rapto viuebant; ſed vix vnde raperent quidquam ipſis reliquum erat; & quò cladis in mari acceptæ famam præuenirent, omnibus artibus operam dabant, vt in caſum vniuerſæ dimicationis deueniretur. Aciem itaque producunt, locoque æquiſſimo pugnandi poteſtatem faciunt: & quòd ipſis Bruti conſilia haud ſecus quàm ſua nota eſſent, adeſſe gerendæ rei fortunam & victoriæ occaſionem confidebant. Brutum namque ex perfugis didicerant militari prope ſeditione vrgeri: milites otium, ſocij moram, principes ducis ambitionem increpare: palamque vociferari, ideo tempus bello ducendo terere, quò diutius imperaret: Prætorios Senatoriosque C
viros pro ſeruis habere; exercitum pugnæ auidum intra vallum velut obſidione clauſum, continere; carpere quidem agmen hoſtium, palatosque excipere, verùm iuſta acie collatisque ſignis nolle congredi. Et iam is ardor omnibus ad dimicandum erat, ea victoriæ fiducia, vt quidquid intercederet temporis, id reditum in patriam morari videretur. Vbi itaque hoſtium aciem ſub ſignis ſtare conſpiciunt, Brutum vt campo patenti cum ijs congrediendi poteſtatem faceret, nec oblatam vincendi occaſionem omitteret, cuncti non ſine conuitijs flagitabant; concurrunt Legati, Centuriones, Tribuni militum: ne dubitaret prælium committere, omnium eſſe militum paratiſſimos animos, nec ſuſtineri D
eorum impetum diutius poſſe, quòd hoſtis iam minimè toleranda ſuperbia inſultaret. Brutus, quia à præoccupatis vana fiducia militibus tuta conſilia contemni videbat; veteranosque qui ſub Dictatore meruerant, tranſitionem ad Cæſarem meditari, ſi res longius differretur, per indicium intellexiſſet: neque ſuos imperij maieſtate à præcipiti ferocitate cohibere poſſet (quòd ſeueritatem diſciplinæ cum nimia comitate, æquato cum quamplurimis imperio miſcuerat, ita vt regi, non regere exercitum videretur) tandem victus multitudinis conſenſu ceſſit; ſignoque pugnæ propoſito cum omnibus copijs in campum deſcen-

Digitized by Google

A cendit: hoc tantùm precatus, ne qui caſus conſilium ſuum laudabile
efficeret. Dumque hortando conſulendoque tempus extrahitur, diei
haud multum ſupererat; ſollicitiſque & pendentibus animis, vtrinque
augurium magno cum ſilentio captabatur. Duæ enim aquilæ infeſtis
roſtris vnguibuſque pertinaciter inter ſe pugnabant; donec illa quæ à
Bruti parte aduolauerat victa cederet, & fuga dilaberetur. Hinc Cæſa-
riani auſpicio tam ſecundo confirmati, magna alacritate procurrunt:
prælium, vt quod maximum vnquam, pari ſpe & fiducia ſui æquis
vtrinque viribus committitur; Cæſarianis ferociam augebat, quòd fer-
ro famem expugnaturi eſſent; quódque, vti credebant, iam ad finem la
B borum ac periculorum perueniſſent. Brutianos verecundia accende-
bat; & ſubiectus oculis Brutus, ingens hortamentum, ad omnia pro
Republica audenda. At herculè illo die ita anceps certamen ſtetiſſe di-
citur, vt aliquandiu in neutram partem acies incliuauerit; donec in
Caſſianos turbatis ordinibus fluctuanteque acie diſſipatos, Antoniani
renouato clamore concitati ſigna inferrent, trepidantéſque funderent
fugaréntque. Ab ijs itáque terror & fuga cœpit; quum apud Brutianos
conſtans adhuc & pertinax prælium eſſet; diſparibus tamen animis: An
toniani enim ſpe, ira, ardore, atque auiditate victoriæ concitantur, & in
hoſtem rapiuntur: Brutiani neceſſitate & pudore, inuiti magis reſiſtunt,
C quàm manus conſerunt; poſtremò & ipſi quum omnia circum ſe ſtra-
ge ac fuga Caſſianorum repleta conſpicerent, metu attoniti ſegnius re-
pugnant. Ibi Antonius prope væcors cum equitatu ſuo irruens, maxi-
mo impetu ordines perrumpit. Inſtant Decidius & Norbanus, percul-
ſos ſternunt: ita dum pauori cedit pudor, funduntur Brutiani. Cæſa-
ris verò equitatus, ſimulatque territos hoſtes vidit, inſtans, nullum per-
turbatis vel reſpirandi reſpiciendique ſpacium dedit. Aderat in Bruti
partibus Catonis filius, is vociferare, quo fugerent? quámue in fuga
ſpem haberent? quò multitudo omnis conſternata præceps ferebatur,
omnia ibi à Cæſaris milite obſepta oſtendere. Deinde vbi nulla vi per-
D culſos fugientéſque cohiberi poſſe videt, equum in confertiſſimam
hoſtium aciem concitat: ſeſeque inferens & patrem Catonem nomine
inclamans, infeſtis vndique telis obrutus eſt. Itidem Brutus Tribunos
nomine increpans, rogitánſque: ſiccíne pugnaturos milites ſpopon-
diſſent? Vbi nunc illi clamores ſunt arma poſcentium? Vbi minæ vel
iniuſſu imperatoris prælium inituros? En nunc ipſum imperatorem
clara voce ipſos ad pugnam ciere, armatumque ante prima ſigna ince-
dere: ecquis ſequeretur eorum, qui modò ducturos ſeſe in hoſtem vo-
ciferabantur? itáne in caſtris feroces, in acie pauidi eſſent? Vera audie-
bantur; ſed inconſultus pauor obſtabat pudori; & præ ſtrepitu ac tu-

Digitized by Google

multu, nec conſilium nec imperiũ accipi poterat; alij fugientes pugnantium adhuc globo illati hærebãt; alios in pugnam redeuntes auertebat fugientium agmen. Deinde poſtquam in omnes partes nequidquam impetum fieri vident, (à lateribus enim lacubus, à fronte hoſtium acie claudebãtur) vniuerſa ſimul multitudo effuſo curſu conſternata ad caſtra ferebatur. Sed quòd ea Cæſariani iam occupaſſent, ab ijſdem facilè deturbantur: & iam nec lacus, nec flumina obſtant pauori; armaq; & viri alij ſuper alios præcipitantur. Deinde vbi vna omnium vox, victoribus arma ponere iubentibus, perterritiſque vitæ beneficium offerentibus, per totam ferebatur aciem, omnéſque rem perditam viderent, abiectis armis in fidem Cæſaris Antoniíque venêre. L. Lucilius Luſcinus, poſtquam Raſci equites inſiſtere, & vndique ad capiendum Brutũ prouolare, nec ipſi ſpem effugiendi ſupereſſe videt, vt eos à Bruto auerteret, perſequentibus ſe offert, Brutúmque ſe mentitus, quò magis falleret, petit, vt ad Antonium, non ad Cæſarem, quem vt patris ſui percuſſorem fore implacabilem ſimulabat, deduceretur. Brutus interea ſuperato Gangetis fluuioli alueo, in tumulum quendam ſatis munitũ cum aliquot fugæ comitibus ſubſiſtit, fortunam pugnę exſpectans; ſed poſtquam caſtra capta, milites hoſtium fidem ſequutos cognouiſſet, omni prorſus ſpe abiecta ingemuit, virtutémque, quam coluiſſet, à qua tam fœdè deſertus eſſet, vt fortunæ inſeruientem accuſauit: atq; vt ne quidquam deinceps ſibi à victoribus metuendum haberet, Stratonẽ Ægeatem, vt manum ſibi morituro commodaret, exorauit: ille gladium in latus Bruti, vbi cor emicat, inflixit; Brutus verò, vt ictum iuuaret, ſeſe impulit, exſpirauítque, annum agens ſeptimum & triceſimum. Bruti exemplum ſecuti ſunt è principibus Romanis circiter XL. inter quos Liuius Druſus Liuiæ Auguſtæ pater, Quinctilius Varus, & Antiſtius Labeo Antiſtij Iuriſconſulti pater, celebrantur. Bruti cadauer Antonius purpurea veſte honoratum cremari, cineréſq; Seruiliæ matri Porciæq; vxori ipſius tranſmitti iuſsit. Cæſarem caput eius Romam, vt Dictatoris ſtatuæ ſubijceretur, miſiſſe, Suetonius auctor eſt. Dio verò ſcribit, oborta in traijciendo tempeſtate, cum ceteris rebus iacturam capitis fuiſſe factam. Nec aliud bellum cruentius cæde clariſsimorum ciuium fuit, quàm Philippenſe. Cæſi ſunt eo prælio L. Caſsius imperatoris Caſſij fratris filius, & Cn. Licinius Lucullus. Q. Hortenſius iuſſu Antonij, vt & M. Fauonius iugulati ſunt. Lucilium Luſcinum in numerũ amicorum recepit Antonius; vti Cæſar M. Meſſallam & Stratonem Ægeatem. Exercitus fuga diſsipatus, ſe denuò ſub Meſſalla collegerat; ſed quum illi res inclinatas ſuſtinere ſe poſſe diffiderent, victoribus ſeſe dedidêre. Statius Murcus cum claſſe octoginta nauium, & duabus legionibus,

Margin: CLADES PHILIPPENSIS. — A, B, C, D

A nibus,ad Sex.Pompeium in Siciliam fugit.Cn.Ahenobarbus occupatis ſeptuaginta nauibus & tribus legionibus,cũ magno conſilia ſua ſequentium comitatu, fugæ fortunæque ſe commiſit ; & aliquandiu Ionium mare cum magno aduerſariorum ſuorum detrimẽto infeſtauit, donec ad Antonium,fidem Aſinij Pollionis ſequutus,paullò ante fœdus Brundiſinum, ſponte ſua deficeret. Caſsius Parmenſis & P.Turulius ad res Aſiæ ordinandas àBruto miſsi fuerant:& tunc quidem veluti fato quodam ad triſtiorem exitum,poſtquàm opes Antonij (à quo recepti erãt) ad Actium fractæ ſunt, conſeruati videntur. Conſtat apud auctores præcipuam Philippenſis prælij laudem penes Antonium fuiſſe. Cæſar B namque, quia ex aqua intercute langueſcebat, munia imperatoris ob incommodam valetudinem obire non poterat. Debellatis hoſtibus placuit Antonium in Orientem ad res Aſiæ ordinandas, & pecuniam militibus cogendam (promiſerant enim ſeſtertiûm vicena millia viritim) proficiſci: Cæſarem verò à perturbata valetudine recreandum in Italiam reuerti, & colonias militibus promiſſas aſsignare; Italiæ motus, quos collega ipſorum Lepidus excitaſſet, quem & cum Sex. Pompeio ſocietatem coijſſe rumor erat,præoccupare aut opprimere. Conuenerat, ſi in eo crimine Lepidus eſſe conuinceretur, quòd coactus abdicare,etiam prouinciis ipſi fœdere Triumuirali attributis ſpoliaretur,eáſ- C que ſibi ita compararent,vt Antonius Galliam & Africam,Cęſar Hiſpaniam & Numidiam teneret:de reliquis prouincijs, vt nondum pacatis, nihil decretum. Cùm Cæſar nullam profectioni ſuæ moram interponeret,morbo Brudiſij ex defatigatione nimia ingraueſcẽte, aliquandiu vſqueadeò affectus eſt,vt rumores de morte eius paſsim increbreſcerẽt; ſed ſeneſcente paullatim morbo,confirmataque valetudine,Vrbem ingreſſus eſt,L.Antonio & P.Seruilio Conſulatum iam inituris;rebuſq; ex præſcripto cum Antonij legatis Romæ compoſitis, M. Lepidum, vt qui criminibus de abſente oblatis non teneretur,abſoluit, & Africã habere permiſit,vti cum Antonio conuenerat. Verùm, quum emeritos, D quorum opera Caſſium Brutumque deuicerant,in militares Colonias deducere, vt Antonio receperat,aggrederetur; in odium acerbiſſimum motumque belli ſeditione & periculo ſuo grauiſſimum venit: dum poſſeſſores ſe agris eijci,veterani non pro ſpe meritorum ſe haberi queruntur. Eam acerbitatem Fuluia Antonij vxor,nihil muliebre prater corpus gerens,augebat.L.Antonius,fiducia fraternæ poteſtatis,& Conſulatus quem gerebat, res nouas moliebatur: vrebatur Fuluia callidis Manij (is M. Antonij procurator erat) artibus. Is M. Antonium Cleopatræ amoribus captum irretitumque, motu tamen Italico à Cleopatra in Italiam reuocari & auelli poſſe oſtendebat. L. Antonius itaque

L. ANTONIVS P. SERVILIVS COSS.

BELLVM PERVSINVM.

Fuluiæ

Fuluiæ vſus conſilio, modò apud veteranos Cæſarem criminatus, modò eos qui agros amiſerant ad arma conciens, magnum exercitum conflauerat. Ex altera parte Fuluia omnia armis tumultuque miſcebat: & Præneſte belli ſedem ſibi delegerat. Quum verò Legatis (qui exercituum duces potiſſimi erant) de concordia vltrò citroque miſſis, nihil ob Fuluiæ contumaciam (quæ gladio accincta in caſtris oberrans etiam imperatoria munia obibat) proficeretur, Cæſar ſimultate iam erumpente, Clodiam Fuluiæ filiam ſibi in fœdere Triumuirali deſponſatam, adhuc virginem repudiat: & in Nurſinos Sentinateſque (qui Lucij & Fuluiæ partes ſequebantur) exercitum ducit. L. Interea Antonius nocte celeriter ad Vrbem contendit; eamque per Nouium quendam admiſſus hoſtiliter inuaſit: M. Lepido, qui cuſtodiæ Vrbis cum exercitu præerat, profligato. Cæſar Sentinates Q. Saluidieno obſidendos permiſit: ipſe Romam profectus Antonij conatus oppreſſit, ipſumque Antonium Vrbe eiecit: atque illinc in Galliam contendentem ex itinere intercepit, Peruſiæque ſe includentem, varijs operibus & munimentis cinctum diu obſedit. Tandem aliquoties magna vi erumpere conantem, ſed repulſum, fame ad deditionem coëgit, veniamque petenti dedit. Atque ita tantus motus, qui diu Italiam vexaturus videbatur, eæque odiorum acerbitates, ſine prælio & ſanguine ſopitæ ſunt: Cn. Domitio Caluino, C. Aſinio Pollione COSS. Peruſia incenſa eſt. Eius incendij initium fecit Ceſtius Macedonicus eius loci princeps: qui ſubiecto rebus ac penatibus ſuis igne, transfixum ſe gladio flammæ intulit. Eaque vento vehementiore diſperſa, totam vrbem incendio conſumſit. Produnt auctores quidam, Cæſarem in dedititios aliquot Decuriones crudeliter conſuluiſſe; augent etiam alij facti eius inuidiam, qui eoſdem ad aram Diuo Iulio ſacram Idibus Martijs hoſtiarum more mactatos ſcribant: certior fama tenet eum in Ti. Cannutium, C. Flauium, Clodium Bithynicum, vt in factioſos & inimicos, animaduerti iuſſiſſe. Nurſinis in deditionem acceptis grandem pecuniam imperauit: eam quia pendere nequirent, extorres vrbe ſua & agris expulit. tum quòd nunc partium ſtudia iuuiſſent, tum quòd olim Nurſinorum, qui in auxilijs prælio Mutinenſi cecidiſſent, tumulo publicè exſtructo adſcripſerant, pro libertate eos occubuiſſe. Ti. Claudius Nero Prætorius, Tiberij Cæſaris pater, victoris clementiam ſibi minimè experiendam ſtatuit: manenſque in partibus Fuluiæ, & retentis Prætorijs inſignibus primò Præneſte, inde Neapolim euaſit: profeſſuſque eorum qui agris pulſi erant patrocinium, & ſeruis ad pileum vocatis, nouum exarſiſſet bellum, niſi id Cæſaris celeritate, & in Neapolim irruptione oppreſſum ſepultúmque fuiſſet. Claudius fuga elapſus vnà cum

Margin letters: A (beside "Fuluiæ vſus conſilio"), B (beside "cte celeriter ad Vrbem"), C (beside "Domitio Caluino"), D (beside "perauit: eam quia").

Margin notes: CN. DOMIT. CALVINVS C. ASINIVS POLLIO COSS. — PERVSIAE CLADES.

Digitized by Google

A cum vxore Liuia, paullò pòſt ipſius Cæſaris futura, ad Sex. Pompeium in Siciliam peruenit; à quo ſuperbè & negligenter exceptus, ad M. Antonium in Achaiam traiecit. Cæſar poſt Fufij Caleni mortem, occupatis vndecim M. Antonij legionibus, prouinciiſque fœdere Triumuirali ipſi conceſsis, pacata iam vniuerſa Italia, vt & Rempublicam tot iterum factionibus laceratam, ſeditionibuſque exagitatam, ordinaret & componeret, Romam reuerſus eſt. Fuluia, vbi L. Antonium deuictum, conatus Claudij Neronis oppreſſos cognouit, ipſa cum ſuis & communibus Antonij liberis Puteolos, mox Brundiſium fugit: quæ vt Antonium neceſsitudinum ſuarum commiſeratione, calumnian-
B doque in Cæſarem accenderet, vnà cum Planco fugæ comite Athenas verſus nauigauit. Iulia etiam Antonij mater perturbata nonnullorum artibus, qui in Cæſarem eius facti inuidiam transferre moliebantur, ad Sex. Pompeium perfugerat: ſed comiter ab eodem habita, deducentibus L. Scribonio & Sentio Saturnino, ad filium tranſmiſſa fuerat, conſilio ſollicitandi Antonium, vt bellum Cæſari, ſociatis cum Pompeio viribum, soueret. Cæſar à parte altera, vt à turbulentis conſilijs, conſpirationibuſque Rempublicam purgaret, L. Antonium Hiſpaniæ legionibuſque Hiſpanicis præfecit; atque ita ſpecie honoris ablegauit. Sed ne quid nouarum rerum moliri poſſet, Sex. Peduceium
C & C. Luceium legatos ipſi adiunxit; mandatiſque ſecretioribus, vt eius conſilia obſeruarent, conatibuſque nouis maturè obſiſterent, inſtruxit. M. verò Lepidum Triumuirum, de collegarum iniuria, ob iniquam prouinciarum diuiſionem, conquerentem, cum ſex M. Antonij legionibus, quas Cæſar ſuis rebus parum addictas ſuſpicabatur, in Africam ablegat. L. Seſtius Numidiam Antonij nomine præoccupatam obtinuerat: Africam quoque in eiuſdem poteſtatem, oppreſſo Fufidio Phangone Cæſaris præfecto, redegerat. Sed Lepido cum validiſsimis copijs venienti, vtranque prouinciam ex Antonij Cæſariſque comparatione Lepido attributam tradidit. Antonius interea

M. LEPIDVS IN AFRICAM MISSVS.

D Aſiæ prouincias obibat: eaſque grauiſsimis tributis & direptionibus vexatas, nouarum inſuper legum nundinationibus exhauriebat. Ipſe ad omne luxuriæ genus & nequitiæ diſſolutè proijci, cum pallio crepidiſque inambulare, turpiſsimè, fœdiſsimeque perbacchari, æque ſegniter molliterque Aſiæ amœnitate frui, exercitum omnem licentia corrumpere. Cleopatra quoque ad ſe euocata, cum eadem expoſtulat; Ecquur deſerto Cæſare, Caſsium opibus iuuiſſet? Illa negare ſe aliquod Caſsio decreuiſſe auxilium; purgare ſe, quod claſsis, quam Cæſari ſubſidio inſtructam miſiſſet, tempeſtate diſiecta afflictaque

Digitized by Google

fuerat;interea morbo impeditam,fidem,qua Cęſaris filio obnoxia eſſet, A
præſtare, etiamſi conabatur, non potuiſſe. Venuſta potius quàm formoſa erat,propiusque iam ad blanditias,quàm ad preces aut purgationem orationem verterat;ita non in miſericordiam modò prolapſus eſt Antonij animus,ſed,vti erat iuueniliter in Venerem præceps,amore inſuper Cleopatræ captus dementatusq; ad viliſſimi mancipij obſequia ſe demittere cœpit: externo ad hæc & regio more agere, nunc omnia militum licentiæ indulgere,nunc in eoſdem præter diſciplinam ſæuire. Denique Cleopatram ſequutus, Alexandriæ hiemem amatoriè libidinoſeque tranſegit: vt iam veluti in homine turpiſſimo omnia dignitatis inſignia obſoleſcerent. Donec clades aliquot acerbæ à fronte, à late- B
re, ex Suria & ex Italiæ motibus obſtreperent: quæ veluti faces admotæ, tantis vitijs indormientem excitarét. Titus enim Labienus à Bruto & Caſſio paullò ante Philippenſe bellũ ad Orodem Parthorum regem miſſus, vt eum ad ſocietatem armorum ſollicitaret; poſtquam illos ab Antonio victos nunciatũ eſſet, regi auctor fit,vt ipſe in Aſiam cum exercitu mitteretur;dum Antonius Cleopatræ amoribus impeditus,omnia boni imperatoris conſilia corrumperet, parte alia Cæſar domeſtico & laborioſo bello diſtineretur: vtendum igitur opportunitate,& optata toties Aſiam inuadendi occaſione.Rex viri auctoritatem conſiliúmque fidum ſequutus,eidem cum Pacoro filio exercitum & imperij po- C
teſtatem tradit. Labienus itaque in Suriam cum Pacoro irrũpit; victóque & occiſo Decidio Saxa Antonij legato,vniuerſam eam prouinciam & Phœniciam,Paleſtinam & Ciliciam occupat: & nouo more Romanus ſe Parthorum Imperatorem ſalutari paſſus eſt.M.Antonius tot cladibus ab amoris veſania & ebrietate expergefactus, vere ineunte Tyrum, quæ nondum Labieni vires experta erat, claſſe petit, veluti cladem Saxæ correcturus: ſed illhinc tumultuoſis Fuluiæ ſuæ de ſtatu Italiæ litteris reuocatus,curſum Athenas verſus dirigit,Ventidium Baſſum contra Parthos mittit:qui eos nimia victoriæ fiducia ferocientes,altero etiam prælio victos,poſtea Labieno & Phranaſpate præcipuis Partho- D
rum ducibus occiſis, è Cilicia, Tauro monte,ac Suria,expulit; Paleſtinamque necdum conuerſo anno recepit. M.Antonius à matre Iulia,& vxore Fuluia Athenis exceptus eſt: ibique ex matris deprecatione Sex. Pompeium in amicitiam & ſocietatẽ recipit. Sed eundem Fuluia vxor furijs inſtigatum, à Cæſaris amicitia alienauit, præcipitemque ad arma impulit. Placuit itaq; conſcenſis nauibus Italiam belli cum Cæſare gerendi cauſſa petere. Dum vela faciunt,Fuluia Sicyone ob morbũ expoſita eſt: ibique ferox mulier odio hoſtili in Cæſarẽ exardeſcens, & amoris inſuper ſtimulis, ob Cleopatræ æmulationem, ex animi angoribus conta-

BELLVM PARTHICVM.

T. LABIENVS PARTHORVM IMPERATOR.

A contabuiſſe, conſumtaque creditur. Antonius interea Ahenobarbum apud Corcyram cum claſſe occurrentem in amicitiam recipit; & cùm in Italiam appuliſſet, hoſtiliter omnia aggreſſus, Sipuntem per Pompeium occupat; Brundiſiumque aliquamdiu obſeſſum, repulſo P. Seruilio Rullo Cæſaris duce, oppugnat. Cæſar inuicem & cum ſuis copijs contra Antonium mouens, eiuſdem conatus obſeruabat; & per M. Agrippam (quem cõtra Sex. Pompeium Bruttiorum oram infeſtantem miſerat) repulſo Pompeio Sipuntem recepit. In tanto rerum totiusque adeò Italiæ tumultu, opportunè de Fuluiæ morte nunciatur. Erectis eo nuncio omnium ad ſpem pacificationis animis, facemque belli iam B exardeſcentis exſtinctam ominãtibus, extemplò milites ordinumque ductores vtrinque Imperatorum ſuorum iras mutuis colloquijs demulcent: odiaque animis incluſa blandis percunctationibus eliciunt: aperta, interpretationibus molliunt: pacemque magna cum totius Italiæ lætitia, fœdere & neceſſitudine ſtabiliunt. Cn. igitur Domitio Caluino, C. Aſinio Pollione COSS. amicitiam & pacis fœdera per conuentionem, interprete M. Cocceio Nerua vtriuſque partium neceſſario, Cilnio Mæcenate Cæſaris; Aſinio Pollione Antonij legatis præſentibus, in hæc verba, his legibus fecerunt. M. Antonius, C. Cæſar Imperatores amicitiam pacemque inter ſe comiter ſeruanto, & ſine dolo malo co- C lunto. M. Antonio ius, imperium, arbitriumque in omnibus prouincijs, inſuliſque, terra mariſque verſus Orientem ab Hadriatico ſinu vſque ad Euphratem eſto. C. Cæſari ijſdem legibus ius imperiumque verſus Occidentem vſque ad Oceanum eſto. Vtrique in Italiam liberum, ſed pari legionum numero delectum habento. Antonio contra Parthos belli ius eſto: Cæſari contra Sex. Pompeium. Africam M. Lepidus æquo, vt data eſt, fœdere habeto. Summæ quoque fœderis aſcriptum fuit, vt Conſulatus mandandi, abrogandi, abdicatorũ vel non ineuntium locũ ſufficiendi quem vellent, poteſtas vtrique æqualis eſſet. In has ferè leges inter Antonium Cæſaremq; ictum fœdus, & Cn. Ahe- D nobarbus in gratiam à Cæſare receptus eſt. Adiunctum quoq; publicæ paci priuatũ ex neceſsitudine vinculum; Antonio enim Octauia maior Cæſaris ex Ancharia ſoror, in matrimonium collocatur. amboq; quòd alter alteri recõciliatus eſſet, cũ triumphali veſte ouãtes in Vrbem equis inuecti ſunt. Lugebat etiamnum per id tempus C. Marcellum maritũ Octauia; ſed ea legibus ſoluta, quibus cautum erat, ne viduis nubendi poſt mariti mortem ante decimum menſem tempus legitimum eſſet, maturantur nuptiæ: nouæque affinitatis opportunitate vſurus Cæſar, Antonium initę cum Pompeio ſocietatis adhuc memorem impellit, vt eum per legatos moneat, ne prioribus ſuis promiſsis nimium fretus,

BELLVM INTER ANTONIVM ET CAESAREM.

FOEDVS BRVNDISINVM.

CAESARIS ET ANTONII OVATIO.

Digitized by Google

bello Cæſarem laceſſere pergat: ſi ab eiuſdem prouincijs non abſtineat, A
ſe quoque ipſius amicitiæ renunciare: neceſſariúmque ſibi ex fœdere
BELLVM SICVLVM. ſociatis cum Cæſare armis, bellum contra ipſum gerere. Ceterùm Pompeius ea denunciatione neutiquam deterritus, Etruriam infeſtat; & per Menam libertum, M. Lurium Agrippam Cæſaris præfectum Sardinia eijcit, inſulamque partim vi, partim deditione occupat. Menas qui mutabilis & vani ſemper ingenij fuerat, vt voluntatem deſerendi Pompeium, & ſe tranſitionis opportunitatem captare aliqua cum fide etiam Cæſari indicaret, Helenum Cæſaris libertum in Sardinia captum, non redemtum, ſed benignè habitum gratis dimiſit. Antonius Manium Aquillium, qui Fuluiam ad Peruſinum bellum furore & zelotypia accenſam inſtigauerat, vt publicæ calamitatis auctorem occidit: Cæſaríque Saluidienum, vt res nouas molientem, prodidit: tranſitionisque pacta ſibi dum nuper Brundiſium obſidebat per nuncios obtuliſſe, patefecit. Saluidienus obſcuriſſimo loco natus, exercitui Gallico à Cæſare præfectus fuerat, ab eodem Conſul cùm adhuc Equeſtris tantùm ordinis eſſet deſignatus in annum DCCXIIII. ſed poſtea à Cæſare in Senatu accuſatus condemnatusque, antequam iniret occiſus eſt. Sex. Pompeius denuntiatione Antonij etiam obſtinatior, ferociorq; factus, mare Tyrrhenum, oras Italiæ maritimas, litoraque omnia latrocinijs infeſtare, arctis commeatibus ciuitatem vexare, frumenti commercia, occupata Sardinia, vaſtataque nuper Corſica, impedire & auertere. Et iam fames in Vrbe dominari, neque laxari annona, quòd nullis adhuc viribus mare à piratis liberari poterat. Ciues itáque veluti obſidione clauſi vociferari, vltimam inopiam inſtare; Pompeium per æqua per iniqua reconciliandum. Et iam plebs iram fame vrgente non ſupprimebat: duos nunc pro vno acceptos immoderata infinitaque poteſtate dominos: qui ſoluti atque licentia effrenati, omnes legum metus, omniaque ſupplicia in viros inſontes & populares vertiſſent: fame ſe ab iiſdem ſicut hoſtes peti: cibo victúque fraudari: nouósque tandem tyrannos exortos, qui aut mori miſeros, aut turpius ſeruire iubeant. Hinc plebes in furorem rabiémque acta, in Antonium Cæſaremque impetum facere; violentiſque tandem precibus obtinuère, vt legati de pacis conditionibus ad Pompeium mitterentur. Verùm vt & neceſſitudo Sextum flecteret, matrem eius Muciam ad demulcendum filium legauère. Cæſar & Antonius ad Scribonium Libonem Sexti ſocerum (cuius etiam ſororé Cæſar duxerat) mandata per amicos dedère, vt generum, quantum gratia & auctoritate poſſet, ad pacis conditiones flecteret: locum ipſis ac tempus colloquij cum Pompeio peteret. Statius Murcus ſuper ea legatione à Sexto conſultus, pacis oblatæ occaſionem accipiendam oſten-

A oſtendit: præoccupandos eo beneficio ciuium animos, quos ab inopia frugum & fame liberaret; & clariſſimos viros, qui proſcripti fuerant, aut alijs de cauſis ad ipſum confugerant, Reipublicæ reſtitueret. Murci auctoritatem varijs criminationibus Menas ludificabat; eum eſſe partium muneribus corruptum, & ad tranſitionem paratum; bello hoſtes eſſe frangendos, infeſto mari, grauique annona populares: atque ita cogendos, vt vel iniquis Pompei poſtulatis ſatisfacerent; pacis leges à victore victis imperandas, non victori à victis accipiendas. Obtinuit tamen Murci ſententia; & poſtulatam à populo Romano pacem, Cæſar & Antonius cum Pompeio circa Miſenum fecerunt: Ita vt ille Siciliam,

B Sardiniam, & Achaiam per quinquénium haberet, maria à piratis liberaret, commeatum in Vrbem mitteret, præſidia ex omnibus Italiæ locis deduceret: Antonius viciſsim & Cæſar proſcriptos (niſi ſi qui ob cædem Cæſaris damnati eſſent) reſtituta quarta bonorum parte reciperent. His ita compoſitis, quum Pompeius in naui ſua Cęſarem & Antonium cœna exciperet, ſalſe & facetè illudens, ſe in Carinis ſuis cœnam dare dicebat: referens dicterium ad loci nomen, in quo paterna eius domus ab Antonio poſsidebatur. Hoc pacis fœdere clariſsimi viri M. Silanus, Sentius Saturninus, L. Arruntius, M. Titius, & Claudius Nero, ex Antonij beneficio Reipublicæ reſtituti ſunt. Statium Murcũ, qui aduentu

PAX CVM SEX. POMPEIO FACTA.

C ſuo claſſeq; validiſsima vires Pompeij duplicauerat, falſis Menæ & Menecratis libertorum criminationibus inſimulatum, Pompeius per inſidias Syracuſis interfecerat. Sextus enim Pompeius, vt erat litterarum rudis, & ſermone barbarus; ita impetu ſtrenuus, manu promtus, fide patri diſsimillimus, animo ad ſeruitium vſque proiecto fractóque, nobiliſsimis inuidebat, viliſsimis inſeruiebat, libertorũ ſuorum ipſe quaſi libertus. Menas tempore capto monebat ex inſidijs eſſe adoriendum Antonium & Cæſarem, quos in poteſtate iam in nauibus exceptos habebat: liberandam à dominis Rempublicam, patris fratriſq; manibus eorum nece parentandum. Contrà Pompeius, ſpreto callino quidem,

D ſed infido conſilio, ſceleſtam liberti perfidiam egregio dicto retorſit: Vtinam, inquiens, hoc ſine me Mena efficere poſſes; peierare enim Menæ, non Pompeio proprium. Conſulatus deinde in quadriennium ita ex fœdere compararunt, vt M. Antonius & Scribonius Libo in annum DCCXIX. deſignati eſſent; Antonius in ſuum locum quẽ vellet ſufficere poſſet: proximè Cæſar & Sex. Pompeius: tertio deinde anno Domitius Ahenobarbus & C. Soſius; quarto Cæſar & Antonius tertiùm Conſules eſſent. hæc tum pacis legibus adſcripta fuêre; easque conſcriptas & conſignatas Veſtalibus ſeruandas miſerunt. Cęſar itaque & Antonius ſanctiſsimis totius Italię acclamationib. excepti, in Vrbem,

ANTONIVS COS. DES. ITER. ET TERT.

Digitized by Google

Sex.verò Pompeius in Siciliã reuerſi ſunt,L.Martio Cenſorino,C.Cal- A
L. MARTIVS CENSORIN. C. CALVISIVS SABINVS COSS.
uiſio Sabino c o s s. quo tempore etiam Triumuirorum Reipublicæ
Conſtituendæ acta agendaque,à Senatu Populoque Romano rata eſſe
iuſſa ſunt. Antonius ex Vrbe in tranſmarinas prouincias comitante
Octauia profectus,Athenis ſubſiſtens exSuria laureatas litteras accipit:
P. Ventidium in agro Cyrreſtico ingẽtem Parthorum ſtragem dediſſe;
exercitum hoſtium cæſum: imperatoremque ipſum Pacorum regis fi-
P. VENTIDII CONTRA PARTHOS RES GEST.
lium in prælio cecidiſſe,legiones eſſe incolumes.quo nuncio Antonius
non tam recreatus eſt,quàm inuidentia æmulationeque cruciatus.Ob-
ſeruatum eſt, eodem die Pacorum à Ventidio victum, quo & quinde-
cim ante annos Craſſiana clades accepta fuerat. Pacori caput Ventidius B
oppidatim circũferri iuſſit,manibus ſcilicet M.& P.Craſſorum,ipſiusq;
Saxæ nuper admodùm cæſi eo modo parentaturus; ſimul Suriæ con-
tumaciam fracturus;quæ in Pacorum propenſiſſima,eiuſdem clade ad
deditionem compulſa eſt.Poſtquam litteræ in Senatu de Ventidij victo
ria recitatæ ſunt, Patres quòd Antonij auſpicijs Ventidius rem benè &
feliciter contra Parthos geſſiſſet, Craſſianamque cladem vltus eſſet,
ſupplicationes Antonio & Ventidio, & vtriſque triumphum decreue-
runt.Quos honores ſibi cum Ventidio communicatos inuidens Anto-
nius, imperium Ventidio abrogauit: & exercitu eius accepto, ipſum
P. VENTIDII TRIVMPHVS
collaudatũ ad Vrbem remiſit. Ventidius autem tum hiſce rebus geſtis. C
inſignis, tum ipſius fortunæ inconſtantia (bis enim ipſe captiuus in tri-
umphum bello ſociali ductus fuerat)poſtea ſolus & primus de Partho-
rum bellicoſiſſima gente triumphauit. Cæſar in Galliam bellico
tumultu inquietam profectus, M.Agrippam cum imperio & exercitu
in eandem præmiſerat:Agrippa victor Aquitanos imperata facere coẽ-
git; & pacata Gallia, rebuſque proſperè geſtis,Romanorum ſecundus
Rhenum tranſmiſit. Cn. Caluinus Proconſul Cæretanos in Hiſ-
pania domuit: cladem que à Peducceio legato acceptam,idque militum
vel pauore, vel potius contumacia, qui cùm vincere poſſent,vinci ma-
luerunt, correxit: poſtea acerbiſſima concione in exercitum deſerto- D
rem & militaris diſciplinæ proditorem inuectus,veteri & nobili exem-
plo decimum quemque è duabus centurijs ſorte ad ſupplicium dele-
git: inter hos & Iubellium primipili Centurionem fuſte percuſſit.Cæ-
ſar interea, ne otium, diſciplinæ militari pernicioſiſſimum, militem
corrumperet,eundem crebris in Illurico Delmatiaque expeditionibus,
patientia periculorum & bellorum experientia confirmabat. Per
LIVIA CAESARI NVBIT.
id ferè tempus, repudiata ob morum quam culpabat peruerſitatem
Scribonia, Cæſar Liuiam Ti. Neronis vxorem iam ſexto menſe gra-
uidam,in ſuum matrimonium,deſpondente etiam Nerone marito,ad

ſe

Digitized by Google

A ſe traduxit; conſultis interim per ludibrium Pontificibus,an Liuia cõ-
cepto,necdum edito partu,ritè in alienam domum enuberet. In-
terea creſcente indies & claſſe & fama Pompei,quodq; is pacem,quam
ex conditione acceperat, non præſtaret; & mare ſubinde latrocinijs BELLVM
vexaret, arctis iterum Italia commeatibus vtebatur, vſqueadeò vt vix SICVLVM
aliquid leuamenti ex pactione ad Miſenum facta ſentiretur. Menas CVM. SEX.
enim, qui Pompei rebus imperitabat, calumniando pacem interpreta- POMPEIO
tionibus eludebat; eamque ſponſionem non ex fœdere conceptam,in-
ducias non pacem vocãdam Pompeio perſuaſerat: ſed idem arte & con-
ſilio quorundam,qui pacem & otium maluiſſent,vel hinc potiſſimùm
B quòd Helenum libertum Cæſaris à ſe captum remiſerat, vilior dein-
ceps & ſuſpectior Pompeio ad omnia factus eſt. Eam contumeliam
vlturus Menas,tranſitionem cum Cæſare paciſcitur; claſſem Pompeij
prodit;Sardiniam &Corſicam cum tribus legionibus Cæſari tradit.Cę-
ſar Menam in amicitiam receptum ingenuitati aſſerit, & in Equitum
cenſum adſcribit, Caluiſióq; legatum eſſe iubet. Pompeius fugitiuum
ſuum à Cæſare repoſcit,negatur. Hoc cauſatus Pompeius,tum & hoc,
quòd Achaiam prouinciaſque ex formula pactionis ſibi conceſſas An-
tonius vexare non ceſſaret, per ſe non ſtare quò minus leges pacis ratæ
eſſent, proinde iuſtas ſe belli cauſſas habere. Hinc Cæſar Antonium ex
C Græcia,Lepidum ex Africa, vtroſque in auxilium & conſilium acciuit.
Antonius Cæſaris litteras ſequutus, Brundiſium venit; ſed ſubitò, ne
ſalutato quidem Cæſare, (ſeu prodigio quodam deterritus, ſeu quòd
ad bellum imparatus venerat) curſum in Græciam retroflexit: Lepi-
dus autem ob cunctationem longam inutilis fuit. Cæſar itaque cum AP. CLAVDIVS
ſibi ſoli eius belli molem ſubeundam videret, C. Caluiſium Sabinum PVLCHER
Conſularem claſſi, Q. Cornificium terreſtribus copijs præfecit: ipſe à C. NORBANVS
Tarento aduerſus Pompeium nauigare inſtituit. Ap.Claudio Pulchro FLACCVS
C.Norbano Flacco iam COSS.Pompeius Caluiſio & Menæ Menecra- COSS.
tem libertum cum valida claſſe oppoſuit: pugnatum eſt è regione Cu-
D marum acriter, concurrentibus inter ſe infeſtiſſimè Mena & Menecra-
te (nam & antè priuatas inimicitias exercuerant:) ſed victo interfectó-
que Menecrate, prætoriam eius nauem Menas expugnauit. Caluiſij
claſſem Demochares vexatam,ſcopuliſque alliſam afflixit;ita vt dubio
Marte eo die vtrinque pugnatum ſit. Caluiſius ad Cæſarem,qui è Ta- CLADES CAE-
rento Rhegium venerat,vela facit:ſed Cæſariana claſſis iuxta Scyllæum SARIANAE
grauiſſima tempeſtate diſiecta & afflicta,ab Apollophane inſuper,quẽ CLASSIS.
è Meſſana Pompeius immiſerat, vario impetu lacerata eſt. Cornificius
autem alijq; duces ſtrenuè quidem ſe gerebant, ſed anguſtiæ locorum
& cautium ſcopulorumque metus,impetum virtutemque tardabant.
In-

Digitized by Google

Inuectus tamen in Democharem Cornificius, impetum ipſius repreſ- A
ſit; prætoria eius expugnata. Sed plus luctæ laborumque cum nauibus
fœdiſsima tempeſtate & importuoſo anguſtoque freto vexatis, quàm
certaminis cum hoſte fuit. Ipſius enim Cæſaris nauis ſcopulis illiſa, de-
preſſa eſt; ipſe ægrè in proximum ſaxum adrepſit. Cęſarem per deuios
tramites fugientem, parum abfuit quin ſeruus Æmilij Paulli, qui in co-
mitatu ipſius erat, dolens proſcriptum à Cęſare Paullum domini ſui pa-
trem, quaſi occaſione vltionis oblata, per inſidias interfecerit. Nec tran
quillior nox diem tam fœdè tranſactum excepit; ita vt Cæſari cum ali-
quot fugę comitibus in ſpelunca pernoctandum fuerit: nec vllum erat
momentum, quod à nouæ cladis alicuius nuncio ceſſaret: quum totam B
claſſem vi ventorum eadem nocte ſcopulis, cautibusq; illiſam, conuul-
ſam denique, aut depreſſam nunciaretur. Saluti fuit, quòd legio XIII.
per deuios tramites obrepens, imperatori ſuo opportunum ſubſidium
attulerit; quodque prima luce Caluiſius & Menas cum reliqua claſſe
incolumes appuliſſe nunciarentur. Quo nuntio etiamſi Cæſar à proxi-
ma calamitate recreatus eſſet, ſæuitia tamen tempeſtatum deterritus,
mari abſtinere, oráſque maritimas præſidio firmare conſtituit. Pom-
peius in eam cladem Cæſaris impotenter inſultans, ſupra humanum
genus ſe efferebat; Neptunique ſe filium vana fabuloſaque iactantia
mentitus, elatiusque in eam oſtentationem compoſitus, cæruleo dein- C
ceps paludamento, pro purpureo vtebatur, quòd cæruleus color maris
ſit. Ex hoc Italiam nouis incurſionibus vaſtat; Apollophanem in Afri-
cam claſſe pręmittit: quem Menas aſſequutus, magna clade caſtigatum
repreſsit. Antonius interea Suriæ rebus vtcumque compoſitis, & An-
tiocho Comagenarum rege ad imperium compulſo, in Italiam reuer-
ſus cum trecentis nauibus Tarentum appulit: permotus ad belli ſocie-
tatem tanta Cæſaris clade, vt præ ſe ferebat; auxiliumque, vti conuene-
rat, aduerſus Pompeium laturus. Sed quum primùm ſuſpecta alterius
alteri fides eſſet, poſt mutuas expoſtulationes, per Octauiam tandem
reconciliati in gratiam rediêre his conditionibus; vt Antonius CXX. D
naues Cæſari ad Siculum bellum traderet: pro quibus Cæſar eidem le-
gionariorum militum viginti millia in bellum Parthicum permutaret.
Conuerſo iam primo Triumuiratus quinquennio, M. Vipſanio Agrip-
pa, L. Caninio Gallo COSS. Cæſar & Antonius ſibi & Lepido abſenti
in alterū quinquennium eandem poteſtatē prorogarunt: Pompeium
autem hoſtem iudicatum, Conſulatu & Auguratu priuarunt: ijsq; con
fectis Antonius Octauiam apud Cęſarem vnà cum liberis deponit; ipſe
ad Parthicum bellum in Aſiam nauigat: Cæſar autem omnem curam
ad apparatum bellicum conuertit. Menas eadem leuitate qua prius ad
Cæſa-

FOEDVS TARENTINVM.

M. AGRIPPA L. GALLVS COSS.

TRIVMVIRATVS R.P.C. ITERVM INITVS.

Digitized by Google

A Cæſarem tranſierat, militiam ſuam apud eundem parum honoratam vtpote qui legatus Caluiſio eſſet, indignè ferens; veniamque ſibi apud Pompeium paratam confiſus, cum ſeptem nauibus ad eundem tranſfugit. Claſſe iam comparata, Cæſar vniuerſæ M. Agrippam præfecit; Baijsque ſoluens in altum prouectus, grauiſsima iterum fortuna afflictus eſt: maiori nauium totiusque claſsis parte, cùm circa Veliam & Palinuri promontorium ex tempeſtatum ſæuitia & furente Africo lacerata, & diſiecta; tum vexationibus Menæ direpta, vel accenſa: ita vt nauibus reficiendis, & armamentis inſtaurandis dies plus minus triginta conſumti ſint. M. Lepidus interea cum duodecim legionibus
B & equitum Numidarum quinque millibus Lilybæum Siciliæ tenuit; Plemminio, quem ad prohibendum cum vna legione Pompeius miſerat, repulſo. Hunc Lilybæo ſe includentem fruſtra diu Lepidus circumſedit: aliquot tamen oppidula partim vi, partim deditione recepit. Cæſar inſtructæ iterum & armatæ claſsi, remigumque ſupplemento expeditæ M. Agrippam præficit; velaque in Liparam facit. Hîc Menas, dubiæ vir fidei, iterum à Sex. Pompeio ad Cæſarem deficit. Pluribus deinde prælijs, & vario euentu pugnatum eſt: donec tandem M. Agrippa apud Mylas cum Demochare & Papia Pompeij præfectis congreſſus, depreſsis triginta hoſtium nauibus, & in his ip-
C ſius Papiæ prætoria, victor remanſit. Altera claſsis, quam ipſe Cæſar ducebat, inopinato Pompeianæ ſuperuentu, circa Tauromenium deleta eſt: expoſitique in terra nauales ſocij militesque Cæſaris, parum abfuit quin à Pompeio opprimerentur. Cæſar tot ſimul tantisque difficultatibus, & hoſte vrgente impeditus, à Proculeio vxoris Mæcenatis fratre, vt ſibi morituro manum commodaret, petijſſe à quibuſdam auctoribus ſcribitur: ſed à Cornificio accurrente receptus, protectusque, ad exercitum ſuum incolumis & ſaluus tandem perualit: copijsque terreſtribus Cornificium, qui iam ſuſtinendo hoſti par erat, ſpe auxilij confirmatum præfecit. Ipſe autem, vt vndique vires in v-
D num cogeret, quàm occultiſsimè ad Meſſallam peruenire contendit. Sed quum omnia obſepta, præſidijsque Pompeianorum clauſa offendiſſet, acatio (quod parui velociſsimique nauigij nomen eſt) exceptus, periculum euaſit: Meſſallæque & Albio Carrinati ſe coniunxit. Cornificius interea ob commeatuum inopiam per campos ariditate ſqualentes, ad M. Agrippam, qui Mylas & Tyndarida, deiectis Pompeianis, occupauerat, ſe cum exercitu recipere coactus eſt. Quo in itinere, à Pompeianis militibus vndique eos infeſtantibus, & extremum

agmen carpentibus per triduum variè, ſed non inultè vexati & attriti, A
à M. Lurio Agrippæ legato cum tribus legionibus accurrente ſeruati, & omnium rerum copia recreati ſunt. Interea & Papias quatuor legionum ſupplementum, quod M. Lepido ex Africa veniebat, adortus, partim captis, partim depreſsis cum duabus legionibus aliquot nauibus, afflixit: & ſi qui ad littora natando euaſerant, eos Tiſienus Gallus, oræ maritimæ, vt hoſtium exſcenſum prohiberet, à Pompeio præfectus, confecit. Cæſar collectis tandem vndique copijs, Lepido ſe coniunxit; amboque iunctis copijs Meſſanam obſidione premunt. Statilium Taurum, vt à commeatibus Pompeium terra intercluderet, omniaque prædationibus ageret, fèrretque, & frumenti ſubuectiones interciperet, Cæſar cum duabus legionibus dimiſit: eaque difficultate & B
inopia oppreſſum Pompeium ad conferendum manus ſe cogere poſſe ſperabat. Interea Lepidus à Cæſare alienatus, quòd eo non vt collega, ſed tanquam legato vteretur, pacta occulta cum Pompeio feciſſe per indicium cognoſcitur. Sed Cæſar neque tempus illud vlciſcendi, neque cum eo expoſtulandi eſſe exiſtimans, diſsimulauit: eiusque actiones & conſilia, ne quod facinus auderet, obſeruari iuſsit. Sed quò maturius ſe ab infida dubiaque eius ſocietate liberaret, placuit omni cura induſtriaque Pompeium, vt pugnandi poteſtatem faceret, vrgere. Qui eò neceſsitatis, ob commeatuum anguſtias, & ſtipendiorum, quæ procacius in diem poſtulabantur, inopiam, ſe prolapſum animaduertens, vt C
aut in ſummam rerum ad manus veniendum cum Cęſare, aut ſuorum tranſitio, ſi ad inopiæ extrema perſeueraret, metuenda eſſet; ad vltimam dimicationem, præliumque nauale, omni ſe apparatu inſtruxit. Explicata itaque ad Naulochos vtraque nauium acie, concurſu claſſium congrediuntur: & poſt acerrimam, diuque ancipitem conflictationem, tandem M. Agrippa fortiter & ſtrenuè depugnans vicit: hoſtemque depreſsis viginti & octo nauibus, ceteris ferè omnibus aut fractis, aut corruptis, profligauit. Demochares captus, ſibi manus intulit. Apollophanes ſeſe victoris fidei permiſit. Pompeius paullò antè D
trecentarum & quinquaginta nauium dominus, nunc cum ſeptendecim duntaxat fuga elapſus, Meſſanam profugit: tantaque clade fractus vſqueadeò mente concidit, vt abiecta omni ſpe, copijsque terreſtribus neglectis, nullo etiam proſequente, Corcyram primò, inde Cephaleniam continuo curſu peteret. Hîc primùm animum à pauore colligens, ad Antonium reſpicere cœpit. Tiſienus Gallus, vt Latini ſcriptores prodidère, ad M. Lepidum; vt Græci autem, ad ipſum Cæſarem cum omni exercitu Pompeij terreſtri tranſitionem fecit.

Plem-

Digitized by Google

A Plemminius cum octo legionib. Pompeio fugato, Meſſanam tenebat: is deditionis pacta Lepido obtulit. Verùm Agrippa abſentis tum quidem Cæſaris rationem in ea pactione habendam contendebat, ſed fruſtrà: Lepidus enim Meſſanæ à Plemminio receptus, Plemminioque viciſsim in ſuam fidem recepto, & ſuo & Plemminij exercitui ciuitatem diripiendam dedit. Cæſar rem aggreſſus, auſuſque per omnium annalium monumenta celebrem, inermis & lacernatus caſtra Lepidi ingreſſus eſt; ibi declinatis, quæ iuſſu hominis ignauiſsimi tela in eum coniecta fuerant, lacernaq; perforata, aquilam legionis rapuit: mox armati milites Cæſarem inermem ſecuti, Lepidum deſeruêre: eumque paullò
B antè viginti legionum fiducia ſuperbientem, ſummaſque ſibi in Sicilia partes terrore & minis vindicantem, vti hominem vanum, neque vlla virtute tam longam fortunæ indulgentiam meritum, imperio ſimul & exercitu ſpoliauit. Poſtea ſupplicem vita donatum, & conceſſo Pontificatu maximo, ad vrbem remiſit: alij Circeios in perpetuum relegatum tradunt. Subita deinde in exercitu Cęſaris ſeditio erupit, militibus ſtipendium procacius quàm ex more & modeſtia militari flagitantibus; miſsionem præterea, agros, donaria tumultuoſè poſtulantibus: ita vt quaſi furore contacti, ſpiritus ſibi ob multitudinem ferociores ſumentes, ad tribunal Cæſaris magno cum fremitu minitantes vltrò
C ac terrentes concurrerunt. Cæſar tantam ſeditionis procellam partim ſeuera in furoris eius auctores animaduerſione vſus repreſsit; exercitu turbulentorum hominum miſsionibus purgato, dum Decimam legionem inter cetera contumacius ad iuſſa reſpondentem, totam cum ignominia exauctorauit: nonnullas miſsionem petulanter poſtulantes, citra commoda emeritorum dimiſit: partim liberalitate ſedauit, qua viritim duo millia ſeſtertiûm repreſentari iuſsit. Placuit recenſeri copias: repertæ ſunt legiones XLV. equitum XXV. millia, leuis armaturæ militum XXXVI. millia. Cæſar confecto ad hunc modum bello Siculo, in quo præ ceteris fideli ac ſtrennua Agrippæ opera vſus
D fuerat, eundem Agrippam nouo & ad eum vſque diem inaudito honoris genere, Roſtrata eaq; aurea ob victoriam naualem corona, & vexillo cæruleo donauit. Cōpoſitisq; Siciliç rebus, tributoq; ſeſtertiûm millies imperato, Statilium Taurum in Africam ad recipiendas Lepidi prouincias miſit. Quibus Romæ nunciatis, magno omnium conſenſu Cæſari ſtatuæ, & currus triumphales decreti: ſimul vti ouans vrbem iniret, laureaq; perpetuò vteretur, conceſſum eſt, L. Gellio Poplicola, M. Cocceio Nerua Coſs. Interea Antonius nulla iuſta de cauſa, ſed oblata, quā iam referemus, occaſione vſurus, in Parthos mouerat. Phraates Pacori à Ventidio cæſi frater patrē ſuum Orodem aqua intercute turgidum aconito

AGRIPPA ROSTRATA DONATVS.

L. GELLIVS POPLICOLA M. COCCEIVS NERVA COSS.

Digitized by Google

nito exhibito è medio tollere properabat: ſed dum propter pharmaci violentiam vis morbi per aluum deijcitur, medicamentum quod ad perniciem patri filius miſcuerat, caſu in ſalutem conuerſum eſt. Phraates poſtquam venenum in remedium verſum videt, anxius, ſcelerísque compendio vſurus, patrem interclusſo ſpiritu ſtrangulatum preoccupat; & regnum quod patricidio inuaſerat, crudeliſſimè vexat. Ob eam tyrannidem Parthorum primates alij ad alios, & in his Monæſes primæ inter ceteros nobilitatis ad Antonium, tranſfugerant. Is ab Antonio comiter & benignè habitus, à rege ſuo reuocatur: hinc Antonius Monæſem fallacibus oneratum promiſſis, vt amicitiæ ſibi fidem aliquam apud Phraaten præſtrueret, & regem oblata pace imparatiorem deceptúmque opprimeret, dimiſit. Ad hæc amicitiæ ſocietatem per legatos offerebat, ſi Phraates ſigna clade Craſſiana amiſſa, ciuesque captiuos & tranſfugas redderet. Irritabat Antonij conſilia & vrgebat Artauaſdes Armeniæ maioris rex: qui, vt hoſtem ſuum alterum Artauaſdem Medorum regem, Phraatis confederatum & belli ſocium vlciſceretur, & ipſe Antonio belli ſocietatem offerebat. Quo fœdere cum Artauaſde inito, promiſſiſque Armenij illectus & deceptus Antonius, cum XIIII. legionib. auxiliarium quadraginta, equitum duodecim millibus in Parthum mouet. Sed amoribus Cleopatræ dementatus, omnia boni imperatoris munia corrumpebat. Dum enim cum inſidiatore verſutiſſimo conſilia ſua cõmunicat, eiuſdem calliditate in calamitatem trahitur. Armenius namque ipſius exercitum à Zeugmate in Mediam per flexuoſos montium anfractus & viarum perplexitates, ad quingenta paſſuum millia, vt æſtatem eundo extraherent, circumduxerat; Antonius tamen in Mediam properans, P. Statium Oppianum cum duabus legionibus & impedimẽtis ſubſequi iubet: ipſe Phraaſpa Mediæ regiam magnis itineribus peruenit: ceterũ vrbem validiſſimam præſidioq; firmatam fruſtra oppugnat. Medus qui cum Parthis auxilio ſuis accurrerat, ab Antonio in Oppianum cõuerſus, eundem cum decem militum millibus opprimit & occidit: interim & Polemone Ponti rege capto, qui vitã ab hoſte redimere coactus eſt. Armenius magna fraude à prima ſtatim Antonianorum calamitate, abrupta armorum ſocietate, domum ſe cum ſuo exercitu, quæ XVI. millia equitum erant, contulit. Ita Antonius magna cum ignominia Phraaſporũ obſidionem ſoluere coactus, ſpe pacis oblatæ, ſed fallacis deceptus eſt. Inſidiatus enim Antonio Parthus, captóque tempore & loco, eundem ex inſidijs adoriturus, pacem hac conditione offerebat; ſi Antonius Medornm finibus excederet, exercitúmque deduceret: ſperans ſcilicet Antonium per eam qua venerat viam reuerſurum: atque ita in campis latè patentibus, ariditateque ſqualentibus,

A tibus, ſe, copiaſque ſuas Parthorum Medorumque equitatui ad vexationem & cædem ſubiecturum. Saluti fuit Mardus quidam à Craſſiana clade captiuus,qui Parthorum mores conſiliaq; callebat: itinerúmque per quæ ducendum erat peritus,Antonium pręmonuerat,ne deſtinatum iter peteret: ſe aliud per loca culta & commeatibus abundantia compendioſius oſtenſurum. Fidem fecit, quòd ſe vinciendum, donec promiſſa præſtitiſſet,obtulit. Iam tridui iter fecerat Mardo duce Antonij exercitus,quum ab eodem præmonetur;vt contra ſubitam vim hoſtium, quam maximam imminere veſtigijs aliquot ſe deprehēdere iudicat, ſuorū aciem inſtrueret. Parebat præmonitioni Antonius,quum
B ſubitò emicans Parthus parata Antonianorum vi profligatus eſt.Pluribus de hinc occurrētis ſubinde ex itinere Parthici equitatus incurſibus impediti Antoniani,identidem non ſine clade repellendo eoſdem fatigabant:donec quinto poſtquam iter ingreſſi fuerant die,Flauius Gallus impetu temerario in hoſtem multo cum diſcrimine inuectus, dum laboranti carptim,& ex interuallo ſubſidia mittuntur,perruptis cęſiſque à Parthico equitatu auxilijs, vtpote raris & infirmioribus, vix tandem ab Antonio cum totius robore exercitus accurrente, cum reliquiis copiarum diſcrimini ereptus eſt.Cæſa ſunt Romanorum tria millia,quinque millia ſauciata. Antonius ob eam cladem miſerè ſe affligtans, ſin-
C gulorum tentoria adit, ſaucios vt ſeſe haberent rogitans,curam eorum etiam nominatim Legatis,Tribunis,præfectiſq; demandabat. Et dum comiter eos conſolatur,rem per ſe popularem ita dextrè egit,vt refecto ea comitate exercitu,militum quoque fauor & alacritas Antonium ad ſpem meliorem erigeret. Parthi ex pręcedentis diei victoria ferociores, collecto XL. millium equitatu, contemtius Romanis tanquam victis inſultabant: accurrentesque ad prædæ direptionem, fortiter ab Antonianis ſubmoti ſunt: donec Antoniani iterum in decliuitatem quandam tardius digredientes, Parthis vndique circumfuſis ſagittis configerentur. Ibi tum grauis armaturæ milites,receptis in medium velitibus
D in ſiniſtrum genu ſubſidêre; elatiſq; ſuper caput clypeis (Teſtudinem vocant) ſe ſuoſque ab hoſtium ſagittis in lubricam clypeorum conuexitatem delabentibus protexerunt. Romanos ita ſubſidentes Parthi vulneribus proſtratos opinabantur; abiectiſque arcubus contos arripiunt, & quaſi mactaturi irruunt: ſed Romani ſe mutuò cohortati multo magnoque armorum fragore in pedes proſiliunt, & Parthorum primos pilis exceptos proſternunt,demùm vniuerſos in fugam conijciunt. Sed quum Antoniani ob perpetuam Parthorum inſultationem à frumentatione arcerentur, tanta in caſtris fame laboratum eſt, vt libra panis ducentis ſeſtertijs veniret, hordeaceus panis pari argenti pondere ven-

Digitized by Google

deretur. Conuerſi itaque ad herbas & radices edendas, inciderunt in A
herbam quandam, quæ manducata inſaniam primò, poſtea & mortem
adferebat: nam qui eam ediſſent, ſaxa moliebantur, lapideſque
voluebant, tanquam rem magnoperè ſeriam agerent: tandem, bilem
euomentes (quia vino carebant, quod vnicum huic malo remedium
erat) moriebantur. Nec minor ab aqua quàm ab hoſtibus
clades: Salmacidis enim fluuij liquor, qui à ſitientibus auidè hauriebatur,
frigidus & pellucidus quidem erat, ſed ſalſus & venenoſus: quique
bibentibus non tam ſitim leuaret, quàm ventris tormina induceret, &
morientibus cruciatum exaſperaret. Antonianis tot aduerſis ac tanta
clade fractis, ſola ex fortitudine ſpes ſupererat: octies enim & decies in- B
tra viceſimum octauum diem commiſſis ex itinere prælijs, per æqua
per iniqua paſſuum millia trecenta emenſi, Parthũ ſagittis equorumq;
agilitate ac fuga, & multiplici ludificatione inuictum, repreſſerũt. Confirmabat
Antonium quòd iam cum ſuis ad Muſi fluminis ripam euaſerat.
Dux enim viæ Mardus eundem à Parthis extremum Romanos perſequendi
limitem fuiſſe deſignatum, aſſeuerat. Nec Mardi fides fefellit:
Parthi namque, vt traieciſſe Romanos videbant, laudata eorum vti
inuictorum virtute, laxatis arcubus dilapſi ſunt. Sequuta nox eſt, quæ
Antonio triſtiſſima & prope vltima fuit. Tumultus enim trepidatione
nocturna, quòd hoſtes irrupiſſe putarentur, in caſtris coortus erat: hinc C
ipſi Antoniani, ſi qui aurum & argentum inter ſuos habere crederentur,
illos ſubita inuaſione iugularunt, ſpoliarúntque; ad hæc ipſius quoque
Antonij impedimenta aggreſſi, vaſa aurea atque argentea menſáſque
precioſas ad diſtributionem diſciderũt. Antonius in tanta conſternatione,
ne viuus in hoſtium poteſtatem perueniret, Rhamnum quendam
è numero ſtipatorum iuramento ſibi aſtrinxit, quandocunq; iuſſus
eſſet ſtatim ipſum confoſſurum, caputque amputaturum, ne mortuus
à reliquorum cadaueribus ſecerni poſſet. Reuocauit à tam præcipiti
clade exercitum, quòd Mardus hoſtem nuſquam apparere oſtẽderet:
tumultum pauoremque eum ab errore, & incerto autore enatum: li- D
berarent nunc ſaltem animos à metu, cuius cauſa non extaret: iam ſuperata
Media ad Araxem fluuium perueniſſe: quo tranſmiſſo hoſtilia
omnia euaſiſſe, & in Armeniam maiorem tanto labore, tot votis petitam
tranſituros. Hinc Antonius refecto vtcunque exercitu Araxem
traiecit: recenſitiſque copijs, haud minus quàm tertia pars militum, calonum,
ſeruitijque quarta deſiderata eſt: non tamen hos omnes vis hoſtium
conſumſerat, ſed partem longè maximam humanæ peſtes, fames,
frigus, ac ſitis confecerant. Antonius hanc fugam ſuam, quia euaſerat,
victoriam vocabat. Placuerat Armenium, qui tantæ cladis culpam
ſuſti-

Digitized by Google

A ſuſtinebat,vt deſertorem & ſociorum proditorem armis vlciſci;ſed eam iniuriam Antonius temporum neceſſitati ſubſeruiens,in aliam oportunitatem per triennium diſſimulauit: idque vel ob id potiſſimùm,quòd imminente iam hyeme, tam pecunijs quàm reliquis rebus,ad exercitũ à recentibus laboribus, & cladibus reficiendum neceſſarijs,deſtitutus, hoſpitio Artauaſdis & humanitate vſurus, in regno ipſius hibernare conſtituiſſet: primo ſtatim vere,vti ſimulabat,alteram in Medos expeditionem ſuſcepturus. Ceterùm poſtquam aliquãdiu in Armenia ſubſiſtens ſe ſuoſque à proximis incommodis recreaſſet,Cleopatræ deſiderio ardens ac amoris impotentia victus,adulta iam hyeme per Cappado

B ciæ montana, perpetuaſque niues in Phœniciam (quò Cleopatram ex Ægypto euocarat) citatum rapiens agmen, militum octo millia ob intempeſtiuam feſtinationem in itinere amiſit. Antonium per Phœniciam in Ægyptum cum Cleopatra reuerſum, legati ab Artauaſde Medo,comite Polemone Ponti rege, ſequuti ſunt. Polemon, vti diximus, Antonij ſuperiori bello ſigna ſequutus, in prælio captus in poteſtate Medi fuerat: quem Medus hactenus benignò habitum,vt ſuis promiſſis gratiam fidemque præſtrueret, tanquam gratum Antonio munus ſine precio remittebat.Legatorum oratio fuit,Artauaſdi Medorum regi cum Phraate Parthorum belli cauſas eſſe obortas; cupere,vt ſociatis

C cum Antonio copijs opibusq;,iſte recentes,ille præteritas iniurias communemque hoſtem vlciſcerentur. Antonio oblata oportunitate vti placuit: ac fœdere cum Medi legatis percuſſo,in Armeniam,vt ad Araxem flumen ſeſe cum Medorum copijs coniungeret,profectus,Artaxata Armeniorum regum ſedem peruenit. Ibi Artauaſdem Armeniæ maioris regem, nec artibus nec verſutia hactenus obnoxium,ex propinquiore loco per ingentia promiſſa,quamuis ambiguum & ſcelera ſua æſtimantem perpulit, vt caſtra ſua intraret. Tum regem arte captum, ne quid honori regio deeſſet,argenteis catenis vincit, captumq; per Armeniam circumducit: opibuſque regijs, coniuge,liberiſque eius potitus (præter

D Artaxam primogenitum,qui ad Parthos fuga elapſus erat) omiſſo bello Parthico Artauaſdem ipſum cum omni præda ac neceſſitudinibus in Ægyptum trahens,aureis oneratũ catenis Alexandriæ in triumphum duxit; ipſique Cleopatræ Reginæ aureo in ſolio conſidenti ſupplicem fieri iuſſit. ANTONII DE ARTAVASDE TRIVMPHVS. Inter hæc Sex.Pompeius,vt diximus,varia incertaque fuga in Samum inſulam delatus, de clade à Parthis accepta intelligit: ratuſq; turbatis Antonij rebus,tranſmarinum imperium ſe facilè occupaturum,ad auxilia & ſocietatem varios reges & populos ſollicitare cœpit. Sed dum inter ducem & ſupplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet,nunc vitam precatur,à M.Titio Antonij legato præoccupatus &

in

in poteſtatem redactus, quum iam annum ageret quadrageſimum, Antonij iuſſu, vt fama tenet, occiſus eſt. Sunt qui L. Munatium Plancum eius cædis auctorem M. Titio fuiſſe ſcribant. Prætexunt alij Antonij imperium à Titio approperatum: vt ſera fuerit ad impediendam rem actam mutata in dediticij ſalutem Antonij voluntas. Additur Titium malam ſeruatori ſuo gratiam repoſuiſſe, quòd à Mena in Etruria captus, Pompeij beneficio conſeruatus fuerat: tantumque ſibi ex hoc facinore odium concitaſſe, vt mox ludos in theatro faciens exſecrationibus Populi Romani è ſpectaculo quod ipſe præbebat, pelleretur. Iam L. Cornificio, Sex. Pompeio Sex. filio Coſſ. Cæſar in Siciliam traiecerat: inde in Africam Bogudis & Bocchi Mauretaniæ regum motibus turbatam nauigaturus: ſed tempeſtatibus detentus, ne ex ocio licentiaque militem corrumperet, in Illurios, hoc eſt Iapudes & Delmatas ob hanc cauſam mouit. Iapudes qui in alpibus à tergo Iſtrorum habitabant, finitimos populationibus & latrocinijs infeſtabant, dum Cæſar bello Siculo diſtinebatur; nec vectigalia, quæ imperabantur, perſoluebant. Contra hos itaque profectus, haud magna cum difficultate eos qui citra Alpes haud procul à mari habitabant, in ditionem compulit: ceterùm eos qui iuga & latera montium incolebant, non ſine maximo labore (vt erat gens aſpera & fera) perdomuit. Etenim quum Metuliam oppidum ſuum præſidio trium millium communijſſent, multos ſæpè Romanorum impetus retuderunt, plurimas quoque machinas magna audacia frequentibusque irruptionibus incenderunt. Cæſar à lignea quadam turri in murum per pontem conſcendere conatus, ponte ob multitudinem collabante, dextro crure & vtroque brachio afflictus eſt. Sed quum ille ſuppreſſo dolore ſuos cohortatus confirmaſſet, exercituque conuocato nihilominus oppugnationem vndique infeſto militum concurſu vrgeret, barbari de pace ſe agere velle ſimulantes, præſidium in arce acceptum nocte ex inſidijs trucidarunt: ædibusque incenſis, alij ſe, alij vxores ſimul & liberos occiderunt: quo ciuium furore Metulia ſine præda militum, ferro ignique conſumta eſt: nihilque in ea relictum in quo ſæuire iratus hoſtis poſſet. Reliquæ Iapudum gentes quæ Albij montis latera longo tractu, vrbesque Arupinum & Monetium, aliasque ignobiliores incolebant, quum primùm ad eas admotus exercitus eſſet, famamque cladis Metulinæ intellexiſſent, metu in deditionem venêre. Cæſar ſuperato Colope amne ad Vendium vrbem opulentam trinis caſtris peruenit: caſtrisque iuxta flumen poſitis, omnibúsque ad oppugnationem paratis, miſſis qui prius cominus obſidendorum animos tentarent, ſuaderéntq; amicitiam ſuam, quàm vim experiri mallent, Vendianos oblata accipientes, in fidem & poteſtatem accepit.

M. CORNIFICIVS, SEX. POMPEIVS COSS.

BELLVM ILLYRICVM.

A accepit. Iapudibus victis hæ leges à Cæſare dictæ; vt vectigales eſſent: vt à latrociniis,& mari abſtinerent: ius magiſtratusque à conuentu Scardonitano peterent. Tedanium ciuitatem, quia nihil fecerat hoſtile iure Italico donauit. Acceptis in deditionem Iapudibus, Cæſar in Pannonios cum exercitu, nulla ſatis iuſta de cauſa, ſed ne in otio militem haberet, profectus eſt: & arma in eos, ſed necdum hoſtilia conuertit: verùm quòd ab iiſdem poſtquam ad Siſciam vrbem acceſſiſſet, hoſtilem in modum vexaretur, populari eorum agros iuſſit: ipſamque Siſciam à terra, & à Colope & Sauo fluuiis obſedit: commiſſoque interea nauali prælio, in quo Menas cæſus eſt, BELLVM PANNONICVM.
B exceptaque per inſidias & contrucidata maxima Pannoniorum manu, Siſcitani accepta ſuorum clade, eaque perterriti, Cæſaris ſeſe clementiæ acceptis legibus permiſère: reliquaque deinceps Pannonia pacem accepit. Hinc Cæſar relicto cùm parte exercitus Fuſio Gemino, in Delmatas, quos aliquot iam præliis M. Agrippa vicerat, profectus, inſidiis ex ſiluarum & viarum ambagibus ab iiſdem tentatus eſt. Ita olim & Gabinium, dum ad Iulium Cæſarem quindecim cohortes, & mille equites in Macedoniam duceret, oppreſſerant: eadem quidem nunc fraude, ſed non eodem ſucceſſu vſi ſunt. Cæſar enim eos velut indagine clauſos captoſque oppreſſit & profligauit: BELLVM DELMATICVM.
C fugaque in Setouiam oppidum delatos obſidione cinxit. Ibi dum Delmatarum exercitus in vrbem irrumpere conatur, duobus præliis profligatus eſt. Cæſar in genu lapidis ictu ſauciatus aliquot diebus decubuit: interim cohortes ſeptem, quia loco ceſſiſſent, decimatas hordeo pauit. Poſtea Delmatas iterum rebellantes, ac ſubinde victos, tandem datis obſidibus imperata facere, atque tributum hactenus à Iulij Cæſaris tempore debitum perſoluere coëgit: relictóque ad reliquos perdomandos cùm parte exercitus Statilio Tauro, ipſe Romam profectus eſt: triumphumque, ob ea quæ iam dicta ſunt decretum, in aliud tempus diſtulit. Cæſar in Salaſ-
D ſos Valerium Meſſallam cum exercitu miſerat. Salaſſi gens inalpina, in profunda valle vndique montibus cincta inhabitabat. Hæc viatoribus & vicinis per latrocinia quotidie magna damna inferebat; ipſumque Valerium Meſſallam, quem Cæſar Romam proficiſcens eò in hiberna miſerat, lignorum precia, quæ partim ad naues, partim ad haſtas conficiendas ex ſiluis ipſorum rapuerat, perſoluere coëgerant. Sed Meſſalla eoſdem variis præliis grauiſſimóque bello attritos, victoſque tandem magno labore ad imperium coëgit. Dum hæc in Illirico, & apud Delmatas geruntur, M. interim Antonius cum L. Scribonio ſecundum inierat conſulatum: M. ANTONIVS II. L. SCRIBONIVS LIBO COSS.

ſed poſtquam eodem die abdicaſſet, L. Sempronium Atratinum ſibi ſuffecit. Quo in Conſulatu ea quæ ſuprà retulimus contra Artauaſdem maioris Armeniæ regem, dolo ac fraude captum, ab Antonio geſta ſunt: ipſaque Armenia in prouinciæ formam ab eodem redacta. Eodem tempore & Octauia cum ſplendidiſsimis muneribus, veſtéque militari, & duobus millibus ſelectiſsimorum militum in prætorias cohortes, in Suriam ad Antonium iter inſtituerat: quam poſtquam Antonius aduentare intellexit, miſsis literis nunciat ſe ad bellum Parthicum properare; proinde Athenis ſubſiſtere iubet: vbi dum ob Antonij cum Cleopatra conſuetudinem, neglectius & contemtius ſe habitam videt, Romam reuerſa eſt. C. Soſius per id tempus Antonij auſpicijs Iudæam domuit; obſeſsiſque Aradijs, ac cùm fame, tum morbo in poteſtatem redactis, Antigonum Iudæorum Regem, qui præſidium Romanorum interfecerat, prælio victum, ac Hieroſolyma confugientem, obſidione clauſit; ipſamque vrbem iterum cepit anno viceſimo ſeptimo poſtquam à Pompeio in poteſtatem populi Romani redacta fuerat: & ex Iudæa triumphum duxit. Antonius Antigonum nouo & inaudito hactenus apud Romanos in Regem ſupplicio, Antiochiæ ſecuri percuſsit. Inde in Ægyptum reuerſus, de Artauaſde capto & ex Armenia more Romano Alexandriæ (vt ſupra relatum eſt) triumphum duxit. Cæſar autem, poſtquam ex Illurico Romam venit, ſecundum Conſulatum, nouem annos poſt primum, cepit, eumque paucisſimis horis geſsit. nam poſtquam Kal. Ianuarijs inijſſet, & manè pro æde Iouis Capitolini aliquandiu in ſella curuli præſediſſet, abdicauit: L. Autronio Pæto in ſuum locũ ſuffecto. Comparatus fuerat Cæſari in eo Conſulatu collega Sex. Pompeius: ita enim inter eos poſt pacem factam conueniſſe dictum eſt: ſed antequam iniret, hoſtis iudicatus & occiſus eſt, & in eius locum factus L. Vocatius Tullus. Sub hæc Antonius, creſcente indies amoris in Cleopatram incendio, & vitiorum, quæ ſemper facultatibus licentiaque, & aſſentationibus aluntur, magnitudine, bellum patriæ inferre conſtituit. Cumque iam alterum ſe Liberum Patrem appellari iuſsiſſet, hæderiſque redimitus, & corona velatus aurea, ſimul Thyrſum tenens, cothurniſque ſuccinctus, curru veluti Liber Pater veheretur: Cleopatræ tamen ad viliſsimi mancipij obſequia ſeſe ſubmittens, totus in Regem barbarum degenerarat: amoriſque impotentia, & opum licentia victus, Cleopatræ imperium Romanum promittere non dubitarat. Inimicitiæ itaque ac ſimultates, quæ inter M. Antonium & Cæſarem pridem cœperant, anno demùm inſequenti Cn. Domitio Ahenobarbo & C. Soſio Coſs. eruperunt.

C. SOSII TRIVMPHVS.

C. CAES. II. L. VOLCAT. TVLLVS COSS.

L. AVTRON. PAETVS COS. SVFFECT.

CN. DOMIT. AHENOBARBVS, C. SOSIVS COSS.

A B C D

Digitized by Google

A M. Antonius Cæſarem criminabatur, quòd Lepidum Triumuiratu exuiſſet; quodque militem eius, & Sex. Pompeij, quem ex pacto communem eſſe oportebat, ſolus occupaſſet: adhæc militis etiam, quem communi vtriuſque nomine conſcripſerat, partem repetebat. Cæſar viciſſim Antonio crimini dabat, quòd Ægyptum ſine ſorte obtineret: quòd Sex. Pompeium, cui ipſe ſponte ignouiſſet, interemiſſet: & Artauaſdem Armeniæ regem fraude circumuetum cum magna Populi Romani ignominia in vincula conieciſſet: ſimul partem ſpoliorum & prædæ repoſcebat. Præterea & hoc vitio vertebat, Cleopatram in ſororis ſuæ contumeliam pro vxore haberi, & liberos ex eadem ſuſ-
B ceptos reges appellatos: inprimis quòd Cleopatræ ex Cæſare filium Cæſarionem nominaſſet, inſuper & in gentem Iuliam traduxiſſet. Ob hæc igitur atque his ſimilia, cum quòd nec ad vrbem venire, nec finito Triumuiratus tempore imperium deponere vellet, contractisque ingentibus tam terra quàm mari copijs, vrbi totique adeò Italiæ bellum moliretur; remiſſo adhęc Octauiæ Cæſaris ſorori repudio, omnium in ſe odia accendit: eaque contumelia inter cetera irritatus Populus Romanus, bellum Cleopatræ per fecialem, quòd mulier Ægyptia Romanum imperium affectaret, indixit. Antonius igitur cum Cleopatra totum ferè orientem contra Cæſarem armat: Cæſar verò vniuerſum pe-
C nè occidentem contra Antonium. Inter hunc belli apparatum Munatius Plancus ad Cæſarem tranſfugit; mox & M. Titius, auunculum imitatus. Cn. autem Domitius & C. Soſius Coſs. Antonianarum hactenus partium, ad Antonium profecti ſunt. C. Soſius Kal. Ianuarijs multa pro Antonio in Senatu contra Cæſarem abſentem dixerat: ſed Cęſar poſtea in Vrbem reuerſus, coacto Senatu longè plura in Antonium Soſio & Domitio obmuteſcentibus perorauit: recitatoque palàm Antonij teſtamento, quo Cæſarionem Cleopatræ & Cæſaris Dictatoris filium legitimum teſtabatur: ſuis autem ex eadem Cleopatra liberis maxima regna attribuebat: ſe verò vbi deceſſiſſet A-
D lexandriæ communi cum Cleopatra monumento condi iubebat; Populum Romanum vſqueadeò in Antonium exacerbauit, vt Conſulatu, quem cum Cæſare in proximum annum initurus erat, vnà cum imperio ipſi abrogato, hoſtem præterea iudicarit. Cæſar tamen quanquam hoſti iudicato neceſſitudines, amicosque omnes remiſit. Bononienſes quoque, quòd in Antonianorum clientela antiquitus eſſent, per edictum monuit, fraudi ipſis non futurum, etiamſi Antonij partes iuuarent. C. Cæſare tertiùm, M. Valerio Meſſalla Coſs. bellum ciuile Actiacum vltimum cum ciuibus geſtum eſt. M. Valerius prius ab Antonio proſcriptus fuerat, nunc in ipſius locum Conſul factus eſt. C. CAESAR III. M. VALERIVS MESSALLA COSS.

Cæſar

BELLVM CIVILE AD ACTIVM

Cæſar ipſo veris initio occupata quæ nullis Antonij prȩſidijs tenebatur Corcyra, in Epirum cum exercitu traiecit. Interea M. Agrippa, quem claſſi Cæſar præfecerat, Methone expugnata, deprehenſum ibidem Bogudem Mauretaniæ regem, Antonijque partes ſequutum, occidit. Hinc vel in conſpectu ipſius Antonianæ claſſis, Leucadem inſulam vi occupat. Patras vbi Antonius hyemauerat, victo nauali prælio L. Naſidio, cepit. Corinthum bis inde deiectis Antonianis expugnat. M. verò Titius & Statilius Taurus, qui terreſtribus præerant copijs, cum Antonij equitatu congreſſi ſtrenuè vicêre; & Philadelphum Paphlagoniæ regem, vt ad Cæſarem transfugeret, impulêre. Cn. autem Domitius, qui ſolus Antonianarum partium nunquam Reginam niſi nomine ſalutauit, relicto Antonio non ſine maximo & præcipiti periculo, ad Cæſarem tranſmiſit: ſed is paullò pòſt morbo cõſumtus eſt. Amyntas etiam Galatiæ regulus, & Derotarus Gallogrȩciæ in Cæſaris partes cum Dellio tranſiêre. Soſius interea abſente Agrippa L. Taureſium ipſius legatum obſeruata occaſione nec opinantem à ſe opprimi poſſe ſperabat: nec ſpes irrita fuiſſet, ni M. Agrippa maturè ſuperueniens victo occiſóque Soſio & Tarcondimoto, Ciliciæ rege, cladem ſuis imminentem repuliſſet. Antonius itaque prælijs aliquot naualibus, vt diximus, ſuperatus, præterea fidiſſimi cuiuſq; amici ad Cæſarem ob Cleopatræ odium defectione permotus, tum & ipſa Cleopatra prodigijs quibuſdam conſternata, ad hæc commeatu ob Cæſaris claſſem & exercitum intercluſo, prælio nauali rem committendam cenſuerunt: idque vel eo potiſſimũ conſilio, vt ſi euentus votis minus reſponderet, Antonius & Cleopatra vel inter præliandum fuga elaberentur. P. Canidius Craſſus, qui legionibus Antonij præerat, conſultus, cenſuit non eſſe claſſe experiundum: Cæſaris quippe militem, ſociosque nauales, ob bellum quod recens cum Sex. Pompeio geſſerant, eſſe exercitatiſſimos, armamentis & remigio inſtructiſſimos. Antonium verò, vt maximè claſſem milite inſtruere poſſit, ſocijs tamen naualibus deſtitum iri, quòd tertia ipſorum pars inedia ac fame contabuerat, reliqui aut morbo inutiles, aut alij aliò variè dilapſi erant. Conſultiſſimum itaque fore, ſi à Cleopatra eiusque conſilijs ſe expediret, exercitumque in Macedoniam vel in Thraciam deduceret: terreſtri prȩlio multis iam documentis Antonium eſſe inuictum; militem habere fidiſſimum: Getarum regem Dicomem ex propinquitate locorum & copias & equitatum cum Antonio, vti promiſerat, ſociaturum. Sed conſiliũ tam ſalutare facilè auctoritate Cleopatræ ſpretum eſt. Ita enim occæcat mortalium animos fortuna: & vbi vim ſuam ingruentem refringi non vult, conſilia corrumpit. Recepto Canidij conſilio (ſi quidquam humanorum certi eſt) vinci Antonius

non

A non poterat:nunc vrgente fatali ipſius clade,& Republica ad vnius conſilium præcipiti,quantò altius elatus erat, eò fœdius corruit.L.Meſſius ſpeculator ab Antonio præmiſſus,quum à vigilibus exceptus,& ad Cæſarem deductus eſſet, Cæſar tribunis traditum hortatur omiſſo metu, cuncta per ocium inſpicere,iuſſumque paſſim per caſtra quà vellet circumduci, ad ſe reductum percunctatur, ſatin percommodè omnia exploraſſet: datiſque qui proſequerétur ad Antonium dimiſit: Atqui Antonius nihil quidem eorum quæ à Meſſio nunciabantur, læto animo accepit: tanta Cæſaris fiducia,quam non de nihilo conceptam ſibi perſuadebat, præ ceteris perculſus. Mouit & hoc vel maximè,quòd Cæſar
B præſente Meſſio pro concione milites arma expedire, naueſque omni apparatu bellico in craſtinum parari iuſſiſſet:animoſque ad ſupremum certamen confirmarent, quo non in vnum diem, ſed in perpetuum ſi Mars faueret, victores eſſent: Antonius ne,an Cæſar iura gentibus daret,ante craſtinam noctem ſcituros.Neque enim Aſiam aut Europam, ſed orbem terrarum victoriæ præmium fore: adeſſe iam finem belli & laboris: in manibus eſſe prædam Ægyptiacam,reditum in patriam, ad parentes,liberos,coniuges,Deóſque penates.Hæc atque his ſimilia Cęſarem tanta animi pręſentia, vultuque adeò læto apud milites concionatum Meſſius retulit, vt vel tum victoriam tanquam certam pręcę-
C piſſe videretur.Ad hæc Pullarium ſecunda auſpicia renunciaſſe: pręterea egregiè litatum fuiſſe: ita vt quaſi Dijs ipſis auctoribus, ad rem gerendam impelli videretur. Fauſti quoque ominis loco acceptum,quòd Cæſari ad copias inſpiciendas progreſſo, aſellus cui Niconi, cum actore cui Eutycho nomẽ erat,occurriſſet, homine ſcilicet à bona fortuna, iumento à victoria appellationem ſortito. Hæc atque alia ad Antonium perlata, ipſum de ſumma rerum perquàm ſollicitum habuêre. Et iam aduenerat ſupremi diſcriminis dies, quo Cæſar & Antonius productis claſſibus,pro ſalute alter,in ruinam alter orbis terrarũ dimicaturi erant. Cæſar ducentarum quinquaginta nauium claſſem, à triremibus in ſe-
D nos remorum ordines agilem,& inſtrumento nautico armatam,legionibus octo & quinque cohortibus impoſitis inſtruxerat: dextrum cornu M. Lurio, ſiniſtrum Arruntio commiſerat: præfectoque vniuerſo certamini Agrippa,ipſe ei ſe parti reſeruarat,in quam à fortuna vocaretur.Statilium Taurum terreſtribus copijs,quæ LX. millia peditũ erant, M.Titium equitum duodecim millibus præeſſe iuſſerat.Antonius autem centum & ſexaginta nauium claſſem habebat, à quaternis in denos remorum ordines,adhæc turribus à prora & à puppi inſtructam:ita vt in mari veluti è muris pugnaretur.Huic viginti millia peditum,ſagittariorum duo impoſuerat. Dextrum cornu Antonius cum L.Gellio

Digitized by Google

Poplicola,ſiniſtrum C.Cœlius Caldus,mediam aciem M.Octauius,& M.Iuſteius regebant. Canidius exercitum terreſtrem,ſeptuaginta millia peditum & decem equitum,ducebat. Quin & vela Antonius in naues ſuas ad omnem caſum expedita collocari iuſſerat: tanquam tacita diuinatione ad fugam non ad pugnam ſe prępararet. Atque hinc quoſdam malè ominantes dextra interpretatione eluſit, ideò ſcilicet hoc ſe iubente factum,ne quis hoſtium fuga elaberetur. Fama tenet Antonij Prætoriam inauſpicato admodùm omine Echeneida piſciculũ adhærendo,immobilem detinuiſſe: ipſumque Antonium,dum milites exhortari feſtinat, coactum in aliam tranſcendere. Antonij itaque claſſis intra ſinus Ambracij fauces in procinctu ſtabat: eæ quatuor in Auſtrũ ſtadijs patebant:præcingebantur ab ortu promontorio Apollinis Actij templo ea tempeſtate nobili. Hîc quum diu conſtitiſſent Antoniani, ſæuoque imbri & grandinoſa procella exagitarentur; demùm vbi lenita eſt vis venti, vix tandem ſuperatis faucibus tardiſſimè, nec ſine maximo labore naues in altum moliebantur,vt mole ſua ſegnes,ita & à ſocijs naualibus claudas maleque inſtructas. Ipſa quoque Cleopatra, cuius Prætoria purpureis velis inſignis erat,cogere agmẽ viſa eſt. Cæſar verò poſtquam ab Antonianis nihil aut quàm minimum promoueri conſpexit,cumque iam meridies inſtaret, nec hoſtis appropinquaret, ipſe occaſione pugnandi lætus & in altum prouectus, quanta poteſt celeritate cornua diducit. Agrippam autem æqua fronte ad pugnam procedere iubet:ſic fore ſperans,vt immobiles Antonij naues multitudine ſuarum & agilitate circumdaret, aut ab ordinibus diuelleret, aut certè deterſis à latere remis mutilaret.Quod vbi vidit Antonius,veritus ne circumueniretur,& ipſe à ſiniſtro cornu mouere cœpit. Poſtquam concurri & prælium miſceri cœptum,res minimè nauali pugnæ,ſed vrbium oppugnationi ſimilis viſa eſt. Antoniani namque ob altitudinẽ nauium,qua Cæſarianas ſuperabant, grauiores ac pondere ipſo libratiores ictus ſupernè ex turribus & propugnaculis mittebant: contrà Cæſariani vana plæraque, vtpote ſupino iactu tela in locum ſuperiorem iaciebant.Sed quum Cæſar nuſquam non inſtaret,& remiges militesque ad pugnam accéderet, in altera verò parte præter milites nihil appareret,mox porrigente ad circundandos hoſtes dextrum cornu Agrippa,ſimiliter & Poblicola ſuos promouere extendereque coactus, à media acie diuulſus eſt: Arruntioque, qui ſiniſtrum Cæſarianorum cornu regebat,acerrimè vbique occurrente,iam totisſimul claſſibus ab omni parte pugna conferta erat, & neutro adhuc inclinabat victoria, quum Cleopatra ſexaginta nauibus fugam occupare viſa eſt. Quam poſtquam Antonius vela dantem aſpexit,ſublatis & ipſe partim dolonibus

PROELIVM NAVALE AD ACTIVM.

A B C D

nibus

A nibus, (id veli nomen eſt) proditor deſertorque ſuorum Cleopatram fugientem ſequutus eſt: ventoque vſus ſecundo Peloponeſum verſus, quò Regina præceſſerat, curſum intendit: eamque aſſequutus, & ab eadem exceptus, ſeu præ ſtupore, ſeu mentis conſilijque ob res perditas inops, in proram ſe condidit: vbi mœſto per triduum ſilentio obtorpuiſſe, ita vt ne oculos quidem attolleret, donec naues Tenarum appuliſſent, memoriæ proditum eſt. Antoniani ab imperatore ſuo tam turpi ludibrio deſerti, nec hortante vllo, nec imperante, pertinaciter, vtpote deſperata victoria, in mortem dimicabant: quos Agrippa vbi obſtinatos vidit, ignem nauibus inijci iuſſit. Tum demùm, quum magis
B ad incendium quàm ad prælium trepidaretur, vinci Antonianorum pertinacia cœpit. Cæſar perculſos quidem, neque interim à prælio abſtinentes verbis mulcebat, oſtendens fugiſſe Antonium, clamitans rogitanſque ſubinde, pro quo, & cum quo pugnam miſcerent: num pro Antonio ipſorum deſertore? num cum Cæſare ciuium conſeruatore? At illi, cùm vſque in ſerum diei pro abſente Antonio dimicaſſent, ægrè tandem ſummiſſis armis ſe victos fatentur, & prius veniam vitamque Cæſar ijs obtulit, quàm illis, vt ea peterent, perſuaderi potuit. Cæſa eo prælio Antonianorum quinque millia; naues ferè trecentæ in poteſtatem venêre. Submiſſi qui Antonium & Cleopatram inſequerentur,
C extremumque agmen vexarent; ſed cùm diu quantum remigio contendere poterant inſequuti, quia velis deſtituerentur, contento curſu fugientes aſſequi poſſe deſperarent, tandem Prætoria Antonij capta & alijs aliquot depreſſis, incolumes ad Cæſarem reuerſi ſunt. Antonius quum Tenari in ſtatione eſſet, cladem à ſuis acceptam, Cæſarē diſiecta profligataq; claſſe ipſius maris imperio potiri nunciatur: ceterum XIX. legiones, X̄. millia equitum, quibus Canidius Craſſus præerat, incolumes fidem non mutaſſe; & iam ſeptimum diem ad eius imperium paratos obdurare. Tum demùm Antonius errorē ſuum & turpiſſimam fugam agnoſcens, ſurdas aliquandiu ad omnia ſolatia aures, obſtina-
D tumque ſilentium tenebat: ſed vinum, epulæ, Cleopatræ complexus, voluptateſque, quibus ſe immerſerat, vſqueadeò mox hominē eneruarunt, vt magis præteritæ eum victoriæ, quàm præſentes tutarentur vires: quando eiuſdem ſimul parta ac ſperata decora vnius diei clades in perpetuum euerterat. Cæſar ab ea die, qui quarto Nonas Septembreis erat, ſingulare in Republica imperium accepit. Canidius fugaciſſimi ducis ſui veſtigia ſequutus, noctu fuga præcipiti ad Antoniū profugit. Exercitus, poſtquam ſacramento, quo ducibus fugitiuis obſtricti erant, ſe ſolutos vident, deſertos ſe & deſtitutos indignantes, in Cæſaris ſeſe fidem clementiamque tradidère. Cæſar pauca de ſua leni-

MONARCHIAE CAESARIS AVGVSTI INITIVM.

tate

Digitized by Google

tate apud Antonianos locutus,quo minore eſſent in metu,omnes con A ſeruauit: militibusque ſuis, ne qui eorum violarentur edixit: tantaque victoria potitus Apollini Actio triremes nauesque, vſque ad decem remigiorum ordines,captiuas conſecrauit:temploque ampliori,& auguſtiori ipſi conſtrui iuſſo,ludos quoque Scenicos & Circenſes,ac ſacrum quinquennale quod Actium dictum eſt, inſtituit: oppidumque in occidentali ſinus Ambracij littore (vbi caſtra habuerat) quod à victoria ſua Nicopolim vocauit, exædificari iuſſit: atque vt nouam vrbem colonorum frequentia ornaret, celebraretque, ciues vicinarum ſeptem vrbium, quæ olim floruiſſent, ſed bellorum cladibus proſtratæ incultæque iacebant,in eam coloniam deduxit: Nicopolitas iure Latij,& libertate donatos in Amphictionum (quo nomine commune totius Græciæ concilium vocabatur) numerum referri haberique iuſſit. B

NICOPOLIS COLONIA.

Cæſar poſt victoriam M.Agrippam cum veteranis ex omni militum numero ſelectis in Italiam,ne qui motus noui inualeſcerent,præmiſit: ipſe Athenas profectus,illinc in Samum inſulam in hiberna ſe recepit: & Græciam, quæ ſeruilem in modum ab Antonio vexata,tributisque exhauſta fuerat, recreauit & libertate donauit. Caſſius Parmenſis,qui fractis ad Actium Antonij opibus, Athenas confugerat, Cæſari proditus; mox & P. Turulius ex Co inſula eôdem attractus,vltimas vterque parricidij pœnas dedêre:vti ante duodecim annos C. Trebonius in Aſia C primus dederat. Auctores habeo,qui Cæſarem victoria clementiſſimè vſum adfirmẽt:Dio tamen ſcriptum reliquit,Aquillios Nigros,patrem & filium pro vita rogantes ſortiri iuſſiſſe, vt alterutri concederetur: tradit adhæc vtrumque morientem ſpectaſſe, quum filio qui ſe obtulerat occiſo,pater præ dolore voluntaria nece occumberet. Cæſar interea Agrippæ literis turbatus de ſeditione veteranorũ, præmia & miſſionem contumacius q̃ militarem diſciplinam decebat poſcentium; Italiam media hyeme repetit:quum paullò antè quartum Cõſulatum cum M.Licinio Craſſo cepiſſet.In traiectu bis ſæua & atroci tempeſtate conflictatus eſt· primò inter Rhion & Antirrhion,illud Peloponeſi, D iſtud Ætoliæ promontorium: rurſus dum Ceraunios montes ſuperare nititur. Vtrobique pars Liburnicarum fracta depreſſaque eſt,multæ conquaſſatæ: & ea,qua ipſe vehebatur,armamentis clauoque lacerato ſpoliata eſt. Vexata ad eum modum claſſe Brundiſium appulit; ibique ſeptem & viginti haud amplius dies,donec militum deſideria ordinaret,commoratus,curſum in Græciam,vt Antonium bello proſequeretur, reflexit: & ne duriſſimo anni tempore tempeſtatibus circa Peloponneſum ſæuientibus iterum conflictaretur, naues per Iſthmum ad Schæmuntem(patet ea ceruix quinque millia paſſuum)plauſtris transferri

IMP. CAESAR IIII. M. LICINIVS CRASSVS COSS.

Digitized by Google

A ferri iubet: vt Aſiæ,Suriæq; circuitu Ægyptum peteret. Antonius dux alioqui ſegnis admodùm, niſi tot vndique tumultibus excitatus fuiſſet,ex Tenaro cum Cleopatra ſoluens, Cyrenen verſus vela facere iubet: inde Cleopatram in regnum præmittit, ne quid Ægyptij,gens aliàs ad omnem occaſionem mobilis & venalis, ſi de clade Actiaca percepiſſet,turbarent: verùm ab eadem molliter nimis & amatoriè auulſus,crebrò cum ſuſpirio & gemitu è nauibus proſpexiſſe traditur.
Cleopatra poſtquam in Ægyptum appuliſſet,ne quid ipſi de regia Maieſtate decederet,victoriam mentita dominationé in ſuos acerbiſſimè exercere cœpit: & poſtquam in nobilitatem direptionibus & cædibus
B crudeliſſimè ſæuiiſſet,popularibus maximam pecuniarum vim imperat: præterea depoſitas antiquitus in fanis pecunias tollit: copias vndique & auxilia comparat: & vt Medorum quoque regem in nouam belli ſocietatem contra Cæſarem officio priuato pertraheret, caput Artauaſdis Armenij præciſum eidem dono miſit. Deindè vt nihil,quod aut ad ſecuritatem, aut ad fugam viam aperiret,intentatum relinqueret, arduum ſanè opus & quod ægrè fidem apud poſteritatem inuenturum ſit, aggreſſa fertur. Memoriæ namque proditum, Iſthmum illum trecentorum ſtadiorum, ſiue XXXVI. millium paſſuum, inter mare Aegyptium & ſinum Arabicum,quo tanquam ceruice quadam
C Aegyptus Aſiæ connectitur, perfodere inſtituiſſe: atque ita claſſem è mari Aegyptio in mare rubrum,ſiue ſinum Arabicum, cum vniuerſo theſauro, & validis copiis traducere, atque ita per fugam bello & ſeruituti hoſtiſque ludibrio ſe ſubducere. Alij tradidère, claſſem quam Cleopatra in fugæ ſubſidium in ſinu Arabico fabricari iuſſerat, ab Arabibus, Q. Didij Suriæ præfecti conſilium ſequutis, incendio conſumtam: hinc conſtituiſſe claſſem è mari Aegyptio terra per Iſthmum iam dictum in ſinum Arabicum moliendo traducere. Antonius interea quum ad littus Cyrenaicum in ſtatione eſſet, nouáſque per ignotas & longinquas regiones ſedes quæreret, ad L. Pinarium
D Scarpum præfectum,qui Africam cum exercitu Antonij nomine obtinebat, præmittit, qui adeſſe imperatorem nunciarent, proinde cum copiis ad ipſum properaret. Sed Pinarius iam fidem cum fortuna mutauerat, miſſos itaque ad ſe ab Antonio occidit. Antonius audita Pinarij perfidia conſternatus, velis ſubductis Alexandriam verſus curſum flectit: mox vt in ancipiti ſpe & metu omnem belli apparatum inſtruit, Parætonium in Africa, Peluſium in Aegypto firmiſſimis præſidiis præoccupat: ſed ignauus dux omiſſa rurſus rerum cura omnium, in ſummo luxu per conuiuia & voluptates, ac deinde, ex fatigatione magis & faſtidio,quàm ſatietate earum,

in ſomno & deſidia hiemem traduxit: præfectis itidem ipſius & militibus in eandem ſeſe luxuriam, ad ducis ſui exemplum, penitus ſeſe effundentibus. Antonius igitur ocio & luxu diffluens, amore præterea & voluptatibus ebrius, Antonium ſuum ex Fuluia filium, & Cæſarionem Cleopatræ ex Cæſare, etiamnum prætextatos in fatalem neceſſitatem præcipites agit: dum eos poſita prætexta, togam virilem ſumere, regésque & regni hæredes ſalutari curat: quod tunc intempeſtiuè & præmaturè acceleratum, iiſdem haud multò pòſt exitio fuit. Hinc cum Cleopatra fugæ conſilium capit; vt ſi quæ vis grauior vrgeret, claſſe in Hiſpaniam fugerent; confirmatur conſilium ratione, quòd Lucius Antonij frater, qui Hiſpanienſes exercitus nomine Cæſaris ante rexerat, perſuaſiſſet, eos haud difficulter pecunia, muneribus, & militari qua valebat Antonius facundia, ad tranſitionem ſollicitari poſſe: adhæc mentiendo, iactandoque inuicem vires, quas non haberent, ex ingenio vano ſpe vaniore inflantur; altaque ſecuritate vſqueadeò in voluptates immerguntur, vt perniciem, quæ à fronte à lateribus tam multiplici clade vrgebat, negligerent. Verùm interea vt Cæſaris animum ab omni ſuſpicione auerterent, legatos mittunt; eos Cleopatra ſecretis mandatis, & vt fidem præſtrueret, etiam muneribus, aureo ſceptro, corona aurea & ſella regia, quæ Cæſari ipſius nomine donarentur, inſtruit: ſumma legationis erat: Antonium pacem à Cæſare iſtis legibus petere, vt ſibi Athenis priuato viuere, Cleopatræ cum filiis in Ægypto regnare liceat. Interim & hoc legatis mandat, vt Cæſaris militem muneribus ſollicitarent. Sed Cæſar nihil ad hæc Antonio reſpondit, ſiue quòd legatos (liberti enim erant) contemneret: ſiue quòd fraudem ſubeſſe ſuſpicaretur. Cleopatram verò per Thyrſum libertum, quem & ipſe cum ſecretis miſerat mandatis, bono animo eſſe iuſſam in Antonij perniciem ſollicitat. Interea Cornelius Gallus Cæſaris legatus Paratoniũ, eiecto Antonij præſidio, eiusque quas quattuor Pinarius duxerat, legionib. in fidem acceptis, occupaſſe nunciatur. Antonius eò cum exercitu claſſeq; properat, confiſus ſe aut militem donis corrupturum, aut Paratoniũ per vim recepturum; ſed vtrumque fruſtrà tentatum. Nam poſtq̃ Antonius ad murum acceſſiſſet, milites alloquio & pollicitationibus, vt ſperabat, ad ſe pellecturus, Gallus vt ſenſum aurium vocésq; confunderet, claſſicum canere iuſſit; deinde ſubita eruptione Antonianos incõpoſito agmine palatos adortus, multa cum cæde proſequitur, & vſque in caſtra profligat; eo tumultu verius q̃ pugna ad duo millia de exercitu Antonij cecidêre. Tertia inde luce Antonius vrbem nauali oppugnatione aggreſſurus, claſſem in Paratonico portu (patebat ille ad mare octo ferè millia)

PARAETONIVM CAPTVM

nautico

Digitized by Google

A nautico inſtrumento inſtruit. Nec caruiſſet ſucceſſu res tanto cœpta impetu, niſi Gallus per exploratores de Antonij conſilio edoctus, portum quà faucibus iuxta oppidum ſinuoſè arctèque flectebatur, catenis altiſſimè demerſis præſepiiſſet. præſidiumque ſimulato ob Antonij apparatum terrore intra muros callidè receptum, fiduciam claſſiarijs feciſſet ſubeundi in locum inſidijs præparatum: ibi mox attractis per machinas catenis, portus primùm oſtia claudit: & vt catenæ hàc illàc variè & per obliquum ſparſe iacebant, ita adductæ modò ſingulas, modò plures ſuſpenſas à prora naues in puppim ſtatuebant: deinde remiſſas ſubitò velut ex muro cadentes, non ſine ingenti trepidatione nau-
B tarum, ita vndis affligebant, vt etiamſi rectà reciderent, aquæ plurimum reciperent. In eas ad hunc modum impeditas Gallus ex vrbe impetum facit. Tum verò maxima militum pariter nautarumque trepidatio coorta, cùm ſe mari terráque ſimul circumuentos cernerent: propugnatores telis obruerentur; ſocijque nauales militum officia pauore impedirent; claudæ mutilatæque naues partim deprimerentur, partim igne iniecto incendio conſumerētur. Antonio tot ſimul rebus aduerſis conſternato, aliam ſuper aliam cumulante in eius perniciem fortuna, noua & grauior clades tumultuoſè nunciatur: Peluſium captum à Cæſare: ipſum infeſto cum exercitu in Ægyptum terra marique PELVSIVM CAPTVM.
C inuaſiſſe: ſocios reges, Herodem præ ceteris, fidem cum fortuna mutaſſe. Quidam tradidêre, Peluſium annuente Cleopatra Cæſari à Seleuco præſidij regij præfecto proditum. Thyrſus enim libertus, vti diximus, à Cæſare Alexandriam cum mandatis ſecretioribus miſſus, Cleopatram vani & ambitioſi ingenij fœminam, amatorijsque præſtigijs fidentē, & vnde vtilitas oſtenderetur illuc noua ſemper mobilitate libidinem transferentem, ſplendidis promiſſis & vana ſpe præoccuparat: ſimulatoque adhæc Cæſaris in ipſam amore, eò facinoris miſeram impulerat, vt proditis ſuis Antonijq; rebus, Cæſarē coleret. Hinc Antoniū mœſto ſilentio torpeſcentem, & mortem ſibi conſciſcere paratum, L.
D Lucilius ne triſtiorem rem quàm neceſſe ſit faceret; néve grauius in ſe conſuleret, conſolatus eſt: hortatusq; ne qui Actiacæ ruinæ non ſuccubuiſſet, ad minores calamitates animū ſummitteret: ſupereſſe validas in Ægypto copias, Cleopatræ opes & fidem oſtēdit, pluraq; his ſimilia prolixè & oportunè loquutus, effecit vt Antonius mutato conſilio, poſtera die deductis quæ ſupererāt nauibus, relicto Parætonio Alexandriā repeteret: ſperans ſe naualia Cæſaris caſtra cū leui præſidio relicta oppreſſurū; eiuſdemq; militē longo itinere fatigatū & onere feſſū à ſuis integris & refectis carpi deleriq; poſſe. Et iam Pharū claſſe tenebat, quum nunciatur Cęſarē ad Hippodronū ex via & itinere feſſū, ſtatiua habere: BELLVM ALEXANDRINVM.

 prouo-

prouolat itaque Antonius, infeſtoque agmine erumpens, & in Cæſarianos equites adhuc ſudore madidos puluereq; ſqualentes & coopertos, & ſparſim palantes inuectus, proſperam pugnam facit; diſiectóſque & in fugam effuſos vſque in caſtra perſequutus, C. Meuium Centurionem capit. Hinc maior Antonio quàm pro re lætitia: ſed eò maior quòd inter aſſiduas clades ac lacrimas, vnum illud quãtumcunque ex inſperato gaudium affulſerat. C. Meuium, vt captiuum oſtenderet, coram Cleopatra adducit: interrogat, ecquid de ſe ſtatui vellet? tum ille; Iugulari me, inquit, iube: quia neque ſalutis beneficio, neque mortis ſupplicio adduci poſſum, vt Cæſaris miles eſſe deſinam, & tuus eſſe incipiam. Antonius viri conſtantiam miratus, incolumem abire iuſſit. A B
Prædicta itaque victoria impotenter elatus, copias educit: & dum nihil quà dolo quà virtute vincat intentatum relinquit, Cæſarem ad ſingulare certamen prouocat: vt duorum periculo, & alterutrius euentu de imperio decerneretur. Sed Cæſar nihil aliud reſpondit, quàm Antonio ſi deſperet, vias ad interitum ſatis multas patere. Ad dolum itaque relapſus Antonius, ſagittis libellos circumuoluit; has in Cæſaris caſtra iaculatus, oblatiſque mercedis nomine ſenis ſeſtertiûm millibus, militem ad tranſitionem ſollicitabat. Cæſar eoſdem libellos ad ſe delatos pro concione recitat; inuectuſque acriter in inſanabile Antonij ingenium, quo militum ſuorum animos tanquam ad omnem proditionem, perfidiamque venales ſollicitabat; Irent, inquit, Dijs auctoribus, & tam ſceleſtam hoſtilemque de ſe Antonij opinionem fortitudine vindicarent: fidemque ſuam inſigni hoſtium clade Imperatori ſuo liberarent; Præmia, agros, & quæ cetera ſunt militiæ decora & commoda ex ſua fide ampliora habituri, quàm quæ Antonij perfidia ex vano iactabat. hinc iuſta ira ſuorum animos ad vindictam ſtimulabat. Proinde Cæſar vtendum militum ardore ratus, legiones in aciem producit: ſimiliter & Antonius pugnandi poteſtatem facit. Cæſarianos ira, ſpes, ardor certaminis in prælium rapit. Antonianorum magnam partem neceſſitas & pudor inuitos reſiſtere potius, quàm pugnam inferre cogit. Fuſiſque primo ferè impetu Antonianis, dum pars effuſè ad vrbem, nonnulli in caſtra, alij aliò dilabuntur; Antonius in tumulum quendam fuga cum paucis delatus, quem tandem pugna euentum habitura eſſet obſeruaturus; vbi claſſem, quæ ad nauale præliũ inſtructa parataq; in altum contra hoſtem prouehebatur, ad Cæſarem tranſire, omnemque ſimul ſpem fugæ, quam in Hiſpaniam deſtinauerat, interciſam vidit: proditum ſe à Cæſare clamitans, eique malum minatus, furens frendenſque in vrbem citatis decurrit equis. Cleopatra, ſiue furorem Antonij (iræ namque impotentiſſimus erat) verita, ſiue vt C D

Digitized by Google

A in gratiam Cæſaris eum,qui grauius in ſe conſulturus videbatur, præcipitem impelleret, in Manſolæum, quod ſibi ſepulchrum ſumptuoſiſſimè extruxerat,ſeſe condit: ſimul ad Antonium mittit, qui Cleopatram voluntaria morte ſeruitutem effugiſſe nunciaret. quo nuncio fractus Antonius,laudata interim mulieris fortitudine;ſequor,inquit, te fugientem Cleopatra, appellansq; Erotem ſeruum,eundem vt ſibi vltimam manum ex fide data commodaret, vrgebat. Ille dominum ſuum violare veritus, in gladium incumbens exemplo docuit, quid imitandum eſſet.Ita Antonius mancipij fortitudinem æmulatus,ventrem ſibi non ſegniter confodit:morte ſcilicet voluntaria ſtrennuaque

B præteritæ probra ignauiæ deſidiæque redemturus, pariter & ab hoſtis ſe arbitrio ludibrioque vindicaturus.Sed leuior fuit ictus,quàm vt ſtatim exſpiraret: quare ſe in lectum proſternit. Hinc orto ſtatim per totam vrbem tumultu,decumbenti inter maximos cruciatus ſuperuenit miſſus à Cleopatra Diomedes, nuncians Reginã Mauſolæo incluſam etiamnũ ſupereſſe. Antonius itaque quamprimùm cruore etiamnum & ſanguine fœdus in Mauſolæum delatus, multaque comploratione à Cleopatra exceptus, ægram animi verbis mulcet, afflictam conſolatione erigit; monetque vt rebus vitæque ſuæ pro præſenti rerum neceſſitate,cum dignitate conſuleret: fidemque C. Proculeij inter Cæſa- ANTONII MORS.

C ris amicos potiſſimum coleret;atque in ea verba inter eiulatus lamentationesque muliebres defeciſſe ſcribitur, quum annum ageret ætatis quinquageſimum, vel, vt alij ſextum & quinquageſimum. Quod vbi nunciatum eſt Cæſari, lacrimis obortis in tabernaculum ſeceſſit; conuocatisque ſuis;Exemplum cernitis,inquit,inſigne rerum humanarũ; iacet ſuis fœdiſſimè laceratus manibus, magno cum mœrore noſtro, M. Antonius, collega, affinis,& nuper nobis tot victoriarum, tot curarum ſocius,fidem in pace noſtram toties expertus;donec Ægyptia matrona fax illa peſtisque Antonij,omnibus delinimentis animum eius à nobis auertit atque alienauit: intemperantiaq; libidinum effrenatum

D eò impulerit,vt fas, fidem, dexteras datas, neceſſitudinem, ipſos etiam Deos teſtes & arbitros conuentorum falleret: Fortunam deinde potius quàm rationem ſecutum,& minus iam ſui compotem euſque à quietis conſilijs exturbarit, vt poſt æquiſſima ſecundum ius fásque poſtulata,ſuperbè violentérque dictis ſcriptisque eluſa, bello etiam Populũ Romanum laceſſendo, iuſta nos & pia pro Republica arma mouere cogeret. Sed dum fortunam offerentem ſe non cohibet, quanto altius elatus erat,eò fœdius corruit.Quod ad me attinet,& humanæ infirmitatis memini,& vim fortunæ metuo, nec præſenti credendum ſcio,neque in ſecundis rebus quidquam ſuperbè ac violenter in quenquam

 conſu-

conſulendum eſſe, nobis documento ſit Antonius. Is demùm vir nobis omni laude maior ſit, cuius animum nec proſpera flatu ſuo efferent, nec aduerſa infringent. Concilio dimiſſo, cura funeris & Cleopatræ cuſtodia, ne quid ferox mulier grauius in ſe conſuleret, néve regios quos condiderat theſauros corrumperet, C. Proculeio mādantur; qui vt viuam præoccupauit, primùm ægrum mulieris animum tentare, in ſpem mentemque meliorem erigere, ſuadere vt ſeipſam ſpesque omnes ſuas in Cæſaris clementiſſimi fidem arbitriumque committeret. Miſſus & cum Proculeio Epaphroditus, vt ſimul intentiſſima cura viuam cuſtodirent: ceterùm haberent colerentque quàm benigniſſimè & blandiſſimè; dumque illa inter cetera de filijs in reges recipiendis ſpem ex Cæſare ſibi fieri cupit, Antonium vti regio apparatu conditet ſepeliretque à Cæſare conceſſum reſpondent; ceterarum mandati nihil habere. Cæſaris itáque colloquium petijt; quod vbi Cæſari nunciatum eſt, vt eam ab animi ægritudine, qua contabeſcere dicebatur, reficeret, ad Cleopatram acceſſit: metuebat enim ſi Cleopatra ſibi manus inferret, aut inedia ſeipſam conficeret, ne funere ipſius præcipium triumphi ſui ornamentum ſubtraheretur. Intranti veſtibulum pullata occurrit; Cæſar plorantē ſummittentémque ſe ad pedes ſuſtulit, nec attingere ſibi genua permiſit. Tum Cleopatra; Omnia, inquit, vt in nos poſſes, Dij tibi Cæſar, virtusque tua & felicitas dedêre: ſed ſi captiuæ apud te vitæ necíſque dominum, vocem ſupplicem mittere licet, per genium patris tui, eiúsque quas ſemper colui, & quas hîc conſpicis imagine, qui nos in eo faſtigio rerum, in quo paullò antè fuimus collocarat: per huiuſce regiæ deos, qui te melioribus ominibus accipiant, quàm Antoniū hinc miſerunt, precor quæſoque, hanc ſupplici veniam des, vt ipſe quodcunque fert animus de me captiua ſtatuas; filios tantùm meos regnare patiaris; neque me in Populi Romani ſuperbum ac crudele ſpectaculum ludibriúmque traduci patiaris: ſi nulla alia re poteris, morte me ſaltem, patris tui manibus hac dextera tua vindices à tam crudeli ſeruitute oro obteſtórque. Verſa dehinc ad ſolitas artes, illecebris blanditijsque continētiam Cæſaris percellere conatur. Ceterùm Cæſar eam bonum animum habere iuſſit, veniſſe in eius poteſtatem, qui beneficio quàm metu obligare homines malit: exteráſque gentes fide ac ſocietate iunctas, quàm triſti ſeruitio ſubiectas habere potius ducat. Nec plura loquutus diſceſſit, curam cultúmque Cleopatræ impenſius cuſtodibus commendans. Cleopatra vt animaduertit Cæſarem nec proiectis vſqueadeò lacrimis, nec miſerabili oratione emollitum, nec quidquam ſibi præſidij in fucato petulantiæ illecebrarúmque artificio apud hominem pudore continentiáq; obfirmatum:

ſeſe

A ſeſe ad ludibrium, ſuperbóſq; vultus Populi Romani ad triumphum, videlicet rem omni morte triſtiorem ſeruari, impetum moriendi capit. Mox per internuncium Cornelij Dolabellæ Cleopatræ amore capti certior facta, Cæſarem in Suriam poſt triduum profecturum; ipſam cum liberis in Italiam claſſe mittendam; haud vlterius cunctandum rata, quum ſe incautius iam cuſtodiri obſeruarique videret, venenum, quod ad incerta fortunæ talesque caſus multò antè præparauerat, hauſiſſe ſcribitur. Annum cum agebat vndequadrageſimum. Genus mortis incertum auctoritas tradentium facit. Sunt qui aſpidem ab ipſa laceſſitam mordicùs brachium eius vulneraſſe prodant; eiusque veneni virus ſopore ſudoreque in mortem ſoluere; alij aliter tradidêre. Cæſar verò quamuis eius deceſſum moleſtè ferret, ita vt & Pſyllos admoueret, qui venenum ac virus exſugerent; animi tamen eius generoſitatem admiratus, & quòd id ipſum per litteras obteſtata fuerat, corpus eius apud Antonium ſplendidè & regaliter condi, ac tumulum ab ipſis inchoatum perfici iuſſit. Antyllus Antonij filius per Theodorum, Cæſarion per Rhodonem pædagogos proditi, quia in regni ſucceſſores (vt diximus) cooptati erant, ne quid ipſorum cauſſa noui oriretur, interfecti ſunt: reliquos Antonij ex Cleopatra liberos, Alexandrum, Cleopatram, Ptolomæum benignè liberaliterque habuit; ac mox pro conditione cuiuſque educauit; curaque omnium Octauiæ commiſſa fouit. P. Canidium, vt ſemper infeſtiſſimum ita & Antonio infidum, & Q. Ouinium, qui ſenator Romanus Cleopatræ ad viliſſimi mancipij obſequium ſe ſubmiſerat, occidi iuſſit. Alexandriam ingreſſus victoria clementiſſimè vſus, primùm ciues pauore metuq; humi proſtratos bono eſſe animo & exſurgere iuſſit: mox omnes noxa ſe liberare pronunciat: primùm Alexandri conditoris cauſſa, deinde magnificæ vrbis miraculo commotum; denique vt humanitatis ſtudio fauorem ſuum teſtaretur; idque in gratiam potiſſimum Arij philoſophi, cuius precibus & alios complures condonauit. Antonij ſtatuæ deiectæ ſunt. Archibius, ne Cleopatræ conuellerentur, HS. quadringenties redemiſſe proditur. Alexandriæ ſubſiſtens, inter cetera Alexandri magni corpus, quod aromatibus conditum huc uſque per trecentos ferè annos perdurauerat, cum conditorio & penetralib. proferri ac ſibi oſtendi voluit: corona deinde aurea impoſita, ac floribus aſperſis, honore venerationeque proſecutus eſt; interrogatusque num & Ptolomæum inſpicere vellet, Regem, inquit, ſe videre voluiſſe, non mortuos, quorum gloria ob deſidiam in obſcuro & cum cadauere ſepulta iaceret. Cæſarem ſemper per bella ciuilia Sphyngis imagine ſignaſſe, duoſque eiuſdem notæ annulos, alterum Agrippæ, alterum Mæcenati commiſiſſe,

CLEOPATRAE MORS.

B

C

ALEXANDRIA RECEPTA.

D

AEGYPTVS CAPTA.

vt

Digitized by Google

vt ipſi in ijs quæ ad Senatum ſcriberet, reſignatis literis ipſius inducerent, aut pro ſuo iudicio mutarent, quæ pro rerum ſtatu è Republica viderentur. Ceterùm poſteaquam Alexandri corpus oculis ſubieciſſet, imagnem ipſius Alexandri exprimi in gemma iuſſiſſe: eaque deinceps in ſignando vſum; quoad inclinata iam ætate, ſua imagine Diomedis manu inſculpta ſignare cœperit. Lagidarum gens, quæ Ptolomæi prænomine ſemper vſa fuit, quinquageſimo anno ab Alexandri morte amicitiam ſociali fœdere cum Populo Romano iunxerat: eandemque comiter conſeruauit, & in ſummo fortunæ culmine ad vltimum vſque in Cleopatra finem, centum quinquaginta annis Ægypti regnum obtinuit. Primam namque cum Populo Romano iunxiſſe ſocietatem in annalibus inuenio Ptolomæum Philadelphum, anno ab vrbe condita octuageſimo ſupra quadringenteſimum, C. Fabio Durſone, C. Claudio Canina Coſs. Exſtincta itaque gente regia, Cæſar victoriam ſuam proſecuturus, Ægyptum ordinauit, atque in prouinciæ formam redegit; ſtipendiariamque & vectigalem eſſe iuſſit. Legiones duas, tertiam videlicet cognomento Cyrenaicam, & viceſimam ſecundam Primigeniam Piam Fidelem; totidem & equitum turmas, nouemque cohortes, quæ gentem licentia opum ad res nouas mobilem armorum metu in otio atque officio continerent, impoſuit: ijsque legionibus ſtipendium; populo verò Romano tributi nomine preter vectigal ſeſtertiûm octies millies, frumentique centies millia modiûm in ſingulos annos pendere iuſſit. Adhæc ne quid res compoſitæ turbarentur, néve gens leuiſſima oblato duce arma induere poſſet, cauit ne Senatum, nec plebis concilium, nec vllum omnino magiſtratum de ſuis ciuibus haberent aut crearent. Et quia præuidebat, quiſquis eam prouinciam clauſtraque terræ ac maris vel leui præſidio inſediſſet, poſſe facilè prouinciam etiam aduerſus ingentes exercitus tueri, edicto cauit, ne quis Senator, aut Eques Romanus, niſi ſe conſcio Ægyptum ingrederetur: quodque Senatorij ordinis potentiam ſuſpectam haberet, ſtatuit non niſi ex Equeſtri & medio ordine Præfectos eóſque annuos, ne diuturnitate potentia inualeſceret, Ægypto dandos; qui Prouinciæ præſiderent, & apud quos lege ageretur, & quorum decreta parem vim haberent, ac ſi Magiſtratus Romanus ea conſtituiſſet: primumque Ægypto præfectum dedit Cornelium Gallum. Mox vt prouinciam feraciorem, oportunioremque annonæ redderet, foſſas omnes in quas Nilus exæſtuat limo vel longa vetuſtate regumque negligentia obſtructas, militari opere deterſit. Ceterùm vt victoriæ ſuæ etiam in Ægypto monumentum exſtaret, Nicopolim quatuor ab Alexandria millibus ad Canopicam foſſam condidit, eo loci quo Antonium ſupremo prælio frege-

AEGYPTVS PROVINCIA.

NICOPOLIS ALEXANDRINA CONDITA.

A B C D

A fregerat: ciuitatemq; libertate donatam, & ludis eiſdem cum Actiaca Nicopoli inſtructam, magnificè & ſplendidè coluit. Interea in vrbe nunciatur mors Antonij ea parte anni, qua Cæſar M. Ciceronem Oratoris filium ex Idibus Septemb. collegam ſibi cooptauerat. Digna res viſa antiquitati quę obſeruaretur, quòd filius ſuo in Magiſtratu patris percuſſorem vlciſceretur. Senatus enim Antonij ſtatuas, Cicerone referente, conuelli, deijcique iuſsit; adiectaque inſuper nota gentilicia, decreuit, ne quis ex gente Antonia Marci prænomine deinceps vteretur. Cæſari cōtrà ob victoriam ſupplicationes, & de Regina Cleopatra ex Ægypto triumphum, coronas quoque Obſidionalem & Ciuicam, B honoresq; alios decreuerant. Ciuicam quidem, ſiue Querceam, ob tot ciues clementia ipſius ſeruatos: Obſidionalem autem, qua nulla nobilior, nulla carior, non minori ipſius merito; profligato videlicet atrociſsimo teterrimoque bello ciuili; Antonio peſte patriæ importuniſsima, domino Reipublicę crudeliſsimo (cuius ſęuitiam non mors tot innoxiorum, auaritiam non bona tot proſcriptorū ſatiare poterant) non ſolùm à ciuium ceruicibus depulſo, ſed & in perpetuum debellato, extinctoque: denique conſilio, opera, virtute, clemētia, & manſuetudine ipſius, reſtituta ciuitati vnà cum Libertate & Salute Concordia, armis victorijsque Cæſaris Pace terra mariq; parta, imperioq; Orbis & Vrbis C à ſeruitute vindicato. Fuit & fortuna & lenitate Cæſaris dignum; quòd nemo illorū, qui ciuilia contra eum arma ſumſerant, ab eo iuſſúve eius interemtus ſit. D. enim Brutus, quem Cæſar incolumem dimiſerat, Antonij crudelitate occiſus eſt. Sex. Pompeium à Cæſare victum, idem Antonius, cùm dignitatis quoque ſeruandæ fidem dediſſet, vita priuauit. Brutus & Caſsius anteq̃ victorum animos experirentur, voluntariam mortem ſumſêre. Antonij Cleopatræq; exitum narrauimus. Dum Cæſar belli Actiaci Alexandriniq; victoriam proſequitur, M. Lepidus, Lepidi eius qui triumuiratu exutus fuerat filius, Iunia Bruti ſorore natus, res nouas moliri defertur; occultis inſidijs vitam Cęſaris petiturus D captato tempore quādo in vrbem reuerſurus eſſet: iampridem ſemina belli ciuilis clandeſtinis conſiliis accelerari. Præfectus vrbi tum erat C. Cilnius Mæcenas, Equeſtris ordinis & ſplendido genere natus: is hanc procellam imminentem diſsimulatione, pręcipitem iuuenis audaciam cunctatione, faces ciuilis belli inſtantis nulla cum perturbatione aut rerum aut hominum extinxit, oppreſsitque: ita vt Lepidus maturè oppreſſus malè conſultorum pœnas exſolueret. Seruilia Lepidi vxor, Porciæ Bruti exemplum ſecuta, caſtiſsimum amorem deſideriumque coniugis teſtata, deuorato igni viuo, quia ferrū nō dabatur, pręmatura morte ſempiternam laudem conſecuta eſt. Ordinata prouincia Cę-

M. TVLLIVS CICERO COS. SVF.

CORONA CIVICA CAESARI DATA.

 ſar

ſar in Suriam cum exercitu proficiſcitur; venientē Herodes Rex regio A
apparatu excipit,& proficiſcentē ſimiliter proſecutus eſt: multa in eo & dexteritas & humanitas; quæ cōmendabilia apud Cæſarem erant, principem ſicut ad cetera egregium, ita à comitate, quæ ſine luxuria eſſet, non auerſum. Cōmeatus paſſim quà iter erat exercitui, ab Herode benignè apparatos, pontes in fluminib. factos, vias vbi tranſitu difficiles erant, munitas, vbi arena ſitique ſqualidę, potu pręparato recreatas, gratum acceptumq; habuit. Inde Apolloniam vſque proſequente ſemper & omnia præparante rege peruentū eſt. Cum eo Cæſar vt cum ſocio atque amico fœdus iunxit; magniſq; tum muneribus & regni parte, quam Cleopatræ Antonius prius dederat, adiunctis & aliis aliquot op- B
pidis ornauit. Tyridates ſub hæc, qui res nouas in Parthia molitus, bellum ciuile mouerat, à Phraate Perſarum rege victus, profligatuſque Apolloniam ad Cæſarem ſupplex, vt in deditionem reciperetur, venit. Phraates legatis eôdem miſſis Tyridatem ſibi dedi poſtulabat. Sed Cæſar legatis cum benigno reſponſo ad regem remiſſis, Tyridati quidem auxilium non promiſit; ceterùm vt in Suria verſaretur permiſit: filiumque Phraatis ab eodem acceptum, Romam ſecum velut obſidem duxit; quoad Parthi ſigna, quæ Craſſi, Antonijque cladibus cepiſſent, redderent. Cæſar Apollonia ſoluens in Samum vela facit; ibique quinctùm conſulatum collega Sex. Appuleio ſumſit. Hinc C
Aſiam ordinat: Amyntam Galatiæ, Archelaum Cappadociæ, Philadelphum Paphlagoniæ reges, qui ante Actiacam pugnam ad ipſum tranſitionem fecerant, ſocios & amicos ſalutat. Lycomede verò Cappadociæ Ponticæ regno exuto, in eius locum Medeum, qui Mæſios ne cum Antonio ſocietatem coniungerent diſtinuerat, regnare iubet. Artauaſdæ Medorum regi, qui à Partho victus ad Cæſarem fugerat, Iotapen filiam Alexandro Antonij filio deſponſatam, ſponte reddidit. Ceterùm Artaxæ, qui ſucceſſor patris Artauaſdæ Armeniam regebat, fratres, quos Antonius velut obſides detinuerat, quantumuis petenti non remiſit; quòd is milites Romanos, qui poſt Antonij fu- D
gam in Armenia remanſerant, trucidari iuſſiſſet. Epheſiis & Nicæenſibus petentibus permiſſum, vt templum Diuo Iulio, & vrbi Romæ conderent: ſimiliter vt ſibi & Vrbi aliud ſtatueretur Pergamenis & Bithynis conceſſit. Hinc Samiis libertate donatis, ceteriſque rebus conſtitutis, in Italiam reuerſus, Brundiſij quum exſcenſionē feciſſet, omni multitudine obuiam effuſa, fauſtis acclamationibus, omniumque fauore excipitur: nec ſalutaſſe contenti, dextram etiam victricem Imperatoris, militúmq; eius pro ſe quiſque contingere contendentes, votis etiā pro reditu & ſalute eius ſe vltrò obſtringebant; gratiáſq; agebant, quòd

IMP. CAESAR V. SEX. APPVLEIVS COSS.

A quòd eius opera incolumis ſaluaque ſtaret Reſpublica. Ad hunc modum per Italiam pace non minus, quàm victoria lætam, effuſis non
modò totis vrbibus ad habendos ei honores, ſed & agreſtium turbâ
vias paſsim obſidente, Romam venit. Potitus Valerius Meſſalla ex
Kalendis Iulij; in Appuleij locum ſuffectus, ipſo Magiſtratus initi die;
nullo quidem exemplo, ſed ex S. C. pro Imperatore Cæſare operatus
vota ſoluit: quòd Dij fauſto ipſius reditu, felici belli euentu, matura
ex hoſtibus victoria, Rempublicam conſeruaſſent. Sacris ritè peractis, Cæſar triumphali ornatus habitu è ſuggeſto militibus pro ſuo
cuique merito virtutis ergo dona militaria largitus eſt: quique in be-
B neficijs ad ærarium deferrentur, aſsignauit, iiſdemque pecuniam ex
præda & manubijs diſtribuit; ſingulis ducentos quinquagenos denarios, duplum centurioni, triplum equiti: ſtipendium quoque militare & frumentum duplex poſt triumphum datum eſt. Populo verò
congiarij nomine quadringenos nummos dimiſit; ne præteritis quidem, in gratiam Marcelli ſororis ſuæ filioli, minoribus; qui aliàs non
niſi ab vndecimo ætatis anno accipere conſueſſent. Triumphauit
per triduum: primo die de Pannoniis, Delmatis, Iapudibus, Illuricis,
Salaſsis, Morinisque Galliæ, tum de Sueuis Germaniæ populis. Morinos C. Albius Carrinas, cum reliquis eius gentis populis, qui armis
C ſumtis etiam proximos in ſocietatem belli pertraxerant, prælijs aliquot profligatos, agrorumque populatione, vaſtationibusque mul- PANNONICVS ET
tatos, imperata facere coëgerat. Sueui in Gallicum agrum ſe latiſſi- DELMATICVS TRIVM-
mè populando effuderant, ingentem cladem, fugam, terroremque PHVS.
paſsim circumferebant; ferro flamma cuncta vaſtabant: rapit celerius
agmen Carrinas, ad prohibendos à populationibus ſocios; Sueuosq;
præda præpeditos & palantes aggreſſus, multa cum cæde profligat: diſſipatosque eodem impetu perſecutus caſtris exuit: grauiſsimisque aliquot cladibus ad deditionẽ coactos, in Gallia proximisq; Rheno agris
collocat. Hinc & hæc victoria in titulis Cæſariani triumphi adſcripta
D eſt: Quòd Imperatoris Cæſaris auſpicijs, & in eiuſdem prouincijs Carrinas rem benè geſſiſſet. Carrinatis pater Sullana proſcriptione interfectus fuerat; ea clades filium iure honorum ex lege lata priuabat.
Ceterùm benigniori fato ſeruatus, Conſul in locum Cæſaris, quum
primo ſe conſulatu abdicaſſet, factus eſt: & poſtea ob rem contra eas
quas iam diximus, gentes benè geſtam, communem cum Imperatore
ſuo triumphi honorem habere meruit. Cæſar itaq; ornatiſſima inſtructiſsimaque cum pompa & apparatu vrbem inuectus, octauo Idus
Sextileis de gentibus, quas enarrauimus, triumphum duxit: nec longo TRIVMPHVS
poſt eum interuallo & C. Albius Carrinas de Gallis, Morinis, & Sueuis. CARRINATIS DE GALLIS.

Currum Cæſaris tam hoc triumpho, quàm duobus ſequentibus, Valerius Meſſalla tum ipſius in conſulatu collega, cum reliquo Magiſtratu Senatoribusq; ſequebatur, qui in pompæ ordine aliâs anteire ſolebant: eos legati & tribuni in equis, & exercitus victor laureatus pedibus, cum cantu & inconditis quas iaciunt vocibus, aſſectabantur. Inter ceteros Meſſalla Coruinus qui Salaſſos, Statilius Taurus qui Delmatas domuerant, equis in toga triumphali vecti, omnium oculos in ſe conuertebant. Imperator ea pompa per vrbem in Capitolium vectus, taurum immolauit; ſacriſque peractis, & donis dedicatis, Magiſtratum Senatumque ſplendido epulo excepit. Secundo autem die Actiacum egit triumphum; quo naualis ad Actium pugnæ ſimulachrum inter pompæ triumphalis fercula tranſuectum, & Alexandrum Arabiæ Petreæ regem inter captiuos ante currum ductum legimus. Hunc Alexandrum Herodes nullis à Cæſare precibus impetrare potuit; quòd is Antonio, vt in Cæſarem contumelioſè petulanterque declamaret, linguam ſemper venalem habuerat: eum itaque poſt triumphum in carcerem retruſum, poſtea etiam necari iuſſit. Suetonius auctor eſt. Actiaco triumpho Cæſaris currum comitatos Marcellum Octauiæ filium, & Tiberium Neronem iam pubeſcentem; hunc ſiniſteriore equo funali, illum dexteriore vectum. Sed omnium præ reliquis in ſe oculos conuerterat M. Agrippa; qui corona roſtrata inſignis, vexilloque cæruleo ob naualem victoriã à Cæſare donatus, inter ceteros equo ſublimi vectus eminebat. Hunc frequens populus gratulabundus cum lætis fauſtiſque acclamationibus, non ſine plauſu & laudum cumulatione, haud ſecus quàm ipſum Cæſarem vſque in Capitolium proſecutus eſt. Auctores habeo, qui & ipſi Agrippæ concedente Cæſare triumphum ex Actio decretum fuiſſe tradant. Ceterùm vir moderatus & prudens, quantum rebus bene geſtis, & gloria belli excellebat, tantum honore & modeſtia Cæſari ceſſiſſe, & illuſtri in ſuum Imperatorem fide, & apud ſuos ciues meritorum fama contentus fuiſſe traditur. Tertio die Cæſar ex Aegypto de regina Cleopatra triumphum duxit omnium ornatiſſimum, ſplendidiſſimumque; vtpote Nili capti, oppidorumque & præcipuè Alexandriæ, Peluſij, Paratonij ſimulachris conſpicuum; ſpolijs præterea, coronis aureis, auro, argento facto, infecto, cælato, ſignatoque: ſignis aureis, argenteis, marmoreis & eburneis, tabulis pictis, atque omnigeno apparatu & ferculorũ varietate inſtructiſſimum. Ante currum inter ceteros captiuos ducti Cleopatræ liberi gemelli, Alexander cui Solis, & Cleopatra cui Lunæ nomen parentes indiderant. Ipſius Cleopatræ reginæ imaginem ad viuum expreſſam, cuius ſiniſtro brachio aſpis mordicus affixa hærebat,

Margin notes: ACTIACVS TRIVMPHVS (beside "egit triumphum"); TRIVMPHVS EX AEGYPTO (beside "Tertio die"). Section letters A, B, C, D in right margin.

Digitized by Google

A bat,in hoc triumpho tranſlatam fuiſſe auctor eſt Plutarchus. Summas auri argentique apud ſcriptores relatas non inuenio: ceterùm gazam regiam triumpho Alexandrino vrbi inuectam,tantam rei nummariæ copiam feciſſe,vt ſtatum quoque ciuitatis hactenus anguſta fide laborantis moneret, res inter ſe contrahendo,vendendo emendo, mutuum dando, creditum ſoluendo: ita vt fœnore à dextantibus ad trientem diminuto, plurimū agrorum preciis accreſceret. Cæſar quo omnibus ordinibus liberalitatem ſuam, tantæque victoriæ fructum cōmunicaret, quidquid tributorum ciuilium bellorum neceſſitas imperauerat,remiſit,facto etiam fine conferendorum : æs alienum,& cir

B cumforaneum,quod grauiſſimū propter bellorum aſſiduitatem conflatum fuerat, diſſoluit: vſum pecuniæ gratuitum, & ſine fœnore, ijs qui cauere in duplum poſſent,ad certum tempus indulſit; aurum coronarium, quod cumulatè ab Italiæ ciuitatibus poſt victoriam oblatum erat, pergratam ſibi eorum voluntatem profeſsus, honore contentus non accepit. Dedicata deinde curia Iulia, eademque ſpoliis Ægyptijs opulentiſſimè exornata, auream Cleopatræ imaginem in templo Veneris Genetricis conſecraſſe proditum memoriæ eſt. Ludos deinceps omnis generis apparatiſſimos magnificentiſſimosque edidit, ſcenicos & Circenſes; ſpectacula præterea varia & inuſitata; munera LVDI CIRCENSES.

C quoque gladiatoria & certamina varij generis exhibuit. In his & Troiæ ludum habito delectu maiorum minorumque puerorum,qui ludicra decurſione in circo ex antiquo inſtituto duplici turma inter ſe decertarent, ac per ea veluti tyrocinia innoteſcerent. Turmæ maiorum ductor Tiberius priuignus, minorum Marcellus erat. In hoc certamine C. Nonium Aſprenatem lapſu equi excuſſum debilitatumque aureo torque donauit ; conceſſo inſuper vt ipſe poſterique eius Torquati cognomine vterentur. Cumque Q. Vintelius Senator,homo probris coopertus,& ad ſeruile vſque ludibrium proiectus,muneris die in arena vt munerarius depugnaſſet, Cæſar ne ampliſſimus ordo, néue me-

D dius ſeſe ad tam probroſum dedecus proijceret, ad Senatum retulit: eoque referente S. C. factum: Ne quis Senatorij aut Equeſtris ordinis pugnandi cauſa in arenam prodiret. Rhinocerotem apud ſepta ſpectandum & conficiendum propoſuit: itidem & Hippopotamum temporario euripo. Quidam auctores ſunt,vtramque feram nunquā antea Romæ viſam, à Cæſare tunc primùm in vrbe publicatam, & ſpectaculorum die confectam: ſed eos incuriæ Annales coarguunt,qui Pompeij Magni ludis Rhinocerotem, M. verò Scauri ædilitate Hippopotamum & quinque crocodilos productos produnt. Quum Statilij Tauri Amphitheatrum, quod ille ſuis ſumtibus in campo Martio

Digitized by Google

ſpectatorum nonaginta millium capax exſtruxerat, dedicaretur, præter A gladiatorum centum paria, venationesq́ue quas ædidit varias, etiam crocodilos exhibuit magnitudine & miraculo conſpicuos. Belluã namque feritate rictuq́ue terribilem, ſquammis velut lorica vnguibusq́ue armatam, triginta pedes longam, Tentyrita dorſo equitantium modo inuectus regebat: vocisq́ue imperio territam, gladiatorum quæ paullò antè deuorauerat, bina corpora euomere cogebat. Dum mentes ea ſpectaculorum varietate, oculiq́ue omnium tenerentur, litteræ à M.

RES IN THRACIA GESTAE.

Craſſo laureatæ afferuntur: Confectum eſſe formidoloſiſſimum cum gente ferociſſima bellum. Baſtarnas Scytharum gentem, quæ ſuperato Æmo monte in Thraciam Dentheletarum Sitæ ſocio Po. Ro. oculisq; B vrbato parente in effuderat; auſpicijs Cæſaris Craſſique ductu expulſos ac profligatos: Segeticam ex itinere expugnatam & in poteſtatem redactam; factoque in Mæſios impetu, agrum eorum longè lateq́ue populationibus vaſtatum; barbaros qui ſiluis ſeſe & rupibus condiderant, fumo flammaq́ue deletos. Mæſijs ea clade caſtigatis, Baſtarnarum veſtigijs inſtitiſſe; factaque pugnandi poteſtate Deldonem ipſorum regem Craſſi manu trucidatum; potuiſſe opima referre ſpolia, niſi Cæſarjs auſpicijs non ſuis rem geſſiſſet: Baſtarnas bis prælio multisq́ue cladibus fractos in ditionem veniſſe. Cæſa barbarorum viginti millia. Fidum fuiſſe in eo bello Po. Ro. ſocium Rholen Getarum regem. Mæſios C etiam pacis leges accepiſſe: Odruſios, Thracas, qui ex Mæſia redeunti infeſtum iter feciſſent, armis edomitos. Accerſitum deinde à Rhole amico fœderatoq; ad Dapygem Getarum regem, qui hoſtiliter in eum mouerat, reprimendum; cum legionibus profectum: Dapygem congredi auſum immiſſo equitatu profligatum, fugaq; in caſtrum quoddam delatum; rebusq́ue ſuis & opibus ad deſperationem fractis, vim ſibi intuliſſe. Eodem belli impetu & alios Getas qui ſub Zyrapis imperio erant deuictos; oppidum eorum Genuclam, quod firmo præſidio tenebatur, magno militum labore & pertinacia expugnatum; ſignaq́ue militaria, quæ Baſtarnæ victo ad Iſtrum C. Antonio, eo in oppi- D do hactenus ſeruarant, recepta. Cæſa Getarum XXXV millia, Odruſiorum X millia; legiones Romanas victrices peragrata Mæſia, Dacia, ac Thracia vniuerſa, incolumes ſupereſſe: petere vt pro rebus ab ſe fortiter feliciterq; geſtis, Dijs immortalibus haberetur honos, & ipſi triumphanti vrbem inire liceret. Litteris in Senatu recitatis, non ſolùm Craſſo, ſed & Cæſari ſupplicationes & triumphus decretus eſt. Craſſus nomen Imperatoris, quo milites eum ſalutarunt, cuius & Patres auctores facti erant, non accepit. Sed Cæſar quòd ſuis auſpicijs, ſuoque imperio ea victoria parta eſſet, id vſurpauit; & Imperator VII. à Senatu ſalutatus

Digitized by Google

A lutatus eſt. Craſsus tamen Procos. ex Thracia, & de Geteis anno inſequenti Nonis Iul. triumphauit. Relatum deinde in Senatu à Valerio Meſſalla Conſule de templo Iani claudendo, pacatis toto terrarum orbe gentibus, & Pace terra marique Cæſaris virtute Po. Ro. parta: ex S.C. itaque intra ſexcentos & octoginta duos annos Ianus tertiùm ab Imperatore Cæſare cluſus eſt, poſtquam pluſquam ducentos patuiſſet annos. Cæſar hoc in conſulatu poſtquam morum legumque regimen in decennium accepiſſet ſine cenſuræ tamen honore, cenſum P. R. egit & luſtrum fecit; aſſumto ſibi collega M. Agrippa. Senatũ quoque ſine aſperitate, ſed non ſine ſeueritate legit: affluentemque ſenatorum numerum deformi & incondita turba (erant enim ſupra mille, & in his quidam improbiſſimi, qui poſt cædem Cæſaris per gratiam & præmium irrepſerant, quos vulgò abortiuos vocabant; quòd vitiorum turpitudinem ſenatoria dignitate veluti fuco velarent) ad modum priſtinum & ad priorem dignitatem redegit: mouitque Senatu ducentos; è quibus quinquaginta, quos ad excuſandi ſe verecundiam compulerat, ſponte ceſſère; ita tamen vt inſigne veſtis ſenatoriæ ſiue lati claui, præterea ius petendi honores, ſpectandi in orcheſtra, epulandique publicè ludorum vel triumphorum diebus, ijſdem permitteret. Ceteros centum quinquaginta, quia in culpa hærebant, & clam admoniti ſponte non ceſſiſſent, è Senatu eiecit. C. Furniũ & C. Cluuium etiamſi conſulatũ nondum cepiſſent, ſed quòd Conſules deſignati alijs locum occupantibus Magiſtratum gerere non potuiſſent, inter Conſulares adlegit. In Equeſtri ordine cenſendo, plæriſque qui attrito bellis ciuilibus patrimonio, cenſu Equeſtri ornamẽtisque excidiſſent, Equeſtris ordinis locum & annuli vſum retinere permiſit. Quumque metu pœnæ theatralis ex lege Roſcia è quatuordecim ſpectare ludos non auderent, cenſuit ea lege non teneri eos, quibus ipſis parentibúsve eorum cenſus Equeſter aliquando fuiſſent. Iis autem, qui non ſuo vitio decoxiſſent, ſed quorum fortunas temporum calamitas attriuiſſet, Senatoriæque originis eſſent, ſeſtertiûm quadraginta (qui ſub Iulio Cæſare cenſus Equeſter fuerat) ſuppleuit: iiſque publicum equum adſignauit, & ſtatuit, vt ſi comitiis Tribuniciis deeſſent candidati; tum ſi qui ex eorum Equitum ordine in Senatum lecti forent, ex eorundem numero Tribuni plebis ſuffragiis populi crearentur: ea lege vt poſtquã Tribunatu abiiſſent, ijſdem liberum eſſet, Senatoriíne an Equeſtris ordinis eſſe mallent. Notauit etiam in eodem ordine aliquos, quòd æs circumforaneum leuioribus vſuris mutuati eſſent, vt grauioribus fœnerarent. Cenſum deinde populi neque tributim, neque in villa publica ex more & loco ſolito, ſed Cæſaris Dictatoris exemplo, vicatim & per

IANVS CLVSVS TERTIVM.

IMP. CAESAR M. AGRIPPA CENSS.

B

C

LEX IVLIA THEATRALIS.

D

Digitized by Google

per dominos inſularum egit. Ac ne plebs frumentationum cauſa fre- A quentius à negocijs auocaretur, ter in annum teſſeras quaternûm menſium diſtribuere conſtituerat: ſed Plebi menſtruam vſúque receptam conſuetudinem deſideranti, conceſſit rurſus vt ſui quiſque menſis teſſeram à Præfecto annonæ acciperet. Ceterùm, quia hoc cenſuræ tempore prouentuũ anguſtia, ac proinde annonæ difficultas erat, frumentum plebi gratis, aut certè viliſsimo precio, duplicatis etiã teſſeris nummarijs admetiri iuſsit. Tabulas veterum ærarij debitorum, veluti præcipuam crimina intendendi materiam, concremauit. Et ſi quæ loca in vrbe publica iuris ambigui eſſent, ius dominij ijs addixit, qui continuatione poſſeſsionis ea veluti vſucapione acquiſiuiſſent. Cauit præterea B edicto, ne quis Senator, niſi ſe conſcio, extra Italiam proficiſceretur: ſiue ne quid ſi qui ambitioſioris ingenij eſſent, peregrè nouarum rerum molirentur; aut ne ob Senatus infrequentiam eorundem ſententiæ in cenſendo deſiderarentur. Mox vt omnes qui partium Antonianarum fuerant, aut à metu liberaret, aut à rerũm nouarum ſtudio reuocaret, optima fide profeſſus eſt, ſe non legiſſe Antonij litteras, quas occupatis eius ſcriniis in poteſtate habuerat; ſed omnes ante lectionem concremaſſe. Publicanis, qui à Cæſare Dictatore, quòd cupiditate prolecti vectigalia nimium magno cõduxiſſent, lege lata tertia mercedum parte releuati erant, trientem remiſit: edixitque ne quis eorum qui C. Cęſare C Dictatore cum Cenſoria poteſtate publica vectigalia aut tributa conduxiſſent, ad haſtam ſuam accederet, ſocius've aut affinis eius conductionis eſſet. Ærarij inopiam priuatis & amicorum opibus, vt publica fides conſtaret, ſuſtinuit: auctorque fuit, vt cura Ærarij à Quæſtoribus vrbanis ad Prætores Prætoriosque tranſiret. Q. Statilium Tribunum plebis deſignatum, Tribunatum capere vetuit, notatumq; (cauſa non traditur) triplicato cenſu ærarium reliquit. Inde Salutis augurium quod ex antiquis cæremoniis prçipuum, vel in obliuionẽ, vel ob continuos bellorum motus, per triginta duos annos in religionẽ venerat,
SALVTIS AVGVRIVM. inſtaurauit. Inuenio in libris Cæremoniarum fuiſſe ita ſuper eo augu- D rio relatum: Diem vnum aliquẽ quotannis fore obſeruandum, in quo neque ad bellum eſſet exercitus, neque quiſquã contra Romanos mouiſſet, aut pugnaſſet: tum eo die ab ijs rebus puro, augures ex auſpicio Deos conſulerent, an fas eſſet ſalutem Pop. Rom. à Dijs poſcere. Sopitis itaque bellis tam ciuilibus quàm externis, talem diem Cæſar quatenus auſpicia addicerẽt, neque de cœlo obnunciaretur, commodius oblata oportunitate obſeruare potuit: ne, quod Pompeij Magni triumphis obuenerat, vitioſè captum Salutis augurium inutile fieret & impeditum. Cæſar hoc quincto ſuo Conſulatu, ob ſingularia in Rempub. merita,

A merita, PATRIS PATRIÆ cognomen accepit; idque non ex decreto, vel ex acclamatione, ſed maximo conſenſu, mandantibus id Senatu Populoque R. per Valerium Meſſallam, his verbis: Quod bonum fauſtúmque ſit tibi domuique tuæ, Cæſar Auguſte, (ſic enim nos perpetuam Reipublicæ felicitatẽ & læta huic precari exiſtimamus) Senatus te cum Populo Romano conſentiens, conſalutat Patriæ Patrem. Fuerit'ne is M. Valerius Meſſalla Coruinus, qui duobus antè annis Conſulatum cum ipſo Cæſare geſsit; an verò alius quiſquam eiuſdem cognominis, (plures enim eiuſdem Valeriæ gentis & Meſſallarum familiæ ſub Auguſto Conſules fuerunt) incertum eſt. Hunc honorem prius plebs legatione Antium miſſa Cæſari detulerat; ſed quia tunc non acceperat, B poſtea Romę ſpectacula ineunti frequens & laureata eundem detulit; vti mox & Senatus curiam ingreſſuro. Auctores habeo, qui hoc quoq; anno Carthagini colonos nouos à Cęſare adſcriptos tradant; quòd M. Lepidus eorum quos aliquot inde deduxerat infrequentia, ius auſpiciumq; coloniæ turbaſſe videretur. Variatur in eo, quòd nõnulli nunc primùm Carthagini coloniam ex lege Cęſaris ad trium milliũ ciuium deductam affirment; alij verò inſtauratam duntaxat, ſed ante annos ſedecim Cæſaris Dictatoris auſpicijs militarem coloniam deductam fuiſſe. Credere licet in tam varijs opinionibus Carthaginem, etſi pri- C ma extra Italiam colonia condita ſit, frequentius eſſe quàm ſemel deductam. Argumento eſt quod traditur, C. Gracchũ rogatione Rubria cum ſex millibus ciuium, qui ſponte nomina dederant, in Africam L. Cæcilio Metello, T. Quinctio Flaminio Coſs. nauigaſſe, vt coloniam, quam Iunoniæ cognomine deducturus eſſet, in ruinis deletæ Carthaginis conderet. Ceterùm Patres portentorum obſcœnitate commotos S.C. vetuiſſe, ne colonia Carthago, niſi procuratis prius prodigiis, conderetur: nunciabatur enim vexillum tempeſtate laceratum; exta aris impoſita procellis diſiecta, ac vltra coloniæ fines tranſlata; ſulcos, quos ex more tauro vaccáque iunctis aratro vomeréque Gracchus circum- D duxerat, à lupis confuſos, terminóſque diſsipatos. Iuliæ quoque tribui nomen eodem tempore in gratiam Iuliæ gentis, à Cæſare datũ fuiſſe, eámque inter XXXV. tribus relatam obſeruo: quumque eidem tribui inſcriptiones aliquot, & monumẽta antiqua teſtimonium ferant, quænam tamẽ è numero antiquarum mota ſit, vt in eam Iulia ſortitò ſuccederet, nullis annalibus proditum inuenio. Imminutis autem proſcriptione & bellis ciuilibus Patriciorum familijs, ex Conſularibus Patricios allegit: vt ſupereſſent ex quibus prodere Interregem, Flamines maiores, Dialem, Martialem, Quirinalem, aut Regem ſacrorũ legere, aut in ſodalium Titiorum collegiorum cooptare poſſet: quòd hos

IMP. CAESAR PATER PATRIAE.

CARTHAGO COLONIA.

IVLIA TRIBVS.

omnes ex gente plebeia creari nefas eſſet. Sequente anno, qui erat ab V. C. DCCXXV. Imperatore Cæſare, ſextùm, M. Agrippa iterum Coſs. quum viceſimo demùm anno, ad eum quem diximus modum finita eſſent bella ciuilia, reuocata pax, & ſopiti vbique armorum furores, ac Cæſar non armis modò, neque aduerſus hoſtes, ſed quod multo maius laborioſiusque, Rempublicam etiam pacis artibus firmaſſet; poſtquam vim legibus, iudicijs auctoritatem, Senatui cum dignitate amplitudinem, Populo comitia annuosque magiſtratus, & viciſſitudinem imperitandi reſtituiſſet; verſare animo cœpit, imperium ne quod in manibus habebat, ſub nomine Principis retineret pro Republica ſalubrius, an verò Reipublicæ redderet honeſtius & vtilius. Vrgebat quòd Antonius crimini frequenter dediſſet, per ipſum ſtetiſſe, quominus ciuitas olim à dominatione fuiſſet liberata; rurſus angebat, quòd reddita Republica mox iterùm per Plebis furioſæ libidinem, audacium factioſorumque iuuenum ambitioni obnoxia futura eſſet; qui factionibus eam ſollicitarent, laniarent, ac tandem niſi vnius dominatione reſiſtatur, occuparent. Agrippam itaque & Mæcenatem amicorum fidiſſimos conuocat: precaturque vt vera pro gratis, & quod è Republica videretur, dum conſilij potentes eſſent, conſulant. M. Agrippa vir domi militiæque clarus, & exempli recti cenſebat, ciuitate legibus & inſtitutis firmata & à ſeditioſis purgata, Rempublicam eſſe reddendam: ac dum ciuium animi inter ſpem metumq; ſuſpenſi ad libertatis expectationem adhuc obſtupeſcerent, beneficio ac dulcedine inexpectata ac gratuitæ libertatis, & reſtituta æqualitate, omnium ordinum gratiam, quando id in ipſius poteſtate eſſet, præoccupandam. Vnius dominationem apud Romanos rem vti odioſam, ita tot legibus damnatam, publicisque exſecrationibus exploſam eſſe. Diuum Iulium, quia diuturnum imperium ſperauerat potius, quàm ſpreuerat, quem tot Senatus conſulta onerarant magis quàm honorarant, eundem læta adeò principia, nimisque luxuriantia vixdum ingreſſum, ſtatim per optimatium inuidiam, & factiones, partiumque ſtudia in exitium præcipitatum eſſe. Saluti ciuibus, ipſique honori futurum, ſi annuos Magiſtratus, ſi viciſſitudinem imperandi Plebi reſtituerit; ſi comitia ab ambitu largitionibusque purgauerit: ſi modum imperio, ſi libertati temperamentum conſtituerit: ſi populum qui nec vitia ſua vlterius pati, nec remedia ferre poſſit, cenſoria ſeueritate, legum morumque ſalubritate, à duabus iiſque grauiſſimis Reipublicæ peſtibus, auaritia, & luxuria liberarit: ſi denique ſoluta ordinum, qua nunc ciuitas lacerata iacet, diſcordia, refrenatisque prauis nouorum hominũ cupidi-

IMP. CAESAR VI. M. AGRIPPA. II. COSS.

Digitized by Google

A ditatibus, probis ad capeſſendam bonis artibus Rempublicam viam patefecerit. Ceterùm ex tuto (inquit) taurarum rerum curam, quæ compoſitis maturiſque conſiliis, & ſpatio captoque tempore inualeſcet, tibi aggrediendam cenſeo. Poſſeſſum itaque imperium retinendum, quoad priſcam illam & antiquam Reipublieæ formam, ſtatúmque popularem reuocaueris conſulo: neque auctor ſum vt quidquam interea tibi de Maieſtate, quæ parum tuta ſine viribus foret, detrahi patiaris. Ceterùm vt principatum ſub aliena inuidia cum publica ſalute exerceas, arte opus eſt: præ te feres itaque te veluti iampridem curis laboribusque fractum, gloriæque & honorum ſatietate defeſ-
B ſum, Senatui auctoritatem, populo poteſtatem reddere velle. Ibi tum noſtrarum erit partium, vt quantò tu remiſſius, ſimulando te curationem publicam non affectare, acturus eris, tantò nos acrius Senatus voluntatem incendamus. Ita fiet, vt ſecundo omnium fauore, & ex Senatus Populique Romani auctoritate conſequamur, quod tu diſſimulando & recuſando petiturus es. Senatus enim Populusque Romanus tuta & præſentia potius te Principe, quàm vetera & periculoſa in plebeio regno malit. Inuidioſum regni nomen, poteſtatem Dictatoris lege abolitam, & magni imperij diuturnitatem, vt libertati inuidioſam, cenſeo tibi conſtanter repellendam: verùm te vnum eſſe
C in quo nitatur ciuitatis ſalus, omnes boni non immeritis laudibus fatebuntur; in te tuumque nomen ſe tota conuerſura erit ciuitas: tunc demùm ſequetur, vt ad ſuſcipiendam in aliquot annos Reipublicæ cōſtituendæ poteſtatem te exorari patiaris. Ibi te patriæ tot tantiſque furioſorum factionibus perturbatæ, lumen animi, ingenij, conſilijque acumen oſtēdere oportebit. Demùm Republica perte cōſtituta (quod arduum fateor & difficile) tum certè vti de imperij poſſeſſione cedere tibi liberum, ita vt factioſorum vim inſidiasque effugere facile fuerit; ſimul nomen Patris Patriæ, conſeruata à te Republica, maximoque tuo merito partum, vera pietate tueri poteris. Documento quoque
D erit te nihil vltra ciuilem poteſtatem affectare, ſi Calaguritanorum manum, quæ magno cum ciuium terrore latera tua tanquam tyrannidis ſubſidia ſæpire iactantur, exauctorabis. Quiritatur vbique barbaros eſſe eos, crudelitate & ferocia contumaces, ad quodlibet facinus audendum venales, licentia ad cuiuſcunque iniuriam præcipites: & mercenarij militis ſcelera tibi dantur crimini. Summa itaque conſilij mei hæc eſt: imperium tuum quoad Rempublicam conſtitueris, benignitate & clementia eſſe temperandum, violentiam & iniuriam militum militari diſciplina coërcendam: ita neque aduerſo neque auerſo, neque à lateribus tibi quidquam formidandum fuerit.

Digitized by Google

Cæſar Agrippæ ſententiam,vt non obnoxiè ita ſalubriter dictam, laudauit. Mæcenas autem & ipſe conſultus, in ceteris cum Agrippa conſenſit;in eo diſſenſit,quòd ſuaderet Rempublicam nunquam aut plebeiæ tyrannidi,aut popularium factioni reddẽdam. Sed ſalubrius conſtantiusque habiturum eſſe Reipublicæ ſtatum;ſi principatus ita legibus firmaretur, vt ius omne legum, Magiſtratuum,belli,pacis ac prouocationis in vnius poteſtate eſſet: nec aliter in ea Republica,quæ iam magnitudine ſua & opibus laboraret, ordinum concordiam, ſtabiliri; neque cõſilio meliori factionum ſemina, quæ vulgatis æquali poteſtate honoribus alerentur, extirpari poſſe. Eſto inquit, in Magiſtratibus magna imperia,ſed moderata conſtituamus: Senatui maiorem quàm Magiſtratui auctoritatem demus; tamen multo maximam vim & poteſtatem plebi, ſi vetera priſcaque reuocabinus, tribuemus. Quod ſi permiſerimus,iterum ciuium audaciæ viam ad rapiendam Rempublicam patefecerimus;factioſi regnabunt; dabunt, adiment quæ lubebit; innocentes circumuenient; ſuos ad honores extollent; non facinus, non flagitium obſtabit,quo minus Magiſtratus capiant:poſtremò,tanquam vrbe capta libidine ac licentia ſua pro legibus vtentur.Nam Tribuniciæ rogationes nunquid ciuitati noſtræ vnquam aliud quàm quędam veluti diſcordiarum procellæ,turbines & tempeſtates pacis, funeſtiſſimæ omnium ſeditionum faces fuere? adhæc quid miſerius quàm tot plebis à Patribus ſeceſſiones? quid indignius quàm ciues cum ciuibus toties in vrbe media,in foro,in campo,in comitijs, in Senatu, imò vel in ipſo Iouis Capitolini templo, lapidibus, fuſtibus, gladijs fœdiſſima concertatione inter ſe dimicaſſe?omittam vitiata fraude comitia, largitiones, obnunciationes; non dicam innumerabiles vt in ciuitate corruptiſſima,legum rogationes, abrogationes,derogationes,obrogationes per vim latas vel antiquatas: tacebo corruptos ſpe aut illuſos per interceſſionem ſocios,bonos Tribunicijs rogationibus vrbe violenter eiectos. Ecquis quæſo non miretur tot ac tam crebra plebiſcita? denique ad fæcem Populi ſummam rerum prolapſam? Senatuſconſulta ſibi pugnantia, paulloque momento vel ad popularem auram nutantia,vel ad turbulentæ plebis voluntatem,aut concionum ventos & clamores fluctuantia? Quemadmodum enim plebe nihil ſtolidius,nihil intemperantius; ita eadem, ſi quando in bonos exarſerit,nihil magis ſanguinarium, nihil furioſius: ea ſemper fuit natura multitudinis & erit, vt aut ſeruiret abiectè, aut ſuperbè dominaretur: libertatem nec ſpernere moderatè, nec temperanter habere poſſet. Quare nihil æquè pernicioſum Reipublicæ futurum cenſeo, quàm ſi tyrannide plebi reſtituta,eam iterum in ampliſſimi ordinis conſulta dominari, aduerſus

Magiſtra-

A Magiſtratuum imperia regnum exercere patiemur. Si Rempublicam reddideris, fruſtrà in ciuitate tot ac tantis furioſorum contentionibus inflammatam, in tot partium ſtudia diſtracta, Ordinum concordiam ſperabimus. Serò ſalutem ciuium (quam tu armis partam imperio tuo tueri poteris) certamine factionum in perniciem Reipublicæ verſam, præcipitatamque deplorabimus. Factiones enim fuêre eruntque ſemper ciuitati noſtræ exitioſæ, magis quàm bella externa, quàm fames, quàm morbi, vel ſi quæ alia in Deûm iras, velut vltima publicorum malorum vertimus. Quare meum conſilium fuerit, eam Reipublicæ formam, in qua nullus benè parêret, improbi & ſeditioſi regna-
B rent; popularemque potentiam omnis recti & honeſti, omnis virtutis inimicam, quæque haud aliter vnquam ſtabiliri vel retineri potuit, quàm bonis omnibus vexatis, eiectis, aut denique oppreſſis, non eſſe recipiendam: ſed Principatum Deorum benignitate armiſque & fauſtiſſimis bonorum omnium votis acquiſitum, armis quoque, ne qua vis te ab ingratis ciuibus incautum opprimat, eſſe tuendum. Leges emendandas vtiliter, rogandas ſalubriter, ciuitatem inſtitutis moribuſque rectis corrigendam. Quem poteſtatis tuæ curſum ſi tenebis, in negotijs tantis ſine periculo, in otio verò cum ſumma dignitate verſaberis. Ceterùm vt rectis conſilijs vti Cæſar poſſis, Dij tibi nunc pote-
C ſtatem dedêre: quare arcana quædam conſtituendi principatus ſine odio, ſine inuidia, confirmandique imperij iampridem à me tibi meditata paucis complectar. Principiò ciuitatem metu dominationis ſuſpenſam ab omni ſuſpitione ſoluendam cenſeo: metus enim vt eſt malus diuturnitatis cuſtos, ita nobis auſpicatò à tam lætis proſperiſq; initijs amoliendus eſt: enitendumque, ne quem noui ſtatus meritò pœnitere poſſit. Conſulto itaque omnia in Tribunatu acta, (quibus Reſpublica ferè ad ſeruitutem debilitata iacet) vno edicto antiquabis; terminumque legum Triumuiralium definies, ſextum iſtum tuum cum Agrippa conſulatum: vtque poteſtatem tibi deinceps ex legibus,
D non ex imperij viribus confirmare videaris, nomina Magiſtratuum quæcunque in ſtatu populari vigebant, tibi aſſumenda, ſed potentia & viribus confirmanda conſulo. Quantum tibi in Republica permiſerit Popu. Roma., quantum in ſe iuris vltrò conceſſerit, quum te Imperatoris prænomine donaret, ne ipſe quidem ſuſpicatur: Tibi enim delectus habendi, pecunias cogendi, bella ſuſcipiendi, pacem faciendi, vrbano & peregrino exercitui perpetuò & vbique imperandi, intra pomœrium, in Senatu, in equitem animaduertendi poteſtatem hoc ipſo tribuerunt. Nec Tribuniciam poteſtatẽ, quam obtulerunt, iudicarim recuſandam: nam etſi ad tuendam plebem data videatur, tamen ſub

tenui nomine magnam vim & potentiam ſecum trahit; & eius in ciuitate ius ampliſſimum vſusque multus erit: dum contra collegas Tribunoſplebis, dum contra ipſa Senatus cõſulta intercedere licebit; dum neque verbo, neque facto quiſquam te vti ſacroſanctum violare poterit. Comitiorum quoque priſtinum ius reducendum fuerit, nec Magiſtratuum numerus diminuendus: ſed ius imperij moderandũ. Conſules dent nomina faſtis, quibus nihil extra vrbem potentiæ concedatur; nec depoſito honore ſtatim eiſdem in prouincias, quas vel ſorte vel comparatione obtinebunt, proficiſcendi poteſtas fiat; quo conſilio ambitum honorumque cupiditatem refrænabis. Interim ipſe ambitus ſeueriſſimis legibus coërcendus: & quò honores pluribus communicentur, honorarij Conſulatus permittendi. Qui fortiter rem geſſerint, hi gloria & triumpho ornandi. Ita enim omnes ſtudio gloriæ ad benè de te pariter & de Republica merendi voluntatem accendes, vbi præmium virtuti eſſe propoſitum intelligent. Et quò plures Reipublicæ curam ſuſcipiant, ad duodecim Prætores, qui nunc creantur ex lege Iulia, duos conſultò adlegendos eſſe cenſeo; ita vt quattuordecim quotannis deinceps creentur. Nulla Magiſtratuum comitia habenda, quæ vltra annum poteſtatem prorogent, aut continuent: nam quum vix per ſingulos annos offenſiones vitentur, quantumuis proximi anni ſpes repulſam conſoletur; quantum odij foret ab ijs qui in aliquot annos quaſi legarentur. Si qui in te inſidiarum rei deferentur, eòs in Senatu accuſari, & ab eodem damnari conſultius fuerit. Ita futurum eſt, vt ſub inuidia publica tibi ſecuritatem præſtes, & improborum vltione tuum dolorẽ vlciſcaris. Quod nuper in Lepido ſalubriter, iampridem in Saluium Saluidienum prudenter cœptum, idem & in Antiochum Comagenum ſtatuatur exemplum. Prouocationem & Tribunicium auxilium, veluti duas libertatis tuendæ arces, minimè abroganda putarim: ſed de prouocatione cognitio ad Præfectum vrbis tranſferatur: Tribunicium ius Tribuniplebis habeant. Ceterùm Prouinciarum quoque multitudo cum Populo Romano communicanda erit: ea tamen ratione, vt ijs quæ pacatæ ſunt Senatui Populoque Romano cedas; quæ aut bellis laceſſitæ, aut metum turbarum habere poſſent, tibi ſumas; præfatus te illas deligere, vt Populum ab earum procuratione moleſtiaque liberes: vbi conquieuerint, te illas quoque redditurum. Ars hæc erit. Nam ſic exercitus perpetuò tibi ad manum erunt; ducesque quos tui ſtudioſiſſimos experieris, ijſdem exercitibus præficere, inofficioſos deijcere liberum erit. Ipſa quoque Cenſoria poteſtas principatui tuo haud exigium addet incremẽtum. Quippe hinc morum diſciplinæque Romanæ penes te regimen erit: Senatus equitumque

A tumque centuriæ, decoris dedecoriſque diſcrimẽ ſub ditione tua; publicorum inſuper priuatorumq; locorum ius, quin & ipſa Populi Romani vectigalia ſub tuo nutu atque arbitrio futura ſunt. Quare capeſſe Cæſar Rempublicam, & per omnia aſpera, vti ſoles, enitere: namque aut tu mederi tot malis, pacem concordiamque firmare poteris: aut niſi tu id nunc præſtiteris, omnibus in poſterum hanc curam omittendam crediderim. Atque hæc ferè ſunt quæ non minus Reipublicæ neceſſaria, quàm tibi glorioſa ratus quàm pauciſſimis complexus ſum. Reliquum eſt optare, vt quæ tibi placuerint Dij immortales approbent, beneque euenire ſinant. Mæcenatis ſententiam Cæſar ſequu-
B tus animum ad imperium lege firmandum adiecit: & quò ſibi maiore cura fideque amicos, pluraque potentiæ ſuæ præſidia compararet, Agrippæ tot victoriarum auctori, tanti cõſilij conſcio, & duorum conſulatuum collegæ, Marcellam ſororis ſuæ filiam collocat; eidemque ex maiorum inſtituto faſces communicat. Cenſu deinde ex more per acto, luſtrum LXXII conditum eſt. Cenſa ſunt ciuium Romanorum capita, qui arma ferre poſſent (ni mendum apud Euſebium ſit) quadragies centena centum ſexaginta quattuor millia. Imperator Cæſar, etſi Cenſoriæ poteſtatis eſſet, Princeps tamen Senatus à collega lectus eſt: neque in ea lectione quidquam ſupra ciuilem modeſtiam com-
C miſſum eſt. Luſtro enim ſexto & quadrageſimo Scipio Africanus ab Ailio Pæto collega Princeps Senatus, vt & quinquageſimo M. Lepidus à Fuluio Nobiliore lectus fuerat. Cæſar itaque vbi populum muneribus & ludis, plebem annona, militem donis, ſibi conciliaſſe viſus eſt; Senatores verò & equites pecunia iuuiſſet; ratus cunctos tam dulcedine otij illectos, quàm ſuis in ipſos meritis ſibi obnoxios, dignitatis ſimul & libertatis curam vnà cum memoria omiſſuros, ex magnitudine animi conſilium capit: ſperans fore, vt dum petente volenteque Senatu, citra imperij affectati inuidiam Principatum ſtabilire videretur, ipſe minori cum odio, maiore cum dilectione à ciuibus coleretur.
D Iis itaque Senatoribus quorũ operam & ſtudia ſibi parata, fidemque certam & ſpectatam habebat, prius inſtructis, atque ad aliorum animos permouendos præparatis, Senatu frequentiſſimo, orationeque ad tempus accommodata variè diſſeruit: multa de magnitudine imperij, multa de ſua modeſtia prolixè loquutus, ſolam Deorum mentem tantæ molis capacem, ſe qui per aliquot annos eius procurationẽ ſuſtinuerat, experiundo didiciſſe, quàm ſit arduum onus, quamque fortunæ obnoxius, inſidijſque multorum opportunus Principatus: petere vt in ciuitate tot illuſtribus viris florente, non ad vnius curam omnia referrentur. Plures facilius munia Republicæ ſociatis laboribus ex-

LVSTRVM LXXII.

IMP. CAESAR PRINCEPS SENATVS.

expleturos: ſe, quod fauſtum felixq; ſit, vindicata iam omnium libertate, Rempublicam Senatui Populoque Romano reddere. Poſtquam peroraſſet, varius animorum motus in Senatu fuit: plæriſque eius oratio plus dignitatis quàm fidei habere viſa eſt: ſaniores iudicabant Rempublicam plurium poteſtati arbitrioque temerè non eſſe committendam: maxima pars, quique ex fauore eiuſdem, opibus, honoribusque florebant, quique ex rebus nouis aucti erant, tuta & præſentia veteribus & periculoſis præferenda cenſebant. Idem & alij non pauci, non tam proprio iudicio, quàm metu, ne ſi à ceteris diſſenſiſſent, offenderent. Omnes itaque fortuito magis conſenſu, quàm communi conſilio ad preces conuerſi, obteſtantur, vt imperij eius cuius tam felicia proſperaque ieciſſet fundamenta, caput auctorque eſſe perſeueraret. Ac ſtatim S.C. ſatellitib. eius (quò accuratius pro ipſius ſecuritate excubarent) ſtipendium duplicatum eſt; exauctoratáque ex Agrippæ ſententia Calaguritanorum manu, Germanos loco ipſorum ad præſidium corporis delegit: quòd ſatis intelligeret, in ea corporum vaſtitate minimum calliditatis ac malitiæ latitare; eoſdémque militis potius quàm Imperatoris munere delectari. Vbi hac arte non ſine Senatus & populi aſſenſu, imperij robur ſibi confirmaſſet, ne ſe vltra ciuilem modum ad principatum efferre, aut poſſeſſione imperium ſibi perpetuũ ſtabilire videretur, Reipublicæ conſtituendæ Prouinciarumque ordinandarum poteſtatem in decennium accepit: ea lege vt ſi ciuilia externaque citius in optimum ſtatum ſua cura conſilioque compoſuiſſet, tempeſtiuius etiam Rempublicam redderet. Quum itáque ſolus Rempublicam conſtituendam ſuſcepiſſet, alteram de Prouinciarum curatione partem cum Senatu Populoque ita comparauit, vt pacatiores ipſis tuendas relinqueret; ſibi verò (memor Mæcenatis) eas quæ necdum ſatis ordinatæ, vel armis nondum edomitæ erant, quæ ve exercitus haberent, adminiſtrandas depopoſcit. Ita Senatui Populóq; Africam, Numidiam, Cyrenen cum Creta, Aſiam, Bithyniam, Pontum, Græciã, Macedoniam, Epirum, Delmatiam, Siciliam, Sardiniam & Hiſpaniam Bæticam conceſſit; ſibi verò ſumſit vtramq; Hiſpaniã reliquam, Luſitaniam, & Tarraconenſem, Galliam vniuerſam, Narbonenſem ſcilicet, Aquitanicã, Lugdunenſem, & Belgicam, & eorum colonias; item Germaniam. Hinc in Oriente Cœloſuriam, Phæniciam, Ciliciam, Cyprum, Ægyptum. Cyprum tamen poſtea & Narbonenſem, vt & alias alio tempore prouincias, accepta Delmatia, cum Populo permutauit. Suſceptis igitur ijs prouincijs, in quarum adminiſtratione exercitu opus erat, & quas annuis Magiſtratuum imperijs regi nec facile nec tutum erat; ceteras Proconſulibus ſortitò permiſit,

ſuas

Margin notes: IMP. CAESAR IMPERIVM ACCIPIT. — PROVINCIAE S.P.Q.R. — PROVINCIAE IMP. CAESARIS. — Section letters: A, B, C, D

Digitized by Google

A ſuas autem per Legatos aut Præfectos adminiſtrauit: legesque ijs conſtituit, ex quarum præſcripto prouincias regerent; quibus inter cetera cauebatur, ne pecuniam, niſi ex ſua aut Senatus auctoritate, imperarent; ne militum delectum agerent, aut exercitum conſcriberent; néve prouinciæ alicui bellum inferrent; vt ſimulatque ipſis ſucceſſor ſuperueniſſet, in prouincia ne ſubſiſterent, ſed intra tertium menſem ad Vrbem reuerterentur. Adhæc Proconſulibus ad mulos & vehicula, quæ publicè locari ſolebant, certam pecuniam conſtituit. Tum & eam legem reſtituit, qua vetebatur, ne quis Conſularis, neu Prætorius, niſi poſt quinquennium, in prouinciam, quam vel ſorte,
B vel comparatione obtinuiſſet, proficiſceretur, quoad repetundarum conuicti, multam pecuniámque, quanti eſſent damnati, ſocijs reſtituiſſent; talique iudicio condemnatos honorum & ordinum iure priuauit; procuratoribus ſuis omne ius, præterquam in ſeruitia, & pecuniarum ſuarum in prouincijs collectionem, adimebat.

Vrbem quoque pro maieſtate Imperij exornare cupiens, opera publica quàmplurima tam ipſe condidit, quàm ab alijs prius extructa reſtituit, manentibus auctorum titulis. Horum quædam hoc Conſulatu dedicata, & publicata ſunt: vt templum Apollinis in Palatio; idque in ea parte domus Palatinæ, quæ fulmine icta fuerat: quòd aru- TEMPLVM APOLLINIS PALATINI.
C ſpices Apollinem ſibi eo loci ex tali prodigio templum deſtinaſſe interpretarentur. Hoc in templo poſtea aureas cortinas Apollini Palatino dedicauit, conflatis in hunc vſum omnibus ſtatuis argenteis, quæ ipſi paſsim poſitæ fuerant; ſiue quòd nollet ſibi per adulationem maiora quàm pro humana conditione tribui, ſiue quòd antehac mortalium nulli ex argento fuiſſe conſtitutas quidam calumniarentur, falſò tamen, quando & Pompeij triumpho Pharnacis & Mithridatis Ponti Regum ſtatuas argenteas fuiſſe tranſlatas annalibus proditum eſt. Addidit templo & porticum cum bibliotheca Græca & Latina: quo in loco poſteà ætate prouectior ſæpe Senatum habuit,
D ac Iudicum decurias recognouit. Sub baſi ipſius Apollinis duobus forulis auratis libros Sybillinos condidit. Mauſoleum quoque inter viam Flaminiam, ripámque Tiberis, ex lapide candidiſsimo, perpetuáque arborum viriditate in ambitu, vſque ad ſummum verticem, magna amœnitate conueſtitum, exſtruxit: circumiectaſque ſiluas, & deambulationes, in vſum pariter, & ad voluptatem populi Romani publicauit. Cæſare iam ſeptimùm, M. verò Agrippa tertiùm Coss. cenſentibus in Senatu quibuſdam, Cæſarem propter Patriam à ſe Conſeruatam, quaſi alterum Vrbis conditorem, Romulum appellandum; ipſo verò Cæſare eam appellationem recuſante,

MAVSOLEVM

IMP. CAESAR VII. M. AGRIPPA III. COSS.

M quòd

quòd Regij nominis inuidiam offenſionemque ſecum traheret, obtinuit Munatij Planci ſententia; nimirum vt ſpretis vulgaribus, nouo & amplisſimo cognomine, AVGVSTVS appellaretur: eo nomine omina Reipublicæ auſpicata, Cæſari eiuſdémque domui proſpera concipi; eiuſdem nominis dignitate tantam Maieſtatem, quantam animi eiuſdem magnitudo caperet, expleri: eodem teſtatas eſſe fidem, reuerentiam, pietatem, quas boni omnes ipſi tanquam Patri Patriæ deberent: quando præter ipſorum Deorum numina, loca etiam ſacra & inaugurata vel religioſa, Auguſta dicuntur: in quibus auguratò aliquid conſecratur, vel ab augendo, vel auium geſtu, guſtúve. Auctores, qui id cognominis Cæſari datum ſuis annalib. prodidère, in anno conſentiunt; diſsident in diei aſsignatione. Sunt qui Idibus Ianuarijs, nõnulli triduo tardius, AD XVI. Kal. Februarij tam læto fauſtóque nomine cohoneſtatum ſcribunt. Ceterùm, poſteaquam Reipublicę interfuit omnia in vnius poteſtatem cõferri, nec quiſquam æqualis illi ſæculo ſcriptor, ſiue incuria hominum, ſiue iniuria temporũ, ſatis locuples exſtet, quo ſatis certo auctore nitamur; noſtrum deinceps cõſilium erit, quidquid poſteritatis memoria dignum ex antiquitate obſeruauimus, idq; apud eos, qui poſt Auguſti ætatem nec obnoxij, nec infenſi per omnium annalium monumenta celebres nominantur, in ſuum quæque annum, ſeriem ordinémque rerum geſtarum referre. Auguſtus itaque, quò tanti nominis decus tueretur, ſimul Reipublicæ populoq; Romano, atq; Orbi terrarum præſtaret, ne quem noui ſtatus pœniteret, leges antiquas quidem emendauit vtiliter, nouas condidit ſalubriter. Comitiorum ius priſtinum Populo, Senatui auctoritatem, Iudicum decurijs dignitatem reſtituit. In legibus verò retractandis concilium ſibi ex Senatoribus, & præcipuè ex Conſularibus, in ſex menſes numero quindecim ſortiebatur; conſultisq; ſubinde collegis, rogabat vt ſalutaria de Republica conſilia liberaque ſecum capeſſerent; ne pugnantia legum capita, quæ vt in ciuitate corruptisſima luxuriabant, ſimul ferret; néve quid, quod vetus aliqua lex iuſsiſſet, infirmaret: vtque iudicio ſuo diſquirerent, an eadem abroganda, an corrigenda foret: vtque quantum hominum ingenijs prouideri caueríque poſſet, omnibus, ſummis infimisque iura æquarent: plus pollere multorum ingenia, conſiliáque, quàm vnius. Verſarent in animis diligenter ſecum vnamquamque rem, diſceptarent, inquirerent, atque in medium quid in quaque re plus minusve eſſet, conferrent. Eas leges habiturum Populum Romanum, non quas ipſe ſolus pro ſuo arbitrio ſanxiſſet, ſed quas ipſorum omnium conſenſus approbaſſet. Inde ad Comitia, quæ vi, ambitu, pecunia turpiter corrumpebantur, corrigenda conuerſus;

Margin notes: AVGVSTVS. — LEGES AVGVSTI. — COMITIA

Margin letters: A, B, C, D

A ſus; populo plebique ius creandi Magiſtratus per ſuffragia reſtituit. Candidatorum nomina, vt ambitum coërceret, recipi vetuit; niſi eorum qui magnam pecuniæ vim pignori dediſſent, qua ambitus conuicti multarentur: addidit ignominiam, vt tali iudicio condemnati ab omni honorum iure per quinquennium arcerētur. Quoties Magiſtratuum comitijs intereſſet, Tribus cum candidatis ſuis circumibat: præſentabatque more ſolenni, ferens & ipſe ſuffragium in tribubus duabus: in Scaptia quidem propter Octauiam, in Fabia verò propter Iuliam gentem, vt quilibet è tribulibus ſuis. quibus, ne quid à quoquam candidato pro ſuffragio ferendo deſideraret, de ſuo quinquaginta millia nummûm diuidebat: ſolliciteq; curabat, ne aliorum nomina quàm quorum virtus conſpecta eſſet, per coitionem aut fraudem reciperentur. Magiſtratibus imperia reliquit; ſed ea vt in Vrbe tantùm exercerent, permiſit. Exegit quoque, vt quoties Conſulatus ſibi daretur, binos pro ſingulis collegas haberet: ſed nō impetrauit, cunctis reclamantibus, ſatis Maieſtatem eius in ordinem cogi, quòd honorem eum non ſolus, ſed cum collega communicaret. Quumq; ſuperiore anno in Senatorium numerum ſexcentos eoſque ſelectiſsimos adſcripſiſſet, ampliſsimo quoque ordini, cuius ipſe Princeps eſſet, ſplendorem auctoritatemque priſtinam reſtituit. Adhæc vt ærarium ac vectigalia omnia

MAGISTRATVS.

SENATVS

B

C Populi Ro. in Senatus poteſtate eſſent, ſumtusque publici ex eiuſdem arbitrio fierent; vtque de proditione, coniuratione, maieſtate, & inſidijs cognitionem haberent, conſtituit: præterea quid de legatis exterarum gentium agendum, quid eis reſpondendum eſſet, Senatui decernendum permiſit. Sententias quoties ipſe de grauiſsimis rebus à Senatu prærogabat, neque Principem Senatus, neque Conſulem deſignatum primò, vti moris erat, conſulebat; neque ex conſeſſus ordine reliquos: ſed prout libuiſſet: vt perinde quiſque animum intenderet, ac ſi ipſi cenſendum, non aſſentiendum foret. Sanxit præterea, ne plus quàm bis in menſe legitimus Senatus cogeretur, Kalendis ſcilicet, &

D Idibus: niſi ſi quid extraordinarium incidiſſet, vt ad edictum, aut voluntatem Magiſtratuum eſſet conueniendum: néve Septembri aut Octobri menſe vllos adeſſe alios neceſſe eſſet, quàm quadringentos ſorte ductos, per quorum numerum Senatusconſultum fieri poſſit: minori numero ſi quid decerneretur, Auctoritas, non Senatusconſultum, vocaretur. Ipſe, vt ampliorem Senatui honorem tribueret, eo die, quo Senatus haberetur, nunquam Patres niſi in Curia ſalutauit; & quidem ſedentes, ac nominatim ſine nomenclatore ſingulos: eodemque modo egreſſurus, poſtquam pronunciaſſet, ſe nihil amplius morari Senatum, ſimiliter ſedentibus ſingulis valedicebat.

Digitized by Google

IVDICES. Iudicum quoque decurias recognouit; quumque ex lege Antonia Senatores, Equites, Centuriones iudicandi poteſtatem haberent, & ex ijs decuriæ Iudicum tres legerentur, ipſe quartam adiecit, quam Ducenariorum appellauit; quæ de ſummis leuioribus iudicaret. Iudices autem quoſcunque à viceſimo ætatis anno allegit, quum triceſimus quinctus antea fuiſſet legitimus. Cenſum autem Iudicū à Senatorij aut Equeſtris ordinis cenſu fuiſſe diuerſum, ex lege Pompæia æſtimari licet: differentiam tamen nulli annalium prodidêre. Suetonius quartam illam Ducenariorum decuriam ex inferiore cenſu allectam ſcribit, qui ad Equeſtrem collatus eiuſdem dimidius eſſet. At plæriſque iudicandi munus detrectantibus ægrè conceſſit, vt ſingulis decurijs per vices annua vacatio eſſet; & vt ſolitæ agi Nouembri aut Decembri menſe cauſſæ & lites vacarent. Itidem conſtituit vt Decemuiri litibus iudicandis haſtam ſiue concilium Centumuirale cogerent, quam Quæſtura functi prius cogere conſueuerant. Ne quod autem facinus aut flagitium, aut aliud negotium impunitate vel procraſtinatione elaberetur, triginta dies, qui ob honorarios ludos feriati erant, cognitioni agendiſque cauſſis attribuit. Reorum autem, qui diu in ſqualore & anxietate ſordidati contabuerant, & ex quorum miſeria nihil aliud quàm voluptas inimicis petebatur, nomina aboleuit; ea lege, vt ſi quis contra eundem nouam de eadem quæſtionē accuſationem inſtituere vellet, par periculum pœnæ experiretur, ſi reum falſò accuſatum abſolui contigiſſet. Appellationes quottannis vrbanorum quidem litigatorum Prætori vrbano delegabat: Prouincialium verò Conſularibus viris, quos ſingulos cuiuſque Prouinciæ procurationi præpoſuerat. Operum quoque publicorum curationem hoc anno magna cum ciuitatis vtilitate ſuſcepit. Ad prohibendas namque Tiberis exundationes, qui infeſtiore impetu illatus ædificia euerterat, agriſq; paſſim inundatis, maximam pecorum villarumque ſtragem fecerat, alueum eiuſdem ruderibus impeditum, ædificiorumque prolapſionibus coarctatum, ijſdem ruderibus reiectis repurgauit laxauitque. Flaminiam inde viam, qua exercitum ducturus erat, & vt vrbs quoque facilius adiretur, per CCXXXII. millia Ariminium vſque inſtaurauit: reliquas triumphalibus viris ex pecunia manubiali ſternendas muniendaſque diſtribuit. Hinc ſtatuæ Equeſtres, Quadrigæ quoque & Cippi cum titulis tam in ponte Tiberis, quàm Arimini Cæſari poſitæ. Ceterùm quòd in Galliam profecturus eſſet, ne quid per abſentiā ſuam Reſpublica turbaretur, Meſſallam Coruinum Vrbi Italiæque Præfectū creauit. Verùm poſtquam is ſiue nouæ adminiſtrationis imperitia, ſiue inuidia deterritus, intra ſextum diem hoc ſe honore abdicaſſet, M. Agrippam in locum Meſ-

DECEMVIRI LITIS. IVDICANDIS.

ALVEVS TIBERIS RVDERIB. REIECTIS REPVRGATVS.

VIAE MVNITAE.

PRAEFECTVS VRBIS

ſallæ

Digitized by Google

A ſallæ ſurrogauit. Agrippa verò octauo demùm pòſt anno Statilium Taurum hoc in Magiſtratu ſucceſſorem habuit. Quumq; per id tempus graſſatores plurimi, quaſi tuendi ſui cauſa, ferro ſuccincti in publicum prodirent; captique per agros viatores liberi ſeruique ſine diſcrimine ergaſtulis conderentur, diſpoſitis per oportuna loca militum vigilijs ac præſidijs, vim illorum coërcuit: & repugnandorum paſſim per Italiam ergaſtulorum curam Tiberio priuigno ſuo mãdauit; quorum domini quoque in inuidiam venerant, quaſi non ſolùm viatores per vim exceptos occultarẽt, ſed & ſi quos militiæ obeundæ metus ad huiuſmodi, vt elaberẽtur, latebras compuliſſet. Conſularibus etiam viris
B aliquot traditis militibus, coërcendi per Italiam ſeruitia, eosq; qui nouorum motuum per audaciam auctores eſſent, opprimendi poteſtatẽ dedit. Rebus ita in Vrbe & Italia compoſitis, quia Britanniam inteſtinis ſeditionibus turbatam, Hiſpaniam citeriorem in armis eſſe, & Galliam malè quietam ad nouas res ſollicitari nunciatũ erat, Iani portas aperuit: votiſque in Capitolio nuncupatis, via Flaminia cum exercitu profectus eſt. Armini Britannorũ legati pacem petentes occurrẽre. Britanniam aliquot antè annis Diuus Iulius cum exercitu ingreſſus, quanquam proſpera ſatis pugna littore potitus incolas terruiſſet, eandem tamen poſteris oſtenderat tantùm, non tradiderat. Mox per bella
C ciuilia & verſis in Rempub. Principũ armis, longa Britannorũ obliuio fuerat. Hinc conſultũ Auguſto viſum, dum pacem vltrò peterent, non eſſe laceſſendos. Itaque in fidem per legatos recepti, & vectigales facti ſunt. Ipſe in Galliam Narbonenſem, vt Hiſpaniæ tumultuanti copias propius admoueret, iter conuertit: conuentuque Narbonæ indicto, trium Galliarum cenſum tali formula egit, vt ſinguli nomẽ fundi ſui, quot iugerum, in qua ciuitate, in quo pago, quot item ſeruos haberẽt, profiterentur; omniaque ipſi qui referrent, æſtimarent. Gallias autem ipſas, quæ etiamſi à Diuo Iulio in prouinciæ formam redactæ, ob repentinos tamen diuturnosq; bellorum ciuilium motus, nondum ſatis
D compoſitę erant; ipſe pacatis inter ſe ordinibus ac populis, datiſque legibus ordinauit, & in quattuor partes fluminibus diſtinctas diuiſit; in Narbonenſem, quę à Varo flumine ad Pyrenæos montes protenditur; Aquitaniam, quæ ad Garumnam vſque; Lugdunenſem, quæ ad Sequanam; inde Belgicam, quæ Rheno tęrminatur. Vniuerſæ verò Galliæ vectigal ſeſtertiûm quater millies imperauit. Gallia ad eum modum ordinata, in Hiſpaniam ſuperato Pyrenęo profectus eſt, Tarracone hibernaturus, colonia in ſinu quodam maris Balearici à Scipionibus olim condita: ibidemq; octauum Conſulatum cum T. Statilio Tauro iterum inijt. In Hiſpania multo mutuoq; ſanguine per annos

IANVS APERTVS.

BRITANNIA RECEPTA ET VECTIGALIS.

GALLIA PACATA.

GALLIAE DIVISIO.

AVGVSTVS VIII. T. STATILIVS TAVRVS II. COSS.

Digitized by Google

ducentos à Romanis certatũ fuerat: totaque in tres prouincias diſtin- A
cta poſſidebatur. Cantabri tamẽ & Aſtures, qui Septemtrionalia Oceani littora, præruptos inacceſſosque ſcopulos & montes eius regionis editiſſimos incolebant, neque imperata faciebant, neque arma deponebant; ſed fera aſperaque gens prædantium magis quàm bellantium more latrocinijs populationibusque vicinos agros incurſabat; ſociósque Populi Ro. minis, terrore, & calamitate ad defectionem ſollicitabat: nec ſua libertate contenti, etiam ad alienam oppugnandam armis graſſabantur; magnaque manu Vaccæos Autrigonásque crebris incurſionibus infeſtabat. Legati itaq; Tarraconem à Vaccæis ad Auguſtum venêre, querentes ex agris omnia ſua à Cantabris agi ferrique, caſtella B
oppugnari; nec ſpem vllam Vaccæis in re propemodum perdita ſupereſſe, niſi auxilia expedita quamprimùm mittantur: nunciari namque nouas hoſtium copias agris ſuis appropinquare; breuique non agros modò, ſed & oppida in ipſorum ditionem ventura. Cantabros enim patentibus, vt in pace, portis, ex improuiſo Sageſamam oppidum primo impetu occupaſſe; oppidanos cum coniugibus ac liberis in arcem confugiſſe; ibique clauſos fame & inedia preſſos, extrema quæque, niſi tempeſtiuè ſuccurratur, expectare. Auguſtus bono animo eſſe iuſſis, ſe haud ſegnius quàm fide Populi Romani dignum eſſet cum exercitu adfuturum promittit: præmiſſisque qui Vaccæis præſidio eſſent, cum C
alijs quinque millibus, qui hoſtem diſtinerent, ipſe compoſito agmine, non itineri magis aptè quàm prælio, ſi res ita tuliſſet, decimis caſtris Sageſamam venit. Clauſiſque portis Cantabros intus obſidentium pariter atque obſeſſorum animo, hinc mœnia tueri, illinc arcem oppugnare videt, terrere ſimul ac pauere. Mutauerat vtriuſque partis animos Romanorum aduentus. Sageſamenſes enim ex ingenti metu ac ferè deſperatione in ſummam alacritatem erexerat: Cantabros autem ex propè certa capiendæ mox arcis fiducia, quòd oppido potirentur, in exiguam de ſe ipſis ſpem verterat. Cæſariani à Sageſamenſibus obſeſſis per portam auerſam intra arcem recepti, clamore ſublato, vti Cæ D
ſar iuſſerat, indicium fecerunt. Hic clamor aliquanto maiore ab exercitu qui vrbem corona circundederat exceptus, indicium intellectum viciſſim ſignificat. Vrgentur vtrinque Cantabri: dúmque nec impetum ex arce ac ſuperiore loco decurrentium ſuſtinent, nec ſimul Romanos mœnia ſubeuntes, portarúmque clauſtra ac obices molientes arcere valent, captis primo ſcalarum aſcenſu mœnibus, inde effractis portarum clauſtris, Romani vndique in oppidum irrumpunt. Cúmque anceps hoſtis à fronte & à tergo inſtaret, nec ad pugnam vis vlla ſupereſſet, nec ad fugam via pateret, ad vnum omnes in medio cæſi, ita

BELLVM CANTABRICVM.

Digitized by Google

A ita tamen vt non inulti caderent. Recepta ab hoſtibus Sageſama, Auguſtus quoniam ciuitas oportuno alioqui loco ſita, ob ciuium infrequentiam non ſatis coleretur, ex veteranis duo colonorum millia eò deduxit; agroſque ijs è publico adſignauit: ipſamq; Sageſamam cognomine Iuliam vocauit, & Clunienſium conuentui cum iure Italico adſcripſit. Vnde tripartito exercitu per legatos C. Furnium, P. & T. Cariſios totam complexus Cantabricam, efferam contumacemque ad omnia gentem varijs cladibus per annos quattuor fractam, quincto demum anno per Agrippam edomuit. In Cantabris enim omnia erāt quæ militem Romanum ad virtutem acuerent, eiuſdemque labores B vel exercerent vel ludificarent. Loca montana cautibus, rupibuſque præruptis aſpera ac ferè inacceſſa; quæ ipſis Romanis capere, vel ex iiſdem præoccupatis hoſtem deijcere par labor erat. Itinera ardua, anguſta, infeſta inſidijs; hoſtis ipſe leuis, velox & repentinus, qui nullum vſquam tempus, nullum locum quietum, aut ſecurum eſſe patiebatur, neque vnquam æquo loco congrediendi poteſtatē faciebat: quiq; montibus ſuis aſſuetus, ad concurſandum inter ſaxa rupeſque aptior ac leuior, cùm velocitate corporum, tum armorum habitu, Romanū campeſtrem locisque planis & apertis aſſuetum, adhæc grauem armis, ſtatariumque, eo pugnæ genere raptimque nunc procurſando, nunc C ſe recipiēdo facillimè eludebat. Ad hæc locorum non tam opere quàm ſitu & natura munitorum oppugnatio, vti neceſſaria, ita laborioſa ſimul ac periculoſa. Ipſa regio inops; quæ parſimonia milites adſtringeret, prædam præberet exiguam. Cæſar itaque quum militi ſuo cum tot ſimul difficultatibus luctandum videret, locisque inſuperabilibus atque adeò ipſi ferè naturæ vim afferre neceſſe eſſet, varijs diu curis anxius atque animi dubius, dum nunc cogitatione, nunc ſuorum conſilijs in diuerſa diſtrahitur, commodum per Vaſconum Magiſtratus, qui tum fortè aderat, de natura & ſitu locorū montiumque, qui tunc à Cantabrorum inſidijs inſidebātur, edoctus, intelligit militem ſuum D à tergo & à littore per placidè accliuos colles, ſuperatis aliquot montiū anfractibus, nec iniquo, nec perdifficili aditu ad hoſtium caſtra deduci poſſe. Quæ quidem quanquam nō tam vera eſſe crederet, quàm optaret, Cæſar tamen ſpem oblatam experiri ſtatuit. Claſſem igitur, quam ad ſinum Aquitanicum in ſtatione habebat, expediri iubet. Peditum ſelectiſsimorum perſpectæ virtutis & agilitatis decem millia P. Cariſio & Tiberio Neroni priuigno ſuo (qui hoc bello Tribunus militum prima ſtipendia faciebat) tradit: ſimul mandat, vt ijs in naues impoſitis, Cantabrorum littora quamprimùm peterent; inde quà duces viam monſtrarent, irent. Vbi, vti illi futurum receperant, ad hoſtes peruentum

COLONIA SAGESAMA IVLIA.

TI. CLAVDIVS NERO TRIB. MIL.

tum

tum eſſet, tum quidem oblata rei fortiter gerendæ, quam toties optaſſent occaſione & facultate, virtutem ſuam oſtenderent: genteque non armorum ſed locorũ fiducia latrocinantem potius temerè, quàm conſtanter bellantem, vel ad imperata cogerent, vel penitus delerent. Inde ipſos itineris duces, ſi dictorum fides exſtaret, ingentibus onerat promiſsis: ita tamen vt vinctos interea Neroni traderet. His copiis ita dimiſsis, eò intentius vndique inſtare Auguſtus, laceſſere, vexaréque Cantabros, & diſpoſitis circumquaque per ſtationes præſidijs, ne quà elaberentur, velut indagine claudere inſtituit: relictóque ad eam curationem T. Cariſio, C. Furnium cum parte exercitus per Antrigonas ad Vellicam Cantabrorum oppidum (quà æquiſsimum per deuia aditum præbebant montes) ducere iubet: ſi qua tamen periculoſa, & prærupta occurrerent, cum locorum iniquitate ne pugnaret: ſed per obliqua montium ad hoſtem deflecteret, ſeſéque in planitie aliqua contineret, atque integrum ſeruaret, dum copias cum P. Cariſio coniugere poſſet. Furnius igitur per Vindij montis ſaltum ad hoſtem pergit: ceterùm aſpera & confragoſa vſqueadeò via fuit, vt expediti, qui præmiſsi fuerant, confecto ægrè per biduum itinere, ad Camarigam caſtra poſuerint. Inde ſeptimis demùm caſtris ad Iberi fluminis fontes (loco nomen Iuliobrigæ erat) progreſsi, nuncium ad Furnium remittunt; peruentum ad hoſtem eſſe; loco tuto & ad omnia oportuno conſediſſe; proinde quàm maximis poſſet itineribus conſequeretur. Furnio tam propter itineris difficultatem, quod ingreſſus erat, quàm de ſalute eorum, quos paucos inter media hoſtium præſidia præmiſerat, ſolicito, nuncius ad Neruæ fluminis fontes occurrens, quæ iuſſus erat exponit. Hinc reſumta fiducia ſuos aſſecutus, coniunctiſque copiis in accliui tumuli, quem ſui præmiſsi occupauerant, caſtra locat. Patente autem quàm latiſsimè è ſummo montis cacumine proſpectu, non hoſtium modò ſedes, quæ paullò plus duorum millium perpetuis montium iugis aberat, ſed & omnis ad Vellicam & Cantabricum Oceanum, ſcopuloſque Vardulorum, regio oculis ſubijciebatur. Inter hæc P. Cariſius & Tiberius oram Cantabriæ legebant: exſcenſionéque ad oſtia Neruæ fluminis facta, primò agros vaſtare, mox hoſtes procurrentes ſecundis aliquot præliis fuſos in montes compellere. Ita omnis multitudo vna eadémque nocte relictis locis campeſtribus, deſertiſque caſtellis, in Vellicam oppidum vicinóſque ſaltus dilapſa eſt. Vellica, quòd in tumulo excelſo ſita eſſet, nec ſcalis, nec operibus capi poterat. Crebris itaque miſsilibus eos qui intus præſidio erant laceſſendo, cùm ad excurſiones elicuiſſet, refugiendo inuicem inſequendoque, & frequentibus, ſed ſine diſcrimine certaminibus, eò tandem negligentiæ & contemtus

P. CARISIVS LEG. PROPR.

A B C D

temtus

A temtus adduxêre, vt dum ſicuti ſoliti erant in oppidum ſe reciperent, Romani fugientibus permiſti, facto in portam impetu ſimul irruerẽt. Receptaculum id maximè prædonum fuerat, & inde in oras finitimas & pacatos agros incurſiones faciebant. Ad hunc modum potitus Vellica Tiberius, de prædonibus ſupplicium ſumit: ceteros quæſtori, vt ſub corona venderet, imperat. Oppidum verò ipſum militibus diripiendum dedit. Interea C. Furnius ſuperatis faucibus, deiectoque inde barbarorum præſidio, Satyrorum colles occuparat. Hunc Tiberius & Cariſius de Vellica capta certiorem faciunt, monentque hoſtium caſtris à tergo & à lateribus inſultare: eoſdemque quoquo modo premere, & B vrgere; dum Cariſius parte alia Cantabros, qui iuga ſaltuſque, arcta confragoſaque loca inſederant, ad opem ferendam ſuis eliceret. Vellicam igitur incendere, ignemque vicis paſſim inijcere, atque omnia latè flamma ferroque vaſtare iubet. Fumus primò conſpectus, inde clamor in vicis trepidantium auditus; poſtremò pueri & mulieres per deuia ignotasq; calles vſque ad caſtra obrepentes, tumultu miſeroque eiulatu omnia miſcebant. Cantabri itaque dum ſine conſilio, ſine imperio, velut cæci furentésq; ad ſua tuenda decurrũt, ac in Romanorum præſidia idoneis paſsim locis, ad itinerum fauciumque exitus diſpoſita incidunt, pars magna cæſi ſunt. Plurimi quoq; in præcipitia, alij ſuper C alios ruentes obtriti. Numerus interfectorum haud facilè iniri potuit; quòd inter auia, anfractuſque montium fuga cædeſque longè lateque patuit: deleri omnes poterant, niſi equitem anguſtiæ locorúmque aſperitates, peditem armorum grauitas impedijſſent. Cantabri ea clade diſperſi, ſocijque omnes cum liberis, coniugibus, ac neceſſarijs, fuga in Vindium montem eius regionis editiſſimum ſe recipiunt, ibíque confidentes ſe vel ſolo tædio hoſtem tandem fatigaturos ſibi perſuadent. Neque enim Romanos per loca tam ardua atq; iniqua vnquam ſubituros credebant; vel ſi conarẽtur, quamtumuis parua manu prohiberi ac deturbari poſſe: imò ne quietos quidem ad gelidiſsimorum montium D radices, vti neque frigus diu laturos (quippe inſtante iam duriſsima anni parte) ita neque frumenti reliquorumque commeatuum inopiam, quorum propter locorum aſperitatem tarda difficilíſque ex Aquitania ſubuectio erat. Romani, quia bellum impeditum, arduum, cruentũq; ſupereſſe videbant, ſi loca iniqua ſuperare conarentur; placuit ſubiectos tumulos foſſa loricáque per quattuor paſſuum millia circumdare; ipſóſque tumulorum vertices armatis vndique præſidijs caſtelliſque munire: vt Cantabros multitudine ſua breui ex fame rerúmque inopia laboraturos circumſedendo ad deditionem cogerent. Diu tenuit ea gentis duriſſima obſidio: ſed tandem victa pertinacia eſt:

N quum

quum ſiti fameque preſsi in eam tandem neceſsitatem, eoque inopiæ A
prolaberentur, vt filij parentes imbelles, matres, liberos ſuos, iuniores & validi ſenes imbelles trucidarent, corporibus eorum famem tolleraturi. Rebus tam deploratis acceſsit & aliud malum vel omnium perniciosiſsimum, ipſorum inter ſe diſcordia, quemadmodum tali rerum ſtatu ſolet: his deditionẽ, alijs mortem, & mutuos inter ſe ictus parantibus. Erant qui vim ad eruptionem, pars clementiam Romanorum experiendam cenſerent. Inter has contentiones Aſturum decem millia, qui ſe cum Cantabris coniunxerant, ab eiſdem cum liberis atque vxoribus eijciuntur. Hi ad munitiones Romanorum ſuccedentes flentesque, orabant, vt ſe in ſeruitutem receptos cibo iuuarent, inedia alioqui perituros. B Hos Tiberius diſpoſitis in vallo cuſtodibus recipi prohibebat; vt eorum vita ceterorum vitam oppugnaret, ſedendoque bellum conficeret. Poſtremò non cibo ſolùm, ſed & ſpe deficiente, pars maxima vtriuſque ſexus & imbellis, ne quid inuiti vlterius paterentur, ſumto quod ex herba quadam apio ſimillima miſcuerant pharmaco, mortem præoccupant. Iuuentus verò ferro inter ſe concurrens mutuis cædibus concidit: reliqui ad tria & viginti millia miſerabili & fœdo agmine è montium iugis deſcendentes, arbitrio ſe Romanorum permiſère. Ex iis ſelectiſsimum quemque Cariſius & Furnius ad decem millia ſecernunt; iiſdem in bello quod contra Aſtures parabatur C vſuri. Ceteri ſub corona venundati, ea lege vt in vicina regione ne ſeruirent, néve intra triceſimum annum manumiſsione donarentur. Vellicenſibus vt vrbem inſtaurarent permiſſum; ſed arma omnibus ademta: quam rem vſque adeò ægrè & moleſtè tulêre, vt multi mortem ſibimet ipſi conſciſcerentur. ferox ſcilicet gens nullam ſine armis vitam eſſe rata. Auctores habeo idoneos, qui puerulum quendam parentes & fratres captiuos, ac vinculis adſtrictos, ipſius patris iuſſu vniuerſos gladio confeciſſe ſcribant. Additur & mulierem quandam captiuos neceſsitudine ſibi iunctos trucidaſſe: & prædonũ pleroſque cùm in crucem agerentur, etiam cantu & carminibus animi præſentiam, D imò & lætitiam alacritatemque in ipſa morte teſtatos. Dum hæc in Cantabria per Legatos geruntur, Auguſtus Tarraconem valetudinis curandæ cauſſa profectus, dum noctu, vt æſtum vitaret, iter facit; fulgur fortè lecticam eius perſtringens, ſeruum cum face prælucentem exanimauit. Ipſe eo periculo liberatus, ædem Ioui Tonanti vouit. Ibi & Calaguritanorum manum, quam Romæ, vt prædiximus, ſuperiore anno exauctorauerat, quorũq; opera diu & fideliter ad corporis cuſtodiam vſus fuerat, miſsione & prẹmiis donauit: agrumq; in Vaſconibus iiſdem aſsignauit: oppidumq; ipſorũ municipiũ Calaguritanũ cũ iure mili-

CALAGVRIT. MVNICIP.

Digitized by Google

A militandi in legionibus Romanis conſtituit. Mox & Cæſareã Auguſtã coloniam liberã in Edetanis ad Iberi fluminis ripam ex veteranis deduci, atq; vnam ex ſeptem Citerioris Hiſpaniæ conuentibus eſſe iuſſit. COLONIA CAESAREA AVGVSTA. Nec procul inde Celſam ciuium Romanorũ coloniã collocauit: Celſenſesq; conuentui Cæſarauguſtano adſcripſit. Hasque duas colonias velut clauſtra ad cohibendos Celtibericos tumultus oppoſuit: ipſum verò flumen Iberum ponte lapideo ſtrauit. Multorum Annalibus proditũ eſt, Seres Indiæ populos antea ſolo nomine cognitos, legatos cum munerib. miſiſſe; eoſque poſt quadrienniũ demùm ab extremo Oriente in vltimum Occidentẽ, Tarraconẽ ad Auguſtum perueniſſe, INDORVM ET SCYTHARVM LEGATIO.

B amicitiam ipſius Populique Romani petentes. Eodem & Scythas barbaram efferatamq; gentem celebritate nominis Auguſti, famaque virtutis eius excitos, ſuos quoque legatos vltrò miſiſſe, ſimiliter amicitiã ipſius Populique Romani petituros. Polemon quoq; Ponti Rex ſocius amicusq; Populi Romani appellatus eſt. Romæ ſub id tempus Cornelius Gallus Ægypti præfectus à contubernali ſuo Valerio Largo in Senatu accuſatus eſt. Hunc Auguſtus à Mæcenate & Virgilio cõmendatũ ex infima fortuna ad eam prefecturã prouexerat: ceterùm eidem poſtea ob ingratum & maleuolum animum (qui ne ipſum quidem maledictis & contumeliis lacerare dubitaſſet) domo & prouinciis ſuis

C interdixerat. Is itaque cùm partim Auguſti indignationẽ veritus, partim metu ſupplicij (nam & regni affectati condemnatus erat) ſibi ipſi manus intuliſſet, fertur Auguſtus, vt erat amicitiarum cultor conſtantiſſimus, ob caſum Galli illacrimaſſe, & vicem ſuam conqueſtus, quòd ſibi ſoli non liceret amicis quatenus vellet iraſci. Gallo P. Petronium Turpilianum ſucceſſorem Equeſtris ordinis virum dari iuſſit. Eodem tempore M. Egnatius Rufus, cùm eſſet omni flagitiorum ſcelerumque conſcientia merſus, nec melior ipſi res familiaris quàm mens foret, in Ædilitate plebis exſtinguendis priuata familia incendiis fauorem populi collegerat; eadem populari aura Præturam priuilegio oc- P. PETRONIVS TVRPILIANVS PRAEFECT. AEGYPTI.

D cupatam continuauit: quumque antea ſecundis rebus ac fauore vulgi vix tollerabilis fuiſſet, tum vtiq; immodicè inſolenterq; ſe gerendo animum ad Conſulatus ſpem attollebat: & quò malis artibus & per alienam inuidiam honores ſibi & ſplendorem aucuparetur, ipſum etiã Auguſtum inſectari auſus eſt. Eius furorem ad tempus diſſimulauit Auguſtus, ſatisque habuit, eum ne quid atrocius moliri poſſet coërcere; donec publica auctoritate, quia inſanabilis erat, ſemetipſum, vt in tempore memorabo, euerteret. Ne tamen Egnatius nimium ſuo beneficio efferretur, Ædilibus mandatum, curarent ne qua exiſterent incendia: ſi qua experirentur, ea publico ſumptu reſtinguerent.

Digitized by Google

Sub id tempus M.Agrippa Septa,ſiue Ouile,in campo Martio pictu- A
ris tabuliſque quàm magnificentiſſimè exornata, addito Iulij cognomine,dedicauit: contentus ſi magnificentiæ ſuæ monumentum vel ſub alieno nomine exſtaret. Auguſtus interea Tarracone nonum Conſulatum cum M.Iunio Silano collega inierat, quum eiuſdem legati duriſſima anni parte circa Coniſcos Cantabriæ populos ex Gallis oriundos hibernarent,arctoque admodùm commeatu premerentur: quòd Coniſci latrocinijs omnia paſſim vaſtarent, & frumentatores Romanos in aſperis & difficilibus locis depræhenſos interciperent. Ad hæc ſi quæ frumenta in hibernis erant, à muribus(quorum ingens ea in regione copia eſt)corrumpebantur; & quicquid in vicinis ciuitati- B
bus frumenti fuerat, hoc omne Coniſci interceptum in Arracilium oppidum munitiſſimum conuexerant. In id præcipua Cantabrorum iuuentus, & quicquid militaris erat roboris ſeſe incluſerat. Placuit ab ijs perfidiæ,crudelitatis,ſceleriſque pœnas expetere:tum quòd frumen tatores & commilitones nefanda nece excruciaſſent, tum quòd Callæcos vexaſſent,Aſturibùſque ad arma ſollicitatis, auxilia miſiſſent. Romanis venientibus clauſæ portæ. Legati igitur tripartito exercitu, tribus ſimul locis ancipiti vndique terrore oppidum aggrediuntur. Oppidanos culpæ metus ex ipſorum conſcientia hortatur ad ſe ſuaque im pigrè defendenda:adhæc ſeſe ipſos monebant atque ad virtutem acue- C
bant,quòd ad ſupplicium non ad victoriam ſe peti intelligerent.Igitur non militaris modò ætas,aut viri tantùm, ſed fœminæ quoque puerique ſupra ſexus & ætatis, ſupra animi corporiſq; vires,ad omnia præſtò fuêre; propugnantibus tela miniſtrant, munientibus ſaxa aliamq; materiam in muros aggerunt. Tanto itaque ardore certamen initum eſt, vt domitor ille totius orbis exercitus ab vnius oppidi iuuentute à muris repulſus,haud ſatis honeſto prælio trepidauerit.Id vbi legati vidêre, atque hi potiſſimùm quorum præcipua in exercitu auctoritas, P.Cariſius & Ti.Nero,veriti ne tot vanis ſuorũ conatibus animi hoſti bus creſcerent,ſuis autem conciderent; ſibimet partem periculi capeſ- D
ſendam rati, increpata militum ignauia, ſcalas ferri iubent: ſeipſos ſi ceteri cunctentur aſcenſuros minantur. Et iam haud mediocri periculo mœnia ſubierant,cùm vndique ab ſollicitis ob vicem Imperatorum militibus clamor ſublatus,ſcalæque multis partibus erigi cœptæ, & ex diuerſis T. Cariſius,& C. Furnius oppidum aggrediuntur. Tum victa oppidanorum vis;deiectiſque propugnatoribus muri occupantur. Ibi verò apparuit, ab ira & odio vrbem oppugnatam fuiſſe; nemo viuos capiendi,imò ne prædandi quidem,quamuis cuncta paſſim ad direptionem expoſita paterent,memor fuit. Inermes iuxta ac armati,fœmi-

AVGVSTVS IX. M. IVNIVS SILANVS COSS.

næ

Digitized by Google

A næ pariter ac viri ſine diſcrimine trucidati. Quin & ad infantium cædem crudelis peruenit ira. Ignem deinde tectis inijciunt: & quæ flamma abſumere non valuit, vi diruunt. Parte alia C. Antiſtius, & Q. Ælius Lamia legati in Aſtures profecti, agros hoſtium latè populantur: tectis ipſiſque ſegetibus flammas ſubijciunt: omnia terrore ac fuga complent. Aſtures agmine ingenti ad oppidum Intercatiam occurrunt. Viginti millia armatorum fuiſſe quidam prodidêre: ex ijs duodecim millia cæſa, oppidum ipſum Intercatiam receptum, & puberes omnes interfectos. Inde ad Medullium montem Minio flumini imminẽtem mouent; in quem Aſturum multitudo Cantabris permiſta B ſe conglobauerat. Eum Romani vt hoſtem à pabulatione & ſubita eruptione arcerẽt, vallo foſſaque circumdant: ita vt XV. millia paſſuum munitionibus amplexi includerent. Poſtquam gens efferata ab omnibus locis obſeſſa res ſuas perditas, extremaque inſtare videt, certatim igne, ferro, imò & veneno inter epulas mortem metu ſeruitutis in libertate oppetière. Aſturibus ſe maxima pars deuotorum è Cantabris finitimiſque populis coniunxerat: horum hæc eſt conditio, vt omnibus in vita commodis vnà cum his fruantur quorum ſe amicitiæ dediderint: ſi quid ijs aduerſi per vim accidat, aut eundem caſum vnà ferant, aut mortem ſibi conſciſcant. Magna præterea multitudo perdi- C torum hominum latronumque vndique conuenerat, quos ab agricultura & quotidiano labore, ſpes prædæ & belli ſtudium auocabat. Quibus copijs confirmati Aſtures, è montibus ſuis digreſſi caſtra ad Aſturam flumen metantur; vt eodem ſuperato C. Antiſtium, T. Cariſium & P. Silium, Auguſti legatos, qui trinis caſtris conſederant, tripartito agmine & de improuiſo aggrederentur. Et ſanè ancipiti dubioque certamine magna clades accipi potuiſſet, quòd caſtra incurioſè in hoſtico poſita erant, tanquam ſi procul Aſtures abfuiſſent, niſi Brigecimi hoſtium caſtra prodidiſſent. Antiſtius itaque copias cum ceteris coniungit; ſimulque hoſtibus obuiam profecti, eorum conſilia armis op- D preſſère. Vix aliâs vnquam ita acriter dimicatum; idque nõ ſine manifeſta vtriuſque partis pernitie, ſi prælium longius extẽdi potuiſſet, neque illud nox ſuperueniens diremiſſet. Acrior itaque concurſus quàm cædes fuit. Et ſicuti æquata hinc inde ferè pugna fuerat; ita clade pari diſceſſum eſt. Poſtero die prælium, vt quod maximè vnquam, pari vtrimq; ſpe, æquis viribus, magna cum fiducia ſui & contemtu hoſtium commiſſum eſt. Stabant obnixi Aſtures, quanquam plura acciperent quàm inferrent vulnera. Et iam diu pugnatum erat, atroxque circa Aſturum ſigna cædes, cù m necdum vlla ex parte fuga: adeò ſola morte vinci animis deſtinauerant. Donec tandem Romani quum effluere

Digitized by Google

iam laſſitudine hoſtium vires ſentirét, & diei haud multum ſupereſſe, ira accenſi ſe in hoſtem concitant. Ibi tum primùm pedem referri atque in fugam aciem inclinari vidiſſes; tum capi, tum occidi hoſtis; vel ipſis Romanis vltrò confitentibus nunquam cum petinaciore hoſte dimicatum fuiſſe. Reliquiæ fuſi exercitus oppido Lancia exceptæ ſunt: ad quam oppugnãdam poſtquam admotus eſſet exercitus, tanta contentione certatum eſt, eoque militum proceſſit ira, vt Aſturibus ad internecionem cæſis, Lanciam ipſam oppidum ferro flammáque delendam ſibi depoſcerent. Sed vicit Antiſtij ſententia, cenſentis vrbem eſſe conſeruandam, vti clementię Romanę apud poſteritatem monumentum foret. Auguſtus quoque veritus ne gens efferata ob montium in quos ſe recipiebant fiduciam, iterum rebellaret, caſtra ſua quæ eò loci in plano erant, habitari & incoli iuſſit; oppidumque condi, cui nomen factum Aſturica Auguſta, quæ ad Minium flumen ſita eſt. Natura eius loci aurifera, minijque & aliorum colorum pigmentorumque ferax. Auguſtus itaque dum ſuos ſolum exercere iubet, dumque latentes in profundo opes atque diuitias pro alijs inquirunt, agnoſcere cœpere. Bello iam confecto Auguſtus veteranos emeritoſque miſſione donauit: oppidumque ijs ad Anam fluuium in Luſitania condere iuſſit; coloniamque de ſuo nomine Auguſtam, ab ipſorum miſſione Emeritam cognominauit. Auctores habeo, qui eodem tempore Auguſtobrigam in Pelendonibus, in Arenaccis Auguſtam Nouam, itidem Toletum ad Tagum colonias, omneſque militares deductas, & iure Latij veteris donatas ſcribant. Dum hæc in Hiſpania geruntur, A. Terentius Varro ab Auguſto contra Galaſſos gentem inalpinam miſſus, rem benè geſſiſſe nunciatur. Hos, quia coniunctos ægrè prælio ſuperare aut frangere potuiſſet, primùm ſparſo miſtoque variè bello diſtinuit: deinde diſtractos carpſit; demùm profligauit; imperataque pecunia pacem petentibus dedit. Ceterùm quum ſubinde rebellarent, quò eos arte caperet & in poteſtatem redigeret, militibus quos ſub prætextu cogẽdæ pecuniæ, quæ imperata fuerat eò mittebat, ſecretò mandat, vt omnes pubertatem ingreſſos ad ſe captiuos deducerẽt: eos comprehenſos tanquam belli iure captos ſub corona vendidit; ea conditione vt ne quis eorum ante viginti annos manumitti poſſet. Ad hæc arma omnibus Salaſſis ademit, ne pacem ſæpius ſollicitarent: agrique præcipuæ fertilitatis partem militibus prætorianis aſſignauit: coloniamque Auguſtam Prætoriam ibi condidit. Sub hæc ferè tempora & in Germaniam bellum exarſerat contra M. Vinicium; gentis nomen à ſcriptoribus neque loci proditur; ſed cauſſa additur, quòd Germani negotiatores aliquot Romanos, qui commerciorum gratia in

ASTVRICA AVGVSTA COLONIA

EMERITA AVGVSTA COLONIA.

AVGVSTOBRIGA AVGVSTA NOVA TOLETVM COLONIAE.

A B C D

Digitized by Google

A in Germaniam profecti erant, crudeliter vexaſſent. Eam iniuriam vlturus Vinicius, contra eos mouit; & re proſperè geſta bellum pluribus in locis feliciter ſuſtinuit. Quumque ob hæc, & res in Hiſpania geſtas triumphus Auguſto decretus eſſet, ipſe VIII. Imperatoris cognomine accepto, eoq; contentus triumphum recuſauit. Hoc quoque inter honores ei collatos additum, vt primo quoque anni die laurea & veſte triumphali vteretur. Auguſtus ex Hiſpania in vrbem reuerſus, templum Iani, quod horum bellorũ cauſſa aperuerat, iterum clauſit. Poſt hæc Iubam hiſtoricũ, *eius* Iubæ qui à Diuo Iulio deletus fuerat, filium; collocata ei in vxorem Cleopatra Antonij & Cleopatræ filia, in Mau-
B retania & Getuliæ parte regnare iuſſit. Id quoque memoria dignum antiquis viſum eſt, Iubam à Diuo Iulio in triumphum, vt & Cleopatram ab Auguſto ductos fuiſſe, & vtrumque poſtea regnaſſe. Quumque ſub id ferè tempus Amyntæ regis mors nunciata eſſet, regni ſucceſſionem regis liberis neutiquam permiſit Auguſtus; ſed Gallogræcia & Lycaonia, quæ Amyntæ fuerant, per M. Lollium in prouinciæ formam redactis, oppida quæ in Pamphilia eidem regi paruerant, libertati reſtituit. Quum autem ob valetudinis incommoda Iuliæ ſuæ nuptias, quam Marcello Octauiæ ſororis ſuæ filio deſponderat, ipſe Romæ celebrare non poſſet; eius rei curam Agrippæ commiſit: à quo & Pan-
C theon hoc anno abſolutum & dedicatum fuiſſe memoriæ proditum eſt: fuiſſeque id templum forma conuexa ad cæleſtis concauitatis ſimilitudinem faſtigiatum. Iam Auguſtus X. cum C. Norbano Flacco Conſulatum ceperat, quumque propter valetudinem necdum ad vrbem rediſſet, primo ipſius anni die Senatus in eius acta iurauit; & quò abſolutam ipſi in imperio poteſtatem tribuerent, legibus eum ſoluerunt. Poſtea reſtitutus ac in vrbem reuerſus, congiarium Populo quadringenos ſeſtertios viritim diſtribuit: votaque & à Senatu, & à Populo Pro Salute eius & Reditu ſoluta ſunt, aræque ſtatuæ & coronæ Ex Voto poſitæ. Tributum & hoc honori Cæſaris decretumque, vt
D Marcellus gener ipſius, & Tiberius priuignus, lege annali ſoluti, ante tempus hic Quæſtor, ille Ædilis Curulis crearentur. Dum hæc Romæ geruntur, Cantabri & Aſtures diſceſſu Auguſti intellecto, iterum rebellarunt: ſimulatoq; per fraudem obſequio, Ælium Lamiam, quem Cæſar Hiſpania decedens ijs gentibus cum imperio præfectum reliquerat, rogant vti milites ad frumentum, quod ipſis imperatum fuerat, cogendum mitteret. Miſſos ad ſe per inſidias interceptos iugulant. Eam iniuriam Ælius flamma ferroque vltus eſt; agroque ipſorum latè vaſtato, vrbibuſque incenſis, & vendita maxima iuuentutis parte, eos iterum ad imperata coëgit. Sub idem ferè tempus Ælius Gallus

AVGVSTVS IMP. VIII.

IANVS CLVSVS QVART.

AVGVST. X. C. NORBANVS FLACCVS COSS.

Digitized by Google

EXPEDITIO ARABICA.

Gallus qui Ægypto præerat, in Arabiā felicem, vt regnum auro, gemmis, aromatibus locuples & nobile exploratius cognoſceret, decem millitum millia auſpicijs Auguſti in eam expeditionem educit: quibus Herodes quingentos è ſuo ſatellitio lectiſsimos adiunxit, & Syllæus præcipuorum in Arabia Regulorum legatus, Nabateorum nomine mille quingentos. Nabatæi namque gens eius regionis celeberrima, ſocietatem & amicitiam offerentes, Ælium magna ſpe impleuerant, maiore Syllæus. Qui (vt ſunt Arabum ingenia ad fraudem callida) Ælio fidem fecerat, ſi claſſe Arabiam ſecundum littora legeret, futurum vt crebris per oportunitatem exſcēſionibus, ſitum eiuſdem commodius & nullo aut quàmminimo ſuorum diſcrimine ac moleſtia exploraret: deterrens interim à terreſtri itinere, quòd inuias & ſqualentes perpetuasq; à Petra vſque in Sabæorum regionem ſolitudines pertinere falſò affirmaret; easque cineri quàm pulueri ſimiliores exercitui ob ſitim, famem, ardorem inſuperabiles. Placuit itaque exædificata ad Cleopatridem CXXX. nauium longarum claſſe, impoſitoque exercitu, maritimas littoris Arabici oras explorare. Ea in nauigatione Romani per quindecim dies magno cum diſcrimine vexati, tertia inſuper nauium parte vel conuulſa dilacerataque, vel cum ipſo milite depreſſa, tandem ad Argancomen maximum apud Nabathæos emporium exſcenſionem faciunt. Ipſa quoque cœli tempeſtas, quæ ab Aquilone ſæuiebat, ad tegendam Syllæi fraudem perquàm oportunè ſubſeruiebat: quòd cladem ſolertia & calliditate ipſius acceptam, Romani vento fluctibusque aſſignarent. Syllæus enim, qui & regiones locorum, & naturam ſitumque ſinus Arabici, vtpote importuoſi & procelloſi cæcisq; ſcopulis aſperrimi probè norat, pro actuarijs ad tranſportandum ſecundùm littora militem idoneis, naues longas armatásque, veluti ſi ad prælium inſtruerentur, ædificandas perſuaſerat, quò ſcilicet mole magnitudineque ſua grauius ad ſcopulos vadáque reciprocis æſtibus alliderentur. Ælius à clade accepta, vti exercitum à nauſea proxima & incommodis à mari acceptis, ſimul & ab aduerſa valetudine reficeret, id quod reliquum erat æſtatis, ipſamque adeò hyemem apud Argancomenſes exegit. Syllæus autem vti & ad reliquas, quas deinceps Romanis moliebatur fraudes, fidem ſibi & viam præſtrueret, Gallum Obodæ Regi, cui legatus erat, commendatū, ſimulque militem ipſius, benignè hoſpitaliterque excepit & coluit; ſeque & ad Aretam Arabiæ Petreæ regem itineris ducem fore pollicitus, per ſqualentes ariditate campos maximo cum militum iumentorumque labore & moleſtia, ita vt aquam à camelis ſupportari neceſſe eſſet, per varios flexus ambagesque viarum circumduxit. Verùm Aretas amicus & ſocius Auguſti

A guſti, Romanos perquàm benignè exceptos nullo non hoſpitalitatis genere proſequutus eſt, eoſdemque à difficultate moleſtiaque itineris priuatis publicisque officiis recreauit. Illinc digreſſos AElius pari viarum aſperitate, commeatuumque & pabuli inopia iterum per integrum menſem vexatos, tandem quinquageſimis inde caſtris ad Sabæos perduxit. Ibi primùm armati occurrêre hoſtes; ex his decem millia cæſa ſunt: è Romanis duo tantùm deſiderati. Inde Mariabam vrbem, quæ ſex millium circuitu patebat, nullo cum labore captam, præſidio firmauit. AElius mox & alia ſex oppida, quorum nomina vt olim apud Romanos obſcura, ita nunc cum ruderibus ſuis ſepulta iacent,
B diruit. Ita paucis admodùm ex his quæ animo conceperat, exploratis & perſpectis, totum iter ſexageſimis inde caſtris relegit: quod ſex antea menſium ſpacio, militibus morbo ſitique confectis, plurimis etiam ob aëris circumfuſi inſolentiam, æſtumque in ijs regionibus intolerabilem exanimatis, dolo fraudéque Syllæi parum ſecunda fortuna confecerat. Syllæus poſtea, quòd Obodam Regem ſuum ex inſidijs intereміſſet, regnumque affectaſſet, accuſante Nicolao Herodis legato, conuictus, & huius quoque in Gallum perfidiæ, Senatus iudicio condemnatus, & ſecuri percuſſus eſt. Auguſtus vndecimum Conſulatum cum A. Terentio Varrone ceperat: fuitque is annus ab externis
C quidem bellis quietus, verùm peſtilentia & graui cœlo, Tiberiſque inundatione coorta funeſtus. Ceterùm non tam crebris & frequentibus funeribus metuendus, quàm clarorum virorum mortibus minax. Conſulem namque Varronem Auguſti collegam, M. item Marcellum AEdilem Curulem conſumſit. Ipſe quoque Auguſtus graui difficilique morbo aliquamdiu conflictatus, vix tandem periculoſa dubiáque Antonij Muſæ Medici experientia potius, quàm arte curatus eſt. Hepate namque ex deſtillationibus viciato, quòd calidis non releuaretur fomentis, frigidis eſúque lactucæ recreatum ſanatúmque auctores quidam tradunt. Ipſi Antonio Muſæ, cuius opera & conſilio ex
D tam ancipiti morbo conualuerat, ſtatuam iuxta AEſculapij ſignum Populus Romanus ære collato poni iuſsit. Senatus autem eidem libertate tantùm & ciuitate antea donato, non Equeſtria ſolùm ornamenta, ſed & ingenuorum iura tribuit; decretumque in honorem ipſius artis, vt omnibus deinceps Medicis immunitas eſſet. Adhæc vota à Senatu Populóque Pro Salute Cæſaris ſuſcepta, publicè ſoluta ſunt; ſtatuę quoque & aræ Dijs Selectis poſitæ. A pleriſque & hoc teſtamento cautum, vt patrum familiarum voto pro Salute Auguſti ſuſcepto, ſiquidem ante ipſum decedere contigiſſet, votum ab hæredibus pro

AVGVST. XI. A. TERENT. VARRO COSS.

VOTA SOLVTA PRO SALVTE CAESARIS.

Digitized by Google

ſe ſolueretur, victimæque in Capitolium ducerentur prælato titulo; A
Quòd Auguſtum Superſtitem reliquiſſent. Ab eo quoque tempore in more receptũ, ne quoties vrbem introiret, ſupplicium de quoquam ſumeretur. Auguſtus igitur in locum Terentij Varronis, Cn. Calpurnium Piſonem Conſulem ſurrogauit, exoratum vltrò vt Conſulatum accipere vellet. Piſo enim ferocis vir ingenij, Pompæi prius in Africa partes contra Diuum Iulium, inde Bruti & Caſsij contra Auguſtum acerrimè ſuſtinuerat: finitisq; bellis ciuilibus, quamuis conceſſo ſibi in vrbem reditu, honorum tamen petitione abſtinuit; donec ab Auguſto tantùm non inuitus, vt iam diximus, ad Conſulatum prouectus eſt. Auguſtus inde in Albanum profectus, Conſulatu ſe abdica- B
uit: nam quum & ipſe ex quo tempore Principatum in Republica ſolus tenuit (vti & alij plerique præcedentes ferè omnes) Conſulatus annuos geſſiſſet, quò tamen pluribus in poſterum hic honos communicaretur, reliquos deinceps Conſulatus iniſſe contentus, eoſdem haud multò pòſt depoſuit, vti & hunc vndecimum. Abdicauit autem extra vrbem, ne populi ſtudio impediretur, ſuffecto ſibi honorario Conſule L. Ceſtio: qui, vti antea ſemper, Bruti ſtudioſiſsimus, eiuſdem etiam num imagines laudéſque non obſcurè colebat, neque fidem cum fortuna mutauerat. Senatus tantam Auguſti modeſtiam ſimul & lenitatem admiratus, quòd priuata odia Reipublicæ condonaſſet, habitáque C
non tam propriarum ſimultatum ac offenſarum, quàm publici commodi ratione, vtrumq; Conſulem ex inimiciſsimis cooptaſſet; eidem Imperium Proconſulare perpetuum, Tribunatumque plebis, & poteſtatem Senatum quoties vellet cogendi decreuit. Quumque & Populus Dictaturam magna contentione offerret, genu nixus, deiectáque ab humeris toga odioſi Magiſtratus inuidiam nudo pectore deprecatus eſt. Tribuniciam tamen poteſtatem, eamque perpetuam, ceteráque quæ Senatus obtulerat, accepit; ſimul etiam frumentariam curationem ſuadente neceſsitate ob ſummam annonæ difficultatem. Cœptumque deinceps, vt Conſules darent quidem nomina Faſtis, an- D
nique ab Vrbe condita in ordinem ſeriemque ſub eorum nominibus digererentur; ceterùm Princeps à Tribunicia poteſtate accepta, veluti ab Imperij tunc demùm conſtituti initio, ſui quique Principatus & Imperij annos numerarent. Tiberius interim Nero iam vndeuiceſimum agens annum Quæſtor creatus, curam annonę (quia anguſtior eiuſdem prouentus inciderat) Oſtię atque in Vrbe ex mandato Auguſti quanta potuit induſtria ac diligẽtia adminiſtrauit. M. aũt Marcellũ Auguſtus ſocer ipſius Pontificatu & Ædilitate Curuli ornauerat: cuius

CN. CALPVRNIVS PISO COS. SVFF.

L. CESTIVS COS. SVFF.

DICTATVRA ABDICATA.

AVGVSTVS TRIBVNICIAM POTESTATEM ACCIPIT.

TI. NERO QVAESTOR

Digitized by Google

A cuius opera adiutus ludos apparatu magnificentiſsimo dedit Kal. Sextilibus (qui menſis ab ipſo Auguſto nomen accepit) ita vt ludorum diebus inter cetera velis purpureis forum inumbraret. Hunc Marcellum, ſi quid humanius ipſi accidiſſet, potentiæ eius ſucceſſorem fore omnes arbitrabantur. Sed idem haud multò pòſt, incertum morbóne correptus, an veneficio Liuiæ (vtrumque enim à ſcriptoribus proditur) maximo omnium cum dolore adoleſcens admodùm extinctus eſt; fruſtrà artem tentante Antonio Muſa: defuncti reliquias Auguſtus Mauſolæo ſuo inferri iuſsit. Hunc iuuenem ingenuis inſtructum artibus, virtutiſque cultorem eximium, animo ingenioque læto, & ad
B omnia proſpero, tantæque in quam alebatur fortunæ capaciſsimo, auctores fuiſſe teſtantur. Qui Liuiam veneficij inculpãt, veriſimiles prętexunt ſuſpitiones; mulierem ſcilicet ambitioſam, quòd Auguſti opibus & fauore Marcellum ſupra Neronem & Druſum filios ſuos eminere, haud ſatis æquo ferret animo, ad amouendam ambigui ſceleris inuidiam oportunitate vſam; quòd graui tempore anni & peſtilenti cœlo vis morbi per nota, per ignota capita vagaretur; eiuſque contagione Marcellus & fortuitò potius, quàm dolo alicuius aut veneno extinctus crederetur. Fama tenet, paulò antè quàm Marcellus morbo corriperetur, Agrippam ob tacitas cum Marcello offenſiones, abdicata
C vrbis Præfectura, relictiſque omnibus, obtento à Cæſare commeatu, veluti Legatum, vt res Suriæ ob latrocinia turbatas componeret, in Aſiam profectum. Deſiderauit proculdubiò Auguſtus in Agrippæ amicitia patientiam conſtantiorem, quàm vt ex leui rigoris ſuſpitione, & quòd Marcellus ſibi anteferretur æmulatione, relictis ſuis, in Leſbum inſulam ac Mitylenas, tanquam in voluntarium exilium, concederet. Sunt qui credant M. Marcello ad munera publica admoto, Agrippam voluiſſe loco, & quaſi poſſeſsione vſurpati à ſe diu ſecundi gradus ſponte cedere; ne quam æmulationis ſuſpitionem præſens alere, aut exercere videretur. Alij mutuæ inter vtroſque æmulationis occaſionem ex
D indicio Auguſti obortam opinantur: quòd quum exigua in ſpe animã traheret, coram Senatu & amicis Agrippæ, tanquam deſignato ſibi ſucceſſori, annulum ſuum tradidiſſet, neglecto ob ætatis imperitiam Marcello. Tradunt enim auctores, Auguſtum tædio diuturnæ & ancipitis admodùm valetudinis affectum, iterum de reddenda Republica cogitaſſe: atque in id Senatum reliquoſque Magiſtratus in domum ſuam conuocaſſe, iiſdemque rationarium imperij tradidiſſe. Eo libello opes publicæ continebatur, quantũ ciuium ſociorũq; in armis, quot claſſes, quæ regna vel prouinciæ tributa aut vectigalia, & quantũ eo nomine Populo Ro. penderent, quæ neceſſariò eroganda, quæ donanda eſſent.

Ceterùm paulò pòſt recreatus, ſecum reputans ſe coactum in ordinem, multorum inſidijs & audaciſſimi cuiuſque iniurijs obnoxium fore; præterea Rempublicam plurium poteſtati ac arbitrio non ſatis tutò committi, imperium retinuit. Sub id tempus Parthorum legatis Senatus ab Auguſto datus eſt. Legationis cauſa hæc fuerat: Tyridates quidam Phraharte ob tyrannidem à popularibus pulſo, Parthiam occupauerat: is paulò pòſt à Phraharte cum validiſſimis Scytharum copijs ſuperueniente profligatus, magna cum amicorum manu ad Auguſtum in Hiſpaniam, vbi tum temporis aduerſus Cantabros & Aſtures bellum gerebat, profugerat, minimum Phrahartis filium, quem negligentius cuſtoditum rapuerat, obſidem ferens. Quo cognito Phrahartes viciſſim legatos Romam ad Auguſtum mittit, ſeruum ſuum Tyridatem filiumque remitti poſtulans. Res in Senatu acta eſt, decretoque Senatus iudicium Auguſto delatum; qui poſtulatis vtrimque cognitis, pronunciauit, ſe neque Tyridatem ſupplicem ſuum Parthis proditurum, neque eidem tunc aduerſus Parthos auxilia daturum. Tyridates enim ſi armis Romanorum reſtitueretur, vectigalem ſe libertumque Populo Romano futurum pollicebatur. Ne tamen nihil à legatis impetratum videretur, Phraharti filium ſine precio remiſit: Tyridati autem quoad manere vellet, ſplendidum & regium planè ſumtum præberi iuſſit. Vtrumque magno conſilio Auguſtus feciſſe iudicatur, dum Phrahartem reddito filio ad amicitiam, & ciues ſignaque quæ Craſſorum & Antonij cladibus capta erant, reddenda, pellicere ſtudet: dumque parte alia Tyridatem benignè & hoſpitaliter interea habitum, veluti armis eum per oportunitatem in regnum reducturus, inter ſpem metumque ſuſpenſum tenere conatur.

M. CLAVD. MARCELLVS L. ARRVNTIVS COSS.

Principio anni inſequentis, quo Conſules erant M. Claudius Marcellus & L. Arruntius, nondum defuncta plurimorum morbis ciuitate, neglectoq; agrorum cultu, inopia frugum, caritas & fames annum peſtilentem excepit; ventumque ad extremum inopiæ foret, ni Auguſtus conſilio, Tiberius autem Quæſtor coëmto vndique frumento, tempeſtiuè prouidiſſent. Auguſtus enim in tam arctis commeatibus, quum aliud remedium ad manum non eſſet, venalicias & laniſtarum familias, peregrinosque omnes, exceptis medicis & præceptoribus, imò & ſeruitiorum partem vrbe expulit. Quo facto poſtquam annonam leuaſſet, eáque tandem conualuiſſet, quidam tradunt conſtituiſſe Cæſarem frumentationes publicas in perpetuum abolere, quòd earum fiducia agrorum cultura negligeretur; ſed ſentẽtiam mutaſſe, quia perſuaſum haberet, pe ambitioſos, aut nouarum rerũ affectatores poſſe aliquando reſtitui. rta tamen huius rei curam temperauit, vt deinceps

non

A non minorem aratorum & frumentariorum, quàm populi rationem ipſum habuiſſe conſtaret. Dio tradit, Populum Ro. hoc demùm anno, dum has ſibi calamitates ob iram Deûm accidiſſe crederet; idq; nulla alia de cauſſa, quàm quòd Auguſtus Conſulatũ, quem proximis quattuor annis continuauerat, hoc anno non gereret; Dictaturã ipſi ſumma vi ac contentione, etiam concluſo in curia Senatu, obtruſiſſe, additis minis ſe eundem Senatum in curia concrematurum, niſi id decerneret: arreptiſque XXIIII. faſcibus in medium prouolaſſe, poſtulaſſéq; à Cæſare, vti ſe Dictatorẽ dici, ac rei frumentariæ præfici, ſicuti & Pompeius quondam, pateretur. Ceterùm, Auguſtum accepta rei frumen-

B tariæ procuratione, pari ſtudio vehementiq; deprecatione Dictaturæ inuidiam à ſe repuliſſe; ac eodem die, qui erat ante V. Kal. Iulij, Tribuniciam poteſtatem primùm accepiſſe. Obſeruo eodem tempore & Cenſuram (quæ XXIIX. annis intermiſſa fuerat) eamque perpetuam populi itidem ſtudio Auguſto oblatam: ceterùm & hac repudiata, in locum ipſius L. Munatium Plancum, & Paullum Æmilium Lepidum Cenſores eſſe creatos. Ceterùm, ea Cenſura, vtpote inter diſcordes acta, vti neque ipſis honori fuit, ita neque Reipublicæ ſalutaris; quum alter auctoritatem Cenſoriam non ſatis tueretur, alteri flagitioſa anteactæ vitæ dedecora opprobrio eſſent. Verùm Auguſtus, ne Cenſoria digni-

L. MVNAT. PLANCVS PAVLLVS AEMILIVS LEPIDVS CENSS.

C tas, cuius ſeueritate in tantam amplitudinem creuerat Reſpublica, minueretur: aut per iſtorum diſcordiam in poſterum diſſolueretur, ipſe Cenſorum munia ſuſtinuit. Et quia Vrbs frequentibus deformabatur incendijs, Ædiles Curules ijſdem extinguendis præfecit: libertinoſque, quorum opera vterentur, ſexcentos ijs è publico conſtituit. Quumque & habitum veſtitumque priſtinum reducere vellet, ijſdem negotium dedit, ne quem poſthac in foro circóve, niſi poſitis lacernis, togatũ conſiſtere paterentur. Senatusconſulto etiam interdixit, ne quis Patricius, aut ex Equeſtri ordine, ingenuus, aut ingenua, aut ex ijſdem prognatus, ſeruilem in modum ad ſcenicas aut gladiatorias operas ſe produci

D pateretur, vel in Orcheſtra ſaltaret, aut in arenam deſcenderet. Veritus etiam ne factioſorum hominum cœtus iure collegij ad res nouandas & Rempublicam perturbandam abuterentur, & quia plurimæ factiones ſub titulo collegij noui ad cuiuſuis facinoris ſocietatem coibant, omnia collegia præter antiqua & legitima diſſoluit. Vetuit etiam ne gladiatores ſine miſſione ederentur, néve quis munus gladiatorium niſi S. C. conceſſum præberet: néve idem frequentius quàm bis eodem anno: nec pluribus quàm ſexaginta paribus. Traditur Auguſtum faſtu, prodigalitate, & ſęuitia Domitij Neronis potiſsimùm impulſum eam morum correctionem ſubijſſe. Is enim Ædilis tantùm, in contu-

 meliam

Digitized by Google

meliam Cenſoriæ poteſtatis, L.Plancum Cenſorem via ſibi decedere coëgerat. Equites præterea Romanos ac matronas ad mimum agendum in ſcenam produxerat: munus verò gladiatorium tanta cum ſæuitia dederat, vt Auguſto neceſſum fuerit, clam antea, ſed fruſtra monitum, edicto coërcere. Per id tempus Auguſtus ædem Ioui Tonanti, quam bello Cantabrico vouerat, conſecrauit. Eodem quoque tempore, Cyprum, & Galliam Narbonenſem, vt pacatas prouincias, populo reddidit. Nec minimum moderationis ſuæ documentum præbuit in iudicio M. Antonij Primi: is quòd Macedoniæ Præfectus Odruſorum genti in Thracia nulla iuſta de cauſa, ſed prædandi libidine bellum mouiſſet, repetundarum reus à L. Licinio Murena defendebatur; quumque is, vtpote qui in crimine hærens ab aduerſarijs arctius premebatur, huc deflexiſſet, vt modò Auguſti auſpicijs, modò ex Marcelli auctoritate eam ſe expeditionem in Odruſos ſuſcepiſſe aſſeueraret, Auguſtus ad Prætoris tribunal accedens, inficiatus eſt M. Primum ex ſuo aut Marcelli imperio quidquam feciſſe; hinc conuitijs à Murena percunctationeq; acerba laceſſitus, ecquid in foro ageret? aut à quo vocatus adeſſet? æquiſſimo animo reſpondit, ſe Reipublicæ cauſa ſponte veniſſe. Erant tamen qui tantam Principis æquitatem, & feliciſſimum Reipublicæ ſtatum odiſſent; quippe Fannius Cæpio dux & auctor coniurationis & L. Murena conſilia de occidendo Auguſto inierant; ſed antequàm conſpiratio inualeſceret, per Caſtricium indicem detecta & oppreſſa eſt. Tiberius Nero Fannium Cæpionem & Murenam reos Maieſtatis fecit; condemnatiſque aqua & igni interdictum eſt. Poſtea ex fuga retracti, & in carcerem conditi, decreto Senatus à Triumuiris capitalibus necari ſunt. Deſiderauit Auguſtus in Mæcenate taciturnitatem; quòd is de comperta Murenæ coniuratione vxori Terentiæ prodidiſſet. Sed neque Terentiæ pro fratre Murena apud Auguſtum preces, neque C.Proculeij fratris eiuſdem apud iudices pro reo ſordidati prenſationes, Murenam ſupplicio eximere potuêre. Dum hæc in Vrbe geruntur, Aſtures propter Cariſij ſuperbiam & ſæuitiam rebellarunt; Cantabriſque in ſocietatem defectionis pertractis, C.Furnio Auguſti legato, veluti rerum cum ipſis gerendarum imperito, contemtius inſultarunt. Sed Furnius coniunctis cum Cariſio copijs, Cantabros acie congredi auſos fudit fugauitque. Pauci ex his capti ne ſæpius pacem ſollicitarent, ſub corona venditi ſunt. Pars Cantabrorum ferociſſima, ne rebus perditis viua in hoſtium poteſtatem veniret, tum veneno, tum ferro, & igne ſe ſuoſque confecêre. Aſtures depopulato Brigecinorum agro, oppidum quoque ipſum oppugnare adorti ſunt: cauſati Brigecinos nunc, vti & aliàs, conſilia ipſorum Roma-

AEDES IOVIS TONANTIS CONSECRATA.

A B C D

A Romanis prodidiſſe. Ceterùm non ſine magna clade repulſi, dum incompoſiti ac diſperſi, plerique etiam inermes caſtris locum capiunt, à Cariſio & Furnio compoſito agmine ſuperuenientibus oppreſſi ſunt: ijsque qui cladi ſuperfuerant in deditionem acceptis, arma omnibus ademta. Eodem anno, quo (vti ſupra retulimus) Ælius Arabicam expeditionem ſuſceperat, Æthiopes captó tempore & occaſione, quòd præcipua militum manus, quorum præſidio Ægyptus ab ea parte defendebatur, cum Ælio in Arabiam profecta eſſet, in Thebaidem cum triginta millium exercitu excurſionem faciunt: oppreſſaque trium cohortum ſtatione, quæ in Syene vltima Ægyptiorum vrbe præſidio re-

EXPEDITIO AETHIOPICA.

B licta erat, Syenem, Elephantinam Nili inſulam, & Philas oppida occupant; deturbatisque Auguſti ſtatuis agunt feruntque omnia: prædas, hominesque captiuos trahunt: ipſius Auguſti ſtatuas deturbatas diſiectasque diripiunt. P. Petronius Ægypti præfectus Æthiopum latrocinia repreſſurus, quidquid copiarum erat ad decem millia militum & equites octingentos cogit, hoſtémque quàm maximis poterat itineribus ad Pſelchin Æthiopiæ vrbem aſſequutus, fuſum fugatúmque intra Pſelchis oppidi munitiones ſe includere coëgit. Legatis Petronij, qui ad res repetendas, & quare iniuſta mouiſſent arma, percunctatum miſſi fuerant, ab Æthiopibus reſponſum; ſe iniuriam ab

C Ægypti regibus ſibi prius illatam vlciſci, non nouam Romanis inferre voluiſſe: quum legati docerent eam excurſionem in Auguſti ditionem eſſe factam; ipſúmque Auguſtum præteritorum regum noxa non teneri, Barbari deliberationem tridui petunt. Quumq; ne tunc quidem repetita redderentur, Petronius hoſtiliter in illos mouit; oppidoque Pſelchi per obſidionem leuemque pugnam potitus, ſuis etiam finibus AEthiopes expulit: qui fuſi fugatiq; paſſim per deſerta & inculta elapſi ſunt. Præcipui quique ex his rei bellicæ pręfecti, natando in proximam Nili inſulam euaſère. Sed hi à Petronio viui capti, ſecundo flumine Alexandriam præmiſsi ſunt: ipſe deleta Pſelchi, per loca arenis ſqualen-

D tia, tumulisque inæqualia (quibus fama tenebat Cambyſis Perſarum Regis exercitum olim arenis vento ac turbine agitatis, merſum obrutúmque iacere) profectus, primum locum natura munitum aggreſſus capit, atque diripit; locique ſitum contemplatus, mœnibus eundem incluſit, præſidióque quadringentorum militum, ac biennij commeatu inſtruxit. Regnabat eo tempore in ea AEthiopiæ parte Candace Regina, mulier animo virili, ceterùm luſca. Hæc vbi Petronium expugnata Attena, tota vi verſus Napata oppidum, in quo regiam & filium regni hæredem habebat, contendere intellexit, de filio ſollicita, legatos Petronio obuiam mittit, qui ſtatuas Auguſti deiectas captiuosque red

derent

Digitized by Google

derent: & ſi armis abſtineretur, pacis conditiones acciperent. Ceterùm Petronius nihil ea legatione commotus, Napata oppidum corona circundatum ſcalis capit ac diripit: filius Candaces Reginæ, qui eo in oppido erat, fuga elabitur. Inde latè hoſtiliterque graſſatus, Stadiſim ad Catadupa (vbi Nilus è præruptis arduiſque præcipitatus rupibus, fragrore ac ſonitus immanitate accolas proximos non tam obtundit, quàm auditum prorſus aufert) mox Aboccin, Pthurin, Cambuſim oppida expugnat: captiuos vrbiumque ſectiones vendit: mille ex toto numero delectos ad Auguſtum mittendos Alexandriam cum reliqua præda & victore exercitu deducit. Digreſſo Petronio Candace totis viribus ad Primin præſidiumque in ea relictum opprimendum contendit: ſed Petronius de ſuorum neceſſitate certior factus, ad ſoluendam obſidionem citato agmine profectus, Candacis exercitum maxima ex parte deleuit, Priminque maiori præſidio operibuſque muniuit. Ceterùm quum legati à Regina ad pacis leges accipiendas veniſſent, reſpondit Petronius, ab Auguſto eas eſſe petendas: ſe duces itineris daturum. Legati itaque poſtea ad Auguſtum in Samo per id tempus hibernantem profecti, benignè ab eodem auditi ſunt: hortatuſque vt Regina amicitiam Populi Romani comiter conſeruaret, tributa eiſdem à Petronio imperata Auguſtus remiſit. A B

Interea ſub Veris initium Auguſtus ad res Orientis Aſiæq; ordinandas profecturus, vt terrarum Orbi ſua præſentia auſpicatiſſimæ pacis commoda cõmunicaret; dum in eadem conſtituenda ſubſiſtit, principio anni M. Lollius Conſulatum inierat, Auguſto autem veluti collegæ futuro alter locus à Populo ſeruabatur. Sed Auguſto Conſulatum recuſante, Q. Lepidus & L. Silanus candidati competitoreſque ſumma vi, ambitu, pecunia, factionibuſque ita Comitia perturbarunt, vt Auguſtus ad turbas ſedandas à prudẽtioribus accerſeretur. Auguſtus igitur candidatos ad ſe euocat, verbiſque caſtigatos, & vt ciuilius modeſtiuſq; agerent monitos, dum Populi ſuffragia perferrentur, ab vrbe abeſſe iubet. Ceterùm ægrè admodùm, nec ſine maxima partium contentione, tandem Q. Aimilius Lepidus Conſulatum cum M. Lollio obtinuit. Altius ea ſeditio Auguſti animum penetrauit; qui etſi Rempublicam legibus armiſque conſtituiſſet, nihil tamen in vrbe corruptiſſima rectè aut ſalubriter ſatis etiamdum conſultum eſſe arbitratus eſt, niſi immoderatæ multorum cupiditates legum vinculis coërcerentur: quæ nec ipſa ſatis valida futura credidit, niſi prudentiſſimo & incorruptiſſimo gubernatori, dictatoriaque ferè poteſtate armato committerentur. Mæcenatem itaque ſuper hac re in conſilium adhibuit. Is compoſito maturóque iudicio ita cenſuiſſe proditur; M. Agrippam cum auctoritate grauem, tum C D

Q. AIMILIVS LEPIDVS M. LOLLIVS COSS.

A tum rerum geſtarum gloria clarum, & à ſtudijs ambitionis alienum, ad Præfecturam Vrbis reuocandum: & quò firmioribus deinceps ſe ſubſidijs fulciret, vltrò in generum aſciſcendum. Agrippam etſi nouum, neque maiorum imaginibus illuſtrem, Imperatorijs tamen ſimul & pacis artibus commendatum: adhæc geminatis Conſulatibus, & Cenſuræ honore, alijſque Magiſtratibus ampliſsimis ſumma cum laude & pari virtute geſtis inſignem, eò amplitudinis iam progreſſum, vt aut Auguſto metuendus, aut arctiore per filiam neceſsitudinis vinculo in poteſtate retinendus videatur: eius affinitate Reipublicæ tranquillitatem & ſalutem, domui verò ſuæ ſecuritatem ſta-
B biliri poſſe. Placuit Auguſto Mæcenatis conſilium, exoratáque ſorore Octauia, vt ſibi genero cederet (nam tunc Agrippa Marcellam, & ex ea liberos habebat) eidem Iuliam filiam nuptui dedit.

Agrippa in vrbem reuerſus, ſeditiones inter candidatos, qui armis ac vi iterum contendebant, compreſſit: Rempublicam auctoritate ac gratia à motibus ſedauit. Quodque occaſione & ſub ſpecie ſacrorum Ægyptiorum nocturni cœtus ad omnia flagitia audenda aut patienda inualeſcebant, iiſdem ſacris in Vrbe interdixit, quingentiſque à pomœrio paſsibus ſemouit; intra quos Ægyptias aut peregrinas ceremonias cuiquam colere nefas eſſet. Auguſtus interea Sicilia M. AGRIPPA GENER AVGVSTI.
C legibus ordinata, Catana, Tauromenio, Syracuſiſque Colonijs cum iure Latij veteris deductis, in Græciam nauigauit. Ibi Lacedæmonios, quòd Liuiam olim cum marito Claudio (in cuius gentis clientela erant) fugientem, benignè & hoſpitaliter habuiſſent, omni comitatis, & beneficiorum genere proſequutus, libertate & Cytherorum Inſula oppidóque donauit. Athenienſibus verò ſua licentia ſemper ad exitium præcipitibus, ne quem niſi vtroque parente ingenuum iure ciuitatis donare poſſent; néve peregrinum aut manumiſſum accepta pecunia in ius ciuitatis reciperent, interdixit. Inſulas præterea Æginam & Eretriam Athenienſibus hactenus vectigales, immunes COLONIAE CATANA, TAVROMENIVM, SYRACVSAE.
D deinceps eſſe iuſſit. Inter hæc Regum Aſiæ legati templum Iouis Olympici Athenis antiquitus à Deucalione inchoatum, communi ſumtu perficiendum locarunt: abſolutumque Genio Auguſti dedicandum decreuerunt. Ipſe verò Auguſtus Athenis ſacris Eleuſinæ Cereris initiatus eſt: vti aliarum peregrinarum ceremoniarum contemnor, ita iſtarum cultor obſeruantiſſimus. namque quum poſtea Romæ de priuilegio Cereris Atticæ cogniturо, quædam ſecretiora quàm quæ euulgari fas eſſet proponerentur, dimiſſo concilio & corona circumſtantium, ſolus diſceptantes audijt. E Græcia Auguſtus in TEMPLVM IOVIS OLYMPICI.

P Sa-

Digitized by Google

Samum traiecit; ibique legatos (quos diximus) Candaces Reginæ audiuit. Romæ interea Conſules non ſine tumultu partiumque ſtudio creantur, M. Appuleius, & P. Silius Nerua. Sub id tempus iuſſu Auguſti Miliarium aureum, media ferè vrbe, ſub ædem Saturni extructum eſt: id in modum formamque columnæ, & in metam faſtigiatum erat; ad quod viæ omnes totius Italiæ militares concurrebant, terminabanturque. Et quòd viarum muniendarum curam ſuſcepiſſet Auguſtus, ne ſe abſente ea res neglectui eſſet, Curatores viarum ex Prætoriis, quibus bini lictores adparerent, deſignari iuſſit. Ad hæc quò celerius expeditiusque quid in quaque prouincia gereretur cognoſci annunciarique poſſet, iuuenes primò modicis interuallis per vias militares, dehinc & vehicula cum iumentis, demùm & equos diſponi iuſſit: (quod commodius viſum eſt) vt qui à loco perferrent literas, ijdem quoque ſi quid res exigeret, interrogari poſſent. A B

M. APPVLEIVS P. SILIVS NERVA COSS.

MILIARIVM AVREVM.

Exacta autem iam hyeme Auguſtus in Aſiam profectus, tam ſuas quàm Populi Romani Prouincias legibus & inſtitutis emendauit, ordinauitque. Cyzicenos, qui antea bello Mithradatico, ob operam benè præſtitam, amicitiam & ſocietatem Populi Romani meriti fuerant; nunc quia ſeditione in vrbe ſua coorta ciues Romanos ſeruilem in modum necaſſent, libertate priuauit. Tyrijs itidem & Sidonijs nimia licentia in factionum ſtudia & ſociorum iniuriam præcipites, C vectigal imperauit, ipſosque in prouinciæ formam redegit. Reliquas ciuitates, quæ ſua ergà Populum Romanum merita proponebant, & fideles ſe fuiſſe ſocios probabant, Latinitate; optimè autem meritos, etiam ciuitate donauit; ære alieno grauatos leuauit. Laodicenorum, & Thyatirenorum oppida terræmotu ſubuerſa denuò condidit. Chios eadem clade afflictos opemque implorantes, inſtaurauit; immunitate etiam vectigalium in ſexennium conceſſa. Regna deinceps aliquot, quibus belli iure potitus erat, aut ijſdem quibus ademerat, reddidit, aut nouis regibus attribuit. In his Malicho filio Arabiam, qua patrem eiecerat, reſtituit: Tarcondimotum filium eius qui bello D Actiaco occiderat, in Ciliciam patris ſui regnum reſtituit. Archelaum Medone rege defuncto, Armeniæ minoris regno donauit. Thrachonitin & Auranitin, Zenodoro Auranitidis Regulo, qui multis incurſionibus & latrocinijs Galilæam vaſtauerat, mortuo, Herodi Iudæorum regi aſſignauit: eundemq; Suriæ præfecit; vetuitque ne quid eo inconſulto in Suria etiã procuratores ſui adminiſtrarent. Idem Herodes Pheroræ fratri ſuo Tetrarchiã ab Auguſto impetrauit. Interea dum Auguſtus Suriam ceteraſque regiones finitimas peragrat, multi reges

ob

Digitized by Google

A ob tot ipſius erga omnes merita eximiamque beneficentiam, relictis regnis togati ac ſine regiis inſignibus quotidiana officia more clientium præſtitêre. Ceterùm quòd Armenij Artaxiam Artauaſdæ filium, ob vectigalia iniquiſſimè imperata & dominationis impotentiã apud Auguſtum accuſarent, deque eiuſdem in Romanos iniuriis conquererentur, Tigranem eiuſdem fratrem qui tunc in vrbe obſes erat, depulſo Artaxia in regnum deduci poſtulantes, Auguſtus Tiberium vnà cum Tigrane in Suriam euocauit. Artaxias interea ſuis inuiſus per dolum à propinquis oppreſſus interficitur. Tiberius autem Armeniam cum exercitu ingreſſus, Tigrani pro tribunali diadema impoſuit. Ve-B rùm neque Tigrani neque liberis eius diuturnũ imperium fuit, quanquam externa neceſſitudinibus mutuis ſubſidia per affinitatem propriis viribus coniunxiſſet: regno ſcilicet ob tyrannidem vnà cum liberis pulſus à proceribus, adiuuante coniurationem Parthorũ rege. Hinc Tiberius, qui ad Orientis prouincias viſendas ab Auguſto in Cappadociam & Pontum miſſus fuerat, cum legionib. in Armeniam regreſſus, Artaxatis vrbe regia ad Araxem flumen munitiſſima per vim occupata, eiuſdem mœnia ſolo æquat: mox & Artageras per obſidionem famemq; capit: inde firmiſſima aliquot caſtella expugnat. Barburſa autẽ & Olana, in quibus regij theſauri erant, Ador præſidiorum præfectus C pacta ſalute tradidit. Ita redacta in poteſtatẽ Armenia, Tiberius iuſſu Auguſti Artauaſdi regnum tradidit; qui & ipſe poſtea (vti ſuo loco referemus) diſcordia ſuorũ odioque aduerſus Romanos ſimul & inuidia Regis Parthorum, nõ ſine graui Romanorũ clade regno iterũ depulſus eſt. ARMENIA RECEPTA.

Phraates verò Parthorũ rex, quia Auguſtũ cũ validiſſimis copijs in Suriam perueniſſe acceperat, territus, veritusq; ne Tiberius cõpoſitis Armeniæ rebus (quas ſua potiſſimùm opera & conſilio turbatas conſcius erat) cum legionib. in Parthiam moueret, totaque belli moles in ipſum verteretur: hoc quoq; metuebat, ne ob odium procerum ſuorũ Auguſto proderetur, vel regno eijceretur. Præterea & hoc ægrum eius D animũ ſollicitabat, quòd nihil eorũ quæ Auguſtus quum filiolum ipſi gratis remiſiſſet, iuſſerat, præſtitiſſet. Captiuos itáque ex Craſſiano & Antoniano exercitu magna cura per vniuerſam Parthiam conquiſitos & in vnum collectos, ſignaque inſuper militaria Auguſto remittit: & vt ſe eundem colere ac venerari teſtaretur, amicitiam cum ipſo, & pacem cum Populo Romano maximo etiam pignore, filijs nimirum & nepotibus aliquot vltrò obſidum loco miſſis, confirmat, & in his Vonone primogenito. Nonnulli prodiderunt (quando id quoq; memoria dignum antiquis viſum eſt) Tiberio hanc primam iuſſu Auguſti expeditionẽ ingreſſo, dum exercitum per Macedoniã duceret, acceſſiſſe PAX CVM PARTHEIS SIGNIS RECEPTIS.

vt in campis Philippicis ſacratæ olim victricium legionum aræ ſubitis A
ſponte ignibus collucerent; atq; eo præſagio Tiberium certa poſt Auguſtum Imperij ſpe confirmatum. Auguſtus compoſitis Suriæ Aſiæque rebus, & pace cum Phraate per legatos facta, conſcenſis nauibus Samum petijt: Tiberius autem Rhodum, vt eam quoque malis inteſtinis affectam, & tributorum magnitudine exhauſtam recrearet, concesſit. Sub id tempus Auguſtus Corinthum coloniam ex libertinis quàm frequentisſimam deduci, & iuris Italici eſſe iusſit.

COLONIA CORINTH.

Interea legatos, qui à Poro & Pandione Indiæ Regibus cum litteris, & earum regionum donis venerant, vt pacis, quam antea in Hiſpania petierant, conditiones acciperent, Auguſtus benignè auditos hoſpitaliter comiterque habuit: fœdusq; & amicitiam cum ijſdem Regum nomine pactus, ad Senatum ſcripſit, vt ea rata eſſe vellent, Porumque & Pandionem amicos ſociósque S. P. Q. R. renunciarent. Auctores habeo qui litteras à Poro ad Auguſtum Græcè in hanc ſententiam datas recitent: Porum ſexcentorum Regum Dominum & Imperatorem, Auguſti amicitiam ſocietatémq;, amplisſima virtutum eiuſdem fama prouocatum, vltrò ambire: regni ſui opes, ſi volet, cum ipſo ſociaturum: ſi officijs quoque certandum ſit, annixurum ne ab vllo alio vincatur: ſi operam ſuam vtendo experiri vellet, imperaret, obtemperaturum. Dona fuiſſe (præter opulentam mercium Indicarum ex auro & gemmis oſtentationem) adoleſcentem quendam brachijs ad humeros vſque præſectis, qui pedibus omnia manuum officia præſtaret. Itidem fluuiatilem teſtudinem quinque pedum, ſerpentem quindecim: adhęc Tigrides tunc primùm tam Græcis q̃ Romanis viſas. Indum quoque Sophiſtam ex iis quos Gymnetas, vel Gymnoſophiſtas vocant: eumq; produnt Athenis hilaré, nudum, bene vnctum, dum proſperis adhuc afflueret, in rogum conſcendiſſe: vt voluptaté præceptã igne expiaret, antequàm aliquo fortunæ ludibrio percelleretur. nomé ei Zarmano ex Bargoſa Indiæ oriundo fuiſſe. Diſſident in eo ſcriptores, quòd Zarmanũ Calani exemplũ ſecutũ eſſe prodant; qui tædio vitæ captus Alexandri Magni temporibus viuum ſe ſponte comburendum dedit: adiecta quoq; quum in rogum ardenté aſcenderet diuinatione de tam propinqua Alexandri morte: alij oſtẽtationis cauſa tantùm cruciatus ſubijſſe ſcribunt. Per idem tempus Auguſtus Patras Coloniam ex veteranis deduxit; eamque iure Latij donauit. Interea temporis nuntium optatiſſimum de Caio Nepote ſibi ex Agrippa & Iulia nato accepit.

FOEDVS CVM INDIS.

B

C

D

COLONIA AVGVSTA PATRENSIS.

Romæauté Comitijs Conſularibus iterum tumultuatũ eſt: quum C. Sentio Saturnino Auguſtus abſens collega in Conſulatu populi ſtudio deſignatus eſſet, neque ille honorem per legatos oblatum acciperet:

Digitized by Google

A ret:ita vt ob fœdiſſimas candidatorum contentiones armataſque competitorum manus, Comitia confici non poſſent Sentius Conſul M. Egnatium Rufum tumultuoſiſſimè contendentem, & quia publico fauore florebat, ſperantem vti prius Præturam Ædilitati, ita & nunc Conſulatum ſe Præturæ iuncturum, profiteri vetuit. Ceterùm quum ille imperio Conſulari non ceſſiſſet, iurauit Conſul, etiamſi ſuffragijs populi Egnatius Conſulatum obtineret, ſe tamen non eſſe renunciaturum. Quumque ne ea quidem Conſulis conſtantia tumultus conquieſceret, ſed certamen & contentiones inualeſcerent, S. C. factum eſt, vt C. Sentius Conſul operam daret, ne quid Reſpublica detrimenti

B acciperet. Sed Conſul, ſiue quòd eam poteſtatem exercere nollet, ſiue vt inuidiam vitaret, legatos ad Auguſtum mittendos cenſuit; eumque honorem ipſius auctoritati concedendum, vt Conſulem quem ipſe vellet in ſuum locum ſufficeret. Auguſtus itaque Q. Lucretium Veſpillonem vnum ex legatis ſuffecit; qui olim inter proſcriptos (vt ſuo loco memorauimus) Thuriæ vxoris ſingulari fide ſeruatus fuerat. Egnatius ob Conſulatus repulſam furore ardens, per omnia gladiatori quàm Senatori ſimilior, quum omnium flagitiorum ſcelerumque conſcientia merſo haud melior res familiaris quàm mens foret; adiunctis ſimillimis ſibi M. Genucio & Plautio Rufo coniuratis, Auguſtum

Q. LVCRETIVS VESPILLO C. SENTIVS SATVRNINVS COSS.

C interficere conſtituerat: verùm coniuratione maturè detecta, in carcerem detruſus ex S. C. vnà cùm conſciis ſupremo ſupplicio affectus eſt.

Auguſto autem in vrbem reuerſo ſingulares à Senatu honores, tum ob reditum, tum ob ea quæ abſens in prouinciis geſſiſſet, decreti ſunt. E quibus præ ceteris Aram Fortunæ Reduci conſecrari, diemque reditus ſui inter Feſtos referri, Auguſtaliáque nominari paſſus, ceteros vt immodicos & tanquam verecundia expreſſos (veluti aureum currum eum corona aurea decretum, aliaque eiuſmodi) aſpernatus eſt. Reuertentem in Italiam non ſolùm fauſtis ominibus, ſed & modulatis carminibus, omnis ordo, ſexus atque ætas proſequuti ſunt. Haud temerè

ARA FORTVNAE REDVCIS.

D tamen oppido vllo egreſſus, aut quoquam ingreſſus, niſi veſpere aut noctu; ne quem officij cauſa inquietaret: eamque ob cauſam primis iam tenebris in vrbem inuectus, poſtero die Tiberio ob res in Armenia geſtas Prætorios honores decerni; Druſoque fratri eius vt Annali lege ſolueretur, quinquennioque prius quàm legitimum eſſet, Magiſtratus petere poſſet, permiſit. Ipſe verò morum legumque regimen ſolus cum poteſtate Cenſoria in quinquennium à Populo accepit, vti prius in decennium. Ad hæc Conſularem poteſtatem, ornamentaque item Conſularia in perpetuum. Ipſe viciſſim vt bellicam quoque virtutem honoraret, L. Cornelio Balbo triumphum ex Africa in Senatu

AVGVSTVS MORVM LEGVMQ. REGIMEN ACCIPIT.

TRIVMPHVS L. COLNELII BALBI.

Digitized by Google

impetrauit,qui ſolus alienigena(Gadibus enim natus erat,ciuitateque A
cum Balbo patruo maiore donatus)Romæ triumphauit.Hic ad Garamātes(qui vltra Getulos habitabāt)iter hactenus inexplicabile aperuit; perpetuis namque arenis ſqualere credebatur, latronibus eiuſdem gentis puteos,qui (ſi locorum noticia adfuiſſet)non altè fodiendi fuerant, arena obruentibus.Proditum memoriæ eſt,Balbum nomina & ſimulachra Vrbium viginti in triumpho duxiſſe, Gentium ſex, fluminum & montium bina: in his montem Gyri eo titulo ornatum fuiſſe,quòd gemmarum in eodem prouentus eſſet. Interea M. Agrippa in Galliam Germanorum incurſionibus turbatam profectus,eorundem impetus compeſcuit: ſedataque Gallia in Hiſpaniam Cantabrorum B
rebellione inquietam exercitum duxit. Cantabri namque qui bellis ſuperioribus ſub corona venierant,dominos quiſque ſuos per coniurationem interfecerant: hinc fuga domum atque in patriam dilapſi, ceteros ad defectionis ſocietatem pertrahunt:loca munita occupant:præſidia Romanorum oppugnant. Contra hos profecturus Agrippa militem ſuum contumaciorem habuit:ſiue quòd emeriti iuſtam miſſionem flagitarent; ſiue quòd experta Cantabrorum ferocia metu obtorpeſcerent.Ceterùm poſtquam militem ad obedientiam reduxiſſet, aduerſus hoſtem cùm ex deſperatione, tum propter rei militaris peritiam acerrimè dimicantem,parum feliciter prœliatus eſt: ſed tandem C
quum ſuos, qui malè pugnarant ignominia notatos, partim hordeo pauiſſet, partim vt decus militare noua virtute recuperarent, verbis acuiſſet,Cantabros ferè omnes,qui militari ætate eſſent,concidit: reliquos exarmauit & ex montibus in plana deduxit. Triumphum autē huius rei cauſa ſibi poſtea à Senatu ex voluntate Auguſti decretum, Agrippa magna cum animi moderatione neglexit: quum alij contra qui vel latrones tantùm comprehendiſſent, aut ciuitates ſeditionem mouentes pacaſſent,triumphos & peterent & impetrarent. Auguſtus tamen ob ea quæ ab Agrippa geſta fuerant Imperator IX. ſalutatus eſt.

CANTABRIA DOMITA.

AVGVSTVS IMP.IX.

Hoc anno ſub Idus Iunias Agrippa aquam Virginem in Vrbem D
perduxit ,ita appellatam, quòd quærentibus aquam militibus puella virguncula quaſdam venas monſtraſſet,quas ſequuti qui foderant,ingentem aquæ modum inuenerant. Concipiebatur via Collatina ad octauum ab vrbe lapidem; illinc Romam vſque deducta per longitudinem quatuordecim milium, & centum quinque paſſus: tanta ſalubritate & copia aquam ſubminiſtrans,vt Auguſtus poſtea quærentem de inopia & caritate vini Populum,ſęueriſſima coërcuerit oratione,ſatis prouiſum à genero ſuo Agrippa dictitans ne homines ſitirent,pluribus aquis in Vrbem perductis. Nam & ante annos XIII. etiam aquam Iuliam

AQVA VIRGO.

AQVA IVLIA

Digitized by Google

A Iuliam ex agro Tuſculano per quindecim milia quadringentos viginti quinque paſſus in vrbem perduxerat. Appiam, Anienem veterem & Marciam penè obſtructas aut collapſas inſtaurauerat. Interea temporis Pannonij, quos Auguſtus ad Siſciam vrbem ſuperatos in ditionem acceperat, relictum cum parte exercitus Fufium Geminum à Siſcia exturbarunt. Fufius quà ad Sauum quà ad Drauum fluuios prȩlijs aliquot feliciter geſtis, arma victorum non ex more bellico cremari iuſſit, ſed capta in fluuios proijci; vt ceteri qui rebellarant de clade ſuorum per arma ſecundo flumine ad ſe delata intelligerent: qúmque pacem identidem violarent per M. tandem Agrippam varijs cladibus repreſſi ſunt. BELLVM PANNONICVM.

B Anno inſequenti P. Lentulo Marcellino Cn. Lentulo Coſs. Getæ & Daci à L. Lentulo prius edomiti, domeſticis ſeditionibus laborabant: hinc Lentulus Auguſto per literas ſuadere conatus eſt, vt occaſione vteretur: Barbaros inter ſe diſiunctos & diſcordes armis opprimi poſſe. Verùm Auguſtus nulli genti niſi iuſtis de cauſis bellum inferendum cenſuit; etiamſi maior emolumenti ſpes, quàm damni metus oſtenderetur. Hoc quoque adſcripſit, minima commoda non minimo ſectantes diſcrimine, ſimiles eſſe aureo hamo piſcantibus, cuius abrupti damnum nulla captura penſari poſſet. Relinquendos itaque Barbaros ſuis calamitatibus obnoxios: modò ne Populi Ro- P. CORNELIVS LENTVLVS MARCELLINVS CN. CORNELIVS LENTVLVS COSS.

C mani imperium laceſſerent, eos ciuili inter ſe ſanguine ſatis pœnarum Romanis daturos. Eodem hoc anno Auguſtus vt ſubſidia dominationi confirmaret, M. Agrippæ genero Tribuniciam poteſtatem in quinquennium conceſſit. Imò & Reipublicæ conſtituendæ poteſtatem, quam ipſe in quinquennium acceperat, cum eodem communicauit: moribuſque, vti ſupra retulimus, cum Cenſoria poteſtate præfectus, Senatum deformi turba affluentem, duabus lectionibus ad ſexcentos redegit: prima quidem ipſorum Senatorum arbitratu, quo vir virum legit, ex lege Liuia, quam Druſus Tribunuſplebis tulerat; vt ſinguli Senatores (qui tunc vix trecenti erant) viritim ſibi quiſque Senatorem M. AGRIPPA TRIBVNICIAM POTESTATEM ACCIPIT.

D ex Equite Romano deligeret. Altera verò ſuo & Agrippæ iudicio. Cremutius Cordus auctor eſt, ne admiſſum quidem tunc quenquam Senatorum niſi ſolum & prætentato ſinu, ipſumque Auguſtum lorica ſub veſte munitum, ferroque cinctum præſediſſe, decem valentiſſimis Senatorij ordinis amicis ſellam ſuam circumſtantibus. Qumque in ea lectione Antiſtius Labeo M. Lepidum olim Triumuirum, ſed tunc exulantem legiſſet, interrogatus ab Auguſto num eſſent alij digniores? ſuum quemque iudicium habere reſpondit. Nec ea libertas Antiſtio fraudi fuit. Cenſum præterea Senatoriũ ampliauit; ac pro octingentorum millium ſumma duodecies ſeſtertiûm taxauit: ſuppleuítque CENSVS SENATORIVS.

que non habentibus de ſuo:atque impetratis è Senatoribus decem ad- A
iutoribus, vnumquemque Equitum vitæ ſuæ rationem reddere coë-
git, eosq́ua qui in aliqua culpa hærebant, alios pœna, alios ignominia
notauit. Equitum turmas recognouit, reducto more tranſuectionis:
ſed neque detrahi quemquam in tranſuehendo ab accuſatore paſſus
eſt, vti ex more receptum erat:& ſenio vel aliqua corporis labe inſigni-
bus permiſit, præmiſſo in ordine equo, ad reſpondendum quoties ci-
tarentur, pedibus venire; ſimiliter reddendi equi publici gratiam fecit
ijs, qui maiores annis quinque & quadraginta retinere eum nollent.
Liberis Senatorum quò celerius Reipublicæ aſſueſcerent, protinus vi-
rilem togam & latum clauum induere, & Curiæ intereſſe etiam im- B
puberibus permiſit: militiamq́ue auſpicantibus, non Tribunatum
modò legionum, ſed & Præfecturas alarum dedit: ac ne quis expers
militiæ eſſet, binos plærumque laticlauios alis ſingulis præpoſuit.

Morem atque ordinem ſpectandi hactenus confuſiſſimum correxit
ordinauitq́ue: motus ad hoc iniuria Senatoris, quem Puteolis per ce-
leberrimos ludos conſeſſu frequenti nemo receperat. Factum igitur
decretum, vt quoties aliquid ſpectaculi vſquam publicè ederetur, pri-
mus ſubſelliorum ordo Senatoribus vacaret. Romæ verò legatos libe-
rarum ſociarumq; gentium in Orcheſtra conſidere vetuit; cùm quoſ-
dam etiam libertini generis legatos mitti intellexiſſet. Militem in ijſ- C
dem ſpectaculis ſecreuit à Populo. Maritis etiam plebeij generis pro-
prios ordines aſſignauit. Prætextatis item cuneum ſuum,& proximũ
pædagogis: ſanxitq́ue ne quis pullatorum media cauea ſederet. Fœ-
minis ne gladiatores quidem,quos antea promiſcuè ſpectare ſolebant,
vt verecundiæ conſuleret,niſi ex ſuperiore loco ſpectare conceſſit. Vir-
ginib. verò Veſtalibus locum in Theatro ſolis ſeparatim & contra Prę-
toris tribunal dedit. Coërtionem in hiſtriones magiſtratibus in omni
tempore & loco lege veteri permiſſam ademit, præterquàm in ludis
& ſcena. Ipſe autem hiſtrionum licentiam ſeuerè compeſcuit: hinc
Stephanionem qui primus togatus ſaltauit,quòd matronam in pueri- D
lem habitum circumtonſam ei miniſtraſſe cõperiſſet, per trina Thea-
tra prius virgis cæſum relegari iuſſit: quod poſtea ludis Sæcularibus
accidiſſe ab auctoribus proditum eſt. Ad mores quoque corri-
gendos conuerſus, de ambitu conuictos Magiſtratibus in quinquen-
nium prohibuit. Omnibus qui ſeſtertiûm quadraginta in cenſu poſſi-
derent,quibusq́ue per leges licebat, legitimum Magiſtratum petendi
poteſtatem faciebat. Inter ceteras leges nullam ſeuerius emendauit, q̃
de maritandis ordinibus: adeò vt præ tumultu recuſantium eam per-
ferre non potuerit; niſi ademta demùm lenitáve pœnarum parte, au-
ctisq́ue

A ctiſque præmiis, & vacatione inſuper triennij conceſſa. Hinc cælibes decima bonorum multabat: ijs verò qui vxores ducerent, ac filios alerent, ſumma præmia propoſuit, ita vt ſi qui è plebe ſibi regiones per vrbem reuiſenti filios filiáſve approbarent, ſingula nūmorum milia per ſingulos diuiſiſſe tradatur. M. quoq; Hortenſium Hortalū liberalitate decies ſeſtertiûm, ne clariſſima gens Hortenſia extingueretur, vt vxorē duceret, pellexit. Conſtituit etiā vt matrimonia frequentarētur, libertinas ſine probro à plebeijs duci poſſe. Quumq; tam immaturitate ſpōſarū q̃ crebra matrimoniorū mutatione, fraudem legi ac vim fieri intelligeret; primùm tempus habēdi ſponſas coarctauit. Quum namq;
B ex vſu receptū eſſet, ſeptem annorū virgines deſponderi, ſanxit ne minores decem annorū pro ſponſis haberentur; cum quibus poſt biennium legitimæ ac iuſtæ nuptiæ eſſe poſſent. Tum & diuortijs modum impoſuit. Statuit quoq; ne Senator ſponſam aut vxorē libertinā haberet, aut cuius parentes artem ludicrā facerent feciſſéntve. Itidem vt qui in adulterio deprehenderentur, impunè occidi poſſent: in iudicio conuictis pœna exſilium eſſet: adulterā maritus & cognati vti vellent, punirent. Itidem qui nefanda Venere aut præpoſtera tenerentur, eos capitali ſupplicio puniendos decreuit. Diſciplinæ quoq; militaris rector atq; exactor ſeueriſſimus, inter cetera Equitē Romanū, qui ſacra-
C menti detrectandi ergo filium amputatis pollicibus mutilarat, ipſum bonaq; eius haſtæ ſubiecit. Sed quum publicanos cupidius emptioni imminere & immoderatius licere videret, eundem liberto ſuo addixit: vt relegatū in agros pro libero eſſe ſineret. C. inde Furnio, C. Iunio Silano Coſs. conſtituit Cæſar ne acta Senatus publicarētur. Et quò Senatores lecti & in Senatorū ordinē adſcripti, quiq; cenſendi poteſtatē haberent, religioſius Senatorio munere fungerentur, ſanxit, vt priuſq̃ conſideret quiſquā thure ac mero ſupplicaret apud aram eius Dei, in cuius templo coiretur. Mulctam quoq; ijs qui in Senatū nullam iuſtā ob cauſam non cōueniſſent, irrogauit. Ceterùm quia ſæpius qui mulc-
D tandi erant ob frequentiā & multitudinē impunè elabebantur, ſtatuit vt quinctus quiſq; mulctandus ſorte educeretur: decreuitq; ne minore deinceps q̃ CCCC. Senatorū numero S.C. fieri poſſet. Et quò Populum Ro. ſincerum & integrum ab omni cōtaminatione peregrini aut ſanguinis ſeruilis ſeruaret, ciuitatē parciſſimè dedit: modumque & licentiam ſeruos manumittendi terminauit, ac certa formula incluſit: vſqueadeò vt Tiberio pro cliente Græco ciuitatem petenti reſcripſerit, non aliter ſe ius ciuitatis daturum, q̃ ſi præſens ſibi perſuaſiſſet, quàm iuſtas petendi cauſas haberet. Ipſi quoque Liuiæ pro Gallo quodam tributario roganti, ciuitatem negauit; immunitatem obtulit: affir-

C. FVRNIVS C. SILANVS COSS.

mans ſe facilius paſſurum fiſco detrahi aliquid, q̃ ius ciuitatis vulgari. A
Seruos non cõtentus multis difficultatibus à libertate iuſta remouiſſe, quia de numero, de condicione ac differentia eorum qui manumitterentur ſtudiosè cauerat; hoc quoq; adiecit, ne vinctus aliquando aut tortus, cenſu, vindicta aut teſtamẽto ciuitatẽ adipiſcerentur. Colonias quas duodetriginta tota Italia deduxerat, vectigalibusq; ac operibus publicis plurifariã inſtruxerat, inſuper iure ac dignitate vrbi quodã modo & pro parte aliqua adæquauit; excogitato genere ſuffragiorũ, quæ de Magiſtratibus vrbanis Decuriones Colonici in ſua quiſque Colonia ferrent, & ſub diem Comitiorum obſignata Romam mitterent.

Hoc Anno à cõmunitate Aſiæ templum Romæ & Auguſto decretum eſt: neq; enim aliter q̃ cõmuni ſuo & Romæ nomine vlla in prouincia vnquã recipere voluit, quanq̃ ſciret etiam Proconſulib. templa decerni ſolita. B

LVDI SAECVLARES.

Eodem hoc anno Ludos Sæculares ingenti apparatu eosq; quinctos cum M. Agrippa ex S. C. per triduum fecit; centeſimo & decimo anno à poſtremis, qui Mam. Lepido, L. Aurelio Oreſte Coſs. facti ſunt. Iis ludis ne iuuenes vtriuſq; ſexus vllum nocturnum ſpectaculum, niſi cum aliquo maiore natu propinquorũ frequentarẽt, prohibuit. Itidem quia in templo Apollinis Palatini ter nouem pueri prætexati, totidemque virgines patrimi & matrimi omnes, interdiu Apollini, noctu verò Dianæ carmen ſæculare canebant, obſeruari iuſſit, ne C
quia nox tegendis & audendis ſceleribus oportuna eſſet, ipſorum pudicitiæ quidquã detrimenti accideret; gentileſq; ijs veluti cuſtodes appoſuit. Quodam aũt muneris die, Parthorũ obſides tunc demùm miſſos per arenã mediã ad ſpectaculum induxit; ac ſecundo à ſe ſubſellio collocauit. Et quanq̃ comiter alioqui & familiariter ſpectaculis intereſſe, nonnunq̃ & præſidere ſolitus, his tamen ludis multa ſeueritate contra hiſtrionũ licentiam vſus eſt: nam & in Stephanionẽ Togatarium, eo, quo ſupra retulimus modo, animaduerti iuſſit: Hylam verò pantomimũ Prætore queſtionẽ exercente, in atrio domus ſuæ nemine excluſo flagellis verberari. Pyladem vrbe & Italia expulit: quòd ſpectatorẽ à D
quo exſibilabatur, digito demonſtraſſet. Quumque ipſo Scenicos ſpectante, à mimo pronunciatum eſſet: O dominũ bonum & æquum: & vniuerſi quaſi de Auguſto dictum applaudentes cõprobaſſent, ſtatim manu vultuq; indecoras populi adulationes repreſſit: & quò profiteretur ſe Domini appellationẽ vt maledictum & opprobrium exhorreſcere, inſequenti die acerbiſſimè per edictum populum corripuit: dominumque ſe poſthac appellari, ne à liberis quidem aut nepotibus paſſus eſt: atque huiuſmodi quoque blanditias etiam inter ipſos prohibuit. Ludis confectis Caium & Lucium Agrippæ filios per æs & libram

Digitized by Google

A bram à patre Agrippa veluti emancipatione emptos, domi adoptauit. CAIVS ET LVCIVS ADOPTATI.
Dum hæc Romæ geruntur, Sicambri, Vſipetes, Tenctheri, Germaniæ populi, quum quoſdam Romanos in territorio ſuo deprehenſos in crucem egiſſent, Rhenoq; tranſmiſſo Galliam popularentur, equitatum Romanũ contra ſe miſſum per inſidias circumueniunt: quúmque fugientibus inſtarent, vſque ad M. Lollium tunc Galliæ Proconſulem citato curſu effunduntur, ipſumque Lollium hominem pecuniæ quàm rectè faciendi cupidiorem, & inter ſummam vitiorum diſſimulationem vitioſiſſimum, eadem audacia impetuque profligant: quinctæ legionis Aquilam rapiũt. Ceterùm ea clades etiamſi infamiæ B plusq̃ detrimenti haberet, ipſum tamẽ Auguſtum ab vrbe in Galliam exciuit. Sed Lollius poſtea hoſtes ob victoriæ inſperatæ fiduciam iterum temerè irruentes repreſſit: mox inſidiis exceptos magnaq; clade oppreſſos vltra Rhenum repulit. CLADES LOLLIANA. Parte alia Cornelius Lentulus ab Auguſto miſſus, Dacos Getis à Ponto in occaſum ad Iſtrũ proximos, cæſis tribus eorum ducibus magnis cum copijs deleuit: deinde citeriorem Iſtri ripam præſidijs muniuit; ſatis victoriarũ arbitratus, gentem ferociſſimã ab incurſionibus flumine maximo arceri. Auguſtus quia Galliam commotam & Pannoniam in armis iterum eſſe intellexerat, ſolemni ob Imperium quinquennali ex voto peracto, Agrippa in Sy-C riam miſſo, ac Statilio Tauro vrbi, & Italiæ præfecto, ipſe L. Domitio Ahenobarbo & P. Cornelio Scipione Coſs. in Galliam profectus eſt. L. DOMITIVS AHENOBARB. P. CORNELIVS SCIPIO COSS. Sunt qui opinentur eum hanc expeditionem ſuſcepiſſe, vt Terentia Mæcenatis vxore, quæ ipſum in comitatu Liuiæ ſequi ſolita erat, liberius potiretur. Propius vero eſt ipſum ſtatuiſſe ab vrbe ad tempus decedere, vt vitaret aſſiduitatis faſtidiũ: nam aſſiduum in oculis hominũ eſſe, magnos homines ipſa ſatietate minus verendos facit. Sub idem quoque tempus Pannonij coniunctis Noricorũ copijs, Iſtriam populabantur: hos P. Silius aliquot Prælijs fractos ad imperium coëgit. Hac iniuria Norici Romanorũ contra ſe arma prouocarant. Parte alia Scor-D diſci Macedoniam laceſſebant; Beſſi qui ad Æmum montem habitabant Thraciam. Bulogæſes namque Beſſorum rex aliis quibuſdam finitimis per cæremonias & callidam ſuperſtitionẽ in ſocietatem illectis ſibique adiunctis, defectioneq; à Romanis facta, Raſcupolin Cotys filium Populi Romani amicũ & confœderatũ acie victum interfecerat; & patruum eius Rhymetalcen exercitu exutum in Thraciȩ Cherroneſum cõpulerat: ob eum motum & Scordiſcorũ L. Aſinius profectus, Beſſos domuit; Scordiſcos & Sauromatas, qui arma cum reliquis ſociauerant, victos vltra Iſtrum ſubmouit. Delmatæ quoque cõmoti, Mæſiorum ſocietatẽ cum Scordiſcis ad Romanorũ vires cohibendas

& vt ſeruitutem depellerent, ſibi coniuxerant: ſed hi à legatis Auguſti A
qui agros ipſorum populabantur, ad ſua defendenda reuocati, pacem ſupplices petiêre. Gallia quoque per id tempus tam Germanorũ incurſionibus, quàm propriorum Principum diſcordia inquieta erat. Licinij enim Enceladi Auguſti liberti & procuratoris auaritia magis q̃ obſequij impatientia Gallos ad noua conſilia irritauerat: quibus vt tributum Auguſtus certum in ſingulos menſes imperauerat; ita Licinius rapiendi licentia vſurus, pro XII. menſibus, XIIII. quotannis conſtituerat. Repetundarum igitur apud Auguſtum poſtulatus, & ſociorum iuſtiſſimis oneratus querelis, iudicium magna aſtutia eluſit. Poſtq̃ enim ingentes opum aceruos, quas ex acerbiſſima coactione B
congeſſerat, Auguſto fruendos obtuliſſet; vt honeſtiſſima præſcriptione rem turpiſſimam tegeret, ſubijciebat ſe tantis imperatis pecuniis Gallos eneruaſſe, ne tanta freti opulentia rebellarent. Auguſtus tamẽ vt Galliam pacaret, Licinio reuocato, Tiberio Præturam tunc gerenti Galliam regendam, & à tributis iniquiſſimè imperatis recreandam dedit. Præturam interea Vrbanam Druſus Tiberij frater ex S.C. ad finem vſque anni in vrbe adminiſtrabat. Sub hæc M. Agrippam Mytilenis ſubſiſtentem Herodes rex ſalutatum venit: eumque hoſpitaliter & comiter in Iudæam inuitatum, atque ibi regiis opibus & muneribus exceptum, omni præterea hoſpitalitatis genere coluit. Deinde C
per vrbes quas recenter in gratiam atque honorem Auguſti condiderat circumduxit. Inter eas eminebant Sebaſta & Cæſarea. Sebaſtam

COLONIA SEBASTA.

ſiue Auguſtam in Samariæ regione conditam cognomento Metropolim, mœnibus pulcherrimis validiſſimiſque duo milia & quingentos paſſus complexam munierat: deductiſque eò ſex millibus Colonorũ

COLONIA CAESAREA.

& templo inſuper ipſi Auguſto dedicato ornauerat. Cæſaream autem, quæ olim turris Stratonis fuerat, ob importuoſum littus neglectam, portu ampliſſimo & ſtupendis ſubſtructionibus regaliter & magnificentiſſimè haud procul ab Ioppe condiderat. Ad Iordanis quoque fluminis fontes (loco nomen Panium eſt) aliud templum Auguſto ex D
candido marmore exſtruxerat. Inde Hieroſolyma profectus Agrippa rege deducente, fauſtis acclamationibus & feſto cultu exceptus, hecatomben Deo Opt. Max. immolauit, & populo Hieroſolymitano epulum præbuit. Inde Agrippa, quia Boſphoranos turbatos ad arma ſollicitari intelligebat, in Ioniam nauigat. Conſules erant M. Li-

M. LIVIVS DRVSVS. L. CALPVRNIVS PISO COSS.

uius Druſus, & L. Calpurnius Piſo, quum Rhęti qui ſupra Comum ad alpium Tridentinarum crepidinem proximi Vennonibus & Lepontiis Stæniſque habitabant, in Galliam Ciſalpinam infeſtis armis incurrerent, prædaſque ex Italia agerent. Hos, vti idonei produnt au-

cto-

Digitized by Google

A ctores,loca ipſa vſqueadeò efferauerant ,vt quanquam olim à Tuſcis conditi, nihil tamen ex antiquo præter ſonum linguæ eumque corruptiſſimum retinerent, & ſi quo Romanorum oppido aut vico potirentur,non ſolùm in imbuberes cædibus graſſarentur, ſed cùm & de ſexu fœtus qui vtero gerebatur vates ſuos conſuluiſſent, ſi maſculum reſponderent,ipſam quoque grauidam conficerent.Quam tantam immanitatem barbariemque quum Cæſar inultam nollet, Druſum priuignum ſuum contra eos miſit: qui prælio apud Tridentinos alpes fuſos ab Italia ſubmouit: atque imperatoria hinc ornamenta meruit. Hoc in prælio tantam ipſis quoque mulieribus feritatem nõnulli adſcribunt,vt deficientibus telis, infantes ipſos humi afflictos in aduerſa militum ora conieciſſe prodant. Ceterùm Rhæti Italia expulſi in Galliam irruperant: quibus Tiberius Druſi frater ſeſe obiecit,eorumque impetus repreſſit. Poſthæc quum Tiberius & Druſus ſimul in agros Rhætorum ſignis infeſtis impetũ feciſſent; tam ipſi q̃ legati ipſorum tantùm ipſis terrorem incuſſère,vt ſingulos Rhætorum populos diſſipatos facilè delerent: reliquos verò rebus ſuis diffidentes in poteſtatẽ redigerent. Vindelicos & Licatios Rhætorum ferociſſimos,Tiberius prælijs aliquot naualibus in Veneto ſiue Brigantino lacu ſuperauit: quumque ex eiuſdem lacus Inſula,qua pro arce vtebatur, in omnes vndique ſubitos impetus faceret, lateque omnia vaſtaret, eoſdem tandem ad deditionem compulit. Paullò pòſt & alios inalpinos, qui latrociniis viatores infeſtabant,deleuit; aut imperata facere coëgit. Ceterùm quòd tranſitus per eorum montes pauci hactenus & impediti, præterea latrociniis infeſti, & infames eſſent, Auguſtus vt itinera ab incurſu prædonũ liberaret; cuſtodibus quoad fieri potuit vias ſepſit. neque enim vbique ea diligentia proderat,quia per loca præcipitia & facilè prolabentia ipſi naturæ vim adferre non poterat. Noricos inde,qui cum Pannonijs Iſtriam inuaſerant, P.Silius in ſeruitutem redegit. Strabo autem Noricos,in quibus & Tauriſci ſunt,incurſantes in Italiam vna æſtate à Tiberio & Druſo fratribus repreſſos narrat. Veriſimile eſt Silium Tiberij vel Druſi legatum fuiſſe. P. Silium certè hoc anno ex Alpibus & de Pannonijs triumphaſſe in Faſtis annotatum eſt.

BELLVM RHETICVM.

Eodem tempore in Narbonenſi Gallia Nemauſum Coloniam deductam auctores habeo, iureque Latij donatam: vt qui apud Nemauſenſes Ædilitatem,& Quæſturam adepti eſſent, ij ciues Romani cenſerentur: néve Prætoribus Populi Romani parerent: ipſique viginti quatuor vicis ſuæ gentis ius dicerent. Sunt qui opinentur & Arelaten ex emeritis ſextæ legionis tunc temporis fuiſſe deductam; vti Aranſionẽ ex Secundanis. Alij credidère Nemauſum Tiberio Galliam

COLONIA NEMAVSVS.

COLONIA ARELATVM.

Q iij ad-

adminiſtrante deductam fuiſſe: quòd imagines & ſtatuæ ipſius à Nemauſenſibus colerentur. Argumẽto eſſe, quòd quum Tiberius Rhodi velut exul, omnibusque inuiſus depoſito patrio habitu ad pallium & crepidas tanquam priuatus ſeſe dimiſiſſet, Nemauſenſes, ne publicè exoſum colere viderentur, eius ſtatuas & imagines euerterint. Cyzicenis, quia Senatui ſeſe à plebe furioſa oppreſſos in ciues Romanos iniquius cõſuluiſſe probaſſent, libertas reſtituta. Paphijs in Cypro Inſula terræ motu affectis Auguſtus immunitatẽ decreuit: & quicquid ex Prouinciæ formula debebant, in ſexſennium remiſit: ipſaque Paphos ex S.C. Auguſta cognominata eſt. Sunt quibus id quoque dignũ memoria viſum eſt, P. Vedium Pollionẽ libertini generis hominẽ, Equitem Romanum, ob crudelitatem in ſeruos & opulentia nobilem, hoc anno in fata conceſſiſſe. Inuenerat ille noua per murenã piſcem ſæuitiæ documenta: viuarijs earum mancipia vel ob minimum delictum condemnata immergendo: vt humana carne paſtas ad gulam ſuauiores haberet. Tanta Pollionis licentia publicum odium, opulentia inuidiam mouerat, ita vt hinc ipſe Cæſar malè audiret, quòd hominis impotentiam non refrenaſſet. Eum etſi viuum frequentaſſet Auguſtus, mortuo tamen quanquam hæres ex dodrante ſcriptus, nullum honorem habuit: imò & ædes ipſius, ne quod eius monumentũ (quod Pollio in primis affectauerat) exſtaret, diruit. Sequuti ſunt Conſules M. Licinius Craſſus & Cn. Lentulus Augur, quũ Boſphorani Cimmerij, quibus Auguſtus regem Aſandrum dederat, eo mortuo, à Scribonio, qui ad Mithradatem genus ſuum falſò referebat, ad defectionem ſollicitati ſunt. Is enim Dynamin Aſandri viduam Pharnacis filiam, cui maritus moriens regnum hæreditate reliquerat, vxorem duxit: & Boſphorum occupauit. Agrippa re intellecta (is tunc Mytelenis erat) Polemonem Ponti regem ſocium & amicũ Populi Romani, vt Scribonio bellum moueat, regnoque eijciat, cum exercitu mittit. Ceterùm Polemon Scribonium à popularibus ſuis, qui generis mentiti ignobilitatem vlti erant, oppreſſum occiſumque inuenit. Boſphorani tamen Polemonẽ pro rege accipere (quod depulſo Scribonio Agrippa iuſſerat) recuſabant; armisq; reſiſtebant: ita vt ne prælio quidem victi cladibus ſuis ad imperata cogi poſſent; tantum erat Polemonis odium. Agrippa itaque cum claſſe & exercitu ad Cyaneos ſcopulos appellit; ex propinquiore loco experturus, num metu & tantorũ apparatuum fama Polemoni cederent. Ceterùm quia nec id ſuccedebat, vi acturus ad Sinopen Ponti vrbem vela facere iubet: impetum ex aduerſo littore in eos facturus. Quumq; eò loci copias cogeret, Herodes rex magna cum claſſe ipſum aſſequutus eſt; qua cum reliquis copijs in Boſphoranos

M. LICINIVS CRASSVS CN. CORNELIVS LENTVLVS COSS.

A ranos immiſſa, victa tandem metu pertinacia eſt: poſitiſque armis Boſphorani accepto in regem Polemone,collocataque eidem Dynami regina in ditionem venêre. Confectis Ponticis negotijs,placuit per Paphlagoniam,Cappadociam ac maiorem Phrygiam terreſtri itinere Epheſum proficiſci; vt ſocios reges vrbeſque fœderatas inuiſeret, omniumq; amicitiam confirmaret. Ibi Ilienſibus Agrippa iratus,quia ſocios nauales quos imperauerat,mittere neglexerant,deprecante Herode ignouit. Itidem Chijs terræmotu afflictis ſimul & Cois immunitatem impetrauit. Iudæis quoque Ioniam & Aſiæ vrbes frequentantibus,vt patrijs legibus & inſtitutis liberè vterentur, ex Herodis com- BOSPHORVS RECEPTVS.

B mendatione conceſſit: quod & Auguſti edicto haud multò pòſt confirmatum eſt. Agrippæ ob ea quæ in Boſphoro & Ponto geſſerat,ſupplicationes & triumphus à Senatu decretus eſt: ipſe Auguſtus, cuius auſpicijs res geſtæ erant,Imperator decimum ſalutatus. Triumphus tamen ab Agrippa iterũ neglectus eſt,ſiue,vt quidam arbitrantur, quòd ad Senatum de ſua victoria,vt legibus receptum erat,non ſcripſiſſet: ſiue quòd res tum à ſe geſtas triumpho indignas arbitraretur. Atque ab eo tempore reliqui exemplum eius ſequuti,neque publicè litteras miſerunt,neque triumphum petierunt. Hinc nemini poſthæc qui dignitate cum Agrippa pari eſſet, triumphus in poſterum, ſed ornamenta AVGVSTVS IMP. X.

C tantum triumphalia decreta ſunt: eoque primùm honore Agrippam affectum Dion prodidit. Suetonius tamen aliorum auctoritatem ſequutus,Tiberium biennio tardius ornamentis triumphalib. primùm honoratum fuiſſe ſcriptum reliquit. Dum hæc in Oriente geruntur,Pannonij Cotiſonis Getarum regis auxilio freti, arma iterum induebant: ſed eorum motus celeritate & copijs per legatos Auguſti oppreſſi, ipſique in deditionẽ recepti ſunt. Maritimæ etiam Alpes quæ à Liguribus Capillatis colebantur,Auguſti auſpicijs in ſeruitutẽ redactę ſunt, liberæ hactenus,vtpote Iure Italico donatæ. Vagienni quoque Inalpini & Taurini Ligures in ditionem adducti ſunt. Apud vtroſque M. AGRIPPA ORNAMENTA TRIVMPHALIA ACCIPIT.

D victoriarum ſuarum monumenta condidit Auguſtus: apud illos quidem Auguſtam Vagiennorum, apud iſtos Auguſtam Taurinorum; Vagiennos & Caturiges iure Latij donatos fuiſſe ſcribit Plinius.

Eodem tempore in Berytum vrbem Phœniciæ maritimam Agrippa colonos ex veteranis adſcribi iuſſit: & iure Latio donatam cognomine Iuliæ Felicis illuſtrauit. Tarſenſibus libertatẽ & ius ciuitatis Romanæ,quibus ab Antonio Triumuiro quondam donati fuerant, ex Auguſti Imperio & S.C. confirmauit. Auguſtus ſedatis Gallorũ motibus,Germanorũ excurſionibus repreſſis, Hiſpaniæ rebellione compoſita,Druſoque in Germania cum Imperio & exercitu ad Rhenum, COLONIA BERYTVS.

vt

Digitized by Google

vt Germanorũ excurſiones arceret relicto, ipſe in vrbem reuerſus eſt: A
quum paullò antè Conſulatum Ti. Claudius Nero, & P. Quinctilius
Varus inijſſent. Mox & M. Agrippa Romam ex Aſia redijt; qui graui
pedum morbo conflictatus, quum dolorem perpeti nequiret, ignorante
Auguſto audaciore Medici cuiuſdam conſilio (tanti putauit vſu
pedum ſenſuq; adeò omni carere, dummodò & dolore illo leuaretur)
demerſis in acetum calidum cruribus, acerrimum morbi impetũ euaſit.
Sub idem tempus moritur Cyrceiis, qui longa inertia conſenuerat,
M. Lepidus Pontifex Maximus. Pontificatum quem viuo Auguſtus
auferre etiam Populo rogante noluerat, mortuo demùm Lepido
cooptatione Pontificum & Populi ſuffragijs pridie Nonas Martias B
accepit: ludosque Pontificales magnificentiſsimo apparatũ edidit.
Quibus ludis Athletarum ſpectaculo muliebrem ſexum omnem ſubmouit:
vſqueadeò vt par pugilum à Populo poſtulatũ, in tempus matutinum
diſtulerit; edixeritq; mulieres ante horam quinctam venire
in theatrum, non placere. Quicquid fatidicorum librorum Græci
Latinique nominis nullis vel parum idoneis auctoribus vulgò ferebatur,
ſupra duo millia vndique contracta concremauit, ac ſolos retinuit
Sibyllinos: ſed nec hos quidem niſi habito delectu. hos duobus
forulis inauratis ſub Palatini Apollinis baſi recondidit. Annum à Diuo
Iulio ordinatum, ſed poſtea Pontificum neglĩgẽtia conturbatum atq; C
confuſum, (quia inter XXXVI. annos, quum IX. tantùm dies intercalandi
fuiſſent, XII. interſeruerant) rurſus lege præſcripta, vt duodecim
anni proximi ſine intercalatione defluerent, atque ita tres illi dies, qui
iuſto plures inſerti fuerant, conſumerentur, ad priſtinam rationem redegit.
vt annus trecentorum ſexaginta quinque dierum & quadrantis
eſſet; & quarto quoque anno non ineunte, ſed deſinente dies vnus intercalaretur.
In cuius anni ordinatione menſem Sextilem è ſuo cognomine
Auguſtum nuncupari paſſus eſt: eumque potius quàm Septembrem,
quo tamen natus erat, decimo ſcilicet Kal. Octob. quòd Sextili
primus Conſulatus & inſignes victoriæ ipſi obtigiſſent. Qua de re Se- D
natuſconſultum in hanc ſententiam factum eſt: QVIA IMPERATOR
CAESAR AVGVSTVS MENSE SEXTILI & primum Conſulatũ
inierit, & triumphos tres in vrbem intulerit; & ex Ianiculo legiones
deductæ, eiusque auſpicia ac fidem ſequutæ ſint; quodque Ægyptus
hoc menſe in poteſtatem Populi Romani redacta, finisque bellis ciuilibus
impoſitus ſit ac fuerit; atq; ob hanc cauſam hic menſis huic imperio
feliciſſimus & ſit & fuerit, placere Senatui, vt hic menſis Auguſtus
appelletur. Eadem & plebiſcito Sex. Pacuuio Tribunoplebis
rogante ſcita ſunt. Pacuuium enim Auguſto deuotum fuiſſe quorundam

TI. CLAVDIVS NERO P. QVINCTILIVS VARVS COSS.

AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS.

ANNVS AB AVGVSTO CONSTITVTVS.

MENSIS AVGVSTVS.

Digitized by Google

A dam annalibus proditum; & Senatuſconſultũ de menſe Auguſto quin quennio tardius quàm Plebiſcitũ fuiſſe factum, C. Marcio Cenſorino, C. Aſinio Gallo Coſs. quorum ſententiam confirmat, quòd triginta ſex illi anni, ab eo tempore quo Diuus Iulius annum correxerat, vſque ad Cenſorini & Aſinij Conſulatum intermedij numerentur. Hoc anno Auguſtus ex auſtrinis tempeſtatibus grauedine laborans, conuocato Senatu de Republica relaturus, Quęſtori libellum recitandum dedit, quo res ab ipſo geſtæ continebantur: eodem quidquid vbique militum eſſet, ad certam ſtipendiorum præmiorumque formulam aſtringebat, definitis pro gradu cuiuſque temporibus & commodis miſſio-

B num; ne aut ætate, aut inopia poſt miſsionem ad res nouas ſollicitari poſſent. Poſt hæc P. Quinctilius Varus Pontifex cum Tiberio collega ludos votiuos Ioui Optimo Maximo pro Reditu Auguſti ex S.C. fecit: quibus ludis quòd Tiberius Conſul Caio iuxta ſe ſedem dediſſet ab Auguſto obiurgatus eſt; non eſſe mobilem adoleſcentis animum pręmaturis venerationib. ad ſuperbiam extollendum. Populum etiam ne intempeſtiuius Caio adulationibus applauderent, per edictum prohibuit. Theatrum Marcelli hoc eodem anno ab Auguſto dedicatum, ludosq; eius rei gratia factos, Troiæque ludicro & minorum puerorum delectui Caium nepotem ſuum præfuiſſe, ſcriptores Græci tra-

C dunt. Latini biennio poſterius id prodũt, ac tunc primùm Tigrin man ſuefactam ab Auguſto in cauea fuiſſe productam. Natali Auguſti ludos, quos Equites Romani quotannis ſponte faciebant, atq; ex ipſius conſenſu per biduum celebrabant, Iulus Antonius, M. Antonij filius, tum Prætor, Equeſtri certamine & venationibus ſolennes fecit: epulumque ex S. C. Auguſto & Senatoribus dedit. Eodem natali ordines in lacum Curtij quotannis ſtipem ex voto pro ſalute Auguſti iaciebãt. Hoc anno & Vigintiviratus nouus Magiſtratus ex Equitibus S. C. inſtitutus eſt: ita tamen vt qui eo honore functi eſſent, idcirco in Senatum ne legerentur, niſi & alium Magiſtratum eo ordine dignum ce- XXVIRATVS CONSTITVTVS.

D piſſent. Ex his Vigintiviris tres erant Triumviri capitales; Tres monetales, qui auro, argento, ære, flando, & feriundo præeſſent; Quattuor qui vias vrbanas curarent; Decem qui haſtam Centumviralem cogerent. Sub id tempus & Senatum Auguſtus recenſuit: omneſque qui cenſum Senatorium haberent, & vigeſimum quintum ætatis annum agerent, corporéque integro, neque deformato eſſent, in Senatum allegit. Agrippam autem exacto iam primo Tribunicię poteſtatis luſtro, in proximũ iterum quinquẽnium Tribunicia poteſtate donatũ etiam Reipublicæ conſtituendæ collegam retinuit. Conſulatum anni inſequentis M. Valerius Meſſalla Barbatus, & P. Sulpicius Qui-

R rinus

Digitized by Google

rinus inierunt. Auguſtus Agrippam cum maximo imperio & exerci- A
tu in Pannonios, quorum animi iterum ob Getarum auxilia creuerant, miſit. Verùm Pannonij cùm ipſo apparatu territi, tum ipſius Agrippæ ducis fama & celebritate conſternati, & ab armis dilapſi, pacem petierunt. Inde Agrippa in Campaniam reuerſus, in morbum incidit. Auguſtus, qui tum fortè Quinquatribus XIIII. Kal. Aprileis nepotum ſuorum Caij & Lucij nomine munus dabat, triſtiſsimo de valetudine generi nuncio excitatus, quãta potuit celeritate accurrit; quem vt mortuum reperit, tam ſua quàm ipſius Reipublicę cauſa grauiſsimè indoluit: funusq; Romam delatum, ac in foro propoſitum laudauit; & in ſuum Maſolæum condidit. Agrippas ab ægro partu, quòd in pe- B
des naſcantur dictos eſſe antiquitas prodidit: quum capite hominem oriri legi naturæ congruum, contrà pedibus antrorſum efferri moris ſit. Hunc Agrippam eo præpoſtero exortu natum fuiſſe ferunt, vnico prope felicitatis exemplo; quanquam alioqui præpoſteri exortus augurium Agrippam ſatis luiſſe conſtet: aduerſa nimirum pedum valetudine, perpetuiſque podagræ cruciatibus; tum miſera iuuenta, reliqua ætate inter arma hoſtéſque exercitata; adhæc ætatis ſuæ breuitate, quinquageſimo enim anno per magnũ corporis cruciatum extinctus eſt; in tot ob vxoris adulteria angoribus animam trahens, perpetuoq; ſoceri ſeruitio oppreſſus; denique infelici terrarum orbi poſteritate; C
ſed per vtraſque Agrippinas potiſsimùm; filiam, quæ C. Caligulam; neptem, quæ Domitium Neronem Principes genuêre, totidem generis humani peſtes. Agrippæ morte in vrbe nunciata, extemplò ſine vlla publica auctoritate in omnem luctus formam conceſſum eſt. Lati claui, annuli aurei depoſiti, omneſque adeò veſtem mutarunt. Vniuerſo Populo longo tanti viri deſiderio, continuaque virtutis, modeſtiæ, ac beneficentiæ ipſius recordatione diu multumque cruciato, leuamenti aliquid attulit, quòd Iulia filium, cui à patre nomẽ Agrippę; quòd poſt patrem humatũ natus eſſet, Poſthumo cognomen factum eſt, peperit. Auguſtus, vt domũ ſuam mortuo Agrippa genero, aliquo D
iterum ſubſidio firmaret, anxius cui filiam ſuam collocaret, poſt multas longaſque ſuper hac re, quas tacitus ſecum inſtituit, cogitationes; quum in immenſum attolli præuideret, quemcunque tandem tali neceſsitudine ſuper alios extuliſſet; C. Proculeium Equitem Romanum Terentiæ vxoris Mæcenatis fratrem, ob inſignem eius vitæ tranquillitatem, & nullis alioqui Reipublicæ negotijs permixtum, aliquamdiu ceteris, qui occurrebant, præferre apud ſe conſtituerat; ſed tandem Tiberium priuignum ſuum elegit; coëgitque Agrippinam Agrippæ filiam, vel tum ex ipſo prægnantem, & ex qua iam pridem Dru-

M. VALERIVS MESSALLA BARBATVS P. SVLPICIVS QVIRINVS COSS.

M. AGRIPPA MORITVR.

TIBERIVS GENER AVGVSTI.

A Druſum genuerat, dimittere, non ſine magno angore animi; quum & conſuetudine Agrippinæ teneretur, & Iuliæ mores improbaret; vt quam ſenſiſſet etiam ſub Agrippa marito ſui appetentem; quod & vulgò ita exiſtimabatur. Sed Agrippinam dimiſiſſe poſt diuortium doluit: & ſemel omnino poſtea ex occaſione viſam adeò contentis tumentibusque oculis proſequutus eſt, vt obſeruatum deinceps ſit, ne vnquam in conſpectum eius poſthac veniret. Cum Iulia primò concorditer & amore mutuo vixit; mox ab ea diſcedit, & aliquando grauius, vt etiam perpetuò ſecubaret, poſtquam intercepto mutui affectus pignore, Aquileiæ natus infans exſtinctus erat. Tiberium BELLVM PANNONICVM.
B itaque antè priuignum, nunc verò generum, Auguſtus in Pannoniam iterum ad arma commotam cum ſummo imperio mittit. Pannones enim, qui ob metum ex Agrippa ad officium redierant, intellecta eiuſdem morte rebellarant: potiſsimùm Breuci & Colapiani, populorum cis Sauum degentium facilè principes, quibus Pinnetes; item Dæſitiatæ & Amantini trans Sauum, quibus duo Batones imperabãt. Contra hos Tiberius mouens, egregia Scordiſcorum, qui ſe iam cum Romanis coniunxerant, fide operáq; vſus eſt. Hi, vt ad Claudiũ montem hoſtibus à tergo habitabant, ita ſubita incurſione populationéque ingentem latè cladem terrorémque, ſuperatis Drauo & Batuncio flu-
C minibus, in Amantinos circumtulêre. Fumus ex villarum agrorúmq; incendijs in oculos & ora hoſtium ferebatur. Strepebant aures clamoribus eiulatibusque plorantium vndique neceſſariorum, auxilium & fidem ſuorum implorantium: omnia deniq; tumultus plena erant. Ad ſua itaque defendenda Bato cum copiis digreſſus, Tiberium, quem per impeditos ſaltus & deuios colles exercitum in Breucos ducentem, iniquitateque locorum incluſum facilè perdere poterat, paſſus eſt cum omnibus copijs incolumem & inuiolatum euadere: quo beneficio poſtea pacem ſibi ſuiſque, & ingentia inſuper præmia à Tiberio impetrauit. Tota inde moles belli in Breucos omnium ferociſsimos con-
D uerſa eſt: qui clade Dæſitiatarum, quibus alter Batonum imperabat, intellecta, (arma enim, quæ paſsim in Sauo flumine cæſis Dæſitiatis fluctuabant, ingentem ſociorum ſtragem à Scordiſcis fuiſſe factam indicabant) terrore ac deſperatione perculſi, à ducum ſuorum imperio dilapſi, in deditionem venêre. Ex his qui arma ferre poterant, magnam partem ſub corona venire Tiberius iuſsit, ea conditione, vti ne in Pannonia, aut proximis regionibus, quæ Populo Romano non parerent, ſeruirent. Pinnetes fuga in Piruſtarum ditionem elapſus, euaſit. Mitior deinde in ceteros victoria fuit: neque enim tantundem noxæ ab ijs admiſſum fuerat, & aliquantulum iræ lenierat ſpontanea deditio.

Digitized by Google

P. Cornelius Dolabella inde in Pannonios miſſus eſt, vt eos qui nõdum perdomiti erant, ſub ius ditionemque redigeret. Tiberius autem in Segeſticam Saui inſulam traiecit; ibique Sciſciam coloniam ex veteranis cum iure Italico deduxit; oppidumq; haud longè à confluente Colapis & Saui ſitum validiſsimis mœnibus & propugnaculis confirmat: deductaq; ex Colape foſſa, idem oppidum vt in inſula ſitum eſſet flumine cinxit: eoq; deinceps tanquam arce contra Pannoniorum & Dacorum incurſiones vſus eſt. Senatus Tiberio ob res feliciter geſtas triumphum decreuerat; verùm Auguſtus ne eum ageret, interceſsit: ceterùm triumphalibus ornamentis donandum cenſuit: quem honorem hactenus inauditum, quidam primùm Tiberio delatum, alij M. Agrippæ (vt ſupra memorauimus) primùm contigiſſe tradunt. Sicambri ſub hæc duce Melone, ſimul & Vſipetes Galliam iterum incurſionibus vaſtabant: multique Gallorum ob tributorum cõtinuationem & fœnoris grauitatem, tum propter coactorũ ſæuitiam & ſuperbiam, Germanorum ſe copijs adiunxerant, nacti egregiam, vti ſperabant, aſſerendæ libertatis occaſionem: ſed præ ceteris tumultuoſè ac ſeditioſè agebãt, quibus egeſtas ac metus ex flagitiis maximam peccandi neceſſitatem impoſuerãt. Hinc Druſus Tiberij frater, qui tum Galliam pro Prætore regebat, Gallorum primores euocat: leniterque verbis caſtigatos ad imperium reducit: conuocatiſque vndique copijs ſocios nauales Batauorum inſulam cum claſſe petere iubet. Ipſe contra Germanos q̃ maximis poterat itineribus profectus, eoſdem ne Rhenum traijcerent repreſsit: foſſamque immenſi & noui operis, qua ex Moſa in Rhenum nauigaret, fecit; cui Druſianæ ab auctore nomẽ fuit. Hinc in Amiſiam flumen deflectens, Bructeris nauali prælio ſuperatis, Friſios etiam in deditionem accipit, aliquot prius partim naualibus, partim pedeſtrib. prælijs edomitos: ijſq; modicùm & pro anguſtia rerum tolerabile tributum imperat, nimirum vt in vſus militares coria boum penderent. Oceanum inde Septemtrionalem primus Romanorũ ducum ingreſſus, auſpicijs Auguſti, claſſem ad Cimbrorum vſque promontorium circumuectam Germanicum Oceanum explorare iubet. Inde proſpecto immenſo mari, aut fama ſaltem cognito, ad Schytarum littora & loca extremo frigore horrentia incultaq; id pertingere importuoſum & inacceſſum intellexit. Ipſe interea in Cauchos proſperam celerrimámque expeditionem facit: atque acie ſecum cõgredi auſos ſuperat. Ex illis qui fuga elapſi erant pars maior ad ſuas ſe paludes Romanis incognitas & inexploratas in tutum recepêre. Quumque Druſus claſſem in æſtuaria incitari iuſsiſſet, ob æſtuum violentiam & breuium vadorumq; difficultatem grauiſsima clade perculſus fuiſſet, niſi Friſij paullò antè

BELLVM GERMANICVM.

A antè in ſocietatem accepti, tempeſtiuè ipſum de vitio loci præmonuiſ-
ſent. Druſus itaque Sicambris, qui Rhenum tranſierant, cæſis, Vſipe-
tum agro longè lateque vaſtato, Friſijsq; in amicitiam Populi Romani
acceptis, in Vrbem reuertitur. Et licet Prætorijs antea ornamentis (vti
retulimus) donatus, Præturam tamen accepit: quum Conſulatum ini-
iſſent Paullus Fabius Maximus & Q. Ælius Tubero. Inde Druſus
iterum ad bellum reuerſus eſt. Fama tenet, Tiberium, quē odio etiam
in neceſsitudines ſuas ſemper impotenti flagraſſe compertum erat, im-
piè in fratrem Druſum cōſuluiſſe; ac epiſtolam, qua Druſus ſecum de
cogendo ad reſtituendam Rempublicam Auguſto egiſſet, prodidiſſe.

PAVLLVS FABIVS MAXIMVS, Q. AELIVS TVBERO COSS.

B Auguſtus vt res vrbanas componeret, Senatum rurſus legere inſti-
tuit: quum enim amiſsis per bella patrimoniis, cenſus Senatorius cen-
tum millibus eſſet præfinitus: pòſt autem, magnis iam partis diuitijs,
vſque ad ducenta millia eſſet perductus, nemo erat qui ſponte Senator
eſſe vellet: quin & filij nepoteſque Senatorum afflicta re familiari, nō
ſolùm Senatoriam dignitatem non appetebant, ſed ea vltrò ſe abdica-
bant. Ceterùm, quia nec Tribunatum plebis quiſquam amplius vltrò
petebat, vti ex Quæſtorijs & nondum annos quadraginta natis aliqui
fierent, omnes ipſe perquiſiuit: & qui ſupra triginta quinque annos
nati erant, præterijt; qui verò infra eam ætatem erant, & cenſum Sena-
C torium habebant, Senatores eſſe coëgit: niſi ſi quis manco aut mutilo
corpore eſſet. Sanxit præterea, ne infrequentia candidatorum Tribu-
natus plebis negligeretur, vt tot ex Equitū numero aut ſuffragiis crea-
rentur, aut à deſignatis cooptarentur, quoad legitimus Tribunorum
numerus expleretur; ea lege, vt quum Tribunatu abijſſent, ipſis liberū
eſſet, in Senatorio ordine cenſeri, vel in Equeſtri manere, ſi mallent.

Pro vrbibus autem quæ in Aſia terræmotu aut labefactatæ, aut pro-
ſtratæ eſſent, Tributum Reipublicæ ipſe perſoluit. Iis autem quæ ſua-
rum prouinciarum eſſent, vectigalia in ſexennium remiſit. Quumq;
Palæſtina & Iudæa in ægerrimo prouentu etiam fame laborarent, eaſ-
D dem ſummiſſa ex Ægypto per P. Petronium annona recreauit.

Interea temporis Druſus ſuperato Rheno, Vſipetas perdomuit: Lu-
piaque flumine ponte conſtrato incurſionem in Sicambros fecit: inde
Tenchteros afflixit: & Catthos Sicambrorum armis fractos, quia ſoci-
etatem cum ceteris Germanorum populis coire, vt commune pericu-
lum coniunctis viribus propulſarēt, noluiſſent, varijs cladibus attriuit.
Poſthæc validiſsimas Cheruſcorum, Sueuorum, & Sicambrorum co-
pias magno & difficili prælio ſuperauit. Saluti imprimis fuit, quòd ho-
ſtes multitudine ſua confiſi, temerè & ſine ordine vndique in Roma-
nos ſtataria pugna condenſatos incurrentes, non impunè propelleren-

Digitized by Google

tur. Eæ gentes, quia victoriam animo præceperāt,ſpolia ſimiliter prædaſque ex Romanis pactione inter ſe diſtribuerant; Cheruſci equos, Sueui opes,Sicambri captiuos delegerant. Et vt aliqua ſceleris neceſsitudine mutuam inter ſe ſocietatem veluti auctoramento aliquo obſtringerent,viginti Centuriones à ſe interceptos concremauerant: ita non niſi magno tandem cum labore & militum Romanorum virtute Germanorum pertinacia victa eſt.Druſus equos,pecora,torques,quin & ipſos captiuos veluti prædam militi ſuo diſtribuit,& ſub corona vendidit. Magna quidem ea victoria,ſed nec incruenta Romanis fuit: ſexta ab hora diei vſque ad noctem cæſi hoſtes ſex paſſuum millia cadaueribus atque armis oppleuêre; repertis inter ſpolia eorum cathenis, quas in Romanos,vt non dubio victoriæ euentu, ſecum portauerant. Miles in ipſo prælij commiſsi loco Druſum Imperatorem ſalutauit; ſubſtructoque aggere in modum trophæi, arma ſubſcriptis victarum gentium nominibus impoſuit. Ab hoc Druſus per Moſam flumē,per Viſurgim, & per Rheni ripam quinquaginta amplius caſtella, vt hoſtium incurſiones arceret, condidit. Ob hæc Druſo triumphales honores decreti, & vt ouans vrbem iniret. Sed Auguſtus ornamentis triumphalibus donato,Proconſulare quoque Imperium,poſtquam Prętura,quam tum gerebat,abijſſet,conceſsit: Imperatoris tamen nomen quo à militibus ſalutatus fuerat, non permiſit. Tiberius interea Delmatas ſe abſente cum Pannoniis rurſus arma mouentes,iterum in poteſtatem redegit;atque hinc eoſdem honores,quos Druſus adeptus eſt. Druſum ne ouans iniret,mors (vti deinceps dicturi ſumus) præmatura prohibuit. Auguſtus ob tot victorias ſuis auſpicijs partas, XII. Imperator à Senatu appellatus eſt. Dum ea quæ prædiximus in Pannonia ac Germania geruntur, atrox in Thracia bellum exortū eſt, omnibus eius gentis nationibus in arma accenſis: quæ tantò validius & ferocius inſultabant,quòd ſignis militaribus,& diſciplinæ armiſque Romanorum aſſueuerant. Bulogæſes Thrax Beſſorum Rex,vt ſupra retulimus, Rhaſcupolin Cotys filium Populi Romani ſocium interfecerat: & patruum eius Rhymetalcen exercitu exutū in Thraciæ Cherſoneſum compulerat. Hinc L. Piſo ex Pamphilia, cui præerat, caſtris motis, in Beſſorum regionem venit; cladeḿque ab ijs acceptam ingenti victoria correxit. Hoc anno Theatrum Marcelli ab Auguſto dedicatum produnt; atque tunc primùm Tigrin manſuefactam Romæ ijs ludis exhibitam. Druſus autem Romam reuerſus,natalem Auguſti magno apparatu celebrauit: ac tum Senatuſconſulto decretū eſt,vt Auguſtalia feſtus dies ipſo natali Auguſti à Prętore vrbano quotannis celebraretur. Quòd Druſus tempeſtiuius hoc anno in Vrbem

AVGVSTVS IMP. XII.

A B C D

A bem redierit, militemque in hiberna deduxerit, cauſam adferunt idonei auctores fuiſſe, quòd examen apum pro tabernaculo Hoſtilij Rutili caſtrorum præfecti conſediſſet: ita vt funem prætenſum, præfixámque tentorio lanceam amplecterentur: quo prodigio aruſpices multitudinem hoſtium, & periculum ex inſidiis metuendum prædixerant. Repugnat Plinij auctoritas, qui examen apum in caſtris Druſi ſediſſe aſſeuerat, quo tempore apud Arbalonen proſperrimè pugnatum eſt. Sed haudquaquam perpetuò vera aruſpicum coniectura, qui ſemper id oſtentum vt dirum interpretati ſunt. Conſules inde creati, Iulus Antonius, M. Antonij ex Fuluia filius, & Q. Fabius Maximus Afri- IVLVS ANTONIVS Q. FABIVS MAX. AFRICANVS COSS.
B canus, quum Druſus ineunte vere in Germaniam profectus, Sueuos magna clade profligatos, in ditionem recepit; iiſque Vannium regem dedit, initiò ſui principatus clarum acceptumque popularibus. Inde etiam Marcomannos congredi auſos, non ſine maxima ſtrage, nunc acie, nunc populationibus ad imperata coëgit: quorum ſimiliter ſpolijs tumulum quendam in trophæi modum exornauit. Præterea inter flumina Aliſonem & Lupiam caſtellum, vt Catthorum impetus arceret, condidit: præſidiaq; & cuſtodias in tutelam prouinciarum vbique diſpoſuit. Eas ob res, ſimul & Piſonis aduerſus Beſſos victoriam, Auguſtus XIII. Imperator ſalutatus eſt. AVGVSTVS IMP. XIII. Sub hæc filius Tiberio
C ex Iulia Aquileiæ natus, infans etiamnum paullò pòſt exſtinctus eſt. Moritur & Octauia Auguſti ſoror; cui quum præcipua officia viuæ præſtitiſſet, etiam defunctæ honores maximos tribuit, mortuamque laudauit. OCTAVIA MORITVR. In huius luctu, præterquàm quòd lati claui annuliq; publicè poſiti ſunt, omneſque etiam matronæ luxerunt; Druſus quoque Conſul deſignatus pro Roſtris, veluti in publico luctu, veſtem mutauit; itidem & L. Domitius: vterque enim Octauiæ gener erat; vterque funus extulit, quod in Auguſti Mauſolæo conditum eſt. Ceterùm, quia ob Senatorum, qui ad edictum conueniebant, infrequentiam, Senatusconſulta ex ipſius inſtituto (quo non minore numero quàm
D quadringentorum opus erat) aut nunquam, aut raro admodùm fieri poſſent, permiſit vt ex trecentorum ſententia Senatusconſulta perſcribi, & ad ærarium perferri poſſent: eademque Quæſtoribus ſeruanda, & cuſtodienda tribuit: quia Tribuniplebis & Ædiles, quibus antè id negotij datum fuerat, per apparitores ſuos neglıgentius & confuſius ea curaſſent. Obſeruo & hoc anno ex aliquorum ſententia Ser. Cornelium Maluginenſem Flaminem Dialem eſſe creatum, LXXIIII. annis poſt L. Cornelium Merulam; qui bello ciuili Mariano Conſul, quum ſe Magiſtratu abdicaſſet, inciſis venis ſponte vitam finierat. Et tunc ex Pontificum decreto fuiſſe conſtitutum, ne Flamen Dialis plus SER. CORNELIVS MALVGIN. FLAMEN DIALIS FLAMEN DIALIS.
quàm

quàm binoctio ab vrbe abeſſe poſſet; idque valetudinis tantùm cauſa, & ex Pontificis Maximi arbitrio; & ne diebus publici ſacrificij, néve ſæpius quàm bis in eundem annum; néve iis, etiamſi Magiſtratus capere poterant, prouinciarum adminiſtrationes concederentur. A

Per id ferè tempus Auguſtus Proculum, vnum ex acceptiſsimis libertis, in carcere necari iuſsit, conuictum matronas adulterio corrumpere ſolitum: item Thallo, quo à manu vtebatur, quòd pro epiſtola prodita denarios quingentos accepiſſet, crura frangi imperauit. Haud multò pòſt Druſus in Galliam cum Auguſto, ob motus Germanorũ compeſcendos profectus, Lugduni aram Auguſto dedicauit, idq; Kal. Auguſti: quo die ipſi Ti. Claudius Druſus, qui poſtea imperauit, natus eſt. B Tiberius verò in Pannoniam ab Auguſto miſſus fuerat, quòd ea Cotiſonis Regis iuſſu incurſionibus Dacorum opprimeretur. Delmatæ etiam ob tributum iniquiſsimè imperatum, & acerbiſsimè coactum, rebellauerant, ſeque cum Dacis ſociauerant: quos Tiberius partim acie profligatos, partim vltra Danuuium ſummotos, ad imperium coëgit: ripasque ciſdanuuianas, vt vagas hoſtium excurſiones prohiberet, præſidiis caſtellisque firmauit. Interea in Thracia L. Piſo Mæſios & Baſtarnas, qui armis Ænimontanos ceteróſque populos iterum infeſtarant, magno prælio vicit: qui in ipſa etiam captiuitate cathenas morſibus impetentes barbariem ſuam oſtentabant. Druſus Catthos, qui Sicambris coniuncti rebellauerant, aliquot cladibus oppreſſos, ad deditionem coëgit: ac Lugdunum victor reuerſus, vnà cum Auguſto in Italiam rediit. C Auguſtus ob ea quæ ſuis auſpiciis feliciter geſta fuerãt, Imperator XIII. ſalutatus eſt. Pro ſtatuis autem, quas ipſi Senatus ob victoriam decreuerat, Salutis, Concordię, ac Pacis ſigna poni iuſsit. In reſtitutionem domus Palatinæ incendio conſumtæ, Veterani, Decuriæ, Tribus, atque etiam ſingulatim quàmplurimi è cetero genere hominum libentes, ac pro facultatibus quiſque ſuis ſponte pecunias contulerant: ceterùm Cæſar delibans tantummodò ſummarum aceruos, haud plus denario ex ſingulis abſtulit. Quumque Kal. D Ianuariis etiam abſenti omnes ordines ſtrenam in Capitolio offerrent, ſimiliter & in lacum Curtium ſtipem pro ſalute ipſius ex voto quotannis coniicerent; Cæſar eadem modeſtia & continentia vſus, ex ea ſumma pretioſiſsima Deorum ſimulachra mercatus, eadem vicatim dedicabat: vt Apollinem Sandaliarium à vico cognominatum, & ab habitu tragico Iouem Tragœdum, atque alia. Conſulatum inierant Nero Claudius Druſus cum T. Quinctio Criſpino, quum Druſus expeditione in Germanos repetita, Catthos per multas clades profligat: & facto cum Sueuis prælio, victor ad Albin vſque, quem traiicere moliebatur,

AVGVSTVS IMP. XIII.

NERO CLAVDIVS DRVSVS T. QVINCT. CRISPINVS COSS.

Digitized by Google

A liebatur, iam magna ex parte Germaniæ domitor penetrauit. Ibi ſpecies incognitæ mulieris, quæ voce humana ampliore, Latino ſermone eum vltra tendere vetans, iam quoque ipſius vitæ terminum adeſſe prænunciauit. Druſus ſiue prodigio, ſiue omine territus, conuerſo ſtatim itinere ad Rhenum reflexit: ibi ſupremum ex morbo in caſtris æſtiuis diem obijſſe, quum annum ageret ætatis triceſimum, memoriæ proditum eſt. Eaque caſtra ob eius mortem Scelerata fuiſſe cognominata Suetonius cum Dione auctor eſt. Liuius verò ex fractura, equo ſuper crus eiuſdem collapſo, triceſimo quàm id acciderat die mortuum ſcribit. Strabo quoque mortis locum inter Salam & Rhe- DRVSI MORS.
B num circumſcribit. Tiberius nuncio valetudinis eiuſdem euocatus, raptim duobus ſolùm vehiculis ducenta millia paſſuum emenſus accurrerat; mortuoque inuento, corpus prægrediente etiam pedibus per totum iter Tiberio, per Municipiorum Coloniarumque primores ſuſcipientibus obuijs ſcribarum decurijs ad vrbem delatum, & in campo Martio in Auguſti Mauſoleum illatum eſt. Ceterùm, exercitus honorarium ipſi tumulum excitauit; circa quem deinceps ſtato die quotannis miles decurreret, ac ipſæ Galliarum ciuitates publicè ſupplicarent. Senatus autem inter alia complura, Druſo arcum marmoreum cum trophæis iuxta viam Appiam decreuit: & nouo ex-
C emplo Germanici cognomen ipſi à prouincia, poſteriſque eius attribuit. Fuiſſe fertur non minus excelſi quàm ciuilis animi: nam ex hoſte ſuper victorias opima quoque ſpolia affectaſſe, ſummoque ſæpius diſcrimine duces Germanorum tota acie inſectatum; nec diſſimulaſſe ſe quandocunque poſſet, priſtinum Reipublicæ ſtatum eſſe redditurum. Vnde credibile eſt nonnullos tradere auſos, ſuſpectum eum Auguſto fuiſſe, reuocatumque ex Prouincia; & quia cunctaretur, veneno interceptum. Quod equidem magis ne prætermitterem retuli, quàm quòd verum aut veriſimile putem: quum Auguſtus tantoperè & viuum dilexerit; vt cohæredem vnà cum filijs inſtituerit, quod
D & in Senatu aliquando profeſſus eſt: & defunctum ita pro concione laudauerit; vt Deos precatus ſit, ſimiles ei Cæſares ſuos Caium & Lucium faceret: ſibique tam honeſtum exitum darent, quàm illi dediſſent: nec contentus elogium tumulo eius verſibus à ſe compoſitis inſculpſiſſe, etiam vitæ eius memoriam ſoluta oratione proſecutus eſt. Auguſtus interea, vt Senatores curiam frequentarent, mulctam eorum qui nullam ſatis iuſtam ob cauſam non conueniſſent, iterum auxit: & quum plerique ob multitudinem eorum qui mulcta tenebantur, impunè elaberentur, ſtatuit (quod & ante aliàs fecerat) vt quinctus quiſque in quem ſors cecidiſſet, mulctaretur:

decreuitq́ue vt Senatuſconſultum eſſet, ſi quod perſcriberetur, quum Senatus legitimè conueniſſet: ſin verò ea frequentia, qua vocatus fuerat, Senatus non conueniſſet, aut nec legitimo in loco, nec die idoneo, nec edicto legitimo, ſed ambitioſo, aut ſi fortè Tribunus plebis interceſſiſſet, tum quidem quod perſcriberetur, Auctoritatem Senatus, non S. C. eſſe appellandum: taleq́ue decretum pro imperfecto, nec rato haberetur. Sanxit & hoc, ne plus quàm bis in menſe legitimus Senatus cogeretur, Kalendis ſcilicet & Idibus; neue menſe Septembri aut Octobri vllos adeſſe alios neceſſe eſſet, quàm ſorte eductos; per quorum numerum decreta confici poſſent: Sibiq́ue concilia ſortitus eſt trimeſtria, cum quibus de negocijs ad frequentem Senatum referendis, antequam referret, tractaret. Terrinium Senatorem, quamuis minus ſibi familiarem, oculis repentè captum, & ob id inedia mori deſtinantem, præſens conſolando ad vitam reuocauit. A B

Dion auctor eſt (niſi fallat interpres) Prætoribus hoc demùm anno locum ſententiæ in Senatu dicendæ factum fuiſſe. Veriſimile eſt ipſum de Prætoribus loqui, qui quòd Magiſtratum gerebant, in Senatum quidem venire, ſententiam verò loco Senatorio dicere, ſi nondum vel à Cenſoribus, vel ab ijs, qui Senatus legendi poteſtatem haberent, allecti eſſent, nondum poterant: atque hac potiſſimum condicione Prætura Tribunatui plebis cedebat: quòd Tribuni plebis ex Atinio plebiſcito etiam ſine Cenſoria lectione Senatores eſſent; & ſententiam in Senatu loco Senatorio dicendi ius haberent. C

Auguſtus hoc anno pleriſque in iudicijs teſtis citatus, & interrogari ſe & refelli, vti & aliàs ſemper, æquiſſimo animo paſſus eſt: ea enim fuit Auguſti patientia, atque animi moderatio. Huic aliquando in Senatu verba facienti reſponſum eſt, Non intellexi: & aliàs ab alio; Contradicerem tibi ſi locum haberem. Aliquando etiam ob immodicas altercationes diſceptantium, è curia per iram ſe proripienti, quidam ingeſſerant; licere Senatoribus de Republica loqui: neque cuiquam ea vel peruicacia, vel contumacia fraudi aut diſcrimini fuit. D
Quum Nonius Aſprenas arctius Auguſtum contingens, cauſam veneficij diceret, accuſante Caſſio Seuero, quòd CXXX. conuiuas veneno interemiſſet, conſuluit Senatum Cæſar, quid officij ſui eſſe cenſerent? dubitare enim ſe, ne ſi iudicio intereſſet, legibus reum eripere, ſin abeſſet, deſtituere ac prædamnare amicum ac propinquum exiſtimaretur. Et conſentientib. vniuerſis, ſedit in ſubſellijs per aliquot horas: verùm tacitus, ne laudatione quidem in cõmendationẽ rei præbita. Memoriæ proditum eſt ab ijs qui illi tempeſtati æquales fuerunt,

Caſ.

A Caſsium Seuerum, etſi ſordidæ aliâs originis vitæque probroſæ, vehementem tamen oratorem & accuſatoré improbum fuiſſe; vſqueadeò vt multi accuſante eo abſoluerentur: & per immodicas inimicitias eouſque contendiſſe, vt iudicio iurati Senatus in exſilium in Cretam inſulam amoueretur. Ceterùm, quia & illic eodem animi morbo laboraret, veteráque & recentia odia auxiſſet, quum bonis exſuto aqua & igni interdictum fuiſſet, in ſaxis Seriphiis conſenuiſſe. Produnt & id auctores idonei, veteranum quendam ſcutarium & euocatum, qui die ſibi dicto, poſtulatus iniuriarum periclitabatur, acceſsiſſe ad Auguſtum, petiiſſeque vt ſibi patrocinaretur. Auguſtum ſine mora è B proximis ſuis ipſi patronum dediſſe, & reum commendaſſe. Tum ſcutarius nudato pectore, cicatrices quas Actiaco prælio aduerſas acceperat, oſtendit: At ego iſtas, inquit, Auguſte, proprio in corpore, vt te defenderem, excepi: nec qui pro te depugnaret optionem oppoſui. Ipſe itaque Auguſtus etiam ad ſubſellia cum ſcutario venit, & in iudicio periclitantem patrocinio ſuo protexit. Paullò pòſt & Caſtricium, per quem de Murenæ coniuratione cognouerat, è reorum numero precibus eripuit, exorato coram iudicibus accuſatore.

TIBERIVS OVANS.

Auctores habeo, qui Tiberium hoc anno, antequam Druſus eius frater obiret, ouantem in Vrbem ob res in Delmatia & Pannonia C benè geſtas ingreſſum prodant: eundemque Druſo honorem paratum fuiſſe, niſi ante diem deſtinatum exceſsiſſet. Sunt & qui in proximum annum Ouationis honorem à Tiberio dilatum, ob publicum ex fratre luctum affirment: epulumque Populo in Capitolio, aliiſque paſsim in Vrbe locis exhibuiſſe. Excepit deinde belli Germanici molem, curámque Tiberius; quod is magna fortuna geſsiſſe, & conſilio maiore patraſſe proditur: paragratusq; victor omnes Germaniæ partes, ſine vllo commiſsi ſibi exercitus detrimento (quam curam Tiberio ſemper vel præcipuam fuiſse memorant) plura artibus & calliditate, quàm vi peregit. Dum namque pleroſque in ſocietatem & fœ-D dera beneficiis alliciebat, quos inter ſe domeſticis odiis diſsociatos intellexerat, mutuis itidem ſuſpicionibus eoſdem in mutuam perniciem armabat: diſtractaque per eam veluti contagionem in diuerſas factiones & ſtudia partium Germania, ſingulos bellis inter ſe attritos haud difficulter oppreſsit, quos ſociatos & coniunctos antea metuebat. Eaque calliditate vſus, magna ex parte Germaniam inter Albin & Rhenum perdomuit, ita vt eandem quaſi in prouinciæ formam redigeret.

C. MARCIVS CENSORIN. C. ASINIVS GALLVS. COSS.

C. Marcio Cenſorino, C. Aſinio Coss. quum Auguſtus Sacerdotum dignitatem ſimul & commoda auxiſset, præcipuè virginum Veſtalium; quumq; in demortuę locũ aliam capi oporteret,

ambirentq́ue multi, ne filias in ſortem darent; adiuranit Auguſtus, ſi A
cuiquam neptium ſuarum ætas competeret, oblaturum ſe eam fuiſſe. Pontificis enim maximi manu apprehenſæ ab iis parentibus in quorum poteſtate erant, quæ non minores annis ſex, nec maiores quàm decem erant, viginti capiebantur: è quibus ſortitò pro concione, quæ in demortuæ locum ſurrogaretur, legebatur. Poſthæc Lupercalibus vetuit currere imberbes, aut impuberes; vt eorum pudicitiæ (nudi enim diſcurrebant) contra ſtupratorum inſidias conſuleret. In operibus publicis proximum à Dijs immortalibus honorem memoriæ Imperatorum præſtitit, qui Imperium Populi Romani ex minimo maximum feciſſent. Itaq́ue opera cuiuſque manentibus titulis reſti- B
tuit; & ſtatuas omnium triumphali effigie dedicauit: profeſſus edicto id ſe commentum, vt ad illorum velut exemplar, & ipſe dum viueret, & inſequentium ætatum Principes exigerentur à ciuibus. Pompeij quoque ſtatuam contra Theatri ipſius Baſilicam marmoreo Iano ſuperpoſuit, tranſlatam è Curia, in qua C. Iulius Cæſar fuerat occiſus.

AVGVSTVS IMP. XIIII.

Eodem tempore, ob ea quæ Tiberius in Germania, Sex. Appuleius in Pannonia feliciter geſſerant, Cæſar XIIII. Imperator appellatus eſt; & in alios decem annos poteſtatem Reipublicæ conſtituendæ accepit: menſisq́ue (vt plerique ſunt auctores, vt ſupra retulimus) qui antea Sextilis, ex S. C. de ipſius nomine tum primùm Auguſtus appellatus C
eſt: & error tridui, iuſto plus quàm ad anni à Cæſare inſtituti dimenſionem pertineret, hactenus per XXXVI. annos intercalati, ab Auguſto ſublatus eſt; adhibito remedio, ne totis duodecim annis quidquam intercalaretur, vt ſupra dictum eſt: atque hoc demùm anno primùm intercalatio omiſſa eſt, vt fert ratio temporis à Cæſare conſtituti; quo quarto quoque anno non incipiente, ſed conuerſo intercalandum erat.

POMERIVM AMPLIATVM

Per id quoque tempus Cæſar auctis Populi Romani finibus, Pomerium etiam ex S. C. ampliauit, terminauitq́ue. Sunt qui C. Cilnium Mæcenatem his Conſulibus vita exceſsiſſe prodant: virum vt atauis regibus ex Etruria oriundum, ita eruditorum ſui ſęculi fautorem D
eximium & cultorem nobiliſsimum; qui anguſto clauo contentus, nullos vnquam honores petierat. Ferũt eum vbi res vigiliam & curam exigebat, exſomnem prorſus prouidumq́ue; atq; actionum omnium peritiſsimum fuiſſe: ediuerſo ſimul atque aliquid ex negotio remitti poterat, ocio ac mollicia fluxiſſe. Nec minus Auguſto charus, quàm vel ipſe Agrippa fuerat; ipſe viciſsim Auguſto vſqueadeò familiariter vtebatur, vt auctoritate ſua frequẽter animi eius impotentiam repreſſerit, multisq; ſaluti fuerit; vtpote præcipuus cui ſecreta Auguſti innitерentur: ſed ætate prouecta ſpeciem magis in amicitia Principis, quàm

MAECENAS MORITVR.

vim

A vim tenuit. Quod & C. Salluſtio Criſpo hiſtorici Salluſtij nepoti poſtea contigit; qui viuo Mæcenate proximus, mox præcipuus cui arcana imperij crederentur: Fato potentiæ rarò ſempiternæ; quia aut ſatietate capiuntur, aut faſtidiunt; illi, quum omnia tribuerint; hi, quum iam nihil reliquum eſt quod cupere poſsint. Criſpus etiam Mæcenatem æmulatus, quanquã promoto ad capeſſendos honores aditu, ſine dignitate Senatoria multos Triumphalium Conſulariúmque potentia anteiit: diuerſus à veterum inſtitutis, per cultum & mundicias copiáque & affluentia in luxum ſolutior: ſuberat tamen animi vigor ingentibus negotijs par; & tantò acrior, quò magis ſomnum & inertiam præ ſe ferebat. B Exagitare ſolebat Auguſtus Mæcenatem ſuum, vt Cacozelum, & antiquarium, ipſiuſque myrobrechos (vt ait) cincinnos vſquequaq; perſequebatur, & imitando per iocum irridebat, quale illud in epiſtola ad Mæcenatem familiari in plurimos iocos effuſa: Vale mel gentium Meduliæ, ebur ex Etruria, laſer Aretinum, adamas Supernas, Tiberinũ margaritum, Cilniorum ſmaragde, iaſpis Figulorum, berille Porſenæ. Similiáque eiuſdem ioci. Amicitias vt neque facilè admiſit Auguſtus, ita conſtantiſsimè retinuit; & non tantùm virtutes ac merita cuiuſque dignè proſequutus, ſed vitia quoque & delicta, ſed dumtaxat modica, perpeſſus eſt. Deſiderauit & in Mæcenate taciturnitatem, vt in Agrippa C patientiam. Exegit & inuicem ab amicis beneuolentiam mutuam, tam à morientibus, ſiue defunctis, quàm à viuis; nam quamuis hæreditates minimè appeteret, vt qui nunquam ex ignoti teſtaméto capere quidquam ſuſtinuerit; amicorum tamen ſuprema de ſe iudicia moroſiſsimè penſitabat; ne diſſimulato quidem dolore, ſi parcius, aut citra verborum honorem; neq; item gaudio, ſi gratè pieque aliquis ſe proſequutus fuiſſet. Legata, vel partes hæreditatum, & à quibuſcunque parentibus relicta ſibi, aut ſtatim liberis eorum concedere, aut ſi pupillari ætate eſſent, die virilis togæ, & quum prætextam ponerent, vel certè die nuptiarum cum incremento reſtituere conſueuerat.

D Auctores habeo qui hoc anno trans Tiberim de Taberna meritoria fontem olei ex terra erupiſſe, ac per totum diem largiſsimo riuo fluxiſſe; & circulum Iridis circa Solem aliquot diebus apparuiſſe tradant. FONS OLEO FLVXIT.

Per id tempus Auguſtus aduerſus Gallos exercitum duxit, atque ipſe quidem in prouincia manſit: Tiberius verò traiecto Rheno Germanos ad condiciones compulit; quibus repudiatis, magnis mox eoſdem cladibus, quanquam non incruenta victoria, confecit; ita tamen vt conſilio & aſtu plura, quàm vi & armis perficeret. Sicambrorũ Sueuorumque nonaginta millia, qui ſe dediderant, in Galliam inter Rhenum & Moſam Wahalimque fluuios traduxit: ceteras Germaniæ gen-

tes, poſteaquam Romanæ vltioni conſultum fuerat, internis diſcordijs A
eo conſilio reliquit, vt inteſtino bello fractæ confectæq; ſecurius faciliúſque vi Romanorum opprimerentur. Auguſtus quum Tiberium Imperatoris nomine ornaſſet, eundem Conſulem iterum deſignauit; ac literas eum more maiorum de rebus à ſe geſtis ad Senatum mittere, atque antequam magiſtratum iniret de ijſdem in Senatu diſſerere ac triumphare voluit. Tiberius itaque è Germania reuerſus, Senatu in ædem Octauiam, quæ extra Pomerium erat, conuacato, res à ſe fortiter feliciterque geſtas expoſuit; poſtulauitque pro aucto imperio vt triumphanti ſibi vrbem inuehi liceret. Senatus res triumpho dignas eſſe cenſuit: Auguſtoque, cuius auſpicijs res geſta eſſet, triumphũ, B
itidem & ex Auguſti voluntate Tiberio decreuit. Auguſtus triumphũ abiecit, ceterùm Tiberius Kal. Ianuarijs de Germanis triumphauit. Auguſto trophæum tale dicatum eſt: IMP. CÆSARI DIVI F. AVGVSTO PONT. MAX. IMP. XIIII. TRIBVNIC. POTEST. XVIII. S. P. Q. R. Quòd Eius Ductu Auſpicijſque Gentes Alpinæ Omnes, Quæ à Mari Supero Ad Inferum Pertinebant, ſub Imperium Populi Romani Redactæ Sunt. Sub idem tempus P. Sulpitius Quirinus Conſularis, qui etſi veterem Patriciamque Sulpiciorum gentem nihil admodùm contingebat, quippe ortus apud municipium Lanuuium, ob rei tamen militaris ſcientiam & gloriam, operamque benè C
ac fortiter nauatam, Conſulatum adeptus fuerat; nunc quinquennio exacto in Prouinciam profectus per Ciliciam, Homonadenſium quadraginta quatuor caſtella expugnauit, ea inter aſperas & præruptas conualles latitabant: ob quam victoriam ornamenta triumphalia iuſſu Auguſti accepit. Ti. Claudius Nero Conſulatum iterum Kal. Ianuarijs inijt, cum C. Calphurnio Piſone II. Eum Conſulatum Tiberius per tres ſolùm menſes geſſit. Caius Auguſti filius, quum decimum quartum tantùm ageret annum, populi ſtudio vel adulatione Conſul deſignatus eſt. Ceterùm Conſulatum non inijt, auctoritate & interceſſione Auguſti prohibitus, vt Dio prodit. Verùm Tacitus au- D
ctor eſt, Auguſtum Caium & Lucium Cæſares nondum poſita puerili prætexta Principes iuuentutis appellatos, etiam Conſules deſignari ſpecie recuſantis flagrantiſſimè cupiuiſſe. His Coſs. Auguſtus cognitionem de famoſis libellis ſub ſpecie læſæ Maieſtatis primùm tractauit: commotus Caſsij Seueri libidine, qua viros fœminaſque illuſtres procacibus ſcriptis diffamauerat: quanquam ipſe alioqui Auguſtus ſcommata ac dicteria etiam in ſe iacta, vel cõtemnere, vel patienter audire ſolitus; ita vt inuidioſis quorundam & petulantib. iocis laceſſitus edicto contradixiſſe contentus fuerit. Ne quid tamen de inhibenda ſcom-

TIBERIVS IMP. ITER. COS. DESIG. ITER.

TIBERII TRIVMPHVS DE GERMANIS.

TROPHAEVM AVGVSTI.

TI. CLAVD. NERO II. CN. CALPVRNIVS PIS. II. COSS.

A ſcommatorum licentia Senatus conſtitueret, interceſſit. Etiam ſparſos de ſe famoſos in Curia libellos, nec expauit, & magna cura redarguit: ac ne requiſitis quidem auctoribus id modò cenſuit, cognoſcendum poſthac de his, qui libellos aut carmina ad infamiam cuiuſquam ſub alieno nomine ederent. Tiberio quoque de eadem re ſedulò & violentius apud ſe per epiſtolam conquerenti, ita reſcripſit: Aetati tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari quemquam eſſe qui de me malè loquatur. Satis eſt enim ſi hoc habemus, ne quis nobis malè facere poſſit. Auguſtus quoque, quia Vrbs in maximam amplitudinem creuerat, ſpatium vrbis quod Seruius Tullus quum Po-

B mærium ampliaſſet in Regiones quatuor diuiſerat, ipſe quidquid etiam collium aut conuallium pomærio & mœnibus includebatur complexus in Regiones XIIII. vicosque CCX. diſtribuit: quarum regionum ordo ſerieſque apud antiquos ita memoriæ prodita eſt; vt prima regio Porta Capena terminaretur; altera, Cælimontio; tertia, Iſidis, Serapidis, & Iunonis Monetæ templis; quarta, via ſacra, ſiue Templo Pacis; quincta, Eſquilino & colle viminali; ſexta, Alta ſemita; ſeptima, Via lata; octaua, foro Romano; nona, Circo Flaminio; Decima, Palatio; vndecima, Circo maximo; Duodecima, Piſcina Publica; Decima tertia, Auentino; Decima quarta, Transberina definiretur. Inſti- VRBS IN XIIII REGIONES DIVISA.

C tuitque ad hæc, vt annui Magiſtratus Regiones ſortitò tuerentur: vicos autem, Magiſtri è plebe cuiuſque viciniæ electi; qui quatuor per ſingulos vicos erant: & vt Magiſtri vicorum prætexati ludos Compitalitios facerent; Lareſque compitales bis in anno ornarent, vernis floribus & æſtiuis. Per Regiones quoq; ſingulas, Curatores duos, & duos Denunciatores inſtituit. Curatorum munus erat procurare apud Principem cōmoda regionum, decus, elegantiam viarum & vicorum Vrbis; curare etiam ne à priuatis nouíſve ædificijs interrumperentur. Denunciatorum verò erat, quidquid regioni tam publicè quàm priuatim accideret, denunciare. Aduerſus incendia excubias noctur- MAGISTRI VICORVM.

D nas vigilumque cohortes ſeptem ex Libertinis ſcriptas conſtituit; vt binis regionibus ſingulæ præeſſent. Aedes ſacras vetuſtate collapſas, aut incendio abſumtas, refecit: & inter hæc Iouis Feretrij templum; atque in eo opima ſpolia Coſsi Cornelij Lentuli, quæ ille Conſul Tolumnio Veientum regi detraxerat, reſtituit. Ceteras ædes opulentiſſimis donis adornauit; vtpote qui in Cellam Capitolini Iouis ſedecim millia pondo auri; gemmaſque ac margaritas vſque ad quingenties ſeſtertiûm vna donatione contulerit. Inter hæc vt prauas filiorum ſuorum ſpes nimia generis ſui fiducia ſeſe efferētium cohiberet, Tiberium Tribuniciæ poteſtatis collegam in quinquēnium cooptauit; populumq; TIBERIVS TRIBVNICIAM POTESTATEM ACCIPIT.

edicto

edicto increpuit, quòd quum ambo adhuc prætexati eſſent, Lucius Caium fratrem Conſulem ſuffragijs populi deſignari curaſſet: precatus inſuper ne vnquam magno Reipublicæ incommodo accideret, vt filij ſui Conſules ante annum viceſimum crearentur. Ceterùm, Tiberius tot proſperis confluentibus, integra ætate ac valetudine proſpera, duobus Conſulatibus, totidemque triumphis, Ouatione & curru honoratus, quum Caius prætextam D. Lælio Balbo, C. Antiſtio Vetere Coſs. poſuiſſet, & Lucius eò maturitatis procederet, ſtatuit repentè ſecedere, ſeque è medio quàm longiſſimè amouere: dubium, vxoris ne tædio, quam neque ob comperta adulteria criminari aut dimittere audebat, neque ob faſtum, arrogãtiamq; vlterius perferre poterat: an, vt vitato aſſiduitatis faſtidio auctoritaté abſentia ſua tueretur, eamque ſi quando ſui indiguiſſet Reſpublica augeret. Quidam exiſtimant adultis iam Auguſti liberis loco & quaſi poſſeſſione vſurpati à ſe ſecundi gradus ſponte ceſſiſſe: ne aut obſtare aut obtrectare aliquid præſens videretur, quam cauſam & ipſe ſed poſtea detexit. Tunc autem honorum ſatietatem, ac requiem laborum prætendens, cõmeatum ab Auguſto petijt: idque animo ita obfirmato, vt neque matri Liuiæ ſuppliciter precanti, neque victrico deſeri ſe etiam in Senatu conquerenti, quidquam conceſſerit: quin & pertinacius retinentibus, cibo per quatriduum abſtinuit. Facta tandem abeundi poteſtate, relictis Romæ vxore Iulia, & Druſo ex Agrippina filio, confeſtim Oſtiam deſcendit; ne verbo quidem cuiquam proſequentium reddito, paucóſque admodum in digreſſu oſculatus. Ab Oſtia oram Campaniæ legens, imbecillitate Auguſti nunciata, paullulùm ſubſtitit: ſed increbreſcente rumore, quaſi ad occaſionem maioris ſpei commoraretur, quamuis aduerſis tempeſtatibus Rhodum enauigauit; amœnitate & ſalubritate Inſulæ iam inde captus, quum ad eam ab Armenia rediens appuliſſet. hîc modicis contentus ædibus, nec multò laxiore ſuburbano, genus vitæ ciuile admodùm inſtituit, ſine lictore, aut viatore in gymnaſio interdum obambulans; mutuaque cum Græculis officia prope ex æquo vſurpans. Interea Auguſtus quum Iſtriam quoque Italiæ adiecisſet, eam in vndecim regiones, fluminibus, montibus, populiſq; diſtinxit. Quumque creſcente indies potentia ac Imperij magnitudine, odia ſimul & inuidiam augeri intelligeret, cohortes Prætorias nouem in ſui cuſtodiam allegit; ita tamen vt nunquam plures quàm tres ſimul in vrbe eſſe paſſus ſit, easque ſine caſtris per hoſpitia diſperſas; reliquas in hiberna & aſtiua circa finitima oppida dimittere aſſueuerat.

Quò verò plures partem adminiſtrandæ Reipublicæ caperent, noua officia excogitauit; ſicuti Curationem operum publicorũ, viarum, & aqua-

D. LAELIVS BALBVS. C. ANTISTIVS VETVS COSS.

TIBERIVS RHODVM SECEDIT.

ITALIA IN REGIONES DIVISA.

A B C D

A aquarum, aluei Tiberis, frumenti quoque populo diuidundi, Trium-
uiratum legendi Senatus, & alterum recognoſcendi turmas Equitum
quoties opus eſſet. Sub id tempus, quodam in iudicio cùm Ai-
milio Æliano Cordubenſi inter cetera crimina vel maximè obijcere-
tur, quòd malè de Auguſto opinari ſoleret; conuerſus ad accuſatorem
commotoq́ue ſimilis; Velim, inquit, hoc mihi probes; faxo vt ſciat Æ-
lianus & me quoque linguam habere, plura enim de eo loquar. Nec
quidquam vltra aut ſtatim, aut poſtea inquiſiuit: magno certè ciuili-
tatis & clementiæ documento; maiore etiam quòd Caſsium Pataui-
num hominem plebeium, qui in pleno conuiuio proclamaſſet; neque
B votum, neque animum ſibi deeſſe Auguſtum confodiendi; leui tan-
tùm exſilio punire ſatis habuerit. Petitus eſt etiam Telephi ſerui no-
menclatoris inſidiis: qui quaſi debita ſibi fato dominatione, & ipſum
Auguſtum & Senatum aggredi decreuerat. Dum hæc in Vrbe
aguntur, Herodes de captiuitate Parthica reuerſus (Barzapharnes enim
occupata Suria ipſum captiuum abduxerat) Hyrcanum, qui prius ſum-
mus Iudæorum Pontifex fuerat, propter inſidiarum ſuſpicionem in-
teremit. Ariſtobulum verò vxoris ſuæ fratrem, quem deiecto Ananelo
Pontificem creauerat, decimum octauum agentem annum per inſi-
dias ſubmergendum curauit. Auguſtus poſtquam duodeci-
C mum Conſulatum per ſeptemdecim à proximo Conſulatu annos ſæ- AVGVST. XII
pius oblatum recuſaſſet, hoc demùm anno etiam vltrò eundem pe- L. CORNEL.
tijt; vt ſcilicet ampliſsimo præditus Magiſtratu, Caium filium tyro- SVLLA
cinio ſuo in forum deduceret; poſitaq́ue ibi ex more prætexta, Prin- COSS.
cipem Iuuentutis crearet. Collega Auguſto datus L. Cornelius Sul-
la. Caius autem ſumta iam virili toga, clypeis, haſtiſq́ue puris aureis C. CAESAR
ab Equeſtri ordine donatus, ac Princeps Iuuentutis appellatus eſt. PRINCEPS
Eundem Auguſtus mox Conſulem deſignatum circum Prouincias IVVENTVTI.
& exercitus cum Imperio Proconſulari miſit: adhibitiſq́ue qui æta- COS. DESIG.
tem ipſius haud dum ſatis maturam regerent, M. Lollio & P. Sulpi-
D tio Quirino, in Aſiam proficiſci iubet. Hanc Phraates commoue-
rat: occupataq́ue Armenia inſolentius ſe contra Auguſti volunta-
tem gerebat. Quem quum Auguſtus in literis Phraatem tantùm,
non adiecto Regis Regum titulo, (quo Parthi ſe efferebant) ſalu-
taſſet; ille viciſsim par referre volens, Auguſtum Cæſaris tantùm
nomine, nulla cum dignitatis præfatione reſalutauit.

Caius dum in Suriam proficiſcitur, Tiberium vitricum ſuum C. CAESARIS
Rhodi conuenit; eiq́ue tanquam ſuperiori omnem honorem detulit. IN ASIAM
Suetonius tamen auctor eſt, Tiberium, quum ad priuignum ſuum PROFE-
Caium Orienti præpoſitum viſendi gratia in Samum traiecilſet, CTIO.

T eum

Digitized by Google

eum à ſe animo alienatiore ſenſiſſe: idque ex criminationibus potiſsimùm M. Lollij comitis & rectoris ipſius, quem vt auctorem prauitatis & diſcordiarum C. Cæſari erga ſe ipſe Tiberius ſæpius incuſauit: ſicuti è diuerſo Sulpicium Quirinum, laudatis in ſe eiuſdem officiis, quodque ſe Rhodi agentem ſemper coluiſſet, magna in commendatione habuit. Ceterùm, Caius tam variè & inconſtanter ſe in Aſia geſsit, vt nec laudaturum, nec vituperaturum mediocris materia defectura ſit. Ex Suria in Arabicam expeditionem profecturus, Dionyſium qui de ſitu Orbis terrarum ſcripſit, vt ſingula per ocium plenius exactiusque inſpiceret, cognitaque in commentarios redigeret, præmiſit: ipſe Arabiam eminus tantùm proſpexit, & inde gloriam petijt. In Arabico ſinu res gerenti ſigna nauium ex Hiſpanienſibus naufragiis agnita feruntur. Ita vt hinc vel ex eo tempore ex Hiſpania in Orientem nauigationes patuiſſe conſtet. Cui rei & hoc argumento eſt, quòd Hanno florente opibus Carthagine, à Gadibus ad Arabicum ſinum Africam circumuectus proditur. Contrà Cornelius Nepos auctor eſt, ſua ætate Eudoxum quendam, quum Ptolomæum Latyrum Ægypti Regem fugeret, Arabico ſinu egreſſum Gades eſſe peruectum. Cælius etiam Antipater ſcriptum reliquit, vidiſſe ſe eum qui ex Hiſpania in Æthiopiam commercij gratia nauigaſſet. Quorum teſtimoniis euinci poſſet, ex Oriente in Occidentem, & conuerſim ex Occidente in Orientem, per Oceanum Auſtralem notas fuiſſe veteribus nauigationes; vti multò antè etiam per Septemtrionalem patuiſſe, eiuſdem Nepotis auctoritate confirmatur. Tradit enim Q. Metello Celeri Galliarum Proconſuli, qui cum L. Afranio Anno ab Vrbe Condita ſexcenteſimo nonageſimo tertio Conſulatum geſſit, Indos à Rege Sueuorum dono miſſos; qui ex India commercij gratia nauigantes, tempeſtatibus in Germaniam abrepti eſſent. De hac Arabica expeditione Iuba Rex Mauritaniæ volumina ad Caium Cæſarem ſcripſit.

C. CAESARIS IN ARABIAM EXPEDITIO.

Auguſtus interea Romæ exſtructis in campo Martio ſedilibus ligneis, Athletas exhibuit: item nauale prælium cauato circa Tiberim ſolo, in quo nunc Cæſarum nemus eſt. Quibus diebus cuſtodes in Vrbe diſpoſuit, ne raritate remanentium graſſatoribus obnoxia eſſet. Mox aquam in Circum Flaminium induxit: in ea triginta ſex Crocodilos conciſos, in actis Auguſti relatum eſt.

C. CALVISIVS SABINVS L. PASSIENVS RVFVS COSS.

Anno inſequenti, C. Caluiſio Sabino, L. Paſsieno Rufo Coſs. Auguſtus Forum, quod exſtruxerat, publicauit. Exſtruendi cauſa fuit, hominum frequentia, & iudiciorum multitudo; quæ non ſufficientibus duobus foris, tertio indigere videbatur. Feſtinantius itáque necdum perfecta Martis Vltoris æde publicatum eſt; cautumque vt ſe-

Digitized by Google

A vt ſeparatim in eo publica iudicia, & ſortitiones iudicum fierent. Idem tamen Forum arctiore ſpacio incluſit; non auſus vicinos poſſeſſiones deijcere, aut proximas à poſſeſſorib. domos extorquere. Caius interea in Suriam ingreſſus, quòd Iudæam prætervectus apud Hieroſolymam non ſupplicaſſet, velut peregrinarum religionum contemtor, ab Auguſto laudatus eſt. Tiberius autem dum Rhodi agens circa ſcholas & auditoria profeſſorum aſſiduus eſſet, moto inter antiſophiſtas grauiore iurgio, non defuit qui eum interuenientem, vt alterius partis ſtudioſiorem conuicio inceſſeret. Senſim itaque domum regreſſus, repentè cum apparitoribus prodijt; citatumque pro tribunali

B voce præconis conuiciatorem, in carcerem rapi iuſſit. Hoc vnum annotatum eſt, nec aliud quicquam, in quo ius Tribuniciæ poteſtatis toto eo Rhodij ſeceſſus tempore exercuiſſe viſus eſt. Phraates verò ſimul atque Caium in Suriam veniſſe intellexit, haud perinde ob metum ex Auguſto, quàm fidei popularium, quos crudelitate nimia exacerbauerat diffiſus, Saraſpadem filium natu maximū, qui amicitiam fœdusque cum Caio, reddita quam occupauerat Armenia cōiungeret, præmiſit. Caius adoleſcentem humaniter exceptum, æquato vtriuſque partis numero, in Inſulam quam Euphrates ambiebat ad colloquium inuitat: citeriorem ripam Romanus, vlteriorē Parthicus tenebat exercitus, vbi

C de conditionibus peractum eſt; prior Parthus, vt fiduciam oſtenderet, in citeriore ripa apud Caium; poſterior hic apud regium iuuenem in hoſtili exulatus eſt. Ibi poſtquam, vti fieri ſolet, animi à curis laxati in hilaritatem & libertatem effunduntur, Parthus M. Lollij perfida & plena ſubdoli verſutique animi conſilia, Caio detexit; ea Caius præ iracundia, cuius impotens erat, omnia euulgauit; Lollioque ſua amicitia interdixit; cuius mors poſt ſexennium ſequuta, fortuitáne an voluntaria fuerit incertum. Plinius veneni hauſtu mortem præoccupaſſe ſcribit. Saraſpades autem Phraatis filius qui ad amicitiā ac fœdus cum Caio confirmandum à patre miſſus fuerat, cuncta venerantium offi- PAX CVM PARTHIS.

D cia Auguſto delaturus, Armenia cedens, fratres tres legitimos, Phraaten, Ceroſpadem, & Vononem, duaſque ipſorum coniuges vnà cum liberis Arſacidæ gentis omnes, Caio obſides dedit. Auctores tradunt omnes regios & legitimæ ſtirpis ex verſuto Thermuſæ conſilio obſides Romam miſſos. Operæprecium me facturum, ob ea quæ ſequuntur, arbitror, ſi paucis plena doli ac perfidiæ Thermuſæ conſilia complexus fuero. Hæc Italici generis ancilla, inter cetera dona quibus Phraaten Auguſtus ſibi ſuperioribus annis demerendum putauerat, miſſa fuerat. Eandem Phraates tum ob formæ vetuſtatem, tum illecebris muliebribus & obſequio captus, primùm tantùm pro concubina,

poſtquam autem ex eadem illegitimũ filium Phraataceñ procreaſſet, A etiam legitimæ vxoris loco habuit. Hæc vt filio ſuo regni ſucceſſionẽ deiectis legitimis præoccuparet, regis liberos Auguſto obſides eſſe mittendos perſuaſerat: & habuit fraus paucis inde annis ſucceſſum: nam Phraataces inita cum inceſtuoſa matre in patris ſui cædem conſpiratione, interemtoque patre regno potitur. Ceterùm poſtea à proceribus ob ſcelus regno deiectus, vt ſuo tempore memorabo, trucidatusq; eſt.

L. CORNELIVS LENTVLVS, M. VALERIVS MESSALLA COTTA COSS.

Sequuntur Coſs. L. Cornelius Lentulus Flamen Martialis, & M. Valerius Cotta, qui Tiberio vltimus Tribuniciæ poteſtatis in quinquennium acceptæ annus erat. Tranſacto itáq; iam quinquennio, confeſſus tandem per literas Tiberius, nihil aliud ſeceſſu ſe deuitaſſe, quàm B æmulationis cum Caio & Lucio ſuſpicionem; petijt, vt ſibi ſecuro deinceps ab hac parte, coroboratis iam Caio & Lucio, ac ſecundum locum facilè tutantibus, neceſſitudines ſuas reuiſere permitteretur, quarum deſiderio teneretur. Sed non impetrato, vltrò etiam ab Auguſto admonitus eſt, dimitteret omnem curam ſuorum, quos tam cupidè reliquiſſet.

C. CAESARIS EXPEDITIO IN ARMENIAM.

Caius interea temporis Armeniam ingreſſus, prima introitus ſui principia proſpera habuit: mox in colloquio (cui ſe temerè crediderat) circa Artageram oppidum grauiter ab Addone præfecto circum tempora vulneratus eſt.

ARMENIA CAPTA.

Verùm Addo expugnato oppido à militibus diſcerptus, & Armenia per vim recepta. Caius ex eo tempore vti C corpus minus habile, ita & animum haud æquè vtilem Reipublicæ habere cœpit: poſtulauitque ab Auguſto vt ſibi priuato vitam agere liceret: nec defuit conſuetudo & conuerſatio improborũ vitia eius aſſentatione alentium (etenim ſemper magnæ fortunæ comes adeſt adulatio) per quæ eò ductus erat, vt in vltimo Orbis angulo conſeneſcere, quàm Romam regredi mallet.

SER. SVLPICIVS GALBA NASCITVR.

His Coſs. Ser. Sulpicius Galba natus ſcribitur, qui poſt annos ſeptuaginta & vnum Imperator Neroni ſucceſſit. Conſtat Auguſtum Galbæ puero adhuc ſalutanti ſe inter æquales apprehenſa Buccula Græcè in hanc ſententiam dixiſſe: Et tu fili aliquando Imperium deguſtabis: nec malè auguratus eſt, imperauit D enim tantùm menſibus ſeptem, totidemque diebus.

L. CAESAR PRINCEPS IVVENTVTIS COS. DESIGN.

Hoc anno Auguſtus vti antea duodecimum, ita & nunc tertium decimum Conſulatum vltro petijt: quò & Lucium filium, vti prius Caium, maximo præditus Magiſtratu ad populum produceret, & virilem ei togam daret, qui ſumpta virili toga, clypeiſque & haſtis puris ab Equeſtri ordine donatus, Princeps quoq; iuuentutis, vti prius Caius frater ipſius, appellatus, ac Conſul deſignatus eſt.

AVGVSTVS XIII. M. PLAVTIVS SILVANVS COSS.

Auguſto M. Plautius Siluanus collega datus eſt. Lucium Auguſtus ad Hiſpanienſes exercitus cum Imperio Proconſulari miſit, qui valetudinis incommodo detentus toto hoc

ferè

Digitized by Google

A ferè anno in Gallia Maſsiliæ ſubſtitit. Tiberius interim qui Rhodi hactenus contra voluntatem remanſerat, vix tandem per matrem conſécutus eſt, vt ad velandam ignominiam quaſi legatus ab Auguſto abeſſet. Enimuerò tunc non priuatam modò, ſed obnoxiam etiam & trepidam vitam agebat, mediterraneis Inſulæ agris abditus; vitanſq; prætemauigantium officia, quibus aſſiduè frequentabatur: nemine cum imperio aut Magiſtratu tendente quopiam, quin Rhodum officium ſuum Tiberio probaturus, diuerteret. Venit etiam in ſuſpicionem, per quoſdam beneficij ſui Centuriones à cõmeatu caſtra repetentes, mandata ad complures dediſſe ambigua, & quę ſingulorum animos ad res B nouas tentare viderétur. De qua ſuſpicione certior ab Auguſto factus, non ceſſauit efflagitare aliquem cuiuſlibet ordinis dictis ac factis ſuis cuſtodem. Solitas quoque equorum & armorũ exercitationes omiſit: depoſitoque patrio habitu ad Græculorum pallium & crepidas ſe demiſit; atque in eo ſtatu biennio ferè permanſit, contemtior indies, ac magis inuiſus: adeò vt imagines eius & ſtatuas Nemauſenſes ſubuerterint: ortaque in familiari quodam cõuiuio, cui Caius intererat, mentione ipſius, non defuit qui Caio polliceretur, confeſtim ſe ſi iuberet, Rhodum nauigaturum, caputque exſulis (ſic enim contumeliæ cauſa Tiberium nominabat) relaturũ. Per id temporis Auguſtus ædem C quam Marti vltori bello Philippenſi pro vltione paterna ſuſcepto vouerat, dedicauit: ſanxitque vt de bellis triumphiſq; in eadem æde Senatus conſuleretur: prouincias cum Imperio petituri, huc inſignia triumphorum inferrent. Eius ædis dedicatione magnificentiſſimos ludos faciebat, naumachiamq; atque alia varia edebat ſpectacula: quum ſtatim à dedicato templo, ea parte anni qua C. Caninius Gallus Plautio ſuffectus Conſul erat, fœda dictu, memoriáque horrenda in ipſius Auguſti domo tempeſtas erupit. Quippe filia eius Iulia per omnia tanti parentis ac viri immemor, magnitudinemque fortunę ſuæ peccandi licentia metiens, nihil quod facere ac pati turpiter fœmina poſſet lu- D xuria aut libidine, infectum reliquit: quidquid liberet pro licito habens. Auguſtus de filia abſens ac libello per Quæſtorem in Senatu recitato ad Patres referri iuſſit: cumque diu præ pudore hominum congreſſu abſtinuiſſet, tandem etiam de necanda deliberaſſe traditur: aliquantò enim patientius mortem ſuorum quàm dedecora tulit. Certè cùm ſub idem tempus Phœbe vna ex conſcijs liberta, ſuſpendio vitam finijſſet; maluiſſe ſe, ait, Phœbes, quàm Iuliæ patrem fuiſſe. Relegatæ itaque in Inſulam Pandatariam filiæ vſum vini, omnemque delicatiorem cultum ademit: neque à quoquam libero ſeruóve, niſi ſe conſulto, adiri permiſit: ita vt certior fieret, qua ætate, qua ſtatura, quo colore

IVLIA AVG. F. IN EXSILIVM PELLITVR.

 eſſet,

Digitized by Google

eſſet, quibus etiam cicatricibus. Tiberius poſtquam comperit Iu- A
liam vxorem ob libidines atque adulteria damnatam, repudiumque ſuo nomine ex auctoritate Auguſti remiſſum, quanquam lætus nuncio, ſui tamen officij duxit, quantum in ſe eſſet patrem filiæ frequentibus literis exorare; & vel vtcunque meritæ quidquid vnquam dono dediſſet, concedere. Adulteros Auguſtus aut fuga, aut morte multauit: nam culpam vulgati corporis inter filiam & adulteros, graui nomine læſarum religionum ac violatæ maieſtatis appellando, clementiam maiorum ſuaſque ipſe leges egrediebatur. Tum Iulius Antonius Triumviri filius, nobile exemplum clementiæ Auguſti, quem victo patre non tantùm incolumitate donauerat, ſed & Sacerdotio, Prætura, Con- B
ſulatu, Prouinciis honoratum, etiam matrimonio Marcellæ ſororis ſuæ filiæ in arctiſſimam affinitatem receperat; is idem violator domus Auguſti, ſceleris à ſe commiſſi ipſe vltor fuit. Eiuſdem filium, L. Antonium ſororis ſuæ nepotem adoleſcentulum etiamnum, Auguſtus in ciuitatem Maſſilienſium amouit: vbi ſpecie ſtudiorum nomen exſilij tegeretur. Ti. Sempronius Graccus, familia quidem nobili & ingenio ſolers, ſed prauè facundus, eandem Iuliam in matrimonio Agrippæ adulterio temerauerat: nec is libidini finis, traditam Tiberio peruicax adulter etiam contumacia & odijs in maritum accendebat: literæque quas Iulia patri Auguſto cum inſectatione Tiberij ſcripſerat, à C
Gracco compoſitæ credebãtur. Is in Cercinnam Africi maris inſulam relegatus, quatuordecim annis exſilium tulit: donec ſub initium principatus Tiberij mandato eiuſdem trucidatus eſt. T. Quinctius Criſpinus Conſularis, qui ſingularem nequitiam triſti ſupercilio ſemper celauerat, itidemque Ap. Claudius, & P. Scipio, alijque minoris nominis vtriuſque ordinis viri, pœnas alij aliter pependêre. Iulia ipſa relegata in Inſulam, vt diximus, Pandatariam, atque ita patriæ parentúmque oculis ſubducta: quam tamen mater Scribonia voluntario exſilio comitata eſt. Paullò pòſt & altera Iulia Auguſti neptis, quam L. Paulo Cenſoris filio collocarat, quum Æmiliam Lepidam peperiſſet, adul- D
terij quoque cum D. Iunio Silano conuincitur. Hanc Auguſtus in Tremerum maris Hadriatici inſulam deportari iuſſit; editumque ex eadem poſt damnationem infantem agnoſci, alique vetuit: in Silanum nihil vlterius ſæuitum, quàm vt amicitia Auguſti prohiberetur. Hinc exſilium ſibi demonſtrari intellexit: nec niſi Tiberio demùm imperante Senatum ac Principem deprecari auſus fuit. Auguſtus ad omnẽ Iuliarum, filiæ ſcilicet & neptis mentionem ingemiſcens, proclamare ſolebat Homericum verſum, quo ille apud Poëtam exoptat, vt in cœlibatu vitam, aut in ſterilitate ſine liberis peregiſſet: nec aliter eas, quàm vomi-

Digitized by Google

A vomicas ſuas, aut carcinomata appellabat. Eo libello quem in Senatu à Quæſtore recitatum ſcripſimus, continebatur, admiſſos gregatim adulteros; pererratam nocturnis commeſſationibus Vrbem: forum ipſum ac Roſtra, ex quibus pater legem de adulterijs tulerat, filiæ in ſtupra patuiſſe; quotidianum ad Marſiam concurſum, quum ex adultera in quæſtuariam verſa ius omne licentiæ ſub ignoto adultero peteret. Auguſtus tamen poſtquam interpoſito tempore deferueſcens, paulatim ab impotenti ira ad verecundiam redijſſet; gemens quòd non illa ſuppreſſiſſet, ſæpius exclamauit; horum mihi nihil accidiſſet, ſi aut Agrippa, aut Mæcenas vixiſſent: animíque mœrore & angore per quatriduum
B ſe affligens, ægrè tandem ſolatijs Liuiæ atque amicorum recreatus eſt: cui vt fortuna in Republica ſatis proſpera, ita domi improſpera fuit. Sed nullum decus vnquam maius eiuſdem imperio accedere potuit, quàm quòd in hoc eius Conſulatu XIII. natus eſt DN. IESVS CHRISTVS VNICA AC VERA SALVS GENERIS HVMANI, SERVATOR ORBIS TERRARVM, omnibus omnium gentium Heroibus Deiſq;ue maieſtate ſua ſuperilluſtri, ac virtute præpotenti caliginem inducturus.

CHRISTVS SERVATOR GENERIS HVMANI NASCITVR.

Sub hæc enim tempora, pacata Armenia, Sulpicius Quirinus Suriæ rector cum Proconſulari poteſtate ab Auguſto conſtitutus, cenſum Iudææ agebat; quum IESVS CHRI-
C STVS, ex DEO PATRE DEVS, ex Virgine MARIA, cooperante SPIRITV SANCTO, verus homo, in Bethleem Iudææ, A. D. VIII. Kal. Ianuar. ortus eſt; Anno poſt Actiacam victoriam triceſimo; cuius initium (vt præmonuimus) ex A. D. IIII. Nonas Septembris numeramus. A primo Auguſti Conſulatu annus primus vltra quadrageſimum, & menſis ferè quartus explebatur, anno ab V.C. DCCLI. conuerſo. Oracula omnia ante hoc tempus deſiiſſe, Pythium, quod Delphis petebatur; Dodonæum, Ammonium, & reliqua, Cicero ipſe atque alij obſeruarunt. Cuius rei cùm nullam ſatis idoneam expedire cauſam poſſent, alij alias coniecturas commentabantur. Erant qui eſſe
D anhelitus quoſdam terrarum, quibus inflatæ mentes oracula funderent, eamque terræ vim, quæ Pythiæ mentem ad diuinationem concitabat, euanuiſſe opinarentur. Ceterùm, quum Auguſtus facto ſemel atque iterum ex Hecatombe ſacrificio omnium maximo, Apollinem Delphicum conſuleret, ecquis ipſi in Romano imperio ſucceſſurus eſſet? parua interpoſita mora, verſibus Græcis cur oracula euanuiſſent, in hanc ſententiam de CHRISTI recenter nati Numine, eiuſque potentia reſpondiſſe traditur:

ORACVLVM DE CHRISTO

Παῖς ἑβραῖος κέλεταί με, θεὸς μακάρεσσιν ἀνάσσων
Τόνδε δόμον προλιπεῖν τε, καὶ αὖθις ἅιδος ἵκεσθαι

Λοιπὸν

Λοιπὸν ἄπιθι σιγῶν ἐκ βωμῶν ἡμετερέων.

Quod ita Latinè redditum eſt:

Me puer Hebræus, diuos DEVS, ipſe gubernans
Cedere ſede iubet, triſtemq́ue ſubire ſub Orcum,
Aris ergo dehinc tacitus diſcedito noſtris.

A

Edito eo oraculo miratus Auguſtus, poſtquam in Vrbē rediȷſſet, aram maximam in Capitolio exſtruxiſſe cum tali iuſcriptione traditur: ARA PRIMOGENITI DEI. Quum proximi anni Conſulatum iniȷſſent Coſſus Cornelius Lentulus & L. Calpurnius Piſo Augur, magnus accuſatorum numerus in eos irrupit, qui fœnore pecunias augebant: eò quòd multi fortunis prolaberentur, euerſioq́ue rei familiaris dignitatem ac famam multorum peruerteret. Cui malo vt Auguſtus mederetur, Seſtertiûm millies per menſas diſpoſuit; vtendiq́ue ſine vſuris copiam per triennium fecit ijs, qui ærario fiſcóve in duplum prædijs cauere poſſent: mandauitq́ue Ædilibus Curulibus, vti fœneratores qui contra legem Cæſaris Dictatoris, qua de modo fœnerandi intra Italiam cautum erat, grauiores vſuras exercuiſſent, quadruplo multarēt: deductoq́ue (vt reficeretur fides) de capite quod iniquioribus vſuris pernumeratum eſſet, id quod ſupereſſet triennio æquis portionibus perſolueretur. Per id quoque tempus Auguſtus multitudinem eorum qui frumentum ex publico accipiebant, ad ducenta hominum millia redegit: quumq́ue propoſito congiario multos manumiſſos ciuiumq́ue numero inſertos comperiſſet, negauit accepturos quibus promiſſum non eſſet: & quò deſtinata ſumma ſufficeret, ceteris quoque minus quàm promiſerat, diſtribuit; ducenosq́ue tantùm viritim ſeſtertios dedit: Populoq́ue congiarium promiſſum improbius flagitanti, bonæ fidei ſe eſſe reſpondit. Interea Piſo Auguſti legatus poſtquam triennio bellum cum Thracibus geſſiſſet, genteſq́ue ferociſſimas plurimo cum earum excidio, quà prælijs, quà oppidorum expugnationibus ad imperium reuocaſſet, ornamentis triumphalibus ex ea victoria donatus, Conſul quoque creatus eſt. Hoc ferè tempore L. Domitius, Neronis Imperatoris auus, cui Antonia maior collocata erat, poſtquàm Albin fluuium cum exercitu traieciſſet, altius in Germaniam penetrauit quàm hactenus priorum ducum quiſquam: inſigniáque ob id triumphi meritus eſt. Huius filius, pater Neronis Cæſaris, ad Orientem comes & contubernalis C. Cæſari, è cohorte amicorum ipſius dimiſſus fuerat, quòd libertum ſuum occidiſſet, quia potare quantum iubebatur, recuſaſset. Manebat etiam num tunc Rhodi Tiberius, coactus metu & diſcrimine tam ſuis quàm matris impenſiſſimis precibus reditum petere, nec tamen impetrare potuit.

COSSVS CORNELIVS LENTVLVS L. CALPVRNIVS PISO AVGVR COSS.

B C D

Digitized by Google

A In Africa per id tempus tumultuatum magis quàm bellatum eſt: miſſusq́ue contra Gætulos & Muſulamios Sirtium accolas L.Paſſienus Conſularis, re bene geſta triumphi quoque ornamenta accepit. Sequuti Coſs. C.Iulius Cæſar Vipſamianus Auguſti filius & L. Aimilius Paulus, non quidem Cenſoris Pauli, vt quidam opinantur, filius, ſed Lucij eius qui C. Marcello collega fuit. Conſulatum Caius abſens in Oriente iniit. Sub id tempus Lucius Auguſti filius, quum annum ageret decimum ſextum, Maſſiliæ morbo conſumtus eſt. Tiberius autem hoc tandem anno reditum impetrauit, caſu etiam hac in parte haud parum adiutus. Conſtituerat B Auguſtus nihil ſuper ea re niſi ex filij maioris voluntate ſtatuere. Is tum fortè M. Lollio offenſior, facilis exorabilisq́ue in Tiberium vitricum fuit. Permittente ergo Caio reuocatus eſt: ceterùm in proximum demùm annum, & ſub conditione, ne quam partem curámve Reipublicæ attingeret. Auctores habeo, qui in hunc annum referant L. Pauli, qui Cenſoris filius Auguſto progener ex Iulia Agrippina erat, coniurationem in Auguſtum, priusquàm inualeſceret, indicio detectam oppreſſamq́ue fuiſſe. Produnt nonnulli, quia Auguſtus ingenia ſæculi ſui omnia fouebat, T. Liuium Patauinum ſcriptorem eloquentia ac fide clariſsimũ, quia Cn.Pompeium magnis C ac veris laudibus prædicauerat, Pompeianum ab eo appellatum; nec hoc ipſorum amicitiæ fraudi fuiſſe conſtat. P.quoque Virgilium Maronem, & Q. Horatium Flaccum, Poëtas nobiliſſimos in honore habuit. Virgilium ita arctè complexus eſt, vt quum de reddenda Republica cogitaret, non dedignaretur & ipſum ſuper ea re conſulere. Certè carmina eius contra teſtamenti ipſius verecundiam cremari vetuit: maiusq́ue hinc Vati teſtimonium contigit, quàm ſi ipſe ſua carmina probaſſet. Componi autem de ſe aliquid niſi ſeriò & à probatiſſimis Auguſtus vetuit; Alexandri Magni exemplum in hoc ſequutus. Idem recitantes benignè & patienter audiebat; nec tanD tùm carmina, ſed & Orationes & Dialogos. Quare P. Ouidium Naſonem, grauiſſimum aliquod ob delictum Tomos in exſilium fuiſſe relegatum veriſimile eſt: cui nec Fabius Maximus, nec ipſe Germanicus Cæſar reditum in patriam impetrare potuêre: quum ſatis conſtet vel Timagenis hiſtoriarum ſcriptoris documento, Auguſtum iræ minimè impotentis fuiſſe: is enim dicteria quædam ac ſcommata, tam in ipſum Auguſtum, quàm in eius vxorem domeſticosq́ue iecerat, contumelioſa quidem, ſed arguta; ita vt vrbani illi Timagenis ſales temerè effuſi, etiam cum voluptate & iocis euulgabantur.

C. CAESAR L. AIMILIVS PAVLLVS COSS.

L. CAESAR MORITVR.

V Hunc

Digitized by Google

Hunc Cæſar contentus monuiſſe, vt temperantius deinceps contu- A
maci lingua vteretur, domo ſua tantùm interdixit, atque amicitiam renunciauit: eundemq́ue deinceps in contubernio Aſinij Pollionis conſeneſcere paſſus eſt. Eiuſdem lenitatis eſt, quòd quum ius diceret, & de falſo teſtamento ageretur, omneſq́ue ſignatores lege Cornelia tenerentur; non tantùm duas tabulas Condemnationis ſcilicet & Abſolutionis ſimul cognoſcentib. diſtribuit; ſed & tertiam adiecit, qua ignoſceretur iis quos fraude vel errore ad ſignandum inductos conſtitiſſet. Similiter & manifeſti parricidij reum, ne culeo inſueretur (quòd niſi confeſsi hac pœna afficerentur) vt inficiandi occaſio-
nem præberet, ita fertur interrogaſſe: Certè patrem tuum non occi- B
diſti? L. quoque Tarius, qui etſi infima natalium obſcuritate, tamen egregia bello Siculo opera meritus erat, vt Conſul poſtea ab Auguſto deſignaretur, & L. Domitio ex Kal. Iulijs ſufficeretur: is quum de filij parricidio cogniturus domi ſuæ eſſet, Auguſtum quoque in concilium vocauit. Auguſtus cenſuit relegandum eſſe quò patri videretur, atque ita à patria & parentis oculis ſubmouendum: ceterùm, quum pater inſuper exhæredandum diceret, Auguſtumq́ue ſibi ex aſſe hæredem (ſeſtertiûm enim millies ſibi parcimonia ſua Tarius congeſſerat) ſcribere vellet; iurauit Auguſtus, ſe eam hæreditatem non aditu-
rum; impetrauitq́ue vt Tarij filius Maſsilia exſularet, patrimonijq́ue C
parte viuo patre frueretur. Quidam tradunt Auguſtum hoc anno legem de maritandis ordinibus, & augenda prole tuliſſe: quoq; magis perſuaderet eam rem non à ſe primùm animaduerſam, ſed antiquis etiam curæ fuiſſe, Orationes Q. Metelli Numidici, quas de vxoribus ducendis in Cenſura dixiſſet, per edictum populo commendauit, & in Senatu recitari iuſsit. Sequuti Coſs. P. Vinicius, & P. Alfinius Varus. Vinicium callibus Campaniæ oppido oriundum inuenio patre Marco, Conſulari quidem, ceterùm Equeſtri tantùm familia. Auguſto admodùm familiariter vſum conſtat: eundemq́ue in cau-
ſis agendis ingenio fuiſse præſentiſsimo traditur: vſqueadeò vt quid- D
quid alijs longa præmeditatio ſuggerere potuiſſet, illud ipſi vel prima animi intentio daret. Hinc illud Auguſti de eodem celebratur: Vinicium ingenium ſuum in numerato habere. His Coſs. rediit octauo poſt ſeceſsum anno Tiberius: & iam magnam nec incertam futurorũ ſpem tam oſtentis, quàm prædictionib. præceperat. Ante paucos enim quàm reuerteretur dies, aquila nunquã antea Rhodi conſpecta in culmine domus eius aſsedit: & pridie quàm de reditu certior fieret, veſtimenta mutanti tunica ardere viſa eſt. Thraſyllũ quoq; Mathematicũ, qué vt ſapientię profeſsorem contubernio ſuo exceperat, tunc maximè exper-

P. VINICIVS P. ALFINIVS VARVS COSS.

TIBERIVS E RHODO REDIT.

Digitized by Google

A expertus eſt, affirmantem naue procul viſa gaudium afferri: quum quidem durius illum tractare, & rebus contra prædicta cadentibus, vt falſum & ſecretorum temerè conſcium, eo ipſo momẽto dum vnà ſpatiatur in mare præcipitem agere deſtinaſſet. Romã reuerſus Tiberius deducto in forũ Druſo filio, ſtatim è Carinis domoq; Pompeij Eſquilias in hortos Mæcenatis tranſmigrauit: totumq; ſe ad quietem conferens, priuata ſolummodò officia obibat, publicorũ munerũ expers.

Hoc anno Auguſtus præfecturã morum quinctùm ſine Cenſuræ honore in decennium accepit. Caius ſub hæc Auguſti filius diu reluctatus, inuitusque tandem animum ad reditum in Italiam adiecit; B ceterùm vt vulnere adhuc inualidum, ita graui morbo correptum, Limyræ (quæ vrbs eſt Lyciæ) fato exſtinctũ, aut çertè Liuiæ dolo multi interceptũ opinantur. Sunt qui tradant Lucium & Caiũ intra bienniũ, imò duodeuiceſimo vtrumque menſe defunctum. Lucium è morbo mortuum conſtanter ab antiquitate proditum eſt: ſed in Caio hærent. quòd eum lento veneno à Liuia petitum ſcribant, vt morbo fortuito exſtinctus crederetur. Prægrauat eius rei famam, quòd Caio exſtincto, omnia in Tiberium priuignum imminere viderentur, vacua iam Auguſti domo. Agrippa namque poſthùmus M. Agrippæ filius, ob ingenij ruditatẽ, morumq; aſperitatẽ, quodq; robore corporis ferox nihil C mitioris animi præ ſe ferret, etiamſi nullo aliâs flagitio teneretur, Auguſto minus carus erat: ita vt Caio exſtincto, in vnum Tiberium ſpes Imperij, ſucceſſioniſq; ius proclinare videretur. Eum annis maturum, triumphis & belli artibus clarũ ferebant: quẽm Auguſtus aliquot epiſtolis vt rei militaris peritiſſimũ, vtque vnicum Populi Romani præſidium cõmendaſſet. Exagitabatur tamen vulgi rumoribus Tiberij moroſitas, ſæuaque & lenta natura. Deprecante autem Populo Romano Auguſtum, vt & Iuliam ab exſilio reuocaret, nullo modo exorari potuit: deinde pertinacius inſtanti, tales filias taleſque coniuges pro concione imprecatus eſt. Anno inſequenti, quo L. Ælius Lamia, D M. Seruilius Geminus Conſules fuère, corpora Caij & Lucij Cæſarũ Romam à Tribunis militum, ac ſingularum Coloniarum Municipiorumque Decurionibus perlata ſunt: clypeique atque haſtæ puræ aureæ, quibus quum togam virilem ſumerent, ab Equeſtri ordine donati fuerant, in Curia poſita ſunt. Auguſtus pædagogum ac miniſtros Caij per valetudinis mortiſq; eius occaſionem auarè ſuperbeq; graſſatos, oneratis graui cathenarum pondere ceruicibus in flumen præcipitari iuſsit. Ceterùm, vt Imperium armis partum, armis tueretur, è copijs militaribus legiones & auxilia prouinciatim diſtribuit: imperiíque limites ſtatuit verſus Barbaras nationes aut flumina aut montes:

C. CAESAR MORITVR.

L. AELIVS LAMIA M. SERVILIVS GEMINVS COSS.

V ij caq;

eaque validiſſimis legionariorum præſidijs communiuit, vti hoſtium incurſiones prohiberet. Rhenum & Danubium fluuios & prærupto-rum montium anfractus à Septemtrione, ab Oriente Euphratem, ab Occidente Meridieque Africam Arabiamque ſolitudinibus inacceſſas præſidijs firmauit: idque, præter auxilia & cohortes alasque equitum innumeras, viginti quinque legionibus tali ordine ſerieque diſtributis; vt in Germania ſuperiore quatuor ad Rhenum, in inferiore totidem, commune in Germanos Gallosque præſidium. Hiſpania tribus legionibus habebatur; Mauretaniam Iuba rex donum Populi Romani acceperat: cetera Africæ duæ legiones; totidem Ægyptum tutabantur. Mox à Suria quidquid vſque ad Euphratem ampliſſimo terrarum tractu flexuque comprehenſum erat, quatuor legionibus regebatur. Iberiæ Albaniæque Reges ceterique magnitudine Populi Romani cõtra vim externam protegebantur. Thraciam Rhæmetalces eiusque fratris Cotys liberi, ripam Danubij legiones duæ in Pannonia, duæ aliæ in Mæſia defendebant. Erant & in Dalmatia duæ, quę ſitu regionis illis à tergo erant; & ſi quod repentinum auxilium Italia poſceret, ex haud longinquo ſpacio accerſebantur. Ceterùm nouem cohortes in ſui cuſtodiam, Tres autem vrbanas ad Vrbis tutelam ex Etruria fermè atque Vmbria aut Latio vetere antiquisque Colonijs adlegit Germanorum etiam ſatellitium poſt dimiſſos Calaguritanos vſque ad Varianam cladem inter armigeros circa ſe habuit. Italiam duabus claſſibus muniuit ab vtroque mari: quarum altera in Supero ſiue Hadriatico mari Rauennæ, altera in Tuſco ſiue Infero, ad Miſenum in ſtatione erat. Galliæ littus Roſtratæ ex Actiaca Victoria captæ cum validiſſimo apparatu in Oppido Foroiulienſi tutabautur. Verùm apud Prouincias maritimas ſociæ triremes, alæque equitum ſex, Cohorteſque ex auxiliaribus viginti duæ; neque multò minus in ijs virium quàm in alijs iam enumeratis ac mediterraneis prouincijs; ſed ea ſigillatim perſequi, vti longum, ita incertum foret: quia vti vſus poſtulabat, ita huc illuc mittebantur, numero nunc accreſcebant, aliquando minuebantur. Vtque perpetuò ſine difficultate ſumtus tot tantisque exercitibus alendis ſuppeterent, ærarium militare ex centeſima rerum venalium, & viceſima hæreditatum Auguſtus conſtituit; ærario tres Prætorios præfecit.

REGIONES XXV. PROVINCIATIM DISTRIBVTAE. A B C

CLASSES IMPERII TRES.

CENTESIMAE ET VICESIMAE VECTIGAL. D

SEX. AELIVS CATVS. C. SENTIVS SATVRNINVS COSS.

Sequuntur Coſs. Sex. Ælius Catus, C. Sentius Saturninus, quum Auguſtus poſtquam cenſum ſine Cenſuræ honore vicatim egiſſet, Tribuniciam poteſtatem Tiberio à patribus iterum impetrauit. Qua in re quanquam oratione laudis plena, quædam tamen de moribus, cultu, habitu, inſtutisque Tiberij adiecerat, quæ veluti excuſando exprobrabat: vt verisimile videatur, eum vxoris precibus victum adoptionem

non

A non abnuiſſe; vel forſan ambitione tractum, vt comparato ſibi tali
ſucceſſore, ipſe quandoque deſiderabilior fieret. Sunt qui illam vulgi
quæ tunc iactabatur ſuſpicionem rationibus infirment. Argumēto eſſe
Auguſtum circumſpectum & prudentiſſimum Principem in tanto
præſertim negocio nihil temerè feciſſe: ſed vitijs virtutibusque Tiberij
perpenſis, potiores duxiſſe virtutes: præſertim cùm & Reipublicæ cau-
ſa adoptare ſe eum pro concione iuraſſet: & epiſtolis aliquot, vt peri-
tiſſimum rei militaris atque vnicum Reipublicæ præſidium honoraſ-
ſet. Adoptatus eſt ab Auguſto Tiberius lege curiata in foro V̄. Kal. Iul.
vnà cum Agrippa Poſthumo: coactus prius ipſe Germanicū Druſi fra
B tris ſui filium adoptare. Nec quidquam poſtea pro patrefamilias (quia
iam in patris Auguſti poteſtatem tranſierat) egit: vti nec ius quod ad-
optione amiſerat, vlla ex parte retinuit. Neque enim donauit vel ma-
numiſit; imò ne hæreditatem quidem aut legata percepit vlla, aliter
quàm vt peculio referret accepta. Ceterùm Auguſtus quia Cor.
Cinnam alioſque præcipuæ nobilitatis, præſentia & tuta odiſſe, anti-
qua & periculoſa malle, proinde in res nouas incumbere coniuratio-
nibuſque frequenter Rempublicam inuadere obſeruaret, confiſus
modeſtia Tiberij, Tribuniciam eidem poteſtatem in decennium ite-
rum conceſſit: ne ſi quid ſibi humanitus accideret (nam ſenio iam
C morboque affectus erat) ſucceſſor in incerto foret: ratus ſic prauas ali-
orum ſpes ſe cohibiturum. Multus hinc de Tiberio ſermo: maturum
quidem annis, belliique ac pacis artibus clarum (quinctum enim &
quadrageſimum egreſſus annum binos Conſulatus, totidemq̀ue tri-
umphos geſſerat) ſed natum ex antiqua patriciaque gente Claudia,
quæ contra Plebeiorum iura, ſuperbiam, vim, contumaciam ſemper
exercuiſſet: multa quæ ſæuitiæ indicia, etiam ſi clementiæ fauorem ſi-
mulatione captaret, ſeſe prodere: ne ijs quidem annis, quibus Rhodi
ſub nomine ſeceſſus exſulem egerit, aliud quàm ſimulationem, iram,
ſecretaſque libidines meditatum; ecquid moderati aut æqualitatis ab
D eo exſpectandum, qui ijs maioribus ortus in domo regnatrice educa-
tus eſſet. hæc atque alia his ſimilia vulgò de Tiberio iactabantur.

TIBERIVS ET AGRIPPA POSTHVMVS AB AVGVSTO ADOPTATI.

GERMANICVS A TI. CAESARE ADOPTATVS.

TI. CAESAR TRIB. POTEST. ITER. IN DEC. ACCIPIT.

Hoc tandem anno Auguſtus victus Populi Ro. precibus, ipſo quoque
Tiberio deprecante, Iuliam filiam poſt quinquennium demùm ex
Pandataria in continentem, nimirum in Bruttios Rhegiumq̀ue oppi-
dum, lenioribúſque aliquanto conditionibus tranſtulit. Nam vt om-
nino eam reuocaret, nullo modo exorari potuit. Fuerat ea (vt retuli-
mus) in matrimonio Tiberij, florentibusq; Caio & Lucio Cæſaribus,
Tiberiū vt ſuo coniugio imparem ſpreuerat: ipſam viciſſim Tiberius
poſtea imperium adeptus, extorrem, infamem, deniq; poſt Agrippam

poſthumum ipſius iuſſu interfectum,omnis ſpei ſubſidijque egenam, A
inopia ac tabe longa poſt decennium peremit,mortem eius ob exſilij longinquitatem ratus in obſcuro futuram. Hoc anno Auguſtus, quum cenſum vicatim ſine collega egiſſet, Senatorium ordinẽ multa liberalitate proſequutus,cenſum Senatorium pro octingentorum millium ſumma,ad duodecies ſeſtertiûm, hoc eſt, ſeſcuplum ampliaſſe traditur,donóque expleuiſſe ijs qui merebantur,& non haberent. Neminem adhæc ab eodem in Equeſtrem ordinem receptum, cui quadraginta ſeſtertiûm in cenſu non eſſent: ſimul & hunc ordinem ipſius liberalitate adiutum: eos autem, qui conſumto patrimonio equeſtris dignitatis inſignia confeciſſent,ordine mouiſſe; ita tamen vt vel ęquiſſimo animo ſibi ab iis contradici, qui falſò delati fuiſſent, pateretur. B

CENSVS SENATORIVS AVCTVS.

Nam quum Equitem quendam notaſſet, quòd equeſtris ordinis ornamenta confeciſſet, ille contrà auxiſſe ſe patrimonium oſtendit: mox quum obieciſset, eundem culpa teneri, quòd vxorem non duxiſset; idem & vxorem ſibi & tres liberos eſse probauit, magna cum vocis libertate ſubijciens; Poſthac, Auguſte, quum de probis inquires, probis mandato. Ceterùm, M. Hortalus Q. Hortenſij Oratoris nepos, quum attrito per bella ciuilia patrimonio, ob res domi tenues, ne ſibi pudori,aut cuiquam oneri foret,à matrimonio abſtinere decreuiſset; Auguſtus non compellatus, ſed vltrò ac ſponte ſua,vt nobiliſsimi iuuenis pudori conſuleret,& ne gens Hortenſia,tot Conſulũ, tot Dictatorum progenies, ob anguſtias rei familiaris exſtingueretur, liberalitate decies ſeſtertiûm inuitauit,vt vxorem duceret, liberoſque educare vellet. Tiberius ſtatim accepta Tribunicia poteſtate in Germaniam tunc bello ardentẽ miſſus eſt.In eaM.Vinicius locis aliquot rem benè geſſerat, hoſtemq; haud infeliciter repreſſerat: hinc Triumphalia ipſi ornamẽta à Senatu decreta. Conſules illius anni Sex.Ælius & L.Sentius legem tulère, qua de modo & ratione manumiſſionum pluribus capitibus cauebatur: hæc ab auctorib. Ælia Sentia dicta eſt. C

LEX AELIA SENTIA.

Inſequens annus Conſules habuit L.Valerium Meſſallam,& Cn.Cornelium Cinnam,Pompeij Magni ex filia nepotem.Hunc Auguſtus Pompeianorum partes ſequutum,ac in hoſtium caſtris inuentum, primùm vita & ſacerdotio donauit: poſtea etiam vitæ ipſius inſidias ſtruxiſſe per indicium prodito & cõuicto,ex conſilio Liuiæ,contentus familiariter ac remotis arbitris non ſine cõmemoratione prioris beneficij,ſumma tamen cum lenitate cum eo expoſtulaſſe,iterum ignouit, ac vitam conceſſit. Poſthæc etiam ampliſſimum Conſulatus honorẽ vltrò detulit; queſtus quòd petere non ſuſtinuiſſet: eodémq; amiciſſimo ac fideliſſimo deinceps vſus eſt,hæréſque ipſi Cinnæ ſolus D

L. VALERIVS MESSALLA VOLVSVS CN. CORNELIVS CINNA COSS.

&

A & ex aſſe fuit: neque vllis poſthac inſidijs à quoquam petitus eſt. Interea Coſſus Cornelius contra Muſulamios Sirtium accolas & Getulos fortiter rem geſſit. hinc ornamentis triumphalib. donatus Getulici quoque cognomen aſſumſit. Obſeruo & M. Durmium Garamanteis & Marmaridas in Africa circa hæc tempora ad imperium coëgiſſe.

Tiberius autem Cæſar Germaniam cum exercitu ingreſſus, conſilio quàm viribus plura peregit. Canunefates Batauiæ populos, mox Cattos Brucheroſque in poteſtatem redegit. Cheruſcos, qui poſt mortem Druſi defecerant, recepit: ſuperatoq́ue Viſurgi amne copias diuiſit, ac partem belli aſperrimam difficillimámque ſibi ſumſit. Sentium verò B Saturninum legatum Proconſularem ceteris rebus præfecit; æſtiuis anni illius vſque in menſem Decembrem productis. Sicambros in deditionem acceptos, quum obſides dediſſent, in Gallia atque proximis Rheno agris collocauit: ac ſub hiemis initium in Italiam, quia Delmatiam ſeditionibus inquietam ad res nouas ſollicitari intellexerat, reuerſus eſt: quum Conſulatum anni inſequentis M. Aimilius Lepidus & L. Arruntius inijſſent. Sunt qui Tiberium ideo ad Vrbem frequentius remeaſſe opinentur, vt Auguſtum ſibi magis demereretur; poteſtatemq́ue quam per adoptionem aſſequutus eſſet, confirmaret; veritum ſcilicet ne Agrippa Poſthumus, vel Germanicus Druſi fratris C ſui filius ſibi anteferrentur. Hunc annum tum ob Solis defectum Tiberiſq́ue inundationem, tum etiam propter famem paſſim in Italia & Vrbe graſſantem, calamitoſum fuiſſe obſeruatum eſt. Auguſtus Agrippæ Poſthumo togam virilem dedit; ſed neque Principem iuuentutis, vt ius in Equites Romanos haberet; neque Conſulem deſignari petijt: quod antea Caio et Lucio fratribus ipſius tributum fuerat; adiecit ſolummodò eum quandoque in honore habendum, ſiquidem mereretur; ſordidum ac minus liberale Agrippæ ingenium exoſus.

TI. CAESARIS EXPEDITIO IN GERMANIAM.

M. AIMILIVS LEPIDVS L. ARRVNTIVS COSS.

Ceterùm, quia de Veſtalibus in demortuarum locum capiendis, nobilitas ne filiæ ipſorum in ſortem offerrentur, ambiebat; legem tulit, D vt etiam ex libertinorum filiabus oblatæ capi Veſtales in ſortem poſſent. Poſthæc Auguſtus quidquid vbique militum eſſet, ad certam ſtipendiorum præmiorúmque formulam adſtrinxit: definitis pro gradu atque ordine cuiuſque militiæ temporibus, & miſſionum commodis; ne aut ætate, aut poſt miſſionem per inopiam ad res nouas ſollicitari poſſent. Agros quidem emeritis, Prætorianis autem miſſionis legitimæ annum fore militiæ decimum ſextum, præmium viginti millia ſeſtertiûm conſtituit; & binos in ſtipendium diurnum denarios. Legionario verò ſiue gregario militi legitimam miſſionem eſſe viceſimo militiæ anno, & præmium duodena ſeſtertium millia, diurnum autem

Digitized by Google

autem ſtipendium decem aſſium.Intera plebs Vrbana fame ſtimulan- A
te,duce quodam P.Ruſo ad res nouas ſollicitabatur. Verùm Auguſtus
vt incendiorũ,quæ per tumultum, qui in grauiore annona metueba-
tur, noctu aut interdiu oboriri poſſent, occaſiones reprimeret,Liber-
tino milite vſus eſt : quum ex iure alioqui Libertini niſi extra ordi-
nem,& duriſſimis Reipublicæ temporibus non centuriarentur.Liber-
tinos itaque per Vrbem in ſtatione diſpoſuit : vt ſingulæ cohortes per
binas vrbis regiones excubias cuſtodiaſque agerent : ijſque vnum ex
Equitum numero præfecit. Quumque eam annonæ difficultatem ex
ægro anni prouentu difficilique remedio incidiſſe intelligeret, venali-
cias mancipiorum , & laniſtarum familias , peregrinoſque omnes, B
exceptis medicis & præceptoribus, partem quoque ſeruitiorum Vrbe
expulit.Quum primùm autem annona remitti cœpit , in eam volun-
tatem ſententiamque inclinabatur,vt frumentationes publicas in per-
petuum aboleret: quod earum fiducia agrorum culturam neglectam
fuiſſe pro comperto haberet. Hoc ferè tempore Quinctilius
Varus illuſtri magis quàm nobili familia oriundus, qui Suriam non
ſine inſigni auaritiæ nota rexerat (prouinciam enim locupletem ac
prædiuitem ipſe pauper ingreſſus,exſpoliatam pauperemque diues re-
liquerat) in Italiam reuerſus , cum Tiberio in Germaniam profectus
eſt . Ibi receptæ à Tiberio Cauchorum gentes, omniſque eorum iu- C
uentus numero infinita , quanquam alioqui locorum ſitu tutiſſima,
traditis armis vnà cum ducibus ſuis, cincta vndique fulgenti armató-
que militum Romanorum exercitu , ante Tiberij tribunal ſupplex
procubuit. Paullò pòſt fracti armis & Langobardi, gens eius regionis
vti ferociſſima,ita hactenus incognita : denique,quod nũquam antea
tentatum fuerat , ad quadringenteſimum à Rheno ad Albim flumen
miliare perductus Romanorum exercitus. Albis per Sueuorum Her-
mundurorumque fines in Oceanum delabitur. Eôdem claſſis quæ
oras ſinuſq; Oceani Germanici præternauigauerat, aduerſo Albi ſub-
uecta,non ſine magna plurimarum gentium victoria , maximaque D
omnium commeatuum copia,ſe Tibe. Cæſari coniunxit :qui victor
omnium quas adierat gentium,cum incolumi inuiolatoque,& ſemel
tantũmodò (magna tamen cum hoſtium clade , eorundemque frau-
de) tentato exercitu , in hiberna legiones reduxit, & pari,qua priore
anno,feſtinatione in Vrbem reuerſus eſt. Hoc anno maximum vbi-
que per Prouincias bellum commotum eſt . Iſauria Ciliciæ pars præ-
dationibus & latrocinijs olim infamis , nunc etiam commercia naui-
gationum ex Phaſelide intercludebat: eam Coſſus Lentulus,qui tri-
umphalia inde ornamenta & Iſaurici cognomen meruit,ad imperium
redegit.

Digitized by Google

A redegit. Sequuti inde Coſs. A'. Licinius Nerua Silianus, Q. Cæcilius Metellus Creticus, quum per Sulpitium Quirinum Cenſus in Suria & Iudæa ſecundum actus eſt. Sardinia quoque per id tempus latrociniis & crebris piratarum inſectationibus diuexata, annona inualuit. Quumque plurimæ in prouincijs Vrbes ad defectionem inclinarent, S. C. factum eſt, vt qui prouincijs præeſſent, imperium in ijs biennium retinerent, nec prius inde decederent quàm ſucceſſor ipſis mitteretur. Parthorum ſub hæc legati, ijs quæ in mandatis habebant Auguſto Romæ expoſitis, Tiberium Cæſarem in Galliam profectum adire iuſſi ſunt. Parte alia M. Valerius Meſſallinus, qui

A. LICINIVS NERVA Q. CAECILIVS CRETICVS COSS.

B Illurico præerat, per ſubitam Prouincialium rebellionem hoſtili circundatus exercitu, cum legione viceſima, eaque vix ſemiplena, viginti amplius hoſtium millia fudit, fugauitque: triumphalibus ob id ornamentis donatus. Ceterùm, quum nihil iam in Germania reſtaret quod vinci poſſet, præter Marcomannorum gentem, quæ duce Maroboduo ſedibus ſuis excitata, continuis ſe Herciniæ ſiluis latebriſque incluſerat. Maroboduus vti nobili ortus genere, ita corpore valido atque animo præferoci, occupatis ijs quos prædiximus locis, certum ſibi imperium conſtituerat: genteſque finitimas quà bellis domuerat, quà conditionibus ſui iuris fecerat: militem verò ſuum

C perpetuis exercitijs ad Romanæ penè diſciplinæ formam redegerat: vſqueadeò vt breui temporis ſpacio ſeſe in magnum, & ipſi quoque Romano metuendum imperio faſtigium erexerit; ita tamen interim aduerſus Romanos ſe gerens, vt neque eos laceſſeret; ſin autem ipſe laceſſeretur, vim ſibi ac voluntatem ad defendendum ſupereſſe declararet. Legati quos ad Cæſares mittebat, interdum vt ſupplicem commendabant, aliâs tanquam pro pari verba faciebant: gentibus autem viriſque, qui à Romanis deficiebant, tutum aperiebat perfugium: exercitumque, quem LXX. millium peditum, quatuor equitum alebat, aſſiduis aduerſus finitimos bellis exercendo, maiori-

D bus & nouis ſe rebus præparare credebatur. Tiberius Cæſar, quia Maroboduus tanto incremento Romanorum obſtruere ſecuritati, & ob vicinitatem, veluti Italiæ incubiturus, metuendus videretur, cum legionibus duodecim à diuerſis ſimul regionibus ipſum aggredi conſtituerat. Sentio igitur Saturnino mandat, vt per Catthos excisis continentibus Herciniæ ſiluis, legiones in Borohemium (id regioni quā Maroboduus incolebat, nomē erat, duceret: ipſe à Carnunto (qui locus Norici regni ab ea parte proximus erat) cum exercitu qui in Illurico

BELLVM PANNONICVM ET DELMATICVM IN ILLYRICO.

merebat,in Marcomannos proficiſci decreuerat. Ceterùm poſtquam Valerius Meſſallinus à Tiberio euocatus militem,quem Delmatis ceteriſque imperauerat,deduxiſſet; Delmatæ quia ſe longa pace adultos, copioſaque iuuentute florere animaduertebant, cum vniuerſa Pannonia omnibusque eiuſdem tractus gentibus in ſocietatem coëuntibus,ex conſtituto arma corripuêre. Primùm ſe Breuci Pannones cum Delmatis coniuxerant, Sirmiumque quod Ro. præſidio tenebatur inuaſerant, à cuius oppugnatione variis cladibus repulſi, obſidionemque ſoluere coacti, tandem à Cæcina Seuero,qui Mæſiæ Proconſul Romanis auxilio venerat, prælio victi ſunt. A Ti.Cæſar nunciata Illurici defectione, Maroboduum tanto belli apparatu conſternatum, per dona & legationes fœdus petentem pace obſtrinxit:ſeſeq; B ad Illurici belli curam conuertit. Id omnium externorum poſt Punica bella grauiſſimum,per XV. legiones pareſque auxiliorum copias, triennio magna conſtantia in magnis omnium rerum difficultatibus ſimulque frugum inopia geſtum eſt. Gentium populorumque qui rebellauerant amplius quàm octingenta millia fuiſſe memorant: inter hos qui armati erant peditum ducenta, equitum decem millia: hi ducibus parebant acerrimis, duobus Batonibus ac Pineto, qui inter ceteros eminebant. Conuenerat vt pars Italiam per Nauporti, ac Tergeſtinos limites, tunc milite & præſidio vacuos peteret; pars ſe- C dibus ſuis præſidio eſſet: pars autem in Macedoniam iam irruperat. Accedebat ad hæc quòd apud Pannonios non tantùm ratio diſciplinæ militaris vigeret; ſed linguæ etiam Romanæ literarumque earundem vſus floreret. Hinc factum vt omnia Romanorũ colloquia conſiliaque ipſis paterent. Nulla itaque vnquam gens tam maturè conſilio belli bellum coniunxerat,neque decreta celerius patrauerat. oppreſſi ciues Romani: trucidati negotiatores: magnus eorum qui ſub vexillis habebantur numerus, quia ſine ducibus erant, ad internecionem antequam quid ageretur in aperto eſſet,cæſus eſt: occupataque armis Macedoniæ parte,omnibus paſſim ferro & flamma vaſtatis,tan D tus huius belli metus inuaſerat,vt Auguſtus ipſe tot bellis exercitatus, quique ad omnem fortunam obduruerat, conſternaretur. Habiti itaque delectus, reuocati vndique veterani, viri pariter ac fœminæ ex cenſu militem dare coacti.

M. FVRIVS CAMILLVS SEX. NONIVS QVINTILIAN. COSS.

Iam Conſulatum inierant Kal. Ianuarijs M. Furius Camillus, & Sex. Nonius Quinctilianus, quum Auguſtus in Senatum retulit, poſſe hoſtem decimo die, ni caueretur, in conſpectum Vrbis apparere: totum Illuricum,quà intra Italiam regnúmque Noricum & Thraciam Macedoniamque, itidem quà

A quà inter Danubium flumen, ac ſinum maris Hadriatici pateret, in armis eſſe. Senatoribus itaque ſimul & Equitibus omnem ad id bellum operam pollicitis, Tiberio Cæſari eius gerendi imperium traditur. Is in Illuricum mouens, magna prudentia, oportunitateque capta graſſantes furibundè hoſtes, nonnunquam vniuerſos cunctatione, mox etiam congredi auſos prælio fregit: partem quoque hoſtilis exercitus etiam fame ad deditionem ſine ſanguine compulit.

Ceterùm A. Cæcina, & Plautius Siluanus Conſulares, cum quinque legionibus & totidem auxiliarijs, & regio Thracum equitatu (quippe Rhemetalces Thraciæ Rex cum magna Thracum manu Romanis au-
B xilio venerat) ab ea hoſtium parte quæ ipſis obuerſa erat, inſignem cladem accepêre: equitatus Thracum in fugam actus; alæ Romanæ, & cohortes in fugam verſæ. Imò, & apud ipſa legionum ſigna trepidatum. Saluti fuit legionariorum virtus, prælijs exercitata, & melioribus obedire parata. Poſteaquam enim ab exploratoribus, hoſtium vim & artes ſucceſſiſſe cognouerant, mutua exhortatione confirmati (etiamſi Tribuni aliquot & caſtrorum Præfecti ſubitò Illuriorum incurſu cecidiſſent, Centurionesque non pauci plurimis cruentati vulneribus, telisque obruti circa principia cernerentur) cominus tamen & ordinibus condenſatis hoſtem repreſſère; perruptaque acie
C victoriam ex inſperato vindicauère. Auguſtus ob hanc pugnam per legatos felici euentu commiſſam Imperator XVI. ſalutatus eſt. Interim & Bato Deſidiates cum exercitu ad Salonam Delmatiæ vrbem, quæ Romanorum præſidio tenebatur, oppugnandam profectus, ſaxo feritur: oppugnationéque infeliciter tentata, maritima omnia, oramque maris Ionici perpopulari iuſsit. Dum hæc diuerſis in locis geruntur, dumque Tib. Cæſar & Valerius Meſſalinus Siſciæ omnes vndique copias cogunt, hoſtes interea captato tempore, crebris in vicinos agros incurſionibus cuncta paſsim longè lateque vaſtationibus infeſta reddunt: Tiberio ita ad omnia diſsimulante, vt ipſi etiam Au- AVGVSTVS IMP. XVI.
D guſto in ſuſpicionem veniret, ſtudio ipſum extrahere bellum, quò, ſi quid ſibi in ſenium & ægritudinem præcipiti humanitus accideret, per ſpeciem belli gerendi legiones eouſque in poteſtate haberet. Germanicum itaque Druſi filium, quem Tiberius adoptauerat, Quæſtorem cum Proconſulari imperio, nouoque exercitu, & ſemeſtri commeatu in Illuricum mittit. GERMANICI CAESARIS EXPEDITIO IN ILLVRICVM. Agrippa interea Poſthumus, M. Agrippæ filius, qui eodem die, vt prædiximus, quo Tiberius ab Auguſto adoptatus fuerat, mira animi prauitate inſignis, corporisq; magnitudine ac robore ſtolidè ferox, maris imperium ſibi

Digitized by Google

(vtpote oriundo M. Agrippa, duabus præcipuis victoriis, Sicula ſcilicet & Actiaca nobilitato) deberi iactabat: eò etiam veſaniæ prolapſus, vt Neptuni cognomē aſſumeret; & Iuliam matrem quaſi nouercam, Auguſtum verò tanquam hæreditatis ſuæ inuaſorem cōtumeliis proſcindere non dubitaret. Quibus Auguſtus irritatus, Agrippam ex familia & gentilitate ſua abdicatum, facultatibusque ipſius ærario militari adſcriptis, Surrenti incluſit. Sed quum ne ſic quidem de ingenita ferocia quicquam remitteret, imò indies magis inſaniret, in Planaſiam inſulam Corſicæ vicinam eundem relegauit: cauitque S.C. vt eodem loco in perpetuum contineretur. Agrippa itaque ad hunc modum abdicato & ſemoto, certa iam vni Tiberio ſucceſsionis ſpes incumbebat. Proinde tanquam filius & collega imperij, conſorsque Tribuniciæ poteſtatis, lege per Conſules lata, in omnes quoque exercitus & prouincias imperium obtinuit: non obſcuris iam, vt antea, Liuiæ matris ſuæ artibus; ſed palàm, & eiuſdem hortatu. Et quanquam ſæpius ex Illurico ab Auguſto reuocatus, prouincia decedens belli difficillimi moleſtia ſe expedire poſſet, omnes tamen difficultates conſtanter pertulit: metuens ne vicinus & præualens hoſtis, veluti vltrò cedentibus inſtaret: perſeuerantiæque eiuſdem grande pretium tulit, toto Illurico perdomito, & in ditionem redacto. Ceterùm, poſtquam Germanicus in Pannoniam veniſſet, eoque exercitus vndique conuocarentur; Batones obſeruato tempore quo & Cæcina Seuerus è Mæſia eò accederet, caſtra eiuſdem ex improuiſo iuxta Volcæas paludes adorti ſunt. Romani autem trepidationem ſimulantes, vallo ſe continebant: hinc hoſtem temerè ſubeuntem, & in vallum foſſasque irruere parantem, ſimul vndique caſtris effuſi, inopinantem ſubitaque re pauidum proſternunt profligantque. Parte alia Germanicus Mazæos Delmatiæ populum pugna congredi auſos fundit, fugatque: multisque inde cladibus fractos ad deditionem compellit. Tandem Pannonij vniuerſi ſimul & Delmatæ, fame omnique rerum inopia oppreſſi, pacem petentes, Romanorum ſe poteſtati permiſere. ob hæc Auguſtus Imperator XVII. ſalutatus eſt. Bato Deſidiates quum Ti. Cæſarem pro tribunali ſedentem ſalutaſſet, vultu nec proiecto, nec degenere, ſed ore magnam præ ſe dignitatem ferens, interrogatus à Tiberio; Ecquid tot calamitatibus, tot bellis fractus toties rebellaret? libera voce reſpondit: In culpa eſſe Romanos, qui ad gregum ſuorum cuſtodiam lupos non paſtores miſiſſent. Delmatis pax certis legibus data eſt. Bato verò Breucus, qui Pinnetem ducem Romanis prodiderat, ac mercedem proditionis Breucorum regnum poſſidebat, à Breucis, qui ipſum vti proditorem pro rege accipere aut agnoſcere dedi-

AGRIPPA ABDICATVS EXSVLAT.

TI. CAESARI IMPERIVM LEGE DATVM.

AVGVSTVS IMP. XVII.

A B C D

Digitized by Google

A dedignabantur, (vt ſunt proditores genus hominum inuiſum ſemper omnibus, imò & ijs quibus operam ſuam nauarunt) captus & vinctus Batoni Deſidiati traditus, ab eodem occiſus eſt. Ipſi autem Breuci, qui Batone ſublato arma iterum ſumſerant, prælio ad Drauum flumen à M. Plautio Siluano ſuperati, & multis cladibus populationibusque fracti, in poteſtatem tandem redacti ſunt. Senatus Plautio ob res benè geſtas triumphalia ornaméta decreuit: Auguſtum Imperatorem XVIII. ſalutauit. AVGVSTVS IMP. XVIII. Bato Deſidiates vbi ſeſe è Pannonia Siluano exturbatum excluſumque vidit, Delmatiam vndiq; quà anguſtijs adiri poſſet, præſidijs ſepſit; eamque populationibus vaſtatam iterum ad arma ſecum

B coniungenda compulit. Ceterùm ferox illa tot millium numero iuuentus Pannonica, quæ ipſi paullò antè Italiæ ſeruitutem comminata fuerat, poſtquã arma, vt imperabatur, ad Bathonium flumẽ in vnum aceruum congeſſiſſet, vniuerſa ſeſe ad genua Ti. Cæſaris proſtrauit, ac ſupplex pacem petijt: quibus in deditionem receptis, atq; agros colere iuſſis, exercitus in hiberna reducitur; copijsque vniuerſis M. Lepidus præfectus eſt. Quumq; pacata iam Pannonia, tota belli moles in Delmatiam incumberet, Germanicus ad Rhetinum Delmatiæ oppidum calliditate ac ſimulatione ciuium deceptus cladem accepit. Ciues enim vbi validiſſimo Germanici exercitui ſeſe impares ſenſère, arte agẽdum

C rati, ædificia quæcunq; mœnibus imminebant, incendunt: cauteque ne quà ſubitò flamma emicare poſſet, obſtruunt: ſeſeq; (quod ex caſtris videri poterat) veluti vrbem deſerẽtes in arcem ſubducunt. Irrumpunt itaque magno numero & pari impetu Romani prædæ atque vrbis occupandæ auidi, quũ ſubitò elucere flammã vndique inualeſcente per ambitum incendio conſpicati, conſternatique, etiam miſſilibus teliſque ex arce vrgebãtur: qua calamitate pars ipſorum maxima flammis conſumta eſt: reliqui ſemiuſtulati per cadauera in aceruos cumulata euaſère. Seretium tamen caſtrum firmiſſimum, quod fruſtra prius Tib. Cæſar tentarat, tum à Germanico expugnatum eſt; aliaque

D aliquot loca ſatis difficilia in deditionem accepta. Conſulatum anni inſequentis C. Poppæus Sabinus & Q. Sulpicius Camerinus inierant, quum Tib. Cæſar in Delmatiam iterum miſſus eſt: quia ceteræ gentis illius contumacia expugnari non poterat. Quumque & Ionium mare à Liburnis infeſtaretur, vſqueadeò vt intercluſo maris cõmercio, Italia iterũ fame infeſtaretur; Auguſtus quo propiore loco ſicubi conſilio ipſius opus eſſet, conſuli poſſet, primò Ariminum, mox Aquileiam vſque progreſſus eſt. Tiberius verò ad belli Delmatici molem multò maximam animum adijciens, omnes copias conuenire iuſſit. Lepidus itaque ipſo ſtatim æſtatis initio educto ex Hibernis exercitu, per gen-

C. POPPAEVS SABINVS Q. SVLPICIVS CAMERINVS COSS.

Digitized by Google

tes adhuc intactas & à belli clade immunes, ac proinde ferociores & contumaciores, ad Ti. Cęſarem contendens, magna cum locorum difficultate pariter & hoſtium vi luctatus, maioreque cum rebellantium clade progreſſus, exuſtis ædificijs, agris depopulatis, cæſisque hoſtium copijs, victoria lætus & præda onuſtus cum exercitu ad Tiberium tandem incolumis peruenit. Quæ quidem ſi proprijs tanta felicitate auſpicijs geſſiſſet, Triumphum exemplo maiorum iuſtum meritus videri poterat. Sed poſtquam receptum fuerat, vt ſoli Principes triumpharent, conſentiente Senatu triumphalibus ornamentis donatus eſt: ipſe verò Auguſtus Imperator XIX. ſalutatus. Tiberius autem quum iam vndique maxima copiarum multitudo conueniſſet; bellumque diutius duci omnes ægerrimè ferrent, copias ſuas cum legatis partitus eſt. Conuenerant in vna caſtra decem legiones, cohortes amplius quàm ſeptuaginta, in his veteranorum plura quàm decem millia; ad hæc magnus euocatorum numerus, frequensque equitatus, quem Rhemetalces Thraciæ Rex adduxerat. Tiberius eas quas M. Lepidus & Plautius Siluanus ad ſe deduxerant copias, ipſorum imperio permittit: ac manus diſtinendæ cauſſa à diuerſis ſimul partibus incurrere iubet: ita factum, vt dum Romani in ſingulas partes incubituri viderentur, hoſtium pariter copiæ dum ad ſua quæque defendenda in varia diſtrahuntur, diſſiparentur: pars feſſi ex itinere, oppreſſi ac trucidati ſunt: alij commiſſa acie in prælio cæſi, aut profligati: plurimi quoque qui in montes ac ſiluas ſe receperant, inedia ac fame confecti, ad deditionem compulſi ſunt. Ceteram copiarum partem Tiberius cum Germanico partitus, Batonem vagum & nulla ſatis certa regionis parte hærentem, infeſtis ſignis perſequitur: eundemque iuxta Anderium ad Salonas caſtellum aſſequutus, Anderij munitionibus ſe includentem obſidet. Diu tenuit ea obſidio, tum quòd Anderium loco editiſſimo ac rupe inacceſſa ſitum, conuallibus altè depreſſis, torrentibúsque magna rapiditate planiciem intercidentib. muniretur; tum quòd ab omni commeatuum genere armisque ac telis inſtructiſſimum eſſet. Accedebat ad id incommodi, quòd hoſtes per ignotos ſaltus ex inſidijs Romanos frumentatores intercipiebant: vſqueadeò vt ſumma frugum inopia in caſtris laboraretur. Saluti fuit, quòd Romani, quum in loca iniquiſſima temerè ſeſe conieciſſent, obſeſſorum eruptionem fortiter & magna cum virtute obnixi ſuſtinuerint. Hinc factum, vt obſeſſi poſtquam Tiberium in obſidione perſeuerare conſpexiſſent, victa pertinacia, atque incolumitate pacta clementiæ ipſius ſe permiſerint. Germanicus cum exercitu contra ceteros qui adhuc in armis erant miſſus, Arduba caſtello ſitu ac natura loci munitiſſimo potitus eſt,

AVGVSTVS IMP. XIX.

A B C D

A eſt,pręſidiarijs inteſtina ſeditione furentibus,& inter ſe decertantibus, atque ex improuiſo oppreſſis. Hinc reliquos, qui nondum parebant, ad deditionem coëgit; vſus in ea victoria C.Vibij Poſtumi viri Conſularis conſilio, & virtute ſingulari; cui ob hæc merita ex S. C. ornamenta triumphalia decreta ſunt: Germanicus verò Imperator appellatus eſt:ipſe Auguſtus Imperator XX. ſalutatus.Ceterũ Bato iam rebus ſuis diffiſus,Sceuam filium ad Tiberium pacem precatum mittit: ſalutémq; pactus ſe ſuoſque in Auguſti poteſtatem traditurũ pollicetur. Bato itaque data acceptaque fide, noctu in caſtra Tiberij venit: à quo humaniſſimè exceptus ingentibuſque inſuper premijs donatus, Ra-

GERMANICVS CAESAR IMPERATOR APPELLATVS. AVGVSTVS IMP. XX.

B uennam tranſlatus eſt:gratiam referente Tiberio, quòd ſe bellis ſuperioribus locorum iniquitate cum exercitu circumcluſum paſſus eſſet euadere. Vniuerſo itaque Illurico iam perdomito,& quidquid inter Italiam Noricumque eſſet,Trachiamque & Macedoniam;inſuper inter Danubium & Hadriatici maris ſinum,in Prouinciæ formam compoſito,Germanicus tantæ victoriæ nuncium Romam tulit: cui quum Senatus in æde Martis Vltoris datus eſſet, & res à patre ſuo per tres annos fortiter feliciterque geſtas expoſuiſſet, poſtulaſſetque vt patri triumphanti Vrbem inire liceret: Senatus nõ ſolùm res à Tiberio geſtas triumpho dignas cenſuit; ſed & multos inſuper magnoſque honores

ILLVRICVM RECEPTVM.

TRIVMPHVS TI. CAESARI DECRETVS.

C decreuit. Cenſentibus etiam quibuſdam vt Pannonicus,alijs,vt Inuictus, nonnullis,vt Pius cognominaretur.ſed de cognomine interceſſit Auguſtus; affirmans Tiberium eo cognamento contentum fore, quod ſe defuncto accepturus eſſet. Gloriæ Tiberij amplior ex opportunitate cumulus acceſſit: nam ſub id ferè tempus Quinctilius Varus cum tribus legionibus & totidem auxiliis Arminij inſidiis oppreſſus eſt: nemine dubitante,quin Germani victores ſe cum Pannoniis iuncturi fuiſſent, niſi Illuricum Tiberius prius debellaſſet. Mœſta igitur ob cladem Varianam (quæ quarto Nonas Quinctiles accepta fuerat) ciuitate,Tiberius triumphum diſtulit; ceterùm prætextatus & laurea

D coronatus Vrbem intrauit: poſitoque in Septis tribunali,adſtante Senatu medius inter duos Coſs.cum Auguſto conſedit,inde populo conſalutato,circum templa deductus. Germanico autem ornamenta triumphalia ſimul & Prætoria inſignia decreta ſuut: ipſeque Conſul in biennium deſignatus. Verùm Auguſtus accepto cladis Varianæ nuncio,excubias per Vrbem indixit,ne quis tumultus exiſteret: pręſidibus quoque Prouinciarum imperium prorogauit: quò ſcilicet à peritis & aſſuetis ſocij continerentur. Ludos quoq; Magnos Iovi Opt. Max. vouit;Si Rempublicam In Meliorem Statum Vertiſſet: quod & prius bello Cimbrico Marſicoque factum fuerat. Adeò denique ea clade con-

GERMANICVS COS. DESIGN.

conſternatum ferunt, vt barbam ac capillum per continuos aliquot A
menſes ſummiſerit: caputque interdum foribus illideret, vociferans:
Quinctili Vare redde legiones. diemque illius cladis (in quem prius & Cannenſis inciderat) quotannis lugubrem ac mœſtũ habuerit. Quinctilius Varus apud omnes auctores culpam tantæ cladis ex ſecuritate & ſocordia (quæ frequentiſſima ſunt ad calamitatem initia) ſuſtinet. Is enim, quum exercitui qui erat in Germania præeſſet, quos armis nemo hactenus edomare potuerat, eos iure ad imperium mulceri poſſe credebat: nouoque exemplo in regione necdum in Prouinciæ formam redacta, ius dicebat. At Germani in ſumma ferocia etiam verſutiſſimi, fictas litium cauſſas & ſeries ſimulabant; alter alterũ iniuriarũ B
dedito ſtudio appellabant: mox Varo gratias agebant; quòd controuerſiæ ipſorum iuſticia Romana finirentur; feritasque, & barbaries ipſorum nouitate diſciplinæ olim ipſis incognitæ miteſcerent: ſolitáque prius armis ac duello decerni, iure terminarentur. Qua ſimulatione Quinctilium in ſummam ſocordiam perduxerunt: vſque eò, vt ſe veluti Prætorem Vrbanum Romæ in foro ius dicere, non in Germaniæ finibus exercitui præeſſe crederet. Tunc Ariminius Cheruſcorum princeps, Segimeri filius, qui ardorem animi vultu oculiſq; præ ſe ferebat, aſſiduuſque militiæ Romanæ comes, ciuitateque ab Auguſto donatus, & in ordinem equeſtrem adſcriptus, ſegnitia Vari in ſceleris oc- C
caſionem vſus, primò paucos, mox plures in conſilij ſocietatem recipit: opprimi poſſe Romanos vt incautos & oſtendit & perſuadet: decretíſque facta coniungens, locum ac tempus inſidiarum ex conuento præfinit. Varo per Segeſtem Ariminij ſocerum rebellionem parari ſæpius indicatum fuerat, imò & ſupremo poſt quod armis oppreſſi ſunt Romani conuiuio, Segeſtes Varo author fuerat, vt ſe & Ariminium & reliquos proceres vinciret; nihil auſurum plebem Principibus amotis: ipſi interea ſpacium ſuperfuturum, intra quod crimina & innoxios diſcernerent: Sed fata iam conſilijs præualebant, omnem Varo mentis aciem perſtrinxerant. Ariminij itaque fraude & dolis Romani in D

CLADES VARIANA.

Teutoburgenſem ſaltum inter Luppiam & Rhenum deducti, ibidémque paludibus & ſiluis præpediti, iniquitate loci pariter & fortunæ circumuenti, inſultantibus vndique Germanis oppreſſi ſunt. Varus ab hoſtibus vulneratus, dum res deſperatas videt, ne viuus in poteſtatem veniret, ipſe ſibi manus intulit. Eius cadauer ſemiuſtulatũ feritate hoſtium laceratũ eſt: caput eius abſciſſum & ad Marobuduum miſſum, & ab eodem ad Tiberium, gentilicij tandem tumuli ſepultura honoratũ eſt. Volumnius Equitum Vari præfectus, deſertis in tanta calamitate legionibus, cum Equitatu ad Rhenum fuga elapſus, quum fluminis

A nis rapiditatem altitudinemque ſuperare non poſſet, ab hoſtibus vnà cum ſuis trucidatus eſt. Cælius Primipilaris in caſtra cum paucis perru perat; ibique obſeſsis pro duce fuit: nec quicquam commotus, quòd Arminius ad metum incutiendum, capita cæſorum pilis præfixa propius ad vallum admoueri iuſsiſſet, ſuos ad vltionem & propugnationẽ accendit: hoſtemq; ingruentem, & ſæpius irrumpere conantem, magna cum virtute & conſtantia repulit. Ceterùm, veritus ne Germani arbores, quæ pro caſtris proſtratæ iacebant, vallo admouerent; iiſque accenſis ipſa etiam caſtra igni corriperentur; lignorum inopiam ſimulat, & militem tanquam ad ea rapienda vndique emittit. Eam ſimula-
B tionem Germani ab expreſſa neceſsitate exortam ſuſpicantes, vniuerſos arborum truncos, ne vſui obſeſsis eſſent, ipſi amoliti ſunt. L. Cædicij quoque & L. Eggij, qui caſtrorum præfecti erant, virtus, & animi præſentia ea in clade celebratur: qui poſtquam vnà cum iis quos ex fuga collegerant, locum editum munitumque occupaſſent, & affluentibus vndique Germanorum copijs obſidione premerentur; omni difficultate quam inopia rerum intolerabilem, aut hoſtium vis inſuperabilem faciebat, fortiter conſtanterque ſuperata, obſeruataque occaſione viam ſibi ferro ad ſuos aperuêre. Cælius Caldus, ne ad ludibrium hoſtium captiuus ſeruaretur, cathenarũ quibus adſtrictus erat ſeriem
C complexus, ita eam capiti ſuo illiſit, vt cerebro profluente protinus exſpiraret. Quæ quidem argumento ſunt, Varum magis imperandi peritia, quàm militum virtute deſtitutum, tam egregium exercitum vnà ſecum in tantam calamitatem præcipitaſſe. Conſtat rem Romanam nulla atrociore vnquam apud gentes externas poſt Craſsianam apud Parthos cladem, quàm hac Variana fuiſſe concuſſam. Viſum eſt & id antiquis obſeruatione dignum, hanc cladem quarto & viceſimo vltra ducenteſimum anno poſt Cannenſem, decretoriis conuerſionum cladiumque in ſeptenarium numeris, eodémque die eueniſſe. Varianorum reliquiis ſaluti fuit, quòd L. Aſprenas, Vari ex ſorore nepos, qui
D hoſtium veſtigiis cum duabus legionibus vbique & ſemper inſiſtebat, ſuperſtitibus tutum ad ſe receptum præberet: ceteraſque cis Rhenum gentes ad defectionem ſollicitatas armis in fide contineret. In nullum genus hominum Germani victores inſolentius inſultarunt, quàm in cauſidicos, rabulaſque forenſes: è quibus plæriſque oculos eruerunt; nonnullis manus præſecuerunt: traditur & vni os conſutum, reciſa prius lingua, quam Germanus quidam manu tenens; Tandem, inquit, vipera ſibilare deſiſte. Ceterùm Arminius haud dubiè liberator Germaniæ; & qui non quidem tenuia etiamnum Populi Romani, ſicut alij Reges Duceſque, incrementa laceſsierat;

ſed imperium gloria opibusq; florentiſsimum; quiq; dubio & ancipiti A
frequenter cum Romanis prælio congreſſus, vniuerſo tamen bello inuictus fuerat; is idem libertatē popularium ſuorum ſibi aduerſam habuit. Nam dum pulſo Maroboduo regnum inuadere conatur, ſuorum armis impetitus, quum varia adhuc fortuna certaret, fraude cognatorũ oppreſſus eſt. Vixerat annos XXXVII. regnauit XII. & quod vnũ apud Germanos memoriæ & annalium genus erat, eorum carminibus per multa ſæcula celebratus eſt: Gręcis alioqui ſcriptoribus, qui ſua tantùm mirantur (quod multis etiamnũ gentibus peculiare eſt, & ſemper erit) ignotus; Romanis autem non adeò celebris, qui vetera laudibus extol lunt, eorum quæ ipſorum ætate fortiter geſta eſſent, incurioſi. Audita B
enim viſis laudamus libētius; & vti præſētia inuidia, ſic præterita veneratione proſequimur: quòd his nos obrui, illis doceri credimus.

Varianarum legionum reliquiæ in Teutoburgienſi ſaltu vſque ad ſex ferè annos inter Amiſiam & Luppiā fluuios inſepultæ iacuêre; donec Germanicus ſuſcepta in Catthos expeditione, parētandi inſepultorum manibus percupidus, in campos viſu ac memoria deformes mœſtoſq; ingreſſus, veteres ac diſperſas reliquias vno tumulo humaturus, arida & iam albentia oſſa ſua manu legere, & primus comportare aggreſſus eſt; quamuis Imperatori & Conſulari, adhęc Augurali ſacerdotio, aliiſque cæremoniis prædito, feralia attrectare nefas & irreligioſum eſſet. C
Aras autem in lucis Germanorum erectas, apud quas Tribunos, ac primorum ordinum Centuriones hoſtiarum more hoſtes mactauerant, trophæaque arborum truncis præfixa diſturbari iuſſit. Hoc anno Coſs. ſuffecti M. Papius Mutilus, & Q. Poppæus Secundinus, in quorum Magiſtratu Auguſtus legem tulit de maritandis ordinibus; quæ à Coſs. qui eandem perrogauerant, Papia Poppæa dicta eſt. Hæc vltra XXXV. continebat capita; eaque inter cetera cauebatur, vt cælibes ſteriléſq; decima bonorum parte multarentur. Hanc quum Auguſtus vrgeret, emendaſſetque quàm ceteras ſeuerius, quumque Equeſter ordo, ludis votiuis qui pro Auguſti ſalute concepti erant, abolitionē eiuſdem D
publico in ſpectaculo poſtularet, Auguſtus acerbiſsimè inuectus in cælibatum ſterilitatemque eorum, qui quum poſſent, poſteritati conſultum nollent, accitos quatuor Germanici liberos, quos ex Agrippina genuerat, partim ad ſe, partim ad patris gremium receptos populo oſtentauit: manu vultuque ſignificans ne grauarentur iuuenis exemplum imitari. Proximo anno, P. Cornelio Dolabella, C. Iunio Silano (qui Flamen Martialis erat) Coſs. Tiberius repetita, vt cladem Varianā vlciſceretur, Germania, quum animaduerteret eam temeritate & negligētia ducis accidiſſe; nihil non de concilij ſententia egit: & quanq̃ aliàs

LEX PAPIA POPPAEA.

P. CORNEL. DOLABELLA C. IVNIVS SILANVS COSS.

ſui

A ſui ſemper arbitrij & ſe vno contentus, tunc præter conſuetudinem cum pluribus de belli ratione communicauit: Rhenumq́ue traiecturus curam ſolito exactiorem adhibuit, omnemq; commeatum ad certam formulam adſtrictum non prius tranſmiſit, quàm conſiſtens in ripa ipſe vehiculorum onera exploraſſet; ne aliqua deportarentur, niſi conceſſa aut neceſſaria. Ac ſuperato iam Rheno eum vitæ ordinem tenuit, vt ſedens in ceſpite nudo cibum caperet: ſæpe etiam ſine tentorio pernoctaret: præcepta ſequentis diei omnia, & ſi quid ſubiti muneris eſſet iniungendum per libellos daret, addita monitione, vt ſi de aliquo quiſquam dubitaret, ſe, nec alio interprete quacunque vel noctis hora

TI. CAESARIS EXPEDITIO IN GERMANIAM.

B vteretur. Auguſtus autem hac in expeditione Germanica ad tutelam fluminis Rheni libertino milite vſus eſt: eoſq́ue ſeruos adhuc viris fœminiſq́ue pecunioſioribus addictos ſub priore vexillo habuit: quos vtpote vilia capita, & tanquam auxiliarios, primo hoſtium furori obijceret; ſed neque commixtos cum ingenuis (qui ſoli in legionibus merebant) neque eodem modo armatos. Ea multitudo è vernis conſcripta, ſolutis moribus, & vti laſciuiæ aſſueta, ita laborum intollerans, ſeditionibus tumultibusq; militaribus poſtea cauſas præbuit. Interea L. Andaſius falſarum tabularũ reus, & Epicadus Themaſinus ex gente Parthina Sybrida, Iuliam Auguſti filiam ex Rhegio, ac Agrippã

C Poſthumum nepotem ex Planaſia inſula, in qua continebatur, rapere vi, atque cum eiſdem ad exercitus fugere, & quaſi fato debita ſibi dominatione, Auguſtum & Senatum aggredi deſtinauerant: ſed tantæ dementiæ ſubitò pœnas dedère. Mox & Clementis, qui Agrippæ ſeruus erat, audacia, diſcordiis armiſq; ciuilibus Rempublicam perturbaſſet, niſi oportunè præoccupatus fuiſſet. Is enim in Planaſiam pergere, & Agrippam fraude, aut vi raptum ferre ad exercitus Germanicos magno animi impetu conceperat: ſed eius audaciam tarditas nauis onerariæ, qua vehebatur, impedijt. Ipſe Clemens tunc quidem fuga elapſus, poſt Auguſti mortem, cædemq́ue Agrippæ, ad maiora, & magis præcipitia

D conuerſus, dum ſe Agrippam eſſe fingit, magnas turbas niſi tempeſtiuè occurſum eius furori fuiſſet, daturus erat. Quum autem & Iunius Nouatus quidam Agrippæ nomine aſperrimam de Auguſto epiſtolam, & contumeliis refertã in vulgus edidiſſet, Auguſtus pecunia tantùm multari iuſsit: Patribusq́ue conſcriptis auctor fuit, quęſtionem poſthac ſub crimine Maieſtatis exercendi, de his qui libellos aut carmina ad infamiam cuiuſpiam ſub alieno nomine ederent. Quumq; huc vſque officia mutua cum multis exercuiſſet, iam natu grandior dies cuiuſque feſtos & ſolemnes frequentare deſiit; poſtquam quodam ſponſaliorum die in turba ob affluentem ſubitò multitudinem vexatus fuiſſet:

Digitized by Google

habuitq́ue ſæpe Senatum in ea porticu quam ad Palatinam domum ſuam adiunxerat,decuriasq́ue iudicum ibidem recognouit. Stipatores verò quos ex Germanorum manu,& alas Equitum, quas ex Batauis conſcripſerat,ne quid noui molirentur,à ſe dimiſit;& per inſulas diſtribuit: vt longo ſeparati interuallo nullam inter ſe conſpirationem coire poſſent. Gallos & Germanos qui peregrini in Vrbe verſabantur,intra certum diem,vt Vrbe excederent, edixit. Ser. Cornelius Maluginenſis in partem anni reliquam Silano ſuffectus flamen Dialis erat; duobus & ſeptuaginta annis poſt Cornelij Merulę cædem in Flaminem cooptatus. Is primus auctor fuit, vt Prouinciam extra Italiam ſorte habere poſſet: quum fruſtra vulgatum dictitaret,non licere Dialibus Italia egredi:ſed Tiberius interceſſit,oſtenditq́ue annuam abſentiam ab Italia Dialibus non concedi, quum ne binocto quidem ab Vrbe ſaluis cæremonijs abeſſe poſſent. M. Aimilio Lepido & T. Statilio Tauro Coſs. Germani, quum ab externo metu ſe iam liberatos viderent,æmulatione gloriæ & Tiberij artibus,per Segeſten & Maroboduum arma in ſe verterant. Segeſtes enim qui fidem erga Romanos non mutauerat,Arminio ex improuiſo nihilq́ue tale metuenti cathenas iniecerat; eundem veluti fœderum violatorem Romanis traditurus. Ceterùm Arminius à ſua factione per vim ereptus, Segeſten viciſſim vinctum tenebat: eiusq́; filiam Thoſneldam alij pactam per vim rapuerat. Sed Thoſnelda etſi mariti quàm parentis ſtudioſior, Arminio tamen exorato, patrem Segeſten liberauit. Hinc Germania in partes & factiones diuulſa,exercitus dilapſi ſunt: duces ipſi per inuia ſaltuum paludumq́ue exigua cum manu vagabantur. Frater Arminij cognomento Flauius egregia ſemper erga Romanos fide fuerat: is amiſſo per vulnus oculo quum ſuperioribus annis duce Tiberio Germania armis infeſtaretur, ad Arminium fratrem Tiberij permiſſu profectus, vt clementiam ipſi & veniam, ſi in deditionem veniret, fide à Ti. Cæſare data paciſceretur, ab Arminio fratre cùm ob oris deformitatem, tum propter ſeruitutis ſpontaneæ patientiam irriſus & contemtus eſt: contumelioſiusq́ue vt patriæ gentisq́ue ſuæ deſertor & proditor exceptus, tandem & à caſtris fraternis ne violaretur, abire iuſſus eſt. Tiberius interim diſciplinam militarem acerrimè exegit: vſqueadeò vt legatum legionis, quòd paucos milites cum liberto ſuo trans ripam venatum miſiſſet,ignominia notauerit. Mox vbi nuſquā apparêre hoſtem,ſed partim in ſaltus,atque inuia ſiluarum dilapſum, partim in Germaniam penitiorem ſe recepiſſe comperit: quò latior populatio fieret,legiones in quatuor cuneos diſtribuit: mandatq́ue legatis,quos ſingulis præfecerat legionibus,vt fortunę caſibusq́ue quàm mi-

M. AIMILIVS LEPIDVS T. STATILIVS TAVRVS COSS.

Digitized by Google

A minimum permitterent. Ita per quinquaginta millia paſſuum omnia longè lateque ferro ac flamma peruaſtata: non ætas, non ſexus miſerationem attulit: profana ſimul ac ſacra ſolo æquantur. Sed nec ea clades Germanos etiamnum inter ſe diſſidentes exciuit: hinc nec pugnandi cum hoſte poteſtas facta, neque populus vllus in deditionem acceptus eſt: contentiq; Romani Germanorum impetum repreſſiſſe, eorumque copias diſtraxiſſe, veritique ne ſi denuò coirent hoſtes cladem aliquam ipſi viciſſim acciperent, haud longè à Rheno progreſſi, vſque ad autumnum armis abſtinuêre. Romæ interea quum Equites magno ſtudio contendiſſent, vt lex de maritandis ordinibus leniretur, B potiſſimum Papia Poppæa, quã Auguſtus vt ærarium militare augeret, etiam additis cuſtodibus acerrimè exequebatur, dum cælibes tota hæreditate quæ teſtamento obueniret, (niſi ſi qui genere proximi eſſent) orbos verò dimidia eorũ quæ relicta erant parte multat; victus tandem Equitum precibus eam nonnihil moderauit: lenita ſcilicet parte pœnarum, & vacatione triennij data, auctiſque maritorum præmijs. Lege quoq; Voconia matronas haud paucas ſoluit. Hac cautum fuerat, ne quis Cenſus (Cenſum accipiebant eum, qui centum millia ſeſtertiûm poſſideret) mulierem hæredem faceret vltra quadrantem. Adhæc ijs quæ perpetuam virginitatẽ ſeruarent, eadem quæ matribus C præmia largitus eſt. Inſtituit & vectigal nouum, vt ij qui nocturnas in vrbe excubias agerent (ſex enim vigilum cohortes erant) ſtipendium de publico acciperent; idque ex quinquageſima precij eius quod pro ſeruitiorum emtione ſolueretur. Perrogauit & ſumtuariã; qua vetuit ne profeſtis diebus plusquàm ducenta ſeſtertia, Kalendis, Nonis, Idibus, Feſtiuiſque diebus ne plusquàm trecenta; nuptijs verò & repotijs mille tantùm in ſumtus conuiuiorum impenderentur. Legem etiam de Ambitu noua rogatione auxit: vt qui turbam in Comitijs ſiue largitione, ſiue conuocata ſeruitiorum manu, vel quomodocunque motum aliquem excitaſſet, relegaretur. Per id tempus & Mathematicis D interdictum eſt, ne conſultoribus de vitæ ſpacio inquirentibus reſponderent. Tum quoque Equitibus ſumma contentione vrgentibus nouo exemplo conceſſum, vt gladiatorio munere fungerentur.

LEX VOCONIA.

LEX IVLIA SVMTVARIA.

Quæſturam tum gerebat Druſus Tiberij ex Vipſania filius. Germanicus autem Cæſar in Vrbem reuerſus Conſulatũ cum C. Fonteio Capitone inijt. Germanico omnes animi corporiſque dotes, & quantas nemini vnquam, contigiſſe ſatis cõſtat. Formam & fortitudinem egregiam, ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinęque genere præcellens, beneuolentiam ſingularem, ac ſtudium conciliandæ hominũ gratiæ promerendiq; amoris mirum, & efficax: nec militari laude inferior

GERMANICVS CAESAR C. FONTEIVS CAPITO COSS.

rior, hoſtem cominum ſæpe percuſſit, ſpoliaque opima frequenter re- A
ferre anniſus eſt. Tiberius è Germania in Vrbem poſt bien-

TRIVMPHVS TI. CAESARIS DE ILLYRIIS ET GERMANIS.

nium reuerſus, triumphum quē huc vſque ob mœſtam clade Variana ciuitatem diſtulerat, egit de Illiricis, Pannonijs, Delmatis, & Germanis VI. Idus Maij, proſequentibus etiam legatis, quibus triumphalia ornamenta impetrarat, Germanico videlicet Cæſare, C. Vibio Poſthumo, Plautio Siluano, M. Lepido, atq; alijs: ac priuſq̃ in capitolium flecteret, è curru deſcendit, Patrique Auguſto ad genua ſeſe ſummiſit. Prandium deinde populo mille menſis, & congiarium trecenos viritim nummos dedit. Dedicauit & Concordiæ ædem; item Caſtoris & Pollucis ſuo ac Druſi fratris nomine de manubijs. Germanicus autem B
qui toto ferè Conſulatus tempore Romæ ſemper permanſarat, ſub anni exitum in Galliam factionibus & inteſtinis bellis commotam profectus eſt. Accenderant eum motum Viennenſes: ſed poſtquam Gallos coërcitione magis quàm pœna emollijſſet, in Germaniam perrexit, octo ibi apud Rhenum legionibus præpoſitus. Bellum ea tempeſtate nullum erat niſi aduerſus Germanos, abolendæ magis infamiæ cauſa ob Varianam cladem, quàm imperij proferendi cupidine.

C. SILIVS L. MVNATIVS PLANCVS COSS.

Sequuti inde Conſules C. Silius, L. Munatius Plancus, quum Auguſtus prouecta iam ætate, ægro inſuper cum corpore conflictatus, quanquam iam potentiæ ſecurus, Reipub. tamen conſtituendæ pote- C
ſtatem in aliud decennium cum Tiberio accepit: & quò prauas ceterorum ſpes, rumoreſque contumelioſos infringeret, III. Nonas Aprileis, annum & quatuor menſes antè quàm è viuis excederet, teſtamentum fecit: idque duobus codicibus partim ſua, partim libertorum Polybij ac Hilarionis manu deſcriptum apud ſex virgines Veſtales depoſuit, cum tribus alijs æquè ſignatis voluminibus. Ceterùm, quòd propter valetudinem rariſsimè in Curiam veniret, intelligerétque ob viceſimam hæreditatū multorum animos auerti ac ſollicitari; per libellum in Senatu petiit, vt ſinguli aliquod vectigalis genus inuenirent, proponerentque, quo ærario militari conſultum eſſet: ſe non ſolùm ſi D
quid expeditius proponeretur obtemperaturum, ſed etiam auxilio futurum. Quumq; nec hac via quidquam ſuccederet, omnium tandem conſenſu viceſima recepta eſt. Druſo Ti. filio poteſtatem fecit petendi poſt triennium Conſulatus, etiamſi Præturam nondum geſſiſſet.

VICESIMA HAEREDITATVM.

SEX. POMPEIVS, SEX. APPVLEIVS COSS.

Annus inſequens Sex. Pompeium & Sex. Apuleium Coſs. habuit. Rumor erat Auguſtum ſelectis aliquot conſcijs & comite vno Fabio Maximo Conſulari in Planaſiam vectum ad viſendum Agrippam; multas illic vtrimque lachrimas, & ſigna charitatis obſeruaſſe Fabium; hinc ſpem fore Agrippam quandoque reuocandum: quod Maxi-

Digitized by Google

A Maximum vxori ſuæ Marciæ (quæ Auguſto ex Marcio vitrico ſoror erat) aperuiſſe creditur; Marciam Liuiæ: mox C. Nauium Auguſto Liuiam eius eſſe conſciam indicaſſe. Per id tempus lege iterum per Coſs. lata, vt Ti. Cæſar Prouincias cum Auguſto communiter administrarent, ſimulque Cenſum agerent, cenſa ſunt ciuium capita nonagies & ter centena & ſeptuaginta millia: luſtrumque LXXII. conditum. Hoc in Cenſu peragendo mors Auguſti euidentiſſimis oſtentis præcognita eſt. Nam dum luſtrum in Campo Martio conderet, aquila ipſum ſæpius circumuolauit: tranſgreſſaque in vicinam ædem ſuper Agrippæ nomen ad primam literam conſedit; quo animaduerſo, vota

AVGVSTVS ET TI. CAESAR CENSS. LVSTRVM LXXIII.

B quæ in proximum Luſtrum ſuſcipi moris erat, collegam ſuum Tiberium nuncupare iuſſit: nam ſe quanquam conſcriptis paratiſque iam tabulis, negauit ſuſcepturũ, quæ non eſſet ſoluturus. Tiberium quoque condito luſtro in Illuricum dimiſſurus, & Beneuentum vſque proſequuturus, quum interpellatores alijs atque alijs de cauſis eum in iure dicendo detinerent, exclamauit; (quod & ipſum mox inter omina relatum eſt) Non ſi omnia morarentur, eum amplius poſthac Romæ futurum: inſtitutoque itinere Aſturam perrexit; inde præter conſuetudinem de nocte ad occaſionem auræ euectus. Cauſam valetudinis ex alui profluuio contraxiſſe plerique auctores ſunt: plurimis Liuiæ

C dolus ſuſpectus fuit; quæ medicatas ipſi ficus obtuliſſet edendas; verita ne ſi cum Agrippa in gratiam redijſſet Auguſtus, Tiberium ſeque adeò ipſam è poſſeſſione imperij deijceret. Vtcunque ea ſe res habuit, ipſe Auguſtus littorali Campaniæ ora, proximiſque inſulis circumnauigatis, Caprearum quoque ſeceſſui quatriduum impendit; remiſſiſſimo ad otium & ad omnem comitatem animo. Ibi inter cetera Ephebos, quorum adhuc copia ex vetere inſtituto Capreis erat, ſe exercentes aſſiduè ſpectauit: epuloq; iiſdem publicè exhibito, promiſcuam iocandi licentiam etiam in conſpectu ſuo, pomorumque & obſoniorum aliorumque miſſilium direptionem, non ſolùm permiſit, ſed &

D exegit: nullo denique hilaritatis genere abſtinuit. Mox Neapolim traiecit: atque ibi, quanquam & tum infirmis adhuc inteſtinis & morbo variante, Quinquennale certamen gymnicum honori ſuo inſtitutum vſque ad finem ſpectauit: inde cum Tiberio ad deſtinatum locum contendit. Sed ingraueſcente in reditu valetudine, tandem Nolæ decubuit: reuocatumque ex itinere Tiberium diu ſecreto ſermone detinuit; neque poſtea vlli maiori negocio animum intendit. quanquam haud ſatis conſtet inter ſcriptores, an ſpirantem adhuc Auguſtum affectumque, an exanimem Tiberius repererit. Liuia enim non domum tantùm in qua decumbebat, ſed & vias arctiſſimis paſſim cuſto-

dijs

Digitized by Google

diis ſepſerat; ſparſis interim lætiorib. de ipſius valetudine nunciis, dum A
Tiberius acceleratis matris literis, vixdum Illuricum ingreſſus reuocaretur: prouiſiſque ad ſecuritatem quæ ratio temporis monebat, ſimul exceſsiſſe è viuis Auguſtum, & Tiberium rerum potiri fama diuulgaret. Auguſtus ſupremo die identidem inquirens, an foris de ſe tumultus eſſet, petito ſpeculo capillum ſibi comi, ac malas labantes ſibi corrigi præcepit: amicoſque admiſſos percunctatus; Ecquid ipſis vitę ſuæ mimum commodè tranſegiſſe videretur? adiecto & hoc verſu Græco: Δότε κρότον, ϗ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε· ſibi tanquam fabula feliciter peracta applaudere iuſsit. Omnibus deinde dimiſsis, poſtquam aduenientes ab Vrbe de Liuilla Druſi filia, quæ tunc afflictæ valetudinis erat, interrogaſſet; repentè in oſculis Liuiæ, & in hac voce defecit: B
Liuia noſtri coniugij memor viue ac vale. Exitum ſortitus facilem, & qualem ſemper optauerat. Nam ferè quoties audiſſet, citò ac nullo cruciatu quempiam defunctum, ſibi & ſuis εὐθανασίαν ſimilem precabatur. Antequam animam efflaret, vnum dumtaxat alienatæ mentis ſignum oſtendit; quòd ſubitò pauefactus à quadraginta ſe iuuenibus abripi queſtus eſt. Quanquam id præſagium potius, quàm mentis diminutio videri poſsit: ſiquidem totidem Prætoriani defunctum in publicũ ex-

AVGVSTVS MORITVR.

ſtulerunt. Obijt Nolæ, eodem in cubiculo, in quo pater eius Octauius, decimo quarto Kal. Septembris, hora diei nona: quo die primũ Conſulatum acceperat: C
poſtquam continuata per ſeptem & triginta annos Tribunicia poteſtate, tredecim Conſulatib. cùm geſtis, tum initis, Valerium Coruinum ſimul & C. Marium æquaſſet; plurimaq; ob bella ac prælia partim per ſe, partim per legatos ſuis auſpiciis proſperè geſta ac confecta, nomen Imperatoris ſemel ac vicies accepiſſet. Vixerat annos ſeptuaginta & ſex, diebus quinque & triginta minus. Corpus Decuriones Municipiorum & Coloniarum à Nola Bouillas vſque deportarunt: idque noctu, propter æſtum, & anni tempus, quum Sirius arderet: nam interdiu in aliqua ædium ſacrarum maxima, vel in cuiuſq; oppidi Baſilica deponebatur. A Bouillis Equeſter ordo ſuſcepit, Vrbiq; D
intulit, atque in veſtibulo domus Palatinæ collocauit. Poſtquam itaq; Auguſti corpus Romam perlatum, ipſeque ſimul Tiberius in Vrbem

TESTAMENTVM AVGVSTI.

veniſſet, primo Senatus die nihil niſi de extremis Auguſti, iuſtiſq; funeri perſoluendis agi permiſit. Teſtamentum ipſius ante omnia per Virgines Veſtales cum tribus illis codicibus illatum, atque in Senatu lectum eſt. Eo teſtamēto Tiberium Cæſarem ex parte dimidia & ſex-

LIVIA IVLIA AVGVSTA APPELLATA.

tante hæredem ſcripſerat: Liuiam verò ex parte tertia; ſed prius lege Voconia ex S. C. ſolutam; eandemque in familiam Iuliam, conceſſa etiam appellatione Auguſtæ, adſumſerat. Secundos hæredes, Druſum

Tiberij

A Tiberij filium ex triente; & ex dodrante Germanicum,liberosq; eiuſdem tres, Druſum,Neronem,& Caium iam tum recens natum: tertio gradu propinquos amicosque complures adſcripſerat. Populo Romano quadringenties, Tribubus autem tricies quinquies ſeſtertiûm legauit. Prætorianis militibus ſingula millia nummûm; cohortibus Vrbanis quingenos,legionariis verò trecenos viritim nummos; quam ſummam repræſentari iuſsit. nam eandem in numerato depoſitam in hunc vſum ſeruarat. Reliqua legata variè dedit; produxitque quædam ad vicena millia ſeſtertiûm: quibus perſoluendis annuum diem præfiniuit,excuſata rei familiaris mediocritate: nec plus ad hæredes ſuos
B peruenturum quàm millies & quingenties profeſſus: quamuis viginti proximis annis quater decies millies ex amicorum teſtamentis percepiſſet; quod penè totum cum duobus patrimoniis,ceterisque hæreditatibus in Rempublicam impendiſſet. Iulias filiam & neptem, ſi quid iis humanitus accidiſſet,vetuit ſuo ſepulchro inferri. E tribus reliquis voluminibus vno complexus fuerat mandata de funere ſuo: altero indicem rerum à ſe geſtarum, quem incidi volebat æneis tabulis, quæ ante Mauſolæum ipſius ſtatuerentur. Tertio Breuiarium totius imperij inſcripſit: quantum militum ſub ſignis vbique eſſet; quantum pecuniæ in ærario & fiſcis & vectigalium reſiduis: adiecerat & liberto-
C rum ſeruorumque nomina, à quibus ratio exigi poſſet. Addiderat & conſilium coërcendi intra præſcriptos à ſe terminos imperij,incertum metu'ne, an per inuidiam. Poſt teſtamentum recitatum, Senatus & in funere ornando, & in memoria honoranda, eo ſtudio certatim progreſſus eſt, vt inter cetera quidam cenſuerint, funus triumphali porta ducendum, prælato aureo Victoriæ ſimulachro,quod erat in Curia, præcinentibusque næniam Principum liberis vtriuſq; ſexus. Præter hæc Aſinius Gallus & L. Arruntius cenſuêre,vt legum ab ipſo latarum tituli,& victarum ab eo gentium nomina anteferrentur. Alij exſequiarum die tanquam in luctu publico, ponendos annulos au-
D reos, ferreosque ſumendos: nonnulli oſſa per ſummorum collegiorum Sacerdotes legenda. Fuit & qui appellationem menſis Auguſti in Septembrem transferendam ſuaderet: quòd hoc genitus Auguſtus, illo defunctus eſſet. Alius vt omne tempus à prima die Natalis vſque ad exitum eius, Sæculum Auguſtæum appellaretur, & ita in faſtos referretur. Patres vniuerſi magno conſenſu atque acclamatione cenſebant corpus ad rogum humeris Senatorum efferendum. Verùm monente Tiberio, honoribus modus adhibitus eſt; laudatusq; Auguſtus bifariam; pro æde ſcilicet Diui Iulij à Tiberio, & pro Roſtris ſub veteribus Tabernis à Druſo Tiberij filio; Senatorumque humeris in

FVNVS AVGVSTI.

Campum Martium delatus, ibidem crematus eſt. Multus hinc de A Auguſti vita ſermo; quæ apud prudentes variè commendabatur, vel accuſabatur. Ceterùm reliquias legerunt primores Equeſtris ordinis tunicati, & diſcincti, pedibusque nudis, ac in Mauſolæo condiderunt: quod opus, vt diximus, ſexto ſuo Conſulatu inter viam Flaminiam ripamque Tiberis exſtruxerat: ſiluasque circumiectas & ambulationes in vſum populi publicarat. Ceterùm, ſepultura ex more peracta, Templum, & cæleſtes religiones decernuntur: conſecratusque Auguſtus inter Diuos relatus eſt. Numerius Atticus vir Prætorius à Liuia decies ſeſtertiûm acceperat, vt iuraret ſe cremati effigiem in cælum vidiſſe ſubeuntem. Eam diuinitatem euidentiſſimis oſtentis præ- B cognitam fuiſſe, multi ſcriptores prodidêre. Quia quo tempore poſtremum conderet Luſtrum, ex inſcriptione ſtatuæ eius prima nominis litera in voce Cæſar ictu fulminis eliſa eſt: reſponſumque eſt, Centum duntaxat dies poſthac ſuperuicturum; quem numerum C. litera notaret: futurumque vt inter Deos referretur, quod ÆSAR, id eſt, reliqua pars Etruſca lingua DEVS vocaretur. Annotatum & hoc inter eiuſdem temporis prodigia, quòd Solis globus obiectu Lunæ centeſimo ferè antequam Auguſtus excederet die totus tegeretur. Primum noui principatus Tiberij augurium fuit, Poſthumi Agrippæ cædes, quem eius rei ignarum inermemque valentiſsimus Centurio ægrè confecit. C

AVGVSTVS CONSECRATVR.

TI. CAESAR IMPERIVM ACCIPIT.

Tiberius ſtatim à defuncto Auguſto, ſignum Prætoriis cohortibus vt Imperator dederat; excubias, arma, cetera aulæ inuaſerat; miles in forum, miles in Curiam comitabatur; literas ad exercitus tanquã adepto Principatu miſerat; nuſquam cunctabundus, niſi quum in Senatu loqueretur. Cauſa ipſi cunctationis præcipua ex metu erat; ne Germanicus, in cuius manu tot legiones, immenſa ſociorum auxilia, mirus apud Populum fauor, habere Imperium, quàm exſpectare mallet. Cupiebat & id vulgo perſuaſum, & apud bonos, vt vocatus electusq; potius à Republica, quàm per malas Liuiæ artes, & ex ſenili adoptione ad Imperium obrepſiſſe videretur. Poſtea compertum eſt, ipſum ad D Imperium ſuſcipiendum tantum ſimulationis & artis adhibuiſſe, vt Procerum Optimatiumque in ſe voluntatem exploraret: nam verba vultusque ſingulorum altius in animo ſuo recondebat, vt per occaſionem ea vlciſceretur. Ceterùm, de ipſius rebus geſtis, vitaque, ſeorſim ſcripturi ſumus.

VITA

Digitized by Google

VITA AVGVSTI FAMILIARIS ET DOMESTICA.

Ex Suetonio potiſsimùm deſcripta.

QVALIS in imperiis ac magiſtratibus,regendaq́ue per terrarum Orbem pace belloq́; Republica Auguſtus fuerit, prolixè ſatis ex hiſtoria noſtra Auguſta cognoſci poteſt. Nunc domeſticam,ac familiarem eius vitam, quibusq́ue moribus, & qua fortuna domi,& inter ſuos egerit à iuuenta vſque ad ſupremum vitæ diem, ſimul & de maioribus natalibusq́ue eiuſdem referemus.

GENS OCTAVIA.

B

Gentem Octauiam, ex qua genus duxit, olim Velitris (quæ Volſcorum vrbs in Latio erat) nobiliſsimam fuiſſe conſtat. Ea à Tarquinio Priſco Rege inter minores gentes allecta in Senatum, mox à Ser. Tullio in Patricias relata, procedente tempore ad plebem tranſiit: ac rurſus per Diuum Iulium magna vi in Patriciatum rediit.

OCTAVIA PATRICIA.

Primus ex hac gente magiſtratum cepit C. Octauius Rufus. Is Quæſtorius Cnæum & Caium procreauit: à quibus duplex inde gens Octauia defluxit; altera nobilis & imaginibus clara, altera Equeſtris tantùm. Siquidem Cnæus, & ab eo deinceps reliqui omnes functi ſunt honoribus.

OCTAVIA PLEBEIA.

At Caius eiusq́ue poſteri, ſeu fortuna, ſeu voluntate, in Equeſtri ordine nullo magiſtratu functi vſque ad Auguſti patrem permanſere. Proauus Auguſti ſecundo bello Punico, ſtipendia in Sicilia Tribunus militum fecit ſub L. Aimilio Papo Imperatore. Auus municipalibus magiſteriis contentus, opulento patrimonio magna cum animi

C

tranquillitate conſenuit. Ipſe Auguſtus ſe Equeſtri tantùm familia, veteri quidem ac locuplete, ſed in qua ante patrem ſuum, qui primus in ea Senator fuerat, nulli honores exſtitiſſent, ſe ortum ſcribit. Octauius enim pater ipſius à principio ætatis & re & exiſtimatione magna fuit. Amplis enim innutritus opibus, honores & adeptus eſt facillimè, & cum laude adminiſtrauit. Ex Prætura Macedoniam ſortitus, fugitiuos reſiduamq́ue Spartaci gladiatoris, & Catilinæ manum, Thurinum agrum tenentes, negocio ipſi in Senatu extra ordinem dato, ex itinere deleuit. Prouinciæ quoque Macedoniæ non minore iuſticia, quàm fortitudine & rei militaris peritia præfuit. Beſsis namque ac Thracibus magno prælio fuſis, talem ſe erga ſocios præbuit; vt M. Tullius Cicero Quinctum Fratrem eodem tempore parum ſecunda fama Aſiam pro Conſule adminiſtrantem hortaretur, & moneret, vt in promerendis ſociis vici-

D

num ſuum Octauium imitaretur. Macedonia decedens prius quàm ſe Conſulatus candidatum profiteri poſſet, nullo manifeſto morbo Nolæ manè dum calcearetur, exſtinctus eſt; ſuperſtitibus liberis Octauia maiore, quam ex Ancharia; item Octauia minore, & Caio (qui poſtea Auguſtus appellatus eſt) quos ex Attia tulerat. Attia M. Atio Balbo, & Iulia ſorore C. Cæſaris Dictatoris genita erat. Balbus paterna ſtirpe ex Aricia municipio oriundus, multis in familia Senatoriis imaginibus; materna verò Pompeium Magnum arctiſſimo gradu contingebat. Functusq́ue Prætura inter Viginti viros agrum Campanum plebi lege Iulia diuiſit.

NATALIS AVGVSTI.

Natus eſt Auguſtus M. Tullio Cicerone, C. Antonio Coſs. nono Kalendas Octobris. Infanti cognomen Thurino inditum eſt; quòd pater eius (vt memorauimus) in agro Thurino recens eo nato, aduerſus fugitiuos proſperè rem geſſerat. Poſtea ex teſtamento Cæſaris maioris auunculi C. Iulius Cæſar appellatus eſt; deinde (vti ſupra retulimus)

ex Munatij Planci ſententia Auguſti cognomen aſſumſit. Quadrimus patrem ami- A
ſit: duodecimum agens annum auiam Iuliam defunctam pro concione laudauit.

PRIMA MILITIA AVGVSTI.

Quadriennio poſt ſumta virili toga, donis militaribus triumpho Cæſaris Africano do-
natus eſt: quanquam expers belli propter ætatem. Mox Cæſarem auunculum in Hi-
ſpanias aduerſus Pompeij liberos profectum, vixdum à graui valetudine firmus, per
infeſtas hoſtibus vias pauciſſimis comitibus, naufragio etiam facto ſubſecutus, ma-
gnoperè eundem ſibi demeruit: Cæſare ſuper itineris induſtriam etiam morum indo-
lem approbante. Ea in expeditione dum Cæſar apud Mundam caſtris locum caperet,
ſiluamque cæderet, arborem palmæ repertam conſeruari, vt omen victoriæ, iuſſit. Ex
eadem continuò enata ſoboles adeò paucis diebus adoleuit, vt non æquipararet modò
matricem, verumetiam obtegeret, frequentareturque columbarum nidis: quamuis id
auium genus duram & aſperã frondem maximè vitare ſoleat. Hoc præcipuè oſtento
Cæſarẽ motum ferunt, ne quem alium ſibi ſuccedere, quàm ſororis ſuæ nepotẽ vellet. B

Cæſare poſt receptas Hiſpanias, expeditionem in Dacos, & inde in Parthos deſti-
nante, Octauius Apolloniam præmiſſus, ſtudiis operam nauauit. Ibi quum Theogenis
Mathematici pergulam comite Agrippa aſcendiſſet, & Agrippæ, qui prior cõſulebat,
magna & penè incredibilia prædicerentur, reticere ipſe genituram ſuam, nec edere
velle perſeuerabat, metu ac pudore ne minor Agrippa inueniretur. Qua tamẽ vix tan-
dem poſt multas admonitiones & cunctanter edita, exſiliuit Theogenes, adorauitque
eum. Hinc tantam mox fati fiduciam Auguſtus habuit, vt ſiderum ſub qua natus eſſet

GENITVRA AVGVSTI.

compoſitionem vltrò vulgauerit, nummosq; complures cum nota ſideris Capricorni
ſub quo natus erat, percuſſerit. Poſt Cæſaris cædem reuerſo ab Apollonia, & Vrbem
ingrediente, repentè liquido ac puro cælo, circulus ad ſpeciem arcus cæleſtis orbem
Solis ambiit, ac ſubinde Iuliæ Cæſaris filiæ monumentum fulmine ictum eſt: ceterùm
ſtatim vt in Vrbem venit, hæreditatem Cæſaris adiit: quanquam matre dubitante, ac C
Marcio Philippo vitrico Conſulari multum etiam diſſuadente: comparatisq; ab eo
tempore exercitibus, primùm cum M. Antonio ac Marco Lepido, dein cum Antonio
tantùm per duodecim annos, nouiſsimè per quatuor & quadraginta ſolus Rempubli-
cam tenuit. Sponſam habuit adoleſcens P. Seruilij Iſaurici filiam: ſed reconciliatus

SPONSAE ET VXORES AVGVSTI.

Antonio poſt bellum Mutinenſe, poſtulantibus vtriuſque partis militibus, vt & neceſ-
ſitudine aliqua ſibi inuicem iungerentur, priuignã eius Claudiam Fuluiæ ex P. Clo-
dio filiam vixdum nubilem vxorem duxit. Hanc poſtea ſimultate cum Fuluia ſocru
belloque Peruſino exorto, intactam adhuc & virginem dimiſit. Mox Scriboniam in
matrimonium accepit, nuptam antè duobus Conſularibus, & ex altero etiam matrẽ:
cum hac etiam diuortium fecit, pertæſus morum eius peruerſitatem. M. tamen Anto
nius obiecit, Scriboniam dimiſſam, quòd illa liberius doluiſſet nimiam pellicis poten- D
tiam: ac ſtatim Liuiam Druſillam à matrimonio Tiberij Neronis, & quidem prægnan
tem abduxit, dilexitq; vnicè ac perſeueranter. Ex Scribonia Iuliam, ex Liuia nihil libe

IVLIA AVG. FILIA.

rorum tulit, quũ maximè cuperet: infans qui conceptus fuerat, immaturus eſt editus.
Iuliam, vti ſupra retulimus, primùm Marcello Octauiæ ſororis ſuæ filio vixdum pueri-
tiam egreſſo; deinde poſtquam is obiit, M. Agrippæ nuptui dedit, exorata ſorore vt
ſibi genero cederet; nam tunc Agrippa alterã Marcellarum, & ex ea liberos habebat.
Hoc quoq; defuncto, multis ac diu etiam ex Equeſtri ordine circumſpectis, Tiberium
priuignũ ſuum elegit: coegitq; Vipſaniã Agrippæ filiam prægnantẽ, & ex qua Druſum
genuerat, dimittere. M. Antonius ſcriptũ reliquit, primùm cum Antonio filio ſuo Iu-
liam deſpondiſſe, dein Cotiſoni Getarum Regi: quo tempore ſibi quoq; inuicẽ filiam
Regis in matrimoniũ petiiſſet. Nepotes ex Agrippa & Iulia tres habuit, Caiũ, Luciũ,
&

Digitized by Google

A & Agrippã: neptes duas, Iuliam, & Agrippinã. Iuliam L. Paullo Cenſoris filio, Agrip pinam Germanico ſororis ſuæ ex Antonia minore nepoti collocauit. Caiũ & Lucium domi adoptauit per æs & librã, ſiue per emancipationẽ emtos à patre Agrippa: eosq́; teneros adhuc, vt ſupra tradidimus, ad Reipublicæ curã admouit, & Principes iuuen tutis, ac Conſules deſignatos, circum prouincias exercitusq́; dimiſit. Iuliam filiam & neptes ita inſtituit, vt etiam lanificio aſſuefaceret, vetaretq́; loqui aut agere quidquã niſi propalam, & quod in diurnos cõmentarios referretur. Extraneorũ quidem cœtu adeò prohibuit, vt L. Tucinio claro decoroq́; iuueni quõdam ſcripſerit, parũ modeſtè eum feciſſe, quòd filiam ſuam Baias ſalutatũ veniſſet. Nepotes ſuos litteras, & natare, aliaq́; rudimenta per ſe plerumq; docuit: ac nihil æquè laborauit, quàm vt manũ ſuam ſcribendo imitarẽtur. Neq; cœnauit vnà, niſi vt in imo lecto aſſiderent; neq; iter cum eis fecit, niſi vt vehiculo anteirent, aut circum adequitarent.

NEPOTES ET NEPTES AVG.

LIBERORVM EDVCATIO.

Ceterùm vt fortuna ipſi B in Republica conſtituenda proſpera fuit ac valida: ita eum lætum fidentemq́; ſobole & diſciplina domeſtica deſtituit. Iulias enim filiam & neptem omnibus probris contaminatas relegauit. Caium & Lucium in duodeviginti menſium ſpatio ambos amiſit: Caio in Lycia, Lucio Maſſiliæ defunctis. Tertium itaque nepotem Agrippam, ſimulq́; priuignum Tiberium lege curiata in foro adoptauerat. Ex quibus Agrippam breui ob ingenium ſordidum ac ferox abdicauit, ſepoſuitq́; Surrentũ. Ex nepte verò Iulia infantem poſt damnationem editum agnoſci aliq́; vetuit. Ipſe autem Auguſtus in ceteris vitæ partibus continentiſſimus, circa libidines & aleæ luſum hæſiſſe traditur. Habitauit primò iuxta forum Romanum ſupra ſcalas Annularias, in domo quæ Calui Oratoris fuerat: poſtea in Palatio, in ædibus Hortenſianis, iisq́; modicis, & neq; laxitate, neq; cultu conſpicuis. Ac per annos amplius quadraginta eodem in cubiculo hieme æquè ac æſtate manſit: & quamuis aliàs parum ſalubrem valetudini ſuæ Vrbem C hieme experiretur, aſſiduè tamẽ in Vrbe hiemabat. AEger autem in domo Mæcenatis cubabat.

DOMVS AVG.

Ex ſeceſſibus præcipuè frequentauit maritima, inſulasq́; Campaniæ, aut proxima Vrbi oppida, Lauinium, Præneſte, & Tibur: vbi etiam in porticu templi Herculis ius perſæpe dixit.

SECESSVS AVGVSTI.

Ampla & operoſa ædificia faſtidiebat: & neptis quidem ſuæ Iuliæ, vtpote profuſè ab eadem exſtructa, ad ſolum vſq; diruit. Sua verò quãuis modica non tam ſtatuarũ Tabularumq́; pictarũ ornatu, quàm porticibus & nemoribus excoluit, rebusq́; vetuſtate aut raritate notabilibus: qualia Capreis erãt immaniũ belluarũ ferarumq; membra prægrandia, quæ dicũtur Gigantũ oſſa, & Heroũ arma.

AEDIFICIA PRIVATA.

Inſtrumẽti quoq; eius & ſupellectilis parſimonia adparebat ex reſiduis lectis atq; menſis, quorũ plæraq; vix priuatæ elegantiæ erãt. Ne toro quidẽ cubuiſſe aiunt, niſi humili & modicè inſtrato.

SVPELLEX.

Veſte nõ temerè alia quàm domeſtica vſus eſt, eaq́; ab vxore, ſorore, & filia D neptibusq́; cõfecta: togis neq; arctis, neq; laxis: clauo nec lato, nec anguſto, ſed veſte inter Senatoriam & Equeſtrẽ media: calceamentis verò altiuſculis, vt procerior quàm erat, videretur. Et forenſia calceosq́; nunquã nõ intra cubiculũ habuit, ad ſubitos repẽ tinosq́; motus parata.

VESTITVS.

Conuinabatur aſſiduè, nec vnquã niſi recta, vt pleno cõuiuio & lauticiis inſtructo exciperet cõuiuas: idq́; nõ ſine magno ordinũ hominũq́; delectu. Cõuiuia nonnunquã & ſerius inibat, & maturius relinquebat, quũ conuiuæ & cœnare inciperẽt, priuſquã ipſe diſcumberet, & permanerẽt eodem digreſſo.

CONVIVIA.

Cœnam ternis ferculis, quũ abundantiſſimè, ſenis præbebat: vt nõ nimio ſumtu, ita ſumma comitate. nam ad cõmunionem ſermonis tacẽtes, vel etiam ſubmiſſius cõfabulãtes prouocabat: & aut acroamata & hiſtriones, aut etiam triuiales ex Circo ludios interponebat, ac frequẽtiſſimè aretalogos.

COENA.

Cibi minimi erat, atq; vulgaris ferè. Secundariũ panẽ, piſciculos minutos, caſeum bubulũ manu preſſum, & ficos virides biferas maximè appetebat.

CIBVS.

Veſcebatur etiam ante cœnam quocunque tempore & loco quo ſtomachus deſideraſſet. Ex hac inobſeruantia nonnunquam vel ante initum, vel poſt dimiſſum conuiuium ſolus cœnitabat, quum pleno conuiuio nihil deguſtaret. A

POTVS. Vini quoque natura parciſſimus erat: nec amplius quàm ter bibere eum ſuper cœnam ſolitum in caſtris apud Mutinam Cornelius Nepos auctor eſt. Quoties largiſſimè ſe inuitaret, ſenos ſextantes non exceſſit; aut ſi exceſſiſſet, reiiciebat. E vinis maximè delectatus eſt Rhetico; vt Liuia Pucino, quod iuxta Timauum in Hadriatico ſinu naſcebatur; referebatque eadem vino Pucino acceptum, quòd ad LXXXII. ætatis annum vitam produxiſſet. Auguſtus poſtea etiam Setino vſus traditur. Ceterùm non temerè interdiu bibebat: verùm ad ſedandam ſitim pro potione ſumebat perfuſum aqua panem, aut cucumeris fructum, vel lactulæ Thyrſum, aut recens acidúmve pomum ſucci vinoſioris.

QVIES POMERIDIANA. Poſt cibum meridianum, ita vt veſtitus calceatusq; erat, rectis pedibus pauliſper conquieſcebat, oppoſita ad oculos manu. A cœna ſe in lecticulam lucubratoriam recipiebat: ibi donec reſidua diurni actus aut omnia, aut maxima ex parte conficeret, ad multam noctem permanebat. B

SOMNVS. In lectum inde tranſgreſſus, non amplius quumplurimùm quàm ſeptem dormiebat horas, ac ne eas quidem continuas; ſed vt in illo temporis ſpacio ter aut quater expergiſceretur: ſi interruptum ſomnum recuperare non poſſet, lectoribus, aut fabulatoribus accerſitis reſumebat ſomnum, atque vltra primam ſæpe lucem producebat.

VIGILIA. Nec in tenebris vigilauit vnquam, niſi aſſidente aliquo. Matutina vigilia offendebatur; ac ſi vel officij, vel ſacri cauſa maturius vigilandum eſſet, ne id contra valetudinis rationem faceret, in proximo cuiuſcunque domeſticorum cœnaculo manebat: ſic quoque frequenter indigens ſomni, vt dum per vicos deportaretur, depoſita lectica inter aliquas moras condormiret.

FORMA CORPORIS. Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus venuſtiſsima: quanquam omnis lenocinij negligens, & in capite comendo tam incurioſus, vt raptim compluribus ſimul tonſoribus operam daret; ac modò tonderet, modò raderet barbam: eoque ipſo tempore, aut legeret aliquid, aut etiam ſcriberet. C

VVLTVS. Vultu erat vel in ſermone, vel tacitus adeò tranquillo ſerenoque, vt quidam è primoribus Galliarum confeſſus ſit inter ſuos, eò ſe inhibitum & remollitum, quò minus in tranſitu alpium per colloquij ſimulationem propius admiſſus, in præcipitium, vti deſtinarat, propelleret.

OCVLI. Oculos habuit claros ac nitidos, quibus etiam ineſſe quiddam diuini vigoris exiſtimari volebat; gaudebatque ſi quis ſibi acrius contuenti, quaſi ad fulgorem Solis vultum ſummitteret: ſed in ſenecta ſiniſtro minus vidit. Dentes raros & exiguos & ſcabros habuit: capillum leuiter inflexum & ſubflauum: ſupercilia coniuncta: mediocres aures: naſum à ſummo eminentiorem, & ab imo deductiorem: colorem inter aquilum & candidum: ſtaturam breuem: quam tamen Iulius Marathus libertus quinque pedum & dodrantis fuiſſe tradit: ſed quæ commoditate & æqualitate membrorum occulebatur, vt non niſi ex procerioris alicuius & adſtantis comparatione notari poſſet. D Cute traditur fuiſſe maculoſa, diſperſis per pectus atque ventrem notis cum ipſo natis, in modum, ordinem, ac numerum cæleſtis Vrſæ: ſed & callis quibuſdam ex corporis prurigine, aſſiduoque & vehementi ſtrigilis vſu pluriſariam contractis, ad impetiginis formam. Coxendice, fœmore, & crure ſiniſtro non ſatis expeditè vtebatur, vt ſæpius etiam ab eo claudicaret: ſed remedio arenarum calentium & arundinum confirmabatur. Dextræ quoque manus digitum ſalutarem tam imbecillem interdum ſentiebat, vt torpentem frigoreque contractum vix ſcripturæ etiam cornei circuli ſupplemento admoueret. Queſtus eſt & de veſica, cuius dolore calculis demùm per vrinam eiectis leuabatur.

VALETVDO. Graues & periculoſas valetudines aliquoties

paſſus

Digitized by Google

A paſſus eſt: præcipuè domita Cantabria, quum etiam iecinore deſtillationibus vitiato ad deſperationem redactus, contrariam & ancipitem medendi rationem neceſſariò ſubijt, auctore Antonio Muſa Medico, quòd calida fomenta non prodeſſent, frigidis curari coactus. Quaſdam etiam anniuerſarias & certo tempore recurrentes experiebatur: nam ſub natalem ſuum plærumque languebat, & veris initio præcordiorum inflatione & melancholia tentabatur, auſtrinis verò tempeſtatibus grauedine: quare quaſſato corpore neque frigora, neque æſtus facilè tolerabat. Hieme quaternis cum pingui toga tunicis, ſubucula, thorace laneo, fœminalibus, & tibialibus muniebatur. Aeſtate apertis cubiculi foribus, ac ſæpè in periſtylio locoq; vndique columnis ſepto, ſed aperto, cum ſaliente aqua, atque etiam aliquo ventilante cubabat. Solis verò ne hiberni quidem patiens: domi quoque non niſi petaſatus ſub dio ſpatiabatur. Itinera lectica, & noctu ferè, eaque lenta, ac minuta faciebat: vt Præneſte, vel Tibur, biduo

B procederet: ac ſi quò peruenire mari poſſet, potius nauigabat. Verùm corporis imbecillitatem magna cura tuebatur, imprimis lauandi raritate. Vngebatur ſæpius: ſudabat ad flammam: perfundebatur tepida aqua, vel multo Sole calefacta. At quoties neruorum cauſa marinis Albulisque in Tiburtino agro ſcaturientibus, iisque calidis vtendum erat, contentus eo erat, vt inſidens ligneo ſolio manus & pedes alternis vicibus iactaret. — CVRA VALETVDINIS.

EXERCITATIONES. — Exercitationes campeſtres equorum & armorum ſtatim poſt ciuilia bella omiſit: & ad pilam primò, mox ad folliculum tranſiit. Deinde nulla alia exercitatione vtebatur, quàm vt vectaretur, & deambularet, ita vt in extremis ſpatiis ſubſultim decurreret, ſeſticula vel lodicula inuolutus. Animi laxamenti cauſa modò piſcabatur hamo, modò talis nucibusque ludebat, etiam cum pueris minutis, quos facie & garrulitate gratioſos vndique conquirebat, præcipuè Mauros & Syros: nam

C pumilos atque diſtortos & omnis generis eiuſdem, vt ludibria naturæ malique ominis abhorrebat.

ELOQVENTIA. — Eloquentiam ſtudiaque liberalia prima ætate cupidè & laborioſiſſimè exercuit: ita vt Mutinenſi bello, in tanta mole rerum & legiſſe, & ſcripſiſſe, & declamaſſe quotidie tradatur.

ORATIONES. — Nam deinceps neque in Senatu, neque apud populum, neque apud milites locutus eſt vnquam, niſi præmeditata & compoſita oratione: quamuis ad ſubita non deeſſet facultas extemporalis. Ac ne periculum memoriæ adiret, aut tempus in diſcendo conſumeret, inſtituit omnia è ſcripto recitare; primusque eius rei auctor fuit. Sermones quoque cum ſingulis, atque etiam cum Liuia ſua grauiores non niſi in ſcriptis & è libello habebat, ne plus minúsve loqueretur.

PRONVNCIATIO. — Ex tempore pronunciabat dulci & proprio quodam oris ſono: dabatq; aſſiduè operam phonaſco, qui vocem eius formaret & moderaretur: ſed affectis nonnunquam ex valetudine faucibus, præconis voce ad populum concionatus eſt.

LVCVBRATIONES. — Multa

D varij generis ſoluta oratione conſcripſit: è quibus nonnulla in cœtu familiarium, tanquam in auditorio recitabat: veluti reſcripta Bruto de Catone; quæ volumina quum iam ſenior magna ex parte legiſſet, fatigatus, Tiberio perlegenda tradidit. Item hortationes ad Philoſophiam: & de vita ſua, quàm tredecim libris vſque ad Cantabricum bellum, nec vltra expoſuit.

POEMATA. — Poëticam ſummatim attigit. Inter cetera librum Hexametris verſibus conſcripſerat, cuius argumentum, & titulus erat Sicilia. Scripſerat & Epigrammatum libellum, quæ ferè balnei tempore meditabatur. Nam Tragœdiam magno impetu exorſus, non ſuccedente ſtylo aboleuit: quærentibusque amicis, quidnam Aiax ipſius ageret? reſpondit, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe. Genus eloquentiæ ſecutus eſt elegans & temperatum, vitatis ſententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum (vt ipſe dicere ſolebat) verborum fœtoribus: præcipuamque curam duxit, ſenſa mentis quàm apertiſſimis

verbis

Digitized by Google

verbis exprimere. Hinc eos qui imitationem aliquam infeliciter affectabant, aut ob- A
ſoletorum verborum ſtudioſos vt diuerſo genere vitioſos, pari faſtidio ſpreuit. In
quotidiano ſermone quædam frequentius & notabiliter eum vſurpaſſe, etiam literæ
ipſius autographæ oſtendebant: vt pro ſtulto baceolum, pro inſano vacerroſum, va-
SCRIPTVRA. pidè ſe habere, pro malè. Notatum quoque in eius chirographis, nulla ipſum diui-
dere verba ſolitum: nec ab extrema parte verſuum abundantes literas in alterum ver-
ſum transferre; ſed ibidem ſtatim ſubijcere, ac linea circumducere. Formu-
ORTHOGRAPHIA. lam rationemq́ue ſcribendi à Grammaticis inſtitutam non vſquequaque obſeruabat:
eorum potius opinionem ſequutus, qui perinde ſcribendum, ac loquendum exiſti-
mabant. Quoties autem per notas ſcribebat, b pro a, c pro b, ac deinceps eadem
ratione ſequentes literas pro præcedentibus ponebat. Ne Græcarum quidem diſci-
plinarum leuiore ſtudio tenebatur, in quibus & ipſis excellebat: magiſtro dicendi
vſus Apollodoro Pergameno, quem iam grandem Apolloniam quoque ſecum ab B
Vrbe iuuenis adhuc eduxerat. Deinde eruditione varia excultus, Arei Philoſophi
(quem alij Sperarchum nominant) filiorumq́ue eius Dionyſij & Nicanoris contu-
bernium iniit: non tamen vt aut loqueretur expeditè, aut componere aliquid au-
deret: nam & ſi quid res exigeret, Latinè formabat, vertendumq́ue alij dabat. In
euoluendis vtriuſque linguæ auctoribus nihil æquè ſectabatur, quàm præcepta & ex-
empla publicè vel priuatim ſalubria: eaq́ue ad verbum excerpta, mittebat ad do-
meſticos, aut ad exercituum prouinciarumq́ue rectores, aut ad magiſtratus vrbanos.
RELIGIO. Quod autem ad Religionem attinet, tonitrua & fulgura paulò infirmius extimeſce-
bat: ita vt ſemper & vbique pellem vituli marini pro remedio circumferret, atque
ad omnem maioris tempeſtatis ſuſpicionem in abditum & concameratum locum ſe
SOMNIA. reciperet. Somnia neque ſua, neque aliena de ſe negligebat. Ipſe per omne ver plu-
rima & formidoloſa, ſed vana & irrita videbat: reliquo tempore rariora & minus C
vana. Ex nocturno viſu etiam ſtipem quotannis die certo emendicabat è populo, ca-
AVSPICIA. uam manum aſſes porrigentibus præbens. Auſpicia & omina quædam pro certiſſi-
mis obſeruabat: ſicuti ſi manè ſibi perperam calceus, ac ſiniſter pro dextro induce-
retur, vt dirum: quia meminerat læuum ſibi pro dextro inductum, quo die militari
prope ſeditione afflictus erat. Si terra mari've ingrediente ſe longinquam pro-
fectionem fortè vocaſſet, vt lætum, maturique & proſperi reditus. Obſeruabat &
dies quoſdam, ne aut poſtridie Nonas quòquam proficiſceretur, aut Nonis quid-
quam ſeriæ rei inchoaret: nihil in hoc quidem aliud deuitans, vt ad Tiberium ſcri-
ADVERSA. pſit, quàm nominis δυσφημίαν. Sunt quibus id quoque ſtudio fuit, omnia quæ
Auguſto euenerunt aduerſa ſummatim complecti, vt eo argumento probarent, ni-
hil in rebus humanis ab omni parte beatum. Inter hæc, repulſam in magiſterio D
Equitum apud Cæſarem; & contra voluntatem eius prælatum Lepidum: proſcri-
ptionis inuidiam; collegium in Triumviratu peſſimorum ciuium, nec æquali ſaltem
poteſtate, præualente ferè ſemper Antonio: Philippenſi prælio morbum: fugam
turpem, & ægrotantis per triduum latebras in palude, & aqua intercute turgidi: tot
Sicula naufragia, & alteram ibidem quoque in ſpelunca occultationem: mox in fu-
ga nauali & vrgente hoſtium incurſu preces ad Proculeium, vt ſibi morituro ma-
num commodaret. Itidem Peruſini motus curam: belli Actiaci ſollicitudinem: bel-
lo Pannonico ruina pontis afflictum: tot militum ſeditiones: tot ancipites corporis
morbos: mox ſuſpecta Marcelli vota: pudendam Agrippæ ablegationem: vitam tot
inſidiis obnoxiam: præproperam Caij & Lucij vitam: luctumq́ue non tantùm orbi-
tate triſtem, ſed & filiæ adulterio contumelioſum, & conſilia patricidæ indicata:
Priui-

Digitized by Google

Priuigni Neronis in Rhodum ſeceſſum: aliud mox Neptis adulterium: cumulata deinde tot mala ob ſtipendiorum inopiam: rebellionem Illurici: ſeruitiorum delectus: iuuentutis penuriam: peſtilentiam Vrbis: famem ſitimque Italiæ. Adhæc cladem Varianam: fœdam tantæ Maieſtatis ſuggillationem: Poſthumi Agrippæ abdicationem poſt adoptionem, eiuſdemque deſiderium poſt relegationem: inde ſuſpicionem in Fabium Maximum, arcanorumque proditionem: hinc vxoris & Tiberij cogitationes: ſupremam eiuſdem curam. Denique ipſam deſtinationem exſpirandi, & quatridui, qua contabuerat, inediam obſeruarunt. In ſumma, Diuus ille hærede hoſtis ſui filio, eo quo in hiſtoria eiuſdem retulimus modo, exceſsit.

MOS CONSECRANDI IMPERATORES ET AVGVSTAS.

Ex Dione & Herodiano.

ROmanis mos erat à Cæſare Auguſto primùm inſtitutus, deinde à Tiberiò inſtauratus, eos conſecrare Imperatores, qui ſuperſtitibus filijs vel ſucceſſoribus moriebantur: quique eo erant honore affecti, inter diuos relati dicebantur. Sic primus omnium Auguſtus Iulium Cæſarem, Tiberius Auguſtum mortuos conſecrarunt. Quum Imperator Vita functus conſecrandus erat, tota Vrbe primùm quaſi luctus quidam eſſe videbatur, feſtæ celebritati promiſcuus: quippe functum Vita corpus ritu hominum ſumptuoſo funere ſepeliebant; ceream deinde imaginem defuncto quàm ſimillimam fingebant, eamque in palatij veſtibulo propoſitam ſupra eburneum lectum maximum atque ſublimem, veſtibus inſtratum aureis, locabant. Et quidem imago illa ad ægroti ſpeciem pallida recumbebat. Circa lectum verò vtrimque magnam partem diei ſedebant: à læua quidem Senatus omnis veſtibus atris amictus, à dextera verò matronæ, quas virorum aut parentum dignitas honeſtabat. Harumque nulla vel aurum geſtans vel ornata monilibus conſpiciebatur, ſed veſtibus albis exilibus indutæ mœrentium ſpeciem præbebant. hæc ita per ſeptem dies continuos faciebant, medicis ad lectum quotidie accedentibus, Inſpectumque veluti ægrum deterius ſe habere ſubinde pronuntiantibus. Dein vbi iam viſus eſſet obijſſe diem, lectum humeris attollebant Equeſtris Senatorijque ordinis nobiliſſimi ac lectiſſimi iuuenes, perque viam ſacram in vetus forum deferebant, vbi Magiſtratus Romani deponere imperium conſueuerant. Exſtructum autem erat in ipſo Romano foro coloris lapidei tribunal ligneum, ſuper quod ædificium quoddam fabrefactum erat, quod columnæ vndique ſuſtinebant, eratque ebore variè ornatum & auro: eò allatus fuerat alius lectus conſimilis, cui ſtragulis purpureis atque auro intextis ornato erant circum capita belluarum terræ mariſque; in eoque ſtatuam ceream Principis conſecrandi, vt dixi, ex palatio allatam ornatu triumphali collocabant, à qua puer egregia forma ita vt Imperator dormiret, pennis pauonis muſcas abigebat. Ea ita iacente ſuperſtites Imperatores, & Senatus, Senatorumque vxores veſtibus iiſdem induti accedebant pone lectum, dum in forum ipſi deueniſſent. Vbi mulieres quidem in porticibus, Senatus verò ſub dio ſedebant. Ab vtraque autem fori parte, gradus quidam erant ad ſcalarum ſimilitudinem exſtructi, in quibus altera ex parte puerorum chorus erat,

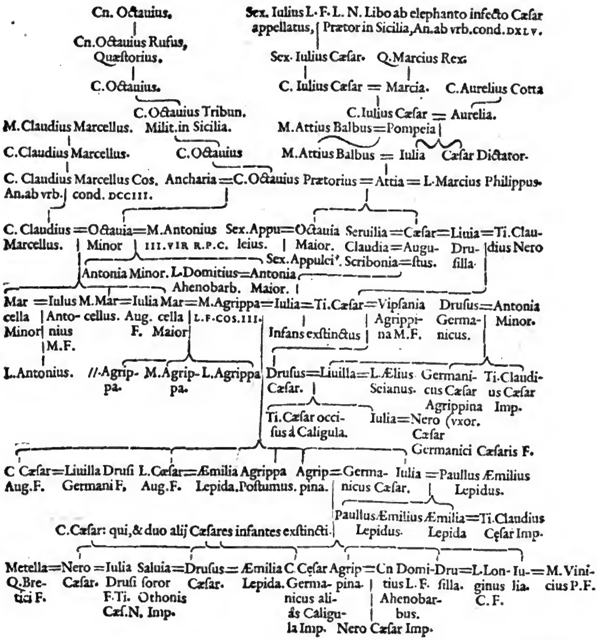
è nobiliſſimis atque patricijs, altera fœminarum illuſtrium hymnos in defunctum poeanasque canentium, verendo ac lamentabili carmine emodulatos. Quibus ita diſpoſitis, funebris pompa in foro inchoabatur extra vrbem in campum Martium tendens. Primùm antè ferebantur ſtatuæ omnium veterum Romanorum illuſtrium qui vnquam ab ipſo Romulo, vſque ad eius conſecrationis tempus fuiſſent. Deinde prouinciarum & nationum omnium quæ Romano Imperio ſubiectæ erant ænea ſimulachra, varijs diſtincta ornamentis, vt erat cuiuſque gentis patria conſuetudo. Sequebantur pòſt varia genera ciuium, lictorum, ſcribarum, præconum, & qui ſunt eiuſdem generis. Sequebantur deinceps ſigna diuerſorum illuſtrium virorum, quos præclarè feciſſe aliquid aut excogitaſſe, aut in aliquo ſtudio floruiſſe conſtaret. Veniebant poſtea equites ac pedites armati, certatores equi, atque ea quæ ad parentandum pertinebant, quæ ab ipſis Principibus & Senatoribus, eorum vxoribus, & à clariſsimis equitibus, ac populis, & à ciuium congregatione miſſa fuerant. Poſtremò ferebatur altare inauratum, ornatumq; ebore & lapillis Indicis. Quæ poſtquã tranſierant, Imperator viuus Roſtra aſcendebat, defunctumque Imperatorem laudabat. Quumque oraret, crebrò à Senatoribus adſtantibus exclamabatur, partim laudantibus defunctum, partim lugentibus: ſed oratione habita multò magis id factitabant. ac tandem quum lectus de loco in quo erat, moueri oporteret, omnes ſimul Senatores lamentabantur ac flebant. Quibus peractis, iterum lectum à tribunali tollebant Pontifices & Magiſtratus, non modò qui tum erant, ſed etiam hi, qui in ſequentem annum deſignati fuerant, eundemque poſtea tradebant nonnullis Equitibus ferendum. Pars Senatorum lectum anteibat, ex quibus multi dolere ſe ſimulabant, querulas voces emittendo, multi canebant flebile carmen ad tibias. Imperatores poſtremi ſequebantur. Ita extra Vrbem in Martium campum veniebant. Vbi quà latiſsimè campus patet, rogus ſiue ſuggeſtus quidam ſpecie quadrangula, lateribus æquis aſſurgebat, nulla præterquàm lignorum ingentium materia compactus in tabernaculi formam: id quidèm interius totum erat aridis fomitibus oppletum, extra autem intextis auro ſtragulis, atque eboreis ſignis, variiſque picturis exornatum: ſupra verò alterum minuſculum quidem tabernaculum poſitum erat, ſed forma & ornatu perſimile, portis ianuiſque patentibus. Tertium item, & quartum, ſemper ſuperiore tabernaculo contractius, ac deinceps alia, donec ad extremum, quod eſt omnium breuiſsimum, perueniebatur. In ſummo eius currus inauratus, quo mortuus Imperator olim vehebatur, collocatus erat. Poteſt eius ædificij forma comparari turribus his, quæ portubus imminentes, noctu igne prælato naues in tutas ſtationes dirigunt, Phari vulgò appellantur. Eius quoque tabernaculi formam adhuc in antiquis nomiſmatibus Sabinæ Auguſtæ, Antonini Pij, Fauſtinæ Auguſtæ, & matris & filiæ, M. Aurelij Antonini, L. Aurelij Veri, P. Heluij Pertinacis, L. Septimij Seueri, & Iuliæ Piæ Auguſtæ conſecratorum aliquando vidi. Igitur lecto in ſecundum taberculum, quod primo contractius eſt ſublato, aromata & ſuffimenta omnis generis, fructus, herbasque, & ſuccos omnes odoratos conquiſitos aceruatim effundebant. Quippe neque gens erat, neque ciuitas, neque qui honore vllo aut dignitate præcelleret, quin certatim pro ſe quiſque ſuprema illa munera Principis honori deferrent. Vbi verò ingens aromatum, ac eorum, quæ parentandi cauſſa allata fuerant, ſuffimentorum aceruus magnus aggeſtus eſt, ac locus omnis oppletus, Imperator ſuperſtes, ceterique Imperatoris mortui propinqui eius ſtatuam oſculabantur: quo facto Princeps in tribunal conſcendebat, Senatores verò exceptis Magiſtratibus, in tabulata parata aſsidebant, vt tutò ſimul & commodè ſpectarent quæ gerebantur.

Magiſtra-

Digitized by Google

Magiſtratus & ceteri ex ordine collocabantur vt cuiuſque dignitas poſtulabat. Tum circa ædificium illud adequitabant vniuerſi Equeſtris Ordinis certà quadam lege ac recurſu motuque pyrrhichio numeroque in orbem decurrentes: pedites quoque circum ipſum rogum curſus vrbanos & confictos peragebant. Currus item circumagebantur inſeſſi purpuratis rectoribus, qui perſonas ferebant ducum omnium Romanorum Principumque illuſtrium. Quæ vbi celebrata erant, facem capiebat Imperij ſucceſſor, eamque tabernaculo admouebat, tum Conſules primò, ceterique omnes Magiſtratus, & alij ordine vndique ignem ſubijciebant, cunctaque illicò fomitibus illis aridis odoramentiſque referta, igni valido corripiebantur. Mox ab extremo minimoque tabernaculo, tanquam è faſtigio quodam, ſimul cum ſubiecto igni aquila dimittebatur, quæ in cœlum ipſam Principis animam deferre credebatur. Ac iam ex illo vnà cum ceteris Numinibus Imperator defunctus colebatur. Hæc autem habeo ex Pertinacis & Seueri conſecrationibus à Dione & Herodiano deſcriptis: quibus, quò omnia accurratius percipiantur, Auguſti quoque conſecrationem adijciam à Dione ita deſcriptam: Poſtquam eiuſmodi præcepta recitata ſunt, funus Auguſti ducitur. Erat lectus ex ebore & auro factus ſtratus, atque ſtragulis purpureis auroque intextis ornatus, ſubter quem tanquam in feretro corpus eius iacebat occultum. Ante omnia verò ſtatua eius cerea veſtitu triumphali videbatur, eaque ex palatio ferebatur ab iis qui in ſequentem annum Magiſtratus deſignati fuerant: deinde ex curia altera aurea, tertia curru triumphali vehebantur, ferebanturque ſtatuæ maiorum ipſius atque propinquorum, qui è vita diſceſſerant, vno tantùm Cæſare excepto, propterea quòd iam eſſet in Deorum numerum relatus: portabantur deinde ſtatuæ ciuium Romanorum omnium, quicunque in Magiſtratu vnquam ab ipſo Romulo ad ea vſque tempora fuiſſent. Sed & quædam Cn. Pompeij Magni ſtatua ferri viſa eſt. Aderant etiam omnes prouinciæ & nationes pictæ, quæ aut in ſocietatem ab ipſo acceptæ, aut deuictæ fuerant. Eadem propemodum ratione mulieres Auguſtas, quæ conſecrabantur, inter Diuas referri ſolitas crediderim, neque enim alia mulierum conſecrandi ratio tradita eſt. Prima autem omnium Liuia Auguſta conſecrata eſt. Porrò autem tam Imperatoribus, quàm eorum vxoribus, vel filiis, aut ſororibus conſecratis, Flamen, & Sodales, qui ab eo nomen acciperent, ex S. C. addebantur, templumque in quo hi hymnos in eius honorem compoſitos canerent, conſtruebatur.

CAESARIS AVGVSTI GENEALOGIA.

TITVLI CÆSARIS AVGVSTI,

qui diuerſis in nummis ſparſi & diuiſi leguntur.

C. CAESAR III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 3. *&* 7.
CAESAR III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 4. *& alijs.*
Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Cap. pr. Num.* 2.
CAESAR DIVI F. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 1.
CAESAR IMP. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 8. *& alijs.*
ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. L. Δ. *Cap. pr. Num.* 11.
C. CAESAR DIVI F. IMP. COS. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 12.
CAESAR IMP. PONT. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 13. *& alijs.*
CAESAR DIVI F. IMP. PONT. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 14.
CAESAR IMP. PONT. COS. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 17.
C. CAESAR DIVI IVLI F. IMP. AVGVR PONT. III.VIR R.P.C. *Cap. pr. Num.* 18.
ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Cap.* 7. *Num.* 11.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVR PONT. III.VIR ITER. R.P.C. COS. ITER. ET TER. DESIGN. *Cap. pr. Num.* 19. *&* 20. *& Cap.* 2. *Num.* 13. *&* 15. *& Cap* 6. *Num.* 6.
IMP. CAESAR PONT. IMP. ITER. III.VIR ITER. R.P.C. COS. ITER. ET TER. DESIG. *Cap pr. Num.* 21. *& Cap.* 2. *Num.* 13.
IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III.VIR ITER. R.P.C. COS. ITER. ET TER. DESIGN. *Cap. pr. Num.* 23. *&* 24. *& Cap.* 2. *Num.* 15.
IMP. CAESAR AVGVR PONT. III.VIR ITER. R.P.C. COS. ITER. ET TER. DESIG. IMP. ITER. *Cap. pr. Num.* 22. *& Cap.* 6. *Num.* 10.
IMP. CAESAR DIVI IVLI F. PONT. COS. ITER. ET TER. DESIGN. III.VIR ITER. R.P.C. *Cap. pr. Num.* 27. *& Cap* 6. *Num.* 3.
IMP. CAESAR DIVI F. PONT. IMP. TER. COS. ITER. ET TER. DES. III.VIR ITER. R.P.C. *Cap. pr. Num.* 61. *& Cap.* 6. *Num.* 2.
DIVI F. *Cap. pr. Num.* 26.
DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num.* 33.
IMP. DIVI F. *Cap. pr. Num.* 36.
IMP. DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num.* 29.
CAESAR DIVI F. *Cap. pr. Num.* 31. *& alijs.*
CAESAR DIVI IVLI F. *Cap. pr. Num.* 25.
ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. *Cap. pr. Num.* 30.
IMP. CAESAR DIVI F. *Cap. pr. Num.* 35.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. *Cap. pr. Num.* 28. *&* 44.
CAESAR DIVI F. AVGVR PONT. IMP. QVART. COS. TER. *Cap. pr. Nu.* 62.
CAESAR DIVI F. IMP. V. COS. IIII. *Cap. pr. Num.* 63.
IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VI. *Cap. pr. Num.* 64.
ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ. Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. 5. *Cap. pr. Num.* 65.
CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VII. *Cap. pr. Num.* 66.
CAESAR IMP. VII. COS. V. *Cap. pr. Num.* 68. *& Cap.* 15. *Num.* 6.
DIVI F. P.P. *Cap. pr. Num.* 81.
IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. P.P. IMP. VII. *Cap. pr. Num.* 67.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Cap. pr. Num.* 78.
IMP. CAESAR DIVI F. PATER PATRIAE *Cap. pr. Nu.* 51. *& Cap.* 24. *Nu.* 3.
CAESAR DIVI F. COS. VI. *Cap. pr. Num.* 69. *& alijs.*
IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS P.R. VINDEX. *Cap. pr. Nu.* 71.
AVGVSTVS *Cap. pr. Num.* 97. 99. 101. 104. 106 *&* 108.
ΣΕΒΑΣΤΟΣ *Cap. pr. Num.* 98. 100. 102. 103. 105. *&* 107.
AVGVSTVS DIVI F. *Cap. pr. Num.* 85. 86. 87. 88. *& alijs.*
ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. *Cap. pr. Num.* 89.

Digitized by Google

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ *Cap. pr. Num.*92.
CAESAR AVGVSTVS. *Cap. pr. Num.*109. 111. 112. 114. 115. 117. *& alijs.*
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap pr. Num.*110. 113. 116. & 119.
IMP. CAESAR AVGVSTVS. *Cap. pr. Num.* 121. 123. 130. 132. & 144.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Nu.*122. 124. 125 *& alijs.*
AVGVSTVS P. P. *Cap. pr. Num.*80.
AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num.*75.
CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num.*73.
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Cap. pr. Num.*74.
AVGVSTVS DIVI F. COS. vii. *Cap. pr. Num.*82.
CAESAR AVGVSTVS COS. vii. *Cap. pr. Num.*84. & *Cap.*21. *Num.*3.
CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. viii. P. F. IMP. vii. *Cap. pr. Nu.*145.
AVGVSTVS DIVI F. COS. ix. IMP. vii. *Cap. pr. Num.*147.
AVGVSTVS P. P. COS. x. *Cap pr. Num.* 148.
AVGVSTVS COS. xi. *Cap. pr. Num.* 149.
AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE. *Cap. pr. Num.*153.
CAESAR AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE *Cap. pr. Nu.*153 *& alijs.*
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ
ΕΞΟΥΣΙΑΣ. *Cap. pr. Num.*155.
CAESAR AVGVSTVS DIVI F. COS. xi. TRIB. POT. *Cap. pr. Nu.*150.
AVGVSTVS DIVI F. COS. xi. TR. POT. ii. IMP. viii. *Cap. pr. Num.*157.
CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTEST. iii. P. P. *Cap. pr. Num.* 158.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS TRIB. POT. iiii. *Cap. pr. Nu.*159.
IMP. ix. TR. POT. v. *Cap. pr. Num.* 160.
IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. xi. TRIB. POT. vi. *Cap. pr. Num.* 161.
AVGVSTVS TR. POT. vii. *Cap. pr. Num.* 162.
CAESAR AVGVSTVS TRIB. POT. viii. IMP. ix. COS. xi. PATER
PATRIAE. *Cap pr. Num.* 163. & *Cap.* 26. *Num.* 1.
CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POT. ix. COS. xi. *Cap. pr. Nu.*164
IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. xi. TR. POT. x. IMP. x. *Cap. pr. Nu.*165
AVGVSTVS PONT. MAX. *Cap. pr. Num.* 167.
ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ. *Cap. pr. Num.*173.
AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. x. COS. xi. IMP. xi. *Cap. pr.*
IMP. CAESAR AVGVSTVS COS. xi. TR. POT. xi. AVGVR PONT.
MAX. IMP. xi. P. P. *Cap pr. Num.* 175. & *Cap.* 28. *Num.*9.
AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. xi. IMP. xii. COS. xi.
PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num.* 177. & *Cap.* 26. *Num.* 1.
AVGVSTVS P. M. TRI. POT. xii. *Cap. pr. Num.* 178.
AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. xiii. COS. xi. AVGVR IMP. xii.
P. P. *Cap. pr. Num.* 179. & *Cap.* 24. *Num.*7.
AVGVSTVS TR. POT. xiiii. COS. xi. IMP. xiii. P. P. *Cap. pr. Num.*180.
AVGVSTVS TRIB POT. xv. *Cap. pr. Num.*182.
AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. xvi. IMP. xiiii. COS. xi.
PATER PATRIAE *Cap. pr. Num.* 184. & *Cap.* 26. *Num.* 1.
ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΟΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΖ.
Cap. pr. Num. 185.
AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. xviii. COS. xi. PATER PA-
TRIAE IMPERATOR xiiii. *Cap. pr. Num.* 186. & *Cap.* 26. *Num.*2.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. xix.
COS. xii. PATER PATRIAE IMPERATOR. xiiii. *Cap. pr. Num.*189.
& *Cap.* 26. *Num.* 3.
IMP. AVGVSTVS TRIB. POTEST xx. *Cap. pr. Num.* 190.
AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. xxi. COS. xiii. IMP. xiiii.
*Cap. pr. Num.*191.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. xxii. COs. xii.
PATER PATRIAE IMPERATOR. xiiii. *Cap. pr. Nu.*192. & *Cap.*26. *Nu.*4.

IMP.

Digitized by Google

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIII. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Cap. pr. Num.* 193. *& Cap.* 26. *Num.* 4.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIIII. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Cap. pr. Num.* 194. *& Cap.* 26. *Num.* 4.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS, PONT. MAX. TR. POT. XXV. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Cap. pr. Num.* 195. *& Cap.* 26. *Num.* 4.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIIII. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXVI. *Cap. pr. Num.* 196. *& Cap.* 26. *Num.* 5.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIIII. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXVII. *Cap. pr. Num.* 196. *& Cap.* 26. *Num.* 6.

AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXX. COS. XIII. IMP. XV. P. P. *Cap. pr. Num.* 197.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVI. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXII. *Cap. pr. Num.* 198. *& Cap.* 26. *Num.* 7.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVI. PONTIF. MAXIM. TRIB. POTEST. XXXIII. *Cap. pr. Num.* 198. *& Cap.* 26. *Num.* 8.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVII. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXIIII. *Cap. pr. Num.* 199. *& Cap.* 26. *Num.* 9.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVIII. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXIIII. *Cap. pr. Num.* 200. *& Cap.* 26. *Num.* 9.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIX. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXIIII. *Cap. pr. Num.* 201. *& Cap.* 26. *Num.* 9.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XX. PONTIF. MAXIM. TRIB. POTEST. XXXIIII. *Cap. pr. Num.* 202. *& Cap.* 26. *Num.* 9.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXXV. COS. XIII. PATER PATRIAE IMP. XX. *Cap. pr. Num.* 203. *& Cap.* 26. *Num.* 10.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XXI. PONTIF. MAX. TRIBVN. POTEST. XXXVI. *Cap. pr. Num.* 204. *& Cap.* 26. *Num.* 11.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XXI. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXVII. *Cap. pr. Num.* 204. *& Cap.* 26. *Num.* 12.

DIVVS AVGVSTVS. *Cap. pr. Num.* 208. 209. 210. *& alijs.*

ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Num.* 232. 234.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Cap. pr. Num.* 230. 242.

DIVVS AVGVSTVS DIVI F. *Cap. pr. Num.* 205. 207.

DIVVS AVGVSTVS PATER. *Cap. pr. Num.* 217. *& alijs.*

DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE. *Cap. pr. Num.* 225. 228. 245.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΠΑΤΗΡ. *Cap. pr. Num.* 239.

ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Cap. pr. Num.* 237.

LEGATI

Digitized by Google

LEGATI IMP. CAESARIS AVGVSTI QVI OB RES BELLO PRAECLARE SVB EIVS AVSPICIIS GESTAS, ORNAMENTIS TRIVMPHALIBVS DONATI SVNT.

ANNO AB VRB. COND. DCCXL.

M. Vipſanius L. F. Agrippa Præfectus oræ maritimæ & claſſi, primus ornamentis Triumphalibus ab Imp. Cæſare Auguſto honoratus eſt, De Boſphoraneis.

AN. DCCXLII.

Ti. Claudius TI. F. TI. N. Nero Pro Cos. Legatus Auguſti, De Pannonieis, Rhæteis, Vindeliceis, Germaneis, Gentibusque Alpineis.

AN. DCCXLIII.

Nero Claudius TI. F. TI. N. Druſus Legatus Auguſti, De Vſsipeteis, Cheruſceis, Sicambreis, Cauceisque Germaneis & Galleis.

EODEM ANNO

Ti. Claudius TI. F. TI. N. Nero Pro Cos. Legatus Auguſti iterum, De Delmateis, Pannonieis, & Daceis ex Illurico,

EODEM ANNO

L. Calpurnius L. F. L. N. Piſo Pro Cos. Legatus Auguſti, De Beſſeis & Scordiſceis ex Thracia.

AN. DCCXLVII.

L. Domitius CN. F. L. N. Ahenobarbus Legatus Auguſti, De Germaneis.

AN. DCCXLVIII.

P. Sulpicius P. F. Quirinus Pro Cos. Legatus Auguſti, Ex Cilicia De Homonadenſibus.

AN. DCCLV.

M. Vinucius P. F. M. N. Legatus Auguſti, De Germaneis.

AN. DCCLIX.

Coſſus Cornelius CN. F. Lentulus Iſauricus Legatus Auguſti, De Iſaureis ex Cilicia.

DODEM ANNO

Cn. Cornelius CN. F. Lentulus Getulicus Legatus Auguſti, De Getulis ex Africa.

EODEM ANNO

C. Paſſienus Q. F. Criſpinus Rufus Legatus Auguſti, Ex Africa.

EODEM ANNO

C. Sentius C. F. C. N. Saturninus Legatus Auguſti, De Germaneis.

AN. DCCLX.

M. Valerius M. F. M. N. Cotta Meſſallinus Legatus Auguſti, De Illurieis.

AN. DCCLXI.

M. Plautius M. F. M. N. Siluanus Legatus Auguſti Ex Macedonia & Illurico.

EODEM ANNO

M. Aimilius. Q. F. M. N. Lepidus Legatus Auguſti, Ex Delmatia.

EODEM ANNO

C. Vibius C. F. Poſtumus Legatus Auguſti, Ex Delmatia.

INSCRI-

Digitized by Google

INSCRIPTIONES AC TITVLI HONORARII, TVM IPSIVS AVGVSTI, TVM ALIORVM ALIQVOT IPSIVS NECESSARIORVM,

quæ ad hiſtoriam Auguſtam pertinere videbantur, ex marmoribus antiquis fideliſſimè, vt in iiſdem legebantur, deſcripta, ex Smetiano inſcriptionum antiquarum volumine, quod eſt Brugis in muſæo Marci Laurini D. de Watervliet.

Malphiæ in Apulia, aut Calabria, in baſi.

DIVO IVLIO
CIVIT.
ZMYRNAEORVM.

In Vico Lucca in Prouincia.

IVSTITIAE
ET
CLEMENTIAE
C. CAESARIS.

Romæ in ædibus Colotianis, ad aquæ Virginis ductum, tabulæ marmoreæ fragmentum.

CAESAR C. OCTAVIVS C. F. C. N. C. PRO N.
I PATER AVGVSTI
IC. Q. PR. TR. MIL. BISQ. AED. PL. CVM
COS. IN ASIA C. TORANIO IVDEX QVAESTIONVM
PR. PRO COS. IMPERATOR APPELLATVS
EX PROVINCIA MACEDONIA.

Brixiæ, Inſubrum oppido.

C. IVLIO C. F.
FAB. SCAPT.
CAESARI
AVGVSTO.

Hic titulus Auguſto inſcribitur, qui hîc in duabus Tribubus cenſetur, Fabia ſcilicet & Scaptia, quarum altera propria ipſius erat, & gentis ſiue familiæ Octauiæ; altera Iuliorum, in quorum gentem, familiam, & iura per adoptionē Diui Iulij tranſierat Auguſtus. De Scaptia tribu fuiſſe Auguſtum ſuſpicor; argumento eſt, quòd Liuius prodat, quum Lanuuini, Aricini, Nomentani, Pedani, ciuitate donati eſſent, cenſum fuiſſe actum; cenſos eſſe nouos ciues, Tribus propter eos additas, Mœciam, Scaptiã. ac ex Aricia oriundam eſſe Octauiam gentem prodiderunt Cicero & Suetonius. Sequitur itaque Iuliam gentem de Tribu Fabia fuiſſe. At vtramque, Iuliam à Tullio Hoſtilio; Octauiam à Tarquinio Priſco, Romam eſſe traductam Dionyſius & Suetonius produnt. Fuit itaque in Tribus Vrbanas vtraque gens recenſita, ſed progreſſu temporis ex Vrbanis in Ruſticas, Iulia in Fabiam, Octauia in Scaptiam tranſiit.

Digitized by Google

Apud Cærites Tuſciæ.

IMP. CAESARI
DIVI F. AVGVSTO
PONTIF. MAXIM.
S. P. Q. CAERES

In Hiſpania, in agro Ilicitano, hodie Alicante appellant.

AVG. DIVI F.
C. METTIVS C. F. CELER
D. D.

In Hiſpania, oppido quod Ledeſma appellant, in pariete templi exteriore.

IMP. CAES. AVG. PONTIF. MAXIM.
TRIBVNIC. POT. XXVIII. COS. XIII.
PATER PATRIAE.

In Hiſpaniæ oppido, quod nunc Ariona, olim Aurigia, in quadam baſi.

IMP. CAES. AVG. PONTIF. MAXIM.
TRIB. P. XXXIIII. COS. XIII. P. P.
VICTORIAE SACR.
L. AIM. FENICELLVS AED. II. VIR
D. S. P. F.

Romæ in hortis Medicæorum, in Vaticanis collibus, in ara marmorea eleganti vndique ſculpta.
In primo latere Victoria alata in colle inter lauros ſtans, ſcutum rotundum, minimis litterulis ſic inſcriptum monſtrat.

SENATVS POPVLVSQ.
ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI F. AVG.
PONTIF. MAXIM.
IMP. COS. TRIB.
POTESTAT.

In ſe-

Digitized by Google

In ſecundo latere, ipſe Auguſtus cum Sacerdotibus adſtantibus ſacrificat, & ſunt ſuperne lituus, lanx, & poculum.

In tertio latere, Auguſtus quadrigis vehitur, & ante eum ſtat mulier, fortaſsis Liuia, cum duobus filiis. Poſt eum alius ad laurum adſtat. Supra ipſum Deus, vt apparet, Mars, in bigis vehitur. Supra mulierem, aliud Numen (fortaſſè Iuno) velo ampliſsimo arcuatim ambiente, ſe è nubibus promit.

In quarto latere, Apollo lyram tangens, in rupe ad arborem ſedet: & ante eum ſus eſt cum multis fœtibus: & paſtor cum virga, diuino habitu, pectore ſcilicet nudo, reliqua veſte tenui rugoſaque indutus: omnia optimè ſculpta: ſed partim vetuſtate, partim fracturis mutila deformataque.

Romæ ad tres columnas templi Iulij in foro Romano, in marmore Pario, quod intus abierat in cryſtallum, longo ped. ix. lato .iij. ſpiſſo.ij.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI IVLI F. COS. QVINCT.
COS. DESIGN. SEX. IMP. SEPT.
REPVBLICA CONSERVATA.

Romæ, in obeliſco campi Martij.

IMP. CAESAR
DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XII. COS. XI.
TRIB. POT. XIV.
AEGYPTO IN POTESTATEM
POPVLI ROMANI REDACTA
SOLI DONVM DEDIT.

Sub Tibure,
Loco qui vulgò Caſſano dicitur,
Totidem paſſus à vicinis ruinis
ædificij antiqui.

IMP. CAESAR
DIVI F. AVGVST.
C(X)I. P. CCCXX.

In trophæo Alpium, Elogium Auguſto dicatum, de quo
Plinius libri tertij capite xx.

IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO
PONT. MAX. IMP. XIIII. TRIBVNIC. POTESTAT. XVII.
S. P. Q. R.
QVOD EIVS DVCTV AVSPICIISQVE
GENTES ALPINAE OMNES QVAE A MARI
SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT
SVB IMPERIVM P. R. REDACTAE SVNT.

Digitized by Google

Romæ, baſis marmorea alta palmos.vij. lata palm. vj.
effoſſa in foro Romano Anno M.D.XLVIII.
ad ædem Saturni, lacumque Curtij.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XIIII. COS. XI. TRIB. POTEST. XV.
EX STIPE QVAM POPVLVS ROMANVS
ANNO NOVO ABSENTI CONTVLIT
NERONE CLAVDIO DRVSO
T. QVINCTIO CRISPINO COS.
VOLCANO.

Romæ, non procul inde, iuxta templum Diui Hadriani ad arcum
Imp. Cæſ. L. Septimij Seueri, Anno M.D.LIIII. reper-
tum fuit & huius inſcriptionis fragmentum, à nobis
poſtea ſuppletum, qua fieri potuit.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
IMP. XIIII. COS. XI TRIB. POTEST. XV.
EX STIPE QVAM PO PVLVS ROMANVS
CALENDIS IANVAR . CONTVLIT
C. MARCIO CENSORINO C. ASINIO GALLO COS.

Tradit Suetonius in vita Auguſti, omnes ordines quotannis ex voto pro ſalute ipſius Auguſti in lacum Curtij ſtipem iacere ſolitos: immo ipſum Auguſtum ex nocturno viſu quotannis certo die ſtipem à populo emendicaſſe. Item Calendis Ianuariis etiam abſenti ſtrenam conferri ſolitam. Ex qua ſumma ipſe pretioſiſſima Deorum ſimulachra mercatus, eadem vicatim dedicabat: vt Apollinem Sandaliarium in vico eiuſdem nominis, item Iouem tragœdum, & alia huiuſmodi.

Romæ,

Digitized by Google

Romæ, in area S. Apollinaris prope Agonem Anno M. D. XLVII. effoſſa fuit hæc baſis per medium fiſſa.

TI. CLAVDIVS TI. F. NERO
PONTIFEX COS. ITERVM
IMP. ITERVM
LVDOS VOTIVOS PRO REDITV
IMP. CAESARIS DIVI F. AVGVSTI
PONTIFICIS MAXIMI
IOVI OPTIMO MAXIMO FECIT
EX S. C.

Ibidem effoſſa fuit & hæc dimidiata baſis cum laruis tragicis marmoreis quinque, quæ ſuppleri ac reſtitui non incommodè hoc pacto poſſet.

P. QVINCTILIVS SE | X. F. VARVS
PONTIFEX C | OS.
LVDOS VOTIVOS PR | O REDITV
IMP. CAESARIS DIV | I F. AVGVSTI
IOVI OPTIMO M | AXIMO FECIT
TI. CLAVDIO TI. F. NER | ONE CONLEGA
EX S. | C.

In Gallia, in area Sancti Priuati, dimidio miliari ſupra pontem du Gard, ſacellum eſt ſubterraneum olim Ioui dicatum, vt indicant columnæ ſuſtinentes fornicem, ſub qua ſtatua Iouis columnæ inſidebat, cuius fragmentum ſupereſt cum hac inſcriptione.

SANCTITATI
IOVIS ET
AVGVSTI SACRVM
LVCILIVS
CESTI F.

Reperta in agro Tuſculano.

ΘΕΑ ΑΡΤΙΜ ΠΑΣΑ
ΤΙ. ΙΟΥΛ. ΠΑΜΦΙΛ.
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡ. ΣΕΒ.
ΑΝΕΘΗΚΕΝ.

Idem Latinè.

Deæ Veneri cæleſti
Ti. Iul. Pamphil.
Libert. Aug.
dicauit.

Tergeſtæ Coloniæ, Fori Iulij oppido, nunc Trieſte.

IMP. CAESAR COS. DESIG. TERT.
III. VIR R. P. C. ITERVM
MVRVM TVRRESQ. FECIT.

In ciuitate Caſtellana Faliſcorum oppido, tabula marmorea.

HONORI
IMP. CAESARIS DIVI F.
AVGVSTI PONT. MAXIM.
PATR. PATRIAE ET MVNICIP.
MAGISTRI AVGVSTALES
C. EGNATIVS M. L. GLYCO
C. EGNATIVS C. L. MVSICVS
C. IVLIVS CAESAR L. ISOCHRYSVS
Q. FLORONIVS Q. L. PRINCEPS
VIAM AVGVSTAM AB VIA
ANNIA EXTRA PORTAM AD
CERERIS SILICE STERNENDAM
CVRARVNT PECVNIA SVA
PRO LVDIS.

Romæ in duobus cippis, eiuſdem formæ ac magnitudinis, eodemque modo inſcriptis: quorum alter ad domum Alteriorum ſub Capitolio iacet, alter verò ad domum Cæſiam in Vaticano erectus ſtat.

IMP. CAESAR DIVI F.
AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS
TRIBVNIC. POTEST. XVII.
EX S. C. TERMINAVIT.

R. R. PROX. CIPP. PED. CLXVIS.

Cordubæ in Hiſpania, in ſummo templo in columna ex ſaxo nigro.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
COS. XIII. TRIB. POTEST. XXI. PONTIF. MAX.
A BAETE. ET IANO AVGVST. AD OCEANVM
L. XIIII.

Peru-

Peruſij, in porta.

AVGVSTO SACR. PERVSIA RESTITVTA.

Fani Fortunæ, in Piceno, in porta antiqua, quam ab Auguſto primùm erectam, poſteri in honorem Conſtantini Magni, Conſtantini, Conſtantis, & Conſtantij patris, ſuperimpoſitis columnis, additiſque ornamentis, in arcum triumphalem poſtea verterunt.

In media arcus faſcia.

IMP. CAES. DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS
COS. XIII. TRIBVNICIA POTEST. XXXII. IMP. XVI.
PATER PATRIAE MVRVM DEDIT.

Ledeſmæ in Hiſpania (quam Bletiſam antiquitus fuiſſe autumant) in æde Diuæ Mariæ.

IMP. CAESAR AVG. PONTIF.
MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXVIII.
COS. XIII. PATER PATR.
TERMINVS AVGVSTAL. INTER
BLETISAM ET MIROBR. ET SALM.

Romæ in quodam opere publico.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
PONT. MAX. TRIB. POT. XXX.
IMP. XV. COS. XIII. PATER PATRIAE
P. LENTVLVS C. F. SCIPIO
T. QVINCTIVS CRISPINVS VALERIANVS COS.
EX S. C. FACIVNDVM COERAVER.
EIDEMQVE PROBAVER.

Romæ,

Romæ, in aquæductu Aquæ Marciæ, ad portam Eſquilinam.

IMP. CAESAR DIVI IVLI F. AVGVSTVS
PONTIFEX MAXIMVS COS. XII.
TRIBVNIC. POTESTAT. XIX. IMP. XIIII.
RIVOS AQVARVM OMNIVM REFECIT.

Emeritæ Auguſtæ in Hiſpania in ædibus Ferdinandi de Carrera.

IMP. CAES. DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX.
COS. XI. TRIBVNIC. POTEST. X. IMP. VIIII.
ORBE MARI ET TERRA PACATO TEMPLO
IANI CLVSO ET REP. P. R. OPTIMIS LEGIBVS
ET SANCTISSIMIS INSTITVTIS REFORMATA
VIAM SVPERIOR. COS. TEMPORE INCHOATAM
ET MVLTIS LOCIS INTERMISSAM PRO DIGNITA-
TE IMPERII P. R. LATIOREM LONGIOREMQVE
GADEIS VSQ. PROMOVIT.

Arimini, in lateribus pontis cuiuſdam.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. PONT. MAX. COS.
XIII. IMP. XXI. TRIBVNIC. POTEST. XXXVII. P. P.

TI. CAESAR AVGVSTI F. DIVI IVLII N. AVG.
PONT. MAX. COS. IIII. IMP. VIII. TRIB. POTEST. XXII.
DEDERE.

Iaderæ in Illyrico, iuxta portam qua in agrum itur.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. PARENS COLONIAE
MVRVM ET TVRRES DEDIT.

L. IVLIVS OPTATVS TVRRES VETVSTATE CONSVMPTAS
IMPENSA SVA RESTITVIT.

Terraci-

Digitized by Google

Terracinæ, olim Anxur, Volſcorum metropolis.

ROMAE ET AVGVSTO CAESARI

DIVI F. COLONIA ANXVR.

Beneuenti.

IMP. CAESARI AVGVSTO

ET COLONIAI BENEVENTANAI.

Puteolis, in fronte templi maioris, quod antiquum eſt, quadratum, totum ex Pario marmore, opere Corinthiaco pulcherrimo.

RNIVS L.F. TEMPLVM AVGVSTO CVM ORNAMENTIS D.D.

forſan L. CALPVRNIVS

Polæ, in Illyrico oppido maritimo, quod alijs Iulia pietas, in Sacello Octauiani.

ROMAE ET AVG.

CAES. DIVI F.

PAT. PAT.

Emeritæ Auguſtæ in Hiſpania, in ædibus Ferdinandi de Carrera.

DIVO AVGVSTO

ALBINVS ALB. F. FILAMEN

DIVAE AVG. PROVINCIAE

LVSITA.

Romæ, Obeliſci, qui in Vaticano eſt, titulus.

DIVO CAESARI DIVI IVLII F. AVGVSTO

TI. CAESARI DIVI AVGVSTI F. AVGVSTO

SACRVM.

Fani Fortunæ, in Piceno.

Q. TITIENVS Q. F.

IVLIA QVADRATVS.

Hæ duæ inſcriptiones eò pertinent, quòd tradunt auctores, Auguſtum in honorem gentis Iuliæ Tribū Iuliam inter triginta quinque Tribus populi Romani retuliſſe, abolito antiquo alicuius è Tribubus cognomine: idque, vti veriſimile eſt, eius Tribus è qua erat D. Iulius, ſiue Fabia, ſiue Scaptia hæc fuerit.

Inter Ariciam & Bouillas in Latio.

DIS MANIBVS

Q. IVNIVS Q. F. IVLIA

VALENS

MIL. LEG. V. ALAVD.

VIX. ANN. XLIIX.

D. XX. H. IIX.

VIVVS FECIT SIBI ET SVIS

IN FR. P. IIIII. IN A. P. IIII.

Digitized by Google

Baſes duæ æquales è Tiburtino, altæ palmos. vj. latæ. iiij. coronis ſuis ſpoliatæ. Repertæ anno M. D. L I. ante ædiculam S. Mariæ AEgyptiacæ.

C. CAESARI AVGVSTI F.
PONTIFICI COS.
DESIGNATO
PRINCIPI IVVENTVTIS

L. CAESARI AVGVSTI F.
AVGVRI COS.
DESIGNATO
PRINCIPI IVVENTVTIS

Arimini.

C. CAESAR AVGVSTI F.
C O S.
VIAS OMNES ARIMINI
STERNI //////////////

In Hiſpania in oppido quod nunc Arione, olim Aurigia, apud portam Adugarim.

L. CAES. AVG. F. DIVI NEP.
PRINC. IVVENT. AVGVRI
COS. DESIGN.

In Hiſpania Bætica, Bianæ, quæ olim Alba Varcaonenſis dicta.

L. CAESARI AVGVSTI F. DIVI IVLI N.
PRINCIPI IVVENTVTIS AVGVRI
COS. DESIGNATO
MVNICIPIVM ALBENSE VARCAONENSE.

Romæ, ante templum S. Apoſtolorum, retro Mineruam.

OSSA
C. CAESARIS
AVGVSTI F.
PRINCIPIS IVVENTVTIS

Bononiæ in atrio domus Philippi Albergati.

DIVVS AVG. PARENS
DEDIT. ET
C. CAES. AVGVSTVS
GERMANICVS
REFECIT.

In agro Tuſculano, in Monaſterio Grottæ Ferratæ, in vrnula marmorea.

CELADVS
C. CAESARIS
DISP.

Romæ, in muſæo Cardinalis Carpenſis.

ABINNAEVS
CAESARIS AVG. P.
FASTO.

Digitized by Google

FASTORVM MAGISTRATVVM ET TRIVMPHORVM ROMANORVM PARS

AB ANNO VRB. COND. DCCIX. VSQVE AD ANNVM DCCLXVI.

IX. C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR V. M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS

XVI. PRAETORES FACTI.

AEDILES CERIALES PRIMVM CREARI COEPTI.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR DICT. PERP.

C. OCTAVIVS C. F. C. NEPOS QVI IMPER. CONSTIT. CAVS.

POSTEA C. IVLIVS CAESAR APPEL. EST MAG. EQ.

VT QVM M. LEPIDVS PALVDATVS EXISSET INIRET.

CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS MAG. EQ.

IN SEQVENTEM ANNVM DESIGNATVS ERAT NON INIIT.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR VI.

DICT. PERP. COS. V.

OVANS EX MONTE ALBANO

VII. KAL. FEBR.

EODEM ANNO IDIBVS MART.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR

A BRVTO ET CASSIO CVM CONIVRATIS IN CVRIA OCCISVS EST.

IN EIVS LOCVM COS. FACTVS EST

P. CORNELIVS P. F. /. N. DOLABELLA EX IDIB. MART.

BELLVM CIVILE MVTINENSE.

DCCX. C. VIBIVS C. F. C. N. PANSA A. HIRTIVS. A. F. /. NEPOS.

IN MAGI. OCCIS. IN EIVS L. F. E. IN PROELIO OCCI. IN EIVS L. F. E.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR OCTAVIANVS. Q. PEDIVS M. F. /. NEPOS.

QVI POSTEA IMP. CAESAR AVGVSTVS IN MAGISTRATV MORTVVS EST.

APPEL. EST ABDIC. IN EIVS L. F. E. IN EIVS LOCVM FACTVS EST

C. ALBIVS C. F. /. N. CARRINAS. P. VENTIDIVS P. F. /. N. BASSVS

IDEM QVI PRAETOR ERAT.

EODEM ANNO EX A. D. V. KAL. DECEMBR.

AD PRIDIE KAL. IANVAR. SEXTAS.

TRIVMVIRI REI PVBLICAE CONSTITVENDAE.

REMPVBLICAM TENVERVNT.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS.

M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS. III VIRI REI PVBLIC. CONSTIT.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS.

PRO COS.

EX GALLIA.

IIII. KAL. IANVAR.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II.

III VIR R. P. C. PRO COS.

EX HISPANIA.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS

M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS. III VIRI REIPVBLIC. CONSTIT.

C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

Digitized by Google

BELLVM CIVILE PHILIPPENSE
CVM BRVTO, CASSIO, ET CONIVRATIS.

EODEM ANNO

A. POSTVMIVS A. F. A. N. ALBINVS BRVTVS
IN SEQVENTEM ANNVM DESIGNAT. ERAT
LEGE PEDIA DAMNATVS NON INIIT.
IN EIVS LOCVM FACTVS EST
M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II. L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS
CENS. L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS P. SVLPICIVS P. F. /. N. QVIRINVS L. N. F.

P. VATINIVS P. F. /. NEPOS
PRO COS.
DE ILLYRICO.
PRID. KAL. IANVAR.

II. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIRI REI PVBLIC. CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

P. SERVILIVS P. F. C. N. VATIA ISAVRICVS. L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS

BELLVM CIVILE PERVSINVM

L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS.
COS.
EX ALPIBVS K. IANVAR.

III. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS II. C. ASINIVS CN. F. /. N. POLLIO
ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST

EX KAL. DECEMBR.

L. CORNELIVS P. F. /. N. BALBVS P. CANIDIVS P. F. /. N. CRASSVS.

C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.
III VIRI R. P. C.
OVANS QVOD PACEM CVM M. ANTONIO FECIT
//// /// ////////

M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS
III. VIR. R. P. C.
OVANS QVOD PACEM CVM C. CAESARE FECIT.
//// /// ///////

IIII. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS III VIR REI PVBLICAE CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

L. MARCIVS L. F. /. N. CENSORINVS C. CALVISIVS C. F. /. N. SABINVS.

L. MARCIVS L. F. C. N. CENSORINVS
COS.
EX MACEDONIA K. IANVAR.

HOC ANNO.

TRIVMVIRORVM REI PVBLICAE CONSTITVENDAE ACTA A SENATV POPVLOQVE ROMANO RATA ESSE IVSSA SVNT.

EX /// ////// Q. SALVIVS /. F. /. N. RVFVS.

C. ASINIVS CN. F. /. N. POLLIO
PRO COS.
EX PARTHINEIS VII KAL. NOVEMBR.

T M.

v M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
M. ANTONIVS M. F. M. NEPOS
QVI HOC ANNO IMP. ANTONIVS APPEL. E. — III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN.

EODEM ANNO

AP. CLAVDIVS C. F. AP. N. PVLCHER — C. NORBANVS C. F. /. N. FLACCVS
EX //// ///// — SEX. TAEDIVS /. F. /. N. AFER
ANTIQVAM INIRET MORTVVS EST.

P. VENTIDIVS P. F. /. NEPOS
PRO COS.
EX TAVRO MONTE ET PARTHEIS
V. K. DECEMBR.

VI M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II.
IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS II. III VIRI REI PVBLICAE CONSTIT.
C. IVLIVS DIVI F. C. N. CAESAR OCTAVIAN. II. AD PRID. KAL. IANVAR. QVINTAS
QVI IN HOC HONORE IMP. CAESAR APPEL. EST.

BELLVM CIVILE SICVLVM
CVM SEX. POMPEIO CN. F.

EODEM ANNO

M. VIPSANIVS L. F. /. N. AGRIPPA — L. CANINIVS L. F. /. N. GALLVS
EX //// ///// — T. STATILIVS T. F. /. N. TAVRVS
VII L. GELLIVS L. F. L. N. POBLICOLA — M. COCCEIVS M. F. /. N. NERVA
ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST — ABDIC. IN EIVS LOC. FACT. EST
L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS II. — P. SVLPICIVS P. F. /. N. QVIRINVS

HOC ANNO

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS III VIR R. P. C. II.
COACTVS A CONLEGA IMP. CAESARE DIVI F. OCTAVIANO ABDIC.

CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS
PRO COS.
EX HISPANIA
XVI. KAL. SEXTIL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. II.
III VIR R. P. C. II.
OVANS EX SICILIA
IDIB. NOVEMBR.

VIII L. CORNIFICIVS L. F. /. NEPOS — SEX. POMPEIVS SEX. F. /. NEPOS
IX IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS II. — L. SCRIBONIVS L. F. /. N. LIBO
KAL. IANVAR. ABDIC. IN EIVS L. F. E.
L. SEMPRONIVS L. F. L. N. ATRATINVS

BELLVM ILLYRICVM.
BELLVM MARSICVM.

T. STATILIVS T. F. /. N. TAVRVS
PRO COS.
EX AFRICA PRIDIE KAL. IVL.
EX K. IVLIS PAVLLVS AIMILIVS L. F. M. N. LEPIDVS
EX K. IVLIS C. MEMMIVS C. F. /. NEPOS

C. SOSIVS C. F. T. NEPOS
PRO COS.
EX IVDAEA
III. NON. SEPTEMBR.

C. NORBANVS C. F. /. N. FLACCVS
PRO COS.
EX HISPANIA
IIII IDVS OCTOBR.

Digitized by Google

EX K. NOVEMB. M. HERENNIVS /. F. /. NEPOS

SEX. POMPEIVS CN. F. CN. N. MAGNVS PIVS
IN SEQVENTEM ANNVM DESIG. ERAT
ANTEQ. INIRET HOSTIS IVDICAT. OCC. E.
IN EIVS LOCVM FACTVS EST

DCCXX. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. II. L. VOLCATIVS L. F. /. N. TVLLVS
KAL. IANVAR. ABDIC. IN EIVS L. F. E.
L. AVTRONIVS P. F. L. N. PAETVS
EX K. MAIS L. FLAVIVS C. F. /. N. SAEVINVS
EX K. IVLIS M'. ACILIVS /. F. /. NEPOS
EX K. IVLIS C. FONTEIVS C. F. /. N. CAPITO
EX K. SEPTEMB. L. VINICIVS /. F. /. NEPOS
EX K. OCTOBR. L. LAENONIVS /. F. /. NEPOS

I CN. DOMITIVS L. F. CN. N. AHENOBARB. C. SOSIVS C. F. T. NEPOS
EX K. IVLIS PAVLLVS AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS
EX K. IVLIS L. CORNELIVS /. F. /. NEPOS
EX K. NOVEMB. N. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA
CN. DOMITIVS L. F. CN. N. AHENOBARB.
PRO COS.
EX HISPANIA /// /////
IMP. ANTONIVS M. F. M. NEPOS
IN SEQVENTEM ANNVM DESIGN. ERAT
HOSTIS IVDICATVS NON INIIT
IN EIVS LOCVM FACTVS EST

II IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. III. M. VALER. M. F. M. N. MESSALLA CORVINVS

BELLVM CIVILE AD ACTIVM.

EX K. MAIS M. TITIVS M. F. /. N. RVFVS
HOC ANNO EX A. D. IIII. NONAS SEPTEMBR.

VICTO AD ACTIVM M. ANTONIO M. F.
QVI III VIR R. P. C. FVERAT
IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS
REM PVBLICAM SOLVS TENVIT.

EX K. OCTOBR. CN. POMPEIVS Q. F. Q. N. RVFVS

III IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. IIII. M. LICINIVS M. F. M. N. CRASSVS

BELLVM ALEXANDRINVM.

EX K. IVLIS C. ANTISTIVS C. F. /. NEPOS
EX IDIB. SEPT. M. TVLLIVS M. F. M. N. CICERO
EX K. NOVEMB. L. SANIVS /. F. /. N. RVFVS

IIII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. V. SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS
IN HOC HONORE REPVBLICA CONSERVATA
A SENATV POPVLOQ. ROMANO.
PATER PATRIAE APPELLATVS EST.

EX K. IVLIS POTITVS VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA
IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS III.
COS. V.
DE PANNONIEIS DELMATEIS IAPVDIBVS
ET GALLEIS VIII. IDVS SEXTIL.
C. ALBIVS C. F. /. N. CARRINAS
PRO COS.
DE GALLEIS MORINEIS ET SERVEIS
VIII IDVS SEXTIL.

IMP.

Digitized by Google

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS IIII.
COS. V.
EX MACEDONIA ET ACTIO
VII IDVS SEXTIL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS V.
COS. V.
DE REGINA CLEOPATRA EX AEGYPTO

PACE P.R. TERRA MARIQ. PARTA IANVS CLVSVS III.

L. AVTRONIVS P. F. L. N. PAETVS
PRO COS.
EX AFRICA XVII K. SEPTEMBR.

EX K. NOVEMB. C. FVRNIVS P. F. /. NEPOS
EX K. NOVEMB. C. CLVVIVS /. F. /. NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS
MORVM LEGVMQ. REGIMINE IN DECENNIVM ACCEPTO
SINE CENSVRAE HONORE CENSVM P. R. TER EGIT PRIMVMQ. HOC ANNO

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA LVST. FECER. LXXII

V IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. VI. M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA II.

M. LICINIVS M. F. M. N. CRASSVS
PRO COS.
EX THRACIA ET GETEIS
IIII NON. IVL.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIANVS
REI PVBLIC. CONSTITVEND. POTESTATEM
IN DECENNIVM ACCEPIT

VI IMP. CAESAR DIVI F. C. N. OCTAVIAN. VII. M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA III.
QVI IN HOC HONORE AVGVSTVS APPEL. E.

M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA
CORVINVS PRO COS.
EX GALLIA VII K. OCTOBR.

VII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS VIII. T. STATILIVS T. F. /. N. TAVRVS II

BELLVM CANTABRICVM.

SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. N.
PRO COS.
EX HISPANIA VII. K. FEBR.

VIII IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS IX. M. IVNIVS D. F. M. N. SILANVS

PACE P.R. TERRA MARIQ. PARTA IANVS CLVSVS IIII

IX IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS X. C. NORBANVS C. F. C. N. FLACCVS
DCCXXX. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS XI. A. TERENTIVS A. F. /. N. VARRO MVRENA
ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS E. IN MAGIST. MORT. E. IN EIVS L. FACT. E.
L. SESTIVS P. F. VIBI NEPOS CN. CALPHVRNIVS CN. F. CN. N. PISO

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
DICTATOR PERPETVVS APPELLATVS EST
ABDICAVIT EX A. D. V. KAL. IVLI. TRIBVNICIA POTESTATE ACCEPTA

I M. CLAVDIVS M. F. M. N. MARCELLVS AISERN. L. ARRVNTIVS L. F. L. NEPOS
EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE II.
COS. XI. P. P. IMP. VIII.

CENS. L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS PAVLLVS AIMILIVS L. F. M. N. LEPIDVS L. N. F.

Q. AI-

Digitized by Google

II. Q. AIMILIVS M'. F. /. N. LEPIDVS M. LOLLIVS M. F. /. NEPOS

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE III.

COS. XI. P. P. IMP. VIII.

L. SEMPRONIVS L. F. L. N. ATRATINVS.

PRO COS.

EX AFRICA IIII. IDVS OCTOBR.

III. M. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS P. SILIVS P. F. C. N. NERVA

PAX CVM PARTHEIS, SIGNIS RECEPTIS

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IIII.

COS. XI. P. P. IMP. VIII.

IIII. Q. LVCRETIVS Q. F. /. N. VESPILLO C. SENTIVS C. F. C. N. SATVRNINVS.

BELLVM PANNONICVM

L. CORNELIVS P. F. /. N. BALBVS

PRO COS.

EX AFRICA VI. KAL. APRILES

EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE V.

COS. XI. P. P. IMP. IX.

EX K. IVLIS M. VINICIVS P. F. L. NEPOS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

MORVM LEGVMQ. REGIMEN ITER. IN QVINQVEN. ACCEPIT.

V. P. CORNELIVS P. F. CN. N. LENT. MARCELL. CN. CORNELIVS L. F. /. N. LENTVLVS

EX A. D. V KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VI.

COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA TRIBVNICIAM POTESTATEM

AB IMP. CAESARE DIVI F. AVGVSTO IN QVINQVENNIVM ACCEPIT.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS

ET M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA

REI PVBLICAE CONSTITVENDAE POTESTATEM

IN QVINQVENNIVM ACCEPERVNT.

VI. C. FVRNIVS C. F. P. NEPOS C. IVNIVS C. F. C. N. SILANVS

LVDI SAECVLARES QVINCTI EX S.C. FACTI

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VII.

COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE II.

COS. III. IMP. IIII.

VII. L. DOMITIVS CN. F. L. N. AHENOBARBVS P. CORNELIVS P. F. P. N. SCIPIO

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VIII.

COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE III.

COS. III. IMP. IIII.

EX K. IVLIS L. TARIVS /. F. /. N. RVFVS

VIII. M. LIVIVS L. F. /. N. DRVSVS LIBO L. CALPVRNIVS L. F. L. N. PISO CAESONIN.

EX A. D. V. KAL. IVLI.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IX.

COS. XI. P. P. IMP. IX.

M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE IIII.

COS. III. IMP. IIII.

P. SILIVS

Digitized by Google

P. SILIVS P. F. C. N. NERVA
PRO COS.
EX ALPIBVS ET PANNONIEIS
//// ///////////
L. ASINIVS C. F. CN. N. GALLVS
PRO COS.
DE SAVROMATEIS
/// ///////

IX M. LICINIVS M. F. M. N. CRASSVS CN. CORNELIVS CN. F. LENTVLVS AVGVR
QVI POSTEA GETVLICVS APPELLAT. E.
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE X.
COS. XI. P. P. IMP. X.
M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE V.
COS. III. IMP. IIII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
MORVM LEGVMQ. REGIMEN TERT. IN QVINQVENN. ACCEPIT.

DCCXL TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO P. QVINCTILIVS SEX. F. /. N. VARVS
QVI POSTEA TI. CAESAR AVG. APPEL. E.
EX A. D. PRID. NONAS MART.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS FACT. EST.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
REI PVBL. CONSTIT. POTEST. TERT. IN QVINQVENN. ACCEPIT.
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XI.
COS. XI. P. P. IMP. XI.
M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIAM POTESTATEM
ITERVM IN QVINQVENNIVM ACCEPIT.

I M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA BARBAT. P. SVLPICIVS P. F. P. N. QVIRINVS
AIMILIANVS IN MAG. M. E. IN EIVS L. F. E.
C. VALGIVS C. F. Q. N. SATVRNIN RVFVS
ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS E.
C. CANINIVS C. F. C. N. REBILVS
IN MAGISTRATV MORTVVS EST.
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XII.
COS. XI. P. P. IMP. XII.
M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA PONTIFEX TRIBVNICIA POTESTATE VII.
COS. III. IMP. IIII. QVI HOC ANNO MORTVVS EST.

BELLVM GERMANICVM.

II PAVLLVS FABIVS Q. F. Q. N. MAXIMVS Q. AELIVS Q. F. /. N. TVBERO
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XIII.
COS. XI. P. P. IMP. XII.

III IVLVS ANTONIVS M. F. M. NEPOS Q. FABIVS Q. F. Q. N. MAXIM. AFRICANVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XIIII.
COS. XI. P. P. IMP. XIII.

IIII NERO CLAVDIVS TI. F. TI. N. DRVSVS GERM. T. QVINCTIVS T. F. /. N. CRISPIN. SVLPIC.
IN MAGISTRATV MORTVVS EST
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XV.
COS. XI. P. P. IMP. XIII.

Digitized by Google

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
MORVM LEGVMQ. REGIMEN QVART. IN DECENN. ACCEPIT.

V. C. MARCIVS L. F. L. N. CENSORINVS C. ASINIVS C. F. CN. N. GALLVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XVI.
COS. XI. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO
PRO COS. OVANS
DE DALMATEIS PANNONIEIS ET DACEIS
EX ILLVRICO /// //////////

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
REI PVBL. CONSTIT. POTEST. QVART. IN DECENN. ACCEPIT.

VI. TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO II. CN. CALPVRNIVS CN. F. CN. N. PISO II.
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XVII.
COS. XI. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO TRIBVNICIAM POTESTATEM
AB IMP. CAESARE DIVI F. AVGVSTO IN QVINQVENNIVM ACCEPIT.
C. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR VIPSANIAN.
IN SEQVENTEM ANN. DESIG. ERAT NON INIIT

VII. D. LAELIVS D. F. D. N. BALBVS C. ANTISTIVS C. F. /. N. VETVS
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO
II. COS. II.
DE GERMANEIS KAL. IANVAR.
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XVIII.
COS. XI. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO PONTIFEX TRIBVNIC. POTEST. II.
COS. II. IMP. II.
EX K. IVLIS MANILIVS C. F. /. NEPOS
EX K. IVLIS Q. NONIVS SEX. F. ASPRENAS TORQVATVS

VIII. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS XII. L. CORNELIVS P. F. P. N. SVLLA
ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS EST
/. //////// ./. F. /. N. ////////
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XIX.
COS. XII. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO PONTIFEX TRIBVNIC. POTEST. III.
COS. II. IMP. II.

IX. C. CALVISIVS C. F. C. N. SABINVS L. PASSIENVS Q. F. CRISPINVS RVFVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XX.
COS. XII. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO PONTIFEX TRIBVNIC. POTEST. IIII.
COS. II. IMP. II.
L. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR VIPSANIAN.
IN SEQVENTEM ANN. DESIG. ERAT NON INIIT.

DCCL. L. CORNELIVS L. F. /. N. LENTVLVS M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALLA COTTA
FLAMEN MARTIALIS.
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXI.
COS. XII. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO PONTIFEX TRIBVNIC. POTEST. V.
COS. II. IMP. II.

I. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS XIII M. PLAVTIVS M. F. A. N. SILVANVS
ABDICAVIT IN EIVS LOCVM FACTVS EST
/. ////////// /. F. /. N. //////////

EX A.

Digitized by Google

EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXII.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.
EX K. IVLIS C. CANINIVS L. F. /. N. GALLVS
II COSSVS CORNELIVS CN. F. LENTVLVS L. CALPVRNIVS CN. F. CN. N. PISO AVGVR
QVI POSTEA ISAVRICVS APPELLAT. EST
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXIII.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.
III C. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR VIPSANIAN. L. AIMILIVS L. F. M. N. PAVLLVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXIIII.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.
IIII P. VINICIVS M. F. P. NEPOS P. ALFINIVS P. F. /. N. VARVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXV.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
MORVM LEGVMQ. REGIMEN QVINCT. IN DECENN. ACCEPIT.
V L. AILIVS L. F. /. N. LAMIA M. SERVILIVS M. F. L. N. GEMINVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXVI.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
REI PVBL. CONSTIT. POTEST. QVINCT. IN DECEN. ACCEPIT.
VI SEX. AELIVS Q. F. /. N. CATVS C. SENTIVS C. F. C. N. SATVRNINVS
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS SINE CONLEGA CENSVM VICATIM EGIT
LVSTRVM NON FECIT.
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXVII.
COS. XIII. P. P. IMP. XIIII.
TI. CLAVDIVS TI. F. TI. N. NERO AB IMP. CAESARE DIVI F. AVGVSTO
ADOPTATVS TRIBVNICIAM POTESTATEM ITER. IN DEC. ACCEP.
VII L. VALERIVS POTITI F. M. N. MESSALLA CN. CORNELIVS L. F. L. N. CINNA
VOLVSVS MAGNVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POTEST. XXVIII.
COS. XIII. P. P. IMP. XV.
TI. IVLIVS AVGVSTI F. DIVI N. CAESAR PONT. TRIBVN. POTEST. VII.
COS. II. IMP. III.
VIII M. AIMILIVS L. F. /. N. LEPIDVS L. ARRVNTIVS L. F. L. NEPOS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POTEST. XXIX.
COS. XIII. P. P. IMP. XV.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. VIII.
COS. II. IMP. IIII.
EX K. IVLIS C. ATTEIVS C. F. /. N. CAPITO
EX K. IVLIS C. VIBIVS C. F. /. N. POSTVMVS
IX A. LICINIVS A. F. /. N. NERVA SILANVS Q. CAECILIVS Q. F. Q. N. METEL. CRETIC.
SILANVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXX.
COS. XIII. P. P. IMP. XV.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. IX.
COS. II. IMP. IIII.
EX K. IVLIS P. CORNELIVS CN. F. LENTVLVS SCIPIO
EX K. IVLIS T. QVINCTIVS T. F. CRISPIN. VALERIAN.

 DCCLX.

Digitized by Google

DCCLX. M. FVRIVS P. F. P. N. CAMILLVS SEX. NONIVS L. F. L. N. QVINCTILIANVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXI.
COS. XIII. P. P. IMP. XV.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. X.
COS. II. IMP. V.
EX K. IVLIS C. APRONIVS C. F. C. NEPOS
EX K. IVLIS A. VIBIVS C. F. C. N. HABITVS
I. C. POPPAEVS Q. F. Q. N. SABINVS Q. SVLPICIVS Q. F. Q. N. CAMERINVS
EX A. D. V. KAL. IVLI.
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXII.
COS. XIII. P. P. IMP. XVI.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XI.
COS. II. IMP. V.
EX K. IVLIS M. PAPIVS M. F. M. N. MVTILVS
EX K. IVLIS Q. POPPAEVS Q. F. Q. N. SECVNDINVS
II. P. CORNELIVS P. F. P. N. DOLABELLA C. IVNIVS C. F. M. N. SILANVS
FLAMEN MARTIALIS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXIII.
COS. XIII. P. P. IMP. XVI.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XII.
COS. II. IMP. V.
EX K. IVLIS SEX. CORNELIVS CN. F. CN. N. LENTVLVS
MALVGINENSIS FLAMEN DIALIS.
III. M. AIMILIVS Q. F. M'. N. LEPIDVS T. STATILIVS T. F. T. N. TAVRVS
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXIIII.
COS. XIII. P. P. IMP. XVII. XVIII. XIX. XX.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XIII.
COS. II. IMP. VI. VII.
EX K. IVLIS L. CASSIVS L. F. L. N. LONGINVS
IIII. GERMANIC. IVL. TI. F. AVG. N. CAESAR C. FONTEIVS C. F. C. N. CAPITO
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR
III. COS. II. PROCOS.
DE ILLVRIEIS PANNONIEIS DALMATEIS
ET GERMANEIS VI. IDVS MAI.
EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXV.
COS. XIII. P. P. IMP. XX.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XIIII.
COS. II. IMP. VII.

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
MORVM LEGVMQ. REGIMEN SEXT. IN DECENN. ACCEPIT.
EX K. IVLIS C. VISELLIVS C. F. C. N. VARRO
V. C. SILIVS P. F. P. NEPOS L. MVNATIVS L. F. L. N. PLANCVS

IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS
ET TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR
REI PVBLICAE CONSTITVENDAE POTESTATEM
IN DECENNIVM ACCEPERVNT.

EX A. D. V. KAL. IVLI
IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXVI.
COS. XIII. P. P. IMP. XXI.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XV.
COS. II. IMP. VII.

SEX.

Digitized by Google

VI. SEX. POMPEIVS SEX. F. SEX. NEPOS SEX. APPVLEIVS SEX. F. SEX. NEPOS
EX A. D. V. KAL. IVLI

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONTIF. MAXIMVS TRIBVNIC. POTEST. XXXVII.
COS. XIII. P. P. IMP. XXI.

TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. XVI.
COS. II. IMP. VII.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG. TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR LVST. F. LXXIII.

HOC ANNO AD XIIII. KAL. SEPTEMBR.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS MORTVVS EST.
TI. IVLIVS AVG. F. DIVI N. CAESAR
COGNOMEN AVGVSTI CVM IMPERIO ACCEPIT.

FRAGMENTVM MARMOREVM
FASTORVM MVNICIPALIVM, PRAECIPVOS MVNICIPII ALICVIVS MAGISTRATVS CONTINENS, VNA CVM CONSVLATIBVS VRBIS ROMAE.

P. PAETINIVS
P. PVBLILIVS AED.
L. SEMPRONIVS L. SCRIBONIVS
K. IVL. P. AIMILIVS
C. MEMMIVS
K. NOVEMB. M. HERENNIVS
BELLVM ILLYRIC.
EX K. IVL. AD K. IVL.
Q. LAERTIVS. C. CVMBIVS II. VIR
BELLVM MARSIC.
C. ANNIVS. SEX. VETTIVS. AED.
EX K. IVL. AD K. IVL.
L. SCVTARIVS. M. CALPVRNIVS. Q.
IMP. CAESAR. II. L. VOLCATIVS
K. IAN. P. A||||ONIVS
K. MAII. L. FLAVIVS
K. IVL. M. A|ILIVS. C. FONTEIVS
K. SEP. L. VINVCIVS
K. OCT. L. LAENONIVS
EX K. IVL. AD K. IVL.
C. AEMILIVS. Q. PONTINIVS. II. VIR
C. VALERIVS. C. TVRPILIVS. AED.
L. LIVIVS LIGVS. L. CORNELIVS. Q.
CN. DOMITIVS. C. SOSIVS
K. IVL. L. CORNELIVS
K. NOV. N. VALERIVS
EX K. IVL. AD K. IVL.
PRAEFECTI
T. LICINIVS. L. CORNELIVS
EX K. IVL. AD K. FEBR.
C. PLOTIVS. C. ANNAEVS. II. VIR

EX. K. IVL. AD K. FEBR.
SEX. TITIVS. L. GEMINIVS II. VIR.
P. SEXTILIVS
EX K. IVL. AD K. IAN.
L. SCVTARIVS. T. SEPTIMIVS. II. VIR.
T. ANTONIVS. M. VALERIVS. Q.
IMP. CAESAR. III. M. VALERIVS
K. MAII. M. TITIVS
K. OCT. CN. POMPEIVS
EX K. FEBR. AD K. IVL.
M. METILIVS. L. ANNAEVS. AED.
HOC ANNO QVAESTORES CREATI
EX K. IVL. AD K. IVL.
C. SVLPICIVS
C. SALVIVS BVBVLCVS. Q.
IMP. CAESAR. IIII. M. LICINIVS
K. IVL. C. ANTISTIVS
BELLVM ALEXANDR.
EID. SEPT. M. TVLLIVS
K. NOV. L. SALNIVS
EX K. IAN. AD K. IAN.
L. CORNELIVS. Q. VETTIVS. II. VIR.
L. CASSIVS. C. GEMINIVS NIGER. Q.
IMP. CAESAR. V. SEX. APPVLEIVS
L. OPPIVS. L. LIVIVS. II. VIR.
M. NERVIVS. C. MESTRIVS. AED.
Q. PLESTINIVS. SEX. FABIVS. Q.
IMP. CAESAR. VI. M. AGRIPPA. II.
EX. K. IAN. AD K. IAN.
L. GENIVS. C. GEMINIVS. MAG.
C. CETRONIVS. C. CLODIVS AED.

IN ALIQVOT FASTORVM LOCOS ANIMADVERSIONES.

ANN. AB VRB. COND. DCCIX. HOC ANNO C. Iulius Cæſar V. & M. Antonius COS. fuêre: eodemque anno Cæſar Dictatoris perpetui titulo cum ipſo ſtatim Conſulatu vti cœpit. Cumque eo anno in Parthos proficiſci cogitaret, M. Antonio Conſulatum in totum annum geſturo, & quòd M. Lepido in Galliam Narbonenſem & Hiſpaniam citeriorem Prouincias ſibi à Cæſare decretas proficiſcendum eſſet, C. Octauium in locum Lepidi ſibi magiſtrum Equitum in hunc annum adſciuit: in inſequentem autem annum Cn. Domitium Caluinum Magiſtrum Equitum deſignauit, P. autem Dolabellam ſibi in Conſulatu ſubſtituit.

DCCX. Q. Pedium COS. Tabulæ Capitolinæ Marci filium produnt, fragmentum verò Colatianum Quinti filium, ſed nos marmor Capitolinum ſequuti ſumus.

DCCXIIII. HOC anno poſt Conſulatum Marci Cenſorini & Caluiſij Sabini aſſcripſimus Q. Saluium Saluidienum Conſulem deſignatum fuiſſe, ſed condemnatum non iniiſſe. Hunc autem tam Dion ipſe qui Græcè ſcripſit, quàm Velleius Paterculus, Suetonius, & Florus, Q. Saluidienum Rufum appellant. E quibus Dion, Paterculus, & Suetonius tradunt Saluidienum obſcuris natum parentibus, ex infima fortuna ad ſumma quæque, immò & ad Conſulatum ab Auguſto euectum fuiſſe. Florus ſcribit & legatum Auguſti fuiſſe, bello quod contra Sex. Pompeium geſſit: Dion verò bello Peruſino contra L. Antonium à Cæſare Romam proficiſcente ad oppugnationem Sentinatium relictum fuiſſe: digreſſoque Auguſto Saluidienum oppidum ex inopinato aggreſſum cepiſſe, direptumque incendiſſe. Item haud multò pòſt, quum Sex. Pompeius contracta proſcriptorum fugitiuorumque manu littora & oram Italicam infeſtaret, Q. Saluidienum ab Auguſto cũ claſſe Rhegium præmiſſum, Pompeiumq; ab Italia reieciſſe. Hinc poſteà ab Auguſto Cos. deſignatus, quum Senator nondum fuiſſet, quod hactenus præter Pompeium & ipſum Cæſarem nemini contigiſſe tradit Paterculus: ſcilicet vt ſtatim ab equeſtri ordine ad Conſulatum promoueretur. Ceterùm pace inter Cæſarem & Antonium circa Brunduſium facta, Saluidienus Antonij indicio proditus, tanquam res nouas & inſidiàs Cæſari molitus, ab ipſo Cæſare apud Senatum accuſatus, demùm condemnatus & hoſtis iudicatus, occiſus eſt. Eutropius ex Liuio condemnatum quidem ſcribit, ſed ſibi manus attuliſſe: idq; eo anno quo Cn. Domitius Caluinus, C. Aſinius Pollio Coſs. fuêre, DCCXIII. Hunc Saluidienum Rufum ego eundem eſſe credo, qui in nummo, quem hoc anno poſt Conſulatum Cenſorini & Sabini à nobis repræſentatum videre licet, Q. Saluius vocatur, Imperator & Conſul deſignatus: videlicet ab Auguſto etiamnũ Triumuiro Reipublicæ conſtituendæ, vti pars nummi aduerſa teſtatur, cui inſcriptum eſt, C. CAESAR III. VIR R.P.C. neque enim alium Q. Saluium ſub id tempus aut Cos. deſignatum, aut Imperatorem exercitus fuiſſe, aut apud Dionem (qui vel diligentiſsimè exactiſsimeque omnia perſecutus eſt) aut apud alium quemquam legere memini. Quæ vtraque de Saluidieno auctores ſuprà memorati tradunt: nam Imperatorem appellatum vel ſalutatum veriſimile eſt, ſiue poſt captum Sentinatium oppidum, ſiue poſt Pompeium ab Italia repulſum. Facit præterea vt id ita eſſe facilius credam, fulmen in auerſa nummi parte expreſſum, quod Saluidienus prodigium,
,, quo ſummam aliquam poteſtatem ſibi protendi credebat, hoc ſymbolo publicare, &
,, fulgure nummo impreſſo, quaſi Ioui acceptũ referre voluerit: tanquam cæleſti igne

ſiue

Digitized by Google

ſiue fulgure circumfulſus: de quo hæc ſunt Dionis verba: Ei Saluidieno obſcuriſsimo genere nato paſcenti gregem, flamma è capite emicuit, eumque Cæſar ad id dignitatis euexerat, vt Conſul, quum Senator numquam fuiſſet, deſignaretur. Quod ad nominis diuerſitatem attinet inter Saluius & Saluidienus, omnino exiſtimarim ipſum prius Saluidium fuiſſe dictum: ceterùm ignobilem, & forſan in municipio aliquo natum, ſe nobili cuipiam ciui Romano in adoptionem dediſſe: idq; propter nominis affinitatem Saluio cuidam. Nam & tum nō ignobilem fuiſſe Romæ Saluiorum gentem, & in ea plures familias, teſtantur inter cetera quidam nummi ipſius Auguſti, in quibus legimus Saluium Othonem Triumuirum, A. A. A. F. F. & fragmentum quoddam antiquum Faſtorum Conſularium & aliorum Magiſtratuum, quod inter Mazochialia legitur, in quo Cæſare Auguſto III. C. Valerio Meſſalla Cos. anno D. C C. X XII. C. Saluius Bubulcus Quæſtor fuiſſe legitur. Hunc igitur Saluidium à Saluio Rufo adoptatum, quòd adoptatus in adoptantis nomē & familiam tranſire ſolebat, dictum deinceps Q. Saluium Saluidienum Rufum: quanquam à ſcriptoribus familiariter & propter breuitatem Saluidienus Rufus appelletur: vti & Auguſtus ferè Octauianus Cæſar non adiecto C. Iulij patris adoptiui nomine. Nec mirum videri debet à Saluidius deriuatum eſſe Saluidienus, & non potius Saluidianus, quum id nouum non ſit, & non rarò à primitiuis in ius deſinentibus, deriuatiua in enus terminentur: ſic ab Aufidijs, Gallijs, Allijs, Pupijs, Vettijs, Meſsijs, & Matijs, facti Aufidieni, Gallieni, Allieni, Pupieni, Vettieni, Meſsieni, & Matieni.

HOC anno, qui fuit quintus & vltimus primi Triumuiratus, Antonius poſt Parthos duce Ventidio deuictos à Senatu laudatus, & Imperator Antonius appellatus eſt: vti nummi manifeſtum faciunt. Inter quos vnus huius anni Triumuiratus tabellæ in Faſtis noſtris annexus, alter atq; idem tertius inferius ad Ventidij de Parthis triumphum, & ad ſecundum Antonij Triumuiratum, & quartus ad ſecundum Antonij Conſulatū expreſsi cernuntur: in quibus legitur IMP. ANTONIVS AVGVR. IIIVIR. ITER. R. P. C. DCCXV *Imperator Antonius.*

HOC anno, qui fuit primus Triumuiratus in alterum quinquennium initi, aut certè inſequenti, Sicilia à Sex. Pompeio recepta, Auguſtus Imperatoris prænomen accepit, & Imperator Cæſar appellatus eſt: vti anno præcedēti Antonius. Id inter cetera teſtantur nummi antiqui, in quibus ſtatim à ſecundo Triumuiratu inito, Cæſar ferè ſemper Imperator Cæſar inſcribitur, vt in plurimis ipſius nummis, qui ſparſim in Faſtis prædictis, vbi res poſtulabat, inſerti ſunt, videre licet. Perperam igitur ex Dione tradit Onuphrius, Cæſarem ſerius Imperatoris prænomen accepiſſe, anno ſcilicet D. C C. XXIIII. quinto ſuo Conſulatu: quanquam vſurpaſſe quidem eum honorem vel antea confiteatur, quanquam nondum legibus conceſſum. Sed nummi non ſine publica & Senatus auctoritate procuſi contrarium euincunt. DCCXVI *Imperator Cæſar.*

C. Memmium iſtius anni Cos. Caij filium fuiſſe, ex nummo antiquo additum eſt, vti in ipſo nummo videre eſt. DCCXIX

Nomen patris L. Sæuini Cos. Caius ex nummo petitum eſt, vti nummus ipſe hic additus teſtatur. Similiter ex alterius nummi auctoritate Vinicium Cos. ſuffectum, non Venucium ſcripſimus, vti alij plerique. DCCXX

Nomen patris & aui Cn. Pompeij Rufi Cos. ſuffecti ex antiquo nummo reſtituimus, in quo diſertè legimus Cn. Pompeium Rufum Quincti filium, Quincti item nepotem fuiſſe. DCCXXI

Patrem C. Antiſtij Caium ex nummo antiquo habemus. DCCXXIII

Onuphrius in ſuis ad Faſtos commentationibus ſcribit, Auguſtum anno demùm DCCXXIIII

D.C C.L V I I.

D. CC. LVII. Lucio Valerio Meſſalla, Cn. Cornelio Cinna Cos. poſt tertium decimum & vltimum Conſulatum Patrem Patriæ appellatum: idque nulla auctoritate. Nam quod Suetonium & Ouidium in Faſtis huius ſententiæ auctores facit, ex hoc quidem illud tantùm intelligi poteſt, Nonis Februarij, aut ſub Nonas honorem Cæſari à Senatu populoque Romano & equeſtri ordine delatum: ex illo verò mandantibus cunctis per Valeriū Meſſallam: ſed non Conſulem, vti Onuphrius credidiſſe videtur: ideoq; illo anno primùm delatum fuiſſe, quo L. Valerius Meſſalla cum Cornelio Cinna Cos. fuit. Sed huic Onuphrij ſententiæ nummi antiqui iiq; quàm plurimi refragantur, qui à tertiodecimo Cæſaris Conſulatu ad quintum vſq; per ſingulos ferè non ſolùm Cōſulatuum, ſed & Tribuniciæ poteſtatis annos, in his Auguſti numiſmatibus ſpectātur: in quibus omnibus inter ceteros titulos Patris Patriæ appellatio adſcripta legitur, è quibus ſuffecerit hic ſex aut ſeptem adſcripſiſſe: & primùm quidem folio 16. ſic in nummo 118. legimus: IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. XII. P. P. Item eodē fol. nummo 186. & fol. 70. nūmo 2. ſic legimus: AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII. COS. XI. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. Item folio 15. nummo 177. & fol. 70. nummo 1. ſic legimus: AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XI. IMP. XII. COS. XI. PATRI PATRIAE S. P. Q. R. Item folio 14. nummo 163. & fol. 70. nummo 1. ſic legimus: CAESARI AVGVSTO TRIBVN. POT. VIII. IMP. IX. COS. XI. PATRI PATRIAE S. P. Q. R. Item fol. 14. nummo 158. CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTEST. III. P. P. Item fol. 13. nummo 145. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. VIII. P. P. IMP. VII. Denique fol. 6. nummo 67. IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. P. P. IMP. VII. S. P. Q. R. Quare quum vel quincto Conſulatu eo titulo vſum conſtet, ſed nec maturius, adſcripſimus in tabella in Faſtis noſtris quincto ipſius Conſulatui ſubiecta, in illo honore Patrem Patriæ appellatum: idque eo libentiùs, quòd antiqua inſcriptio baſis ſtatuæ, vt videtur equeſtris (oblonga eſt enim) teſtatur in eo Conſulatu Rempublicam ab ipſo conſeruatam, aut certè propter Rempublicam ab ipſo iam tum antea cōſeruatam, ſtatuam aut alium aliquem honorem decretum ipſi fuiſſe. quod ipſum à nobis in Tabella additum, quòd ob hoc veriſimile ſit inter alios honores Patrem Patriæ appellatum. Ipſa autem inſcriptio ſic habet.

SENATVS POPVLVSQ. ROMANVS
IMP. CAESARI DIVI IVLI. F. COS. QVINCT.
COS. DESIGN. SEX. IMP. SEPT.
REPVBLICA CONSERVATA.

Statuam autem equeſtrem ipſi quincto Conſulatu decretam arguit nummus qui in iiſdē Faſtis ad quinctum eius Conſulatum & hoc in libro folio 6. nummo 64. cuius pars aduerſa ſpectatur folio 46. nummo 4. expreſſus cernitur, in cuius parte auerſa eſt iſtiuſmodi ſtatua protenſa dextra, quem in ſtatuis habitum geſtumque Pacificatoris appellant, ipſaq; nummi inſcriptio haud multum ab inſcriptione baſeos differt, & ſic habet, IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. IMP. VI. S. P. Q. R. Huc accedit, quod vt maximè concedamus honorem hunc per Valerium aliquem Meſſallam Auguſto delatum fuiſſe, eumq; vel Conſulem vel certè Conſularē, ſiue Marcus ille Valerius fuerit, ſiue alio aliquo prænomine appellatus (neque enim id Suetonius exprimit, ſed tantùm per Valerium Meſſallam) minimè tamen neceſſe eſt dicere id ſerius factum, poſt decimumtertium videlicet Auguſti Conſulatum anno D. CC. LVII. quo

M. Valerius

Digitized by Google

M. Valerius Meſſalla Conſul fuit: quando hoc ipſo quincti Conſulatus Auguſti anno Potitus Valerius Meſſalla Conſul fuit, ſuffectus ex Kalendis Iuliis: nec quicquam prohibet quominus ille ipſe Potitus Meſſalla Conſul eodem illo anno Auguſto tum quinctũ Conſuli eum honorem deferre potuerit. Vt interim taceam quòd & eo ipſo tempore, quo Auguſtus quinctũ hunc Conſulatum iniit, & alij fuerint Valerij Meſſallæ Conſulares, per quos honor ille deferri potuerit. Veluti M. Valerius Meſſalla Coruinus, qui ſecundo antè anno DCCXXII. vnà cum ipſo Auguſto Conſulatum geſsit. Iterum N. Valerius Meſſalla, qui anno præcedenti DCCXXI. Conſul ſuffectus fuit.

Et hîc vti ſuperius anno DCCXX. Vinicius, non Venucius ſcripſimus ex nummo antiquo. DCCXXXIIII.

Quando hunc C. Furnium Cos. omnino credendum eſt filium fuiſſe C. Furnij, qui prius anno DCCXXIIII. Cos. fuit, hîc à nobis ſcriptũ eſt, C. FVRNIVS C. F. P. N. DCCXXXVI.

C. Valgium Cos. ſuffectum ex nummo antiquo habemus Caij filium Quincti nepotem fuiſſe. DCCXLI.

L. quoque Manlij, qui hoc anno Cos. ſuffectus fuit, patrem Caium ex nummo antiquo addidimus, vti & alterius hoc eodem anno ex alio nummo Q. Nonij Aſpernatis Patrem Sextum. DCCXLVII.

Ex nummo antiquo L. Paſsienum Criſpinum ſcripſi, non Criſpum, vt alij hactenus, addidique ex eodem Quincti filium fuiſſe. DCCXLIX.

C. Caninij Galli patrem fuiſſe Lucium ex nummo antiquo adnotauimus. DCCLI.

DE COLONIARVM MAGISTRATIBVS ET REPVBLICA.

COLONIARVM Reſpublicã in legibus & legum curatoribus poſita fuit. Leges vel à Populo Romano acceperunt, vel ipſæ ſibi per Senatum aut Populum condiderunt. Legũ diuinarũ curatores erant Sacerdotes, vt humanarum Magiſtratus. Leges vnaquæq; Colonia ſuas habebat à Triumuiris, qui Coloniam deduxerant, datas, vel à Coloniæ concilio, hoc eſt Senatu Populoque ſuo latas. Senatores in Colonijs vt in Municipijs Decuriones vocabantur, quòd decima eorum pars qui deducerentur, publici conſilij gratia ſit ſolita conſcribi. Duumviratus erat Magiſtratus propemodum poteſtate Conſulari, aut certè Prætoriæ apud Romanos æqualis, quorum nomina in antiquis lapidibus & numiſmatibus exſtant. imò & iterati Duumviratus vt apud Romanos Conſulatus, notæ. Quos tamen aliquot in Colonijs, quarum memoria ad noſtram vſque ætatem propagata eſt, III VIROS quoque fuiſſe in Colonia Auximate, & Signina, ex lapidibus veterum exſtat, eoſque I. D. Iuris dicundi cauſa cognomentum ex officio habuiſſe, probabile eſt. Ceterùm, quòd nos in AVGVSTI numiſmatibus capite Decimo octauo iſtos Duumviros Coloniæ deducendæ cognominauimus, in eo olim magnorum & antiquitatis peritorum iudicia ſequuti ſumus, ea ratione qua III. VIROS Coloniæ deducendæ Liuius, Dionyſius, Frontinus, Velleius, ceterique auctores produnt. Eò tamen noſtra inclinat ſententia, vt eoſdem potius Duumviros I. D. accipiamus, ſiue pro Magiſtratu Coloniarum: poſteaquam ex fragmento marmoreo Faſtorum municipalium, cuius editionem huic noſtro operi attexuimus, nobis teſtatum eſt, II. VIROS in Faſtis Municipalibus, ſiue Colonicis, annuos recenſeri, vt apud Romanos in ipſorum Faſtis Conſules. Eaque de cauſa eoſdem in Indice noſtro II. VIROS I. D. appellauimus. Cenſores etiam in Colonijs fuiſſe perinde atque Romæ ex Liuio, vt itidem AEdiles ex marmoribus antiquis conſtat. & Magiſtratus in Colonijs prætexta vſos fuiſſe, idem auctor prodit. Sacerdotes porrò, vt Augures & Pontifices in Colonijs cooptatos Ciceronis Agraria teſtatur. An verò certus numerus Sacerdotum fuerit, an verò pro Coloniæ magnitudine variauerit, parum explorata apud antiquos memoria eſt. Fuêre & Præfecti in Colonijs, & Præfecti Iuri dicundo, vti tum ex numiſmatibus antiquis, tum ex ipſo Faſtorum fragmento conſtat. Præter eos quos recenſuimus modò Magiſtratus, etiam Patroni Coloniarum fuerunt: ita Bononienſes in Antoniorum clientela fuiſſe prodit Suetonius, vt Puteolanos in Caſſiorum Cicero teſtatur, & eorundem varia amplaque in veteribus marmoribus mentio exſtat.

NOTA-

NOTARVM ET LITTERARVM Singularium, dictionumq; contractius & per compendium tam in ipſis nummis, quàm adiuncta Faſtorum parte, ac Titulis inſcriptionibusque antiquis ſcriptarum explicatio.

A.	Aulus, *prænomen.*
A. F.	Auli filius.
A. N.	Auli nepos.
A. F. A. N.	Auli filius Auli nepos.
A. A. A. F. F.	Auro, Argento, Aere flando, feriundo.
A. *vel* AN.	Anno.
A. D.	Ante diem.
ABDIC.	Abdicauit.
ACT.	Actiacus *ſiue* Actium.
AED. CVR.	Aedilis curulis.
AED. PL.	Aedilis plebis.
AFR.	Africa.
AIM.	Aimilius.
ΑΛΕΞ. ΑΙΓΥΠ.	Ἀλεξανδρία Αἰγύπτου.
Ɲ. *vel* ƝON.	Antonius.
ANT. AVG.	Antonius Augur.
ANTIAT.	Antiati.
AP.	Appius, *prænomen.*
AP. F.	Appij filius.
AP. N.	Appij nepos.
AP. F. AP. N.	Appij filius Appij nepos.
A. P. F.	Auro *ſiue* Argento publico feriundo.
ARMEN.	Armenia.
ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ.	ἀρχιερεὺς μέγας.
AST.	Aſta vel Aſturica.
AVG. F.	Auguſti filius.
AVG. P.	Auguſti puer.
AVG.	Augur, *ſiue* Auguſtus, *vel* Auguſta.
AYT. *vel* AYTOK.	αὐτοκράτωρ.

B

B.	δεύτερον, *ſiue* δεύτερος.
BARBAT.	Barbatus.
BER.	Berytus.

C

C.	Caius, *prænomen.*
C. F.	Caij filius.
C. N.	Caij nepos.
C. F. C. N.	Caij filius Caij nepos.
C. L.	Caius & Lucius, *Nummo.4. Cap.xxviij.*
C. L.	Caij libertus.
C. A.	Cæſari Auguſto, *forſan, Nummo 17. Cap. vij.*
CAES. AVG.	Cæſarea Auguſta.
CAES.	Cæſar.
CELS.	Celſus, *ſiue* Celſa.
CENS.	Cenſores.
C. CIB. D. D. PVBL.	Corona cibica data decreto publico, *forſan, Nummo.18. Cap.xxj.*
CIVIB. ET SIGN. MILIT. A PARTH. RECVP.	Ciuibus & ſignis militaribus à Parthis recuperatis.
C. I. V.	Colonia Iulia Valentia, *ſiue* Victoria.
CIVIT.	Ciuitas.
CN.	Cnæus, *prænomen.*
CN. F.	Cnæi filius.
CN. N.	Cnæi nepos.
CN. F. CN. N.	Cnæi filius Cn. nepos.
CN. DOM. AMP.	Cnæo Domitio Ampulo, *Nummo. 29. Cap xvii.*
COHORT. PRAET.	Cohortis prætoriæ.
COL. A. A. PATRENS.	Colonia Auguſta Patrenſis, *quid notet primum A. ignoratur.*
COL. AST. AVGVSTA.	Colonia Aſta, *ſiue* Aſturica Auguſta.
COL. IVL. BER.	Colonia Iulia Berytus.
COL. IVL. BON.	Colonia Iulia Bonna, *ſiue* Bononia
COL. IVL. COR.	Colonia Iulia Corinthus.
COL. IVL. OCTAV.	Colonia Iulia Octauia, *ſiue* Octauianorum.
COL. IVL. PHIL.	Colonia Iulia Philippis.
COL. IVL. VAL.	Colonia Iulia Valentia.

Digitized by Google

COL. NEM. Colonia Nemauſus.
COL. SEBAS. Colonia Sebaſta.
COL. TOLET. Colonia Toletum.
C. T. T. Colonia Tifernatium Tiberinorum. *forſan. Nummo.217.Cap.j.*
COM. ASIAE. Communitas Aſiæ.
COMM. CONS. Communi conſenſu. *Num.19.21. Cap.xvj.*
CONS. SVO Conſeruatori ſuo. *Num. 23. Cap.xij.*
COS. Conſul.
COS. DES. Conſul deſignatus.
C. VI. CEL. Caio Vibio Celſa. *Num. 50. Cap.xviij.*
CVST. Cuſtos, *ſiue* cuſtodi. *Num.3. Cap.xxxj.*
C(∞)I. *forſan* C∞I. *hoc eſt nongenti & vnum.*

D

D. Decimus, *prænomen.*
D. F. Decimi filius.
D. N. Decimi nepos.
D. F. D. N. Decimi filius Decimi nepos.
D. D. Donum dedit, *ſiue* dedicauit.
D. S. P. F. De ſua pecunia faciundum.
D. xx. H. IIX. Dies viginti horas octo.
DAC. Dacicus.
DES. *vel* DESIGN. Deſignatus.
ΔHM. *vel* ΔHMAPX. Δημαρχικῆς.
DIC. PER. Dictator perpetuus.
DISP. Diſpenſator.
DOM. Domitius.

E

E. Eius.
E. Eſt.
Є. Πέντε, *aut* Πέμπτος.
EQ. Equitum.
EQ. ORDIN. Equeſtri ordinis.
EVR. Europa.
EX. A. D. Ex ante diem.
EX. EA. P. Q. I. S. AD. A. D. E. Ex ea pecunia quæ iuſſu Senatus ad ærarium delata eſt.
EX. S. C. Ex Senatus conſulto.

F

F. Filius.
F. F. Flando feriundo.
FAB. Fabia, *tribu ſcilicet.*
FABRIC. Fabricius.
FEC. Fecerunt.
FERON. Feronia.
FOR. RE. Fortunæ reduci.

G

Γ. Γάϊος.
Γ. Τέταρτον, *ſiue* Τέταρτος.
GELL. Gellius.
GER. Germanicus.
GERM. Germanis.

H

H. Horas.
HS. Seſtertij nota.

I

I. O. M. S. P. Q. R. V. S. PR. S. IMP. CAE. QVOD PER EV. R. P. IN AMP. ATQ. TRAN. S. E. Ioui optimo maximo Senatus populuſque Romanus voto ſuſcepto pro ſalute Imperatoris Cæſaris quòd per eum reſpublica in ampliori atque tranquilliori ſtatu eſt.
I. O. M. SACR. Ioui optimo maximo ſacrum.
IOVI OLYM. Ioui Olympio.
IOV. TON. Ioui tonanti.
IA. ἰνδίκατορ, *ſiue* ἰνδίκατος.
IAN. CLV. Ianus cluſus.
IAN. Ianuari.
ID. Idus.
IMP. Imperator.
IMPER. CONSTIT. CAVS. Imperij conſtituendi cauſſa.
IMP. CAES. AVG. LVD. SAEC. Imperator Cæſar Auguſtus ludos ſæculares, *vel* Imperator Cęſar Auguſtus ludi ſæculares.
IMP. V. Imperator quintum.
IN. FR. P. IIII. IN. A. P. IIII. in fronte pedes quinque, in agro pedes quatuor.
IN M. M. E. In magiſtratu mortuus eſt.
IN E. L. F. E. In eius locum factus eſt.
IN M. O. E. In magiſtratu occiſus eſt.
IN PROEL. OCCIS. E. In prælio occiſus eſt.

IN

IN SEQVENT. AN. DES. E. In ſequentem annum deſignatus erat.
II. VIR. Duouir, *vel* duumuir, *ſiue* Duumuiri.
II. VIR. Q. Duumuir quinquenalibus.
III. VIR. Triumuir.
III. VIR. A.A.A. F. F. Triumuir Auro, argento, ære flando feriundo.
III. VIR. R.P.C. Triumuir Reipublicæ conſtituendæ.
IIII. VIR. A.P.F. Quartumuir auro *ſiue* argento publicè feriundo.
VI. Quartum.
IVL. Iulia.
IX. Nonum.
IIX. Octauum.

K

K. *ſiue* KAL. Kalendis *vel* Kalendas.
KAIΣ. Καῖσαρ.

L

L. Lucius, *prænomen.*
L. F. Lucij filius.
L. N. Lucij nepos.
L. F. L. N. Lucij filius, Lucij nepos.
L. A. λυκάβας πρῶτος.
L. B. λυκάβας δεύτερος.
L. Δ. λυκάβας τέταρτος.
L. IZ. λυκάβας ἑπτακαιδέκατος.
L. ΓΔ λυκάβας τριακοσὸς τέταρτος.
LEG. Legatus.
LEG. PRO PR. Legatus proprætore. *ſiue* proprætoris.
LVD. SAEC. Ludos ſeculares.
LVSITA. Luſitaniæ.
LVST. FEC. Luſtrum fecerunt.

M

M. Marcus, *prænomen.*
M. F. Marci filius.
M. N. Marci nepos.
M. F. M. N. Marci filius Marci nepos.
M. L. Marci libertus.
M'. Manius *prænomen.*
M'. F. Manij filius.
M'. N. Manij nepos.
M'. F. M'. N. Manij filius Manij nepos.
M. *vel* MAG. Magiſtratum.
M. *vel* MORT. Mortuus.
M. A. *Nummo* 31. *Cap. xxix. ignoratur.*
MAG. EQ. Magiſter equitum.
MAR. VLT. Mars vltor, *ſiue* Martis vltoris.
MR. MAR.
MART. Martijs, *vel* Martias.
MIL. LEG. V. ALAVD. Militi legionis quintæ Alaudæ.
MIROBR. Mirobrigam.
MVN. CAL. IVL. *ſiue* MVN. CALAG. IVL. Municipium Calaguris Iulia.
MVN. Municipium.
MVN. Munitæ, *Nummo* 13. 15 *&c. Cap. xvj.*

N. Numerius, *prænomen.*
N. F. Numerij filius.
N. N. Numerii nepos.
N. F. N. N. Numerij filius Numerij nepos.
N̄. NT
NON. Nonas, *vel* Nonis.

O

O. C. S. *vel* OB. C. S. *vel* OB. CIV. SER. Ob ciuis ſeruatos.
O. *vel* OPT. Optimo.
OCT. *vel* OCTOB. Octobris.
OCCIS. Occiſus.

P

P. Publius, *prænomen.*
P. F. Publij filius.
P. N. Publij nepos.
P. F. P. N. Publij filius Publij nepos.
P. P. *vel* PAT. PAT. Pater patriæ.
P. M. *vel* PONT. MAX. Pontifex maximus.
P. *vel* POT. Poteſtate.
P. CI. Prætor Ciliciæ, *forſan, Nummo* 7. & 11. *Cap. iiij.*
P. R. Populus Romanus, *vel* Populi Romani.
PAREN. Parenti. *Nummo* 15. *Cap xij.*
PART. Parthicus.
PERP. Perpetuus.
PLÆ. TRAN. Plætorius Tranquillus.
PONT. Pontifex.
PRAEF. OR. MARIT. ET CLASS. Præfectus oræ maritimæ & Claſſi.

Digitized by Google

PR. PRO COS. Præfectus Pro conſuli.
PR. II. VIR. Præfectus Duumuiri.
PR. Prætor.
PR. Q. Pro quæſtor, *vel* Pro quæſtore.
PRO COS. Pro conſul, *vel* Proconſule.
PRID. Pridie.

Q

Q. Quinctus, *Prænomen.*
Q. F. Quincti filius.
Q. N. Quincti nepos.
Q. F. Q. N. Quincti filius Quincti nepos.
Q. Quæſtor.
Q. P. Quæſtor prætorius, *ſiue* Prætoris.
Q. PR. Quæſtor prouinciæ.
Q. DESIG. Quæſtor deſignatus.
QVOD V.M.S. EX EA P.Q.I.S. AD A.D.E. Quod viæ munitæ ſunt ex ea pecunia quæ iuſſu Senatus ad ærarium delata eſt. *Nummo.* 16. 18. & 23. *Cap. xvj.*

R

R.P.C. Rei publicæ conſtituendæ.
R.R. PROX. CIPP. PED. CLXVIS. Ruderibus reiectis proximo cippo pedes ſexagintaſex ſemis.
RECEP. Recepta.
REST. Reſtituit.
ROM. ET AVG. Romæ & Auguſto.

S

S.C. Senatus conſulto.
S.P.Q.R. Senatus Populuſque Romanus.
SP. Spurius, *prænomen.*
SP. F. Spurij filius.
SP. N. Spurij nepos.
SP. F. SP. N. Spurij filius Spurij nepos.
SALM. Salmanticam.
SCAPT. Scaptia, *tribu ſcilicet.*
SEMP. Sempronius.
SER. Seruius, *prænomen.*
SER. F. Seruij filius.
SER. N. Seruij nepos.
SER. F. SER. N. Seruij filius Seruij nepos.

SEX. Sextus, *prænomen.*
SEX. F. Sexti filius.
SEX. N. Sexti nepos.
SEX. F. SEX. N. Sexti filius Sexti nepos.
SICIL. Sicilia.
ſ. Senarij nota.

T

T. Titus, *prænomen.*
T. F. Titi filius.
T. N. Titi nepos.
T. F. T. N. Titi filius Titi nepos.
T. CEL. Tito Celere. *Num.* 54. *Cap. xviij.*
TI. Tiberius, *prænomen.*
TI. F. Tiberij filius.
TI. N. Tiberij nepos.
TI. F. TI. N. Tiberij filius Tiberij nepos.
TER. *ſiue* TERT. Tertium.
ΘE. Θέος, *ſiue* Θεός.
TR. MIL. Tribunus militum.
TR. P. *vel* TRIB. POT. *vel* TRIBVNIC. POTEST. Tribunicia poteſtate.

V

$\overline{V}$. Quintum.
V. S. *vel* VOT. SVSC. Voto ſuſcepto.
V. PR. RE. CAE. Voto pro reditu Cæſaris.
VOT. P. SVSC. Voto publicè ſuſcepto.
VOT. S. PRO R. CAES. Voto ſuſcepto pro reditu Cæſaris.
VOT. P. SVSC. PRO SAL. ET RED. I. O. M. SACR. Voto publicè ſuſcepto pro ſalute & reditu Ioui optimo maximo Sacrum.
VAR. RVF. Varius Rufus.
VIC. AVG. Victoria Auguſta, *ſiue* Victoriæ Auguſti.
VIX. Vixit.

X

$\overline{X}$. Decimum.
$\overline{XIV}$. Decima quarta.
$\overline{XIIX}$. Decima octaua.
$\overline{XXIV}$. Vigeſima quarta.
$\overline{XXIIX}$. Vigeſima octaua.
$\overline{XV}$. S. F. Quindecemuir ſacris faciundis.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIA PECVNIÆ ROMANÆ, cuius noſtra pluribus paſſim locis meminit hiſtoria, ad huius ſæculi pecuniam comparatio.

IVlius Cæſar Populo Romano Viritim trecenos Seſtertios legauerat. *Hoc eſt, ſeptem coronatos & ſemiſſem.*

M. Antonius cenſebat Sex. Pompeio Magni filio pro bonis paternis in ærarium delatis reddendum de publico HS. bis millies. *Hoc eſt, quinquagies centena millia coronatorum, ſiue quinque milliones.*

Antonius poſt cædem Cæſaris occuparat Seſtertiûm ſepties millies à Cæſare ad ædem Opis depoſitum. *Hoc eſt, centies ſeptuagies quinquies centena millia coronatorum, ſiue ſeptemdecim milliones ſemis.*

Percuſſoribus proſcriptorum, quique caput proſcripti ad Triumuiros referret, præmium propoſitum fuerat, ingenuis quidem centena millia HS. ſeruis verò dimidium. *Hoc eſt, duo millia coronatorum & quingenta.*

Antonius percuſſori Ciceronis Tribuno, pro capite HS. decies dedit. *Hoc eſt, Vigintiquinque millia coronatorum.*

Sex. Pompeius conſeruatoribus proſcriptorum præmium propoſuit duplum eius quod percuſſoribus conſtitutum erat. Hoc eſt, CCM. HS. *quæ faciunt quinque millia coronatorum.*

Nonius Struma ſenator ſmaragdum poſſidebat nucis auellanæ magnitudine, æſtimatam Vicies HS. qua vt potiretur Antonius Nonium proſcripſit. *Hoc eſt, quinquaginta millia coronatorum.*

In bello ciuili contra Brutum & Caſſium, Laodiceæ, quò Statius Murcus Caſſianæ claſſis præfectus Dolabellam compulerat, libra panis quinquaginta ſeſtertijs venibat. *Hoc eſt, coronato. ſemis.*

C. Caſſius Tarſenſibus tributi nomine centies & ter ſeſtertiûm imperauit. (*Hoc eſt, Septingenta & quinquaginta millia coronatorum.*) Rhodijs verò decem annorum tributum extra ordinem ex cenſu conferendum repræſentandumque imperat, vſque ad Seſtertiûm octogies millies. *Hoc eſt, bis millies centena, & ducenta millia coronatorum, ſiue ducenti milliones.*

M. Brutus Lycios multæ nomine ſeſtertiûm ter millies imperauit. *Hoc eſt, ſeptuagies quinquies centena millia coronatorum, ſiue ſeptem milliones & ſemis.*

Brutus & Caſſius militibus ſuis ſingulis donatiui nomine nummos mille quingentos repræſentarunt. *Hoc eſt, triginta octo coronatos.*

In expeditione Parthica Antonij contra Phraatem, tanta in Antonij caſtris fame laboratum eſt, vt libra panis ducentis Seſtertijs veniret; hordeaceus verò panis pari argenti pondere. *Hoc eſt, quinque coronatis.*

Capta à Cæſare Auguſto Alexandria, Archibius ne ſtatuæ Cleopatræ conuellerentur, ſeſtertiûm quadringenties redemiſſe traditur. *Hoc eſt, decies centena millia coronatorum, ſiue millione.*

Auguſtus capta Alexandria, Ægypto in formam prouinciæ redacta, ſtipendium Pop. Rom. Seſtertiûm octies millies pendere iuſſit. *Hoc eſt, ducenties centena millia coronatorum, ſiue Viginti milliones ſemis.*

Auguſtus poſt victoriam Actiacam & bellum Alexandrinum Romam reuerſus militibus donatiui nomine ſingulis ducenos quinquagenos denarios (*Hoc eſt, quinquaginta coronatos*) diſtribuit: Duplex Centurioni. (*Hoc eſt, centum coronatos*) Triplex Equiti. (*Hoc eſt, centum coronatos & ſemiſſem.*) Populo verò congiarij nomine quadringenos viritim nummos (*Hoc eſt, decem coronatos,*) diuiſit, ne præteritis quidem minoribus.

Triumpho Alexandrino ex Gaza regia in Vrbem inuecta tanta rei nummariæ Romæ copia fuit, Vt fœnus à dextantibus ad trientes (*Hoc eſt, quum decem antea fœnoris ex centeſima ducebantur, nunc ex eadem tantùm quatuor penderentur*) diminueretur, plurimumque agrorum precijs accreſceret.

Auguſtu

Digitized by Google

Auguſtus vniuerſæ Galliæ vectigal Seſtertiûm quater millies imperauit, *Hoc eſt, centies centena millia coronatorum, ſiue decem milliones.*

Auguſtus in recognitione Senatus cenſum Senatorum, qui octingentorum milium fuerat, ad duodecies ſeſtertiûm (*Hoc eſt, viginti millia coronatorum ad triginta millia expleuit ratione ſeſquialtera*) deinceps taxauit, ſuppleuitque non habentibus.

Idem Auguſtus omnibus qui Seſtertiûm quadringenta (*hoc eſt, decem millia coronatorum*) in cenſu poſsiderent, legitimum magiſtratum petendi poteſtatem faciebat.

Auguſtus M. Hortenſium Hortalum, ne clariſſima gens Hortenſia extingueretur, liberalitate decies ſeſtertiûm (*Hoc eſt, vigintiquinque millium coronatorum*) vt vxorem duceret, pellexit, quòd aliâs re tenui eſſet.

Auguſtus in cellam Iouis Capitolini præter ſedecim millia pondo auri in gemmis ac margaritis quingenties ſeſtertiûm (*Hoc eſt, duodecies centena & quinquaginta millia coronatorum*) vne donatione contulit.

Lolliæ M. Lollij filiæ ornatus capitis, crinium, aurium, colli, ac manuum, qui nonnunquam etiam vna mediocrium ſponſalium cœna ad lucernas refulgeret, quadringenties ſeſtertiûm (*Hoc eſt, decies centenis milibus, ſiue millione*) æſtimatus eſt.

Auguſtus poſtquam intellexiſſet plurimos grauitate fœnoris & æris alieni fortunis prolapſos, euerſa re familiari, nec ſine iactura dignitatis ac famæ, vt ei malo mederetur, Seſtertiûm millies (*Hoc eſt, vicies quinquies centena millia coronatorum, ſiue duos milliones ſemis*) per menſas diſpoſuit, vſumque gratuitum per triennium conceſſit ijs, qui ærario fiſcóve in duplum prædijs cauere poſſent.

L. Tarius Rufus infima natalium obſcuritate, nauata egregiè bello Siculo opera, ad Conſulatum prouectus, ſeſtertiûm millies parſimonia ſibi congeſſerat, ipſumque Auguſtum hæredem ſibi ſcripſerat. *Hoc eſt, vicies quinquies centena millia coronatorum, ſiue duos milliones ſemis.*

Auguſtus Sex. Ælio Cato & C. Sentio Saturnino Coss. acto vicatim cenſu, Senatorium Equeſtremque ordinem prolixa liberalitate proſequutus, Cenſum Senatorium ab octingentorum millium ſumma ad duodecies Seſtertiûm ampliauit: (*ſeſcupla itaque ratione cenſum auxit; vt viginti millia coronatorum ad triginta ampliarentur*) nec vllum in Equeſtrem ordinem recepit cui in cenſu non eſſet quandringenta ſeſtertiûm, *Hoc eſt, decem millia coronatorum.*

Auguſtus redacto quidquid vbique militum eſſet ſub Imperio Romano ad certam ſtipendiorum ac præmiorum formulam, Prætorianis præmium viginti millia ſeſtertiûm (*Hoc eſt, quingentorum coronatorum*) conſtituit, in ſtipendium verò diurnum binos denarios: (*Hoc eſt, quinctam coronati partem*) legionario verò ſiue gregario præmium duodena ſeſtertiûm millia, (*Hoc eſt, trecentos coronatos*) ſtipendium verò diurnum decem aſſium, *Hoc eſt, Regali Hiſpanico argenteo.*

Cenſus Romanus is erat, qui vt minimùm centum millia ſeſtertiûm (*Hoc eſt, duo millia coronatorum & quingenta*) poſſideret.

Lege Iulia ſumtuaria cauerat Auguſtus ne profeſtis diebus pluſquam ducenta ſeſtertia (*Hoc eſt, quinque coronatos*) in ſumtus conuiuiorum impenderentur: Kalendis verò, Nonis, Idibus, feſtiuiſque diebus pluſquam trecenta: (*Hoc eſt, ſeptem coronatos & ſemis*) Nuptijs verò ac repotijs & ſimilibus, mille tantùm (*Hoc eſt, vigintiquinque coronatos*) impenderentur.

Tiberius Germanico Cæſare & C. Fonteio Capitone Coss. Triumpho ſuo Germanico, populo prandium mille menſis præbuit, & congiarium trecenos viritim nummos, *Hoc eſt, ſeptem coronatos ſemis.*

Auguſtus Teſtamento ſuo Tiberium ex parte dimidia & ſextante hæredem ſcripſerat, Liuiam verò ex parte tertia. Secundos verò hæredes Druſum Tiberij filium ex triente, Germanicum verò cum liberis, Druſo, Nerone, & Caio, ex dodrante. (*Hoc eſt, aſſem ſiue integram hæreditatem eſſe ita diſtribuendam in quattuor partes, vt tres eiuſdem Tiberius, reliquam partem Liuia acciperet. Itidem in ſecundis hæredibus dum dodrantem pro tribus partibus, reliquum trientem pro quarta ſcribit, intelligendum eſt.*) Populo verò Romano quadringenties (*Hoc eſt, duodecies centena & quinquaginta millia coronatorum*) legauit: Tribubus autem tricies quinquies ſeſtertiûm, (*Tribuum nomine (erãt namque Ciues Romani in trigintaquinque*

Tri-

Tribus deſcripti) *etiam plebem complectitur ; populo itaque & plebi ſimul repræſentanda erat ſumma, Quadringenties tricies & quinquies centena Seſtertiûm, hoc eſt tredecies centena triginta ſeptem millia coronatorum, & quingenti coronati.* Prætorianis autem ſingula millia nummûm : (*hoc eſt viginti quinque coronatos*) Cohortibus Vrbanis quingenos, (*hoc eſt duodecim Coronatos & ſemis*) Legionarijs trecenos viritim nummos (*hoc eſt ſeptem coronatos & ſemis*) quam ſummam repræſentari iuſſit. E reliquis legatis quædam ad vicena millia ſeſtertiûm produxit (*hoc eſt quingentos coronatos*) ſoluenda intra annum: cauſſatus mediocritatem rei familiaris, ex qua non plusquàm millies & quingenteis (*hoc eſt tricies & ſepties centena & quinquaginta millia coronatorum, ſiue tres milliones coronatorum cum dodrante vnius millionis*) ad hæredes peruenturum profitebatur: quamuis viginti proximis annis ex amicorum teſtamentis quater decies millies (*hoc eſt trecenties centena & quingenta millia coronatorum, ſiue triginta quinque milliones*) percepiſſet: quod totum cum duobus patrimonijs ceteriſque hæreditatibus in Rempublicam impendiſſet.

N. Atticus vir Prætorius à Liuia decies ſeſtertiûm (*hoc eſt vigintiquinque millia coronatorum*) accepit, vt iuraret ſe Auguſti cremati effigiem vidiſſe in cœlum ſubeuntem.

Auguſtus, auctore Cornelio Nepote, quoties largiſſimè ſe inuitaret, ſenos ſextantes (*ſenos ſextantes pro Sextario, ſiue libra Romana cum beſſe, dicit*) vini non exceſſiſſe, alioqui natura vini parciſſimum fuiſſe.

DICTIONVM ET INSCRIPTIONUM Græcarum, quæ in nummis paſſim leguntur, interpretatio.

Cap. primo.

Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. C. Iulius Cæſar Triumuir. *Nummo.2.*

ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. Cæſar Imperator Triumuir. *Num.11.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. Imperator Cæſar Diui filius. *Num.28.* & 44.

ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. Cæſar filius Diui Iulij. *Num.30.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Imperatoris Cæſaris. *Num. 53.*

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ. Imp. Cæſar. *Num.56.*

ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ ς. Cæſar Cos. V. Imperator VI. *Num. 65.*

ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Cæſarem Auguſtum Patrem Patriæ. *Num.74.*

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Cæſar Auguſtus Pater Patriæ. *Num.76.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Imperat. Cæſar Diui filius Pater Patriæ. *Num.78.*

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ. Auguſtus filius Dei *ſiue* Diui Iulij. *Num. 89.*

Digitized by Google

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. Auguſtus Diui filius. *Num.* 92.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Auguſtus. *Num.* 98. 102. 103. 105. & 107.

ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Auguſti. *Num.* 100.

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Cæſaris Auguſti. *Num.* 110.

ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. Cæſarem Auguſtum. *Num.* 113.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Cæſar Auguſtus. *Num.* 116. & 119.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Imperator Cæſar Auguſtus. *Num.* 122. 125. 127. 128. & 129.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. Imperatorem Cæſarem Auguſtum. *Num.* 124.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Imperatoris Cæſaris Auguſti. *Num.* 126. & 131.

ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Cæſar Auguſtus. *Num.* 133.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Imp. Cæſar Auguſtus. *Num.* 135.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. Imperator cæſar Auguſtus Tribuniciæ poteſtatis. *Num.* 155.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ. Cæſar Auguſtus Pontif. Max. Trib. poteſt. *Num.* 172.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ. Imp. Cæſar Auguſtus Pontifex Maximus. *Num.* 273.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣ. ΙΑ. Auguſtus Pontif. Max. Tribunic. poteſt. XI. *Num.* 174.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙ. ΜΕΓ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Cæſar Auguſtus Pont. Max. Pater Patriæ. *Num.* 176.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ. ΕΞ. Imp. Cæſar Auguſtus Pontif. Max. Cos. Trib. pot. XVII.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. Cæſar Auguſtus & Iulia Auguſta. *Num.* 229.

ΘΕ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Diuus Cæſar Auguſtus. *Num.* 230.

ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ. Cæſarem Auguſtum. Iuliam Auguſtam. *Num.* 231.

ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Diui Auguſti. *Num.* 232.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΑ ΘΕΙΑ. Auguſtus Diuus. Auguſta Diua. *Num.* 233.

ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Diuus Auguſtus. *Num.* 234.

ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Diuum Auguſtum Patrem Patriæ. *Num.* 235.

ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Diui Auguſti Patris Patriæ. *Num.* 237.

ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΘΕΙΑΣ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ. Diui Auguſti. Diuæ Iuliæ Auguſtæ. *Num.* 238.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΠΑΤΗΡ. Auguſtus Diuus Pater. *Num.* 239.

ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΘΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΑ. Diuus Auguſtus. Diua Auguſta. *Num.* 240.

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Diui Cæſaris Auguſti. *Num.* 242.

Cap.

Digitized by Google

Cap. II.

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΣΕΒΑΣΤΑ ΝΕΩΚΟΡ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΘΕΟΣ ΠΠΠ Cæſarea Sebaſta nouis Colonis inductis frequentata (quaſi dicas) repopulata. Iulius Diuus. *Num. v.*

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ. ΙΟΥΛΙΟΝ ΘΕΟΝ. Menander Parraſij. Iulium Diuum. *Num. xvij.*

ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ. Diuum Iulium Cæſarem. *Num. xix.*

ΘΕΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ. Diuus Iulius. *Num. xxj.*

Cap. VII.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΙΠΠΑ ΟΥΠΑΤΟΣ. M. Agrippa Conſul. *Num vj*

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. Imp. Cæſar Triumuir. *Num. xj.*

Cap. VIII.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΑ ΟΥΠΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. M. Agrippa Conſul tertiùm. *Num. iiij.*

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ. Nicopolis ſacra. *Num. v. & Cap. xix. Num. ij.*

Cap. IX.

ΑΛΕΞ. ΑΙΓΥΠ. Alexandria Aegypti. *Num. ij.*

ΚΑΙΣΑΡΟΣ. Cæſaris. *Num. iij. & vj.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΩΝ. Alexandrinorum. *Num. viij.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. Imperator. *Num. ix.*

Cap. XV.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ. Imperator tertiùm. *Num. xj.*

Cap. XIX.

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. Cæſarienſium metropolitanorũ. *Num. j.*

ΚΥΔΩΝΙΑ. Cydonia. *Num. iij.*

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΥΦΩΝΤΩ ΠΑΣΟΡΑΣ. Tripolitanorum, murium interfectricis Deæ Paſoras, hoc eſt omnia videntis. vt eſt coniectura. *Num. vj.*

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. Dionyſius *ſiue* Bacchus Maronitanorum. *Nu. viij.*

ΣΕΒΑΣΤΑ, Auguſta. *Num. x.*

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. Tripolitanorũ metropolitanorũ. *Nu. xj.*

ΣΕΒΑΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. Sebaſta *ſiue* Auguſta metropolis. *Num. xij.*

ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΟΝΟΛΕΩΣ. Antiochenſium Onolaus. *Num. xiij.*

ΣΙΔΩΝΟΣ. Sidonis. *Num. xiiij. & xx.*

ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Seleucenſium ciuitas ſacræ & proprijs Legibus viuentis. *Num. xv.*

ΑΣΚΑΛΩΝ *forſan* ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ. Aſcalonitarum. *Num. xvj.*

ΘΕΑΣ ΣΙΔΩΝΟΣ Deæ Sidonis *ſiue* Sidoniæ. *Num. xvij.*

ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. Iulienſium qui & Laodicenſes. *Num. xxj.*

ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Amphipolitanorum. *Num. xxij.*

ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Mamertinorum repopulatorum, (vt ita dicamus.) *Num. xxiij.*

ΔΗΜ. *id eſt*, ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Populus Amphipolitanorum. *Num. xxiiij.*

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Theſſalonicenſis. *Num xxv.*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Demetrij regis. *Num. xxvj.*

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. Ambraciotarum. *Num. xxvij.*

ΕΦΕ, *hoc eſt*, ΕΦΕΣΙΩΝ. ΗΣΚΛΑΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ. Epheſiorum. Eſclas Pontifex. Nicoſtratus. *Num. xxviij.*

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. Perinthiorum. *Num. xxix.*

ΕΦΕΣΙΩΝ. Epheſiorum. *Num. xxx.*

ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Smyrnenſium repopulatorum (vt ita dicamus) *Num. xxxj.*

ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Commune *ſiue* Communitas Byzantiorum. *Num. xxxiij.*

ΚΝΩΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cnoſienſium ſecundo repopulatorum (vt ita loquamur) *Num xxxv.*

Digitized by Google

Cap. XXIIII.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Imperator. *Num.x.*

ΣΕΒΑΣΤΟΥ Auguſti. *Num.xij.*

Cap. XXVIII.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΟΣ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ. Ptolemaidis ſacer Senatus, *ſiue* Sacrum concilium. *Num. x.*

ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Meſſaniorum ſecundo (quaſi dicamus) repopulatorum. *Num. xij.*

Cap. XXIX.

ΚΟΙΝΟΝ ΑΘΕΝΑΙΩΝ. Commune *ſiue* communitas Athenienſium. *Num. xiij.*

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. Communitas Corinthiorum, *Num.xv.*

ΚΥΔΩΝΟΣ. Cydonis. *Num. xvij.*

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. Heracleenſium. *Num.xx.*

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Cæſarienſium Philippopolitarum repopulatorum, (vt ita loquamur) *Num.xxij.*

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΟΥΗΙΔΙΟΣ ΠΩΛΛΙΩΝ. Cæſarienſium Vedius Pollio. *Num.xxiij.*

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ Menander Parraſij. *Num. xxiiij.*

ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ. Nicomedenſium Sacræ, *ſcilicet ciuitatis vel vrbis,* & Aſyli. *Num.xxv.*

ΣΜΥΡΝΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. Smyrnenſium ſacer Senatus & liber. *Num. xxvij.*

ΑΥΞΥΡΟΣ Anxuris. *Num. xxviij.*

ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. Epheſiorum quæ primaria Aſiæ ciuitas. *Num. xxix.*

ΚΥΡΑΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. Cyranenſium ſacræ *videlicet ciuitatis* & proprijs Legibus vtentis. *Num.xxx.*

ΕΦΕΣΙΩΝ. Epheſiorum. *Num. xxxi.*

////////// ΑΦΡΟΔΥΣΙΑΣ ////////// Veneris. *Num. xxxij.*

ΕΠΙΣΤΡ. *hoc eſt* ΕΠΙΣΤΡΑΤΙΑ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. Pergamenſium & Epheſiorum concordia. *Num.xxxij.*

Cap. XXXII.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΙ. ΥΙΟΣ ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ. Germanicus Cæſar Ti. filius Ti. Cæſar Auguſti filius. *Num.vi.*

PAR-

PARTES NVMISMATVM AVERſæ, quæ hoc opere continentur, ſuis quæque capitibus attributæ.

Caput Primum his litteris inſcriptum, CAESAR DIVI F. III. VIR R. P. C. A parte auerſa ſiue poſteriori, Caput Diui Iulij cum aſtro ſupra verticem. *Nummus 7. Capitis 2.*

Cap. II. Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.
Mars nudus cum haſta & clypeo. *Nummus 23. Capitis 29.*

III. C. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum laurea C. Iulio Cæſari Dictatori ex S. C. poſita. *Num. 4. Cap. 2.* Martis ſimulachrum. *Num. 2. Cap. 5.* Statua Equeſtris Cæſaris pacificatoris protenſa dextera. *Num. 9. Cap. 16.*

IIII. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum Laurea C. Iulio Cæſari Dictatori ex S. C. poſita. *Num. 6. Cap. 2.* Statua Cæſaris equeſtris, togata & auguralis. *Num. 12. Cap. 16.*

V. CAESAR III. VIR R. P. C. Caput galeatum.
Signa militaria, Aquila legionaria ſub Trophæo inter duo cohortalia ſigna. *Numm. 7. Cap. 5.*

VI. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cui laurea impoſita, C. Iulio Cæſari Dictatori ex S. C. decreta. *Nu. 4. Cap. 2.* Victoria. *Num. 6. Cap. 5.* Martis ſimulachrum. *Num. 5. Cap. 17.*

VII. C. CAESAR III. VIR R. P. C.
Sella cum laurea C. Iulio Cæſari Dictatori ex S. C. poſita. *Num. 6. Cap. 2.* Fulmen. *Num. 14. Cap. 28.*

VIII. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C. Caput galeatum.
Signa militaria, Aquila legionaria ſub Trophæo inter duo cohortalia ſigna. *Numm. 9. Cap. 5.*

IX. C. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C.
Caput Lepidi. *Num. 4. & 6. Cap. 3.* Caput Antonij. *Num. 7. Cap. 3. & Nu. 11. Cap. 4.* Victoria in biga. *Num. 15. Cap. 14.*

X. CAESAR IMP. III. VIR R. P. C.
Caput Lepidi. *Num. 4. Cap. 4.* Caput Antonij cum lituo. *Num. 9.* & alterum caput Antonij. *Num. 11. Cap. 4.* Capita Cæſaris, Lepidi, & Antonij, III Virorum R. P. C. *Num. 8. Cap. 4.*

XI. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.
Caput fœminæ inter tria crura, Siciliæ ſiue Trinacriæ ſymbolum. *Num 14. Cap. 7.*

XII. C. CAESAR DIVI F. IMP. COS. III. VIR R. P. C.
Tres dextræ iunctæ caduceum & faſces tenentes cum orbe & ſecuri, ſymbolum Triumviratus inter Cæſarem, Lepidum & Antonium initi. *Num. 8. Cap. 3.*

XIII. CAESAR IMP. PONT. III. VIR. R. P. C.
Caput Antonij. *Num. 9. cap. 3.* & alterum caput Antonij cum vrceolo. *Num. 7. cap. 4.* & *Num. 5. cap. 5.* Caput Lepidi cum lituo. *Num. 2. Cap. 4.*

XIIII. CAESAR DIVI F. IMP. PONT. III. VIR R. P. C.
Cæſar Lepidus & Antonius Triumviri R. P. C. aſtantes tripodi, accumbente humi Concordia. *Num. 5. Cap. 3.*

Digitized by Google

XV. C. CAESAR IMP. PONT. III. VIR R.P.C.
Caput Lepidi cum lituo. *Nummus. 2. Capitis. 4.*

XVI. CAESAR IMP. PONT. III. VIR. R.P.C.
Caput Lepidi. *Num. 4. Cap.* Caput Antonij. *Num. 6. Cap. 4.* & alterum Caput Antonij cum lituo. *Num. 8. Cap. 5.*

XVII. CAESAR IMP. PONT. COS. III. VIR R.P.C.
Caput Antonij cum vrceolo. *Num. 7. Cap. 4.*

XVIII. C. CAESAR DIVI IVLI F. IMP. AVGVR PONT. III. VIR R.P.C.
Templum Diui Iulij cum ſtatua Iulij Cæſaris ſedentis ſella Curuli, habitu Pontificali cum lituo & Capeduncula in manibus. *Num. 22. Cap. 2.* Vexillum, Aquila, Aratrum, Decempeda agrimenſoria. *Num. 4. Cap. 18.*

XIX. IMP. CAESAR DIVI F. III. VIR ITER. R.P.C.
Templum Diui Iulij cum ſtatua Iulij Cæſaris habitu Pontificali & Capeduncula. *Num. 15. Cap. 2.*
Aſpergillum, vrnula, lituus, Capeduncula, *Num. 4. cap. 6.* Culter victimarius. Aſpergillum, vrnula, lituus, Capeduncula, *Num. 6. Cap. 6.* Caput Antonij, *Num. 7. & 9. Cap. 6.*

XX. IMP. CAESAR DIVI F. III. VIR ITER. R. P. C.
Caput Diui Iulij cum aſtro. *Num. 16. cap. 2.* Caput Lepidi cum lituo. *Num. 5. Cap. 6.* M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num. 5. Cap. 7.* Vexillum ſiue ſignum cohortis, Aquila legionaria, Aratrum, Decempeda agrimenſorum, *Num. 11. Cap. 18.*

XXI. IMP. CAESAR PONT. IMP. ITER. III. VIR ITER. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum ſtatua Iulij Cæſaris habitu Pontificali & ara. *Numm. 13. cap. 2.*

XXII. IMP. CAESAR AVGVR PONT. III. VIR ITER R. P. C.
Secur cula, Tripus, Caduceus, *Numm. 10. cap. 6.* Caput Dianæ. *Num. 30. Cap. 7.* Signum cohortis ſiue vexillum, Aquila legionaria, Aratrum, Decempeda. *Num. 11. Cap. 18.*

XXIII. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III. VIR. ITER. R. P. C.
Caput Diui Iulij cum aſtro. *Num. 16. cap. 2.*

XXIIII. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. III. VIR ITER. R. P. C.
Templum Diui Iulij cum ſtatua Iulij Cæſaris habitu Pontificali & Capeduncula. *Num. 15. Cap. 2.* Caput Lepidi. *Num. 5. Cap. 6.*
Tripus cum aſtro & ramuſculis lauri. *Num 12. Cap. 6.*
Statua Caeſaris equeſtris togata, & Auguralis. *Num. 10. Cap. 16.*
Vexillum, Aquila, Aratrum, Decempeda, *Nummus. 11. Cap. 18.*

XXV. CAESAR DIVI IVLI F.
A parte aduerſa his litteris inſcriptum, M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num. 5. cap. 7.*

XXVI. DIVI F.
Laurea cum litteris DIVOS IVLIVS *Num. 8. cap. 2.* Pax. *Num. 4. cap. 20.*

XXVII. IMP. CAESAR DIVI IVLI F.
Caput Diui Iulij cum aſtro ſupra verticem. *Num. 2. cap. 2.* Templum Diui Iulij cum ſtatua Cæſaris habitu Pontificali. *Num. 24. cap. 2.* Cometes. *Num. 12. cap. 2.* Lituus, Tripus, Patella. *Num. 3. cap. 6.*
Victoria inſiſtens proræ nauis. *Num. 14. cap. 14*

XXVIII.

XXVIII. ΑΥΤοΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ ΘΕΙοΥ ΥΙοC. Laurea. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. *Num.31. Cap.19.*

XXIX. IMP. DIVI IVLI F. Caput galeatum. Clypeus & haſtæ puræ decuſſatæ. *Num.2. Cap.28.*

XXX. ΚΑΙΣΑΡ ΥΙοΣ ΘΕΙοΥ ΙοΥΛΙοΥ. Caput Iulij Cæſaris. *Num.19. Cap.2.*

XXXI. CAESAR DIVI F. Caput Diui Iulij cum aſtro ſupra verticem. *Numm.7.Cap.2.* Alterum Caput Diui Iulij. *Num.11.Cap.2.* Duo Togati corona radiata coronati. *Num.5.cap.29.*

XXXII. IMP. Caput galeatum. Victoria in bigis. *Numm.10. cap.15.* Clypeus & haſtæ puræ decuſſatæ. *Num.2. Cap.28.*

XXXIII. CAESAR DIVI F. Martis ſimulachrum. *Num 8. Cap.17.* Caput Diui Iulij. *Num prim. Cap.32.*

XXXIIII. DIVI IVLI F. Vexillum ſiue ſignum cohortis, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda agrimenſoria. *Num.4. Cap.18.*

XXXV. IMP. CAESAR DIVI F. Caput Laureatum. Caput Iulij Cæſaris cum aſtro. *Num.18.Cap.2.*

XXXVI. IMP. DIVI F. Cometes ſiue Sidus Iulium. *Num.10.Cap.2.*

XXXVII. Caput nullis inſcriptum Litteris. Herma cum capite Solis radiato & fulgure ad pedes. *Num.20.cap.6.* Capeduncula, Tripus, Lituus. *Num.1. Cap.6.* Victoria orbi inſiſtens, labarum ſiniſtra, lauream dextra tenens. *Num 2.Cap.15.* Armenia ſtans cum haſta in dextra, arcu in ſiniſtra. *Num 4 Cap.13.* Arcus triplex cum titulo Cæſari erectus. *Num 5. Cap.16.* Statua Cæſaris Equeſtris. *Num.7.&.11. Cap 16.* Columna roſtrata cum ſtatua Cæſaris paludati. *Num.14. Cap.16.* Corona quercea votiua pro ſalute Cæſaris. *Num.2.&.6. Cap.17.* Pax. *Num 6. Cap.20.* Venus victrix. *Num 19. Cap.20.* Capricornus cum orbe, gubernaculo, & Cornucopiæ. *Num.1. Cap.24.* Laurea cum litteris AVGVSTVS. *Num.3.&.10. Cap.25.* Taurus vel Bos cornupeta. *Num.3.&.12. Cap.27.* Clypeus clauiculatus. *Num 18. Cap.28.* Templum. *Num.6. Cap.29.* Apollo cytharœdus rupi inſidens. *Num.8. Cap.29.*

XXXVIII. Capita Iulij Cæſaris & Auguſti auerſa. DIVI IVLI. IMP. CAESAR. DIVI F. Prora nauis. *Num.15 &.14. Cap.7.*

XXXIX. Caput nullis inſcriptum litteris. Aſpergillum, Securis, Albogalerus, CAESAR DIVI F. IMP. PONT. III. VIR. R. P. C. *Numm.3. Cap.4.* Statua equeſtris Cæſaris Pacificatoris protenſa dextra. *Numm.6. Cap. 16.* Altera ſtatua Cæſaris equeſtris. *Numm.11. Cap.16.* Ara ſiue baſis Cæſari ex S. C. poſita. *Numm.19. Cap.16.* Corona quercea votiua pro ſalute & reditu Cæſaris,

Num.

Digitized by Google

Num.2. cap.17. Statua votiua pro reditu Cæſaris baſi ſiue aræ cum titulo impoſita. *Num.10.&12.cap.17.* Venus Victrix. *Num.9. cap.20.* Capricornus. *Num.1.& 2.cap.24.* Laurea. *Num.3. cap.24.* Taurus vel bos cornupeta. *Num. 3.& 12. cap.27.* Clypeus clauiculatus. *Num.18. cap.28.* Apollo Cytharœdus rupi inſidens. *Num.8. cap.29.*

XL. Capita Iulij Cæſaris & Auguſti aduerſa. DIVOS IVLIVS DIVI F.

A parte auerſa his litteris inſcriptum, M. AGRIPPA COS. DESIG. *Num.5. cap.7.* Caput Agrippæ cum corona roſtrata & capite inter tria crura, Trinacriæ ſiue Siciliæ ſymbolo. *Num.7. cap.7.*

XLI. Caput nullis inſcriptum litteris cum fulgure ad ceruicem.

Statua togata Cæſaris in ſella ſedentis victoriolam dextra geſtantis, virgulam ſiniſtra. *Num.20. cap.16.* Venus Victrix. *Num.9. cap.20.*

XLII. Capita Iulij Cæſaris & Auguſti auerſa. DIVI IVLI. IMP. CAESAR DIVI F.

Nauis Turrita. *Num.13. cap.7.*

XLIII. Capita Antonij & Auguſti auerſa. IMP. DIVI F.

Prora Nauis. *Num.22. cap.7.*

XLIIII. ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ.

Victoria inſiſtens proræ nauis. *Num.8. cap.9.*

XLV. Capita Agrippæ & Auguſti auerſa. IMP. DIVI F.

Crocodilus Palmæ arbori alligatus. *Num.2. cap.18.*

XLVI. Caput quercea Coronatum, nullis inſcriptum litteris.

Trophæum maritimum de victoria Actiaca. *Num.2. & 11. cap.18.* Quadriga Triumphalis. *Num.22.cap.12.* Statua Cæſaris Equeſtris. *Num.2. cap.16.* Arcus triplex inſcriptus Cæſari, à S. P. Q. R. erectus cum quadrigis. *Num.5. cap.16.* Arcus Triumphalis cum quadrigis. *Num.8. cap.16.* Ara ſiue Baſis Auguſto poſita ex S. C. *Num.21. cap.16.* Corona Quercea votiua pro ſalute Cæſaris. *Num.6. cap.17.* Statua votiua aræ ſiue baſi cum titulo impoſita pro reditu Cæſaris. *Num.12. cap.17.* Clypeus inter duos ramos Oleaginos ſiue laureos. *Num.5. cap.21.* Duo Ramuſculi Oleagini ſiue Laurei. *Num.20. cap.21.*

XLVII. Capita Iulij Cæſaris & Auguſti auerſa. DIVI IVLI. IMP. CAESAR DIVI F.

Prora Nauis. *Num.24. cap.7.*

XLVIII. Caput quercea Coronatum, nullis inſcriptum litteris.

Quadriga Triumphalis. *Num.22. cap.12.* Arcus Triumphalis inſcriptus cum quadrigis. *Num.8. cap.16.* Ara ſiue Baſis Auguſto poſita ex S. C. *Num.19. cap.16.* Ara votiua Fortunæ reducis pro reditu Cæſaris. *Num.7. cap.17.* Ara votiua pro reditu Cæſaris Baſi ſiue Aræ cum titulo impoſita. *Num.12. cap.17.* Clypeus inter duos ramos Oleaginos. *Num.5. cap.21.* Duo Ramuſculi Oleagini ſiue Laurei. *Num.20. cap.21.* Capricornus. *Num.2. cap.24.* Laurea cum littera V. *Num.4. cap.25.*

XLIX. IMP. CAESAR.

Manipulus ſpicarum. *Num.7. cap.9.*

L. IMP. CAESAR. Caput Laureatum.

Aquila. *Num.12. cap.21.* Taurus ſiue Bucula. *Num.10. cap.27.*

LI.

Digitized by Google

LI. IMP. CAESAR DIVI F.

Manipulus ſpicarum. *Num.7. cap.9.* Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopiæ. *Num.3. Cap.24.*

LII. IMP. CAESARI S. P. Q. R.

Statua votiua pro ſalute & reditu Cæſaris poſita. *Num.1. Cap.17.* Laurea cum literis AVGVSTO. *Num.12. Cap.25.*

LIII ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

Figura muliebris turrita ſpicas ſiniſtra, palmæ ramum dextra tenens. *Num.18 cap.19*

LIIII. IMP. CAESAR.

Manipulus ſpicarum. *Num.7. cap.9.* Capricornus in medio coronæ Laureæ. *Numm.5. cap.24.* Laurea. *Num.1. cap.25.* Ara coronata cum duabus capellis. *Num.7. cap.29.*

LV. IMP. CAESAR.

Caput Antonij. *Num.19. & .21. cap.7.* Bucula vel Taurus. *Num.10. Cap.27.*

LVI. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ.

Mars loricatus clypeum tenens. *Num.9. Cap.19.*

LVII. C. CAESAR IMP.

Caduceus. *Num.10. cap.3.* Caput Antonij cum lituo. *Numm.19. cap.7.*

LVIII. IMP. CAESAR.

Caduceus. *Num.12. cap.3.* Caput Antonij. *Num.21. cap.7.*

LIX. IMP. DIVI F.

Manipulus ſpicarum. *Num.7. cap.9.* Sacerdos agens iugum boum. *Num.32. cap.18.*

LX. IMP. CAESAR.

Caduceus. *Num.11. cap 3.* Apollinis Actiaci ſimulachrum cum plectro & Cythara. *Num.3. cap.8.*

LXI. IMP. CAESAR DIVI F. PONT. IMP. TER. COS. ITER. ET TER. DES.

Capeduncula, Aſpergillum, vrnula, lituus. *Num.1. Cap.6.*

LXII. CAESAR DIVI F. AVGVR. PONT. IMP. QVART. COS. TER.

Caput Diui Iulij cum lituo ad ceruicem. *Num.14. Cap.1.*

LXIII. CAESAR DIVI F. IMP. V. COS. IIII.

Apollinis Actiaci ſimulachrum cum cythara. *Num.1. cap.8.*

LXIIII. IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VI. S. P. Q. R.

Statua equeſtris Cæſaris Pacificatoris. *Num.4. Cap.16.*

LXV. ΚΑΙΣΑΡ ΥΠΑΤΟΣ Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ϛ.

Sphynx Aegyptia cum ſiſtro ante pedes. *Num.12. cap 9.*

LXVI. CAESAR DIVI F. COS. V. IMP. VII.

Cæſar triumphans in quadrigis. *Num.3. cap.15.*

LXVII. IMP. CAESAR DIVI F. COS. V. P. P. IMP VII. S. P. Q. R.

Cæſar triumphans in quadrigis. *Num.12. Cap.15.*

LXVIII. CAESAR IMP. VII.

Victoria aræ rotundæ inſiſtens cum anguibus hinc inde. *Num.5. Cap.13.* Victoria inſiſtens roſtro nauis. *Num.6. Cap.15.*

Digitized by Google

LXIX. CAESAR DIVI F. COS. VI.

Crocodilus AEgypti typus. Num.1.&.3. cap.9.

LXX. CAESAR COS. VI.

Crocodilus AEgypti typus. Num.3.Cap.9. Sphynx. Num.10.cap.9.

LXXI. IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS P.R. VINDEX.

Pax in Corona Laurea. Num.21. cap.20

LXXII. CAESAR COS. VI.

Crocodilus Aegypti typus. Num.1. cap.9.

LXXIII. CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. Caput laureatum.

Caput Tiberij Cæſaris. Num.16 &.18. cap.14. Tiberius Cæſar triumphans de Germanis. Num.19. cap.14. Caius & Lucius Cæſares clypeos & haſtas puras tenentes. Num.4.& .6. cap.28. Capita Caij & Lucij Cæſarum. Num.4. cap.32. Clementiæ ſedentis ſimulachrum. Num.17. cap.28.

LXXIIII. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Laurea cum aquila ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. Num.29. cap.19.

LXXV. AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. Caput laureatum.

Tiberius Cæſar triumphans de Germanis. Num.19.cap.14. Caius & Lucius Cæſares clypeos & haſtas puras tenentes. Num.4. cap.28. Flamen Martialis clypeum tenens aſtante Augure cum Lituo & haſtili. Num.11. cap.28.

LXXVI. ΚΑΙϹΑΡ ϹΕΒΑϹΤΟϹ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟϹ.

Caput M. Agrippæ cum corona roſtrata in capite. Num.4. cap.8.

LXXVII. Capita M.Agrippæ & Auguſti auerſa. IMP. DIVI F. P.P.

Crocodilus palmæ alligatus. Num.5. cap 9.

LXXVIII. ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Caput Iulij Cæſaris. Num.21. cap.2.

LXXIX. PATER.

Sacerdos agens iugum boum cum his litteris, PATRIAE. Num.10. cap.18.

LXXX. AVGVSTVS P.P. OB CIVIS SER.

Corona è baccis oblongis & cranijs boum cum candelabro in medio. Nu.23. cap.21.

LXXXI. DIVI F. P.P.

Capricornus cum orbe, gubernaculo & cornucopiæ. Num.1. cap.24.

LXXXII. AVGVSTVS DIVI F. COS. VII. CIVIBVS SERVATEIS. Caput quercea coronatum.

Aquila inſiſtens querceæ coronæ inter duos ramos oleaginos. Num.1. cap.21.

LXXXIII. CAESAR COS.VII. CIVIBVS SERVATEIS.

Aquila inſiſtens coronæ querceæ inter duos ramos oleaginos. Num.3. cap.21.

LXXXIIII. CAESAR COS. VII. CIVIBVS SERVATEIS. Caput quercea coronatum

Aquila inſiſtens coronæ querceæ inter duos ramos oleaginos. Num.3. cap.21.

LXXXV. AVGVSTVS DIVI F.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. Num.25. cap.7. Taurus ſiue Bucula Num.46. cap.18. Capricornus cum orbe. Num.4. cap.24. Taurus vel bos cornupeta. Num .1.ap.27.

Digitized by Google

LXXXVI. AVGVSTVS DIVI F. Caput Laureatum.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Num.*31.*cap.*7.

LXXXVII. AVGVSTVS DIVI F.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Numm.*27.*&*.31. *cap.*7. Apollo Actiacus cum plectro & cythara. *Numm.*8.*&*.12. *cap.*8. Taurus ſiue Bucula. *Numm.*48. *cap.*18. Taurus vel Bos cornupeta. *Numm.*1. *Cap.*27.

LXXXVIII. AVGVSTVS DIVI F. Caput quercea coronatum.

Diana peculiare ac Tutelare Siciliæ numen. *Num.*25.*&*.33.*Cap.*7. Apollo Actiacus cum cythara. *Num.*10. *cap.*8. C. Cæſaris in Armeniam expeditio. *Num.*8. *Cap.*13. Victoria inſidens orbi cæleſti. *Num.*9. *cap.*15. Parthorum ſiue aliarum gentium Barbararum legati Regem infantem educandum Auguſto offerentes. IMP. XIIII. *Num.*3. *cap.*20.

LXXXIX. Caput Auguſti & Iulij Cæſaris. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΥΙΟΣ ΘΕΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ.

Templum Diui Iulij cum ſtatua Iulij Cæſaris, lituo, & Capeduncula. *Num.*17. *cap.*2.

XC. AVG. DIVI F. Caput corona quercea cinctum.

Apollinis Actiaci ſimulachrum cum cythara. *Num.* 10. *cap.*8.

XCI. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Diana peculiare ac tutelare Siciliæ numen. *Num.*33 *cap.*7. Apollo Actiacus cum plectro & cythara. *Numm.*12. *Cap.*8. Taurus vel bos cornupeta. *Numm.*1. *Cap.*27.

XCII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. Caput laureatum.

Victoria inſiſtens proræ nauis. *Num.*11. *Cap.*15.

XCIIII. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Caput Diui Iulij cum aſtro ſupra verticem. *Num.*9. *Cap.*2. Diana. *Num.*27. *Cap.*7. Apollo Actiacus cum plectro & cythara. *Num.*12. *cap.*8. Eques habitu militari cum haſta decurrens. *Num* 6.*&*.9. *cap.* 10. Lupa. *Num* 7. *cap.*10. Taurus ſiue bucula. *Num.*49. *cap.*18. Laurea cum littera I. in medio. *Num.*2. *cap.*25. Taurus vel bos cornupeta. *Num.*1. *cap.*27. Flamen Martialis clypeum tenens aſtante augure cum lituo & haſtili. *Num.*11. *cap.*28.

XCV. AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Geminum Cornucopiæ. *Num.*8. *cap.*10. Sepia piſcis. *Num.*32. *Cap.*19.

XCVI. AVGVSTVS DIVI F.

Diana. *Numm.*29. *Cap* 7. Gentium barbararum legati oleaginos ramos geſtantes, pacem & amicitiam ab Auguſto petentes. *Num.*1. *Cap.*20.

XCVII. AVGVSTVS.

Corona laurea roſtrata *num.*17.*&*.20 *Cap.*7. Sacerdos agens iugum boum. *Num.*25. *cap.*18. Taurus ſiue bucula. *Num.*49.*&*.50. *Cap.*18. Laurea cum litteris C.A. *Num.*16. *Cap.*21. Duo togati Conſules pro roſtris. *Num.*5. *Cap.*27.

Digitized by Google

XCVIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Figura muliebris vtraque manu lauri ramulum tenens. *Num.19. cap.19.* Capedun-cula,aſpergillum,ſecuris,albogalerus. *Num.19.cap.28.*

XCIX. AVGVSTVS.

Sacerdos agens jugum boum. *Num.14. cap.18.* Laurea cum litteris SISINNA PROCOS. *Num.53.cap.18.* Capricornus. *Num.9.cap.24.*

C. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput laureatum.

Figura equeſtris & hæ literæ, ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. *Num.11. cap.19.*

CI. AVGVSTVS.

Sphynx. *Num.10. cap.8.* Capricornus. *Num.2. & 11.cap.12.* SIGNIS PARTHICIS RECEPTIS. *Num.17.cap.12.* Arcus & pharetræ, ſpolia Armeniaca. *Num.2. cap.13.* Victoria tauri proſtrati cornua confringens. *Num.7.cap.13.* Capricornus. *Num.9. cap 13.* Victoria trophæum Armeniacum conſtituens & componens cum captiuis aſſidentibus. *Num.11.cap.13.* Sacerdos agens jugum boum. *Num.8.cap.18.* Victoria aduerſa facie clypeum ante ſe tenens. *Num.8. cap.21.*

CII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Manipulus ſpicarum. *Num.9. cap.9.*

CIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Figura muliebris ſtans inter duo capita equina. *Num.7. cap.19.*

CIIII. AVGVSTVS.

Quadrigæ cum palma. *Num.14.cap.11.* Laurea cum litteris XXV. *Num.8.cap.25.* Templum Apollinis. *Num.10. cap.29.*

CV. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Figura muliebris turrita proræ nauis inſiſtens. *Num.16. cap.19.*

CVI. AVGVSTVS.

Corona laurea roſtrata. *Num.20. cap 7.* Sacerdos agens jugum boum. *Num.34. cap.18.* Laurea cum litteris C. A. *Num.16. cap.21.* Laurea cum litteris XXXV. *Num.11. cap.25.*

CVII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Aquila & litteræ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ &c. *Num.6.cap.19.*

CVIII. AVGVSTVS.

Africæ caput cum exuuijs elephanti in capite. *Num.2. cap.11.* Parthus ſupplex ſigna capta reſtituens. *Num.8.10.&.12. cap.12.* Sacerdos agens jugum boum. *Num.1. cap.18.* Corona quercea cum litteris SIGOBRIGA. *Num.17. cap.18.* Taurus ſiue bucula. *Num.26. &.54. cap.18.* Delphinus gubernaculo implicitus in laurea corona. *Num.8. cap.24.* Laurea cum litteris XX. *Num.7.cap.25.*

CIX. CAESARI AVGVSTO. S.P.Q.R.

Arcus cum Trophæis & ſtatuis equeſtribus & bigis quadrigiſque ſuper aquæductum Cæſari ob Vias Munitas decretus. *Num.15.22.& 24.cap.26.* Statua Votiua pro ſalute & reditu Cæſaris. *Nummi.3. cap.17.* Corona quercea cum

cum litteris SALVS GENERIS HVMANI. *Num.2. cap.21.* Victoria ſubuolans lauream tenens ſupra clypeum columnæ affixum. *Num.7. cap.21.*

CX. ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput laureatum.

Dionyſij ſiue Bacchi caput. *Num.8. cap.19.* Antiochiæ ſimulachrum turritum rupi inſidens, fluuij ſimulachrum pedibus premens. *Num.13. cap.19.* Caput Demetrij regis. *Num.16. Cap.19.* Templum Auguſto à Smyrnenſibus conſtitutum. *Num.17. Cap.29.*

CXI. CAESARI AVGVSTO S.P.Q.R.

Arcus duplex cum bigis elephantum Cæſari ob vias Munitas decretus. *Num.22. Cap.16.* Corona quercea cum his litteris: SALVS GENERIS HVMANI. *Num.2. Cap.21.*

CXII. CAESARI AVGVSTO. Caput laureatum.

Quadriga triumphalis elephantum, cum rectoribus & Imperatore triumphante. *Num.27. Cap.11.* Quadriga triumphalis. *Num.13. Cap.12.* Templum Martis Vltoris propter ſigna à Parthis recepta. *Num.28.31. & 35. Cap.12.* Cippus titulo honorifico inſcriptus Cæſari ob vias Munitas poſitus. *Num.16. Cap. 16.* Victoria ſubuolans Lauream ſupra clypeum columnæ affixum tenens. *Num.9. cap.21.*

CXIII. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ.

Victoria & litteræ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ *Num.5. cap.8. Num.2. cap.19.*

CXIIII. CAESARI AVGVSTO. Caput Laureatum.

Quadriga triumphalis. *Num.13. & 15. cap.12.* Templum Martis Vltoris propter ſigna à Parthis recepta. *Num.28.31. 33. & 35. cap.12.* Orbis inter duos ramos oleaginos, Typus orbis pacati. *Num.2. cap.20.* Apula querceæ inſiſtens. *Num.10. cap.21.*

CXV. CAESAR AVGVSTVS. Caput quercea coronatum.

Cometes & litteræ DIVVS IVLIVS. *Num.1. cap.2.* Cancer marinus cum papilione. *Num.16. cap.11.* Clypeus inter ſigna à Parthis recepta, *Num.29. cap.12.* Trophæum de Germanis aſſidentibus captiuis. *Num.23. cap.14.* Caput M. Agrippæ. *Num.3 cap.32.*

CXVI. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Aquila & littera ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. &c. *Num.4. Cap.19.* Deæ Sidoniæ caput. *Numm.17. Cap 19.* Laurea ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. *Num.25. cap.19.* Capricornus cum orbe & cornucopiæ. *Num.10. Cap.24.* Caput Herculis. *Num.14 Cap.29.*

CXVII. CAESAR AVGVSTVS. Caput quercea coronatum.

Cometes & littera DIVVS IVLIVS. *Num.1. Cap.2.* Sella cum laurea & fulmine. *Num.13. Cap.28.*

CXVIII. CAESAR AVGVSTVS.

Vir habitu militari mulierem ſupplantans, Siciliæ ſubactæ typus. *Numm.23. Cap.7.* Caput M. Agrippæ. *Num. Cap.8.* Spolia Hiſpanica. *Numm.3. Cap.10.*

Digitized by Google

Hiſpaniæ ſimulachrum. *Num.5. Cap.10.* Leo ceruo inſiliens. *Num.13.& 15. Cap.11.* Cancer marinus cum papilione. *Num.16. Cap.11.* Aper venabulo traiectus. *Num.17. Cap.11.* Roſa ſiue quis alius flos. *Num.20. Cap.11.* Equus alatus. *Num 29. cap.11.* Siren tibia canens. *Num.35. Cap.11.* Statua Martis vltoris propter ſigna à Parthis recepta. *Num.25. & 27. Cap.12.* Templum ſiue Ara pacis. *Num 12. Cap.20.* Templum Iani. *Num.10. Cap.20.* Templum Martis vltoris propter ſigna à Parthis recepta. *Num.26. Cap.12.* Clypeus inter ſigna à Parthis recepta. *Num.32. Cap.12.* Virgo Tarpeia Sabinorum clypeis circundata. *Num.12. Cap.13.* Corona quercea cum litteris CAESAREA AVGVSTA. *Num.20. Cap.18.* Sacerdos agens iugum boum. *Num 36. Cap.18. Num.44. cap.* Clypeus inſcriptus in medio coronæ ciuicæ vel querceæ. *Num 2. Cap.22.* Quercea cum litteris OB CIVIS SERVATOS. *Num.4.6.& 11. Cap.22.* Duo togati conſidentes pro Roſtris. *Num.5. Cap 27.* Tripus, Capeduncula, Lituus, Patella, *Num 3. Cap.28.* Clypeus inſcriptus. *Num.16. Cap.28.* Luna cum aſtro. *Num.20. Cap 28.* Templum Iouis tonantis. *Num.1. Cap.29.* Templum Iouis Olympij. *Num.3 cap.29.*

CXIX. KAICAP CEBACTOC. Caput laureatum.

Taurus ſiue Bos cornupeta. *Num 8. Cap 27.*

CXX. CAESAR AVGVSTVS.

Cometes & litteræ DIVVS IVLIVS. *Num.1. Cap.2.* Caput fœminæ turritum Toleti coloniæ. *Num.19. Cap.18.* Clypeus in medio coronæ querceæ vel ciuicæ. *Num.2. Cap.22.* Quercea cum litteris OB CIVIS SERVATOS. *Num.4. Cap.22.* Clypeus inſcriptus S. P. Q. R. CL. V. *Num.16 Cap.28.* Luna cum Aſtro. *Num.20. Cap.28.*

CXXI. IMP. CAESRI AVGVSTO S. P. Q. R.

Arcus cum trophæis & ſtatuis equeſtribus ſuper aquæductum Cæſari ob vias munitas decretus. *Num.13. cap 16.*

CXXII. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Deæ Sidoniæ currus ſacer. *Num.20. cap.19.*

CXXIII. IMP. CAESARI AVGVSTO S. P. Q. R.

Arcus cum trophæis & ſtatuis equeſtribus ſuper aquæductum Cæſari ob vias munitas decretus. *Num.13. cap 16.*

CXXIIII. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ. Caput laureatum.

Labyrinthus Creticus. *Num 35. cap.19.* Capricornus. *Num.12. cap.24.*

CXXV. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Europa tauro vecta. *Num.14. cap.19.* Templum Dianæ Epheſiæ. *Num.13. cap.29.*

CXXVI. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput laureatum.

Templum

Templum Auguſto à Corinthijs conſtitutum. *Num.15. cap.19.*

CXXVII. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
Caput laureatum.

Europa tauro inſidens. *Num.24. cap.19.*

CXXVIII. ΑΥΤ. Ο. ΚΑΙC. CΕΒΑCΤΟC.

Statua Diui Iulij ſedentis ſeminuda cum haſtili in ſiniſtrâ, Aquila in dextra & capeduncula pone ſellam, Cæſari tamquam Deo Cæſareæ poſita. *Num.5. cap.2.*

CXXIX. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ CΕΒΑCΤΟC.
Caput laureatum.

Statua & ſimulachrum Dianæ Epheſiæ. *Numm.32. cap.19.*

CXXX. IMP. CAESAR AVGVSTVS.

Caput M. Agrippæ cum corona roſtrata. *Num.6. cap.8.* Spolia Hiſpanica. *Num.1. cap.10.* Trophæum Hiſpanicum cum Spolijs. *Num.2. cap.10.* Victoria trophæum conſtituens & componens ex ſpolijs Hiſpanicis. *Num.10. &.12. cap.10.* Tiberius Cæſar triumphans de Germanis. *Num.21. cap.14.* Emerita colonia. *Num.18. cap.18.* Sacerdos agens iugum boum. *Num.27. cap.18.* Europa tauro vecta. *Num.22. Cap.19.*

CXXXI. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.
Caput laureatum.

Laurea ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Num.24. Cap.19.*

CXXXII. IMP. CAESAR AVGVST.

Galea, Iugum & vomis ſiue culter aratri. *Numm.11. Cap.10.* Porta ſiue vallum Emeritæ coloniæ. *Num.18. Cap.18.*

CXXXIII. ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Caput laureatum.

Lupa cum infante lactente. *Num.3. cap.19.*

CXXXIIII. CAESAR.

Corona è baccis oblongis, cranijs boum & patellis, in medio candelabrum vel tripus. *Num.23. Cap.18.* Caput Iouis. *Numm.26. Cap.29.* Caput fœminæ turritum. *Numm.35. Cap.29.*

CXXXV. ΑΥΤ. ΚΑΙCΑΡ CΕΒΑCΤΟC.
Caput laureatum.

Caput Iouis Ammonis. *Num.30. cap.29.*

CXXXVI. CAESAR.

Corona è baccis oblongis & cranijs boum & patellis in medio candelabrum. *Num.23. Cap.28.*

CXXXVII. His litteris inſcriptum. CAL. IVL. MVN.

Taurus ſiue bucula. *Num.22. Cap.18.*

CXXXVIII. CAESAR.

Corona è baccis oblongis & cranijs boum & patellis cum candelabro in medio. *Num.23. Cap.28.*

CXXXIX.

Digitized by Google

CXXXIX. CAESAR AVGVSTVS.

Taurus ſiue bucula. *Num.13. cap.18.*

CXL. IMP. AVGVS. MVN. CAL.

Taurus ſiue bucula. *Num.24. Cap.18.*

CXLI. AVGVSTVS.

Taurus ſiue bucula. *Num.33. cap.18. & Num.39. & 43. cap.18.*

CXLII. IMP. CAESAR AVGVSTVS.
Caput laureatum.

Quadriga triumphalis cum nuce pinea peculiari Auguſtæ Vindelicorum inſigni. *Num.13. cap.14.* Sacerdos agens iugum boum. *Num.25. Cap.18.* Corona quercea cum litteris. *Num.18. cap.21.* Claua Herculea inter duas cytharas. *Num.21. Cap.29.*

CXLIII. Caput nullis inſcriptum litteris.

Laurea cum litteris XV. *Num.6. cap.24.*

CXLIIII. IMP. CAESAR AVGVSTVS.
Caput laureatum.

Taurus ſiue bucula. *Num.30. Cap.18.* Capricornus cum orbe, gubernaculo & cornucopiæ. *Num.6. Cap.24.*

CXLV. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. VIII. P. P. IMP. VII. Caput laureatum.

Sella cum laurea, hinc inde ramus Lauri. *Num.3. Cap.28.*

CXLVI. AVGVSTVS COS. VIII.

Quercea vel ciuica cum litteris OB CIVIS SERVATOS. *Num.9. Cap.12.* Templum pacis. *Num.11. Cap.29.*

CXLVII. AVGVSTVS DIVI F. COS.IX. IMP.VII.
Caput laureatum.

Taurus ſiue bucula. *Num.37. Cap.18.*

CXLVIII. AVGVSTVS P. P. COS.X.

Taurus ſiue bucula. *Num.41. Cap.18.*

CXLIX. AVGVSTVS COS.XI. Caput laureatum.

Caput M. Agrippæ coronati corona roſtrata ſimul & vallari. *Num.7. Cap.8.* Arcus triumphalis cum quadrigis ob ſigna à Parthis recepta. *Numm.21. cap.21.*

CL. CAESARI AVGVSTO DIVI F. COS.XI. TRIB. POT. S. P. Q. R.

Statua equeſtris Auguſto decreta. *Num.4. Cap.16.*

CLI. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE.

L. APRONIVS CAESIANVS IIIVIR A.A.A. F.F. *Num.66. Cap.22.* Nomina Triumuirorum monetalium Sex. Appuleij & Seruilij Gemini. *Num.83. & 84. cap.22.*

CLII.

Digitized by Google

CLII. CAESAR AVGVSTVS TR. POT. Caput laureatum.
Taurus ſiue bucula. *Num.*31. *cap.*18. Ara vel baſis inſcripta. *Num.*2. *cap.*27.

CLIII. AVGVSTVS TR. POT.
Albogalerus inter duo ancilia. *Numm.*21. *cap.*28.

CLIIII. CAESAR AVGVSTVS TR. POT.
Caput laureatum.
Laurea. *Num* 5. *cap.*15. Taurus ſiue bucula. *Num* 40. *cap.*17. T. STATILIVS SISENNA. III. VIR. A. A. A. F. F. *Num.*64. *Cap.*22.

CLV. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.
Templum Auguſto à Nicomedenſibus conſtitutum. *Num.*25. *Cap.*29.

CLVI. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POTEST.
Caput laureatum.
Taurus ſiue bucula. *Num.*47.51.&.52. *cap.*18. CN. PISO CN. F. III. VIR. A. A. A. F. F. *Num.*31. *Cap.*22. Nomina Triumuirorum monetalium, Caſſij Celeris, M. Sanquinij, Cornelij Sullæ, Gallij Luperci, Aſinij Galli, L. Surdini, Sentij Saturnini, Valerij Meſſallæ, Ap. Claudij Pulchri, Statilij Tauri, Iunij Silani, Lucretij Flaui, Acilij Glabrionis, Valerij Catulli & Ceſtij Camerini. *Num.*45.51.55.57.58.59.60.69.70.71.73.75.76.79.&.81. *cap.*22.

CLVII. AVGVSTO DIVI F. COS. XI. TR. POT. II.
IMP. VIII.
Tres orbis partes, Aſia, Europa, Africa, ſingulæ ſingulis orbibus expreſſæ. *Num.*14. *cap.*21.

CLVIII. CAESAR AVGVSTVS TRIB. POTEST.
III. P. P.
Equus alatus, Africæ typus. *Num.*5. *cap.*11.

CLIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS
TRIB. POT. IIII.
Trophæum Africanum aſſidentibus captiuis. *Num.*5. *cap.*11.

CLX. IMP. IX. TR. POT. V.
Templum Martis Vltoris propter ſigna à Parthis recepta. *Num.*30. *Cap.*11.
Templum Romæ & Auguſto à communitate Aſiæ conſtitutum. *Num.*12. *cap.*19.

CLXI. IMP. CAESARI AVG. COS. XI. TRI.
POT. VI. S. P. Q. R.
Arcus triumphalis cum quadrigis ob ſigna à Parthis reſtituta Cæſari decretus. *Num.*16.&.18. *Cap.*12. Corona quercea ciuica ob ſigna à Parthis reſtituta. *Num.*19. *cap.*12.

CLXII. AVGVSTVS TR. POT. VII.
Cippus titulo honorifico inſcriptus, Cæſari ob vias munitas poſitus. *Num.*23. *cap.*16. Ara vel baſis inſcripta. *Num.*2. *Cap.*27. Statua Herculis. *Num.*16.&.18. *Cap.*29.

Digitized by Google

CLXIII. CAESARI AVGVSTO TRIBVN. POT. VIII. IMP. IX.

S.C. in medio cum titulo COS. XI. PATRI PATRIAE. S.P.Q.R. *Num.1. cap.26.*

CLXIIII. CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC. POT. IX. COS. XI.

Taurus ſiue bucula. *Num.28. cap.18. Num.41. cap.18.*

CLXV. IMP. CAESARI AVGVSTO COS. XI. TR. POT. X. IMP X.

Baſis inſcripta cum Statua Cæſaris equeſtris. *Num.1. cap.16.*

CLXVI. AVGVST. DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. X. COS. XI. IMP. XI.

Victoria inſiſtens roſtro nauis. *Num.4. cap.15.*

CLXVII. CAESAR PONT. MAX. Caput laureatum.

Templum Romæ & Auguſti. *Num.9. cap.16.*

CLXVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PON. MAX. TR. POT. X.

Taurus ſiue bucula. *Num.47 cap 18.*

CLXIX. CAESAR AVGVST. PON. MAX. TRIBVNIC. POT.

C. ASINIVS GALLVS III. VIR. A.A.A. F.F. *Num 58. cap.22.*

CLXX. CAESAR AVGVST. PONT. MAX. TRIBVNIC. POTEST.

Nomina triumuirorum monetalium Lurij Agrippæ, Licinij Neruæ, P. Stolonis, Annij Ruſi, Ser. Sulpicij, Saluij Othonis, Nonij Quinctiliani & Mæcilij Tulli. *Num 37.46.47 63.67.74.78.&. 82. cap.22.*

CLXXI. CAESAR AVGVST. PONT. MAX. TRIBVNIC. POT. Caput laureatum.

Nomina triumuirorum monetalium Saluij Othonis & Mæcilij Tulli. *Nu.74.&.82. cap.22.*

CLXXII. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ.

Tripus cum laurea. *Num.12. cap.28.*

CLXXIII. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ.

Statua & ſimulachrum Dianæ Epheſiæ. *Num.29. cap.29.*

CLXXIIII. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Laurea ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Num.27. cap.19.*

CLXXV. IMP. CAESARI AVGVSTO COS. XI. TR. POT. XI. S.P.Q.R.

Clypeus & duæ haſtæ puræ decuſſatæ inter lituum & capedunculam. *Num.9. cap.28.*

CLXXVI.

Digitized by Google

CLXXVI. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙ. ΜΕΓ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Caput laureatum.

Tripus cum fulgure & ramo lauri. *Num. 10. cap. 28.*

CLXXVII. AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XI. IMP. XII.

S. C. in medio cum titulo. COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1. Cap. 26.*

CLXXVIII. AVGVSTVS P. M. TRI. POT. XII.

Taurus ſiue bucula. *Num. 45. cap. 18.*

CLXXIX. AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XIII. COS. XI.

Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopiæ. *Numm. 7. cap. 24.*

CLXXX. AVGVST. TR. POT. XIIII. COS. XI. IMP. XIII. P. P. Caput laureatum.

Nux pinea peculiare Auguſtæ Vindelicorum inſigne. *Num. 20. cap. 14.* Vexillum, aquila, aratrum, decempeda. *Num. 6. cap. 18.*

CLXXXI. IMP. AVGVST. TR. POT. XIIII. Caput laureatum.

Laurea. *Num. 8. cap. 15.* Sacerdos agens iugum boum. *Num. 3. Cap. 18.* Porta Emeritæ Auguſtæ coloniæ. *Num. 16. Cap. 18.*

CLXXXII. AVG. TRIB. PO. XV.

Auguſtæ Vindelicorum ſimulachrum turritum cum nuce pinea in dextra. *Num. 17. Cap. 14.*

CLXXXIII. IMP. CAESAR AVGVST. PON. MAX. TR. P. XVI. COS. XI. IMP. XIIII. Caput laureatum.

Sacerdos agens iugum boum. *Num. 5. cap. 18.*

CLXXXIIII. AVGVSTO DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. XVI. IMP. XIIII. Caput laureatum.

S. C. in medio cum titulo. COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1. cap. 26.*

CLXXXV. ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ. ΜΕΓ. ΟΥΠΑΤΟΣ. ΔΗ. ΕΞ. ΙΖ.

Capricornus cum orbe & cornucopiæ. *Num. 12. cap. 19.*

CLXXXVI. AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. XVIII. COS. XI.

S. C. in medio cum titulo. PATER PATRIAE IMPERATOR. XIIII. *Num. 2. cap. 26.*

CLXXXVII. IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO IMP. XIIII.

Taurus ſiue bucula. *Num. 37. cap. 18.* S. C. in medio cum titulo. COS. XI. PATRI PATRIAE. S. P. Q. R. *Num. 1. cap. 26.*

Digitized by Google

CLXXXVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS.XII. P.P. Caput laureatum.

Duæ dextræ caduceum inter geminum cornucopiæ amplexæ. *Num.7.cap.18.* Equus alatus, ſiue Pegaſus, Corinthi typus. *Num.9. cap.18.* L. Cornelius Sulla III.VIR A.A.A. F.F. *Num.49. cap.22.*

CLXXXIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XIX.

S. C. in medio cum titulo. COS.XII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Num.3. Cap.26.*

CXC. IMP. AVGVSTVS TRIB. POTEST. XX. Caput laureatum.

Sacerdos agens iugum boum. *Num.19. cap.18.*

CXCI. AVGVST. PON. MAX. TR. POT. XXI. COS. XIII. IMP. XIIII.

Thiara Parthica, arcus & pharetra. *Num.20. Cap.12.*

CXCII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS. PONT. MAX. TR. POT. XXII. Caput laureatum.

S. C. in medio cum titulo. COS.XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Num.4. cap 29.*

CXCIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIII.

S. C. in medio cum titulo. COS.XIII. PATERPATRIAE IMPERATOR XIIII. *Num.4. cap.26.*

CXCIIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXIIII.

S. C. in medio cum titulo. COS.XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Num.4.cap.26.*

CXCV. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAX. TR. POT. XXV.

S. C. in medio cum titulo. COS. XIII. PATER PATRIAE IMPERATOR XIIII. *Num.4. cap.26.*

CXCVI. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XIIII.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXVI. *Num.5.&.6. cap.26.*

CXCVII. AVGVST. PON. MAX. TR. POT. XXX. COS. XIII. IMP. XV. P. P.

Corona quercea votiua pro ſalute & reditu Cæſaris. *Num.4. cap.17.*

CXCVIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP. XVI.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXII. *Num.7.&.8.cap.26.*

CXCIX.

Digitized by Google

CXCIX. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP.XVII

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIIII. *Num.9. cap.26.*

CC. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP.XVIII

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIIII. *Num.9.cap.26.*

CCI. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP.XIX.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC.POT.XXXIIII. *Num.9. cap.26.*

CCII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS IMP.XX.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVNIC. POT. XXXIIII. *Num.9. cap.26.*

CCIII. IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO PONT. MAX. TR. POT. XXXV.

S. C. in medio cum titulo. COS.XIII. PATRI PATRIAE IMP.XX. S. P. Q. R. *Num.10. cap.26.*

CCIIII. IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS. IMP. XXI.

S. C. in medio cum titulo. PONTIF. MAXIM. TRIBVN. POTEST. XXXVI. *Num.11.&.12. cap.26.*

CCV. DIVOS AVGVST. DIVI F. Caput laureatum.

à parte auerſa, caput C. Cæſaris Auguſti.

CCVI. KAI CAP. Caput radiatum.

Lupa cum Romulo & Remo lactentibus. *Nu.1. cap.19.*

CCVII. DIVVS AVGVSTVS DIVI F. Caput laureatum.

Ara conſecrationis. *Num.15.cap.30.*

CCVIII. DIVVS AVGVSTVS.

Orbis cum gubernaculo. *Num.19. cap.21.* Fulmen. *Num.45. &.47. cap 30.*

CCIX. DIVVS AVGVSTVS.

Auguſtus in cælum receptus, & inter Deos relatus. *Num.11. cap.30.* Aquila cum fulmine ſub pedibus. *Num.23. cap.30.*

CCX. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Statua Auguſti ſedens cum ramuſculo in dextra, orbis in ſiniſtra. *Numm.7. cap.30.* Caput Germanici Cæſaris. *Num.8. cap.32.* Statua Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſedens. *Num.9. cap.31.*

CCXI. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Hiſpaniæ ſimulachrum. *Num.5. cap.10.* Victoria clypeum tenens. *Num.15. cap.15.*

CCXII. DIVO AVGVSTO. Caput radiatum.

Ara conſecrationis. *Num.15. cap.30.*

Digitized by Google

CCXIII. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Victoria clypeum dextra tenens. *Num.14. cap.15.* Orbis cum gubernaculo. *Num.21. Cap.21.* Statua Auguſti ſedens cum ramuſculo in dextra, orbis in ſiniſtra. *Num. cap.30.* Fulmen. *Num.44. Cap.30.*

CCXIIII. DIVVS AVGVSTVS. Cap. laureatum.

Ara prouidentiæ. *Num.22. cap 30.* Diuæ Iuliæ Auguſti coniugis caput. *Num.2. Cap.32.*

CCXV. KAIC ΑP. Caput radiatum.

Templum Auguſto à Cydonijs conſtitutum. *Num.17. cap.29.*

CCXVI. DIVVS AVGVSTVS. Caput laureatum.

Aræ prouidentiæ. *Num.29. cap.30.* Aquila inſiſtens orbi. *Num.30. Cap.30.* S. C. in medio cum titulo. IMP. NERVA CAESAR AVGVSTVS REST. *Num.48. Cap.30.*

CCXVII. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput radiatum.

à parte auerſa caput Tiberij Cæſaris Auguſti.

CCXVIII. DIVVS AVGVSTVS PATER.

Aquila cum fulgure ſub pedibus. *Num.31. Cap.30.* Ara prouidentiæ. *Num.32. Cap 30.*

CCXIX. DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput radiatum.

Victoria clypeum tenens cum litteris S. P. Q. R. nummi à poſterioribus Imperatoribus reſtituti. *Num.13.15.16.17.& 20. Cap.15.* Sacerdos agens jugum boum. *Num.12. Cap.18.* Orbis cum gubernaculo. *Num.13.& 17. cap.21.* Quercea cum litteris S. C. *Num.77. cap.22.* Templum rotundum. *Num.4. Cap.29.* Aquila inſiſtens orbi. *Num.16.23.26.28.30.& 35. cap.30.* Aquila fulmen vnguibus premens. *Numm.18.19.&. 21. cap.30.* Ara prouidentiæ. *Numm.17.20.24.25.27.34.& .36. Cap.30.* S. C. in medio cum titulo. IMP. T. VESPASIAN. AVG. RESTITVIT. *Numm.37.& .39. Cap.30.* Fulmen. *Numm.38.40. 41.& .42. Cap.30.*

CCXX. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput laureatum.

Orbis cum gubernaculo. *Num.19. Cap.21.*

CCXXI. Caput nullis inſcriptum litteris.

Laurea cum litteris XXX. *Num.9. Cap.25.* Capricornus cum orbe. *Num.11. Cap.24.*

CCXXII. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput laureatum.

Orbis cum gubernaculo. *Num.15. Cap.21.* Aquila orbi inſiſtens. *Num.28. cap 30.* Fulmen. *Num 43. Cap.30.* S. C. in medio cum titulo. IMP. CAES. DOMITIAN. AVG. RESTITVIT. *Num.46. Cap.30.*

CCXXIII.

CCXXIII. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput laureatum.
Circus cum obeliſco & metis. *Num.*4.&.*6. cap.27.*

CCXXIIII. Caput radiatum, nullis inſcriptum litteris.
Laurea cum littera X. *Num.5. Cap.15.* Capricornus cum orbe, gubernaculo, & cornucopiæ. *Num.12. Cap.24.*

CCXXV. DIVVS AVGVSTVS P.P.
Caput laureatum.
S. C. in medio cum titulo IMP. NERVA CAESAR AVGVSTVS REST. *Num.48. cap.30.*

CCXXVI. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput radiatum.
Sacerdos agens jugum boum. *Num 12. cap.18.*

CCXXVII. DIVVS AVGVSTVS PATER.
Caput laureatum.
Numida equum effrenem & inſtratum ducens. *Num.8. cap.11.*

CCXXVIII. DIVVS AVGVSTVS P.P.
Caput radiatum.
Victoria clypeum tenens cum litteris S. P. Q. R. à Nerua reſtitutus. *Num.18. Cap.15.*

CCXXIX. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ.
Capita Tiberij & Germanici Cæſarum. *Num.6. Cap.32.*

CCXXX. ΘΕ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
Caput radiatum.
Europa tauro vecta. *Num.22. cap.19.*

CCXXXI. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ. ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ.
Capricornus cum Sidere & orbe. *Num.10. cap.19.* Auguſtus Liuiæ coniugi lauream imponens. *Num.6. cap.31.*

CCXXXII. ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ.
Caput radiatum.
Templum Auguſto ab Athenienſibus conſtitutum. *Num.13. cap 29.* Caput Iouis Axuris. *Num.28. cap 29.*

CCXXXIII. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΑ ΘΕΙΑ.
Capita Tiberij Cæſaris & Iuliæ Auguſtæ. *Num.5. cap.32.*

CCXXXIIII. ΘΕΙΟϹ ϹΕΒΑϹΤΟϹ. Caput radiatum.
Seleuciæ ſimulachrum turritum rupi inſidens, ſub pedibus viri ſimulachrum. *Nu.15. Cap.19.*

CCXXXV. ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ϹΕΒΑϹΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟϹ. Caput radiatum.
Templum Dianæ Epheſiæ & Aeſculapij. *Num.34. cap.29.*

CCXXXVI.

CCXXXVI. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ nullis inſcriptum litteris.

Ceruus. *Num.28. Cap.19.*

CCXXXVII. ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. Caput radiatum.

Templum Auguſto à Cæſarienſibus Philippopolitis conſtitutum. *Numm.12. Cap.19.*

CCXXXVIII. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ΘΕΙΑΣ ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ.

Mulier turrita Laodicææ vrbis ſimulachrum. *Num.21. Cap.19.*

CCXXXIX. CEBACTOC ΘΕΙΟC ΠΑΤΗΡ. Caput radiatum.

Templum Auguſto ab Heracleenſibus conſtitutum. *Num.20. cap.29.*

CCXL. Capita Auguſti & Iuliæ Auguſtæ. ΘΕΙΟC CEBACTOC, ΘΕΙΑC EBACTA.

Ceruus ΕΦΕCΙΩΝ. *Num 30. cap.19.*

CCXLI. DIVVS AVGVSTVS. Caput radiatum.

Porta ſiue vallum Emeritæ coloniæ. *Num.16. Cap.18.*

CCXLII. ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Caput radiatum.

Caput velatum ac turritum ciuitatis alicuius. *Num.5. Cap.19.*

CCXLIII. DIVVS AVGVSTVS PATER. Caput radiatum.

Clementiæ vel Diuæ Iuliæ Auguſti coniugis ſtatua ſedens. *Num.4. Cap.31.*

CCXLIIII. Caput radiatum, nullis inſcriptum litteris.

Aquila fulmen pedibus tenens. *Num.24. cap.30.*

CCXLV. DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE Caput radiatum.

Ara conſecrationis cum fulmine & aquila. *Num.13. Cap.30.*

CCXLVI. Caput radiatum, nullis inſcriptum litteris.

Aquila fulmen ſub pedibus habens. *Num.14. cap.30.*

CCXLVIII. Caput radiatum nullis inſcriptum litteris.

Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſtatua ſedens. *Num.9. Cap.31.*

INDEX

Digitized by Google

Index rerum memorabilium & propriorum nominum, quæ in numiſmatibus ſpectantur & leguntur.

A

M'. Acilius Glabrio. III.VIR. Auro, Argento, Aere, flando feriundo. *Paginæ* lxvj. *Nūmus*.76
Acilius. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1.2.9.10.
Actium, xxxij. 1. 8. 10. 12. Bellum Actiacū aduerſus M. Antonium & Cleopatram. *Ibidem.* M. Agrippa belli Actiaci dux. *Ibidem*.4.6.7.9. Victoria Actiaca. *Ibidem*.5. Trophæum nauale Actiacum. *Ibidem*.2.11. Spolia naualia Actiaca. *Ibid.* Triumphus Actiacus. xliiij.1. Apollinis Actiaci ſimulachrū. xxxij.1.8.10.12.
Adoptio, liberi & cognationes Auguſti. lxxxij.
Aegypti fertilitas ſextuplici ſpica deſignata. xxxiij. 4. 7. 9.
Aegypti typus Crocodilus & Sphynx. xxxiij. 1. 3. 5. 10. 12.
Aegyptus capta. xxxiij. 1. 3.
Aegyptiacus triumphus de Cleopatra. xliiij.12.
Sex. Aelius Catus. III.VIR. A.A.A.F.F. lxiij.38.
Q. Aelius Lamia. III.VIR. A.A.A.F.F. lxv. 61.
Aeſculapij ſimulachrum ſtipiti innixum, cui circumuolutus eſt ſerpens. lxxvj. 33.
Aeſculapij & Dianæ templum. lxxvj. 33.
Aeternitatis Auguſtæ templum. lxxvj. 1. 3.
Africa. xxxv. 5. Equus alatus Africæ typus. *Ibidem.* xxxvij. 29. Scorpius, Africæ typus. xxxv. 8. xxxvj.18. Caput Africæ cum exuuiis Elephantis. xxxv. 2. Bella & res in Africa geſtæ. *Ibidem.* Scarpus, L. Balbus, M. Durmius, C. Marius, Coſſus Lentulus, Duces & Præfecti rebus in Africa regendis. *Ibidem*. 4.5.6.11. xxxvj 13.14.15 23. Victoriæ Africanæ. xxxv.1. 3.10.12. Trophæum Africanum. *Ibidem*.11. Afri captiui ſub trophæo *Ibidem.* Triumphus Africanus xxxvj. 22. 24. 25. 27. 31. 33.
Αγξυρος.. lxxvj. 28.
M. Agrippæ generi Cæſaris Auguſti caput. xxxij. 9. lxxxij.3.
M. Agrippæ caput cum corona roſtrata. xxix. 4. 6. 7.9. xxxij. 4. 6.
M. Agrippæ caput cum corona roſtrata & vallari. (xxxij. 7.
M. Agrippa Cos. deſignatus. xxix. 5.
M. Αγριππα ὕπατος. *Ibidem*. 6.
M. Agrippa Præfectus oræ maritimę & claſſi. *Ibi*.4.
M. Agrippa L. F. Cos. iterum, deſignatus tertium. *Ibidem*. 7.
M. Agrippa L. F. Cos. III. Imp. IIII. xxxij. 6.
M. Αγρίππα ὕπατος τρίτον. *Ibidem*. 4.
Sp Albinus, II.VIR. Iuris Dicundi. liij. 51.
Albogalerus Pontificalis pileus. xxvj. 1. 3.5. lxxiij. 19.
Albogalerus inter duo Ancilia. lxxiij. 21.
Alexandria Aegypti. xxxiij. 2.
Alexādriæ Ægypti typus Palma arbor. *Ibi*.2.11.
Alexandriæ Ægypti ſimulachrum capite turrito cum palma in dextra & duabus ſpicis in ſiniſtra. lv. 18.
Alexandrinum bellum aduerſus M. Antonium & Cleopatram. xxxiij.
Alexandrina Victoria inſiſtens proræ nauis cum Laurea & palma. *Ibidem*.8.
Αλεξανδρινοι. *Ibidem.*
Αμβρακιωταν. lvj. 27.
Αμφιπολιτων. lv. 22. 24.
Ancilia duo cū Albogalero in medio. lxxiij.21.
P. Annius Rufus. III.VIR. A. A. A. F.F. lxv. 63.
Annius. III. VIR. A.A.A. F. F. lxvij. 5.6.13.
Αντιοχέων. lv. 13.
Antiochiæ ſimulachrum ſub figura muliebri ſtolata, capite velato & turrito, cum palma in dextra, inſidens rupi cum genio fluminis Orontis ſub pedibus. *Ibidem.*
C. Antiſtius Reginus. III.VIR. lxxij. 3.
C. Antiſtius Vetus. III.VIR. *Ibidem*.8.
M. Antonij Auguris & Triumuiri caput. xxv.7.9. xxvj. 6.7.9.11. xxvij.5. 8. xxviij.7.9. xxx. 18. 19. 21.
Antonij, Cæſaris, & Lepidi Triumuirorum reipublicæ conſtituendæ capita. xxvj. 8.
M. Antonius. III.VIR. R.P. C. xxv. 3.
M. Antonius Imperator. *Ibidem*. 12. xxvj. 12. xxx. 18. 19. 21.
Antonius Imp. Augur. xxvj. 10.
M. Antonius Imp. Augur. III.VIR. R.P.C. xxv. 9. xxvj. 6. 7.9. 11. xxvij. 5. 8.
M. Antonius Imp. III.VIR. R. P. C. xxv. 7.
Imp. Antonius. *Ibidem*. 10.
Imp. Antonius Augur. III.VIR. iterum. R. P. C. (xxviij.7.9.
Aper venabulo traiect⁹. xxxvj.17.
Αφροδισιας. lxxvj. 32.
Apollini. lxxiij. 10.
Apollinis ſimulachrum in templo. *Ibidem.*
Apollo Actiacus. xxxij. 1. 3. 8. 10.12.
Apollo cytharam tangens rupi inſidens: forſan ſimulachrum Apollinis Palatini in rupe Tarpeia. lxxiiij. 8.
Sex. Appuleius Sex. F. III.VIR. A.A.A.F.F. lxvj.83
M. Appuleius Sex. F. III.VIR. A.A.A.F.F. lxiij. 43.
L. Apronius Cęlianus. III.VIR. A.A.A.F.F. lxv.66.
Apronius. III.VIR. A.A.A.F.F. lxvij.17.18.12.19
Aquila Imperij Romani typus. lviij. 12.
Aquila inter duos ramos oleaginis inſiſtens Coronæ querceæ, typus Imperij pacati & ſeruati. *Ibidem* 1. 3.
Aquilæ inſiſtens Coronæ querceæ. *Ibidem*. 10.
Aquilæ & vexillum Colonijs deducendis adhibebantur. xlix. 4. 6. 11.
Aquila Legionaria cum Trophæo inter ſigna Cohortium. xxvij. 7.9.

Aquila inſiſtens fulmini, Conſecrationis ſymbolum & typus. lxxviij. 14. 18. 19. 21. lxxix. 31. 33
Aquila inſiſtens orbi. lxxviij. 16. 23. lxxix. 26. 28. 30. 35.
Aquila in nummo Cæſarienſium. liiij. 4.
Aquila in nummo Tripolitanorum. *Ibidem*. 6.
Aquila in nummo Perinthiorum. lvj. 29.
L. Aquillius Florus. III. VIR. xxx. 23. xxxvj. 18. 20. 21. xxxvij. 26. xxxviij. 6. 12.
Ara inſcripta communi conſenſu Auguſto poſita. xlvij. 19. 21.
Ara votiua fortunæ pro reditu Cæſaris Auguſti à S. P. Q. R. poſita. xlviij. 7. 9.
Ara votiua inſcripta cum ſtatua pro reditu Cæſaris Auguſti. *Ibidem*. 10. 12.
Ara Fortunæ Antiatis cum gemino fortunæ ſimulachro. *Ibidem* 11.
Ara inſcripta Auguſto poſita, propter Ludos ſæculares ab ipſo factos. lxxj. 2.
Ara vel templum Pacis. lvii. 12.
Ara coronata cum duabus Capellis. lxxiiij. 7.
Ara ſiue templum Romæ & Auguſti. *Ibidem*. 9.
Ara Auguſti cum aquila & fulgure. lxxviij. 13.
Ara Auguſti cum foco. *Ibidem*. 15.
Ara prouidentiæ vel templum. *Ibidem*. 17. 20. 22. 24. lxxix. *pluribus nummis*.
Aratri antiquorum forma. xlix. 4. 6. 11.
Aratro in deducendis colonijs ſulcus ducebatur à Sacerdote. xlix. l. lj. *pluribus nummis*.
Aratrum & decempeda cum Vexillo & aquila, Coloniarum deductarum & agrorum militibus diſtributorum typus. xlix. 4. 6. 11.
Arcus triũphalis cum quadrigis, propter Ciues & Signa à Parthis recepta. xxxix. 13. 16. 18.
Arcus triumphalis de Germanis cum ſtatua equeſtri & trophæis Germanicis. xlij. 4. 6. 11.
Arcus triumphalis Auguſto poſitus cum quadrigis. xlvj. 8.
Arcus triumphalis triplex Auguſto poſitus cum quadrigis & ſtatuis. xlvj. 5.
Arcus cũ trophæis & ſtatuis equeſtrib. propter vias munitas Auguſto poſitus. xlvij. 13. 15.
Arcus duplex cum bigis Elephantum ob vias munitas Auguſto poſitus. *Ibidem*. 22.
Arcus duplex cum quadrigis triũphalibus, ob vias munitas Auguſto poſitus. *Ibidem*. 24.
Armenia. xlj. *paſſim locis*. Armeniæ ſimulachrũ mitratum cum haſta & arcu. *Ibidem*. 4. Res in Armenia geſtæ. xlj. C. Cæſaris in Armenios expeditio, *Ibidem*. 8. Victoria Armeniaca. *Ibidem*. 7. 11. Armenia capta. *Ibidem paſſim locis*. Armenia recepta. *Ibidem*. 4. Spolia Armeniaca. *Ibidem*. 2. Trophæum Armeniacum. *Ibidem*. 11. Armenij captiui ſub trophæo. *Ibidem*. Armenia capite turrito ſupplex. *Ibidem*. 1. 3. 10.
Aſia recepta. xlj. 5.
Aſiæ communitatis templum Romæ & Auguſto poſitum. lxxiiij. 12.
C. Aſinius Gallus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 58.
C. Aſinius C. F. Gallus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 21.
Aſpergillũ, Securicula, & Albogalerus. xxvj. 3. 5.
Aſpergillum, Capeduncula, Securis & Albogalerus. *Ibidem*. 1. lxxiij. 19.
Aſpergillum, Vrnula, Lituus, & Capeduncula. xxvj. 2. 4. 11.
Aſpergillum, Culter Victimarius, Vrnula, Lituus, & Capeduncula. *Ibidem*. 6.
Aſtra vel Aſturica Auguſta Colonia. l. 14.
C. Atteius Capitolinus. II. VIR. I. Dicundi. lij. 40.
Αθηναίων κοινὸν. lxxvj. 13.
M. Atilius Regulus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 72.
C. Aufidius. II. VIR. I. D. lj. 32.
Auguralia ſigna atque inſtrumenta. xxvj. 10. 12. xxviij. *paſſim*.
Auguratus inſignia, Pullus, Vrceolus & Lituus. xxvj. 10. 12.
Auguſta Emerita Colonia, l. 16.
Auguſtæ Vindelicorum ſimulachrum, caput turritum cum nuce pinea in dextra, Copiæ cornu in ſiniſtra. xliij. 17.
Auguſtus in quadrigis. xliiij. 1. 3. 4.
Auguſtus in ſuggeſtu ſedens Barbararum gentium Legatos excipit & audit. lvij. 1.
Auguſtus Diuæ Iuliæ Lauream capiti imponens. lxxxj. 3. 6.
Auguſtus in Cœlum receptus atque inter Diuos relatus. lxxvij. 11.
Auguſti genitura ſub ſidere Capricorni feliciſſima. lxxviij.
Auguſti cognationes & affinitates, adoptio, Liberi. lxxxij.
Auguſti conſecratio & diuinitas. lxxvij. lxxviij. lxxix. lxxx.
T. Aurelius Celer. II. VIR. Iuris Dicundi. lij. 52.
Auro, Argento, Aere, Flando feriundo Triumuiri. lxj. lxij. lxiij. lxiiij. lxv. lxvj. lxvij. *pluribus nummis*.

B

Bacchi vel Liberæ Deæ caput. xxxvij. 32. xxxviij. 9. xlj. 6.
L. Baccius. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 50.
L. Bæbius Priſcus. II. VIR. I. D. lij. 37.
L. Balbus Pro Cos. xxxv. 11.
C. Balbus. II. VIR. Iuris Dicundi. lij. 45.
Balbus pro Prætor. lxxv. 19.
Barbararum gentium Legati pacem & amicitiam ab Auguſto petentes. lvij. 1.
M. Barbatus Prætor ciuilis. xxvj. 7. 11.
M. Barbatus Quæſtor Prætorius. xxvj. 6.
Baſis titulo honorifico inſcripta cum ſtatua equeſtri ob vias munitas Auguſto ad portam Vrbis poſita. xlvj. 1. 3. xlvij. 17.
Bella & res in Africa geſtæ. xxxv.

Bel-

Digitized by Google

Bella & res in Hiſpania geſtæ. xxxiiij.
Bellum ciuile Philippenſe cum Bruto & Caſſio Diui Iulij percuſſoribus & coniuratis. xxvij.
Bellum ciuile Actiacum aduerſus Antonium & Cleopatram. xxxij.
Bellum Alexandrinum aduerſus Antonium & Cleopatram. xxxiij.
Bellum Siculum aduerſus Sex. Pompeium. xxix. xxx. xxxj.
Beritus Colonia Iulia. lj. 35.
Biga Elephantorum. xxxvij. 25. 31. 33.
Bilbilis oppidum Hiſpaniæ. xxxiiij. 6.
Binę dextræ caduceum & geminum Copiæcornu tenentes, typus pacis. lvij. 8.
Bini ramuſculi Oleagini vel Lauri. lix. 20.
Bos cornupeta vngula terram radens atque arenam ſpargens. lxxj. 1. 3.
Bucula. L. lj. lij. liij. paſſim.
L. Buccus. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 49.
Βυζαντιων κοινον. lvj. 33.

C

Caduceus dextris iunctis Concordiæ & felicitatis ſymbolum. xxv. 1. 3.
Caduceus. Ibidem. 10. 12.
Caduceus dextris iunctis cum duobus Cornucopijs, Pacis Symbolum. lvij. 8.
C. Cæſar Dictator perpetuus. xxiij. 4. 6.
Cæſar, Lepidus, Antonius Triumuiri Reipublicæ conſtituendæ. xxv. L.
Cæſar, Lepidus, & Antonius Triumuiri tripodi aſtantes aſſidente humi concordia. xxv. 5.
Cæſaris, Antonij & Lepidi Triumuirorum capita. xxvj. 8.
Cæſaris Auguſti caput cum quinque ariſtis in vertice forma Oſiridis. xxx. 16.
Cæſar Auguſtus in biga Elephantorum. xxxvij. 25. 31. 33.
Cæſar Auguſtus in quadriga Elephantorum. Ibidem. 27.
Καισαρεια Σεβαστα νεωκωρος. xxiij. 5.
Καισαρεων Μητροπολεως. liiij. L.
Καισαρεων. Ibidem. 4.
Καισαρεων φιλιπποπολιτων νεωκορων. lxxv. 22.
Cæſarea Colonia. lj. 25.
Cæſarea Philippi Colonia. Ibidem. 27.
Cæſarea Auguſta Colonia. L. 20. li. 29. 32. 36.
Ti. Cæſaris caput. xlii. 10. xliii. 16. 18.
Ti. Cæſaris & Iuliæ Auguſti filiæ, coniugis Tiberij capita. lxxxii. 5.
Ti. Cæſaris & Germanici Cæſaris filij ipſius adoptiui capita. Ibidem. 6.
Ti. Καισαρ Σεβαστου υιος. Ibidem.
Ti. Cæſar Auguſti F. Pontifex, Cos. II. Tribunicia poteſtate. VII. Imperator. III. xlii. 10.
Ti. Cæſar Aug. F. Pontifex, Cos. II. Tribun. poteſt. XIII. Imp. VII. xliii. 16.
Ti. Cæſar Aug. F. Tribunic. poteſt. XIII. Ibid. 21.
Ti. Cæſar Aug. F. Tribunic. poteſt. XV. Ibid. 18.
Ti. Cæſar Diui Auguſti F. Auguſtus Pontif. Maxim. Trib. poteſt. XVI. lxii. 35.
Ti. Cæſar Diui Auguſti F. Auguſtus Pontif. Maxim. Trib. poteſt. XXIIII. lxxvij. 1.
Ti. Cæſaris triumphus. xliij. 19. 21.
C. Cæſar Auguſti F. Pontifex, Cos. deſignatus, Princeps iuuentutis. lxxij. 7.
C. Cęſaris Auguſti filij in Armenia expeditio. xlj. 8.
L. Cæſar Auguſti F. Augur, Cos. deſign. Princeps iuuentutis. lxxij. 1.
C. L. Cæſares Auguſti F. Cos. deſignati, Principes iuuentutis. lxxij. 4. 6.
C. Cæſinus, II. VIR. Iuris Dicundi. lij. 38.
L. Cæſoninus. II. VIR. L. D. Ibidem. 48.
Caij & Lucij Cæſarum filiorum Auguſti capita. lxxxij. 4.
Caius & Lucius Cæſares togati habitu ſacerdotali, hic Augur, ille Pontifex, clypeum & haſtam ſinguli tenentes cum Lituo Augurali & capeduncula Pontificali. lxxij. 4. 6.
Calaguris Iulia municipium. L. 13.
C. Caluiſius C. F. Sabinus. III. VIR. A. A. A. F. F.
Cancer marinus. xxxvj. 16. (lxj. 23.
Candelabrum vel tripus. lxxiij. 23.
L. Caninius Gallus. III. VIR. xxxviij. 10.
C. Caninius Rebilus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 52
Capeduncula, Aſpergillum, Securis, Albogalerus. xxvj. L. lxxiij. 19.
Capeduncula, Aſpergillum, Vrnula, Lituus. xxviij. 2. 4. 11.
Capeduncula, Vrnula inter duo ſidera, Tripus, Lituus. Ibidem. L.
Capricornus cum orbe & Copiæcornu cum litteris Armenia capta. xlj. 9.
Capricornus cum litteris Signis Parthicis receptis. xxxviij. 2. 11.
Capricornus cum orbe & aſtro. liiij. 10.
Capricornus cum orbe & Copiæcornu. Ibidem. 12. lxviij. 10.
Capricornus cum ſidere. lxviij. 1.
Capricornus cum orbe & gubernaculo. Ibid. 2.
Capricornus cum orbe, gubernaculo & Copiæcornu. Ibidem. 1. 3. 6. 7. 12.
Capricornus cum orbe inter pedes. Ibidem. 11.
Capricornus cum Copiæcornu inter pedes in Laurea corona. Ibidem. 5.
Capricornus cum litteris Pont. Max. Ibidem. 9.
Capricornus ſub figura muliebri in aëra ſuſpenſa, velo ſupra caput expanſo. Ibidem. 2.
Caput Cæſaris Auguſti habitu & ſpecie Apollinis. lxxv. 23.
Caput fœminæ turritum & velatum. liiij. 5.
Caput turritum forſan Cybeles cum litteris peregrinis Punicis vel alijs. lxxvj. 35.
Carpentum Iuliæ Auguſtæ cum duobus mulis iunctis à S. P. Q. R. decretum. lxxxj. 8.

Digitized by Google

C. Carrinas C. F. Pro Cos. xliij. 14.
T. Cariſius Legatus. xxxiiij. L. 10. 12
P. Cariſius Legatus Proprætore. *Ibidem.* 3.
C. Caſſius Celer. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 45.
C. Caſſius C. F. Celer. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 16.
Catullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 34.
T. Celer. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 54.
L. Celſus. II. VIR. L. D. lij. 46.
N. Celſus. II. VIR. I. D. lj. 30.
C. Cenſorinus. II. VIR. I. D. *Ibidem.*
C. Cenſorinus Augur. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 39
Cerui iuxta ſimulachrum Dianæ Epheſiæ. lxxvj. 29. 31. 32.
Ceruus in nummis Epheſiorum. lvj. 28. 30.
C. Ceſtius Camerinus III VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 81.
Ceſtius. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 34. 14. 15.
Sex. Cethegus. II. VIR. I. D. lij. 39.
P. Cilo. II. VIR. I. D. *Ibidem.* 47.
Cn. Cinna Magnus. III. VIR. xlvij. 16.
Cippus titulo honorifico inſcriptus ob vias munitas, Auguſto poſitus. *Ibidem.* 16. 17. 23.
Circus cum obeliſco & metis, & bigis, & decurrentibus, cumque ſtatuis equeſtribus & quadrigis in faſtigijs & angulis arcuum. lxxj. 4. 6.
Ciuibus & ſignis militaribus à Parthis reſtitutis. xxxix. 16. 19.
Ciuibus & ſignis militaribus à Parthis recuperatis. *Ibidem.* 18.
Claua Herculis nodoſa. lxxv. 19.
Claua Herculis nodoſa inter duas cytharas. *Ibidem.* 21.
Ti. Claudius Ti. F. Nero. Cos. iterum, Imp. iterum. xliij. 13.
Ti. Claudij Neronis triumphus de Germanis ſub Auguſto. *Ibidem.*
Ti. Claudij Cæſaris figura togata cum ramo oleæ in dextra, ſpolijs inſidens Germanicis. xlij. 8.
Ap. Claudius Pulcher. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 70
Clementiæ ſimulachrum ſedens cum haſta in dextra, ramuſculo in ſiniſtra. lxxiij. 17.
P. Clodius M. F. xlviij. 5.
Clypeus votiuus propter ſigna à Parthis recepta. xl. 29. 32.
Clypeus votiuus inſcriptus CL. V. inter duos ramos Oleæ ſiue Lauri. lviij. 5.
Clypeus votiuus inſcriptus CL. V. in corona quercea ſiue ciuica. lx. 2.
Clypeus votiuus inſcriptus S. P. Q. R. CL. V. lxxiij. 16.
Clypeus. *Ibidem.* 18.
Clypeus cũ haſtis puris decuſſatis. lxxij. 2. 7. 9.
Clypeus in corona quercea ob ciues ſeruatos Diuo Auguſto à S. P. Q. R. decreta & poſita cum duobus Capricornis, Orbe & gubernaculo ſub Capricornis. lxij. 32.
Κνοσιων διϲ νεωκορων. lvj. 35.
M. Cocceius Nerua. III. VIR. xxviij. 12.
M. Cocceius M. F. Nerua. III. VIR. lix. 14.
Cohortes prætorianæ Philippi. xxvij. 1. 3.
Colonia Aſta vel Aſturica Auguſta. L. 14.
Colonia A. Auguſta Patrenſis. xlix. 12.
Cæſarea. lj. 25.
Cæſarea Philippi. *Ibidem.* 27.
Emerita Auguſta. L. 16. 18.
Iulia Auguſta. xlix. 5. 7.
Iulia Auguſta Corinthus. *Ibidem.* 9.
Iulia Bonna. *Ibidem.* 1
Iulia Berytus. li. 35.
Iulia Octauianorum. xlix. 3.
Iulia Philippi. xxvij. 11. li. 26.
Iulia Valentia. xlix. 8.
Nemauſum. xxxiiij. 5. xlix. 2.
Sebaſta. li. 34.
Toletum. lj. 19.
Columna roſtrata cum ſtatua Auguſti. xlvij. 14
Cometes qui ſub mortem Iulij Cæſaris per plures dies viſus eſt. xxiij. 1. 3. 10. 12.
Communitas Aſiæ. lxxiiij. 12.
Concordia. xxv. 2.
Concordiæ caput. *Ibidem.* 2. 11.
Concordia Cæſaris, Lepidi, & Antonij in Triumuiratu Reipublicæ conſtituendæ. xxv.
Concordiæ & felicitatis ſymbolum. xxv. 1. 3.
Conſecratio & diuinitas Iulij Cæſaris. xxiij. xxiiij.
Conſecratio & diuinitas Auguſti. lxxvij. lxxviij. lxxix.
Conſecratio & diuinitas Iuliæ Auguſtæ. lxxxj.
Conſecratio. lxxviij. 13. 14. 15. lxxxj. 5.
Conſenſu Senatus, Equeſtris ordinis, Populique Romani. lxxvij. 7.
Conſulatuum annorumque Tribuniciæ poteſtatis Auguſti ſeries & numerus. lxx.
Copia. xxx. 15.
Κορινθιων νεωκοριϲ. lxxv. 15.
Corinthus Colonia. xlix. 9.
L. Cornelius Balbus. II. VIR. I. D. lj. 28.
P. Cornelius Celſus. II. VIR. I. D. liij. 51.
P. Cornelius Dolabella. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 54.
L. Cornelius Mes. II. VIR. I. D. liij. 54.
Cn. Cornelius Lentulus. III. VIR A. A. A. F. F. lxij. 26.
P. Cornelius P. F. Scipio. III. VIR A. A. A. F. F. *Ibidem.* 25.
L. Cornelius Sulla. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 49.
L. Cornelius L. F. Sulla. III. VIR. A. A. A. F. F. *Ibidem.* 55.
P. Cornelius Tabal. II. VIR. liij. 53.
L. Cornelius Terracinus. II. VIR. I. D. lij. 43.
L. Cornificius. II. VIR. I. D. lj. 30.
Corona roſtrata. xxx. 17. 20.
Corona è baccis oblongis & capitibus boum & patellis. lxxiij. 23.

Digitized by Google

Corona laurea cum baccis, litteris inſcripta DIVOS IVLIVS. xxiij. 8.
Corona laurea cum litteris AVGVSTVS. lxix. L.3.10. 12.
Coronæ laureæ inſcriptæ notis numeralibus. V. X. XV. XX. XXV. XXX. XXXV. pagina. lxix.
Corona quercea inſcripta his SALVS GENERIS HVMANI. lviij. 2.
Corona quercea ex voto pro ſalute Cæſaris Auguſti, quòd per eum reſpublica in ampliori atque tranquilliori ſtatu eſſet, Ioui Op. Max. à ſenatu populoque Romano conſecrata. xlviij. 2. 4. 6.
Corona quercea inſcripta litteris C. CIB. D. D. PVBL. lix. 18.
Corona q̄rcea inſcripta litteris. S. P. Q. R. lviij. 11.
Corona quercea cum litteris S. C. lxvj. 77.
Coronæ querceæ Ciuicæ propter Ciues & ſigna à Parthis recepta. xxxix. 19. 21.
Corona quercea cum clypeo votiuo in medio inſcripta, CL. V. ob ciues ſeruatos Auguſto decreta, vnde & ciuica dicta. lx. 2.
Corona quercea ſiue Ciuica inſcripta, ob ciues ſeruatos. Ibidem paſſim.
Corona quercea inter duos lauri ramos ob Ciues ſeruatos, Auguſto decreta & poſita. Ibidem. 5. 8. lxj. 17. 20. lxij. 29.
Corona quercea cum litteris, Auguſtus Tribunic. poteſt. lxiij 41. 44. lxiiij. 53. 56. lxv. 65. 68
Coſſus Lentulus. xxxij 7.
Coſſus L. n. F. Lentulus. xxxvj. 23.
T. Criſpinus Sulpicianus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 48.
T. Criſpinus T. F. Sulpicianus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 34.
T. Criſpinus Valerianus II. VIR. I. D. lij 48.
Crocodilus Ægypti typus. xxxiij. 1. 3.
Crocodilus palmæ arbori catena alligatus. Ibidem. 5. xlix. 2.
Culter ſiue vomis aratri, Galea, & Iugum. xxxiiij. 11.
Culter victimarius, Clypeus cum haſtis decuſſatis & Capeduncula. lxxij. 7.
Κυδωνια. liiij. 3.
Κυδωνος. lxxxv. 17.
Κυρανέων τηϛ ιερας και αυτονομ. lxxvj 30.
Cyreneis ſacer, & ſuis Legibus viuentibus. Ibid.

D

Deæ Sidonis caput. lv. 17.
Decempeda agrimenſorum. xlix. 4. 6. 11.
Ser. Decianus. II. VIR. I. D. liij. 52.
Δημητρıȣ Βασιλεως. lvj. 26.
Demetrij Regis caput. Ibidem.
DEO AVGVSTO. lxxxj. 7.
Dextræ iunctæ caduceū amplectentes, concordiæ & felicitatis ſymbolum. xxxv. 1. 3.
Dextræ iunctæ caduceum cum duobus copiæ cornibus, typus pacis. xlix. 7. lvij. 8.
Dianæ Siculæ ſimulachrū. xxxj. 25. 27. 29. 31. 33.
Dianæ caput. Ibidem. 28. 30.
Dianæ Epheſiæ ſimulachrum. lxxvj. 28. 31. 32. 34.
Dianæ Epheſiæ templum. Ibidem. 31.
Dianæ & Æſculapij templum. Ibidem. 32.
Δι ινιων. liiij. 8.
Dionyſij ſiue Bacchi caput in nummo Maronitenſium. Ibidem.
DIVA AVGVSTA. lxxxj. 9.
DIVA IVLIA DIVA AVG. Ibidem. 2.
Diuæ Iuliæ & Diui Auguſti coniugum capita. xx. pluribus locis.
Diuæ Iuliæ Diui Auguſti cōiugis caput. lxxxj. 2.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie Clementiæ. Ibidem. 4.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie Cereris cum ſpicis & papauere in dextra face in ſiniſtra. Ibidem 9.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſiue Æternitatis Auguſtæ templum cum pluribus ſignis & ſtatuis. Ibidem. 10. 12.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens in templo Ibidem.
Diua Iulia Auguſta ab Auguſto Laurea coronanda. Ibidem. 3. 6.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ diuinitas & conſecratio. Ibidem paſſim.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ Carpentum cum duobus mulis iunctis à S. P. Q. R. decretum. Ibid. 8.
Diui Auguſti conſecratio & diuinitas. lxxvij lxxviij. lxxix. lxxx.
Diui Auguſti ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie numinis, capite radiato, cum patella in dextra, haſtili in ſiniſtra. lxxxj. 7.
DIVO AVGVSTO. S. P. Q. R. lxxvij. 2. 4. 6.
Diui Auguſti ſimulachrum ſpecie numinis ſuper Thenſa quatuor Elephantorum ſedentis. Ibidem.
Diui Auguſti Patris ſtatua ſedens ante aram ſpecie & habitu numinis, capite radiato, cum ramulo oleæ in dextra, haſtili in ſiniſtra. Ibidem 9.
Diui Auguſti ſtatua togata, ſedens cum ramulo oleæ in dextra, Orbe in ſiniſtra, conſenſu Senatus, Equeſtris ordinis, Populique Romani poſita. Ibidem. 7.
Diuus Auguſtus in Cælum receptus atque inter diuos relatus. Ibidem. 11.
Diui Iulij Cæſaris conſecratio & diuinitas. xxiij. xxiiij.
Diui Iulii Cæſaris caput. xxiij. 11. xxiiij. 14. 16. 18. 19. 21. lxxxii. 1.
Diui Iulii Cæſaris caput cum ſidere ſuper verticem. xxiii. 2. 7. 9. lxxi. 11.

Digitized by Google

Diui Iulii Cæſaris ſtatua ſeminuda cum aquila in dextra, haſtili in ſiniſtra, Diuo Iulio a Cæſarcenſibus poſita. xxiiij. 5.
Divos ivlivs. xxiii. 8. 11.
L. Domitius Ahenobarbus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxj. 24.
Cn. Domitius Amppulus. II.VIR. I. D. Colonia Cæſareæ Auguſtæ. lj. 29.
Ti. Druſus. II.VIR. I. D. liij. 52.
Druſus Cæſar Ti. Auguſti F. Diui Aug. N. Pontifex, Tribunic. poteſt. II. lxxvij. 5.
Duæ figuræ togatæ capite radiato. lxxiiij. 5.
Duo togati pro roſtris conſidentes. lxxj. 5.
M. Durmius. III.VIR. xxxvi. *Paſſim.*
Duumuiri Iuris Dicundi. L. li. lii. liii. pluribus nummis.

E

Elephanti ad Auguſti currum iuncti. xxxvij. 25. 27. 31. 33.
Elephanti ad Diui Auguſti thenſam iuncti. lxxvij. 2. 4. 6.
Elephanti coronati. *Ibidem.* 6.
Emerita Auguſta Colonia. L. 16. 18.
Εφεσιων. lvi. 28. 30. lxxvj. 31.
Εφεσιων πρωτων Ασιας. lxxvj. 29.
Epheſiæ primi Aſiæ. *Ibidem.*
Eques cum haſta demiſſa decurrens. xxxiiij. 4. 6. 3.
Equus alatus Africæ typus. xxxv. 5.
Equum effrenem & inſtratum Numida demulcet. xxxv. 8.
Ηρακλεωται. lxxv. 20.
Euphrates fluuius ſub pedibus Seleuciæ. lv. 15.
Europa tauro inſidens in nummo Sidoniorum. lv. 14.
Europa tauro inſidens in nummis Amphipolitanorum. lv. 22. 24.

F

L. Fabatus. II.VIR. Coloniæ Sebaſtæ Iuris Dicundi. lj. 34.
M. Fabricius II.VIR. Coloniæ Cæſareæ Auguſtæ. I. D. *Ibidem.* 36.
Feroniæ Deæ caput. xxxvii. 28. 30. xxxviij. 7.
M'. Feſtus. II.VIR. I. D. liij. 50.
Figura equitis in nũmo Tripolitanorũ. liiij. 11.
Figura Loricata & paludata, fortè Martis cum clypeo in ſiniſtra. liiij. 9.
Figura habitu Augurali cum lituo & haſta. lxxij. 11.
Figura habitu militari alteram ſupplantans. xxx. 23.
Figura muliebris inſiſtens proræ nauis, capite turrito, cum haſta in dextra, duobus lituis in ſiniſtra, & tridente ante ſe. lv. 16.
Figura mulieris inter duo capita equorũ. liiij. 7.
Figura muliebris cum ſingulis Lauri ramuſculis in manibus, forte Muſæ alicuius aut Daphnes nymphæ. lv. 19.
Figura ſagata & ſuccincta, protenſa dextra, cum haſtili in ſiniſtro humero, geſtu ingredientis aut viatoris. lvij. 7.
Flamen Martialis habitu ſacerdotali, clypeum tenens. lxxij. 11.
T. Flamininus. II.VIR. I. D. liij. 51.
Flauus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
Flos ſiue roſa. xxxvj. 20.
Fluuius Rhenus. xlij. 2.
Fluuius Orontes ſub pedibus Antiochiæ. lv. 13
Fluuius Euphrates ſub pedibus Seleuciæ. *Ibidem.* 15.
Fortuna redux. xlviij. 7. 9.
Fortuna Antias. *Ibidem.* 11.
Fulmen. lxxiij. 14. lxxx. *per totam paginam.*
Fulminis figuræ variæ. *Ibidem pag.*
M. Furius M. F. Camillus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxj. 18.

G

Galea, Iugum & vomis ſiue culter aratri. xxxiiij. 11.
Gallinaceus & Auguratus inſignia. xxvj. 10. 12
C. Gallius Lupercus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 57.
C. Gallius C. F. Lupercus. III.VIR. A. A. A. F. F.
L. Gallus. II.VIR. Coloniæ Cæſareæ Philippi. lj. 27.
Galus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 18. 20. 12. 19.
A. Gellius. II.VIR. I. D. lij. 47.
L. Gellius Quæſtor Prætorius. xxvij. 5. 8. 11.
Geminum Cornucopiæ. xxxiiij. 8.
Genetrix orbis. lxxxij. 2.
Genitura Auguſti ſub ſidere Capricorni feliciſſima. lxviij.
Germania. Res in Germania geſtæ. xlij. xliij. Rhenus Germaniæ fluuius. xlij. 2. Auguſtæ Vindelicorũ ſimulachrum. xliij. 17. Nux pinea peculiare Vindelicorũ ſymbolum. *Ibidem.* 13. 17. 20. Druſus, Tiberius, Germanicus, C. Carrinas, P. Vatinius, Ti. Sempronius Graccus Præfecti rebus in Germania gerendis. xlij. 1. 3. 10. 12. xliij. *paſſim.* Victoria Germanica. xliij. 14. Spolia Germanica. xlij. 5. 7. 8. 9. De germanis. *Ibidem.* 4. 6. 7. 9. 11. Trophæum Germanicum. xliij. 23. Germani captiui ſub trophæo. *Ibidem.* Triumphi de Germanis. xliij. 13. 15. 19. 21. Arcus triumphales de Germanis cũ trophæis & ſtatua equeſtri. xlij. 4. 6. 11.
Γερμανικος Καισαρ Ti. υιος. lxxxij. 6.
Germanicus Cæſar Ti. F. Auguſti N. Cos. deſignatus. xlij. 12.
Germanicus Cæſar Ti. Auguſti F. Cos. iterum. lxxxij. 8.

Digitized by Google

Germanicus Cæſar Ti. Auguſti F.Diui Aug. N. Cos. II. lxxvij. 3
Germanici Cæſaris caput. xlij. 12. lxxxij. 8.
Germanici Cæſaris & Tiberij Cæſaris capita. Ibidem.6.
C.Granius Broccus. II.VIR. I.D. lij. 37
Gubernaculū cum clauo,orbi appoſitū, Imperium ſiue reginē orbis ſignificans.lix.*paſsim.*

H

Q.Haterius. II.VIR. I.D. lij. 38.
C.Heius Pollio iterum. II.VIR. 41.44.
Herculis caput. lxxv. 14.
Herculis ſimulachrum cum claua & exuuijs Leonis. *Ibidem.* 16. 18.
Herculis claua nodoſa. *Ibidem.* 19.
Herculis claua nodoſa inter duas cytharas. *Ibidem.* 21.
Herma ſiue ſtatua trunca cum capite Solis radiato,& fulgure ſub pedibus. xxiiij. 20.
Hiſpania. xxxiiij. 5. Hiſpaniæ ſimulachrum. *eodem.* Spicæ frumenti fertilitatis Hiſpaniæ typus. *Ibidem.* Cetra ſcutum Hiſpanoru, ſpicula aliaque peculiaria Hiſpanoru arma & tela. xxxiiij. 1. 2. 3. 5. Res & bella in Hiſpania geſtæ. xxxiiij. P.Cariſius & T. Cariſius Legati & rebus in Hiſpania gerundis Præfecti. xxxiiij.1. 2. 3.10.11.12. L. 18.19. Victoriæ Hiſpanicæ. *Ibidem.* 10. 12. Spolia Hiſpanica. *Ibidem.* 1. 2. 3. Trophæum Hiſpanicū. *eod.* 2. 10. 12. Hiſpani captiui ſub trophæo. *Ibidem.*12.Segouia, Bilbilis, Ilerda,Valentia, Oſca. *Ibid.* 4. 6.7. 9. Calaguris Iulia Aſturia Auguſta, Mercauica, Emerita Auguſta,Sigobriga,Toletum,Cæſarea Auguſta,Coloniæ, Municipia & oppida Hiſpanica. L.*paſsim locu.*
Honoris caput. xxxvj. 19.

I

Iani templum ab Auguſto cluſum, pace per orbem terrarum parta. lvij. 10.
Ilerda. xxxiiij. 7.
Imperium orbis terrarum per Europam,Aſiam & Africam ab Auguſto conſtitutum ſtabilitumque. lix.
Imperator Antonius. xxv. 10.
Imp. Antonius Augur, III.VIR. iterum. R. P. C. xxviij. 7. 9.
Imp.T.Veſpaſianus Auguſtus. xlv. 13.lix.13. lxxvij.8.lxxviij.18.19.20.22.lxxx.37.38.40.
Imp.T. Cæſar Auguſtus. xlv. 15. lix. 15. lxxviij. 21. 23. 24. lxxx. 39. 42.
Imp. T. Cæſar Diui Veſpaſiani F.Aug. P. M. Tr.Pot. P.P. Cos. VIII. lxxvij. 10.
Imp. Domitianus Cæs. Aug. lix. 17.
Imp.Cæs. Domitianus Aug. xlv. 16. lxxix. 25. 26. 27. 28. lxxx. 43. 46.
Imp. Cæs.Domit. Aug. Germ. P. M. Tr. P. III. Imp. V. Cos. X. P. P. lxxvij. 12.
Imp. Nerua Cæſar Aug. xlv. 18. lix. 19. lxxix. 29. 30. 31. lxxx. 45. 48.
Imp.Cæs.Traianus Aug.Germ. P.P. lxxix. 32.
Imp.Cæs.Traianus Aug.Germ. Dacic.Parthic. P. P. lix. 21.
Inſtrumenta varia Monetariorum. lxvij. 1. 4. 6. 9. 12. 15. 17.20.
IOVI TONANTI. lxxiiij. 1.
Iouis Tonantis templum cum ſimulachro. *Ibid.*
IOVI OLYMPIO *Ibidem.* 3.
Iouis Olympij templum. *Ibidem.*
Iouis Ammonis caput. xxxv. 7. lxxvj. 30.
Iouis Axuris caput. *Ibidem.* 28.
Iouis caput cum litteris peregrinis,ſiue Punicis vel alijs. *Ibidem.* 26.
Ιουλιανωρτωρ και Λαοδικεωρ. lv. 21.
Ιουλιος Καισαρ Θεος. xxiiij. 19.
Ιουλιος Θεος. xxiij. 5. xxiiij. 17. 21.
Iulij Cæſaris diuinitas & cōſecratio. xxiij. xxiiij
Iulium ſidus. xxiij. 1. 2. 10. 12.
Sex.Iulius Pollux. II. VIR. quinquennalibus vel Quæſtor. lxxiij. 19.
Iuliæ Auguſtæ coniugis Cæſaris Auguſti caput. lxxxj. 2.
Iuliæ Auguſtæ caput cum Luna ſuper verticem & orbe ſub collo. lxxxij. 2.
IVLIA AVGVSTA GENETRIX ORBIS. *Ibidem.*
Iuliæ Auguſtæ & Auguſti coniugum capita. xx. *pluribus locis.*
Iuliæ Auguſtæ carpentum cum duobus mulis iunctis, à S. P. Q. R. decretum. lxxxj. 8.
Iulia Auguſta ab Auguſto Laurea coronanda. *Ibidem.* 3. 6.
Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie Clementiæ. *Ibidem.* 4.
Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie Cereris, cum ſpicis & papauere in dextra, face in ſiniſtra. *Ibidem.* 9.
Iuliæ Auguſtæ ſiue Æternitatis Auguſtæ templum, cum pluribus ſignis & ſtatuis lxxxj. 10. 11.
Iuliæ Auguſtæ ſimulachrum ſedens in templo. *Ibidem.*
Iuliæ Auguſtæ diuinitas & conſecratio. *Ibidem paſsim.*
Iulia Auguſta Corinthus Colonia. xlix. 9.
Iulia Bona Colonia. Ibidem. 1.
Iulia Feritus Colonia. lj. 35.
Iulia Octauia Colonia. xlix. 3.
Iulia Philippi Colonia. lj. 26.
Iulia Valentia Colonia. xlix. 8.
Iugum, Vomis ſiue culter aratri & Galea. xxxiiij. 11.
M.Iunius Hiſpalus. II.VIR. I.D. lij. 43.
D. Iunius Silanus. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvi. 73.
Iunius. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
IVNONI CILLA. lxxiiij. 2.

La-

L

Labyrinthus in nummo Gnoſienſium. lv. 35.
D. Lælius Balbus. II. VIR. I. D. lij. 46.
Lamia. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 5. 6. 13.
Laodiceæ, quę & Iulia dicta eſt, ſimulachrum, capite turrito, orbe cum haſtili in dextra, Copiæ cornu in ſiniſtra, & tridente ante ſe. lv. 21.
Laurea inſcripta litteris S. C. xliiij. 5.
Laurea. liij. 53. lvj. paſſim.
Laurea inſcripta litteris C. A. lix. 16.
Laurum triumphantes manu geſtabant. xxxvij. 25. 27. 31. 33. xliiij. 1. 12.
Legati pacem petentes, ramos oleaginos in ſignum pacis præferunt. lvij. 1.
Legati Armeniorum ſiue Parthorum Regum, infantē Auguſto educandum offerunt. lvij. 3.
Legiones cum Vexillo & aquila & ſignis in Colonias deducebantur. xlix. 4. 6. 11.
P. Lentulus Cn. F. Scipio. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 27.
L. Lentulus Flamen Martialis. lxxij. 11.
Leo ceruo poſtrato à tergo inſiliens & mordicus inhærens. xxxvj. 13. 15.
M. Lepidus. III. VIR. R. P. C. xxv. 4. 6.
Lepidus Imp. Pontifex Maximus. xxvj. 1.
M. Lepidus Pontifex Maximus. III. VIR. R. P. C. Ibidem. 2. 4.
M. Lepidus Pontif. Maxim. III. VIR. iterum R. P. C. xxviij. 5.
M. Lepidi Pontificis Maximi & Triumuiris caput. xxv. 4. 6. xxvj. 2. 4. xxviij. 5.
M. Licinius Craſſus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 42.
A. Licinius Nerua Silianus. III. VIR. A. A. A. F. F. Ibidem. 46.
P. Licinius Stolo III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 30.
Litui militares inter ſpolia Germanica in trophæo. xliij. 23.
Lituus Auguralis, Vrnula & pullus Auguralis. xxvj. 10. 12.
Lituus, tripus, Capeduncula, patella, ſiue patera. xxviij. 3.
Lituus, tripus cum ſidere, Patella. lxxij. 1.
Lituus, clypeus cum haſtis decuſſatis, capeduncula. lxxij. 9.
Liuiæ coniugis Cæſaris Auguſti, quæ & Iulia Auguſta dicta eſt, caput. lxxxj. 2. lxxxij. 2.
Liuię & Auguſti coniugū capita. xx. plurib. locis.
Liuiæ Auguſti coniugis, ſiue Diuæ Iuliæ ſimulachrū, ſedens habitu & ſpecie Clementiæ. lxxxj. 4.
Liuiæ ſimulachrum ſedens habitu & ſpecie Cereris, cum ſpicis & papauere in dextra, face in ſiniſtra. Ibidem. 9.
Liuia ab Auguſto laurea coronāda. Ibidem. 3. 6.
L. Liuineius Regulus. xxvij. 4.
Lucij & Caij Cæſarum, filiorum Auguſti capita. lxxxj. 4.
Sp. Lucretius Flauus. III VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 75.
Ludi ſæculares ab Auguſto facti. lxxj. 2. 9.
Ludi ſęculares, & Circenſes, Venationes aliaque id genus ſpectacula, publicè populo Romano, atque alibi ab Auguſto exhibita. lxxj.
Luna cum ſidere. lxxiij 20.
Luna ſuper verticem Iuliæ Auguſtæ. lxxxij. 2.
Lupa Ilerdæ typus. xxxiiii. 7.
Lupa cum geminis infantibus lactantib. liiij 1.
Lupa cum infante lactante. Ibidem. 3.
P. Lurius Agrippa. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 37.
Lyra ſiue teſtudo Apollinis. xxxij. 1. 3. 8. 10. 12. lxxiiij. 8.
Lyræ duæ cum claua Herculis nodoſa in medio. lxxxv. 21.

M

M. Mæcilius Tullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 82.
Μαμερτινων νεωκορων. lv. 23.
Manipulus ſpicarum. xxxiij. 4. 7. 9.
Manus expanſa cum ea parte brachij quæ carpus dicitur. xxxv. 4. 6.
C. Marius. xlix. 10
C. Marius Pro quæſtor. III. VIR. xxvj. 8. xxxj. 30
C. Marius C. F. Proquæſtor. III. VIR. xxx. 5. xxxvj. 14. lxxiiij. 5.
Μαρκος Αγριππα ουπατες. xxix. 6.
Μαρωνιτων. liiij. 8.
Mars in nummis Mamertinorum. lv. 23.
Mars Vltor. xxxviij. 4.
Martis Vltoris caput. Ibidem.
Martis Vltoris ſtatua, cum ſignis à Parthis receptis. xl. 25. 26. 27. 35.
Marti Vltori templum conſtitutum, propter ſigna à Parthis recepta. Ibidem. 26. 28. 30. 31. 33. 35.
Martis nudi ſimulachrum. xxvij. 2. lv. 23.
Martis ſiue Virtutis caput. lx. 1.
Q. Maximus iter. II. VIR. Coloniæ Cæſareæ Auguſtæ. lj 32.
Μενανδρος Παρασις. xxiiij. 17. lxxv. 24.
Menāder Paraſius Statuarius vel Architect⁹. Ibi.
Mercurius petaſatus cum caduceo in dextra, clypeo in ſiniſtra. lxxj. 9.
L. Meſcinius Rufus. III. VIR. xlvij. 19. 21. xlviij. 8. 10. 12.
L. Meſcinius Rufus. III. VIR. quindecemvir ſacris faciundis. lxxj. 2.
Meſcinius Rufus. III. VIR. lxxiij. 15.
Meſſalla. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 17. 18. 12. 19.
M. Meſſallinus. Pro quæſtor. lxxv. 18.
M. Meſſallinus M. F. III. VIR. Ibidem. 16.
Μεσανιων δις νεωκορων. lxxij. 12.
Monetariorum varia inſtrumenta. lxvij. 1. 4. 6. 9. 12. 15. 17. 20.
Μουσαιος Ρωμηκρατωρ. lv. 19.
L. Munacius L. F. Plancus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxxij. 36.

L. Muſ-

L. Muſsidius Longus. xxv.2.
L. Muſsidius T. F. Longus IIII. VIR. argento publico feriundo. xxvij.2.
C. Muſsidius Priſcus II. VIR. I. D. lij.41.44.
Μυφαντω Πασορας. liiij.6.

N

Nauis turrita. xxx.13.
Neptuni ſtatua. xxix.1.10.12.
Neptuni reducis ſimulachrum. *Ibidem*.3.8.
Ti. Nero Ti. F. Pro Cos. xliij.23.
Nero Claudius Druſus Germanicus Imperator. xlij.1.3.
A. Nerua Proquæſtor. xxvj.9.
L. Neuius Surdinus.II.VIR. A.A.A. F. F. lxj.23.
Νικομηδεων της ιερας και ασυλου. lxxvj.25.
Nicomedia ſancta ciuitas & aſylum. *Ibidem*.
Νικοπολις ιερα. liiij.2.
Νικοστρατος νοχλας Αρχιερευς. lvj.28.
Sex. Nonius Quinctilianus III.VIR. A.A.A.F.F. lxvj.78.
Nonius III.VIR. A.A.A. F. F.lxvij.3.4.14.15.
Numida equum effrenem & inſtratum tenens. xxxv.8.
Nummus Auguſti à Tito Veſpaſiano reſtitutus. xlv.13. lix.13. lxxvij.8.9. lxxviij.18.19.22. lxxx. 37.38.40.
Nummus Auguſti à Tito Cæſare reſtitutus. xlv. 15. lix. 15. lxxvij. 9. 10. lxxviij. 21. 23.24. lxxx. 39. 42.
Nummus Auguſti à Domitiano reſtitutus. xlv. 16. lix. 17. lxxvij. 9. 12. lxxix. 25. 26. 27. 28. 43. 46.
Nummus Auguſti à Nerua reſtitutus. xlv. 18. lix. 16. lxxix. 29. 30. 31. lxxx. 45. 48.
Nummus Auguſti à Traiano reſtitutus. lix.21. lxxix. 32. 33. lxxx. 47.
Nux pinea, peculiare Auguſtæ Vindelicorum ſymbolum. xliij.13.17.20.

O

OB CIVIS SERVATOS. lx. *paſſim locis*. lxj. 17. 20. lxij. 29.32.
Oceanus & Tellus. lxxvij. 11.
Orbis inter duos ramos oleaginos, typus orbis pacati. lvij.2.
P. Oreſtes II.VIR I. D. lij.40.42.
Orontes fluuius ſub pedibus Antiochiæ. lv.13.
Oſca oppidum Hiſpaniæ. xxxiiij.9.
Ουηιδιος Πωλλιων. lxxv.29.

P

Pace populi Romani terra marique per orbem terrarum parta, templum Iani ab Auguſto cluſum. lvij.
Pace perpetua. *Ibidem*. 2.
Paci perpetuæ. lxxiiij.11.
Pacificæ legationes regum populorumque. *Ibidem*. 1.
Pacis caput cum copiæ cornu, & oleæ ramuſculo. lvij.5.
Pacis ſimulachrum cum copiæ cornu, & oleæ ramuſculo in manibus. *Ibidem*.46.
Pacis ſimulachrum in laurea corona, cum caduceo in dextra, pone ipſam, ara cum ſerpente. *Ibidem*.11.
Pacis ara vel templum. *Ibidem*.12.
Pacis templum Romæ ab Auguſto conditum. lxxiiij.11.
Palma arbor, Alexandriæ typus. xxxiij.2.11.
Q. Papirius Carbo II.VIR. Quinquennalibus, vel Quæſtor. lxxiiij.2.
Parthi. xxxix. 20. Res Parthicæ, & ſigna à Parthis recepta. xxxviij. xxxix. xl. *paſſim*. Parthi ſupplices ſigna reſtituentes. xxxviij. *paſſim*. Mithra Parthorum pileus incuruus. *Ibidem*. 1.3.5.8. 10. 12. Parthi brachiati. *Ibidem*. Arcus triũphales & quadrigæ propter ciues & ſigna à Parthis recepta. xxxix. 13.15.16.18. 22. 24. Signa à Parthis recepta in templo Martis vltoris depoſita. xl. 26.28.30. 35. Thiara radiata, Arcus, Pharetra, regũ Parthorũ inſignia. xxxix.20
Parthorum ſiue Armeniorum regum Legati infantẽ Auguſto educandum offerũt. lvij. 3.
Πασορα. liiij.6.
Patera, ſiue Patella ſacrificalis. xxviij.3. lxxij.
Patrenſis colonia. xlix.12. (1.3.5.
Pauo Iunonis auis, cauda expanſa, conſecrationis Diuæ Auguſtæ typus. lxxxj.5.
Pax. lvij.8.
Pax orbis terrarum. *Ibidem*.2.
Pegaſus. xxxvij.29. xlix.9.
Περινθιων. lvj.29.
Περγαμηνων και Εφεσιων ομονοια, lxxvj. 33.
Pergamenorũ & Epheſiorũ concordia. *Ibidem*.
P. Petronius Turpilianus.III.VIR. xxxvij 28. 29.30.32.35.xxxviij.7.8.9.xlj.12.
Pharetræ & arcus, Armeniaca ſpolia. xlj.2.
Pharetræ, arcus, & thiara, ſpolia Parthica. xxxix.20.
Philippenſe bellum ciuile cum Bruto & Caſſio Diui Iulij percuſſoribus & coniuratis. xxvij.
Philippenſis Victoria. xxvij.4.6.11.
Philippi. *Ibidem*. 1.3.
L. Piſo Cn. F. II.VIR. I. D. lj.31.
L. Piſo. II.VIR coloniæ Sebaſtæ. *Ibidem*.34.
Cn. Piſo Cn. F. III.VIR. A.A.A.F.F. lxij.31.
M. Plætorius Tranquillus II.VIR. ITER.I.D. L.22.
Platorinus. III VIR. xxxij 9.
C. Plotius Rufus. III.VIR A.A.A.F.F. lxiij.40.
Sex. Pompeius. II.VIR.I. D. liij. 54.
L. Pomponius. II. VIR. I. D. lij.38.
C. Pontius. II. VIR. I. D. *Ibidem*.40.42.
Pontificatus & religionis varia inſignia, Sacrificaliaque vaſa & inſtrumenta, hæc videli-

videlicet, Albogalerus, Lituus, Capeduncula, Vrceolus, Securis, Seceſpita ſiue culter victimarius, Aſpergillum, Patera. xxvj. 1.3.5.10.12. xxviij. 1.2.3.4.6.10.11. lxvij. 13. lxxij. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 9. lxxiij. 19. 21.
Q. Popillius Secundinus II. VIR. L. D. lij. 39.
L. Porcius II. VIR. I. D. *Ibidem.* 45.
L. Porcius Capit. II. VIR. Quinquennalibus vel Quæſtor. lxxj. 7.
M. Poſtumius Albinus. II. VIR. Quinq. *Ibidem.*
Prora nauis bellicæ Prætoriæ cum ſigno militari, Imperatore & militibus. xxix. 11.
Prora nauis roſtratæ. xxx. 15. 22. 24.
Prouidentiæ ara, vel templum. lxxviij. 17. 20. 22. 24. lxxix. *paſſim.*
Πτολεμαὶς ἱερᾶς συγκλήτος. lxxij. 10.
Ap. Pulcher. II. VIR. L. D. lj. 31.
Pulcher. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 7. 8. 15. 16.
Pallas & vrceus, Auguratus typus. xxvj. 10. 12.

Q

Quadriga triumphalis. xxxvj. 22. 24. xxxix. 13. 15. 22. 24.
Quadriga Elephantorum. xxxvij. 27.
Quadriga circenſis cum palma. xxxvj. 14.
P. Quinctilius Varus. II. VIR. L. D. lj. 28.
P. Quinctilius Sex. F. Varus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 14.

R

Rectores inſidentes Elephantis quatuor, qui thenſam Diui Auguſti ducunt. lxxvij. 4.
Regulus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 7. 8. 15. 16.
Res in Africa geſtæ. xxxv.
Res in Armenia geſtæ. lxj.
Res in Hiſpania geſtæ. xxxiiij.
Res Parthicæ. xxxix. xl.
Res in Germania geſtæ. xlij. xliij.
Rhenus. xlij. 2.
Rheni fluminis ſimulachrum. *Ibidem.*
ROMAE ET AVGVSTO. lxxiij. 9. 12.
Roſtrata columna cum ſtatua Auguſti. xlvij. 14.
Roſtrata corona. xxx. 17. 22.
L. Rufus. II. VIR. Coloniæ Cæſareæ Philippi. lj. 27.
Q. Ruſtius. *Ibidem.* xlviij. 11.

S

C. Sabinus II. VIR. Coloniæ Cæſareæ. lj. 25.
Sacerdos agens iugum boum, aratro ſulcum ducens, pomeriumque deſignans Coloniæ deducendæ. xlix. & li. *paſſim locis.*
Sacer currus Deæ Sidonis. lv. 20.
M. Saluius Otho III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 74.
Saluius III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 1. 2. 9. 10.
Q. Saluius Imperator, Coſ. deſignatus. lxxiij. 14.
Salus generi humano ſub Auguſto exorta. lviij.
SALVS GENERIS HVMANI. xxv. 5. lviij. 2. 4. 6. 7.
M. Sanquinius III. VIR. lxxj. 21.
M. Sanquinius M. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 51.
M. Sanquinius Q. F. III. VIR. A. A. A. F. F. lxij. 28. lxiiij. 50.
M. Sanquinius P. F. III. VIR. xxiij. 9.
Scarpus Imperator. xxxv. 4. 6.
Scorpius Africæ typus. xxxv. 8. xxxvj. 18.
Sebaſta Colonia. lj. 34.
Σεβαστα. liiij. 10.
Σεβαστα μητρόπολις. *Ibidem*, 12.
Securicula ſacrificalis, cum Albogalero, & Aſpergillum. xxvj. 3. 5.
Securis, Albogalerus, Aſpergillum & Capeduncula. *Ibidem.* 1. lxxiij. 19.
Securis, Tripus cum orbe, caduceus. xxviij. 10.
Securis lictorum, quæ faſcibus illigari ſolet. xxv. 8.
Segouia. xxxiiij. 4.
Sella laureatæ cum titulo, Iulio Cæſari ex S. C. poſitæ. xxiij. 4. 6.
Sella curulis cum laurea & fulgure. lxxiij. 13.
Sella curulis cum laurea & duobus lauri ramuſculis hinc inde. *Ibidem.* 15.
Σελευκέων τῆς ἱερᾶς καὶ αὐτονόμου. lv. 15.
Ti. Sempronius Ti. F. Graccus Legatus Pro Coſ. xliij. 26.
Ti. Sempronius Graccus Quæſtor deſignatus. xlix. 4.
Ti. Sempronius Graccus Quæſtor iterum. *Ibid.* 6.
Ti. Sempronius Graccus. III. VIR. agris adſignandis. *Ibidem.* 11.
Ti. Sempronius Ti F. Graccus. II. VIR. iterum. Coloniæ Iuliæ Auguſtæ. *Ibidem.* 5.
C. Sentius Saturninus III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 60.
C. Sentius C. F. Saturninus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 15.
Sepia. lvj. 32.
M. Seruilius II. VIR. Iuris Dicundi. lij. 48.
M. Seruilius Geminus III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 84.
Sicilia. Trinacriæ Siciliæ typus, Tria crura, & caput inter tria crura, xxix. 7. xxx. 14. xxxj. 16. Spica frumenti, fertilitatis Siciliæ typus. xxx. 14. Diana tutelare numen Siciliæ. xxxj. *paſſim.* Bellum Siculum contra Sex. Pompeium. xxix. M. Agrippa belli Sicili dux. xxix. 4. 6. 7. 9. Victoria Sicula. *Ibidem.* 2. Sicilia ſubacta. xxx. 23. Trophæum Siculum cum ſpolijs naualibus. xxxj. 26.
Σιδωνος. lv. 14.
Sidus iuxta ſimulachrum Dianæ Epheſiæ. lxxxvj. 32.
Sidus Iulij Cæſaris. xxiij. r. 3. 10. 12.
Sidus in vertice Iulij Cæſaris. *Ibidem.* 2. 7. lxxj. 11.

Sig-

Signa recepta. xxxix. 14. xl. 25. 27. 29. 32.
Signa Parthica recepta. xxxviij. 1. 3. 5.
Signis Parthicis receptis. xxxix. 17. 21.
Signa Cohortium Prætorianarum. xxvij. 1. 3.
Signum Cohortis ſiue vexillum, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda ſiue pertica agri menſoria, Coloniæ deducendæ, agrorumque adſignandorum inſignia. xlix. 4. 6. 11.
C. Silius P. F. III. VIR A. A. A. F. F. lxv. 62.
Silius III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 5. 6. 13.
D. Siluanus II. VIR. I. D. lij. 47.
Siren fiſtula canens. xxxvij. 35.
Siſenna Pro conſul. liij. 53.
Siſenna. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 17. 18. 20.
Σμυρναιων νεωκορων. lvj. 31.
Σμυρναιων ιερα συγκλητος και ελευθερα. lxxvj. 27
Smyrnenſium conuentus ſacer & liber. eodem.
Solis caput. xxxv. 9. xxxvj. 21. xxxviij. 6.
Sphynx, Aegypti typus. xxxiij. 10. 12.
Spica frumentaria. Ibidem. 6.
Spicarum manipulus. Ibidem. 4. 7. 9.
Spolia Actiaca naualia. xxxij. 2. 11.
Armeniaca. xlj. 2.
Germanica. xlij. 5. 7. 8. 9.
Hiſpanica. xxxiiij. 1. 2. 3.
Parthica. xxxix. 20.
Sicula naualia. xxxj. 26.
T. Statilius Siſenna. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 64.
T. Statilius Taurus. III. VIR. A. A. A. F. F. Ibid. 71.
T. Statilius T. F. Taurus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxj. 19
Statius. II. VIR. Coloniæ Cæſareę Auguſtæ. lj. 36
Statua equeſtris loricata & paludata trophæum geſtans baſi impoſita. xxxvj. 23.
Statua Auguſti equeſtris. xlvj. 2. 11.
Statua Auguſti equeſtris ad portam vrbis, baſi impoſita cum titulo & inſcriptione honorifica, propter vias munitas. xlvj. 1. 2. xlvij. 17
Statua Auguſti equeſtris habitu & geſtu pacificatoris, protenſa dextra. xlvj. 4. 6. 7. 9.
Statua Auguſti equeſtris, togata & Auguralis. Ibidem. 10. 12.
Statua Auguſti equeſtris, populi iuſſu poſita. Ibidem. 9.
Statua Auguſti togata, ſtans cum tabella aut vaſculo in dextra; & lauri vel oleæ ramuſculo in ſiniſtra. lxxj. 7.
Statua Auguſti togata ſedentis cum victoria in dextra. xlvij. 20.
Statua Auguſti togata ſedentis, cum ramulo oleæ in dextra, orbe in ſiniſtra, Conſenſu Senatus, Equeſtris ordinis, Populique Romani poſita. Ibidem. 7.
Statua ex voto publico, pro ſalute & reditu Cæſaris Auguſti, ſuſcepto; Ioui optimo maximo poſita, & conſecrata. xlviij. 1. 3. 5. 8. 10. 12.
Statua Diui Auguſti Patris ſedentis ante aram ſpecie & habitu numinis, capite radiato cum ramulo in dextra, haſtili in ſiniſtra. lxxvij. 9.
Statua Diui Auguſti ſedentis habitu & ſpecie numinis, capite radiato cum patella in dextra, haſtili in ſiniſtra. lxxxj. 7.
Statua Diuæ Iuliæ Auguſtæ, ſedens habitu & ſpecie Clementiæ cum patella in dextra, haſtili in ſiniſtra. Ibidem. 4.
Statua Diuæ Iuliæ Auguſtæ ſedens habitu & ſpecie Cereris cum ſpicis & papauere in dextra, face in ſiniſtra. Ibidem. 9.
P. Stolo. III. VIR. lxxiij. 21.
P. Stolo. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiij. 47.
C. Sulpicius Platorinus. lxxj. 5.
C. Sulpicius. II. VIR. I. D. lij. 42. 46.
Ser. Sulpicius Galus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 67.
L. Sura. II. VIR. Iuris Dicundi. liij. 49.
L. Surdinus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxiiij. 59.

T

Sp. Tarpeius Capitolinus. II. VIR. Iuris D. lj. 33.
T. Taurus, II. VIR. I. D. Ibidem. 31.
T. Taurus, II. VIR Coloniæ Sebaſtæ I. D. Ibid. 34.
Taurus, III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 7. 8. 15. 16.
Tellus & Oceanus. lxxvij. 11.
Templum Diui Iulij. xxiij. 13. 15. 17. 22. 24.
Dianæ Siculæ. xxxj. 26.
Martis Vltoris. xl. paſſim.
Iani. lvij. 10.
Iouis Tonantis. lxxiiij. 1.
Iouis Olympij. eodem. 3.
Iunonis. Ibidem. 2.
Apollinis. Ibidem. 10.
Pacis. Ibidem. 11.
Auguſti. lxxv. 13. 15. 17. 20. 22. 24.
Dianæ Epheſiæ. Ibidem. 31.
Aeſculapij & Dianæ. Ibidem. 33.
Diuæ Iuliæ Auguſtæ. lxxxj. 10. 12.
Aeternitatis Auguſtæ. Ibidem. 1. 3.
Templum rotundum, forſan Pantheon M. Agrippæ. lxxiiij. 4.
Templum ſiue aliud ædificium quadratum cum ſignis & ſtatuis & titulo Cæſaris Auguſti. lxxiiij. 6.
Templum Romæ & Auguſto à communitati Aſiæ poſitum. Ibidem. 12.
Templum Auguſto à communitati Athenienſium poſitum. lxxv. 13.
Templum Auguſto à communitati Corinthorum poſitum. Ibidem. 15.
Templum cum ſtatua & ſimulachro Auguſti Cydone in Creta Auguſto poſitū. Ibidem. 17.
Templum ab Heraclienſibus Auguſto poſitum. Ibidem. 20.
Templum Auguſto poſitum à Cæſarienſibus Philippopolitis cum ſtatua Auguſti. Ibid. 22.
Templum cum ſtatuis & ſignis cum caduceo & Capricorno à Cæſarienſibus Auguſto poſitum. Ibidem.

Digitized by Google

Templum à Nicomedenſibus Auguſto poſitum cum ſtatuà Auguſti. lxxvj. 25.
Templum Auguſto à Smirnenſibus conditum. Ibidem. 27.
Templum Dianæ Siculæ cum Spolijs & Trophæo nauali cum titulo Auguſti. xxxj. 26.
Q. Terentius Monat. II. VIR. Quinquennalibus vel Quæſtor. lxxiiij. 2.
Θεας Σικελιας. lv. 17.
Thenſa quatuor Elephantorũ cum ſimulachro Diui Auguſti ſpecie numinis ſuper Thenſa ſedentis. 2. 4. 6.
Θεσσαλονικεων. lvj. 25.
Thiara, arcus, & pharetra, ſpolia Parthica. xxxix. 20.
Τιβεριος Καισαρ Σεβαστος. lxxxij. 5.
Ti. Καισαρ Σεβαστου υιος. Ibidem. 6.
M. Titius. II. VIR. I. D. lj. 28.
Tres dextræ iunctæ cum caduceo, faſce, ſecuri, & orbe, Typus fœderis inter Cæſarem, Lepidum, & Antonium initi, pro republica ſiue imperio conſtituendo. xxv. 8.
Tres orbis partes, Europa, Aſia, Africa, ſingulis orbibus expreſſæ. lix. 14.
Tria fœmora habentia caput in medio, Siciliæ typus, quæ Trinacria dicta à tribus promontorijs; cum tribus ariſtis inter ſingula fœmora, fertilitatem Sicilia denotantibus. xxx. 14.
Τριπολειται. xxxv. 12. liiij. 6.
Τριπολειτων μητροπολεων. liiij. 11.
Tripus cum ſidere inter duos lauri ramuſculos. xxviij. 12.
Tripus, Capeduncula, Lituus, Patella. lxxij. 3. 5.
Tripus cum fulmine & lauri ramuſculo. Ibid. 10.
Tripus cum laurea. Ibidem. 12.
Triumphalia inſignia, Aquila, Toga picta & laurea triumphalis. xxxix. 23.
Triumphus Africanus. xxxvj. 21. xxxvij. 25. 27. 31. 33.
Triumphus Germanicus. xliij. 13. 15. 19. 21.
Triumphus Pãnonicus & Delmaticus. xliij. 12.
Triumphus Macedonicus & Actiacus. Ibid. 1.
Triumphus Ægyptiacus de Cleopatra. Ibid. 12.
Triumuiratus Cæſaris, Antonij & Lepidi Reipublicæ conſtituendæ. xxv. xxvj.
Triumuiratus iteratò initus. xxviij.
Triumuirorum Antonij, Cæſaris & Lepidi ſimul vno in nummo capita ſignata. xxvj. 8.
Trophæum Philippenſe. xxvij. 7. 9.
Siculum. xxxj. 26.
Actiacum. xxxij. 2. 11.
Hiſpanicum. xxxiiij. 2. 10. 12.
Africanum. xxxv. 11.
Armeniacum. xlj. 11.
Germanicum. xliij. 23.
Tullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvij. 3. 4. 14. 15.
Turpilianus. III. VIR. lxxiij. 20.

V

Valentia oppidum Hiſpaniæ. xxxiiij. 8.
L. Valerius Catullus. III. VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 79. lxvij. 11. 12.
N. Valerius Meſſalla. III. VIR. A. A. A. F. F. lxv. 69.
C. Varius Rufus. II. VIR. Quinquennalibus vel Quæſtor. lxxiij. 19.
P. Varus. II. VIR. Coloniæ Cæſareæ. I. D. lj. 25.
Vaſa atque inſtrumenta ſacra Pontificalia, Auguralia, & ſimilia. xxvj. 1. 3. 5. 10. 12. xxviij. 2. 3. 4. 6. 10. 11. lxxij. 1. 2. 3. 5. 7. 9. lxxiij. 19. 20. 23.
P. Vatinius P. F. Pro Cos. xlij. 15.
Veidius Pollio Statuarius. lxxv. 23.
Venus Victrix nuda, galea in dextra, haſtile ſiniſtra tenens, colomnæ innixa, ad colomnam clypeus. lvij. 9.
C. Veturius Lang. II. VIR. Coloniæ Cæſareæ Auguſtæ. lj. 29.
Vexillum ſiue ſignum Cohortis, Aquila Legionaria, Aratrum, Decempeda ſiue pertica agri menſoria, Coloniæ deducendæ agrorumque adſignandorum inſignia. xlix. 4. 6. 11.
Viæ munitæ. xlvij. 13. 15. 16. 18. 22. 23. 24.
C. Vibius Celſa. II. VIR. I. D. liij. 49. 50.
Victoriæ caput. xxix. 2.
Victoria Philippenſis. xxvij. 4. 6. 11.
Sicula. xxix. 2.
Actiaca. xxxij. 5.
Alexandrina. xxxiij. 8.
Hiſpanica. xxxiiij. 10. 12.
Africana. xxxv. 1. 3. 10. 12.
Armeniaca. xlj. 7. 11.
Aſiatica. Ibidem. 5.
Gallica ſiue Germanica. xliij. 14. 15.
Victoria cum Labaro & Laurea, inſidens Orbi. xliiij. 2.
Victoria cum Laurea & palma inſiſtens proræ nauis. Ibidem. 4. 6. 11.
Victoria inſidens orbi ſtellifero. Ibidem. 3. 9.
Victoria in bigis. xliij. 15. xliiij. 10.
Victoria cum laurea & palma inſiſtens orbi. (lviij. 4. 6.
Victoria cum palma, laurea & literæ Νικοπολις ιερα. liiij. 2.
Victoria palmam & lauream tenens, & Aquilam Legionariam ante ſe. xxvij. 11.
Victoria aræ inſiſtens cum ſerpentibus hinc inde. xlj. 5.
Victoria bouis proſtrati cornua confringens, Armeniæ captæ typus. xlj. 7.
Victoria trophæum Armeniacum conſtituens cum captiuis aſſidentibus. Ibidem. 11.
Victoria trophæum Hiſpanicum conſtituens. xxxiiij. 10. 12.
Victoria ſubuolans Lauream imponens clypeo inſcripto CL. V. & columnæ affixo. lviij. 7. 9.
Vi-

Digitized by Google

Victoria inſiſtens Orbi facie aduerſa alis expanſis clypeum inſcriptum C L.V. ante ſe tenens. lviij. 8.
Victoria cum clypeo inſcripto his litteris S. P. Q. R. xlv. *paſſim*.
L Vinicius. xlvj. 5.
L.Vinicius L. F. III.VIR. xlvij. 18.
P. Vinicius M. F. III.VIR. A.A.A. F.F. lxij. 33.
Virgo Tarpeia clypeis Sabinorum obruta ſiue circundata. xlj. 12.
Virtutis caput. xxxvij. 26.
Virtutis ſiue Martis caput. lx. 1.
Voluſus Valerius. III.VIR. A. A. A. F. F. lxvj. 80.
Votum publicè ſuſceptum pro ſalute & reditu Cæſaris Auguſti. xlviij. 1.2. 3. 4. 6.
Votum publicum pro reditu Cæſaris Auguſti. *Ibidem*. 10. 12.
Q. Vrſus. II.VIR. ITER. I.D. l. 22.

FINIS.

INDEX EORVM QVÆ RELIQVO in opere memoratu & obſeruatione digna leguntur.

Abdera, Thraciæ ciuitas. 30.A
Acta Triumviratus. 85.C
Actiacus triumphus. 76.B
Adoptio C.Octauiani in gentem Iuliam. 3.D
Ador præſidiorũ regis Armeniæ Præfectus. 115.B
Aedes Caſtoris & Pollucis. 174.A
Aedes Concordiæ. 174.A
Aedes Iouis tonantis conſecrata. 110.A
Aedes Veneris genetricis. 6.D
Aediles curules incendijs exſtinguendis præfecti. 109.C
Aegæ oppidum. 23.C
Aegine inſula. 113.C
Aegyptus capta. 71.D
Aegyptus prouincia. 72.B
Aegyptus ſtipendiaria & vectigalis. 72.B
Aegyptijs ſacris cerimonijsque peregrinis in vrbe interdictum. 113.B
Sex. Aelius Catus Cos. 156.D
Aelius Gallus Aegypto Præfectus. 103.D
Q. Aelius Lamia. 101.A
Q. Aelius Lamia Præfectus in Hiſpania, Auſtures & Cantabros ſubegit. 102. D
L.Aelius Lamia Cos. 155.D
Aelius Paetus Cenſor. 87.C
Q. Aelius Tubero Cos. 133.A
Aemilius Aelianus. 145.A
M.Aemilius Lepidus Triumvir Reipublicæ conſtituendæ. 1 L.C
M.Aemilius Lepidus. III.VIR. R.P.C. iterũ. 48.D
M.Aemilius Lepidus Pontifex Maximus. 5.A
M.Aemilius Lepidus cum prætorianis forum occupat. 2.D
M.Aemilius Lepidus Cos. deſignatus iterũ. 11.C
M.Aemilius Lepidus in Africam miſſus. 41.C
M.Aemilius Lepidus relegatus Circeios. 51.B 119.D
M.Aemilius Lepidus moritur. 128. A
L.Aemilius Paullus M.Lepidi Triũviri frater. 12.B
L.Aemilius Paullus Cos. 153.A
L.Aemilij Paulli in Auguſtum coniuratio. 153.B
M.Aemilius Lepidus M.Lepidi Triumviri filius. 73.C
Aemilia Lepida. 150.D
Q. Aemilius Lepidus. 12.C
Q. Aemilius Lepidus Cos. 112.D
M. Aemilius Q. F. Lepidus ornamentis triumphalibus donatus. 166.A
M.Aemilius Q. F. Lepidus. Cos. 172.B
M.Aemilius L. F. Lepidus. 165.B
M.Aemilius L. F. Lepidus. Cos. 159.B
M.Aemilius M.F. M.N. Lepidus Princeps Senatus. 187.C
Aemimontani. 136.B
Aemulatio inter M.Agrippam & M.Marcellum. 107.C
Aemus mons. 30.A
Aerarij cura à Quæſtoribus ad Prætores tranſlata. 80.C
Aerarium militare 156.D
Aes circumforaneum. 79.D
Aetas iudicum allegendorum. 92.A
Africa. 41. C. 50. A. 51. D. 56. B. 159. A
Africa Lepido in Triumviratu obtigit. 41.C
Africanus triumphus. 117.D
M.Agrippa. 43.A
M.Agrippa Iuliam Auguſti filiam ducit. 113.B
M.Agrippæ commendatio. 113.A
M.Agrippa Cos. 48.D
M.Agrippa Cos. iterum. 82.A
M.Agrippa Cos. tertium. 89.D
M.Agrippa Tribuniciam poteſtatẽ accipit. 119.C
M.Agrippæ in Gallia res geſtæ. 46.C
M.Agrippa Præfectus oræ maritimæ & claſſi. 49.A
M.Agrippa primus ornamentis triumphalibus donatus. 127.C
M.Agrippa Laurea roſtrata coronatus. 76.C
M.Agrippa roſtrata donatus. 51.D
M.Agrippa Cæruleo Vexillo donatus. 51.D
M.Agrippa Hieroſolymis Hecatomben Deo immolauit. 124.D

Digitized by Google

M. Agrippæ de reddenda Republica ſententia & conſilium. 82.B
M. Agrippæ aduerſa & improſpera. 130.B
M. Agrippa moritur. 130.A
Agrippæ vnde dicti. Ibidem.
Agrippa poſthumus. 130. c. 155.B
Agrippa Poſthumus adoptatus ab Auguſto. 157.A
Agrippa Poſthumus toga donatus. 159.C
Agrippa Poſthumus abdicatus exſulat. 164.A
Cn. Ahenobarbus. 39.A
Alæ equitum ſex. 156.C
Alæ equitum Batauorum. 172.A
Albis fluuius 136.D.152.D.160.C
Albius mons. 56.D
C. Albius Carrinas. 49.D.75.B
Alexander Arabiæ Petreæ rex. 76.B
Alexander Cleopatræ filius Sol dictus. 76.D
Alexander Antonij & Cleopatræ filius. 71.B
Alexandri Magni imagine ſignauit Auguſtus. 72.A
Alexandri magni corpus è conditorio prolatum 71.D
Alexandaia recepta. 71.C
P. Alfinius Varus Cos. 154.C
Aliſo fluuius. 135.B
A. Allienus. 22.D.
Almus Beſſorum regis filius. 41.B
Alpes Tridentinæ. 124.D
Amantini Pannones. 131.B
Ambitus. 86.A
Ambracius ſinus. 62.B
Amiſia fluuius. 132.C
Ἀμνηστία. 3.B
Amneſtia inducta. 3.B
Amphictyones. 64.B
Amphipolis opp. 30.D
Amphitheatrum Statilij Tauri. 77.D
Ampius Balbus. 17.D
Amyntas rex. 103.B
Amyntas Galatiæ rex. 60.B.74.C
Ananelus Iudæorum Pontifex. 145.B
Anas fluuius. 102.B
L. Andaſius. 171.B
Anderium Caſtellum. 166.C
Anio Vetus. 118.A
Annus ab Auguſto conſtitutus & correctus. 128.C
Antigonus Iudæorum Rex. 68.C
Antiochus Comagenus. 86.C
Antiochus Comagenarum Rex. 48.C
Antirrhion promontorium. 64.D
C. Antiſtius Vetus 19.B. 101. A.B
C. Antiſtius Vetus Cos. 144.A
Antiſtius Labeo 38. C. 119.D
Antius proſcriptus 15.B
Antius Reſtio proſcriptus. 16.C
M. Antonius Triumvir Reipublicæ conſtituendæ. 11.C
M. Antonius. III.VIR. R. P. C. iterum. 48.D
M. Antonius Cos. Deſignatus iter. & tert. 45.D
M. Antonius Cos. 1.D
M. Antonius Cos. Deſignatus iter. & tert. 45.D
M. Antonius Cos. II. 57.D
M. Antonij & Cæſaris Octauiani recóciliatio. 10.B
M. Antonij Ouatio. 43.D
M. Antonij & Sex. Pompeij reconciliatio. 42.D
M. Antonij in Ciceronem crudelitas. 13.A
M. Antonius primus Macedoniæ Præfect⁹. 110.A
M. Antonius palliatus & crepidatus. 41.D
M. Antonius latitat. 2.D
M. Antonius hoſtis iudicatus. 8.A
M. Antonius Cleopatræ amore captus. 42.A
M. Antonij cum Cleopatra ad Actium fuga. 62.D
M. Antonij de Artauaſde Triumphus. 55.D
M. Antonius Liber pater nomine & habitu. 58.D
M. Antonius iræ impotens. 68.D
M. Antonij mors. 68.D
M. Antonij ſtatuę apud Alexandrinos deiectæ. 71.C
M. Antonij ſtatuæ Romæ conuulſæ. 73.A
Antonia Lex de Decurijs iudicum. 92.A
C. Antonius Prætor vrbanus. 5.C
C. Antonius captus. 20.A
C. Antonij cædes. 20.D
L. Antonius. 40.A
L. Antonius Tribunus Plebis. 6.A
L. Antonius Cos. 39.C
L. Antonius 40.A.66.A
L. Antonius Iuli Antonij filius. 150.B
Antonius Muſa medicus Auguſti. 150.C
Antyllus M. Antonij filius. 71.B
Antyllus M. Antonij F. toga donatus & rex ſalutatus. 66.A
Apamea oppidum. 22.C
Apollonis Actij templum. 62.B
Apollinis Palatini templum. 89.B
Apollo Sandaliarius. 136.D
Apollodorus Pergamenus Auguſti præceptor. 184.B
Apollonia. 5.B. 19.D
Apollophanes. 50.D
Aponius proſcriptus. 17.C
Appellationes. 92.C
M. Appuleius proſcriptus. 15.B. 19.D
M. Appuleius Cos. 114.A
Sex. Appuleius Cos. 74.C
Sex. Appuleius Sex. F. Cos. 174.B
Aqua Appia inſtaurata. 119.A
Aqua Iulia in vrbem perducta. 118.D
Aqua Marcia inſtaurata. 119.A
Aqua Virgo in vrbem perducta. 118.D
Aquila nunquam Rhodi viſa. 154.D
Aquillij Nigri pater & filius. 64.C
Aquitanicus ſinus. 95.D

Ara

Digitized by Google

Ara Fortunæ reducis. 117.C
Ara Iulij Cæſaris. 4.B
Ara primogeniti Dei Romæ. 152.A
Arabia felix. 104.A
Arabiæ ſolitudines. 104.B
Arabiæ Petrææ ſolitudines & deſerta. 104.D
Arabicus ſinus. 104.C
Aradij, populi inſulares. 58.B
Arauſio Secundanorum. 125.D
Araxes fluuius. 115.B
Archelaus Cappadociæ rex. 74.C
Archelaus minoris Armeniæ regno donatus. 114.D
Archelaus Rhodius. 25.A
Archibius. 71.D
Arduba caſtellum. 166.D
Arelate colonia. 123.D
Aretas Arabiæ Petrææ rex. 104.D
Aretas rex, amicus & ſocius Auguſti. 104.D
Areuacci, Hiſpaniæ populi. 102.C
Areus Philoſophus. 184.B
Argancome Nabathæorum emporium. 104.B
Ariminum. 93.D
Ariobarzanes Cappadociæ rex. 25.C
Ariſtobulus Hyrcani filius. 145.B
Ariſtogiton Tyrannicida. 18.D
Arius Philoſophus. 71.C
Armenia capta. 148.B
Armenia recepta. 115.C
Arminius Cheruſcorum princeps. 168.B (172.B
Arminij mors 170.A
Arminij virtus & memoria apud Germanos cantu & carminibus celebrata. 170.A
Arracilium. 100.B
Arrianus, pater & filius proſcripti. 15.A
L. Arruntius. 15.A.45.B
L. Arruntius Cos. 108.C
L. Arruntius L. F. Cos. 159.B
Artauaſdes Armeniæ maioris rex. 52.B
Artauaſdes captus. 55.C
Artauaſdes in Armeniæ regnum reſtitutus. 115.C
Artauaſdes Medorum rex. 52.B
Artagera opp. 115.B
Artaxas Artauaſdis filius. 55.D
Artaxata. 115.B
Artaxata Armeniæ regia. 55.C
M. Artorius Medicus. 33.B
Arupium oppidum. 56.D
Arxes fluuius. 54.D
Aſander Boſphori rex. 126.C
C. Aſinius Pollio. 9.C.154.A
C. Aſinius Pollio Cos. 40.C.43.B
L. Aſinius Gallus. 123.D
C. Aſinius Gallus Cos. 139.D
Aſopus fluuius. 23.C
Aſpidis venenum. 71.B
L. Aſprenas reliquias Varianæ cladis ſeruauit. 169.C
Aſtura oppidum Hiſpaniæ. 175.B
Aſtura fluuius. 101.C
Aſtures, populi. 101.C
Aſturica Auguſta Colonia. 102.B
Aſturum rebellio. 103.D.110.D
Aſylum. 31.C
Athenienſes. 113.C
Athletæ. 146.D
Atinium Plebiſcitum 138.C
Atteius Capito. 17.D
Attena Æthiopiæ opp. 111.D
Attia Auguſti mater. 179.D
N. Atticus. 178.A
M. Attius Balbus. 179.D
Auctoritas Senatus. 91.D.138.A
Augurium. 37.A
Auguſtus. 96.A
Auguſtus Pontifex Maximus. 128.A
Auguſtus repudiata Dictatura, Tribuniciam poteſtatem accipit. 106.C
Auguſtus Cos. VIII. 93.D
Cos. IX. 100.A
Cos. X. 103.C
Cos. XI. 105.B
Cos. XII. 145.C
Cos. XIII. 148.D
Auguſtus Imp. VIII. 103.A
Imp. IX. 118.C
Imp. X. 127.B
Imp. XII. 134.C
Imp. XIII. 135.B.136.C
Imp. XIIII. 140.B
Imp. XVI. 163.C
Imp. XVII. 164.D
Imp. XVIII. 165.A
Imp. XIX. 166.X
Imp. XX. 167.A
Auguſtus Pater patriæ 81.A
Auguſtus & Tiberius Cenſores. 175.A
Auguſtus Legibus ſolutus. 103.C
Auguſtus Thurinus dictus. 179.D
Auguſti genitura. 180.B
Auguſti proauus. 179.B
Auguſti auus. 179.B
Auguſti pater. 179.C
Auguſti ſponſæ & vxores. 180.C
Auguſti liberi. 180.D
Auguſti liberorum educatio. 181.A
Auguſti nepotes & neptes. 181.A
Auguſti nepotum educatio. 181.A
Auguſti ſeueritas in educatione Iuliarum, filiæ & neptis ſuæ. 181.
Auguſti prima militia. 180
Auguſti itinera. 183

A

Auguſtus ſua imagine ſignauit. 72.A
Auguſtus Alexandri Magni imagine ſignauit. 72.A
Auguſtus pomerium auxit. 140.C
Auguſtus Senatores nominatim ſingulos ſalutabat ijsque valedicebat. 91.D
Auguſti in Senatorum & Equeſtrem ordinem liberalitas. 158.A
Auguſti in Cn. Cornelium Cinnam clementia. 158.D
Auguſti in Cn. Piſonem clementia. 106.A
Auguſti ob cladem Varianam conſternatio. 168.A
Auguſtus præclarorum ſui ſæculi ingeniorum fautor. 153.B
Auguſtus Græcarum litterarum ſtudioſus. 184.A
Auguſti ſcriptura & orthographia. 184.A
Auguſti notæ in ſcribendo. 184.A
Auguſti genus dicendi. 183.D
Auguſti eloquentia. 183.C
Auguſti orationes. Ibidem.
Auguſti pronuntiatio. Ibidem.
Auguſti Lucubrationes. 183.D
Auguſti poëmata. Ibidem.
Auguſti poëma, Sicilia. Ibidem.
Auguſti epigrammata. Ibidem.
Auguſti Aiax tragœdia. 183.D
Auguſti inter legendum obſeruatio. 184.B
Auguſti religio. Ibidem.
Auguſtus ſolis & æſtus impatiens. 183.A
Auguſtus tonitrua & fulgura expaueſcebat. 184.B
Auguſtus ſomnia obſeruabat. 184.B
Auguſtus auſpicia & omina ſtudioſe obſeruabat. 184.C
Auguſti aduerſa per vniuerſam vitam ipſius. 184.C
Auguſti ædificia priuata. 181.C
Auguſti vita familiaris & domeſtica. 179.
Auguſti exercitationes. 183.B
Auguſti cultus. 182.C. Balneatio. 183.B. Valetudo. 182.D. Cura valetudinis. 183.B. Morbi. 183.A. Veſtitus. 181.C. Veſtitus per hiemem. 183.A. Supellex. 181.C. Conuiuia. 181.D. Cœna. 181.D. Cibus. Ibidem. Panis ſecundarius. 181.D. Potus. 182.A. Quies pomeridiana. 182.B. Somnus. Ibidem. Vigilia. Ibidem.
Auguſti vitia. 181.B
Auguſti ſeceſſus. 181.C
Auguſti corporis forma. 182.B
Auguſtus moritur. 176.B
Auguſtus conſecratus, & inter Diuos relatus. 178.A. 185.B
Auguſti diuinitas. 178.B. 185.E
Auguſtalia, dies feſtus. 117.C. 134.D
Auguſta Patrenſis colonia. 116.D
Auguſta Prætoria colonia. 102.D
Auguſta Noua, colonia. 102.C
Auguſtobriga, colonia. 102.C
Auguſta Taurinorum. 127.D
Auguſta Vagiennorum. 127.D
L. Aurelius Oreſtes Cos. 122.B
Aureo hamo piſcari. 119.B
Aurum coronarium. 77.B
Auſtures, Hiſpaniæ populi 94.A
Autrigones, populi Hiſpaniæ. 94.A
L. Autronius Pætus Cos. ſuffectus. 58.C

B

Barburſa caſtellum. 115.B
Bargoſa Indiæ opp. 116.C
Barzapharnes. 145.B
Baſtarnæ. 78.A. 136.B
Batauorum inſula. 132.C
Bato Deſidiates. 163.C. 164.D
Bato Breucus. 164.D
Batones. 131.B. 162.B
Batuncus fluuius. 131.B
Bellum ciuile inter Antonium & Cæſarem Octauianum. 43.A
Bellum ciuile ad Actium. 60.A
Bellum ciuile Mutinenſe. 7.D
Bellum ciuile Peruſinum 39.D
Bellum ciuile Philippenſe. 29.D
Bellum Siculum cum Sex. Pompeio. 44.A. 47.A
Bellum Delmaticum. 57.B
Bellum Delmaticum in Illyrico. 162.A
Bellum Pannonicum. 57.A. 119.A. 131.B
Bellum Pannonicum in Illyrico. 162.A
Alexandrinum. 67.D
Cantabricum. 94.A
Germanicum. 132.B
Illyricum. 56.B
Parthicum. 42.C
Rhæticum. 125.A
Beneficiarius. 149.A
Berytus Colonia. 127.D
Beſſi, populi Thraciæ. 21.A. 123.D
Bibliotheca Græca & Latina. 89.C
Bithyni. 74.D
Bocchus Mauretaniæ rex. 56.B
Bogud Mauretaniæ rex. 56.B. 60.A
Boiohemium. 161.D
Bononienſes, in Antoniorum clientela. 59.D
Boſphorani Cimmerij. 126.C
Boſphorus receptus. 127.A
Breuci Pannones. 131.B. 162.A
Breuiarium Imperij Romani. 135.C
Brigantinus lacus. 125.B
Brigecini, Hiſpaniæ populi. 101.C. 110.D

Bri-

Digitized by Google

Britannia. 93.B
Britannia ſeditionibus turbata. 93.B
Britannia recepta. 93.C
Britannia Vectigalis. 93.C
Britannorum legati. 93.B
Bructeri, populi Germaniæ. 132.C. 159.A
M.Brutus. 2.A. 4.D
M.Bruti & Caſſis ex Italia in Græciam diſceſſus. 18.D
M.Brutus Imperator ſalutatus. 20.B
21.A. 28.D
M.Bruti numiſma. 21.B
M.Bruti clementia. 27.A
M.Bruto ſpectrum noctu apparet. 28.D
M.Bruti mors. 38.C
D. Brutus. 2.D. 4.D
Bullis oppidum. 20.A
Bulogeſes Beſſorum rex. 123.D. 134.C
Authrotum oppidum. 20.A

C

Q. Cæcilius Baſſus. 21.D
Q. Cæcilius Metellus Creticus Cos. 161.A
A. Cæcina Seuerus. 162.A. 163.A. 164.C
Cædes C.Iulij Cæſaris. 2.A
L.Cædicius Caſtrorum Præfectus. 169.B
Cælius Primipilaris. 169.A
Cæretani. 46.C
Cæruleum paludamentum Sex.Pompeij. 48.C
Cæruleus color. 48.C
C.Cæſar Octauianus. 5.D
Cæſaris Octauiani & Antonij reconciliatio. 10.B
Cæſaris Octauiani Ouatio. 43.D
Cæſar Octauianus Romam cum legionibus occupat. 10.D
Cæſar Octauianus Triumvir Reipublicæ conſtituendæ. 11.C
Cæſar Octauianus III.VIR. R. P. C. iterum. 48.D
Cæſar Octauianus conſulatum petit. 10.A
Cæſar Octauianus Cos. 11.A
Cos. II. 58.C
Cos. III. 59.D
Cos. IIII. 64.C
Cos. V. 74.C
Cos. VI. 82.A
Cos. VII. 89.D
Cæſar Octauianus Imperator. 8.C
Cæſar Octauianus Imp. VII. 78.D
Cæſari Octauiano laurea perpetua donatur. 51.D
Cæſari Octauiano ſtatuæ & currus decreti. 51.D
Cæſaris Octauiani cum Mæcenate & Agrippa de Republica reddenda deliberatio. 82.A
Cæſaris Octauiani de reddenda Republ. in ſenatu oratio. 87.D
Cæſaris Octauiani munificentia & benignitas. 87.D
Cæſar Octauianus & M. Agrippa cenſum Populi Romani egerunt. 79.A
Cæſar Octauianus Princeps Senatus. 87.B
Cæſar Octauianus Imperium accipit. 88.A
Cæſar Octauianus, Auguſtus appellatus. 90.A
Cæſarea Colonia. 124.C
Cæſarea Auguſta Colonia. 99.A
L.Cæſar M.Antonij auunculus. 12.C
Cæſarion, Cleopatræ filius. 71.B
Cæſarion Cleopatræ F. togā donatus & rex ſalutatus. 66.A
C.Cæſar Auguſti filius, Princeps iuuentutis. 142.D
C.Cæſar Aug. F. Princeps iuuentutis Cos. deſignatus. 145.C
C.Cæſar Aug. F. Cos. 153.A
C.Cæſar Aug. F. in Aſiam proficiſcitur. 145.C
C.Cæſaris Aug. F. In Arabiam expeditio. 146.B
C.Cæſaris Aug. F. in Suriam expeditio. 147.A
C. Cæſaris Aug. F. expeditio in Armeniam. 148.B
C.Cæſar Aug. F. moritur. 155.B
L.Cæſar Aug. F. Princeps iuuentutis. 142.D
L.Cæſar Aug. F. Princeps iuuentutis Cos. deſignatus. 148.D
L.Cæſar Aug. F. toga virili donatus. 148.D
L.Cæſar Aug. F. moritur. 153.A
Ti. Cæſar Tribuniciam poteſtatem iterum in decennium accipit. 157.B
Ti.Cæſar Auguſti priuignus. 180.D
Ti.Cæſaris ingenium. 157.C
Ti.Cæſari Imperium, lege datum. 164.B
Ti.Cæſaris expeditiones in Germaniam. 159.A. 171.A
Ti.Cæſaris in Delmatiam expeditio. 165.D
Ti.Cæſaris in re & diſciplina militari vigilantia. 171.A
Ti.Cæſari, triumphus decretus. 167.B
Ti.Cæſaris triumphus de Illyrijs & Germanis. 174.A
Ti.Cæſar Cenſor. 175.A

Digitized by Google

Ti. Cæſar imperium accipit. 178.C
Ti. Cæſaris principatus initium. 178.C
Caij & Lucij, Cæſarum adoptio. 122.D 181.A
Caij & Lucij Cæſarum corpora Romam delata. 155.D
Calaguritani exauctorati. 88.B
Calaguritanum municip. 98.D
Calaguritani miſſione & præmijs donati. 98.D
Calanus gymnoſophiſta. 116.D
Callæci, populi Hiſpaniæ. 100.B
L. Calpurnius Piſo ſocer Iulij Cæſaris. 3.C
Cn. Calpurnius Piſo Cos. ſuffectus. 106.A
L. Calpurnius Piſo Cæſoninus Cos. 124.D
Cn. Calpurnius Cn. F. Cn. Piſo Cos. II. 142.C
L. Calpurnius Piſo Augur Cos. 152.A
L. Calpurnius Piſo ornamentis triumphalibus donatus. 152.C
Cn. Caluinus. 46.C
C. Caluiſius Sabinus Cos. 46.A. 47.C
C. Caluiſius C. F. C. N. Sabinus Cos. 146.D
Camariga opp. Cantabriæ. 96.B
Cambuſis Æthiopiæ opp. 112.A
Cambyſis Perſarum regis exercitus in ſolitudinibus Æthiopiæ arenis obrutus. 111.D
Candace Æthiopum regina. 111.D
Candaces reginæ filius. 112.A
Candaces reginæ legati. 114.A
P. Canidius Craſſus. 60.C
P. Canidius Craſſus ad Cæſarem Octauianum tranſit. 63.D
P. Canidij Craſſi cædes. 71.C
L. Caninius Gallus Cos. 48.D
C. Caninius Gallus Cos. ſuffectus. 149.C
Cantabri. 94.A
Cantabri per M. Agrippam domiti. 95.A
Cantabricus Oceanus. 96.C
Cantabrorum cædes. 97.B
Cantabri coniſci. 100.A
Cantabrorum deuoti. 101.B
Cantabrorum rebellio. 103.D
Cantabria domita. 118.C
Cannutius Tribunus plebis. 8.A
Ti. Cannutius occiſus ad aram Diui Iulij. 40.C
Canuneſates, Batauiæ populi. 159.A
Capenus Sequanus. 9.D
Caprearum ſeceſſus. 175.C
Caprus fluuius. 23.C
Carinæ. 45.B. 155.A
P. Cariſius Legatus. 95.A
P. Cariſius Legatus Pro pr. 96.B
T. Cariſius Legatus 95.A. 101.C
Carrinatis triumphus de Galleis. 75.D
Carrinas pater. 75.D
Carita notabilis. 24.A
Carthago Colonia. 81.B
Carthago prima extra Italiam Colonia. 81.C
P. Caſca percuſſor Iulij Cæſaris. 1L.A
C. Caſſius. 2.A. 4.D
C. Caſſius Præfectus oræ maritimæ & Claſſi. 23.B
C. Caſſius Imperator ſalutatus. 28.D
C. Caſſius Epicureus. 29.A
C. Caſſij mors. 34.B
L. Caſſij cædes. 38.D
Caſſius Parmenſis. 23.D. 39.A. 64.B
Caſſius Patauinus. 145.A
Caſſius Seuerus. 138.D
Q. Caſſius Varus. 16.A
Caſtellum inter Aliſonem & Lupiam. 135.B
Caſtoris & Pollucis ædes. 174.A
Caſtra ſceletrata. 137.A
Caſtricius. 110.C. 139.B
Catana Colonia. 113.C
Catadupa, Æthiopiæ opp. 112.A
M. Cato filius. 37.C
Catthi. 133.D. 136.D. 159.A
Caturiges, populi Hiſpaniæ. 127.D
Cauchi, populi Germaniæ. 132.D. 160.C
Celſa Colonia. 99.A
Cenſoria dignitas. 109.B
Cenſoria poteſtas. 86.D
Cenſuram perpetuam ſibi oblatam Auguſtus recuſat. 109.B
Cenſus. 173.B
Cenſus Senatorius. 119.D. 133.B
Cenſus Senatorius auctus. 158.A
Cenſus Iudicum. 92.A
Cenſus populi actus. 175.A
Cenſus Pop. Rom. Vicatim actus. 79.D
Centeſimæ & Viceſimæ Vectigal. 156.D
Centeſima rerum Venalium. 156.D
Centumviri. 92.B
Cephalenia. 50.D
Ceraunij montes. 64.D
Cercinna inſula. 150.C
Cereris Atticæ priuilegia. 113.D
Ceroſpades, Phraatis filius. 147.D
L. Ceſtius Africam occupat. 18.D
L. Ceſtius Cos. ſuffectus. 106.B
Ceſtius Macedonicus. 40.C
Cheruſci, Germaniæ populi. 133.D. 159.A
Chij, populi inſulares. 114.C
Chriſtus naſcitur. 151.A
Cicero amneſtiam cædis Iulij Cæſaris conſulit. 2.B
Cicero Cæſarem Octauianum in ſuam fidem recepit. 6.C

Cicero-

Ciceronis de Cæſare Octauiano ſententia. 9.B
Ciceronis proſcriptio. 12.B
Ciceronis mors. 12.D
Ciceronis caput pro Roſtris poſitum inter duas manus. 12.D
M.Cicero filius. 19.B
M.Cicero filius Coſ. ſuffectus. 73.A
Q.Cicero pater & filius occiſi. 14.D
C.Cilnius Mæcenas. 43.B
C.Cilnius Mæcenas Præfectus vrbi. 73.D
Cimbrorum promontorium. 132.D
Citherum inſula. 113.C
Ciuium Romanorum numerus. 87.B
Clades Cæſarianæ claſſis. 47.D
Clades Lolliana. 123.A
Clades Philippenſis. 38.A
Clades Peruſina. 40.C
Clades Variana. 168.D
Cladis Varianæ tempus & dies. 169.C
Cladis Varianæ occaſio. 168.A
Claſſes Imperij. 156.C
Claſſis Miſenas. 156.C
Claſſis Rauennas. 156.C
Claudia Auguſti vxor. 180.C
Ti.Claudius Nero. 40.D
Ti.Claudius Nero Tribunus militum. 95.D
Ti.Claudius Nero Coſ. 128.A
Ti.Claudius Nero Coſ. II. 142.C
Ti.Claudij Neronis ouatio. 139.B
Ti.Claudij Neronis triumphus de Germanis. 142.B
Ti.Claudius Nero Tribuniciam poteſtatem accipit. 143.D
Ti.Claudius Nero ab Auguſto adoptatus, & Ti.Iulius Cæſar appellatus. 157.A
C.Claudius Nero. 45.B
Ap.Claudius. 16.E. 150.C
Ap.Claudius Pulcher.Coſ. 47.C
M.Claudius Marcellus Coſ. 108.C
Clemens M.Agrippæ ſeruus. 171.C
Cleopatra Ægypti regina. 24.B
25.D. 28.A. 39.D. 41.D
Cleopatræ bellum indictum. 59.B
Cleopatræ ad Actium fuga. 62.D
Cleopatræ & Cæſaris Octauiani colloquium. 70.B
Cleopatræ mors. 71.A
Cleopatræ ſtatuæ. 71.D
Cleopatræ imago in triumpho. 76.D
Cleopatræ imago aurea. 77.B
Cleopatra Antonij & Cleopatræ filia. 71.B
Cleopatra Antonij & Cleopatræ filia Luna appellata. 76.D
Cleopatra Antonij & Cleopatræ filia Iubæ nubit. 103.A
Cleopatris oppidum Arabiæ maritimum. 104.B
Clodia Fuluiæ filia à Cæſare Octauiano repudiata. 4.A
C.Clodius, C.Antonium iuſſu Bruti interfici imperauit. 20.D
Clodius Bithynicus. 40.C
Cluniensium conuentus. 95.A
C.Cluuius, inter Conſulares adſcriptus. 79.C
Clypei & haſtæ puræ. 145.C. 148.D
Clypei & haſtæ puræ Caio & Lucio Cæſaribus ab Equeſtri ordine donatæ. 155.D
M.Cocceius Nerua. 43.B
M.Cocceius Nerua Coſ. 51.D
C.Cœlius Caldus. 62.A. 169.B
Cohors Prætoria Antoniana. 4.D
Cohors Prætoria. 35.D
Cohortes Prætoriæ IX. 144.D. 156.B
Cohortes Vrbanæ tres. 156.B
Cohortes Auxiliares XXII. 156.C
Cohortes Vigilum. 160.A
Colapiani, Pannones 131.B
Colapis & Saui confluentes. 132.A
Collegia noua diſſoluta. 109.D
Colonia Arelate. 125.D
Auguſta Aſturica. 102.B
Auguſta Patrenſis. 116.D
Auguſta Prætoria. 102.D
Auguſta Noua. 102.C
Auguſtobriga. 102.C
Berytus. 127.D
Colonia Cæſarea. 124.C
Cæſarea Auguſta. 99.A
Carthago. 81.B
Catana. 113.C
Celſa. 99.A
Corinthus. 116.A
Emerita Auguſta. 102.B
Iulia felix. 127.D
Nemauſus. 125.D
Tauromenium. 113.C
Toletum. 102.C
Sageſana Iulia. 95.A
Sciſcia. 132.A
Sebaſta. 124.C
Syracuſa. 113.C
Colopes fluuius. 56.D
Comitia conſtituta. 90.D
Comitiorum ius. 86.A
Comum. 124.D
Concordiæ ædes. 174.A
Concordiæ ſignum. 136.C
Congiarium populo datum. 75.B
Congiarium populo Romano datum. 103.C
Congiarium à Tiberio Pop.Rom. datum. 174.A

Digitized by Google

Coniſci Cantabri. 100.A
Conſecratio Auguſti. 178.A
Conſules honorarij. 86.A
Conuentus Cæſarauguſtanus. 99.A
C. Coponius proſcriptus. 15.C
Corcyra inſula. 50.D
Corinthus. 60.A
Corinthus colonia. 116.A
Cn. Cornelius Cinna. 157.B
Cn. Cornelius Cinna Cos. 158.D
P. Cornelius Dolabella Cos. deſignatus. 2.B
P. Cornelius Dolabella. 21.A.23.A
P. Cornelij Dolabellæ mors. 24.A
Cornelius Dolabella Cleopatræ amore captus. 71.A
P. Cornelius Dolabella. 132.A
P. Cornelius Dolabella Cos. 170.D
Cornelius Gallus. 66.
Cornelius Gallus primus Ægypti Præfectus. 72.D
Cornelius Gallus Ægypti Præfectus accuſatus. 99.B
Cornelij Galli mors. 99.C
Cn. Cornelius Lentulus Cos. 119.B
Cornelius Lentulus. 123.B
Coſſus Cornelius Lentulus. 143.D
Coſſus Cornelius Lentulus Cos. 152.A
Cn. Cornelius Lentulus Augur Cos. 126.C
L. Cornelius Lentulus Flamen Martialis Cos. 148.A
Cn. Cornelius Lentulus Getulicus ornamentis triumphalibus donatus. 159.A
P. Cornelius Lentulus Marcellinus Cos. 119.B
Ser. Cornelius Maluginenſis Flamen Dialis. 135.D (172.A
L. Cornelius Merula Flamen Dialis. 135.D. (172.A
P. Cornelius Scipio Cos. 123.C
L. Cornelius Sulla Cos. 145.B
Q. Cornificius. 18.D.47.C
L. Cornificius Cos. 56.A
Corona ciuica Cæſari Octauiano data. 73.A
Corona laurea perpetua Cæſari Octauiano donata. 5.D
Corona graminea obſidionalis. 73.A
Corona roſtrata M. Agrippa donatus. 51.D
Cortinæ aureæ Apollini Palatino dicatæ. 89.C
Cotiſon Getarum rex. 127.C.180.D
M. Craſſi ex Thracia & Getis triumphus. 79.A
Crenidæ qui & Philippi. 31.B
Crocodili. 77.D
Cura operum publicorum. 144.D
Cura aquarum & aluei Tiberis. 145.A
Cura frumenti populo diuidundi. 145.A
Curatores Regionum. 143.C
Curatores Viarum. 114.A
Curia Iulia dedicata. 77.B.
Cyanei ſcopuli. 126.D
Cyrena prouincia. 5.A
Cyrus Perſarum rex. 27.C
Cyzicenis libertas reſtituta. 126.A

D

Daci. 119.B.123.B.136.B
Daſitiatæ & Amantini. 131.B
Danubius. 136.B
Danubius limes imperij à ſeptentrione. 156.A
Dapyges Getarum rex. 78.C
Darhos oppidum. 31.B
Decemuiri haſtæ cogendæ. 129.D
Decemuiri litibus iudicandis. 92.D
Decidius Saxa. 24.C.29.D
Decimatio militaris. 57.C
Decimatio militaris ſupplicium. 46.D
Decuria iudicum ducenariorum. 92.A
Decuriæ tres iudicum. 92.A
Decuria quarta iudicum. 92.A
Decuriones colonici ſuffragia ferebant de Magiſtratibus vrbanis. 122.A
Decurſio & ſupplicationes annuæ circa honorarium Druſi tumulum in Gallia. 137.B
Deiotarus Gallogræciæ regulus. 20.D.60.B
Deldo Baſtarnarum rex. 78.B
Dellius ad Cæſarem ab Antonio tranſijt. 60.B
Delmatæ. 123.D
Delmatæ ſubacti. 134.C
Delmatarum rebellio. 136.B
Delmaticus & Pannonicus triumphus Cæſaris Auguſti. 75.C
Delmetrias oppidum. 19.C
Demetrius Caſſij ſeruus. 34.C
Demochares. 48.A.50.C.
Demochares claſſis Pompeianæ Præfectus. 49.B
Dentheletæ Thraciæ populi. 78.B
Denunciatores Regionum. 143.C
Deuoti Cantabrorum. 101.B
Dicomes Getarum rex. 60.D
Q. Didius Syriæ Præfectus. 65.C
Diomedes ſculptor gemmarius. 72.A
Dionyſius Arei philoſophi filius. 184.B
Diſcordia malum pernicioſiſſimum. 98.A
Diuerſæ de Cleopatræ morte auctorum ſententiæ. 71.A
Diuinitas Auguſti plurimis oſtentis præcognita. 178.B
Dona & munera regum Indorum. 116.C
Donatiuum beneficiarij. 75.B
Domini appellatio. 122.D
Cn. Domitius Ahenobarbus. 35.C

Cn.

Digitized by Google

Cn. Domitius Ahenobarbus Cos. deſignatus. 45.D
Cn. Domitius Ahenobarbus Cos. 58.D.60.A
L. Domitius Ahenobarbus, Neronis Imp. auus. Ædilis. 109.D.152.D
L. Domitius Ahenobarbus Cos. 123.C
Cn. Domitius Ahenobarbus, Neronis Imp. pater. 152.D
Cn. Domitius Ampulus. 19.C
Cn. Domitius Caluinus. 35.D
Cn. Domitius Caluinus Cos. 40.B.43.B
Domus Auguſti. 181.B
Domus Pompeij. 155.A
Drauus fluuius. 119.A.131.B.165.A
Druſus Tiberij frater lege annali ſolutus. 117.D
Druſus Prætor vrbanus. 124.B
Druſus Prætor. 133.A
Druſus imperator ſalutatus 134.B
Druſus ornamentis triumphalibus donatus & Imperio proconſulari. 134.B
Druſus Cos. 136.D
Druſi mors. 137.A
Druſi mores & ingenium. 137.C
Druſus Cæſar Tiberij filius Quæſtor. 173.D
Ducenariorum iudicum decuriæ. 92.A
M. Durnius Garamanteis & Mermaridas Africæ populos ſubegit. 159.A
Dynamis Pharnacis filia, Aſandri vxor. 126.C
Dyrrachus. 16.D

E

Echinus piſciculus. 62.A
Edetani populi Hiſpaniæ. 99.A
L. Eggius caſtrorum Præfectus. 69.B
Egnatij pater & filius proſcripti. 14.D
Egnatius Rufus. 99.C.116.D
Elephantina Nili inſula. 111.B
Eleuſinæ Cereris ſacris initiatur Auguſtus. 113.D
Emerita Auguſta Colonia. 102.B
Emeriti Sextæ Legionis. 125.D
Epaphroditus Cæſaris Octauiani libertus. 70.A
Epheſij. 74.D
Epicadus Themaſinus. 171.B
Equeſter ordo recenſitus. 79.C
Equi & vehicula per vias militares diſpoſita. 114.B
Equitum turmæ recognitæ. 120.A
Equitum tranſuectio. 120.A
Eretria inſula. 113.C
Ergaſtula repurgata. 93.A
Eripus temporarius. 77.D
Eros Antonij ſeruus. 69.A
Eudoxus Ægyptius. 146.B
Euocati. 166.B
Euocatus. 139.A
Euphrates limes Imperij ab Oriente. 156.A
Excubiæ vigilum per regiones vrbis. 143.C
Expeditio Æthiopica. 111.A
Expeditio Arabica. 104.A.146.B
Expeditio Armeniaca. 148.B
Expeditio Delmatica. 165.D
Expeditio Illyrica. 163.D.
Expeditio Suriaca. 147.A

F

Q. Fabius Maximus Africanus Cos. 135.A
Fabius Maximus. 153.D.174.D
Fæneratores accuſati. 152.A
Fames in Italia & vrbe graſſatur. 159.C
Famoſi libelli. 142.D
Fannius Cæpio in Auguſtum cum Murena conſpirauerat. 110.B
Feſtus dies. 134.D
M. Fiduſtius bis proſcriptus. 17.B
Flamen Dialis. 81.D.135.D.172.A
Flamen Martialis. 81.D
Flamen Quirinalis. 81.D
C. Flauius occiſus ad aram Diui Iulij. 40.C
Flauius Gallus 53.B
Flauius frater Arminij. 172.C
Fœdus Brunduſinum inter Cæſarem Octauianum & Antonium. 43.C
Fœdus Tarentinum inter Cæſarem Octauianum & Antonium. 48.C
Fœdus inter Rhodios & pop. Rom. 25.B
Fœdus cum Indis. 116.B
Fons oleo fluxit. 141.D
C. Fonteius Capito Cos. 173.D
Fortunæ reducis ara. 117.C
Forum Auguſti. 147.A
Foſſa Druſiana ex Moſa in Rhenum. 132.C
Foſſa Nili à Cæſare Octauiano repurgata. 72.D
Friſij populi Germaniæ. 132.C
Friſijs coria boum tributi nomine imperata. 132.C
Frumentationes publicæ. 16.B.108.D.152.C
Frumentationum publicarum teſſeræ. 80.A
Q. Fuſius Calenas. 8.A
Fuſius Geminus. 57.B
Fuluia M. Antonij vxor. 12.D.30.D
Fuluia armata in caſtris. 40.A
Fuluiæ mors. 42.D
Fuluius proſcriptus. 15.D
Fuluius Nobilior Cenſor. 87.C
Funus Iulij Cæſaris. 3.D
Funus Auguſti. 178.A
M. Furius Camillus Cos. 162.D

C.Furnius. 79.C. 95.A
C.Furnius Cos. 121.C

G

Gabinius Cæſarianus. 57.B
Galliæ tres. 93.C
Galliæ diuiſio. 93.D
Gallia pacata & ordinata. 93.C
Galliarum cenſus actus. 93.C
Galli & Germani vrbe excedere iuſſi. 172.A
Gallogræcia & Lyceonia in prouinciæ formam redacta. 103.B
Gangetes fluuiolus. 38.B
Garamantes. 118.A. 159.A
Garumna fluuius. 93.D
L. Gellius Poplicola. 61.D
L. Gellius Poplicola Cos. 51.D
Genitura Auguſti. 180.B
Gens Octauia. 179.A
Gens Octauia plebeia. 179.B
Gens Octauia patricia. 179.B
Gens Claudia. 157.C
M. Genucius in Auguſtum coniurat. 117.B
Genucla Getarum opp. 78.C
Germani ad cuſtodiam corporis à Cæſare Octauiano delecti. 88.B
Germani ſatellites Auguſti. 156.B
Germani ſtipatores corporis Auguſti. 172.A
Germanorum in cauſidicos odium & ſæuitia. 169.D
Germanicus Druſi filius à Tiberio Cæſare adoptatus. 157.A
Germanici Cæſaris expeditio in Illyricum. 163.D
Germanicus Cæſar. 164.C. 165.B
Germanicus Cæſar imperator appellatus. 167.
Germanicus Cæſar Cos deſignatus. 167.D
Germanicus Cæſar Cos. 173.D
Germanici Cæſaris mores atque indoles. 173.D
Getæ populi Thraciæ. 119.B
Getuli Africæ populi. 153.A. 159.A
Gigantum oſſa. 181.C
Gladiatorium munus. 109.D
Grallatores coërciti. 93.A
Gyrus mons Gemmarum ferax. 118.A

H

Hanno Carthaginenſis. 146.B
Harmodius Tyrannicida. 18.D
Harpalus Dux Cyri Perſarum regis 27 C
Haterius proſcriptus. 16.A
Helenus Cæſaris Octauiani libertus. 44.A
Heluius Cinna Tribunus plebis. 4.A
Herba quædam manducata, inſaniam & mortem afferens. 54.A
Hercinia ſilua. 161.D
Heredes Iulij Cæſaris. 3.C
Heredes Auguſti. 174.D
Herodes Iudæorum rex. 67.C. 114.D. 126.D. 145.B
Herodis regis hoſpitalitas in Cæſarem Octauianum. 74.A
Herodis regis in M. Agrippam hoſpitalitas. 124.B
Herodes rex ſocius & amicum Populi Romani. 74.A
Herodes rex auxilia Romam mittit. 104.A
Hieroſolyma. 124.D. 147.A
Hieroſolyma capta. 58.B
Hilarion Auguſti libertus. 174.C
Hipparchus Piſiſtrati Tyranni filius. 18.D
Hippodromus prope Alexandriam. 67.D
Hippopotamus. 77.D
A. Hirtius Cos. 7.D
A. Hirtij Conſulis mors. 8.D
Homonadenſes Ciliciæ populi. 142.C
Honorarius Druſi tumulus. 137.B
Honores Auguſto decreti. 117.C
Q. Horatius Flaccus. 153.C
Q. Hortenſius. 19. Prætor Macedoniæ. 19.D
Q. Hortenſij cedes. 20.D. 38.D
M. Hortenſius Q. Hortenſij oratoris nepos. 121.A. 158.B
Horti Mæcenatis. 155.A
C. Hoſidius Geta proſcriptus. 14.D
Hoſtilius Ruſilus caſtrorum Præfectus. 135.A
Hylas pantomimus. 122.C
Hyrcanus Iudæorum pontifex. 145.B

I

Ianus clauſus tert. 79.A
Ianus apertus. 93.B
Ianus clauſus quart. 103.A
Iapudes populi Delmatiæ. 56.B.D
Iberus fluuius ponte conſtratus. 99.A
Ilienſes. 127.A
Illyricum receptum. 167.B
Illyricum in Prouinciæ formam redactum. Ibid.
Imago Iulij Cæſaris cerea in funere ipſius. 4.A
Imperatoris prænomen. 85.D
Imperij rationarium. 107.D
Imperij & Prouinciarum inter Cæſarem Octauianum, Antonium & Lepidum partitio. 43.C
In acta Auguſti Senatus iurauit. 103.C
Indorum & Scytharum legatio. 99.B
Indorum legati. 116.A
Intercalatio. 128.C. 140.C

Intercatia

Intercatia opp. 101.A
Ioppe ciuitas Iudæorum. 124.C
Iordanes fluuius. 124.C
Iotape Artauaſdæ filia. 74.C
Iſauria Aſiæ regio. 160.D
Iſtria. 123.C.144.D
Italia in XI. Regiones diuiſa. 144.D
Iuba regis filius. 103.A
Iuba hiſtoricus. ibidem.
Iudæis libertas data. 127.A
Iudices. 92.A
Iudicum allegendorum ætas. 92.A
Iudicum cenſus. 92.A
Iudicum Decuriæ tres. ibidem.
Iudicum Decuria quarta. ibidem.
Iudicum Decuria ducenariorum. ibidem.
Iudicum Decuriæ recognitæ. ibidem.
Iulia Tribus. 81.D
Iulia Antonij mater. 41.B
Iulia Cæſaris ſoror. 179.D
Iulia Auguſti auia. 180.A
Iulia Auguſti filia. 180.D
Iulia Auguſti filia in exſilium pellitur. 149.C
Iuliæ Auguſti filiæ libido & incontinentia. 149.C.151.A
Iulia Auguſti filia ab exſilio Rhegium tranſlata. 157.D
Iuliæ Auguſti filiæ mors. 158.A
Iulia Auguſti neptis ob adulterium deportata. 150.C
C. Iulij Cæſaris cædes. 2.A
Sex. Iulius Cæſar. 22.A
C. Iulius Cæſar Octauianus. 5.D
Iuliobriga. 96.B
Iulus Antonius M. F. 150.A
Iulus Antonius Prætor. 129.C
Iulus Antonius Cos. 135.A
Iunia M. Bruti ſoror. 73.C
T. Iunius proſcriptus. 15.A
Iunius Nouatus. 171.D
M. Iunius Silanus Cos. 100.A
D. Iunius Silanus. 150.D
C. Iunius Silanus Cos. 170.D
Iunonia Colonia Carthago. 81.C
Iupiter Tragœdus. 136.D
M. Iuſteius Præfectus claſſis Antonianæ. 62.A

L

T. Labienus. 17.B.42.B
T. Labienus Parthorum Imperator. 42.C
Lacedemonij in Claudiorum clientela. 113.C
D. Lælius Africa expulſus. 18.D
D. Lælius Balbus Cos. 144.A
Læſæ maieſtatis crimen. 142.D
Lagidarum gens. 72.A
Lancia oppidum. 102.A
Laodicæa. 23.C
Laodicæa capta. 24.A
Laodicæni. 114.C
Lares compitales. 143.C
Laurea perpetua Cæſari Octauiano donata. 51.D
Legata Cæſaris. 3.D
Legata Auguſti. 177.A
Legati Candaces reginæ. 114.A
Leges Auguſti. 90.C
Leges Præfectis prouinciarum conſtitutæ. 89.A
Legio III. Cyrenaica. 72.B
Legio Decima. 51.C
Legio XIII. 48.B
Legio Viceſima. 161.B
Legio XXII. Primigenia pia fidelis. 72.B
Legiones XXV. Prouinciatim diſtributæ. 156.A
Legiones ad ripam Danubij 156.B
Legionum numerus ad limites Imperij tutandos vndique diſpoſitarum. 156.A
Lenitas Auguſti. 154.A
P. Lentulus. 17.A.24.D
M. Lepidus Triumuir Reipublicæ conſtituendæ. 11.C
M. Lepidus III. VIR. R. P. C. iterum. 48.D
M. Lepidus cum prætorianis forum occupat. 2.D
M. Lepidus Pontifex maximus. 5.A
M. Lepidus Cos. deſignatus iterum, 11.C
M. Lepidus in Africam miſſus. 41.C
M. Lepidus relegatus Circeios. 51.B.119.D
M. Lepidus moritur. 128.A
M. Lepidus M. Lepidi triumuiri filius. 73.C
Q. Lepidus Cos. 112.C.D
M. Lepidus Q. F. ornamentis triumphalibus donatus. 166.A
M. Lepidus Q. F. Cos. 172.B
M. Lepidus M. F. M. N. Princeps Senatus. 87.C
Mam. Lepidus Cos. 121.B
M. Lepidus L. F. Cos. 159.B.165.B
Lepontij. 124.D
Leucas inſula. 60.A
Lex Ælia Sentia. 158.C
Lex de ambitu. 173.C
Lex Antonia de Decurijs iudicum. 92.A
Lex Curiata. 6.A
Lex Iulia ſumtuaria. 173.C
Lex Iulia theatralis. 79.C
Lex Liuia. 119.C
Lex de maritandis ordinibus. 120.D.154.C
Lex Papia Poppæa de maritandis ordinibus. 170.C.173.B
Lex Pedia. 11.A

Digitized by Google

Lex Roſcia theatralis. 79.C
Lex Voconia. 178.B
Libelli famoſi. 171.D
Liberi Auguſti. 180.D
Liberi Antonij ex Cleopatra. 71.B
Libertino milite vſus Auguſtus. 171.B
Libertorum & ſeruorum in Patronos & Dominos proſcriptos fides. 15.D.16.
Libri fatidici ſupra duo millia concremati. 128.B
Liburni Illyriæ populi. 165.D
Licatij Rhætorum populi. 125.B
M. Licinius Craſſus. Cos. 64.C
M. Licinius M.F. Craſſus Cos. 126.C
Licinius Enceladus Auguſti libertus. 124.A
Cn. Licinij Luculli cædes. 38.D
L. Licinius Murena. 110.B
L. Licinij Murenæ contra Auguſtum conſpiratio. 110.C
A. Licinius Nerua Cos. 161.A
Q. Ligarius proſcriptus. 15.B
Ligures Capillati. 127.C
Limyra oppidum. 155.B
Liparia inſula. 49.B
Liuia Druſilla Cæſari Octauiano nubit. 46.D. 180.D
Liuia Druſilla veneficij ſuſpecta. 155.B
Liuia Druſilla veneficij in Auguſtum ſuſpecta. 175.C
Liuia Druſilla, Iulia Auguſta appellata. 17.D
Liuius Druſus. 38.C
M. Liuius Druſus Cos. 124.D
T. Liuius Patauinus, Pompeianus ab Auguſto dictus. 153.B
M. Lollius. 103.B.112.C.145.C
M. Lollius Cos. 112.C
M. Lollius Galliæ Pro Cos. 123.A
M. Lollij mors. 147.C
Longobardi. 160.C
L. Luceius proſcriptus. 16.A
C. Luceius Legatus. 41.C
L. Lucilius Luſcinus. 38.B.D.67.D
Luctus publicus in morte M. Agrippæ. 130.C
Luctus publicum in morte Octauiæ. 135.C
Q. Lucretius Veſpillo. 15.B
Q. Lucretius Veſpillo Cos. 117.B
Ludi pro natali Auguſti. 129.C
Ludi Ioui optimo maximo voti, pro reditu Auguſti. 129.B
Ludi votiui pro reditu Auguſti. *Ibidem.*
Ludi Magni Ioui O. M. voti. 167.D
Ludi honorarij. 92.B
Ludi Pontificales. 128.B
Ludi Compitalicij. 143.C
Ludi Circenſes. 77.B
Ludi Troiani. 129.B
Ludi Latini facti. 6.D
Ludi ſæculares facti. 122.B
Lugduni ara Auguſti dedicata. 136.A
Lupercalia. 140.A
Lupia fluuius. 168.D.
Lupia fl. ponte conſtratus. 133.D
M. Lurius Agrippa. 44.A.50.A.61.D
Luſitania. 102.B
Luſtrum lxxij. conditum. 87.B.175.A
Lycaonia & Gallogræcia in prouinciæ formam redacta. 103.B
Lycia Rhodiorum prouincia. 25.D
Lycij. 24.D.26.A
Lycomedes rex Cappadociæ. 74.C
Lycus fluuius. 23.C
Lyſimathia Thraciæ ciuitas. 29.C

M

Mæcenatis de Republica à Cæſare Octauiano reddenda, ſententia & conſilium. 84.A
Mæcenatis de conſtituendo Imperio conſilium. 85.C
Mæcenas moritur. 140.D
Mæcenatis mores & ingenium. 140.D
Mæſij Thraciæ populi. 136.B
Magiſtratuum iura, & imperia reſtituta. 91.B
Magiſtratus in annum vnum creandos tantum. 86.B
Magiſtri Vicorum. 143.C
Malichus in Arabiæ regnum reſtitutus. 114.C
Manius, M. Antonij procurator. 39.D
C. Marcellus maritus Octauiæ moritur. 43.D
Marcella C. & Octauiæ filia M. Agrippæ collocata. 87.B
M. Marcellus C. & Octauiæ filius. 76.B
M. Marcellus C. & Octauiæ filius Iuliam Auguſti filiam ducit. 103.B
M. Marcellus gener Auguſti, Ædilis curulis. 103.D.105.C
M. Marcellus Pontifex. 106.D
M. Marcelli mors. 107.A
M. Marcellus Aiſerninus Cos. 108.C
Marcia Auguſti ex vitrico ſoror. 175.A
Marcius Cenſorinus. 16.D
L. Marcius Cenſorinus Cos. 46.A
C. Marcius Cenſorinus Cos. 139.D
Q. Marcius Criſpus. 22.C
L. Marcius Philippus Auguſti vitricus. 180.C
Marcomanni. 135.B.161.B
Mardus, Antonij exercitum ſeruauit. 53.A
Mariaba Arabum oppidum. 150.A
Marmaridæ populi Africæ. 159.A

Maroboduus

Digitized by Google

Maroboduus Sueuorum rex. 161.B.168.D
Maronia ciuitas. 30.A
Marſias fluuius. 22.C
Martia Legio. 7.C.8.B
Martis Vltoris ædes dedicata. 149.C
Maſſiliæ litterarum ſtudia vigebant. 150.B
Mathematici. 173.C
Mauretania. 156.A
Mauſolæum Cleopatræ. 69.A
Mauſolæum Augufti. 89.D.178.A
Mazzi 164.C
Medici & præceptores. 160.B
Medicis immunitas conceſſa. 105.D
Medon Armeniæ rex. 114.D
Medullinus mons. 101.A
Melanus ſinus. 29.C
Melo Sicambrorum dux. 132.B
Menas Sex. Pompei; libertus. 44.A.45.A.47.A.48.D
Menecrates libertus Sex. Pompeij. 47.C
Menenius proſcriptus. 16.C
Menſis Auguſtus. 128.D
M. Meſſalla. 38.D
M. Meſſalla Coruinus. 19.A
Meſſalla Coruinus. 76.A
Meſſalla Cornuinus Præfectus vrbi & Italiæ. 92.D
L. Meſſius ſpeculator Antonij. 61.A
Q. Metellus Celer Galliarum Pro Cos. 146.C
Q. Metelli Numidici orationes contra cælibatum. 154.C
Methon expugnatur. 60.A
Metropolis. 124.C
Metubia Iapudum opp. 56.B
C. Meuius Centurio. 68.A
Miliarium aureum. 114.A
Militare ſupplicium, Decimatio. 46.D
Militum commoda & ſtipendia. 159.D
Minius fluuius. 101.A.102.B
Minucius Prætor, proſcriptus. 14.C
Minucius Baſillus. 9.D
Mithradatis & Pharnacis ſtatuæ argenteæ in triumpho Pompeij. 89.C
Monæſus Parthus. 52.A
Monarchiæ Cæſaris Auguſti initium. 63.D
Monetium oppidum. 56.D
Morini Galliæ populi. 75.B
Moſa fluuius. 132.C.134.B
Mos atque ordo ſpectandi. 120.B
Mos conſecrandi Imperatores & Auguſtas. 185.
Mucia Sex. Pompeij mater. 44.D
L. Munatius Plancus. 9.C.59.C
L. Munatius Plancus Cenſor. 109.B
L. Munatius Plancus Cos. 174.B
Mutenæ carne humana paſtæ. 116.B
Muſulamij Africæ populi. 153.A
Muſus fluuius. 54.B
Mylæ oppidum Siciliæ. 49.B
Myra Lyciæ ciuitas. 27.D

N

Nabathæi Arabiæ populi. 104.A
Napata Candaces Æthiopum reginæ, regia. 111.D
Narbona. 93.C
Q. Naſidius. 60.A
P. Naſo proſcriptus. 15.D
Natalis Auguſti. 129.C.134.D.179.D
Naucrates Lyciorum Præfectus. 26.A
Naues decemremes. 61.D
Naues Turritæ. 6.D
Naues captiuæ Apollini Actio conſecratæ. 64.A
Naues ex India tempeſtatibus in Oceanum Germanicum abreptæ. 146.C
Nauigatio ex Arabico ſinu Gades vſque. 146.B
Nauigationes ex Hiſpania vltra Africam, in Orientem. 146.B
Nauigationes per Septentionalem Oceanum. 146.B
C. Nauius. 175.A
Naulochi Siciliæ oppidum. 50.C
Naumachia ſiue prœlium nauale. 147.D
Nauportus. 162.B
Neapolis Theſſaliæ. 30.B.31.D
Neapoli, Quinquennale certamen gymnicum in honorem Auguſti. 175.D
Nemauſus colonia. 125.D
Nepotes & neptes Auguſti. 181.A
Ti. Nero, qui poſtea Imperator. 76.B
Ti. Nero Quæſtor, curam annonæ ſuſcipit. 106 D
Nero Claudius Druſus, Ti. frater, lege Annali ſolutus. 117.D
Nero Claudius Druſus Prætor vrbanus. 124.B
Nero Claudius Druſus Prætor. 133.A
Nero Claudius Druſus Imperator ſalutatus. 134.B
Nero Claudius Druſus ornamentis triumphalibus donatus & imperio proconſulari. 134.B
Nero Claudius Druſus Cos. 136.D
Neronis Claudij Druſi mors. 137.A
Neronis Claudij Druſi mores & ingenium. 137.C
Nerua fluuius. 96.D

Digitized by Google

Nicæenſes templum Diuo Iulio & vrbi Romæ fecerunt. 74.D
Nicanor Arei philoſophi filius. 184.B
Nicolaus Herodis legatus. 105.B
Nicopolis Alexandriæ condita. 72.D
Nicopolis Colonia. 64.A
Nili cataractæ. 112.A
Nili, præcipuorumque Ægypti oppidorum ſimulachra in triumpho Auguſti. 76.D
C. Nonius Aſprenas Torquatus. 77.C.138.D
Nonius Struma. 17.D
Sex. Nonius Quinctilianus Cos. 162.D
C. Norbanus Flaccus. 24.C
C. Norbanus Flaccus Cos. 47.C
C. Norbanus C.F. Flaccus Cos. 103.C
Norici Germaniæ populi. 123.C.125.C
Nouius L. Antonium in Vrbem admittit. 40.B
Numerius Atticus. 178.A
Nurſini à Cæſare Octauiano in deditionem accepti. 40.C

O

Oboecis Æthiopiæ opp. 112.A
Obodas Arabum regulus. 104.D.105.A.B
Oceanus ſeptentrionalis. 132.C
Oceanus Germanicus. 132.D
Octauia gens. 179.A
Octauia gens Patricia. 179.B
Octauia gens plebeia. 179.B
Octauia Auguſti ſoror M. Antonio nubit. 43.D
Octauia ab Antonio repudiata. 59.B
Octauia moritur. 135.C
Octauia defuncta pro Roſtris laudata. *ibidem.*
C. Octauius. 3.D
C. Octauius poſt cædem Cæſaris Romam venit. 5.B
M. Octauius. 62.A
Octauius Marſus. 23.B
Odium inter Cæſarem Octauianum & M. Antonium. 7.A
Odruſij Thraces. 78.C.110.A
Olonia caſtellum. 115.B
Opera publica Auguſti. 89.B.92.C.140.A
Opima ſpolia. 78.B
Q. Oppius proſcriptus. 16.D
Oracula ſub tempus natiuitatis Chriſti defiêre. 151.C
Oraculum de Chriſto. 151.D
Ordo in rogandis ſententijs ab Auguſto obſeruari ſolitus. 91.C
Ordo atque mos ſpectandi. 120.B
Ornamenta triumphalia, pro triumpho decreta. 137.C
Orodes Parthorum rex. 42.B.51.D
Oſtenta mortem Auguſti portendentia. 175.A
Ouatio M. Antonij & Cæſaris Octauiani. 43.D
P. Ouidius Naſo relegatus. 153.D
Ouile ſiue Septa in Campo Martio. 100.A
Q. Ouinij cædes. 71.C

P

Pacis ſignum. 136.C
Pacorus Orodis Parthorum regis filius. 46.A
Sex. Pacuuius Tribunus plebis. 128.D
Palatina domus reſtituta. 136.C
Palinuri promontorium. 49.A
Palma præſagium futuræ Auguſti potentiæ. 180.A
Pandataria inſula. 149.D
Pandion Indorum rex amicus ſociuſque S.P.Q.R. 116.B
Pangæa ſaltus. 31.B
Panium vbi Iordanis fontes. 124.D
Pannonij. 57.A.123.C.131.B
Pannonicus & Delmaticus triumphus Cæſaris Auguſti. 75.D
Pannoniorum rebellio. 130.A
Pannonicum bellum. 162.A
Pannonij diſciplinæ militaris & linguæ Romanæ periti. 162.C
Pannones Tiberio ſupplices in deditionem recepti. 165.B
Pantheon M. Agrippæ opus. 103.B
Paphij immunitate donati. 126.A
Paphos Auguſta. 126.A
Papias, Claſſis Pompeianæ Præfectus. 49.B.50.A
Parætonium captum. 66.C
Parætonius portus. 66.D
Parthorum legati. 161.A
L. Paſſienus Rufus Cos. 146.D
C. Paſſienus Criſpus ornamentis triumphalibus donatus. 153.A
Patara Lyciæ Ciuitas. 27.D
Patræ oppidum Peloponneſi. 60.A
Patricidium. 9.D
Paullus Æmilius Lepidus Cenſor. 109.B
Paullus Fabius Maximus Cos. 133.A
Pax cum Sex. Pompeio facta. 45.B
Pax cum Partheis, ſignis receptis. 115.D
Pax cum Parthis. 147.C
Q. Pedius hæres Cæſaris. 3.D
Q. Pedius Cos. 11.A
Sex. Peduceius Legatus. 14.B.49.C

Pelendo-

Digitized by Google

Pelendones pop. Hiſpaniæ. 102.C
Peluſium. 65.D
Peluſium captum. 67.B
Percuſſores Iulij Cæſaris lege Pedia damnati. 11.A
Percuſſores profligatis hoſtibus, eorum prouincias occupant. 18.C
Pergameni. 74.D
Pergamus ciuitas. 23.A
Peruſiæ clades. 40.C
Peſtilentia Romæ. 105.C
Petra Arabiæ opp. 104.
P. Petronius Turpilianus Præfectus Ægypti. 99.C. 111.B
Pharnacis & Mithradatis ſtatuæ argenteæ in triumpho Pompeij. 89.C
Pheroras frater Herodis Tetrarchia donatus. 114.D
Philadelphus Paphlagoniæ rex. 60.A.74.C
Philæ oppidum Ægypti. 111.B
Philippi. 31.B
Philippici campi. 30.C.31.C
Philopæmen libertus T. Iunij. 15.A
Phœbe Iuliæ liberta. 149.D
Phraaſpa regia Medi regis. 52.C
Phraataces Phraatis ex Thermuſa concubina filius. 148.A
Phraates rex Parthorum. 51.D.52.B.74.B (115.C.145.C.147.D
L. Pinarius Scarpus. 3.C.31.D.65.D
Pindarius C. Caſſij libertus. 34.B
Pinnetes Pannonius. 131.B.162.B.164.D
Pinnetis fuga. 131.D
Piruſtæ Pannonij. 131.D
L. Piſo. 8.A.136.B
Planaſia inſula. 164.A
M. Plautius Siluanus Cos. 148.D
M. Plautius Siluanus. 163.A
M. Plautius Siluanus ornamentis triumphalibus donatus. 165.A
Plautius Rufus. 117.B
Pleminius Sex. Pompeij Legatus. 49.B.51.A
C. Plotius Plancus. 14.B.16.B
Polemocratia Beſſorum regis vidua. 21.A
Polemon Ponti rex. 52. D.55. B.99.B (126.C
Polybius Auguſti libertus. 174.C
Pomerium ampliatum. 140.C
Sex. Pompeij in proſcriptus pietas. 17.A
Sex. Pompeius Præfectus oræ maritimæ & claſſi. 4.C
Sex. Pompeij & M. Antonij reconciliatio. 42.D
Sex. Pompeius Neptuni filius. 48.B
Sex. Pompeij clades & fuga. 50.D
Sex. Pompeij cædes. 56.A
Sex. Pompeius Sex. F. Cos. 56.A
Sex. Pompeius Sex. F. Cos. 174.D
Pompeius Bithynicus. 18.D
Pontius Aquila. 8.D
M. Popillius Lænas percuſſor Ciceronis. 12.D
C. Poppæus Sabinus Cos. 165.D
Pori Indorum regis ad Auguſtum epiſtola. 116.B
Porus Indorum rex amicus ſociusque S.P.Q.R. 116.B
Porticus templi Apollinis Palatini. 89.C
Potitus Valerius Meſſalla Cos. ſuffectus. 75.A
Præfectus alarum. 120.B
Præfectus annonæ. 80.A
Præfectus vrbis. 92.D
Prætoria Cleopatræ nauis. 62.B
Prætoriæ cohortes IX. 156.B
Prætoribus locus ſententiæ in ſenatu dicendæ datus. 138.B
Prætorij honores Tiberio decreti. 117.D
Prætorum numerus. 86.B
Primis Æthiopiæ oppidum. 111.D
Principatus armis partus, armis tuendus. 85.B
Proconſulare imperium perpetuum Auguſto decretum. 106.C
C. Proculeius. 49.C.69.B.110.C.130.D
Proculus Auguſti libertus. 136.A
Procuratores Cæſaris Octauiani. 89.B
Prodigia. 180.B
Prodigium. 5.C.135.A
Prœlium nauale ad Actium. 62.B
Prœlium nauale ſiue Naumachia. 146.D
Proſcriptio. 11.D
Proſcriptio & proſcriptorum cædes. 14.A
Proſcriptorum tabulæ. 13.D
Proſcriptorum numerus. 13.D
Prouinciæ percuſſoribus decretæ. 4.D
Prouinciarum & Imperij inter M. Antonium, Cæſarem Octauianum & M. Lepidum partitio. 43.C
Prouinciarum cum S.P.Q.R. communicatio. 86.D
Prouinciæ S.P.Q.R. 88.C
Prouinciæ Imp. Cæſaris Octauiani. 88.D
Prouocatio. 86.C
Pſelchis Æthiopiæ oppidum. 111.B
Pſylli. 71.B
Pthuris Æthiopiæ opp. 112.A
Ptolemæus Antonij & Cleopatræ filius. 71.B
Ptolemæus Philadelphus. 72.B
Publicani. 80.B
Puerili Cantabri & mulieris audax facinus. 98.C
Pylades mimus. 122.D

Digitized by Google

Q

Quarta decuria iudicum. 92.A
Quarta Legio. 7.C.8.B
Quattuoruiri Viarum curandarum. 129.D
Quincta legio. 123.A
Sex Quinctilius Varus. 38.C
P. Quinctilius Varus Cos. 128.A
P. Quinctilius Varus Pontifex. 129.B
P. Quinctilius Varus. 160.B.167.C
T. Quinctius proſcriptus. 14.B
T. Quinctius Criſpinus Cos. 136.D
T. Quinctius Criſpinus. 150.C
Quinquennalia,certamen gymnicum in honorem Auguſti Neapoli. 175.D

R

Raſcus regulus. 29.D.30.D
Rationarium imperij. 107.D
Recitatores. 153.C
Regiones vrbis xiiij. 143.B
Res in Thracia geſtæ à M. Craſſo. 78.A
Rex ſacrorum. 81.D
Rhæti gens Alpina. 124.D
Rhætium Delmatiæ opp. 165.B
Rhamnus M. Antonij ſtipator. 54.C.
Rhaſcupolis regulus. 21.A.29.D
Rhaſcupolis Cotys filius. 123.D
Rhaſcupolis Cotys filius, ſocius pop. Rom. 134.D
Rhemethalces rex Thraciæ. 163.A. 166 B
Rhenus fluuius. 93.D.127.D.132.D 134.B.168.D
Rhenus limes Imperij à ſeptentrione. 156.A
Rhinoceros. 77.D
Rhion promontorium. 64.D
Rhodij,rei naualis peritiſſimi. 24.D
Rhodon. Cæſarionis pædagogus. 71.B
Rhodus capta. 25.A
Rhodus direpta. 25.C
Rholes Getarum rex. 78.C
Rubria rogatio. 81.C
Rhymetalces. 123.D.134.D

S

Sabæi. 105.A
Sabæorum regio. 104.B
Sacrum quinquennale Actiacum. 64.A
Sadalis rex. 21.A
Sageſama Vaccæorum opp. 94.B
Salaſſi gens Inalpina. 57.D.102.C
Salmacis fluuius. 54.A
Salona Delmatiæ oppidum. 163.C.166.C
M. Saluius Otho Trib. plebis. proſcriptus. 14.B
Q. Saluius Saluidienus. 28.C.40.B.44.B.(86.C
C. Saluſtius Criſpus hiſtoricus. 141.A
Salutis Augurium. 80.D
Salutis ſignum. 136.C
Samaria regio Iudææ. 124.C
Samij inſulares populi. 74.D
Sapæorum fauces. 30.B
Saraſpades Phraatis filius. 147.B
Satellitibus Cæſaris Octauiani ſtipendium duplicatum. 88.B
Satyrorum colles. 27.A
Sauromatæ Schytiæ populi. 123.D
Sauus fluuius. 57.A.119.A
Scardonitanus conuentus. 57.A
Sceua Batonis filius. 167.A
Schænus promontorium. 64.D
Schytarum littora. 131.D
P. Scipio Africanus Princeps Senatus. 87.C
P. Scipio adulter Iuliæ Auguſti filiæ. 150.C
Sciſcia Pannoniæ ciuitas. 57.A.119.A (163.A
Sciſcia Colonia. 132.A
Scordiſci Thraciæ populi. 123.C.D.131.B
Scribonia Cæſaris Octauiani vxor. 180.C
Scribonia à Cæſare Octauiano repudiata. 46.D
Scribonia mater, Iuliam filiam in exſilio comitata. 150.C
L. Scribonius Libo. 44.D
L. Scribonius Libo Cos. 57.D
Scribonius Boſphoranus. 126.C
Scutarius fluuius. 139 A
Scyllæum promontorium. 47.D
Sebaſta Colonia. 124.C
Seditio in Cæſaris Octauiani exercitu. 51.B
Segeſtes Arminij ſocer. 168.C.172.B
Segeſtica Saui inſula. 132.A
Segimerus Cheruſcus. 166.B
Seleucus Præfectus ſub Cleopatra. 67.C
L. Sempronius Atratinus Cos. ſuffectus. 58.A
Ti. Sempronius Graccus. 150.B
Senatus recognitus,& indigni ordine ſenatorio moti. 79.B
Senatus dignitas & auctoritas reſtituta. 91.B
Senatus auctoritas. 91.D
Senatus conſultum. 91.D
Senatus iurauit in acta Auguſti. 103.C
Senatus lectus. 119.C
Senatus conſultum de menſe Auguſto. 128.D
C. Sentius Saturninus. 45.B.116.D
C. Sentius Saturninus Cos. 117.B
C. Sentius C.F. Saturninus Cos. 156.D

C. Sen-

Digitized by Google

C. Sentius Saturninus Legatus Proconſularis. 159.B
Septa, ſiue Ouile in Campo Martio. 100.A
Septimius proſcriptus. 15.C
Serapio claſſis Ægyptiæ dux. 23.D
Seriphia ſaxa. 139.A
Serpens xv. pedum. 116.C
Serrium promontorium. 30.A
Seruilia Auguſti vxor. 180.C
Seruilia Lepidi vxor. 73.D
P. Seruilius Cos. 59.C
P. Seruilius Rullus. 43.A
M. Seruilius Geminus Cos. 155.D
Seruitiorum motus per Italiam coërciti. 93.B
Seruorum & libertorum in patronos & dominos proſcriptos fides. 15.
Serum Indorum legati ad Auguſtum 99.A
Seſtilius Rufus. 23.D
L. Seſtius Numidiam Antonij nomine occupauit. 41.C
Setouia Delmatiæ oppidum. 57.C
Sextilis menſis, dictus Auguſtus. 128.C
Sibyllini libri. 128.B
Sicambri. 123.A.132.B.133.D.159.B
Sicambri & Sueui in Galliam traducti. 141.D
Sicambrorum, aliarumque gentium vicinarum ſtrages. 134.A
Sicilius Coronas. 18.A
Sidonij. 114.B
Sidus Iulij Cæſaris. 6.D
Sidus in vertice Iulij Cæſaris, in ſimulachris ipſius, & numiſmatib. 6.D
Sigilla Auguſti tria. 71.D
Signa à Parthis capta, & ciues reſtituti. 115.D
Signum Concordiæ. 136.C
Signum Pacis. 136.C
Signum Salutis. ibidem.
M. Silanus. 45.B
L. Silanus. 112.C
C. Silanus Cos. 121.C
P. Silius. 101.C.123.C.125.C
P. Silius Nerua Cos. 114.A
C. Silius Cos. 174.B
Sipontum Apuliæ opp. 43.A
Sirmium Delmatiæ opp. 162.A
Sitas ſocius populi Romani. 78.B
Smyrna ciuitas. 23.A
Sodales Titij. 81.D
Solis defectus. 159.C
C. Soſius Cos. deſignatus. 45.D
C. Soſij triumphus ex Iudæa. 58.B
C. Soſius Cos. 58.D
Spectrum M. Bruto noctu apparet. 28.D
Spectrum Druſo in Germania apparet. 137.A
Sperarchus Philoſophus. 184.B
Sphynge ſignauit Auguſtus. 71.D
Sponſa & vxores Auguſti. 180.C
Stadiſis Æthiopiæ oppidum. 112.A
Q. Statilius Tribunus plebis. 80.C
Statilius Taurus. 57.C.76.A
Statilius Taurus Præfectus vrbis. 39.A. (123.C
T. Statilius Taurus Cos. 172.B
T. Statilius Taurus Cos. II. 93.D
L. Statius Murcus. 22.C.35.C.38.D.44.D
P. Statius Oppianus. 52.C
Statius Samnis. 17.B
Statua equeſtris Cæſari Octauiano decreta. 8.A
Statuæ argenteæ Cæſari Octauiano poſitæ, conflatæ. 89.C
Statuæ & currus Cæſari Octauiano decreti. 51.D
Statuæ Auguſto poſitæ, ob vias munitas. 92.D
Statuæ M. Antonij Romæ conuulſæ 73.A
Statuæ M. Antonij apud Alexandrinos deiectæ. 71.C
Statua Antonio Muſæ Medico poſita. 105.D
Stephanio togatarius Hiſtrio. 120.D
Stips in lacum Curtium natali Auguſti ab ordinibus conijci ſolita. 129.C
Stips in lacum Curtium pro ſalute Auguſti mitti quotannis ſolebat. 136.D
Stoeni populi Alpini. 124.D
Strato Ægeates. 38.C.D
Strenam Auguſtus Kal. Ianuarijs à populo Romano accipiebat. 136.D
Strymon fluuius. 30.D
Strymonicus ſinus. 31.B
Sueui. 133.D.136.D
Sueui in Galliam tranſlati. 75.C
Sueui in ditionem recepti. 135.B
Sulpicia gens. 142.B
P. Sulpicius Quirinus Cos. 130.A
P. Sulpicius Quirinus ornamentis triumphalibus donatus. 142.B
P. Sulpicius Quirinus. 145.C
Q. Sulpicius Camerinus Cos. 165.D
Ser. Sulpicius Rufus. 17.C
Ser. Sulpicius Galba naſcitur. 148.C
Syene Ægyptiorum oppidum. 111.A
Syllæus regulorum Arabiæ legatus, auxilia Romam mittit. 104.A
Synope Ponti oppidum. 126.D
Syracuſa Colonia. 113.C
Syrtium accolæ. 153.A

T

Taberius, Iulio Cæſari à manibus. 5.B
Tabulæ veteris debiti concrematæ. 80.A

Tænarus Peloponneſi promontorium. 25.D
Tanuſia vxor T. Iunij proſcripti. 15.A
Tarcondimotus Ciliciæ regulus. 21.D.60.B
Tarraco colonia. 93.D
Tarius Rufus. 154.B
Tarſenſes in Iuliorum clientela. 21.D
Tarſenſes libertate & ciuitate donati. 127.D
L. Taureſius Agrippæ Legatus. 60.B
Taurini Ligures. 127.C
Tauriſci populi Germaniæ. 125.C
Tauromenium oppidum. 49.C
Tauromenium colonia. 113.C
Tedanium Iapudum ciuitas. 57.A
Telephus ſeruus, nomenclator Auguſti. 145.B
Templum Iouis Olympici genio Auguſti dedicatum. 113.D
Templum Iouis Feretrij. 143.D
Templum Marti vltori dedicatum. 149.C
Templum Apollinis Actij. 62.B
Templum Apollinis Palatini. 89.B
Templum Diui Iulij & vrbis Romæ. 75.D
Templum Romæ, & Auguſti. 74.D
Templum Romæ, & Auguſto à communitate Aſiæ decretum. 122.B
Templum Auguſti ad Iordanis fontes. 124.C
Templum Auguſti Sebaſtæ. 124.C
Tempus natiuitatis Chriſti. 151.C
Tenchteri Germaniæ populi. 123.A.133.D
Tentyrita crocodilo inſidens. 78.A
Terentia Mæcenatis vxor. 110.C.123.C
A. Terentius Varro. 102.C
A. Terentius Varro Cos. 150.B
Tergeſtini limites. 162.C
Terrinius Senator. 138.B
Teſſeræ frumentationum publicarum 80.A
Teſtamentum Iulij Cæſaris. 3.C
Teſtamentum Iulij Cæſaris apud Virginem Veſtalem maximam depoſitum. 3.C
Teſtamentum Auguſti. 174.C.176.D
Teſtudo militaris in acie. 53.C
Teſtudo fluuiatilis quinque pedum. 116.C
Teutoburgenſis ſaltus. 168.D
Thallus Auguſti libertus. 136.A
Thaſus inſula. 31.D
Thebais Ægypti regio. 111.A
Theatrum Marcelli dedicatum. 129.B.134.D
Theodorus Antylli pedagogus. 71.B
Theodotus Chius. 27.D
Theogenes Mathematicus. 180.B
Thermuſa ancilla, Phraati ab Auguſto dono miſſa. 147.D
Thoſnelda Segeſtis filia. 172.C
Thraces equites. 163.B
Thraciæ Cherſoneſus. 134.D
Thraſyllus Mathematicus. 154.D
Thuria Q. Lucretij Veſpillonis vxor. 15.B. 117.B
Thyatireni Syriæ populi. 114.C
Thyrſeus Cæſaris Octauiani libertus. 66.C
Tiberis alueus ruderibus repurgatus. 92.D
Tiberis inundatio. 105.C.159.C
Tiberius qui poſtea Imperator. 76.B
Tiberius lege Annali ſolutus Quæſtor creatur. 103.D
Tiberius Quæſtor, curam annonæ ſuſcipit. 106.D
Tiberio honores Prætorij decreti. 117.D
Tiberius Cos. 128.A
Tiberius Imperator iterum, Cos. deſignatus iterum. 142.A
Tiberius Cos. II. 142.A
Tiberius Tribuniciam poteſtatẽ accipit. 143.D
Tiberius Tribuniciam poteſtatem iterum in decennium accipit. 157.B
Tiberius Cenſor. 175.A
Tiberij expeditiones in Germaniam. 159.A (171.A
Tiberij expeditio in Delmatiam. 165.D
Tiberij in re & diſciplina militari vigilantia. 171.A
Tiberius ornamentis triumphalibus donatus. 132.A
Tiberius ouans vrbem ingreditur. 139.B
Tiberio triumphus decretus. 167.B
Tiberij triumphus de Germanis. 142.B
Tiberij triumphus de Illyrijs & Germania. 174.A
Tiberius adoptatus ab Auguſto. 157.A
Tiberius Iuliam Auguſti filiam ducit. 130.D
Tiberius Auguſti priuignus. 180.D
Tiberius Rhodum ſecedit. 144.C
Tiberij vita priuata Rhodi. 144.C.147.A. 149.A
Tiberius Rhodi palliatus & crepidatus. 149.A
Tiberius è Rhodo in vrbem reuocatus. 153.B
Tiberius è Rhodo redit. 154.D
Tiberij in Druſum fratrem odium. 133.A
Tiberij ſtatuæ & imagines Nemauſi. 126.A
Tiberij ſtatuæ & imagines Nemauſi ſubuerſæ. 149.B
Tiberius ergaſtulis repurgandis Præfectus. 93.A
Tiberio Imperium lege datum. 164.B
Tiberius Imperium accipit. 178.C
Tiberij principatus initium. 178.C
Tiberij mores & ingenium. 155.C.157.C
Tibur, Auguſtus frequentauit. 181.C
Tigranes Armenij rex datus. 115.A
Tigranes regno pulſus. 115.B
Tigrides Auguſto ab Indorum rege miſſi. 116.C
Tigris manſuefacta Romæ exhibita. 134.D

Timage-

Digitized by Google

Timagenes hiſtoricus. 153.D
Tiſienus Gallus Præfectus oræ maritimæ. 50.A.D
Titinnius Euocatus. 34.A
M. Titius Pompeianus. 45.B
M. Titus à Sex. Pompeio ſeruatus. 56.A
M. Titius Antonij Legatus, Sex. Pompeium interfecit. 56.A
M. Titius ad Cæſarem Octauianum tranſfugit ab Antonio. 59.C
Tolctum colonia. 102.C
Tolumnius Veientium rex. 143.D
C. Toranius Cæſaris Octauiani tutor proſcriptus. 14.C
Tranſuectio Equitum. 120.A
C. Trebonius Aſiæ Prætor. 4.D.19.B
C. Trebonius Pro Cos. 23.A
C. Trebonij cædes. 23.A
Tremerus inſula. 150.D
Tres Iudicum decuriæ. 92.A
Tres Galliæ. 93.C
Tribunatus plebis neglectus. 133.B
Tribuni plebis ſententiam loco ſenatorio dicebant. 138.C
Tribunicia poteſtas. 85.D.106.D
Tribunicium auxilium. 86.C
Tributi ſiue exactionis genus nouum. 18.B
Tributum decimæ facultatum. 18.C
Tributum decem annorum Aſiæ imperatum. 25.C
Tributum Lycijs imperatum. 27.D
Triumphus Pannonicus & Delmaticus Cæſaris Auguſti. 75.C
Triumphus Actiacus Cæſaris Auguſti. 76.B
Triumphus Cæſaris Auguſti ex Ægypto. 76.D
Triumphus M. Antonij de Artauaſde. 55.D
Triumphus P. Ventidij de Parthis. 46.C
Triumphus C. Soſij ex Iudæa. 58.B
Triumphus Carrinatis de Galleis. 75.D
Triumphus ex Thracia & Geteis. 79.A
Triumphus L. Cornelij Balbi ex Africa 117.D
Triumphus Tiberij de Germanis. 142.B
Triumphus Tiberij ex Illyrijs decretus 167.B
Triumphus Tiberij de Illyrijs & Germanis. 174.A
Triumuiratus Rei publicæ conſtituendæ in quinquennium initus. 11.C
Triumuiratus R.P.C. iterum initus. 48.D
Triumuiratus acta. 85.C
Triumuiratus legendi ſenatus. 145.A
Triumuiratus recognoſcendi turmas equitum. *ibidem.*
Troiæ ludus. 77.C.129.B
Trophæum Auguſti. 142.B
Trophæum de Germanis. 134.B
M. Tullius Cicero Oratoris filius Cos. ſuffectus. 73.A
L. Tullius Cimber percuſſor Iulij Cæſaris. 4.D
L. Tullius Cimber Bithyniæ Prætor. 24.B
Turmæ equitum. 145.A
Turpilorum fauces. 29.D
Turris Stratonis, quæ & Cæſarea Sebaſta. 124.C
P. Turulius 23.D.39.A.64.B
Tyndarus Siciliæ oppidum. 49.D
Tyridates Parthorum rex expulſus. 74.B.108.A
Tyrus Phœniciæ ciuitas. 114.B

V

Vaccæi Hiſpaniæ populi. 94.A
Vagienni Inalpini. 127.C
Vahalis fluuius. 141.D
M. Valerius Coruinus. 81.A
Valerius Largus. 99.B
M. Valerius Meſſalla Cos. 59.D
M. Valerius Meſſalla Barbatus Cos. 130.A
M. Valerius Meſſalla Cotta Cos. 148.A
L. Valerius Meſſalla Voluſus Cos. 158.D
M. Valerius Meſſallinus ornamentis triumphalibus donatus. 161.A
Vannius rex Sueuis datus. 135.B
Varduli Hiſpaniæ populi. 96.D
Variana clades. 168.D
Varianæ cladis occaſio. 168.A
Varianæ cladis reliquiæ. 170.B
L. Varus Legatus C. Caſſij. 25.D
Varus fluuius. 93.D
Vaſcones. 95.C
Vaſconum magiſtratus. 95.C
P. Vatinius Prætor Macedoniæ. 19.D
Vectigal ex quinquageſima pretij ſeruitiorum. 173.C
P. Vedius Pollio. 126.B
Velia Lucaniæ oppidum. 18.D.49.A
Vellica Cantabrorum opp. 96.B.D
Vendium Pannoniæ ciuitas. 56.D
Venetus lacus. 125.B
Vennones gens Alpina. 124.D
Ventidius Baſſus. 42.C
P. Ventidij contra Parthos res geſtæ. 46.A
P. Ventidij triumphus de Parthis. 46.C
Veſtales. 45.D
Veſtales ex libertinorum filiabus. 159.C
Q. Vettius Salaſſus proſcriptus. 15.C
Vetulinus proſcriptus. 17.D
Via Flaminia. 92.D
Viæ munitæ. 92.D
C. Vibius Panſa Cos. 7.D
C. Vibius Poſtumus ornamentis triumphalibus donatus. 167.A
Viceſimæ hæreditatum. 156.D.174.D

Vigin-

Digitized by Google

Vigintiuiratus conſtitutus. 129.C
L. Villius Annalis Prætor proſcriptus. 14.C
Vindelici Germani. 125.B
Vendius mons. 96.B.97.C
M. Vinicius. 102.D
M. Vinicius ornamentis triumphalibus donatus. 158.C
P. Vinicius Cos. 154.C
P. Vinicij ingenium. Ibidem.
Q. Vintelius Senator. 77.C
Vinum Pucinum. 182.A
Vinum Rheticum. ibidem.
Vinum Setinum, ibidem.
Vinum, remediũ aduerſus herbã letalem. 54.A
P. Virgilius Maro. 99.B.153.C
Virgines Veſtales. 139.D
Virginitas perpetua, præmijs affecta lege Voconia. 173.B
Viſurgis fluuius. 134.B
Vitæ ratio ab Equitibus exacta. 120.A
Vituli marini pellis. 184.B
Volcæ paludes. 164.C
L. Volcatius Tullus Cos. 58.C
L. Volcatius Tullus. ibidem.
Volumnius Præfectus equitum. 168.D
Vonones Phraatis regis filius. 115.D.147.D
Vota ſoluta pro reditu Cæſaris. 75.A
Vota ſoluta pro ſalute & reditu Auguſti. 103.C
Vota ſoluta pro ſalute Auguſti. 105.D
Votum quinquennale. 123.B
Vrbes Aſiæ terræmotu labefactatæ & proſtratæ. 133.C
Vrbinius Panopion proſcriptus. 16.C
Vrbs in xiiij. regiones diuiſa. 143.B
Vſipetes Germaniæ populi. 123.A.132.B.133.D
Vxores & ſponſæ Auguſti. 180.C
Vxorum in maritos proſcriptos fides. 15.A

X

Xanthus ciuitas 26.B
Xanthus capta. ibidem.
Xanthiorum in ſemetipſos crudelitas. ibidem.
Xanthiorum clades & calamitates. 27.B
Xanthus fluuius. 26.B

Z

Zarmanus Gymnoſophiſta Indus. 116.C
Zenodorus Auranitidis regulus. 114.D
Zeugma ciuitas Suriæ ad Euphratem. 52.C
Zygaſtes fluuius. 31.B.35.B
Zyraxes Getarum princeps. 78.C

FINIS.

IN AVGVSTVM CAESAREM

HVBERTI GOLTZII HERBIPOLITAE VENLONIANI CIVIS ROMANI, VOTVM ANDREAE KETELLE BRVGENSIS I. V. D. ET EQVITIS AVRATI.

AD MAXIMILIANVM AVSTRIACVM II. ROMANORVM IMPERATOREM PIVM FELICEM SEMPER AVGVSTVM.

AVGVSTI faſtos,& priſca Numiſmata, CAESAR,
Dum tibi Dædalea GOLTZIVS arte facrat,
Optat vt auſpicijs paribus,nec diſpar habenis
Mundi inclinatas nunc tuearis opes.
Multa quidem infidæ Latio dant funera gentes,
Et veluti rupto carcere dira cient:
Atra ſed infauſtis ſibi faſcibus omina ducunt,
Flagranteiſque ferunt in ſua buſta faces.
Scilicet AVSTRIACAE deſpondent Numina genti
Imperium terris, Imperiumque mari.
Tu modò deſponſam per vera Oracula ſortem
Fac iterum in faſtos luxuriare nouos.
Ne dubita, tua Relligio te tramite recto
Ducet ad optatum per freta vaſta decus.

AMPL-

Digitized by Google

AMPLISSIMO CLARISSIMOQVE EQVITI
D. AVGERIO A BOESBEKE, SERENISS. AVSTRIAE
ARCHIDVCVM PRINCIPVMQVE GVBERNATORI,
Ioannes Stadius S. D.

AVGVSTVM ſuum Goltzius Antiquarius nobiliſsimus IMPERATORI MAXIMILIANO. II. AVGVSTO dedicat; atq; cùm inter præcipua Auguſti præconia laudesque relatum fuiſſe obſeruaſſem, quòd ſui ſæculi ingenia omnibus modis fouiſſet; eos tamen arctiſsimè, qui C. Cilnij Mæcenatis commendatione florebant, complexus fuiſſet: in te, Ampliſsime AVGERI, oculos animumque conuertere cœpi; teque eundem fore non dubitabam, qui Mæcenatis partes apud MAXIMILIANVM CAESAREM AVGVSTVM in ornando Goltzio noſtro ſuſcipere dignareris. Nam etiamſi in tam excelſa dignitatis iſtius ſpecula, omnium admirationem colligas, tamen prudentiſsimè Reipublicæ cauſſa ſaluberrimè bonarum artium patrocinium & litteratorum ſuſcepiſti: ita enim honos iſte tuus Reipublicæ ſalutaris, laudem ſine inuidia, lætam ad poſteritatẽ memoriam cum ſempiterna nominis tui gloria inuenturus eſt. Atque vt quondam DIVI FERDINANDI AVGVSTI per octennium apud SOLYMANNVM Turcarum Principem Legatus, Reipublicæ Chriſtianæ laboranti lumen animi ingenijque tui non ſemel oſtendiſti; captiuos & in ſeruitutem miſerrimam proiectos tua pecunia in libertatem aſſeruiſti; & vt medendi artem iuuares, quò hominum valetudini facilius & ſecurius conſuleres, Matthioli Medici clariſsimi in re herbaria Commentarios conquiſitis vndique in legatione tua auxiliis ornaſti: ita nunc quoque domi pacis in artibus, in quibus & Mæcenas vt præcipuus celebratur, te tota poſteritas magno conſenſu, egregio virtutis teſtimonio, Mæcenatis cognomento venerabitur, & cultura eſt. modò ea commendatione tua, & qua apud AVGVSTVM vales & potes auctoritate, Antiquitatis & Hiſtoriarũ inſtauratores fouebis & complexurus es. quod equidem vt rectè facturus es & ſapienter, ita bene de omnibus priuatim publicèque meriturus. nam vt Hiſtoria cuique hominum vitę magiſtra eſt; ita reſpublica petitis ab hiſtoria conſiliis & exemplis fulcitur: intereunt vrbes, regna, reſpublicæ; mortalium omnia caduca fragiliaque ſunt. Reſpublica vt propagatione viciſſitudineque naſcentium ſempiterna eſt; ita beneficia quæ in eandem conferuntur, ſempiternam habent gratiſsimi nominis memoriam, & hiſtoriæ beneficio æuum ſæculorum conſequuntur. Hiſtoriæ quoque erga tuam in litteratos benignitatem officio, ad poſteritatẽ propagabitur iſta virtus tua, ea prudentia vitæque integritas, qua Turcam licentia poteſtateque impo-

Digitized by Google

tenter dominantem, tuæ tamen voluntatis facere potuiſti : qua Barbarum inhoſpitalemque vſqueadeò in tui admirationem conuertiſti, vt te præſentem, te abeuntem omni officiorum genere proſequutus fuerit : imò quod vix fidem apud poſteritatem inueniret, niſi publicis monumentis teſtatum eſſet, tibi exoptatiſsimæ pacis Legato, tuamque fidem, nouo in Othomannica gente exemplo, ſeipſum ſacramento inuiolato obſtrinxerit. Ceterùm laborat communi litteratorum infortunio Goltzius noſter, atque quum Reipublicæ litterariæ, vnde tot fructus manant in publicam vtilitatem, ſe totum dedicauerit, publicæque ſaluti conſuluerit; tamen tanti ipſius labores & curæ ferè ſemper ſteriléſcunt, eiusque felicitati fortuna, aut iniquius fatum, neſcio qua malignitate ſemper obſtruit. Quare equidem tua in me animi propenſione confiſus, & officiorum aliquot meorum promtitudine, quum Antvverpiam ante triennium vnà cum Hiſpaniarum REGINA ARCHIDVCES AVSTRIAE deduxeras, V. Amplitudini probatus, ſupplico, vt genij tui tam ſalutaris adſpiratione, Goltzij genium tam bene de republica, de publicis ſtudiis merentem, meriturumque erigas; eundemque inducas in ſpem fortunamque meliorem. Qui ſi Sacræ Cæſareæ Maieſt. per auctoritatem tuam commendatus, beneficio ornabitur, futurum confide, quòd GRAECIA tot olim calamitatibus affecta, nunc ſuis ruderibus ſepulta; adhæc noua Barbarie oppreſſa, per Goltzij induſtriam operamque ex antiquitatis monumentis & numiſmatibus reſtituta, breui & ipſa apparitura ſit : tantique in rempublicam beneficij & exquiſitiſsimi artificij laudem & vtilitatem poſteritas etiam aliqua ex parte V. Amplitudini cum ſumma nominis tui commendatione acceptam ſit relatura. Adhæc non dubito, Vir Ampliſsime, quin tanto iſti tuo in iuuanda Republica ſtudio dulciſsimum ſit futurum, contemplari & oculis ſubijcere per hiſtoriam cum numiſmatibus ex ordine Geographico conſentientem, tot regna, tot vrbes ac respublicas interitu ſuo fatalique conuerſione, vel hoſtium iniuria obrutas & deletas, quarum veſtigia camposque ruderibus & cineribus ſparſis accumulatos tua in legatione obſeruaſti, Goltzij iterum curis & lucubrationibus inſtauratas. Goltzium itaque noſtrum, qui iſta & maiora ſub manibus habet, egregiamque eius in ornanda re litteraria voluntatem commendatam habeas; quò iſtius laboris & induſtriæ ex dedicato AVGVSTO fructum nunc aliquem capere poſsit; & beneficium tuum te optimè collocaſſe, publica priuataq; fide teſtatum erit. Bene vale. Brugis Flandriæ XIIII. Kal. Februarij CIↃIↃ. LXXIIII. ratione Romana.

ORNA-

ORNATISSIMO VIRO HVBERTO GOLTZIO
HERBIPOLITAE VENLONIANO CIVI ROMANO, HISTORICO,
ET TOTIVS ANTIQVITATIS RESTAVRATORI INSIGNI,
AMICO OPTIMO SVO,
IOANNES SAMBVCVS PANNONIVS TIRNAVIENSIS
P. S.

Quid doctiſſime Goltzi de tuo Auguſto copioſo eo, totque auerſis ab imagine hiſtorijs illuſtri, vel potius omnino ego de tuo ingenio, & conatibus ſentiam: iam ante annos decem, ni fallor, cùm vobiſcum ſuauiſſimè eſſem, intelligere potuiſti. Tum certè opinionem non vulgarem excitaras: nunc verò id ipſum totius Orbis teſtimonio locuplete comprobatum vehementer lætor. Italiæ quidem omnis antiquitatis & elegantiæ parenti, nihil non tribuendum cenſeo: ſed non minus (abſit quidquam offenſionis aut gratiæ ergo mihi excidat) Germaniæ ſtudijs, præcipuè Belgico, nunc concedendum præconium arbitror, in quo ab aliquot annis principum & nobilium egregia & ad veterũ exempla formata pectora exſtitêre: quorum cùm propria cognitione, tum liberalitate, ac ſubſidio, vniuerſa pœnè laus, cõmendatione priſcorum ex Italia deportata, ac veluti Herculi claua extorta iam viſitur. Quòd ſi aliud nullum immortalitate dignum exemplum ac nobile ſuppeteret; profectò induſtria tua, & fratrum Laurinorũ Dominorũ à VVaterflict, & à Clinckerland, vnicũ pro millibus ſufficeret. Quos ipſos niſi coram, & varijs colloquijs ἐν συζητήσει noſſem, difficile tot laudes in eos iuſtè collatas crederẽ. Horum tu in primis quoque ingenioſiſſimè Goltzi beneficentia, hoſpitio, in omnes huius conſilij partes voluntate prolixa, tuos theſauros promis, poliſq;, ac edis. Nimirum longè te diſſimilem ac nonnullos iſtius cognitionis & cogitationum leuiculos iactatores animaduerto: quibus cùm ambitioſè, & prætextu modò nominis, aliquot nũmi, picturæ, epigrãmata longo vſu & praxi magis coaceruata ſunt, quàm iudicio collecta: aliquot argumẽtis circumforaneis holoſericati & torquati magnatum limina terunt, ſumptus ad θαυμαστὰ illa & abdita ſua aliquando diuulganda emendicare ſolent: vbi loculos complerunt, benefactores rident: de quibus aliâs. Ad tuum Auguſtum Goltzi redeo: quem ferè formis abſolutum, nobis te daturũ breui, ex animo gaudeo: vtinã vita & auctores tibi ad decem ſaltem reliquos ſufficiant: næ tu cunctos beabis, & ſtatua publica dignus pronũciabere, vnà cum patronis Laurinis. Si quid in meis eſt, quod inſtitutum veſtrum iuuerit, nihil denegabo: quod verò poſſidebam, cùm apud vos eſſem, id facilè tibi Goltzi me impertitum meminiſti. Vale vir Clariſſime, & Dominis Laurinis à me mille ſalutes. Vienna Auſtria, Idibus Nouembris M. D. Lxxiij.

Digitized by Google

ERRATA IN ALIQVIBVS EXEMPLARIBVS IMPRESSA, SIC CORRIGITO.

b. j. *verſu* 1. *lege* ignotæ
ibidem *verſu* 2. *lege* ſuſpicerent
b. iij. *verſo, linea* 23. *lege* opem
pag. 2. *verſu* 35. *lege* inſequentis diei diluculo
pag. 5. *verſu* 17. *lege* in ea fraude
pag. 27. *verſu* 13. *lege* Rebus publicis
pag. 38. *verſu* 15. *lege* quem vt in patris
pag. 41. *verſu* 17. *lege* viribus moueret
pag. 45. *verſu* 30. *lege* callido
pag. 57. *verſu* 14. *lege* Fufio
pag. 58. *verſu* 29. *lege* Volcatius
pag. 60. *verſu* 6. *lege* Q. Naſidio
ibidem *verſu* 14. *lege* Deiotarus
ibidem *verſu* 30. *lege* deſtitutum
pag. 63. *verſu* 24. *lege* Antonio
pag. 64. *verſu vltimo lege* Schænuntem
pag. 67. *verſu vltimo lege* Hippodromum
pag. 70. *verſu* 13. *lege* ceterorum
ibid. *verſu* 24. *lege* imagines
pag. 71. *verſu* 34. *lege* è *pro* &
pag. 72. *verſu* 4. *lege* imaginem
ibidem *verſu* 11. *pro* namque *lege* autem
pag. 74. *verſu* 13. *pro* Perſarum *lege* Parthorũ
pag. 75. *verſu* 15. *lege* diuiſit
pag. 77. *verſu* 5. *lege* moueret
pag. 78. *verſu* 12. *lege* orbato
ibid. *verſu* 28. *lege* Zyraxis
ibid. *verſu* 33. *lege* Romanas
pag. 81. *verſu* 24. *lege* Flaminino
pag. 82. *verſu* 23. *lege* inexpectatæ
pag. 83. *verſu* 2. *lege* tantarum
ibid. *verſu* 23. *lege* iactatur
pag. 85. *verſu* 3. *lege* inflammata
ibid. *verſu* 27. *pro* Tribunatu *lege* Triumuiratu
pag. 89. *verſu* 9. *lege* vetabatur
pag. 91. *verſu* 7. *lege* præhenſabátque
pag. 92. *verſu* 33. *lege* Ariminum
pag. 93. *verſu* 6. *lege* repurgandorum
ibid. *verſu* 17. *lege* Arimini
pag. 96. *verſu* 2. *lege* gentémque
ibid. *verſu* 15. *lege* coniungere
ibid. *verſu* 39. *lege* elicuiſſent
pag. 98. *verſu* 26. *lege* conſciſcerent
pag. 99. *verſu vltimo lege* exorirentur
pag. 101. *verſu* 28. *lege* Brigecini
pag. 102. *verſu* 22. *lege* Areuaccis
ibid. *verſu* 25. *lege* Salaſſos
ibid. *verſu* 38. *lege* Germania
pag. 107. *verſu* 4. *lege* humanitus
ibid. *verſu* 30. *lege* iudicio
pag. 109. *verſu* 39. *lege* Domitij, aui Neronis
pag. 110. *verſu* 25. *lege* necati
pag. 111. *verſu* 33. *lege* Primum
pag. 113. *verſu* 36. *lege* contemtor
pag. 115. *verſu* 19. *lege* Baburſa
ibid. *verſu vltimo lege* accidiſſe
ibid. *in margine lege* RECEPTIS
pag. 117. *verſu* 28. *pro* cum *lege* cum
pag. 120. *verſu* 3. *lege* eosque
pag. 125. *verſu* 4. *lege* impuberes
ibid. *verſu* 8. *lege* Tridentinas
ibid. *verſu vltimo lege* Arauſionem
pag. 127. *verſu* 8. *lege* Idem
ibid. *verſu* 34. *lege* Berytum
ibid. *verſu* 35. *lege* Latij
pag. 129. *verſu* 17. *lege* intempeſtiuis
pag. 131. *verſu* 8. *lege* diſſedit, & aliquanto
pag. 133. *verſu* 18. *lege* petebat S. C. factum eſt
pag. 136. *verſu* 19. *lege* Æmimontanus
pag. 138. *verſu* 26. *lege* Hinc
pag. 139. *verſu* 27. *lege* peragratúsque
pag. 142. *verſu* 8. *lege* conuocato
pag. 145. *verſu* 15. *lege* Herodes Hyrcanum de captiuitate Parthica reuerſum (Barzapharnes enim occupata Syria ipſum captiuum abduxerat) qui prius. &c.
pag. 147. *verſu* 3. *lege* poſſeſſione
ibid. *verſu* 22. *lege* epulatus
ibid. *verſu* 28. *lege* autem
pag. 148. *verſu* 30. *lege* buccula
pag. 150. *verſu* 9. *lege* Iulus
pag. 153. *verſu* 2. *lege* C. Paſſienus
ibid. *verſu* 4. *lege* Vipſanianus
pag. 154. *verſu* 28. *lege* Calibus
pag. 159. *verſu* 2. *pro* Coſſus *lege* Cn
ibid. *verſu* 8. *lege* Bructeros
pag. 162. *verſu* 19. *lege* Pinete
ibid. *verſu* 38. *lege* Senatu
pag. 165. *verſu* 8. *lege* à Siluano
ibid. *verſu* 34. *lege* expugnari
pag. 168. *verſu* 18. *lege* Arminius
ibid. *verſu* 25. *lege* Arminij
ibid. *verſu* 27. *lege* Arminium
ibid. *verſu* 30. *lege* omneuque
ibid. *verſu* 31. *lege* Arminij
pag. 171. *verſu* 20. *lege* hybrida
pag. 172. *verſu* 13. *lege* binoctio
pag. 174. *verſu* 1. *lege* cominus
ibid. *verſu* 12. *lege* permanſerat
pag. 176. *verſu* 9. *lege* *μετά*
pag. 179. *verſu* 38. *lege* Attio
pag. 180. *verſu* 44. *lege* Vipſaniam
pag. 182. *verſu* 11. *lege* lactucæ
pag. 183. *verſu* 21. *lege* feſticula
pag. 184. *verſu* 31. *pro* vocaſſet *lege* roraſſet
pag. 228. *verſu* 22. *lege* ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ

EXEMP-

Digitized by Google

EXEMPLA PRIVILEGIORVM,

Pontificis Maximi, Imperatoris Cæſaris, Catholici Regis Hiſpaniæ, & Chriſtianiſſ. Gallorum Regis.

PIVS .IIII. PONT. MAX.

MOTV *proprio.&c.Cùm, ſicut accepimus, dilectus filius noſter Hubertus Goltzius Herbipolenſis, numiſmata antiqua, quæ in varijs Principum & antiquitatis ſtudioſorum muſæis reperiuntur, tanta diligentia, arte, & induſtria hinc inde ab vtraque parte penicillo expreſſerit, nouoq́ cōmento repræſentauerit, vt numiſmata ipſa ante oculos poſita videantur, eaq́ in ordinem ſuis quæque locis redacta, & in plures libros diſtributa, in æs referre & incidere cœperit, & eadem additis pro cuiuſque varietate hiſtoriarū argumentis, explicationibusq́ ad publicam vtilitatem excudi facere, ac in lucem edere intendat, & iam primum librum ſub titulo: Hiſtoriæ Imperatorum Cæſarumq́ Romanorum ex antiquis numiſm itib. reſtitutæ: additis illorum numiſmatum q̄ veriſſimis exactiſſimisq́ delineationib. edere, ac inſuper alios ex ordine Imperatorum, tum etiam Conſularium, ac Græcorum numiſmatum libros edere præparet, Nos ne ipſe poſt immenſos huiuſmodi labores atque expenſas, libri ipſi poſtquam editi fuerint, ab aliis excipiantur, ac etiam in vulgus edantur, ipſeq́ proinde calcographi fructu, in magnam ſui iacturam priuetur, eius indemnitati conſulere volentes, motu ſimili, & ex certa ſcientia eidem Huberto concedimus, quòd intra decennium poſt ſingulorum eorundem librorum impreſſionem & editionem, nullus niſi dictus Hubertus in toto vel in parte, vbique per vniuerſam Italiam imprimere, aut alibi impreſſos venum exponere, habere, vel tenere, vel tranſmittere, ſeu mutare poſſit, deſtrictiùs inhibentes vniuerſis Impreſſoribus, Bibliopolis, ac quibuſcunque alijs, quocunque priuilegio ſuffultis, tam in alma vrbe, ac alijs ciuitatibus, terris, & prouincijs, ditioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiectis, quàm quacunque alia parte totius Italiæ, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ, aliisq́ ſententiis, cenſuris.&c. Et vlteriùs quoad eos qui nobis mediatè vel immediatè ſubiecti ſunt in temporalibus, vt præfertur, tam coniunctim q̄ diuiſim ſub pœnis quingentorum ducatorum auri de Camera, pro vna Cameræ Apoſtolicæ, & alia medietatib. ipſi Huberto, vel ab eo cauſam habentibus applicandis, ac diſtractionis & perdiſsionis omnium librorū, toties quoties contrauentum fuerit, abſque alia declaratione incurrendis, ne per decem annos præfatos, ab eo tempore quo ſinguli libri ipſi imprimentur & edentur, dictos libros aut quamuis huiuſmodi operis partem, etiam ſub nomine præfati Huberti imprimere, excudere, vel imitari ſeu imprimi aut imitari procurare, vel ibi aut alibi impreſſos & excuſos transferre vel aduehere, ſeu præmiſſa aut quauis alia inſcriptione, additione, tranſpoſitione, mutatione, vel alia excogitata via edere, habere, vel producere audeant quoquomodo ſeu præſumant, ac mandantes vniuerſis venerabilib. fratribus noſtris Archiepiſcop's & Epiſcopis, eorumq́ vicariis in ſpiritualib generalibus, & in ſtatu temporali S. Ro. Eccleſiæ, etiam Legatis & vicelegatis ſedis Apoſtolicæ, ac ipſius ſtatus gubernatoribus, quatenus ipſi quoties pro ipſius Huberti parte fuerint requiſiti, Eidem Huberto, ac pro eo agentib. efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ad executionem præmiſſorum etiam manu regia procedant, inobedientes & rebelles per prædictas alias q́ cenſuras & pœnas, ceteraq́ Iuris & facti remedia quacunque appellatione remota compeſcendo, easq́ ſæpiùs aggrauando, inuocato.&c. ſecularis. Non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionib. & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſimilibus vel diſſimilibus, ac quibuſcunque aliis ſpecialibus vel generalibus priuilegiis & indultis quibuſlibet in contrarium quomodocunque conceſſis & concedendis, ceterisq́ contrariis quibuſcunque. Et quia difficile eſſet præſentes ad quælibet loca quibus opus erit deferri, volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quòd earum tranſſumtis vel exemplis etiam in ipſis operibus impreſſis, plena & eadem prorſus fides vbique tam in iudicio quàm extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ: ac etiam volumus, quòd præſentis noſtræ cedulæ motus proprij, etiam abſque illius regiſtratura, ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat, in iudicio & extra illud, regula in contrarium edita non obſtante. Datum Romæ anno à natiuitate Domini M. D. LXII. Indictione quinta, die verò .XII. menſis Maij, Pontificatus noſtri anno tertio.*

Placet motu proprio. I.

Digitized by Google

MAXIMILIANVS .II. ROM. IMP.

MAXIMILIANVS *ſecundus diuina fauente clementia electus Romanorũ Imperator, ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, & Slauoniæ. &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, & Sileſiæ. &c. Marchio Moraniæ ac Luſatiæ. &c. Comes Tirolis. &c. Notum facimus tenore præſentium vniuerſis. Ingenuos hominum ad Rempub. maximè literariam, iuuandam animos applicantium conatus & labores beneficentia & patrocinio noſtro prouehi, foueri, atque adeò ardentiùs excitari, inter cetera muneris Cæſarei noſtri officia non poſtremum eſſe ſemper duximus. Cùm igitur noſter & ſacri Imperij fidelis dilectus Hubertus Goltzius Herbipolenſis, antiquarius & incola ciuitatis Brugenſis ſub Comitatu Flandriæ, nobis humiliter exponat ſeſe ſumma diligentia, induſtria & incomparabili ſumptu nuper ad publicam vtilitatem compoſuiſſe & conſcripſiſſe, atque typis excudenda ſuſcepiſſe opera aliquot ad hiſtoricam antiquitatem eruendam apprimè vtilia: quorum titulus eſt, Prini quidem, Faſti magiſtratuum & triumphorum Romanorũ, ex antiquis tam marmorum, quàm numiſmatum monumentis reſtituti. Cæſar Auguſtus, ſiue Hiſtoriæ Impp. Cæſarumq́ Rom. ex antiquis numiſmatibus reſtitutæ liber ſecundus. Tiberius Cæſar, ſiue Hiſtoriæ Impp. Cæſarumq́ Rom ex antiquis numiſmatibus reſtitutæ liber tertius. &c. tum etiam Græcorum numiſmatum libros: Vereri autem, ne laboris ſui immenſi in his conſcribendis poſiti, & ſumptus grauiſſimi in conquirendis vndique eiuſmodi numiſmatibus, eiſdemq́ ſculpturæ & impreſſioni adaptandis, ac in areis figuris & formis exprimendis, fructus, & laudem ſperatam & debitam alius fortè ſculptor aut impreſſor intra fines Sacri Imperij primò editionem huiuſmodi librorum, eoſdem formis, & typis ſuis imitando, excipiendo, excudendo, demum diuulgando & diuendendo ſibi præripiat, præter omnem æquitatis rationem, in ſummum rerum ipſius diſpendium: Oret itaq́ ſupplex, vt eiuſmodi incommode, quod indignè in ipſum redundare poſſet, Cæſarea noſtra authoritate occurſuri, Reſcripto ſiue Priuilegio impreſſoreo, quo quibuſcunq́ typographis vel ſculptoribus per Sacrum Romanum Imperium iam commemoratos libros intra certum à prima authoris editione tempus, excudere, aut imprimere & diſtrahere inhibeatur, indemnitati ſuæ clementer conſulamus: Nos ſanè precibus illius benignè annuentes, ſcienter & animo bene deliberato, ex Cæſarea noſtra authoritate expreſſe inhibemus omnibus ijs, qui quidem in Saero Romano Imperio & hæreditarijs noſtris Prouincijs, ſculpendi, imprimendi artem profitentur, ſeu alia quacunque ratione librariam mercaturam exercent, ne ipſi aut aliquis eorum coniunctim vel diuiſim in præiudicium vel fraudem ipſius Huberti Goltzij, ſuorum hæredum, ſiue mandatum & actionem ab alterutro habentium, ſub eius nomine, aut ſine ipſius conſenſu vel eiuſdem mandatariorum, audeat præfatos Faſtos, Imperatorum Rom. atque Græcorum numiſmatum libros per ipſum Goltzium edendos excipere, ſculpere, imprimere, edere, producere, æmulari vel imitari procurare, aut eoſdem libros & opera alibi extra fines Sacri Imperij forſan, præterquam ab ipſo Authore Goltzio edita, ſculpta, impreſſa, aut imitata, intra fines eiuſdem Imperij vænum exponere, habere, vel tranſmittere ſeu permutare palàm, occultè, directè vel indirectè, aut quouis ſub prætextu, vſque ad terminum decem annorum, qui ab editione cuiuſque libri ſeu operis proximi numerabuntur, ſub pœna confiſcationis omnium eiuſmodi librorum contra Mandatum ſeu Reſcriptum hoc noſtrum excuſorum, & decem inſuper marcarum auri in ſingula opera exoluendarum, mediæ quidem Fiſco noſtro Cæſareo, alterius verò partis ipſi Huberto, eiúsue hæredibus vel mandatarijs. Mandamus igitur vniuerſis & ſingulis noſtris & Sacri Romani Imperij ſubditis ac fidelibus dilectis, tam Eccleſiaſticis quàm Laicis, cuiuſcunque gradus, ſtatus, & conditionis exiſtant, in magiſtratu præſertim conſtitutis, vel eum ſuperiorum ſuorum nomine gerentibus, vt Reſcriptum & Priuilegium hoc noſtrum à quibuſcunque inuiolatũ atque intemeratum tueantur, & mulcta præſcripta violatores, ſi qui erunt, & alia quacunq́ ratione coërceant, ſiquidem indignationẽ noſtram grauiſſimam, et eandem mulctam ſubterfugere voluerint. Et vt firma rataq́ hæc omnia nos habere omnino velle apertiùs conſtet, noſtro & ſigillo cõmunitas, et manu ſubſcriptas haſce literas extare voluimus. Datæ in Ciuitate noſtra Vienna Auſtriæ. XXII. die menſis Iunij. An.* M. D. LXV. *Regnorũ noſtrorũ Romani tertio, Hungarici.* II. *Bohemici verò.* XVII.

Maximilianus.

ad mandatum ſacræ Cæſareæ maieſtatis proprium.

I. V. Las.

Schuanbach.

Digitized by Google

PHILIPPVS .II. HISPANIARVM REX.

SVR *la requeſte preſentée au Conſeil du Roy noſtre Seigneur par Hubert Goltz natif de Venlo, demourant en la ville de Bruges, remonſtrant comme auec grand peine, trauail, fraiz, & deſpens, il a recherché toutes les Medailles des anchiens, tant Grecs, Conſuls, & Empereurs Romains, que autres: & pour ceſt effect ſ'eſt tranſporté es pays & Royaumes des Gaules, des Alemaignes, tant haulte, que baſſe, & par toute l'Italie, Naples, & ailleurs. Et eſtant de retour audit Bruges, il les a meſmes taillez & grauez en cuyure. Hors deſquelles Medailles ledit Hubert Goltz a piecha fait vn recueil de l'hiſtoire ou vies des Empereurs, enſemble des Faſtes, Magiſtratz, & Triumphes des Romains, tirez tant deſdits Medailles, que des inſcriptions, marbres, & hiſtoires antiques, dont il a deſia mis quelques liures en lumiere: & pour le preſent eſt d'intention de mettre en lumiere encores vn autre liure par luy cōpoſé, intitulé:* Cæſar Auguſtus, ſiue hiſtoriæ Imperatorū Cęſarūq; Romanorū ex antiquis numiſmatib. reſtitutę, liber ſecūdus: acceſsit Cæſaris Auguſti vita & res geſtæ, Huberto Goltzio Herbipolita Venloniano Ciue Romano auctore & ſculptore. *Requerant congé & licence de le pouoir imprimer, ou faire imprimer par autre Imprimeur iuré, & icelluy vendre & diſtribuer en & par tous les pays de pardeça, Et deffence & interdiction à tous autres, de ne ſ'auancer d'imprimer ou cōtrefaire ledit œuure, ou ailleurs imprimé, le vendre, durant le temps & terme de dix ans, à commencer du iour & date que ledit Hubert l'aura acheué d'imprimer, ſans le ſceu & conſentemēt dudit Hubert, ſur peine de confiſcation d'iceux liures, & de trois Carolus d'or, pour chaſcun d'iceux, applicables la moitie à ſa Maieſté, & l'autre moitie au prouffit dudit Hubert, ou ſes ayans cauſe. Sa Maieſté inclinant à la requeſte dudit Hubert Goltz ſuppliant, a permis, conſenté, & octroyé, conſent, permet, & octroye, en luy donnant congé & licence de pouoir imprimer, ou faire imprimer par vn Imprimeur iuré, reſident es pays de pardecha, le ſuſdit liure intitulé,* Cæſar Auguſtus. &c. *Sans pour ce aucunement meſprendre ny offencer vers ſa Maieſté. Et enoutre, à fin d'aucunement recōpenſer ledit Hubert des fraiz, labeurs, & miſes, que luy a conuenu & conuiendra faire & ſupporter à la cauſe dite, a deffendu & interdit à tous autres Imprimeurs, Libraires, & autres quelzconques deſdits pays de pardecha, que durant le terme de dix ans prochainement venans, & entreſuyuans l'vn l'autre, à commencer du iour de la date de ceſtes, ilz ne ſ'aduancent d'imprimer, ou vendre, ne faire imprimer ou vendre, directement ou indirectement, le ſuſdit liure en iceux pays de pardecha, à peine de confiſcation des liures qui ainſi ſeroient apres luy imprimés, & de trois florins d'amende de chaſcun liure, à applicquer moitie à moitie à ſadite Maieſté & dudit Hubert Goltz. Fait à Bruxelles le. xxii. iour de Iuing. 1573.*

Signat. *I. de la Torre.*

CAROLVS. IX. FRANC. REX.

CHARLES *par la grace de Dieu Roy de France, Au Preuoſt de Paris, Seneſchal de Lyon, & à tous noz autres Baillifz, Seneſchaux, Iuges, & Officiers, qu'il appertiendra, & chaſcun d'eux Salut. Noſtre bienaymé Hubert Goltz Alleman nous a fait entendre, qu'auec grand peine, trauail, fraiz, & deſpens il a recherché toutes les Medailles des anciens, tant Grecs, Conſuls, & Empereurs Romains, qu'autres. Et pour ceſt effect ſ'eſt tranſporté par toutes les Allemaignes, Italies, & noſtre Royaume, ou il a fait grands deſpens, fraiz, & miſes. Et eſtant de retour à Bruges en Flandres, il les a meſmes taillez & grauez en cuyure. Leſquelles Medailles ledit Hubert Goltz deſiroit voluntiers pour le bien publicq les mettre en lumiere euidente, auec la declaration d'icelles, et des hiſtoires anciennes en faiſant mention: mais il doubte que les ayant imprimées, pluſieurs autres perſonnes les vouluſſent ſemblablement contrefaire et imprimer, qui ſeroit par ce moyen le fruſtrer de ſeſdites peines, labeurs, fraiz, et deſpens, ſ'il n'auoit ſur ce noz lettres, qu'il nous a fait humblement ſupplier et requerir luy impartir. Nous à ces cauſes, ne voulans les labeurs, fraiz, et deſpens, que ledit Hubert a fait pour le recouurement deſdites Medailles et hiſtoires anciens, luy eſtre tolluz et oſtez, et le releuer de pertes et dommage, A icelluy pour ces cauſes, et autres, à ce nous mouuans, auons permis et octroyé, et de nos grace ſpeciale, plaine puiſſance, et auctorité Royal, Permettons et octroions, que pendant et durant le temps et terme de dix ans enſuiuans conſecutifz, à cōmancer du iour et date qu'il aura acheué d'imprimer, il puiſſe et luy ſoit loiſible faire leſdites Medailles imprimer, auec leſdites hiſtoires anciennes, par telles perſonnes que bon luy ſemblera, les mettre en vente et diſtribution pendant et durant ledit temps. Durant lequel nous auons deffendu et deffendons à toutes perſonnes de quelque eſtat, qualité, et condition qu'ilz ſoyent, d'icelluy ny leſdites hiſtoires et emprintes imprimer, ſur peine de confiſcation d'iceux & d'amende arbitraire. Si voulons, et vous mandons, que de noz preſentes grace, permiſſion, et contenu cy deſſus, vous faites ledit Hubert Goltz ioyr et vſer plainement et paiſiblement, ceſſant et faiſant ceſſer tous troubles et empeſchemēs au contraire, Car tel eſt noſtre plaiſir, Nonobſtant quelconcques lettres, reſtrictions, mandemens, deffences, et lettres à ce contraires. Donné à S. Germain en Laye, le. xij iour de Feburier, l'an de grace. 1562. et de noſtre regne le deuxieſme.*

Par le Roy à voſtre relation.

Coignet.

Digitized by Google

IOAN. CASTELII CHELVI FLANDRI
in ſymbolum Huberti Goltzij, ſiue Aurei.

Roma quidem imperium ſibi vindicat orbis, at orbi
Eruis Auſonias atque recludis opes.
Vnde novi HVBERTAS diffuſa eſt AVREA SAECLI,
Docte Huberte tui dotibus ingenij.

AVREA

HVBERTAS

SAECVLI

BRVGIS FLANDRORVM
EXCVDEBAT HVBERTVS GOLTZIVS
ANNO A CHR. NAT. M.D.LXXIIII.
MENSE IANVARIO.

Digitized by Google

Digitized by Google